

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 193 (XXXVII) — Nr. 15 bis

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Vineri, 10 ianuarie 2025

SUMAR

Pagina

Anexele nr. 1-7 la Ordinul ministrului finanțelor nr. 6.695/2024
privind aprobarea ghidurilor și metodologiilor pentru
pregătirea proiectelor de parteneriat public-privat..... 3-387

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL FINANȚELOR

ORDIN

privind aprobarea ghidurilor și metodologiilor pentru pregătirea proiectelor de parteneriat public-privat*)

Având în vedere prevederile art. 12¹ din Hotărârea Guvernului nr. 907/2016 privind etapele de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor tehnico-economice aferente obiectivelor/proiectelor de investiții finanțate din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul prevederilor art. II din Legea nr. 7/2024 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 39/2018 privind parteneriatul public-privat și ale art. 10 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 34/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul finanțelor emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă ghidurile și metodologiile emise în vederea pregătirii proiectelor de parteneriat public-privat, în conformitate cu bunele practici internaționale, prevăzute în anexele nr. 1-7, care fac parte integrantă din prezentul ordin, după cum urmează:

- a) anexa nr. 1 — Ghid privind contractul de parteneriat public-privat;
- b) anexa nr. 2 — Clauzele standard în contractele de parteneriat public-privat;
- c) anexa nr. 3 — Evaluarea eficienței economice;
- d) anexa nr. 4 — Evaluarea & alocarea riscurilor;
- e) anexa nr. 5 — Evaluarea suportabilității;
- f) anexa nr. 6 — Datoria publică și deficitul bugetar;
- g) anexa nr. 7 — Procesele de pregătire și de achiziție aferente PPP-urilor.

Art. 2. — Ministerul Finanțelor, prin structura sa de specialitate, Unitatea de management al investițiilor publice, actualizează ghidurile și metodologiile în cazul modificărilor relevante ale legislației aplicabile domeniului parteneriatului public-privat.

Art. 3. — Ministerul Finanțelor, prin structura sa de specialitate, Unitatea de management al investițiilor publice, organizează sesiuni de cursuri de minimum 2 ori pe an în vederea prezentării/promovării ghidurilor și metodologiilor aprobate, având obligația de a anunța pe site-ul instituției perioada și modalitatea de organizare a acestor cursuri.

Art. 4. — Ministerul Finanțelor, prin structura sa de specialitate, Unitatea de management al investițiilor publice, duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 5. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul finanțelor,
Carmen Moraru,
secretar de stat

București, 17 decembrie 2024.
Nr. 6.695.

*) Ordinul nr. 6.695/2024 a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 15 din 10 ianuarie 2025 și este reprodus și în acest număr bis.

ANEXA Nr. 1

D3.1: Ghid privind Contractul de Parteneriat Public-Privat

Metodologie și Ghid pentru Evaluarea Eficienței
economice a proiectelor de PPP

REFORM/SC2021/077

Acest proiect este realizat cu finanțare de la Uniunea Europeană prin
Instrumentul de Suport Tehnic și cu cooperare din partea DG
REFORM a Comisiei Europene.

CUPRINS

GHID PRIVIND CONTRACTELE DE PARTENERIAT PUBLIC-PRIVAT

1. **Introducere**

- 1.1 Conținutul și structura prezentului document
- 1.2 Definiții și abrevieri

2. **Contractele de PPP**

- 2.1 Legislația română aplicabilă PPP-urilor
 - 2.1.1 Cadrul juridic principal
 - 2.1.2 Atribuirea contractelor de PPP
- 2.2 Conceptul de PPP în dreptul român
- 2.3 Părțile unui contract de PPP
 - 2.3.1 Partenerul Public
 - 2.3.2 Partenerul Privat
 - 2.3.3 Societatea de Proiect
- 2.4 Durata contractului de PPP
 - 2.4.1 Introducere
 - 2.4.2 Perioada Preliminară
 - 2.4.3 Perioada Lucrărilor
 - 2.4.4 Perioada Serviciilor
 - 2.4.4.1 Calendarul Perioadei Serviciilor
 - 2.4.4.2 Importanța Datei Planificate a Începerii Serviciilor
 - 2.4.4.3 Consecințele începerii cu întârziere a Serviciilor
 - 2.4.5 Perioada de returnare („*hand-back period*”)

3. **Documentația Contractuală**

4. **Inginerul Independent**

- 4.1 Cine este Inginerul Independent?
- 4.2 Care este rolul Inginerului Independent?
 - 4.2.1 Atribuții legate de supravegherea executării Lucrărilor
 - 4.2.2 Atribuții legate de supravegherea prestării Serviciilor

5. **Procedura de Revizuire**

- 5.1 Scopul Procedurii de Revizuire
- 5.2 Entitatea care Revizuieste
- 5.3 Gestionarea solicitărilor

6. **Drepturi de intervenție ale Finanțatorilor Principali („Senior Lenders’ step-in rights”)**

- 6.1 Justificarea drepturilor de intervenție ale Finanțatorilor Principali
- 6.2 Cele mai bune practici internaționale
- 6.3 Contextul românesc

7. Refinanțare**8. Garanții cu privire la finalizarea Lucrărilor**

8.1 Garanția de Bună Execuție

8.2 Daune Interese Moratorii

9. Condițiile Amplasamentului și Descoperirile Arheologice**10. Înregistrări și Rapoarte**

10.1 Înregistrări

10.2 Rapoarte

11. Inspecții la Încetare**12. Asigurări**

12.1 Introducere

12.2 Neasigurabilitatea

12.3 Mecanismul de Împărțire a Riscurilor privind Primele de Asigurare

13. Monitorizarea Execuției

13.1 Deduceri

13.2 Drepturi de intervenție ale Partenerului Public

13.2.1 Conceptul de intervenție

13.2.2 Scopul drepturilor de intervenție ale Partenerului Public

13.2.3 Domeniul de aplicare al drepturilor de intervenție

13.2.4 Răspunderea Partenerului Public pentru pierderile Societății de Proiect în caz de intervenție

13.2.4.1 Compensație/Plată în cazul unei intervenții care nu este declanșată de o neexecutare a Societății de Proiect

13.2.4.2 Compensație/Plată în cazul unei intervenții declanșate de o neexecutare a Societății de Proiect

13.2.5 Încetarea intervenției

14. Funcții Autorizate**15. Mecanismul de Plată**

15.1 Conceptul de mecanism de plată

15.1.1 Ce este mecanismul de plată?

15.1.2 Tipuri de mecanisme de plată

15.1.3 Rolul mecanismelor de plată

15.1.4 Indexarea plăților de disponibilitate

15.1.5 Frecvența plăților de disponibilitate

15.1.6 Deducerile pentru neexecutare

15.1.7 Principiul plății zero pentru disponibilitate zero

15.2 Impactul mecanismelor de plată asupra finanțării PPP-ului

15.3 Riscul valutar

16. Procedura de modificare

- 16.1 Modificări ale Partenerului Public
- 16.2 Modificări ale Societății de Proiect

17. Modificare Legislativă**18. Cazuri de Compensare și Cazuri de Exonerare****19. Forță Majoră**

- 19.1 Aspecte esențiale
- 19.2 Forța majoră „politică” în contractele de PPP
- 19.3 Efectele Cazurilor de Forță Majoră

20. Acțiune Adversă a Guvernului

- 20.1 Conceptul de AAG și diferențele față de Forța Majoră
- 20.2 Definiția AAG
- 20.3 Clauzele AAG și clauzele de „Modificare Legislativă”
- 20.4 Pragul valoric minim
- 20.5 De ce contractele de PPP conțin clauze AAG?

21. Încetarea contractului de PPP

- 21.1 Cazuri de Încetare
 - 21.1.1 Încetarea ca urmare a neexecutării de către Partenerul Public:
 - 21.1.2 Încetarea voluntară
 - 21.1.3 Încetarea ca urmare a neexecutării de către Societatea de Proiect
 - 21.1.4 Alte cazuri de încetare
 - 21.2 Efectele încetării
 - 21.3 Compensații la încetarea contractului
 - 21.3.1 Aspecte esențiale
 - 21.3.2 Principii de calcul al plăților la încetarea contractului
 - 21.3.2.1 Încetarea în ipoteza unui Caz de Neexecutare de către Partenerul Public, unei AAG, unei Modificări Legislative sau unei încetări voluntare de către Partenerul Public
 - 21.3.2.2 Compensații pentru acoperirea datoriei principale nerambursate
 - 21.3.2.3 Rambursarea sumelor datorate investitorilor în capitalul Societății de Proiect
 - 21.3.2.4 Rambursarea costurilor cu terții
 - 21.3.2.5 Încetarea ca urmare a unui Caz de Neexecutare de către Societatea de Proiect
 - 21.3.2.6 Încetarea ca urmare a prelungirii Forței Majore
 - 21.3.2.7 Modalitatea de plată

22. Cesiune, schimbarea controlului și subcontractare

- 22.1 Cesiune și subcontractare
- 22.2 Schimbare de Control

23. Informații și confidențialitate**24. Procedura de Soluționare a Disputelor**

- 24.1 Elementele clauzei privind Soluționarea Disputelor
- 24.2 Scopul clauzelor privind Soluționarea Disputelor
- 24.3 Reguli ale instituțiilor de arbitraj (internaționale) cu reputație
 - 24.3.1 Mediere, comitete de soluționare a disputelor și comisii de soluționare a disputelor
 - 24.3.2 Experți Independenți pentru dispute tehnice
 - 24.3.3 Recurgerea la arbitrajul internațional și ordinea publică
 - 24.3.4 Renunțarea la imunități
 - 24.3.5 Conexarea procedurilor arbitrale

25. Modificări**26. Legea aplicabilă și competența**

GHID PRIVIND CONTRACTELE DE PARTENERIAT PUBLIC-PRIVAT

1. Introducere

1.1 Conținutul și structura prezentului document

Acest document prezintă un set de orientări și comentarii cu privire la principalele clauze contractuale care se preconizează că vor fi cuprinse în contractele de PPP din România (în continuare, „**Ghidul Contractual**”). Prezentul *Ghid Contractual* este menit să ajute autoritățile și entitățile contractante din România să înțeleagă scopul și efectul principalelor clauze contractuale incluse în contractele de PPP, precum și să înțeleagă dacă/în ce modalitate să le utilizeze, să le completeze sau să le adapteze în contextul unor proiecte de PPP specifice.

Ghidul Contractual este însoțit de un set de clauze contractuale standard de PPP care reflectă cele mai bune practici internaționale și care au fost adaptate (după cum este necesar/corespunzător) la contextul PPP din România (denumite, în continuare, „**Clauzele Standard**”). *Ghidul Contractual* este destinat a fi utilizat ca punct de plecare pentru redactarea contractelor de PPP în cadrul proiectelor de PPP din România și este conceput astfel încât să poată fi reprodus în principalele sectoare de PPP. *Clauzele Standard* nu sunt menite să servească drept model obligatoriu.

Ghidul Contractual este menit a fi citit împreună cu clauzele relevante din *Clauzele Standard*. Ca atare, diferitele secțiuni ale *Ghidului Contractual* includ *trimiteri directe la secțiunile/articolele relevante din Clauzele Standard*, acolo unde astfel de trimiteri sunt necesare.

Anumite clauze incluse în *Clauzele Standard* sunt **subliniate cu gri**. Aceste clauze pot fi păstrate sau eliminate (sau modificate), după cum este necesar, în funcție de caracteristicile fiecărui proiect de PPP.

Având în vedere importanța tratamentului statistic al PPP-urilor (de exemplu, dacă un contract de PPP va fi considerat ca având sau nu un impact asupra cifrelor datoriei publice și deficitului), prezentul *Ghid Contractual* include trimiteri la secțiunile relevante din *Ghidul Statistic*. Autoritățile/entitățile contractante sunt încurajate să consulte *Ghidul Statistic* împreună cu prezentul *Ghid Contractual* pentru a dobândi o înțelegere adecvată a aspectelor statistice. Este important de menționat faptul că *Ghidul Statistic* poate fi actualizat periodic de autorii săi¹. Prin urmare, autoritățile/entitățile contractante sunt, de asemenea, sfătuite să se asigure că consultă cea mai recentă ediție a *Ghidului Statistic* și că eventualele modificări implementate de autorii *Ghidului Statistic* nu invalidează niciuna dintre ipotezele formulate în prezentul *Ghid Contractual*.

1.2 Definiții și abrevieri

Cu excepția cazului în care se menționează altfel, definițiile și abrevierile utilizate în *Ghidul Contractual* sunt cele prevăzute la articolul 1 din *Clauzele Standard*, care sunt completate, pentru scopul prezentului *Ghid Contractual*, cu definițiile și abrevierile enumerate mai jos:

„O.U.G. nr. 39/2018”	înseamnă <i>Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 39/2018 privind parteneriatul public-privat</i> , cu modificările și completările ulterioare.
„Ghidul BM 2019”	înseamnă Ediția din 2019 a <i>Ghidului privind prevederile contractuale ale Parteneriatului Public-Privat</i> publicat de Banca Mondială.

¹ La data finalizării prezentului *Ghid Contractual*, cea mai recentă actualizare a *Ghidului Statistic* a avut loc în 2016. Totodată, vă rugăm să aveți în vedere faptul că o listă de întrebări frecvente cu privire la *Ghidul Statistic* a fost publicată recent (iunie 2022) de către Eurostat și poate fi consultată online la următoarea adresă:

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/12618762/Clarification+to+the+PPP+Guide+Q%26A.pdf/e928cb53-a0ae-e73f-11de-083bda4b096c?t=1655738471492>

„ Legislația privind Atribuirea ”	are înțelesul stabilit în Secțiunea 2.1.2 din prezentul <i>Ghid Contractual</i> .
„ Acord Direct ”	are înțelesul stabilit în Secțiunea 6.2 din prezentul <i>Ghid Contractual</i> .
„ UE ”	înseamnă Uniunea Europeană.
„ Clauze Standard ”	înseamnă modelul de clauze contractuale de PPP la care s-a făcut referire în Secțiunea 1.1 și care sunt incluse într-un document separat.
„ UMIP ”	înseamnă Unitatea de Management al Investițiilor Publice.
„ PPP ”	înseamnă parteneriat public-privat.
„ Ghidul Contractual ”	înseamnă setul de orientări și comentarii cuprinse în prezentul document.
„ Legea nr. 31/1990 ”	înseamnă <i>Legea nr. 31/1990 privind societățile</i> , cu modificările și completările ulterioare.
„ Ghidul Statistic ”	înseamnă Ediția din 2016 a <i>Ghidului privind Tratatamentul Statistic al PPP-urilor</i> publicat de Eurostat și de Centrul European de Expertiză în domeniul PPP-urilor (CEEP) ² .

2. Contractele de PPP

2.1 Legislația română aplicabilă PPP-urilor

2.1.1 Cadrul juridic principal

În prezent, O.U.G. nr. 39/2018 este principalul act normativ care reglementează PPP-urile în România.

Dispozițiile O.U.G. nr. 39/2018 acoperă majoritatea (dar nu toate) chestiunilor referitoare la contractele de PPP. Prin urmare, dispozițiile acestea se completează cu acte normative mai generale care reglementează diverse aspecte legate de implementarea PPP-urilor (cum ar fi atribuirea contractului de PPP, finanțarea proiectului etc.).

2.1.2 Atribuirea contractelor de PPP

O.U.G. nr. 39/2018 nu prevede reguli speciale pentru atribuirea contractelor de PPP. În schimb, contractele de PPP trebuie atribuite în conformitate cu dispozițiile legilor aplicabile achizițiilor publice³, achizițiilor sectoriale⁴ sau concesiunilor de lucrări și servicii⁵ („**Legislația privind Atribuirea**”). Legislația care reglementează procedura de atribuire și tipul de procedură care va fi utilizată sunt stabilite pe baza concluziilor studiului de fundamentare și, mai precis, în funcție de criteriul dacă o parte semnificativă a riscului de operare de natură economică (astfel cum este definit la articolul 6 din Legea nr. 100/2016) este transferată sau nu Societății de Proiect. În consecință:

- Dacă o parte semnificativă a riscului de operare de natură economică este transferată Societății de Proiect, contractul de PPP trebuie atribuit în conformitate cu regulile aplicabile concesiunilor de lucrări și de servicii.

² Documentul poate fi consultat în mod gratuit online la următoarea adresă:

<https://www.eib.org/en/publications/epec-a-guide-to-the-statistical-treatment-of-ppps>

³ *Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice* și legislația secundară relevantă.

⁴ *Legea nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale* și legislația secundară relevantă.

⁵ *Legea nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii* și legislația secundară relevantă.

- Dacă o parte semnificativă a riscului de operare de natură economică nu este transferată Societății de Proiect, contractul de PPP trebuie atribuit în conformitate cu regulile aplicabile achizițiilor publice/sectoriale.

2.2 Conceptul de PPP în dreptul român

Conform O.U.G. nr. 39/2018, contractul de PPP este o „cooperare” pe termen lung „între Partenerul Public și Partenerul Privat în vederea implementării unui proiect public” și implică o distribuire a riscurilor între Partenerul Public și Partenerul Privat. Obiectul acestuia poate consta în: (i) realizarea sau, după caz, reabilitarea și/sau extinderea unui bun (sau a unor bunuri) care vor aparține patrimoniului Partenerului Public și/sau în: (ii) operarea unui serviciu public. Beneficiarul direct al utilizării bunului sau serviciului public poate fi Partenerul Public, o altă entitate publică sau publicul (i.e., Utilizatorii) în general.

Pentru ca un contract să se califice drept PPP, trebuie îndeplinite următoarele condiții cumulative:

- Proiectul trebuie să fie finanțat în principal sau exclusiv din fonduri private (finanțarea obținută din fonduri private fiind esențială pentru a se asigura că Societatea de Proiect este expusă din punct de vedere financiar și, prin urmare, motivată să performeze); Participarea Partenerului Public la finanțarea proiectului are un impact asupra tratamentului statistic al contractului de PPP (*a se vedea: Tema 14.4 din Ghidul Statistic*);
- Peste 50% din veniturile obținute de Societatea de Proiect din utilizarea bunului (bunurilor) sau din operarea serviciului public trebuie să provină din plățile efectuate de Partenerul Public/de alte entități publice (i.e., plăți „guvernamentale”).

Trebuie reținut că *Ghidul Statistic* stabilește condiții suplimentare pentru ca un contract să fie tratat ca PPP din punct de vedere statistic, condiții care trebuie verificate cu atenție. (*a se vedea, de exemplu: valoarea cheltuielilor de capital efectuate de Partenerul Privat – pagina 23 din Ghidul Statistic, veniturile încasate de guvern din proiect – pagina 25 din Ghidul Statistic*).

Ghidul Contractual și *Clauzele Standard* se referă la: (1) PPP-urile care implică exclusiv plăți de disponibilitate, precum și: (2) PPP-urile care implică o combinație de plăți de disponibilitate și tarife de utilizare (cu condiția ca valoarea tarifelor de utilizare în astfel de contracte să nu depășească jumătate din veniturile Societății de Proiect).

2.3 Părțile unui contract de PPP

A se vedea: Secțiunea introductivă a Clauzelor Standard.

Toate contractele de PPP sunt încheiate, în final, între trei părți: (1) Partenerul Public, (2) Partenerul Privat și (3) Societatea de Proiect. O.U.G. nr. 39/2018 distinge între două tipuri de contracte de PPP, în funcție de structura acționariatului Societății de Proiect (*a se vedea: Secțiunea 2.3.3 pentru mai multe informații*).

2.3.1 Partenerul Public

O.U.G. nr. 39/2018 definește Partenerul Public prin trimitere la legislația ce reglementează atribuirea contractului de PPP (*a se vedea: Secțiunea 2.1.2 pentru mai multe informații*). Prin urmare, oricare dintre autoritățile/entitățile contractante definite în legislația privind achizițiile publice și în legislația privind concesiunile de lucrări și de servicii (sau o asocieră între astfel de autorități/entități contractante) poate acționa în calitate de Partener Public într-un contract de PPP. Dacă Partenerul Public este o asocieră între autorități/entități contractante, acordul de asocieră trebuie să acopere cel puțin aspectele enumerate la articolul 31 alin. (1) din O.U.G. din 2018.

Din punct de vedere statistic, Partenerul Public trebuie să fie clasificat în sectorul general al administrației publice pentru ca Eurostat să trateze contractul ca pe un PPP. Criteriul poate fi relevant în ceea ce privește anumite categorii de entități contractante, pe care Eurostat le-ar putea considera ca fiind entități non-guvernamentale

(cum ar fi o societate care este deținută de guvern dar care, din punct de vedere statistic, este considerată un „operator economic” / „market producer”) (*a se vedea: pagina 19 din Ghidul Statistic*).

2.3.2 Partenerul Privat

O.U.G. nr. 39/2018 definește Partenerul Privat drept investitorul privat (sau asocierea creată între mai mulți investitori privați) care a semnat contractul de PPP cu Partenerul Public. Cu alte cuvinte, Partenerul Privat este investitorul privat selectat de Partenerul Public în urma procedurii de atribuire a contractului de PPP. Cu toate acestea, trebuie menționat faptul că bunele practici internaționale (spre deosebire de O.U.G. nr. 39/2018) nu impun ca Partenerul Privat să semneze contractul de PPP cu Partenerul Public alături de Societatea de Proiect. **Prin urmare, ar trebui avută în vedere o aliniere la bunele practici internaționale printr-o modificare viitoare a O.U.G. nr. 39/2018.**

Definiția din O.U.G. nr. 39/2018 trebuie citită împreună cu legile aplicabile procedurii de atribuire a contractului de PPP (*a se vedea: Secțiunea 2.1.2 pentru mai multe informații*). Rezultă că investitorul (investitorii) privat(ți) ar trebui să se califice ca „operator(i) economic(i)” în sensul legii care reglementează procedura de atribuire a contractului de PPP pentru a fi eligibil(i) să acționeze în calitate de Partener Privat în sensul O.U.G. nr. 39/2018.

Deși Partenerul Privat este parte la contractul de PPP, trebuie menționat faptul că finanțările proiectelor de PPP sunt în mod obișnuit structurate „fără regres” (structură în care Finanțatorii Principali pot fi plătiți numai din veniturile Societății de Proiect, fără drept de regres împotriva Partenerului Privat) ori „cu regres limitat” (structură în care Finanțatorii Principali se bazează în principal pe veniturile Societății de Proiect pentru rambursarea împrumuturilor și au un regres limitat suplimentar împotriva Partenerului Privat).

Obligațiile Partenerului Privat în cadrul unui contract de PPP sunt limitate (*a se vedea: Articolul 40 (Garanții și Clauze de Exonerare de Răspundere) din Clauzele Standard*), întrucât proiectul, cu toate drepturile și obligațiile aferente, este realizat de către Societatea de Proiect.

2.3.3 Societatea de Proiect

În conformitate cu O.U.G. nr. 39/2018, Societatea de Proiect:

- trebuie înființată cu scopul exclusiv de a implementa contractul de PPP; în consecință, legea prevede că scopul Societății de Proiect trebuie să constea numai în acele activități care sunt necesare pentru ca Societatea de Proiect să execute contractul de PPP; această cerință oferă confort finanțatorilor, asigurând că finanțarea lor va fi utilizată numai pentru proiect și în niciun alt scop;
- trebuie să fie o societate reglementată de Legea nr. 31/1990; aceasta înseamnă că Societatea de Proiect va fi înființată fie ca societate pe acțiuni, fie ca societate cu răspundere limitată.

La înființarea Societății de Proiect, Partenerul Privat va lua în considerare, de obicei, avantajele și constrângerile specifice fiecărui tip de societate reglementată de Legea nr. 31/1990 (de exemplu, numărul minim de acționari/asociați, capitalul social minim (dacă există), structura de guvernare corporativă, regulile aplicabile transferului de acțiuni/părți sociale). Totuși, aceasta este o chestiune care privește Partenerul Privat și nu prezintă interes pentru Partenerul Public.

O.U.G. nr. 39/2018 distinge între două tipuri de PPP-uri, în funcție de structura acționariatului Societății de Proiect: (i) „PPP-uri contractuale”, în care acțiunile Societății de Proiect sunt deținute în integralitate de Partenerul Privat și; (ii) „PPP-uri instituționale”, în care atât Partenerul Privat cât și Partenerul public dețin acțiuni/părți sociale în Societatea de Proiect. În PPP-urile contractuale, Societatea de Proiect este înființată în prealabil de către Partenerul Privat și semnează contractul de PPP împreună cu Partenerul Privat și cu Partenerul Public. În PPP-urile instituționale, Partenerul Privat și Partenerul Public convin în contractul de PPP să înființeze o Societate de Proiect, iar Societatea de Proiect devine parte la contractul de PPP după ce sunt finalizate formalitățile de constituire la Registrul Comerțului.

Conflictele de interese și procedurile de luare a deciziilor la nivelul Societății de Proiect sunt două elemente esențiale care trebuie luate în considerare în mod corespunzător atunci când se optează pentru o structura de PPP instituțional. Pe piețele emergente fără un palmares în materie de PPP-uri (cum este România), PPP-urile contractuale sunt opțiunea preferabilă. Trebuie reținut faptul că gradul de control exercitat de Partenerul Public asupra Societății de Proiect poate influența tratamentul statistic al unui PPP. Cu toate acestea, un astfel de control poate exista chiar dacă Partenerul Public nu deține nicio participație în capitalul social al Societății de Proiect (de exemplu, în baza unui drept de veto al Partenerului Public asupra deciziilor importante ale Societății de Proiect într-un PPP contractual) (*a se vedea: pagina 20 și Tema 15 din Ghidul Statistic*).

2.4 Durata contractului de PPP

2.4.1 Introducere

A se vedea: Articolul 1.4 din Clauzele Standard.

De obicei, contractul de PPP intră în vigoare la Data Contractului și rămâne în vigoare până la Data Expirării (sau până la Data Încetării, dacă aceasta din urmă survine înainte de Data Expirării). Acest interval de timp (denumit Durata Contractului) este format din mai multe subintervale succesive: (1) Perioada Preliminară, (2) Perioada Lucrărilor, (3) Perioada Serviciilor și (4) perioada de returnare („*hand-back*”). Trebuie reținut că Data Încetării poate surveni în cursul oricăreia dintre aceste subperioade. De asemenea, este posibil să se stipuleze ca anumite obligații incluse în contractul de PPP (de exemplu, anumite obligații de confidențialitate) să supraviețuiască, pentru o perioadă limitată de timp, chiar și după încetarea Duratei Contractului.

Durata Contractului ar trebui stabilită pe baza concluziilor studiului de fundamentare și ar trebui să ia în considerare cel puțin criteriile și cerințele prevăzute în O.U.G. nr. 39/2018, și anume:

- Perioada de amortizare a investițiilor realizate de către Societatea de Proiect și mijloacele de finanțare a acestor investiții (de exemplu, disponibilitatea finanțării pe termen lung);
- Evitarea oricăror restricții artificiale ale concurenței (de exemplu, o Durată a Contractului prea lungă poate duce la crearea unui cvasi-monopol în favoarea Societății de Proiect);
- Asigurarea faptului că profitul obținut de Societatea de Proiect din exploatarea bunului (bunurilor) și din operarea serviciului public este rezonabil, în raport cu sectorul Proiectului;
- Asigurarea faptului că prețurile plătite de beneficiarii direcți ai serviciilor care constituie obiectul Proiectului (și anume, Plata de Disponibilitate și Tariful de Utilizare) sunt rezonabile și accesibile;
- Asigurarea faptului că durata contractului de PPP este suficient de lungă pentru a permite un transfer adecvat al riscurilor de la Partenerul Public la Societatea de Proiect.

În conformitate cu O.U.G. nr. 39/2018, Durata Contractului nu poate fi mai scurtă de 5 ani. Cu toate acestea, în scopuri statistice, este probabil ca Eurostat să trateze contractele cu o durată mai mică de 10 ani ca fiind cheltuieli publice convenționale, iar nu PPP-uri (*a se vedea: pagina 24 și Tema 13.2 din Ghidul Statistic*).

2.4.2 Perioada Preliminară

Perioada Preliminară începe la Data Contractului și se încheie la Data Efectivă (sau la Data Încetării, dacă aceasta din urmă survine anterior Datei Efective). Deși contractul de PPP este în vigoare în această perioadă, executarea efectivă a acestuia se limitează la obligațiile Părților care sunt necesare pentru îndeplinirea condițiilor suspensive stipulate pentru Data Efectivă (*a se vedea: Articolele 2.2-2.3 din Clauzele Standard*).

Condițiile suspensive uzuale includ: punerea la dispoziție a amplasamentului, semnarea documentelor proiectului (cum ar fi *Contractul de Proiectare și Construcție* și *Contractul de Operare*), obținerea permiselor și autorizațiilor necesare, emiterea polițelor de asigurare și semnarea Acordului Direct. De obicei, este prevăzută o perioadă cuprinsă între șase luni și un an pentru îndeplinirea acestor condiții suspensive.

O condiție suspensivă importantă prevăzută pentru Data Efectivă este, de asemenea, intrarea în vigoare a obligației Finanțatorilor Principali de a pune la dispoziție fondurile necesare pentru finanțarea Proiectului (și anume, Închiderea Financiară). Trebuie avut în vedere faptul că, de obicei, Finanțatorii Principali nu se vor angaja să finanțeze un proiect de PPP (prin încheierea unui Contract de Împrumut Principal cu Societatea de Proiect) decât ulterior semnării contractului de PPP. La rândul său, Închiderea Financiară este supusă unui set separat de condiții suspensive stabilite în Contractul de Împrumut Principal, inclusiv condiția ca Finanțatorii Principali să considere că atât contractul de PPP cât documentele proiectului sunt satisfăcătoare.

Pentru a limita comentariile semnificative din partea Finanțatorilor Principali cu privire la proiectul de contract de PPP în cursul Perioadei Preliminare, Partenerul Public ar trebui să desfășoare activități de studiere a pieței („*market sounding*”) (care sunt esențiale pentru un PPP finanțabil („*bankable*”) în etapa de pregătire a proiectului (și anume, anterior lansării procedurii de atribuire). Această abordare asigură că, până la momentul semnării contractului de PPP și al începerii Perioadei Preliminare, Partenerul Public va fi avut deja ocazia să primească observații din partea unor Finanțatori Principali cu privire la proiectul de contract de PPP și să implementeze modificările respective, astfel încât contractul de PPP să fie satisfăcător pentru Finanțatorii Principali. Cu toate acestea, Finanțatorii Principali vor avea în continuare observații anterior Închiderii Financiare, întrucât vor fi angajat servicii de consultanță juridică și experți tehnici pentru a revizui contractul de PPP și documentele proiectului.

Perioada Preliminară se încheie odată cu semnarea unei Notificări de Îndeplinire prin care Părțile recunosc și confirmă: (i) îndeplinirea integrală și necondiționată și/sau renunțarea la condițiile suspensive legate de contractul de PPP și: (ii) data la care survine Data Efectivă (*a se vedea: Articolul 2.8 din Clauzele Standard*).

2.4.3 Perioada Lucrărilor

Perioada Lucrărilor începe la Data Începerii Lucrărilor și se încheie la Data Finalizării Lucrărilor (sau la Data Încetării, dacă aceasta din urmă survine anterior Datei Finalizării Lucrărilor).

Lucrările pot începe numai după ce Inginerul Independent emite Certificatul de Începere a Lucrărilor. Înainte de emiterea acestuia, Inginerul Independent se asigură că au fost îndeplinite toate condițiile suspensive relevante stipulate în contractul de PPP (*a se vedea: Articolul 9.1 din Clauzele Standard*). În realizarea Lucrărilor, Societatea de Proiect trebuie să respecte Graficul de Execuție a Lucrărilor (*a se vedea: Articolul 13 din Clauzele Standard*).

Trebuie menționat faptul că, între Data Efectivă și Data Începerii Lucrărilor, există un interval care poate fi denumit „perioada de mobilizare”. În cursul perioadei de mobilizare, Societatea de Proiect desfășoară, de obicei, anumite activități care sunt necesare pentru începerea Lucrărilor (de exemplu, obținerea Autorizațiilor care sunt în responsabilitatea sa, activități de management de proiect, pregătirea programului de deviere a utilităților împreună cu Autoritățile Relevante, identificarea interfețelor de lucru cu Persoanele Interesate etc.). Aceste activități sunt definite în *Clauzele Standard* ca Lucrări și Activități de Mobilizare. Menționăm că, potrivit bunelor practici internaționale, Partenerul Public este cel care își asumă dezvoltarea rețelelor de utilități până la limitele Amplasamentului, Societatea de Proiect fiind ulterior responsabilă pentru conectarea la rețelele respective.

După finalizarea cu succes a Lucrărilor, Societatea de Proiect trebuie să notifice Inginerul Independent pentru ca acesta din urmă să inspecteze Lucrările. Dacă Lucrările sunt considerate satisfăcătoare, Inginerul Independent emite Certificatul de Finalizare a Lucrărilor (*a se vedea: Articolul 18 din Clauzele Standard*). Data Finalizării Lucrărilor trebuie să fie menționată și confirmată în Certificatul de Finalizare a Lucrărilor. Totodată, Certificatul de Finalizare a Lucrărilor constituie o condiție prealabilă pentru Începerea Serviciilor (*a se vedea: Articolul 19.1 din Clauzele Standard*).

2.4.4 Perioada Serviciilor

2.4.4.1 Calendarul Perioadei Serviciilor

Perioada Serviciilor începe la Data Începerii Serviciilor și se încheie la Data Expirării (sau la Data Încetării, dacă aceasta din urmă survine anterior Datei Expirării).

Serviciile pot începe numai după ce Inginerul Independent emite Certificatul de Începere a Serviciilor, care este supus îndeplinirii unui număr de condiții prelabile stipulate în contractul de PPP (*a se vedea: Articolul 19.1 din Clauzele Standard*). În prestarea Serviciilor, Societatea de Proiect trebuie să respecte Programele Anuale (*a se vedea: Articolul 21 din Clauzele Standard*).

Data Expirării are loc la expirarea unei perioade de timp care este stabilită în raport cu Data Efectivă (de exemplu, 30 de ani de la Data Efectivă). La stabilirea Datei Expirării, trebuie să se țină seama de criteriile și cerințele menționate în Secțiunea 2.4.1 cu privire la Durata Contractului.

2.4.4.2 Importanța Datei Planificate a Începerii Serviciilor

Partenerul Public este îndreptățit să se aștepte ca Data Începerii Serviciilor să aibă loc la Data Planificată a Începerii Serviciilor, aceasta din urmă fiind stabilită în raport cu Data Începerii Lucrărilor.

Având în vedere cele de mai sus, Societatea de Proiect are următoarele obligații:

- Să informeze Inginerul Independent și Partenerul Public cu privire la orice întârzieri preconizate în legătură cu îndeplinirea oricăreia dintre obligațiile sale care trebuie îndeplinite Anterior Datei Planificate a Începerii Serviciilor, precum și:
- Să ia toate măsurile rezonabile pentru a atenua consecințele unei astfel de întârzieri.

Dacă, în opinia rezonabilă a Societății de Proiect, o întârziere preconizată în îndeplinirea acestor obligații este consecința unui Caz de Compensare, a unui Caz de Exonerare sau a unui Caz de Forță Majoră și, în plus, Societatea de Proiect notifică în mod corespunzător întârzierea preconizată Inginerului Independent (precum și Partenerul Public), atunci întârzierea menționată mai sus va fi tratată ca un Caz de Compensare, ca un Caz de Exonerare sau ca un Caz de Forță Majoră, după caz (*a se vedea: Articolul 14 din Clauzele Standard*).

Trebuie reținut că Societatea de Proiect nu poate începe prestarea Serviciilor anterior Datei Planificate a Începerii Serviciilor fără aprobarea prealabilă a Partenerului Public (*a se vedea: Articolul 19.3.3 din Clauzele Standard*).

2.4.4.3 Consecințele începerii cu întârziere a Serviciilor

În cazul în care Data Începerii Serviciilor are loc ulterior Datei Planificate a Începerii Serviciilor:

- O Prelungire a Perioadei Inițiale a Serviciilor va fi adăugată la Perioada Serviciilor (și, implicit, la Durata Contractului). Prelungirea Perioadei Inițiale a Serviciilor este egală cu intervalul dintre Data Planificată a Începerii Serviciilor și Data Începerii Serviciilor, dar sub rezerva unei limite (sau „Data Limită”) care ar trebui stabilită în contractul de PPP (de exemplu, 12 luni în *Clauzele Standard*) (*a se vedea: Articolul 19.4.2 din Clauzele Standard*).
- Partenerul Public ar putea fi îndreptățit să aplice Daune Interese Moratorii (*a se vedea: Articolul 15.2 din Clauzele Standard și Secțiunea 8.2 din prezentul Ghid Contractual*).

Totodată, nerealizarea de către Societatea de Proiect a Începerii Serviciilor până la Data Limită constituie un caz de neexecutare a obligațiilor și îndreptățește Partenerul Public să rezilieze contractul de PPP (*a se vedea: Articolul 42.2 din Clauzele Standard*). Trebuie reținut faptul că acest remediu și aplicarea de Daune Interese Moratorii pentru intervalul cuprins între Data Planificată a Începerii Serviciilor și Data Încetării nu se exclud reciproc.

2.4.5 Perioada de returnare („*hand-back period*”)

Clauzele Standard sunt menite să garanteze că prestarea Serviciilor poate continua fără întrerupere la sfârșitul Duratei Contractului. Din acest motiv, este de așteptat ca procedurile de returnare să înceapă înainte de sfârșitul Perioadei Serviciilor, moment în care Partenerul Public ar trebui să fie în măsură să asigure continuarea prestării Serviciilor în mod independent față de Societatea de Proiect. Returnarea este o procedură complexă care implică nu numai transferul Bunurilor în sine (*a se vedea: Articolul 45 (Efectele Încetării) din Clauzele Standard*), ci și inspecții preliminare menite să asigure starea corespunzătoare a Bunurilor transferate Partenerului Public (*a se vedea: Articolul 23 (Inspecții la Încetare) din Clauzele Standard*).

3. Documentația Contractuală

A se vedea: Articolul 3 (Documentație) din Clauzele Standard.

Documentele Proiectului ar trebui enumerate într-o anexă a contractului de PPP și sunt, de obicei, următoarele:

- *Contractul de Proiectare și Construcție* care urmează să fie încheiat între Societatea de Proiect și Antreprenorul Construcției pentru proiectarea și construcția Lucrărilor și a oricăror alte lucrări;
- *Contractul de Operare* care urmează să fie încheiat între Societatea de Proiect și Operator pentru operarea și întreținerea Facilităților Proiectului (deși operarea și întreținerea pot fi efectuate direct de către Societatea de Proiect); și
- Alte contracte pot fi încheiate în funcție de tipul de PPP (de exemplu, contracte de furnizare, contracte de vânzare („*offtake contracts*”)).

Contractele de Finanțare sunt contractele sau instrumentele încheiate între Societatea de Proiect și instituțiile financiare în legătură cu finanțarea sau refinanțarea PPP-ului. Contractele de Finanțare includ:

- *Documente de Finanțare Principală* încheiate între Finanțatorii Principali și Societatea de Proiect în scopul finanțării PPP-ului (incluzând *Contractele de Împrumut Principal* și contractele de *hedging* și de garanție aferente); și
- *Documentele de Finanțare Subordonată*, în temeiul cărora Partenerul Privat pune datorie subordonată la dispoziția Societății de Proiect.

Partenerul Public ar trebui să aprobe Documentele Proiectului și Contractele de Finanțare, precum și orice modificări semnificative ale acestora. Scopul acestei aprobări este de a se asigura că Documentele Proiectului reflectă cerințele de construcție și de operare cuprinse în contractul de PPP (așa-numitul principiu „*back-to-back*” sau „*pass through*”) și, în cazul Contractelor de Finanțare, de a-i permite Partenerului Public să cunoască valoarea, durata și condițiile finanțării (deoarece va trebui să țină cont de acestea în ceea ce privește refinanțarea și compensațiile la încetare).

4. Inginerul Independent

A se vedea: Articolul 6 (Inginerul Independent) din Clauzele Standard.

4.1 Cine este Inginerul Independent?

Inginerul Independent este un consultant extern selectat și angajat în comun de către Partenerul Public și de către Societatea de Proiect (adesea, costul serviciilor sale este împărțit între aceștia pentru a asigura neutralitatea sa). Condițiile de angajare a Inginerului Independent, precum și mecanismul de plată a serviciilor prestate de către Inginerul Independent ar trebui rezumate în documentația de atribuire aferentă contractului de PPP.

Inginerul Independent nu trebuie confundat cu alți consultanți tehnici care ar putea fi angajați de către Părți. De exemplu, Partenerul Public angajează adesea un „*representant al proprietarului*” („*owner's representative*”), care este un inginer consultant care asistă Partenerul Public în interacțiunea sa cu Societatea de Proiect în ceea ce privește aspectele tehnice pe parcursul Perioadei Lucrărilor (de exemplu, revizuri ale proiectului, monitorizarea progresului construcției și a conformității, ordine de modificare). În plus, Societatea de Proiect este adesea obligată să angajeze un „*consultant tehnic al Finanțatorilor*”, care se obligă față de Finanțatorii Principali să monitorizeze activitățile de construcție și progresul construcției și să certifice cererile lunare de tragere/finanțare a construcției. „*Consultantul tehnic al Finanțatorilor*” nu are obligații explicite față de Partenerul Public, însă oferă un nivel suplimentar de control și, prin urmare, de siguranță pentru Partenerul Public.

4.2 Care este rolul Inginerului Independent?

Rolul Inginerului Independent este relevant cu precădere pe parcursul Perioadei Lucrărilor (astfel cum este prevăzut în *Clauzele Standard*). În cazul proiectelor mai complexe, poate fi necesar sprijin tehnic și pe parcursul Perioadei Serviciilor (sau cel puțin la începutul acesteia (de exemplu, în primul an al Perioadei Serviciilor) pentru supravegherea activităților de tranziție și pentru asigurarea că Lucrările sunt finalizate în totalitate iar Perioada Serviciilor poate începe), situație în care rolul Inginerului Independent poate fi extins în funcție de nevoile Partenerului Public. Partenerul Public poate, de asemenea, să angajeze un consultant diferit de Inginerul Independent pentru a-l sprijini în legătură cu monitorizarea contractului pe parcursul Perioadei Serviciilor. Competențele atribuite Inginerului Independent sunt la aprecierea Partenerului Public, în funcție de caracteristicile fiecărui proiect și de capacitățile Partenerului Public de a gestiona proiectul respectiv.

Pentru a-și îndeplini sarcinile, Inginerul Independent ar trebui să beneficieze de acces nelimitat la Amplasament în orice moment rezonabil (*a se vedea: Articolul 50 din Clauzele Standard*).

Atribuțiile Inginerului Independent ar trebui să fie rezumate într-o anexă la contractul de PPP și stabilite în detaliu în Contractul cu Inginerul Independent). Firește, aceste atribuții trebuie să fie conforme cu termenii documentației de atribuire aferente contractului de PPP.

4.2.1 Atribuții legate de supravegherea executării Lucrărilor

Rolul principal al Inginerului Independent este de a certifica „*finalizarea semnificativă*” („*substantial completion*”) sau „*starea de ocupare*” („*occupancy readiness*”) la sfârșitul Perioadei Lucrărilor (*a se vedea: Articolul 18 din Clauzele Standard*). Aceasta este o etapă importantă care face ca proiectul de PPP să treacă de la Perioada Lucrărilor la Perioada Serviciilor și care declanșează, de asemenea, o serie de consecințe financiare (de exemplu, eliberarea Garanției de Bună Execuție (*a se vedea: Articolul 15.1 din Clauzele Standard*), finalizarea Lucrărilor / plata (plățile) de etapă (dacă este cazul), începerea plăților de disponibilitate sau, după caz, a plăților de disponibilitate și a Tarifului de Utilizare).

De obicei, pe parcursul Perioadei Lucrărilor, Inginerul Independent trebuie să îndeplinească sarcini precum:

- Revizuirea și aprobarea Proiectului Tehnic, a Detaliilor de Execuție și a altor Date de Proiectare și emiterea de instrucțiuni către Societatea de Proiect cu privire la executarea, finalizarea, punerea în funcțiune și testarea Lucrărilor (*a se vedea: Articolele 12 și 13 din Clauzele Standard*);
- Revizuirea Graficului de Execuție a Lucrărilor (și a oricărei revizuri sau modificări a acestuia) anterior punerii sale în aplicare (*a se vedea: Articolul 13 din Clauzele Standard*) și monitorizarea progresului în raport cu Graficul de Execuție a Lucrărilor;
- Aprobarea Documentației de Calitate referitoare la Lucrări (și a oricărei modificări, revizuri sau completări aduse acestei documentații) (*a se vedea: Articolul 26 din Clauzele Standard*);
- Emiterea Certificatului de Începere a Lucrărilor și a Certificatului de Finalizare a Lucrărilor (conform prevederilor *Clauzelor Standard*, Certificatul de Finalizare a Lucrărilor este emis după finalizarea

procedurii obligatorii de recepție a Lucrărilor (*a se vedea: Articolul 18.1 din Clauzele Standard*), care trebuie să se desfășoare conform prevederilor *Regulamentului privind recepția construcțiilor*⁶);

- Emiterea de instrucțiuni către Societatea de Proiect în legătură cu Descoperirile Arheologice (*a se vedea: Articolul 16 din Clauzele Standard*);
- Determinarea dacă a avut loc sau nu un Caz de Compensare (*a se vedea: Articolul 37.1 din Clauzele Standard*) sau un Caz de Exonerare (*a se vedea: Articolul 37.2 din Clauzele Standard*), precum și consecințele producerii unui astfel de eveniment;
- Aprobarea Planul de Restabilire (*a se vedea: Articolul 24.2 din Clauzele Standard*);
- consilierea Părților cu privire la orice aspecte legate de Lucrări și efectuarea de Determinări ori de câte ori acestea sunt solicitate în cadrul contractului de PPP (*a se vedea: Articolele 6.4 și 6.5.1 din Clauzele Standard*).

4.2.2 Atribuții legate de supravegherea prestării Serviciilor

După cum s-a menționat mai sus, nu este uzual ca rolul Inginerului Independent să acopere întreaga durată a Perioadei Serviciilor (cu excepția, uneori, a începutului acesteia (de exemplu, primul an al Perioadei Serviciilor), pentru a supraveghea activitățile de tranziție și pentru a se asigura că Lucrările sunt complet finalizate și că Perioada Serviciilor poate începe).

În *Clauzele Standard*, rolul Inginerului Independent în timpul Perioadei Serviciilor este limitat la revizuirea și aprobarea Programului Anual inițial (*a se vedea: Articolele 19 și 21 din Clauzele Standard*) și la emiterea Certificatului privind Începerea Serviciilor (*a se vedea: Articolul 19.3 din Clauzele Standard*).

5. Procedura de Revizuire

A se vedea: Articolul 49 (Procedura de Revizuire) din Clauzele Standard.

5.1 Scopul Procedurii de Revizuire

Scopul Procedurii de Revizuire este de a stabili un set de reguli care vor governa solicitările făcute de către Societatea de Proiect, ori de câte ori astfel de solicitări sunt impuse în contractul de PPP. În *Clauzele Standard*, acesta este cazul, de exemplu, în ceea ce privește aprobarea Documentelor Proiectului (*a se vedea: Articolul 3.2 din Clauzele Standard*), aprobarea, revizuirea și aplicarea Graficului de Execuție a Lucrărilor (*a se vedea: Articolele 9.1 și 13 din Clauzele Standard*), aprobarea, revizuirea și aplicarea Programului Anual (*a se vedea: Articolul 21 din Clauzele Standard*), aprobarea Planului de Monitorizare a Serviciilor (*a se vedea: Articolul 22.1 din Clauzele Standard*), aprobarea termenilor și condițiilor de asigurare (*a se vedea: Articolul 24.1 din Clauzele Standard*), aprobarea și revizuirea Documentației de Calitate (*a se vedea: Articolul 26 din Clauzele Standard*), revizuirea Notificării Societății de Proiect privind Modificarea (*a se vedea: Articolul 35.2 din Clauzele Standard*), numirea și concedierea anumitor subcontractanți (*a se vedea: Articolul 47.5 din Clauzele Standard*).

Procedura de Revizuire este prevăzută de obicei într-o anexă la contractul de PPP. Totodată, având în vedere implicarea Inginerului Independent, conținutul Procedurii de Revizuire trebuie să fie compatibil nu numai cu clauzele contractului de PPP, ci și cu cele ale Contractului cu Inginerul Independent.

Principalele elemente care sunt acoperite în mod obișnuit de Procedura de Revizuire sunt discutate mai jos.

⁶ Adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 273/1994.

5.2 Entitatea care Revizuieste

Solicitările prevăzute în contractul de PPP sunt prezentate de Societatea de Proiect „**Entității care Revizuieste**”. Entitatea care Revizuieste este fie Inginerul Independent, fie Partenerul Public, după cum se prevede, de la caz la caz, în clauza din contractul de PPP care impune solicitarea.

Indiferent de persoana care acționează în calitate de Entitate care Revizuieste cu privire la o anumită solicitare, cealaltă persoană (și anume, Inginerul Independent sau Partenerul Public) ar trebui să primească o copie a solicitării. Persoana care nu acționează în calitate de Entitate care Revizuieste în ceea ce privește o anumită solicitare poate face observații cu privire la solicitarea respectivă, dar (cu excepția cazului în care contractul de PPP prevede altfel) Societatea de Proiect ar trebui să aibă dreptul discreționar de a nu lua în considerare aceste observații. În orice caz, Entitatea care Revizuieste ar trebui să aibă dreptul de a sesiza și/sau de a se consulta cu persoana care nu acționează în calitate de Entitate care Revizuieste cu privire la o anumită solicitare.

5.3 Gestionarea solicitărilor

După primirea și examinarea unei solicitări, Entitatea care Revizuieste returnează o copie a propunerii Societății de Proiect cu una dintre următoarele mențiuni: (a) „aprobat”, (b) „aprobat cu observații” sau (c) „observații”. Acțiunile ulterioare ale Societății de Proiect depind de mențiunea primită pe solicitare, după cum urmează:

- Solicitățile care primesc mențiunea „aprobat” pot fi implementate;
- Solicitățile care primesc mențiunea „aprobat cu observații” pot fi puse în aplicare cu condiția ca: (i) solicitarea să fie modificată în prealabil de către Societatea de Proiect pentru a ține cont de observațiile Entității care Revizuieste și: (ii) un raport privind modul în care sunt tratate observațiile să fie prezentat de către Societatea de Proiect Entității care Revizuieste înainte de implementarea solicitării.
- Solicitățile care au primit mențiunea „comentarii” nu pot fi implementate. În aceste cazuri, Societatea de Proiect trebuie să modifice solicitarea și să o transmită din nou Entității care Revizuieste.

Entitatea care Revizuieste ar trebui să aibă dreptul de a solicita informații suplimentare înainte de a oferi un răspuns.

Secțiunea cea mai semnificativă a Procedurii de Revizuire va conține motivele care îi dau dreptul Entității care Revizuieste să formuleze observații cu privire la solicitare. De obicei, Procedura de Revizuire include o listă detaliată a acestor motive, după cum urmează: (i) o listă generală a motivelor în baza cărora pot fi formulate observații (aplicabilă în orice situație în care contractul de PPP face referire la Procedura de Revizuire) și: (ii) liste separate cuprinzând motivele în baza cărora pot fi formulate observații referitoare la fiecare situație în care contractul de PPP face trimitere la Procedura de Revizuire. În timp ce motivele care pot justifica observații (și în special cele menționate la punctul (ii) de mai sus) vor fi diferite de la un proiect la altul, lista motivelor generale care pot justifica observații ar trebui să includă cel puțin: (1) motivele prevăzute în mod expres în contractul de PPP; (2) motivul că aprobarea solicitării nu ar fi conformă cu obligațiile legale ale Partenerului Public, cu clauzele contractului de PPP sau cu Legea aplicabilă; (3) motivul că Societatea de Proiect nu a furnizat toate informațiile necesare pentru revizuirea solicitării; și (4) motivul că solicitarea se referă în totalitate sau în mod substanțial la o solicitare anterioară care a primit mențiunea „observații” și în legătură cu care nu au fost aduse modificări substanțiale. Dacă Societatea de Proiect consideră că răspunsul la solicitările sale este întemeiat pe alte motive decât cele permise de Procedura de Revizuire, Societatea de Proiect ar trebui să aibă dreptul să declanșeze Procedura de Soluționare a Disputelor.

Procedura de Revizuire ar trebui să prevadă un termen general pentru răspunsul la solicitări, care să se aplice ori de câte ori contractul de PPP nu stabilește un termen specific. Dacă Entitatea care Revizuieste nu răspunde la o solicitare în termenul aplicabil (indiferent că este vorba despre termenul general sau despre un termen specific), ar trebui să se considere că Entitatea care Revizuieste a furnizat un răspuns cu mențiunea „aprobat”.

6. Drepturi de intervenție ale Finanțatorilor Principali („Senior Lenders’ step-in rights”)

6.1 Justificarea drepturilor de intervenție ale Finanțatorilor Principali

După cum s-a menționat mai sus, majoritatea proiectelor de PPP sunt finanțate conform modelului de finanțare fără drept de regres („*no recourse*”) sau cu drept de regres limitat („*limited recourse*”) pe baza fluxurilor de numerar estimate a fi generate de proiectul de PPP (și anume, veniturile obținute din Plata de Disponibilitate, precum și, în cazul mecanismelor de finanțare mixte, din Tariful de Utilizare). Aceste venituri rezultă din contractul de PPP încheiat între Partenerul Public și Societatea de Proiect.

Finanțatorii Principali nu sunt părți contractante la contractul de PPP, dar proiectul de PPP nu ar putea fi realizat fără aceștia. Drept urmare, Finanțatorii Principali vor încerca să își protejeze interesele prin reglementarea dreptului Partenerului Public de a înceta contractul de PPP în cazul în care Societatea de Proiect nu își execută obligațiile (deoarece o astfel de neexecutare ar opri fluxul de venituri pe care Societatea de Proiect l-ar utiliza pentru a rambursa împrumuturile acordate de Finanțatorii Principali).

Drepturile de Intervenție ar trebui considerate ca fiind benefice de către Partenerii Publici, deoarece ele le conferă un drept (dar nu și o obligație) Finanțatorilor Principali de a „salva” un proiect de PPP aflat în dificultate și care se confruntă cu o posibilă încetare, cu un potențial impact negativ asupra serviciului public și cu un risc de plată a compensației la încetare.

6.2 Cele mai bune practici internaționale

Interesele Finanțatorilor Principali sunt gestionate de obicei prin intermediul unui acord („**Acordul Direct**”) încheiat între Partenerul Public, Societatea de Proiect și Finanțatorii Principali, în temeiul căruia Finanțatorii Principali solicită de obicei anumite drepturi: (1) drepturi de informare în cazul în care Societatea de Proiect nu își respectă obligațiile asumate prin contractul de PPP, ceea ce i-ar putea permite Partenerului Public să rezilieze contractul de PPP; (2) o perioadă de așteptare, conform căreia Partenerul Public se va angaja să notifice Finanțatorii Principali cu privire la intenția sa de a rezilia contractul de PPP și se va angaja să nu rezilieze contractul pentru o anumită perioadă de timp; (3) desemnarea unui debitor suplimentar care să „intervină” și să devină răspunzător în solidar cu Societatea de Proiect pentru a remedia orice motive care au dat naștere dreptului Partenerului Public la reziliere; (4) consimțământul pentru garanția care va fi acordată Finanțatorilor Principali asupra fluxurilor de venituri din contractul de PPP (și anume, Plata de Disponibilitate și, în cazul mecanismelor cu finanțare mixtă, Tariful de Utilizare), precum și consimțământul pentru cesiuni către asiguratorii și garanți la plata creanțelor; și (5) dreptul Finanțatorilor Principali de a nova drepturile și obligațiile Societății de Proiect rezultate din contractul de PPP către o Societate de Proiect înlocuitoare.

Termenii Acordului Direct sunt, în general, negociați intens, iar Finanțatorii Principali vor insista, în general, să utilizeze propriile formulare standard. În consecință, de obicei, nu este necesar să se stabilească pe larg termenii Acordului Direct în contractul de PPP. Finanțatorii Principali vor dori totuși să vadă un angajament clar din partea Partenerului Public de a accepta și de a încheia un Acord Direct și o recunoaștere a drepturilor lor de intervenție.

În general, Finanțatorii Principali vor solicita drepturile de intervenție (și Acordul Direct corespunzător) sub forma unei condiții suspensive pentru tragerea de fonduri în temeiul Documentelor de Finanțare Principală. Trebuie subliniat faptul că Acordul Direct nu este o garanție de stat, ci mai degrabă o metodă contractuală pentru a acorda Finanțatorilor Principali anumite drepturi limitate față de Partenerul Public și de contractul de PPP.

6.3 Contextul românesc

Conform O.U.G. nr. 39/2018⁷, Partenerul Public poate înlocui Partenerul Privat la cererea Finanțatorilor Principali, cu condiția îndeplinirii următoarelor condiții cumulative:

- Societatea de Proiect (sau Partenerul Privat) nu și-a îndeplinit obligațiile prevăzute în contractul de PPP și/sau obligațiile față de Finanțatorii Principali, și;
- Posibilitatea de a înlocui Partenerul Privat în scenariul susmenționat a fost prevăzută în documentația de atribuire și în contractul de PPP.

Noul Partener Privat este desemnat în urma consultărilor dintre Partenerul Public și Finanțatorii Principali, cu condiția ca Partenerul Public și Finanțatorii Principali să aibă o relație contractuală directă (aceasta se va realiza prin intermediul Acordului Direct).

Clauza care stabilește posibilitatea de înlocuire a Partenerului Privat la cererea Finanțatorilor Principali trebuie să respecte condițiile aplicabile clauzelor de revizuire prevăzute de legea care reglementează procedura de atribuire a contractului de PPP (*a se vedea: Articolul 2.1.2 din prezentul Ghid Contractual*)⁸.

Legea nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii prevede posibilitatea includerii unei clauze care să stipuleze, în favoarea Finanțatorilor Principali, dreptul de a cesiona contractul de concesiune unui alt concesionar, cu condiția ca noul concesionar să îndeplinească criteriile de calificare și de selecție stabilite prin documentația de atribuire⁹.

Merită remarcat faptul că *Legea nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii* se referă în mod explicit la dreptul Finanțatorilor Principali de a cesiona contractul de concesiune unui alt concesionar.

O aliniere a Articolelor 28 și 39 din O.U.G. nr. 39/2018 (care stabilesc dreptul Partenerului Public de a înlocui Partenerul Privat pe baza consultării cu Finanțatorii Principali) cu buna practică internațională într-o modalitate similară cu *Legea nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii* ar putea fi avută în vedere ca o modificare viitoare a O.U.G. nr. 39/2018.

7. Refinanțare

A se vedea: Articolul 3.4 (Refinanțare) din Clauzele Standard.

Contractele de PPP și Documente de Finanțare Principală sunt încheiate pe termen lung. Modificările condițiilor de piață și evoluția profilului de risc al proiectului de PPP pe termen lung pot determina o Societate de Proiect să concluzioneze că ar putea obține condiții de finanțare mai bune decât cele prevăzute în documentele de finanțare inițiale. Observația este valabilă mai ales după ce implementarea proiectului de PPP a ajuns în punctul în care principalele riscuri de construcție vor fi fost depășite. Condiții mai bune de refinanțare pot fi disponibile din mai multe motive. Unele dintre acestea se află sub controlul Societății de Proiect, cum ar fi buna performanță a proiectului de PPP. Altele ar putea fi considerate ca fiind determinate de autoritățile publice din România (îmbunătățirea cadrului de reglementare, reducerea riscului de țară). În fine, unele nu pot fi atribuite niciunei părți, cum ar fi schimbările în condițiile de piață sau creșterea interesului instituțiilor financiare pentru anumite sectoare. Drept urmare, piața PPP-urilor a recunoscut din ce în ce mai mult faptul că ar putea să nu fie corect ca

⁷ Articolul 39, coroborat cu articolele 25 și 28.

⁸ În conformitate cu articolul 39 din O.U.G. nr. 39/2018 și cu dispozițiile din Legislația privind Atribuirea care reglementează regimul clauzelor de revizuire, o clauză de revizuire trebuie să fie redactată în termeni clari, precizi și neechivoci, să precizeze obiectul, limitele și natura eventualelor modificări, precum și condițiile în care se poate recurge la mecanismul de revizuire. În plus, aplicarea clauzei de revizuire nu trebuie să afecteze sub nicio formă caracterul general al contractului de PPP.

⁹ Articolul 105 din Legea nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii.

Societatea de Proiect să se bucure de toate beneficiile câștigurilor din refinanțarea datoriilor pentru care nu este pe deplin responsabilă.

Partenerul Public ar trebui să monitorizeze îndeaproape orice modificare a structurii de finanțare și orice refinanțare, deoarece compensația la încetare plătită de Partenerul Public Societății de Proiect se va baza pe sumele plătită în temeiul Documentelor Financiare Principale – iar valoarea compensației ar putea fi afectată negativ de o refinanțare (de exemplu, obligațiile Partenerului Public pot crește, profilul de risc al contractului de PPP se poate schimba, capacitatea noului finanțator poate fi limitată). Prevederile privind refinanțarea sunt destul de complexe, iar implicațiile lor trebuie analizate cu atenție de Partenerul Public și de consilierii săi. Punctele cheie care trebuie luate în considerare sunt: (i) ce ar trebui să fie considerată o „refinanțare” pentru a se asigura că Partenerul Public poate evalua în mod corespunzător o propunere de refinanțare, inclusiv raportul cost-beneficiu („value for money”) (*a se vedea: definiția Refinanțării Calificate de la Articolul 1.1 din Clauzele Standard*), (ii) dreptul Partenerului Public de a aproba în prealabil (*a se vedea: Articolele 3.4.2 și 3.4.3 din Clauzele Standard*), (iii) modul în care ar trebui calculat câștigul din refinanțare (*a se vedea: definiția Câștigului din Refinanțare de la Articolul 1.1 din Clauzele Standard*), (iv) în ce proporții trebuie repartizat între Părți câștigul din refinanțare, cu mențiunea că această repartizare poate avea impact asupra tratamentului statistic al contractului de PPP (*a se vedea: Articolul 3.4.4 din Clauzele Standard și Tema 14.6.2 din Ghidul Statistic*), și (v) modul în care Partenerul Public va primi plata părții sale (*a se vedea: Articolul 3.4.5 din Clauzele Standard*). Exercițarea drepturilor Partenerului Public în temeiul prevederilor privind refinanțarea va fi posibilă numai dacă Partenerul Public este pe deplin familiarizat cu termenii și cu structura Documentelor de Finanțare Principală încheiate de Societatea de Proiect pentru scopul proiectului de PPP.

Având în vedere complexitatea implicată, este recomandat ca Partenerul Public să numească consultanți externi în legătură cu orice refinanțare (sau potențială refinanțare) și cu calcularea Câștigului din Refinanțare.

8. Garanții cu privire la finalizarea Lucrărilor

8.1 Garanția de Bună Execuție

A se vedea: Articolul 15.1 (Garanție de Bună Execuție) din Clauzele Standard.

O.U.G. nr. 39/2018 nu conține dispoziții exprese cu privire la garanțiile de bună execuție, exceptând o mențiune potrivit căreia regimul garanțiilor de bună execuție furnizate de către Societatea de Proiect trebuie să fie prevăzut în contractul de PPP.

Dacă dispozițiile Legislației privind Atribuirea care reglementează garanțiile de bună execuție sunt considerate inaplicabile contractelor de PPP, atunci garanția de bună execuție va fi guvernată exclusiv de clauzele contractului de PPP. Dacă, în schimb, se consideră că dispozițiile susmenționate ale Legislației privind Atribuirea sunt aplicabile contractelor de PPP, atunci clauzele contractului de PPP trebuie să respecte dispozițiile relevante ale Legislației privind Atribuirea. Aceste dispoziții relevante sunt definite în funcție de legea care reglementează procedura de atribuire a contractului de PPP:

- În cazul contractelor de PPP atribuite în conformitate cu normele aplicabile concesiunilor de lucrări și servicii, regimul juridic nu stabilește cerințe speciale privind garanțiile de bună execuție și, prin urmare, autoritățile/entitățile contractante pot beneficia de o marjă de libertate sporită în stabilirea și/sau negocierea regimului garanției de bună execuție;
- Pentru contractele atribuite conform normelor aplicabile achizițiilor publice sau sectoriale, regimul juridic este mai restrictiv și acoperă, printre altele, furnizarea garanției de bună execuție (și anume, circumstanțele în care garanția este/nu este obligatorie, termenul de furnizare a acesteia, mijloacele de furnizare și valoarea acesteia), executarea garanției de bună execuție și eliberarea acesteia.

Articolul 15.1 (Garanția de bună execuție) din *Clauzele Standard* conține toate elementele esențiale necesare pentru ca această clauză să funcționeze, iar conținutul său nu ar trebui să necesite modificări, în ipoteza în care contractul de PPP este atribuit în conformitate cu normele aplicabile concesiunilor de lucrări și servicii. În cazul în care contractul de PPP este atribuit conform normelor aplicabile contractelor de achiziții publice/contractelor sectoriale, atunci clauza ar trebui citită în coroborare cu dispozițiile legale care reglementează regimul garanțiilor de bună execuție în astfel de contracte¹⁰.

8.2 Daune Interese Moratorii

A se vedea: Articolul 15.2 (Daune Interese Moratorii) din Clauzele Standard.

Daunele Interese Moratorii pot fi percepute de către Partenerul Public în cazul în care Societatea de Proiect nu realizează Începerea Serviciilor până la Data Planificată a Începerii Serviciilor (*a se vedea: Articolul 15.2 din Clauzele Standard și Secțiunea 2.4.4.3 din prezentul Ghid Contractual*). Daunele Interese Moratorii sunt menite să constituie o estimare prealabilă rezonabilă a pierderilor suferite de Partenerul Public ca urmare a întârzierii. Societățile de Proiect se vor opune adesea impunerii de Daune Interese Moratorii în contractele de PPP, susținând că este în interesul lor să finalizeze la timp, astfel încât să poată începe să încaseze venituri. Într-adevăr, în Europa, daunele interese moratorii nu sunt frecvente în contractele de PPP bazate pe plăți de disponibilitate. Cu toate acestea, *Clauzele Standard* prevăd Daune Interese Moratorii, iar utilizarea acestui remediu ar trebui să fie decisă pentru fiecare proiect în parte.

9. Condițiile Amplasamentului și Descoperirile Arheologice

Clauzele Standard prevăd că riscul legat de condițiile de amplasament îi revine Societății de Proiect. Aceasta presupune, desigur, faptul că Societății de Proiect i s-au acordat timp și acces adecvat la Amplasament pentru a-și asuma acest risc în mod satisfăcător. În multe proiecte, cum ar fi cele din domeniul sănătății sau al educației, amplasamentul se va afla într-o zonă urbană, unde condițiile solului sunt deja bine cunoscute. Pe de altă parte, în cazul PPP-urilor pentru autostrăzi, în care amplasamentul se întinde pe mai mulți kilometri și poate implica construirea de tuneluri, ar trebui luată în considerare posibilitatea ca Partenerul Public să rețină o parte din riscurile legate de amplasament, dacă acestea sunt imprevizibile pentru un antreprenor prudent. În caz contrar, Partenerul Public se poate aștepta ca tarifele sau taxele de utilizare să fie mai mari, deoarece Societatea de Proiect va lua în considerare o „primă” pentru asumarea acestui risc.

Clauzele Standard prevăd, de asemenea, un regim de alocare a riscurilor pentru condițiile de mediu preexistente neprevăzute (așa-numitele „Contaminări”). Dacă astfel de Contaminări sunt descoperite de către Societatea de Proiect, aceasta are obligația de a efectua remedierea, dar (sub rezerva unui prag convenit) pe cheltuiala Partenerului Public. Drept urmare, aceste Contaminări sunt clasificate drept „Cazuri de Compensare”, ceea ce îi conferă dreptul Societății de Proiect să solicite timp și bani.

Societatea de Proiect va fi, bineînțeles, responsabilă pentru toată poluarea produsă în timpul perioadei de derulare a contractului de PPP.

Conform legislației românești, Descoperirile Arheologice de pe Amplasament sunt proprietate a Statului. Ca atare, *Clauzele Standard* prevăd că, în cazul în care sunt descoperite, Societatea de Proiect va notifica Ministerul Culturii, Partenerul Public și Inginerul Independent. Societatea de Proiect trebuie să păstreze și să protejeze descoperirile și să permită autorităților publice competente să pătrundă pe Amplasament în scopul gestionării

¹⁰ La momentul redactării prezentului *Ghid Contractual*, cadrul juridic relevant privind garanțiile de bună execuție în contractele de achiziții publice/sectoriale este în curs de modificare. Autoritățile/entitățile contractante sunt sfătuite să consulte întotdeauna cea mai recentă versiune a Legii nr. 98/2016 (sau a Legii nr. 99/2016, după caz), precum și cea mai recentă versiune a legislației secundare de punere în aplicare a acestor legi.

acestora în conformitate cu legea. Astfel de descoperiri sunt clasificate drept „Caz de Compensare”, ceea ce îi conferă dreptul Societății de Proiect să solicite timp și bani.

10. Înregistrări și Rapoarte

10.1 Înregistrări

A se vedea: Articolul 28 (Înregistrări) din Clauzele Standard.

Contractele de PPP prevăd, de obicei, obligația Societății de Proiect de a păstra înregistrări referitoare la Proiect, deși contractele în sine nu conțin o listă exhaustivă a acestor evidențe. În schimb, lista completă a înregistrărilor este, în mod ideal, inclusă într-o anexă la contractul de PPP (*a se vedea: Articolul. 28.1.4 din Clauzele Standard*). Anexa ar trebui să stabilească, de asemenea, termenul (termenele) de păstrare a fiecărei categorii de înregistrări (*a se vedea: Articolul. 28.4 din Clauzele Standard*).

Anexa privind înregistrările trebuie să enumere înregistrările necesare separat pentru fiecare fază a proiectului:

- *înregistrări referitoare la Perioada Lucrărilor:* (1) înregistrări privind proiectarea Lucrărilor, cum ar fi Standarde Tehnice utilizate în proiectarea lucrărilor permanente, documentele de proiectare și înregistrările parametrilor și presupunerilor aferente proiectării, planșele de execuție proiectate, certificatele/atestările privind proiectarea, auditurile de siguranță în muncă, modificările și altele, după caz, și: (2) înregistrări privind Lucrările, cum ar fi Declarațiile de Metodă, avizele și autorizațiile necesare execuției lucrărilor de construcții, jurnalele de șantier și alte înregistrări documentate (inclusiv rezultatele testelor, instrucțiunile emise de Inginerul Independent, modificările la nivel de amplasament etc.), fotografiile de progres al Lucrărilor, planșele post-execuție, detalii privind producătorii oricăror produse brevetate utilizate în Lucrările Permanente (inclusiv garanții și planuri de reînnoire), certificate privind Lucrările, după caz (inclusiv începerea și terminarea Lucrărilor) etc.
- *înregistrări referitoare la Perioada Serviciilor:* înregistrări și manuale de întreținere privind verificările structurale, manuale de întreținere și programe de reînnoire, programe de reparații capitale și de reparații curente (inclusiv planșe post-execuție și alte înregistrări documentare), Rapoarte Lunare, Sisteme de Management al Calității și sisteme de gestionare a proiectului etc.

10.2 Rapoarte

A se vedea: Articolul 27 (Rapoarte) din Clauzele Standard.

Tipurile de rapoarte și numărul de exemplare ale acestora pe care Societatea de Proiect trebuie să le furnizeze în temeiul contractului de PPP sunt detaliate cel mai bine într-o anexă la contract. Lista rapoartelor solicitate va varia în funcție de natura PPP-ului dar, de obicei, se va distinge între rapoartele care trebuie prezentate pe parcursul Perioadei Lucrărilor și cele care trebuie prezentate pe parcursul Perioadei Serviciilor.

11. Inspecții la Încetare

A se vedea: Articolul 23 (Inspecții la Încetare) din Clauzele Standard.

Contractele de PPP implică, de obicei, prestarea unui serviciu prin construirea („*greenfield*”) sau reabilitarea („*brownfield*”) unui activ de infrastructură semnificativ.

Durata de viață rămasă a activului de infrastructură depășește adesea durata contractului, iar Partenerul Public dorește ca bunul să îi fie restituit în bune condiții la expirarea sau încetarea anticipată a contractului de PPP, astfel încât bunul să poată fi operat în continuare și/sau să poată fi prestat în continuare serviciul relevant.

Circumstanțele legate de restituire vor varia de la un contract de PPP la altul și vor depinde de intențiile Partenerului Public în legătură cu utilizarea post-PPP, de natura bunului (de exemplu, drumurile și majoritatea clădirilor sunt utilizabile pentru o perioadă mult mai lungă decât durata inițială a proiectului de PPP), de stadiul în care încetează contractul de PPP (înainte de termen sau la expirare) și de împrejurarea că încetarea are loc în timpul construcției sau al operării. În cele din urmă, prevederile contractului de PPP trebuie adaptate pentru a ține seama de natura specifică a proiectului de PPP și de orice cerințe prevăzute de O.U.G. nr. 39/2018.

În jurisdicțiile de drept civil, precum România, bunurile construite pe terenuri proprietate publică și/sau utilizate pentru un serviciu public vor face adesea obiectul unor restricții speciale. De exemplu, restituirea obligatorie la încetarea contractului poate fi stabilită în principii ori în legislația de drept administrativ și pot exista drepturi de acces sau de utilizare obligatorii pentru terți. Proprietatea va aparține Partenerului Public pe toată durata contractului de PPP, bunurile construite pe un astfel de teren devenind automat proprietatea Partenerului Public de îndată ce sunt construite, iar bunurile sunt predate cu titlu gratuit la expirare. În ciuda acestui fapt, contractul de PPP ar trebui să stabilească detaliile specifice privind starea bunurilor și obligațiile de cooperare, ținând cont de dispozițiile legale obligatorii. Părțile vor dori să stabilească cerințele și procesul privind restituirea pentru a asigura claritatea și a evita consecințele neașteptate. Experiența actuală sugerează că Partenerul Public ar trebui să înceapă să se pregătească pentru restituire cu 5-7 ani înainte de expirarea contractului.

Clauzele Standard conțin: (a) o clauză menită să asigure respectarea de către Societatea de Proiect a standardelor de calitate pe parcursul Duratei Contractului (*a se vedea: Articolul 22 (Controlul Calității și Verificări) din Clauzele Standard*), precum și: (b) o clauză menită să asigure că bunurile respectă Cerințele Transferului la Data Expirării și că Partenerul Public este în măsură să asigure funcționarea lor după această dată (*a se vedea: Articolul 23 (Inspecții la Încetare) din Clauzele Standard*).

Procedura de transfer a Facilităților Proiectului de la Societatea de Proiect la Partenerul Public implică:

- Obligația Societății de Proiect de a colabora cu Partenerul Public (atât înainte, cât și după Data Expirării, dar numai pentru o perioadă limitată de timp) în scopul de a se asigura că operarea Serviciilor continuă fără întrerupere, precum și un transfer al „cunoștințelor” necesare pentru ca Partenerul Public să preia operarea Serviciilor după Data Expirării;
- Inspecții periodice ale Facilităților Proiectului în ultimul deceniu al Duratei Contractului, inclusiv o Inspecție pentru Garanție care are loc cu cel puțin 2 și cel mult 3 ani înainte de Data Expirării și inspecția finală care are loc în ultimele 6 luni ale Duratei Contractului; Inspecțiile sunt efectuate de un expert independent și imparțial însărcinat cu identificarea oricărui lucrări de întreținere necesare pentru ca bunurile să îndeplinească Cerințele Transferului la Data Expirării; Societatea de Proiect are obligația de a furniza Partenerului Public o garanție care să acopere costurile de întreținere identificate de expert ca fiind necesare în urma Inspecției pentru Garanție;
- O inspecție de „transfer” efectuată imediat înainte de Data Expirării și care, dacă se încheie cu succes, dă naștere obligației Partenerului Public de a emite Certificatul de Transfer la Data Expirării. Scopul Certificatului de Transfer este de a confirma îndeplinirea Cerințelor Transferului și îndeplinirea de către Societatea de Proiect a tuturor obligațiilor legate de transferul bunurilor (*a se vedea: Articolul 23.4.6 din Clauzele Standard*); În cazul în care Certificatul de Transfer nu este emis la Data Expirării (ca urmare a neîndeplinirii condițiilor relevante), contractul de PPP încetează la Data Expirării, conform calendarului, cu excepția obligațiilor Societății de Proiect care mai trebuie îndeplinite pentru emiterea Certificatului de Transfer.

Garanția de Transfer poate fi eliberată numai după emiterea Certificatului de Transfer.

12. Asigurări

12.1 Introducere

A se vedea: Articolul 24 (Asigurări) din Clauzele Standard.

Asigurările sunt un domeniu foarte specializat. Drept urmare, Partenerul Public va avea nevoie de consultanță din partea unui specialist în domeniul asigurărilor, pentru fiecare proiect în parte, în vederea stabilirii și negocierii cerințelor de asigurare.

Atât Partenerul Public cât și Finanțatorii Principali au interesul să îi solicite Societății de Proiect să asigure bunurile PPP-ului atât pe Perioada Lucrărilor, cât și pe Perioada Serviciilor. Astfel, în caz de accident, bunul poate fi reparat sau reconstruit, iar serviciul public poate continua. Deși interesele Partenerului Public și ale Finanțatorilor Principali vor fi, de obicei, aliniate, în anumite circumstanțe, care implică distrugerea majorității bunurilor sau a tuturor bunurilor, poate apărea un conflict între Finanțatorii Principali, care ar putea prefera să utilizeze veniturile din asigurare pentru rambursarea datoriilor, și Partenerul Public, care ar dori ca bunul să fie reconstruit.

Tipurile de asigurări necesare vor varia de la un proiect la altul, iar Partenerul Public ar trebui să solicite consultanță independentă din partea unor experți cu experiență în asigurări. O asigurare uzuală va include: (i) „toate riscurile” pentru pierderi fizice sau deteriorări ale infrastructurii și echipamentelor pe Perioada Lucrărilor (inclusiv *marine cargo*) și pe Perioada Serviciilor, (ii) întârzierea punerii în funcțiune (care acoperă pierderea de venituri sau de profit pe Perioada Lucrărilor) și întreruperea activității (care acoperă pierderea de venituri sau de profit pe Perioada Serviciilor) și: (iii) răspunderea față de terți. Aceste detalii vor fi stabilite într-o anexă la Clauzele Standard (*a se vedea: Articolul 24.1.1 din Clauzele Standard*).

Contractul de PPP trebuie să stabilească, pentru fiecare categorie de asigurare, principalele caracteristici ale poliței, și anume nivelul minim de acoperire, principalele excluderi, frașizele maxime, asigurătorii acceptați (*a se vedea: Articolul 24.1.12 din Clauzele Standard*). Termenii și condițiile propuse pentru orice asigurare trebuie să fie aprobate în prealabil de Partenerul Public (*a se vedea: Articolul 24.1.2 din Clauzele Standard*). În plus, Finanțatorii Principali vor insista, de obicei, asupra unor cerințe specifice în cadrul polițelor de asigurare – de exemplu, să fie numiți ca părți suplimentare sau coasigurate (*a se vedea: Articolul 24.1.4(a) din Clauzele Standard*), consimțământul lor cu privire la orice modificare a termenilor poliței, renunțarea la subrogare – până când Finanțatorii Principali vor fi rambursați integral.

Uneori, Partenerul Public poate obține un raport cost-beneficiu mai bun prin păstrarea responsabilității pentru anumite tipuri de asigurări (de exemplu, un Partener Public poate obține condiții mai favorabile decât Societatea de Proiect datorită asigurării unui portofoliu mare de bunuri publice – economii de scară – sau prin autoasigurarea unui grup mare de riscuri). Totodată, în perioade de mare incertitudine, este posibil ca piața asigurărilor să nu fie stabilă și, astfel, costul asigurării pe parcursul unui PPP pe termen lung (de exemplu, 20-30 de ani) să nu fie suficient de previzibil. În astfel de situații, este probabil ca ofertanții să recurgă la includerea în ofertele lor a unor cheltuieli neprevăzute foarte mari pentru a ține cont de incertitudinea pe termen lung. Este deci necesară o evaluare de la caz la caz a termenilor, costurilor și disponibilității asigurării pentru Societatea de Proiect în comparație cu acoperirea și costul acelei asigurări dacă ar fi menținută de Partenerul Public.

Partenerul Public ar trebui să fie conștient de faptul că regimurile mecanismelor de evaluare comparativă a asigurărilor, deși simple din punct de vedere conceptual, s-ar putea dovedi foarte dificil de pus în practică. Aceasta se datorează subiectivității pronunțate și insuficienței abordărilor standardizate pentru a distinge dacă/în ce măsură o creștere a primelor de asigurare se datorează forțelor generale ale pieței sau, alternativ, acțiunilor/faptelor Societății de Proiect.

12.2 Neasigurabilitatea

A se vedea: Articolul 24.3 (Riscuri Neasigurabile) din Clauzele Standard.

Conceptul de „neasigurabilitate” acoperă: (i) situațiile în care asigurarea nu este disponibilă pentru un anumit risc, precum și: (ii) situațiile în care asigurarea este disponibilă, dar numai la un cost prohibitiv. Ambele tipuri de evenimente de neasigurabilitate sunt de interes pentru Partenerul Public, care, de obicei, își asumă (sau cel puțin participă la) impactul riscurilor neasigurabile.

Conform *Clauzelor Standard*, Societatea de Proiect nu are obligația de a încheia o asigurare împotriva riscurilor neasigurabile, cu excepția cazului în care Societatea de Proiect este responsabilă pentru faptul că acest risc (aceste riscuri) a (au) devenit neasigurabil(e).

Clauzele Standard stabilesc procedura care trebuie urmată în cazul în care, fără nicio vină din partea Societății de Proiect, un risc care este asigurat în mod obișnuit (*a se vedea: Secțiunea 12.1 din prezentul Ghid Contractual*) sau pentru care este necesară o asigurare în temeiul Legii sau al Contractului devine neasigurabil. În funcție de circumstanțe și în urma discuțiilor dintre Părți, Contractul poate continua în condițiile prevăzute la articolul 24.3.3 din *Clauzele Standard* sau (dacă riscul devenit neasigurabil se referă la răspunderea față de terți) Partenerul Public poate deveni îndreptățit să înceteze Contractul (cu plata unei compensații Societății de Proiect).

12.3 Mecanismul de Împărțire a Riscurilor privind Primele de Asigurare

A se vedea: Articolul 24.5 (Mecanismul de Împărțire a Riscurilor privind Primele de Asigurare) din Clauzele Standard.

Mecanismul de Împărțire a Riscurilor privind Primele de Asigurare este detaliat, de obicei, într-o anexă la contractul de PPP. Este așteptat ca anexa să stabilească o procedură de revizuire utilizată pentru a determina dacă există o creștere excepțională a costurilor cu asigurarea sau o economie excepțională a costurilor cu asigurarea în raport cu valoarea costului de asigurare de bază relevant (calculat conform metodei stabilite în anexa menționată anterior). Dacă se constată acest lucru, Partenerul Public va participa la creșterea/economia excepțională a costurilor, în măsura prevăzută în anexă. În cazul în care creșterea/economia costurilor de asigurare nu se califică drept excepțională, diferența este suportată exclusiv de Societatea de Proiect. Trebuie remarcat faptul că, în anumite circumstanțe, mecanismul de împărțire a riscurilor poate influența tratamentul statistic al contractului de PPP (*a se vedea: Tema 9.3 din Ghidul Statistic*).

13. Monitorizarea Execuției

13.1 Deduceri

A se vedea: Articolul 29 (Monitorizarea execuției) din Clauzele Standard.

Monitorizarea execuției este o activitate desfășurată de Partenerul Public în conformitate cu sistemul de management al performanței prevăzut în contractul de PPP. Deducerile efectuate de Partenerul Public din Plățile de Disponibilitate stipulate în contractul de PPP servesc drept stimulent împotriva performanțelor slabe ale Societății de Proiect. Parametrii de performanță utilizați de Partenerul Public pentru a măsura performanța Societății de Proiect (și pentru a aplica deduceri, după caz) trebuie stabiliți într-o manieră clară, măsurabilă și obiectivă (de preferință, în anexa care conține mecanismul de plată). În caz contrar (de exemplu, în cazul în care calcularea sau aplicarea deducerilor necesită negocieri suplimentare între Părți), contractul de PPP este inclus automat în bilanțul public (*a se vedea: Tema 4 din Ghidul Statistic*). Societatea de Proiect trebuie să notifice Partenerul Public (și, ori de câte ori este vorba de lucrări, Inginerul Independent) cu privire la apariția oricărei încălcări a obligațiilor sale contractuale (*a se vedea: Articolul 29.1.1 din Clauzele Standard*).

Partenerul Public nu poate cumula Deducerile aplicate pentru mai multe încălcări ale Societății de Proiect (în astfel de cazuri, va fi luată în considerare doar încălcarea care atrage cel mai mare quantum de Deduceri), cu

excepția Deducerilor aplicate pentru încălcări legate de siguranță, care pot fi cumulate cu alte categorii de Deduceri (*a se vedea: Articolul 29.2.4 din Clauzele Standard*). În orice caz, neîndeplinirea de către Societatea de Proiect a obligațiilor contractuale după aplicarea Deducerilor îndreptățește Partenerul Public să recurgă la o monitorizare sporită a activităților Societății de Proiect (*a se vedea: Articolele 29.4 și 29.5 din Clauzele Standard*). În cele din urmă, acumularea unui nivel de Deduceri într-o perioadă de timp convenită va da naștere unui drept al Partenerului Public de a rezilia contractul de PPP pentru neîndeplinirea obligațiilor Societății de Proiect.

13.2 Drepturi de intervenție ale Partenerului Public

A se vedea: Articolul 29.6 (Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public) din Clauzele Standard.

13.2.1 Conceptul de intervenție

O descriere obișnuită a noțiunii de „intervenție” în context contractual este aceea că îi permite unei părți să „ia locul” altei părți și să îi exercite drepturile și, în unele cazuri, să îi îndeplinească obligațiile contractuale în anumite circumstanțe. Aceasta poate avea loc atunci când cealaltă parte se află într-o situație gravă de neîndeplinire a obligațiilor sau în cazul în care a avut loc sau subzistă un eveniment care necesită o astfel de acțiune. Intervenția este, de obicei, limitată în timp și este menită să îi ofere părții care intervine posibilitatea de a gestiona și de a remedia situația fără a rezilia contractul în cauză.

13.2.2 Scopul drepturilor de intervenție ale Partenerului Public

Pe parcursul derulării unui contract de PPP pot apărea circumstanțe în care este oportun ca Partenerul Public să poată lua el însuși măsuri rapide în legătură cu Lucrările sau Serviciile. Astfel de situații implică, de obicei, o urgență reală și/sau o amenințare legată de structura Facilităților Proiectului sau a Lucrărilor, de sănătate și siguranță sau de mediu sau de securitatea națională, sau în cazul în care Partenerul Public trebuie să asigure îndeplinirea unei obligații legale (*a se vedea: Articolul 29.6.1 din Clauzele Standard*). Aceasta poate fi consecința unui eveniment extern care nu se află sub controlul Societății de Proiect sau, alternativ, poate fi consecința unei performanțe slabe semnificative a Societății de Proiect și/sau a încălcării obligațiilor sale contractuale. Prin intervenția sa, Partenerul Public preia efectiv o parte sau toate obligațiile contractuale ale Societății de Proiect de gestionare a proiectului de PPP pentru o perioadă de timp, cu scopul de a rezolva sau de a gestiona o problemă gravă pe termen scurt.

În timp ce Partenerul Public poate avea competențe legislative pentru a acționa în anumite situații de urgență, este o bună practică, atunci când este posibil, ca Partenerul Public să se asigure că are, totodată, capacitatea contractuală necesară pentru a gestiona întregul proiect de PPP sau partea afectată a acestuia în locul Societății de Proiect, indiferent de motivul intervenției. Părțile vor dori, de asemenea, ca în contractul de PPP să se precizeze în mod clar responsabilitatea pentru costurile de intervenție și pentru orice răspundere care decurge din aceasta. Partenerii Publici ar trebui să rețină că drepturile de intervenție pot să nu fie adecvate pentru toate tipurile de proiecte de PPP în întreaga măsură descrisă în această secțiune (sau chiar deloc). Acesta poate fi cazul, de exemplu, atunci când Partenerul Public nu dispune de expertiză operațională relevantă pentru un anumit tip de proiect de PPP și nu există posibilitatea de a găsi contractori calificați corespunzător care să îl asiste, caz în care Partenerul Public ar putea prefera să se bazeze pur și simplu pe alte prevederi contractuale.

13.2.3 Domeniul de aplicare al drepturilor de intervenție

Capacitatea de a interveni ar trebui să fie întotdeauna un drept al Partenerului Public, dar nu și o obligație a acestuia, iar contractul de PPP ar trebui să stabilească în mod clar condițiile în care este permisă intervenția. Partenerul Public nu ar trebui să aibă nicio obligație contractuală în temeiul contractului de PPP, al oricărui Document de Proiect sau al Acordului Direct cu Finanțatorii Societății de Proiect de a remedia vreo încălcare sau de a atenua vreun risc în legătură cu care intervine.

13.2.4 Răspunderea Partenerului Public pentru pierderile Societății de Proiect în caz de intervenție

Partenerul Public trebuie să ia în considerare măsura în care este responsabil din punct de vedere contractual pentru orice pierdere suferită de Societatea de Proiect ca urmare a intervenției Partenerului Public și să fie conștient de orice implicații pe care poziția sa cu privire la această chestiune de alocare a riscurilor le poate avea asupra prețurilor. De obicei, poziția diferă în funcție de motivul intervenției sale (de exemplu, dacă aceasta se datorează sau nu unei încălcări a obligațiilor Societății de Proiect). Tratamentul va depinde, de asemenea, de împrejurarea dacă motivul intervenției este atribuibil unui eveniment abordat într-o altă parte a contractului de PPP (cum ar fi forța majoră – *a se vedea Secțiunea 19 (Forța Majoră) din prezentul Ghid Contractual*) – caz în care tratamentul acestor evenimente ar trebui să se supună aceluiași principii, în măsura în care este posibil.

13.2.4.1 Compensație/Plată în cazul unei intervenții care nu este declanșată de o neexecutare a Societății de Proiect

Dacă Partenerul Public intervine din motive care nu se datorează nici unei neexecutări a Societății de Proiect, nici unui risc pentru care Societatea de Proiect este responsabilă, principiul de bază este că Partenerul Public ar trebui să compenseze Societatea de Proiect în ceea ce privește efectele intervenției pentru a lăsa Societatea de Proiect în aceeași poziție în care ar fi fost dacă nu ar fi avut loc intervenția. În cazul în care motivul intervenției este imputabil unor evenimente tratate în alte clauze în contractul de PPP (cum ar fi Forța majoră – *a se vedea Secțiunea 19 (Forța Majoră) din prezentul Ghid Contractual*), atunci principiile convenite cu privire la aceste clauze ar trebui să se aplice în măsura în care este posibil, iar drepturile de intervenție nu ar trebui să ocolească clauzele respective.

Un exemplu de abordare într-un scenariu de intervenție care nu este declanșat de o situație de neexecutare a obligațiilor sau de un risc al Societății de Proiect este următorul:

- dacă intervenția are loc pe parcursul Perioadei Lucrărilor, Societatea de Proiect are dreptul la o prelungire a termenului și la compensații pentru costurile și pierderile sale;
- dacă intervenția are loc pe parcursul Perioadei Serviciilor, Societatea de Proiect are dreptul la plata integrală (și anume, într-un model „*guvernul plătește*”, plata de disponibilitate integrală) ca și cum serviciile ar fi fost prestate integral de Societatea de Proiect, sub rezerva: (i) deducerilor pentru economiile de costuri de operare pe care le obține Societatea de Proiect în timpul perioadei de intervenție; (ii) deducerilor de indisponibilitate sau de performanță care ar urma să fie aplicate în ceea ce privește părțile din Servicii încă prestate de Societatea de Proiect și neafectate de intervenția Partenerului Public; și
- Societatea de Proiect este de acord să îi ofere asistență rezonabilă Partenerului Public pe durata intervenției (cu condiția ca Partenerul Public să ramburseze Societății de Proiect pentru orice costuri suplimentare pe care le aceasta suportă).

Dacă proiectul de PPP implică un model de tip „*utilizatorul plătește*” sau o altă formă de generare de venituri de la terți, Părțile trebuie să ia în considerare cum vor calcula compensația în ceea ce privește această formă de venit, însă aceasta este o problemă care va apărea și în legătură cu alte tipuri de compensație. O astfel de compensație este probabil să se bazeze pe Modelul Financiar Inițial sau pe veniturile generate într-o anumită perioadă de timp anterioară intervenției.

Mecanismele de determinare a compensației vor fi similare cu cele pentru alte evenimente de tip „*cazuri în care nu există o neîndeplinire a obligațiilor de către Societatea de Proiect*”.

13.2.4.2 Compensație/Plată în cazul unei intervenții declanșate de o neexecutare a Societății de Proiect

În măsura în care intervenția se datorează unei neexecutări a Societății de Proiect sau unui caz de risc pentru care Societatea de Proiect este responsabilă, un exemplu de abordare este următorul:

- atunci când intervenția are loc în Perioada Lucrărilor, Societatea de Proiect nu va avea dreptul la o prelungire a termenului sau la compensații în ceea ce privește costurile și pierderile sale;
- atunci când intervenția are loc pe parcursul Perioadei Serviciilor, Partenerul Public ar trebui să analizeze dacă Societatea de Proiect ar trebui să aibă dreptul la plata: (a) integrală (și anume, într-un model „*guvernul plătește*”, la plata de disponibilitate integrală) ca și cum serviciile ar fi fost executate integral; sau: (b) parțială (adică, reflectând neexecutarea de către Societatea de Proiect a obligațiilor afectate), ceea ce poate duce la consecința de a nu fi datorată nicio plată (sau la o consecință similară dacă există deduceri pentru indisponibilitate și de performanță nelimitate).

În fiecare caz, o astfel de plată ar trebui să fie supusă (fără a se lua în considerare de două ori):

- deducerilor pentru orice economii de costuri de operare pe care Societatea de Proiect le realizează în timpul perioadei de intervenție, conform unei estimări rezonabile a Partenerului Public;
- deducerilor pentru orice costuri și obligații suportate de Partenerul Public;
- deducerilor pentru indisponibilitate sau de performanță care urmează să fie aplicate în ceea ce privește părțile serviciilor prestate în continuare de către Societatea de Proiect și neafectate de intervenția Partenerului Public; și
- acordului Societății de Proiect de a-i oferi asistență rezonabilă Partenerului Public pe durata intervenției, pe cheltuielile Societății de Proiect.

Dacă, pe parcursul Perioadei Serviciilor, deducerile aplicate plăților lunare conduc la un rezultat negativ, acesta va reprezenta o datorie plătitibilă de Societatea de Proiect Partenerului Public (care poate fi compensată cu Plățile Lunare ulterioare sau cu alte sume datorate Partenerului Public, dacă este cazul).

Dacă proiectul de PPP implică un model de tip „*utilizatorul plătește*” sau o altă formă de generare de venituri de la terți, Părțile trebuie să ia în considerare cum vor calcula plata pentru această formă de venit. Este probabil ca ea să urmeze o abordare similară celei convenite pentru o intervenție fără neexecutare/risc în ceea ce privește astfel de venituri, cu reduceri/modificări corespunzătoare pentru a reflecta scenariul de neexecutare /risc.

13.2.5 Încetarea intervenției

A se vedea: Articolele 29.6.10 și 29.6.11 din Clauzele Standard.

Oricare ar fi factorul declanșator al intervenției, Partenerul Public ar trebui să aibă întotdeauna dreptul de a se retrage în orice moment, cu o notificare rezonabilă adresată Societății de Proiect și cu privire la o parte sau la întregul proiect de PPP. Odată ce Partenerul Public a transmis o astfel de notificare, acesta ar trebui să se retragă în conformitate cu notificarea respectivă. Perioada de preaviz ar trebui să reprezinte timpul minim rezonabil pentru ca Societatea de Proiect să se mobilizeze din nou pentru a-și relua obligațiile contractuale.

14. Funcții Autorizate

A se vedea: Articolul 30 (Funcții Autorizate) din Clauzele Standard.

Lista Funcțiilor Autorizate va fi puternic influențată de natura proiectului, deoarece anumite tipuri de proiecte se pretează mai mult decât altele la Funcții Autorizate. Funcțiile Autorizate sunt importante în mod special în cazul proiectelor de drumuri și pot include funcții precum: (1) asigurarea întreținerii drumului public și menținerea stării corespunzătoare a acestuia pentru siguranța traficului; (2) instalarea și întreținerea semnalizării rutiere, a marcajelor etc.; (3) emiterea de autorizații speciale de transport pentru vehicule cu încărcătură agabaritică; (4) emiterea de restricții temporare de circulație pentru efectuarea anumitor lucrări; (5) luarea tuturor măsurilor pentru restabilirea traficului în situații de urgență; (6) aprobarea instalării și întreținerii panourilor publicitare și de reclamă; (7) emiterea de avize pentru diverse evenimente care au loc pe/în Facilitățile Proiectului (de exemplu, competiții sportive, concerte) etc. În schimb, PPP-urile pentru școli și spitale se pretează la Funcții Autorizate

într-o măsură mult mai mică. În cele din urmă, domeniul de aplicare al Funcțiilor Autorizate trebuie convenit pentru fiecare proiect în parte, ținând cont de nevoile specifice ale Părților și de măsura în care aceste nevoi pot fi satisfăcute prin instituirea de Funcții Autorizate în temeiul legislației aplicabile.

15. Mecanismul de Plată

A se vedea: Articolul 32 (Tarifele de Utilizare) din Clauzele Standard.

15.1 Conceptul de mecanism de plată

15.1.1 Ce este mecanismul de plată?

Mecanismul de plată constituie esența transferului de risc și al abordării bazate pe performanță pentru PPP-uri. În cadrul proiectelor de PPP, Partenerul Privat este plătit numai la livrarea Lucrărilor (în cazul plăților de etapă pentru construcții) sau la prestarea serviciilor pe durata contractului de PPP. Prin caracterul bazat pe performanță al plăților, Partenerul Privat este puternic motivat să finalizeze lucrările la timp și să presteze serviciile în conformitate cu specificațiile de realizare și cu standardele de calitate stabilite în contract. În acest mod, PPP-ul asigură livrarea la timp și la o calitate constantă.

Mecanismul de plată stabilește regimul contractual al plăților la care va avea dreptul Societatea de Proiect pentru prestarea Serviciilor. Mecanismul de plată ia, de obicei, forma unui set detaliat de clauze și, prin urmare, în mod ideal, acesta este prevăzut într-o anexă separată la contractul de PPP.

15.1.2 Tipuri de mecanisme de plată

Mecanismul de plată este strâns legat de caracteristicile contractului de PPP. Sursele de finanțare utilizate în cadrul PPP-ului sunt deosebit de relevante în acest sens, deoarece O.U.G. nr. 39/2018 distinge între:

- PPP-urile bazate exclusiv pe plăți efectuate de Partenerul Public/de alte entități de drept public; și
- PPP-urile bazate pe o combinație între plățile efectuate de Partenerul Public/ de alte entități de drept public, pe de o parte, și tarifele suportate de utilizatorii serviciilor prestate (și anume, Tariful de Utilizare), pe de altă parte.

Plățile efectuate de Partenerul Public/de alte entități de drept public sunt denumite „plăți de disponibilitate” pentru că nu sunt influențate de cererea reală a Utilizatorilor pentru serviciul (serviciile) Societății de Proiect. În schimb, plățile de disponibilitate sunt influențate de criteriile de performanță stipulate în contractul de PPP.

Spre deosebire de plățile de disponibilitate, venitul rezultat din tarifele plătite de Utilizatori este direct influențat de cererea pentru serviciul (serviciile) Societății de Proiect, la fel ca orice alt serviciu prestat pe piața liberă (așa-numitul „risc comercial”). Trebuie remarcat faptul că tarifele pentru utilizatori nu sunt adecvate pentru anumite tipuri de proiecte de PPP (de exemplu, închisori).

15.1.3 Rolul mecanismelor de plată

Mecanismul de plată nu se limitează la stabilirea sumei și a calendarului plăților primite de Societatea de Proiect. Este, de asemenea, esențial ca aceste plăți să fie legate de performanța Serviciilor în conformitate cu standardele impuse de către Partenerul Public. Mecanismul de plată este, astfel, un instrument important pentru motivarea Societății de Proiect să presteze Serviciile în conformitate cu contractul de PPP (și, după caz, pentru sancționarea neîndeplinirii obligațiilor de către Societatea de Proiect) și trebuie să fie însoțit de un sistem eficient de monitorizare a performanței (*a se vedea: Secțiunea 13 din prezentul Ghid Contractual*).

Indiferent de tipul de mecanism de plată utilizat (plăți de disponibilitate sau o combinație între plăți de disponibilitate și tarife de utilizare), Societatea de Proiect nu ar trebui să aibă dreptul de a primi plăți pentru servicii care nu sunt efectiv prestate. În mod similar, Societatea de Proiect nu ar trebui să aibă dreptul de a primi

plăți integrale pentru Serviciile care nu sunt prestate la standardele stipulate în contractul de PPP. În acest din urmă caz, plățile permise de Societatea de Proiect ar trebui să fie supuse unor deduceri proporționale cu gradul de neîndeplinire, pe baza unor criterii care ar trebui convenite în detaliu în cadrul mecanismului de plată (*a se vedea: Secțiunea 13.1 din prezentul Ghid Contractual*).

15.1.4 Indexarea plăților de disponibilitate

De obicei, riscul de escaladare a costurilor de construcție poate fi gestionat în mod eficient și evaluat în mod eficient de Societatea de Proiect, întrucât Perioada Lucrărilor este, în mod uzual, relativ scurtă. Cu toate acestea, Societatea de Proiect nu va putea să gestioneze riscul de escaladare a costurilor pe termen lung și, având în vedere că o parte semnificativă a plății de disponibilitate este alocată pentru servicii sau materiale – de obicei legate de operare și întreținere – ale căror costuri sunt susceptibile de a se modifica în timp, transferul acestui risc către Societatea de Proiect este probabil să conducă la prețuri neatractive. Prin urmare, Partenerii Publici rețin de obicei o parte din acest risc printr-o formulă de indexare aplicată plății de disponibilitate. Deoarece veniturile Partenerului Public, constând în impozite și taxe, sunt de obicei legate de inflație, acest lucru acoperă, cel puțin parțial, expunerea sa la inflație. În majoritatea tranzacțiilor de PPP, doar partea din plata de disponibilitate alocată operării și întreținerii este indexată pentru a acoperi acest risc de inflație asociat costurilor de operare pentru Societatea de Proiect, în vreme ce partea asociată finanțării investițiilor de capital rămâne constantă în timp.

15.1.5 Frecvența plăților de disponibilitate

Atât Societatea de Proiect cât și Partenerul Public au un interes în ceea ce privește frecvența plăților de disponibilitate. Pentru Partenerul Public, frecvența plăților de disponibilitate are un impact asupra procesului de bugetare. Pentru Societatea de Proiect, plățile de disponibilitate vor fi utilizate pentru a acoperi plățile dobânzilor către creditori și plățile către subcontractanți.

Există avantaje și dezavantaje între plățile de disponibilitate mai scăzute și mai frecvente. Plățile mai frecvente generează costuri de tranzacție mai mari pentru Partenerul Public, deoarece costurile de facturare și decontare a plăților sunt mai frecvente. Pe de altă parte, plățile mai frecvente pot motiva Societatea de Proiect să rezolve mai rapid o problemă potențială.

Plățile mai puțin frecvente creează, la rândul lor, mai multe provocări. În primul rând, este necesară o facilitare de capital de lucru mai mare, ceea ce duce la o structură de finanțare ceva mai puțin eficientă. În al doilea rând, relația dintre performanță și plată se diminuează pe măsură ce Partenerul Public are nevoie de mai mult timp pentru a plăti Societatea de Proiect. Acest efect poate fi atenuat, totuși, prin sisteme de monitorizare care urmăresc performanța Societății de Proiect în timp real sau de mai multe ori pe parcursul unei anumite perioade de plată. În plus, problemele pot fi adesea abordate înainte de a se efectua plata, prin programarea unor întâlniri mai frecvente între părțile interesate. Această abordare îi poate oferi Societății de Proiect informațiile necesare pentru a rezolva problemele pe măsură ce apar și pentru a maximiza plățile de disponibilitate.

Plățile lunare de disponibilitate sunt cele mai frecvente în practica internațională. Cu toate acestea, preferințele și procedurile Partenerului Public pot fi luate în considerare pentru a utiliza o frecvență diferită. Nu se recomandă ca plățile de disponibilitate să fie efectuate mai rar decât trimestrial, din motivele descrise mai sus.

15.1.6 Deducerile pentru neexecutare

Un mecanism de deduceri bine conceput motivează Societatea de Proiect să respecte specificațiile de performanță (*a se vedea: Secțiunea 13.1 din prezentul Ghid Contractual*). Valoarea economică a unui eșec ar trebui să fie cea care determină deducerile; eșecurile care sunt costisitoare pentru Partenerul Public ar trebui să fie costisitoare și pentru Societatea de Proiect. Neexecutarea de mică însemnătate ar trebui să aibă ca rezultat penalități relativ mici. Neexecutarea de importanță mai mare sau neexecuțiile de importanță redusă și repetate ar trebui să aibă ca rezultat penalități substanțial mai mari, în timp ce o neexecutare esențială pe termen lung

poate duce la încălcarea contractului. Pentru a obține acest efect, dimensionarea penalităților este esențială. În cazul în care penalitățile sunt prea mici, Societatea de Proiect ar putea prefera să accepte penalitățile în loc să rezolve problema de bază. Scopul unei penalități este de a motiva Societatea de Proiect să găsească o soluție dar, dacă penalitățile sunt prea mari, Societatea de Proiect ar putea fi pedepsită în mod nedrept – și, eventual, ar putea ajunge într-un caz de neexecutare din cauza unei încălcări minore.

15.1.7 Principiul plății zero pentru disponibilitate zero

Pentru ca un contract de PPP să fie eligibil pentru tratamentul extrabilanțier, Plata Lunară trebuie să fie zero în cazul indisponibilității bunului (*a se vedea: Tema 4.6.1 din Ghidul Statistic*). Acesta este principiul „plăți zero pentru disponibilitate zero”.

15.2 Impactul mecanismelor de plată asupra finanțării PPP-ului

Mecanismul de plată ar trebui să fie strict, dar echitabil pentru Societatea de Proiect, deoarece impunerea unor condiții nerezonabile poate face imposibilă asigurarea finanțării PPP-ului de către Societatea de Proiect (sau poate duce la falimentul Societății de Proiect în cazul în care Partenerul Public impune condiții care împiedică viabilitatea economică a proiectului). „Corectitudinea” mecanismului de plată este, desigur, un subiect complex, care trebuie analizat și calibrat cu atenție de Partenerul Public pentru fiecare proiect în parte (în consultare cu potențialii finanțatori și, dacă Partenerul Public consideră necesar, cu angajarea unui consultant extern specializat).

De regulă, costurile suportate efectiv de Societatea de Proiect nu ar trebui să constituie un criteriu pentru calcularea plăților efectuate pentru prestarea Serviciilor (mai degrabă, după cum s-a menționat mai sus, aceste plăți ar trebui să fie legate de performanța Societății de Proiect). Cu toate acestea, elementele de cost care sunt în afara controlului Societății de Proiect (de exemplu, impozitele locale directe sau indirecte) ar putea fi rambursate de către Partenerul Public (în baza mecanismului denumit „*pass-through*”).

15.3 Riscul valutar

A se vedea: Articolul 34.3 (Plăți) din Clauzele Standard.

Reglementările valutare din România impun ca plățile curente între rezidenții români să fie efectuate în RON. Întrucât sumele de plătit în cadrul contractului de PPP vor fi probabil denominate în EUR, articolul 34.3 din *Clauzele Standard* stabilește un mecanism contractual care abordează eventualele variații ale cursului de schimb valutar EURO/RON între data emiterii unei facturi și data plății acesteia.

16. Procedura de modificare

16.1 Modificări ale Partenerului Public

A se vedea: Articolul 35.1 (Modificări ale Partenerului Public) din Clauzele Standard.

Partenerul Public ar trebui să aibă întotdeauna libertatea de a modifica sau de a schimba termenii Lucrărilor sau Serviciilor, sub rezerva respectării anumitor standarde stabilite în *Clauzele Standard*, inclusiv respectarea legislației aplicabile, posibilității de a obține autorizațiile necesare și, în general, faptului că o astfel de modificare nu trebuie să afecteze natura de bază a Proiectului (inclusiv profilul de risc). Desigur, Partenerul Public trebuie să recunoască faptul că astfel de modificări ale Partenerului Public vor necesita compensații, timp și exonerări de la executare.

Mecanismul de modificare de către Partenerul Public cuprins în *Clauzele Standard* este în mod necesar complex pentru a se asigura că Societatea de Proiect este protejată și remunerată în mod corespunzător pentru ceea ce reprezintă, în esență, o modificare a contractului convenit. Ar putea fi luată în considerare posibilitatea de a

permite o abordare mai simplă (eventual implicând numai aprobarea Inginerului Independent și/sau incluzând costuri sau mecanisme de stabilire a prețurilor convenite în prealabil) pentru anumite modificări „minore” (sub un anumit prag valoric).

16.2 Modificări ale Societății de Proiect

A se vedea: Articolul 35.2 (Modificări ale Societății de Proiect) din Clauzele Standard.

Societatea de Proiect poate, de asemenea, să propună modificări, dar Partenerul Public nu este obligat să le accepte. Cu toate acestea, este în interesul Partenerului Public să ia în considerare astfel de modificări, deoarece acestea pot reflecta inovații și economii de costuri.

Dacă o modificare inițiată de Societatea de Proiect are ca rezultat economii pentru Societatea de Proiect (datorită unei scăderi a costurilor Societății de Proiect sau ale unui Subcontractant), întrebarea care se pune este cine ar trebui să aibă dreptul de a păstra aceste economii. Deși Partenerul Public ar putea păstra integral economiile, un mecanism care implică o împărțire a economiilor se va dovedi probabil mai dezirabil pe termen lung. Aceasta se datorează faptului că, din punctul de vedere al Societății de Proiect, faptul de a avea dreptul la o cotă-parte din economiile rezultate în urma modificărilor pe care le inițiază poate constitui un stimulent puternic pentru a inova și a face posibile modificările care implică o reducere a costurilor. Prin urmare, aceasta este abordarea reflectată în *Clauzele Standard*.

17. Modificare Legislativă

A se vedea: Articolul 36 (Modificare Legislativă) din Clauzele Standard.

Conform contractului de PPP, Societatea de Proiect trebuie să respecte în permanență Legea aplicabilă și va stabili prețul ofertei sale ținând cont de costul asociat cu Legea aplicabilă, în raport cu data ofertei sale. Cu toate acestea, modificarea legislației este un risc politic care nu poate fi controlat de Societatea de Proiect. Drept urmare, majoritatea contractelor de PPP includ clauze care reglementează consecințele anumitor modificări legislative survenite după data depunerii ofertei, în urma cărora Societatea de Proiect înregistrează întâzieri, costuri suplimentare și/sau nu poate îndeplini vreuna dintre obligațiile sale semnificative în temeiul contractului de PPP. Astfel de clauze pot viza și situația în care modificarea legii este benefică și, într-o astfel de situație, Partenerul Public ar trebui să beneficieze și el. Principiul protejării Societății de Proiect împotriva modificării legislației întâmpină deseori rezistență din partea multor Parteneri Publici, deoarece Societatea de Proiect va obține drepturi care, în general, nu sunt acordate altor investitori decât investitorilor din proiectele de PPP. Justificările pentru includerea protecției împotriva modificărilor legislative în contractele de PPP sunt următoarele: (a) protecția împotriva modificării legislației îi permite Societății de Proiect să se bazeze pe cadrul juridic aplicabil la data la care și-a depus oferta și la care a efectuat verificările necesare – aceasta, la rândul său, îi va permite Societății de Proiect să reducă suma care corespunde evenimentelor neprevăzute din oferta sa; (b) Partenerul Public va fi, în general, într-o poziție mai bună decât Societatea de Proiect pentru a controla o modificare a legislației, cu toate că aceasta va varia în funcție de rolul Partenerului Public și; (c) Finanțatorii Principali vor solicita, în general, un anumit tip de protecție împotriva modificării legislației, în special în jurisdicțiile în care modificarea legislației este considerată mai probabilă (cum ar fi cele din țările în curs de dezvoltare) și nu vor fi de acord ca acest risc să fie suportat de Societatea de Proiect, devenind astfel o problemă de „finanțabilitate” („*bankability*”).

Un aspect care trebuie reținut atunci când se iau în considerare clauzele privind modificările legislative este că aceste clauze nu obligă (și nici nu ar putea obliga) autoritățile publice să nu modifice Legea aplicabilă și nici nu au ca efect înghețarea cadrului aplicabil Societății de Proiect (așa cum s-a întâmplat uneori în cazul anumitor proiecte miniere și petroliere din anumite jurisdicții). Aceste clauze au doar efectul de a aloca riscul unor astfel de modificări unei părți sau alteia, oferindu-i Societății de Proiect o exonerare de obligațiile sale, timp și/sau costuri suplimentare.

Există mai multe abordări pentru alocarea riscului de modificare a legislației, dar capacitatea unui Partener Public de a împărți riscul de modificare a legislației cu Societatea de Proiect va depinde de riscul de volatilitate legislativă sau de reglementare în jurisdicția și sectorul în cauză, precum și de maturitatea pieței. De asemenea, va fi relevantă și măsura în care creșterea rezultată a costurilor poate fi transferată către utilizatorii terți. În anumite jurisdicții în curs de dezvoltare în care riscul de modificare a legislației este perceput ca fiind ridicat de către investitori și bănci, poate fi necesar ca o clauză de modificare a legislației să acopere toate modificările legislative. Cu toate acestea, având în vedere că România este membră a Uniunii Europene, *Clauzele Standard* adoptă o abordare mai dezvoltată a împărțirii riscului de modificare a legislației, așa cum a fost observată în anumite jurisdicții și a devenit parte a modelelor standardizate de contracte, iar aceasta se bazează pe următoarea alocare a riscurilor:

- *Modificări Legislative Discriminatorii* – acestea sunt modificări legislative care sunt discriminatorii, deoarece se aplică proiectului de PPP și nu unor proiecte similare, sau Societății de Proiect și nu altor persoane, sau operatorilor de PPP și nu altor părți;
- *Modificări Legislative Specifice* – acestea sunt modificări legislative care au un impact specific asupra prestării de servicii identice sau similare cu serviciile proiectului de PPP sau asupra asociaților/acționarilor întreprinderilor care prestează astfel de servicii (Partenerul Public va dori să definească în mod clar natura serviciilor);

Riscul de Modificări Legislative Discriminatorii și de Modificări Legislative Specifice ale legislației este alocat Partenerului Public pentru a răspunde preocupării Societății de Proiect cu privire la posibilitatea adoptării unor legi care ar putea avea ca efect o diferențiere a sa sau a operatorilor privați de infrastructură într-un mod care ar avea un impact negativ asupra rentabilității preconizate a capitalului propriu. De exemplu, ar putea fi vorba de introducerea unui impozit sau a unei suprataxe care se aplică numai proiectului său de PPP sau care se aplică numai activității sale, deoarece este operată de sectorul privat, sau de punerea în aplicare a unor reglementări de mediu mai semnificative care nu sunt impuse operatorilor din sectorul public ai unor bunuri similare;

- *Modificări Legislative Generale care impun cheltuieli de capital în perioada de operare* – acestea sunt modificări generale ale legislației (și anume altele decât Modificările Legislative Discriminatorii și Modificările Legislative Specifice) care impun Societății de Proiect să suporte cheltuieli de capital după finalizarea Lucrărilor în cursul perioadei de operare. Riscul acestor modificări este, de asemenea, alocat Partenerului Public având în vedere că, în jurisdicțiile în care se aplică, se consideră că această abordare oferă un raport cost-beneficiu mai bun, deoarece Societatea de Proiect nu are mijloacele de a absorbi costuri potențial semnificative odată ce proiectul de PPP este operațional iar bunul relevant este construit și ar putea include în preț costurile referitoare la situațiile neprevăzute; și
- *Orice Alte Modificări Legislative* – acestea sunt toate celelalte modificări legislative, inclusiv cele care presupun cheltuieli de capital în Perioada Lucrărilor (dar cu excepția categoriilor de mai sus). Riscul acestor modificări este alocat Societății de proiect pe întreaga durată a contractului de PPP, având în vedere că Societatea de Proiect este capabilă să gestioneze și să absoarbă orice impact asupra prețurilor.

Cu toate acestea, capacitatea de a transfera riscul modificărilor care necesită cheltuieli de capital în Perioada Lucrărilor va depinde de durata Perioadei Lucrărilor și de predictibilitatea regimului juridic. O perioadă deosebit de lungă și/sau un regim mai puțin stabil ar putea impacta finanțabilitatea proiectului („*bancability*”) și ar putea fi necesară o altă alocare a riscurilor. În cadrul acestei abordări mai dezvoltate de împărțire a riscurilor, Societatea de Proiect va suporta (o parte din) riscul general de afacere care se aplică tuturor întreprinderilor.

Trebuie reținut că alocarea către Partenerul Public a riscurilor legate de Modificările Legislative Generale poate, în anumite circumstanțe, aibă un impact asupra tratamentului statistic al contractului de PPP (*a se vedea: Tema 8 din Ghidul Statistic*).

18. Cazuri de Compensare și Cazuri de Exonerare

Articolul 37 din *Clauzele Standard* tratează mecanismul pentru „Cazuri de Compensare” și „Cazuri de Exonerare”. Distanța este importantă pentru Partenerul Public, deoarece Cazurile de Exonerare îi oferă Societății de Proiect dreptul la o prelungire a termenului, în timp ce Cazurile de Despăgubire vor da naștere la plăți de către Partenerul Public, în plus față de prelungirea termenului. După cum s-a discutat mai sus, Contaminările și Descoperirile Arheologice pot constitui, în anumite circumstanțe, Cazuri de Compensare. Totodată, o Acțiune Adversă a Guvernului îi conferă Societății de Proiect dreptul la compensații.

19. Forță Majoră

A se vedea: Articolul 38 (Forța majoră) din Clauzele Standard.

19.1 Aspecte esențiale

Legea română definește forța majoră ca fiind „*orice eveniment extern, imprevizibil, absolut invincibil și inevitabil*”. Regimul juridic al Forței Majoră se aplică în măsura în care părțile nu convin altfel. Contractul de PPP poate conține deci (și ar trebui să conțină) o clauză de forță majoră proprie adaptată la cerințele specifice proiectului.

În general, scopul unei clauze de Forță Majoră într-un contract de PPP este: (a) să definească evenimentele sau circumstanțele asupra cărora Părțile au convenit că ar trebui considerate Forță Majoră; (b) să scutească Partea Afectată de răspundere și să o exonereze de îndeplinirea în continuare a obligațiilor care îi revin în temeiul contractului de PPP pe perioada în care Cazul de Forță Majoră continuă; (c) să prevadă obligațiile Părților în legătură cu Cazul de Forță Majoră (de obicei, informare și atenuare); (d) să prevadă drepturi de încetare în ipoteza unui Caz de Forță Majoră care depășește o anumită perioadă de timp ; și (e) să precizeze alocarea costurilor rezultate ca urmare a Cazului de Forță Majoră și să determine plățile la încetarea Contractului.

La negocierea clauzelor privind Forța Majoră, se presupune că riscul apariției unui Caz de Forță Majoră este dincolo de controlul Părților și nu ar trebui să fie atribuit unei singure Părți. În consecință, consecințele financiare care rezultă în urma producerii unui Caz de Forță Majoră ar trebui să fie împărțite. Clauzele privind Forța Majoră ar trebui, de asemenea, să se distingă de clauzele de impreviziune, care se referă la circumstanțe neașteptate în care executarea devine mai oneroasă, fără a fi imposibilă.

Societatea de Proiect și Finanțatorii Principali vor analiza în detaliu clauzele privind Forța Majoră și vor dori să se asigure că definiția Cazului de Forță Majoră, precum și drepturile și obligațiile sale în legătură cu Forța Majoră din contractul de PPP sunt reflectate în celelalte Documente ale Proiectului și, în special, în *Contractul(ele) de Proiectare și Construcție* și în orice acorduri necesare referitoare la operarea și întreținerea proiectului de PPP.

În linii mari, există două abordări pentru redactarea clauzelor de forță majoră:

- abordarea „*deschisă*”, în care se stabilește o definiție contractuală generală a forței majore (cum ar fi imprevizibilitatea, inevitabilitatea și imposibilitatea de a executa), iar o listă nelimitativă de evenimente sau circumstanțe este furnizată doar ca exemplu, presupunând că acestea corespund definiției; și
- abordarea „*limitativă*”, în care este furnizată o listă exhaustivă de evenimente.

Cele mai multe jurisdicții de drept civil utilizează abordarea deschisă (deoarece aceasta urmează abordarea codului civil) iar această abordare poate fi, totodată, mai adecvată pe piețele emergente (cum este România), unde așteptarea ca Societatea de Proiect să gestioneze (și să stabilească un preț pentru) toate acele riscuri care nu se încadrează într-o listă limitativă ar putea fi o provocare mai mare. Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că natura „*deschisă*” a definiției Forței Majoră este un element cu un impact semnificativ asupra tratamentului statistic (*a se vedea: paginile 74-77 din Ghidul Statistic*).

Pentru motivele prezentate mai sus, *Clauzele Standard* au adoptat o abordare limitativă. Partenerul Public și consultanții săi ar trebui să discute acest aspect la începutul procesului de redactare a contractului de PPP pentru a adopta o poziție.

19.2 Forța majoră „politică” în contractele de PPP

În contractele comerciale încheiate între entități private, evenimentele care nu pot fi controlate de părți vor include în mod tradițional calamități naturale (cum ar fi dezastrelor naturale, epidemiile etc.), precum și evenimente „politice” care pot fi controlate sau influențate de autoritățile guvernamentale (cum ar fi grevele generale, naționalizările, refuzul de a acorda licențe etc.). Atunci când această abordare este luată în considerare în contractele de PPP, trebuie manifestată prudență, având în vedere că Partenerul Public, fiind o entitate guvernamentală, are un anumit control asupra unor astfel de evenimente politice și ar trebui, fără îndoială, să suporte acest risc. În cazul în care există cazuri de risc politic alocate Partenerului Public, aceste evenimente vor necesita un tratament separat. În prezentul *Ghid Contractual*, astfel de cazuri sunt tratate ca „Acțiune Adversă a Guvernului”.

19.3 Efectele Cazurilor de Forță Majoră

Apariția unui Caz de Forță Majoră îi permite Societății de Proiect să fie scutită de obligațiile care îi revin în temeiul contractului de PPP, în măsura în care această exonerare este consecința directă a Cazului de Forță Majoră.

Atunci când Cazul de Forță Majoră intervine în Perioada Lucrărilor, acesta va include, în special, amânarea datei la care infrastructura ar fi trebuit să fie finalizată de către Societatea de Proiect.

În situația în care Cazul de Forță Majoră intervine în Perioada Lucrărilor:

- În acele contracte de PPP în care Societatea de Proiect își asumă riscul comercial în ceea ce privește utilizatorii privați (cum ar fi drumurile cu taxă), apariția unui Caz de Forță Majoră care face imposibilă executarea va duce la pierderea de venituri de către Societatea de Proiect.
- În alte contracte de PPP, în care Partenerul Public are obligații de plată față de Societatea de Proiect pentru serviciile prestate sau pentru infrastructura pusă la dispoziție, apariția unui Caz de Forță Majoră poate să nu scutească Partenerul Public de obligația sa de plată, chiar dacă Societatea de Proiect este scutită de executare. Cu toate acestea, pentru a reflecta principiul de alocare a riscurilor stabilit mai sus, Partenerul Public poate lua în considerare reducerea valorii acestor plăți la o sumă egală cu serviciul datoriei și la o sumă suficientă pentru a acoperi costurile fixe de operare ale Proiectului (dar nu și costurile variabile sau profitul).

În funcție de tipul de proiect, Partenerul Public trebuie să analizeze dacă este necesară luarea în considerare și a altor exonerări specifice (cum ar fi, de exemplu, exonerarea de deduceri la plată). Întrucât consecințele Cazului de Forță Majoră ar trebui să fie împărțite între Părți, apariția unui Caz de Forță Majoră nu ar trebui, totuși, să-i permită Societății de Proiect să solicite costuri suportate ca urmare a unui Caz de Forță Majoră.

În multe contracte de PPP, un Caz de Forță Majoră prelungit (de obicei, peste 6-12 luni consecutive) va declanșa dreptul ambelor părți de a înceta contractul de PPP. În cazul în care Societatea de Proiect dorește să înceteze contractul în temeiul unui Caz de Forță Majoră prelungit, s-ar putea argumenta că Partenerul Public ar trebui să aibă opțiunea de a solicita continuarea contractului de PPP, cu condiția ca Societatea de Proiect să fie compensată în mod corespunzător.

Nu este neobișnuit să se specifice evenimente care sunt excluse în mod expres din definiția Forței Majore sau care se califică drept Forță Majoră doar dacă se produc într-o măsură suficientă. În acest caz, redactarea se va concentra pe ceea ce nu este Forță Majoră iar nu pe ceea ce este. De exemplu, în țările în care anumite evenimente naturale au loc în mod frecvent (cum ar fi ploile sezoniere care duc la inundații) și care ar fi trebuit să facă parte din măsurile de precauție ale Societății de Proiect atunci când și-a formulat prețul propus, ar trebui

specificat gradul acestor evenimente, astfel încât numai evenimentele „excepționale” să fie considerate Forță Majoră (de exemplu, inundații de o amploare care nu se produce mai frecvent decât o dată la fiecare [100] ani sau cutremure cu o intensitate seismică specifică). Aceeași abordare poate fi adecvată în ceea ce privește anumite evenimente de risc climatic (de exemplu, includerea doar a ploilor abundente peste o rată specificată sau a temperaturilor în afara unui interval specificat). Având în vedere caracterul general al *Clauzelor Standard*, această abordare nu este inclusă, dar poate fi luată în considerare de Partenerul Public în funcție de caracteristicile unui anumit PPP.

20. Acțiune Adversă a Guvernului

A se vedea: Articolul 39 (Acțiune Adversă a Guvernului) din Clauzele Standard.

20.1 Conceptul de AAG și diferențele față de Forță Majoră

Conceptul de Acțiune Adversă a Guvernului (sau AAG), care este denumit uneori și „forță majoră politică”, se regăsește de obicei doar în contractele în care una dintre părți este o entitate de drept public sau un guvern. Scopul clauzelor AAG este de a aloca anumite tipuri de riscuri „politice” Partenerului Public.

AAG prezintă similitudini cu apariția unui Caz de Forță Majoră. De exemplu, în cazul în care se produce o AAG, este convenit, în general, că Societatea de Proiect poate solicita o exonerare de la obligațiile care îi revin în temeiul contractului de PPP. Procedura pe care trebuie să o urmeze Societatea de Proiect pentru a stabili că este necesară o exonerare este, de asemenea, foarte asemănătoare cu procedura urmată după apariția unui Caz de Forță Majoră. În cele din urmă, ambele Părți ar avea, de obicei, dreptul de a înceta contractul de PPP în cazul în care o AAG durează mai mult de o anumită perioadă de timp (în general, între 6 și 12 luni). Cu toate acestea, în contractele de PPP, riscul apariției unei AAG este alocat Partenerului Public, ceea ce are consecințe semnificative. În primul rând, Societatea de Proiect va avea dreptul de a solicita compensații pentru pierderile suferite ca urmare a apariției AAG. În al doilea rând, sumele care trebuie plătite Societății de Proiect în caz de încetare ca urmare a unei AAG ar trebui să fie similare cu cele care trebuie plătite în caz de neexecutare a obligațiilor de către Partenerul Public.

20.2 Definiția AAG

Întrucât AAG este un risc alocat Partenerului Public, apariția acestuia poate duce la plata de către Partenerul Public a unor compensații semnificative. În consecință, Partenerul Public ar trebui să analizeze cu atenție domeniul de aplicare al AAG, cu o listă foarte limitată de evenimente AAG. În funcție de proiectul de PPP, definiția AAG ar trebui, totodată, adaptată pentru a lua în considerare riscurile specifice ale unui anumit proiect de PPP (de exemplu, poluarea apei în amonte de un proiect de PPP din sectorul apei sau construirea unui port sau aeroport concurent la o anumită distanță de portul sau aeroportul operat de Societatea de Proiect).

20.3 Clauzele AAG și clauzele de „Modificare Legislativă”

Modificarea Legislativă este adesea inclusă ca un element al definiției AAG. Cu toate acestea, există anumite avantaje în tratarea separată a celor două subiecte, așa cum s-a procedat în prezentul *Ghid Contractual*. Modificările Legislative pot fi în beneficiul sau în detrimentul uneia dintre Părți sau al ambelor Părți, în timp ce o AAG – prin definiție – poate apărea numai dacă există un impact negativ asupra Societății de Proiect.

20.4 Pragul valoric minim

La fel ca în cazul clauzei privind Modificarea Legislativă, Partenerul Public trebuie să analizeze dacă toate AAG ar trebui să declanșeze consecințele contractuale prevăzute de aceasta (exonerare, compensare, încetare) sau dacă ar trebui specificat un prag valoric minim. În cazul în care se specifică un prag valoric, numai AAG care au consecințe peste pragul valoric minim îi vor permite Societății de Proiect să solicite compensații și/sau încetarea.

20.5 De ce contractele de PPP conțin clauze AAG?

Riscurile AAG nu se află sub controlul Societății de Proiect, dar Societatea de Proiect poate fi afectată în mod negativ de apariția acestora. Din cauza impactului potențial al evenimentelor AAG asupra capacității Societății de Proiect de a-și îndeplini obligațiile contractuale și de a fi plătită, Societatea de Proiect și Finanțatorii Principali vor evalua cu atenție riscul apariției unor astfel de evenimente și se vor aștepta ca orice risc AAG semnificativ să fie identificat și alocat Partenerului Public în cadrul contractului de PPP. Transferul oricăror riscuri AAG către Societatea de Proiect este posibil să aibă două consecințe din cauza lipsei de control al Societății de Proiect asupra apariției sau gestionării unor astfel de evenimente: (i) cel puțin, să atragă o primă de preț ridicată (care ar putea face ca proiectul de PPP să devină nesuportabil) sau; (ii) pur și simplu să facă proiectul de PPP neatractiv pentru sectorul privat (cu riscul de a nu exista ofertanți) și nefinanțabil („*non-bankable*”). Prin urmare, scopul unei clauze AAG (și al inserării unei astfel de clauze în *Clauzele Standard*) este de a-i aloca Partenerului Public anumite tipuri de riscuri politice convenite, de a aborda consecințele apariției unor astfel de riscuri (inclusiv posibila încetare) și de a-i oferi Societății de Proiect o exonerare și o compensație corespunzătoare.

21. Încetarea contractului de PPP

21.1 Cazuri de încetare

A se vedea: Articolul 42 (Caz de Neexecutare de către Societatea de Proiect), Articolul 43 (Caz de Neexecutare de către Partenerul Public) și Articolul 44 (Alte cazuri de încetare) din Clauzele Standard.

Atunci când Partenerii Publici și Societățile de Proiect încheie contracte de PPP, obiectivul este ca aceste contracte să își urmeze cursul și ca drepturile și obligațiile să rămână valabile pe toată durata contractului, adesea timp de mai multe decenii. Totuși, precum în cazul oricărui contract – și în special al unui contract pe termen lung de această natură – pot exista cazuri excepționale în care una sau ambele Părți pot dori sau pot fi nevoite să înceteze contractul de PPP înainte de termen. În mod obișnuit, aceasta ar fi consecința unor evenimente care au un impact foarte grav asupra proiectului sau asupra Părților și care nu sunt remediate sau rezolvate în alt mod pentru a permite continuarea proiectului, cum ar fi: (a) neîndeplinirea de către Partenerul Public a unor obligații semnificative, o modificare a legislației sau un eveniment AAG, (b) neîndeplinirea de către Societatea de Proiect a unor obligații semnificative și: (c) cazuri de Forță Majoră prelungită sau indisponibilitatea unor asigurări esențiale proiectului. În conformitate cu O.U.G. nr. 39/2018, Partenerul Public deține, de asemenea, un drept de încetare unilaterală pentru motive care țin de interesul public sau pentru alte motive.

În absența unor clauze contractuale adecvate privind încetarea contractului, este posibil ca Partenerul Public să nu poată înceta contractul de PPP sau să fie expus unor cereri de compensare disproportionat. Este posibil chiar să nu poată atrage nivelul dorit de concurență între participanții la procedura de atribuire a proiectului de PPP, deoarece părțile din sectorul privat se pot afla în imposibilitatea de a încheia un contract de PPP fără clauze exprese privind încetarea. Aceasta se datorează faptului că practica din piață a arătat că, în sectorul privat, investitorii profesioniști și prudenți nu sunt dispuși să se angajeze în proiecte de PPP, iar Finanțatorii Principali nu sunt pregătiți să acorde împrumuturi, fără o asigurare rezonabilă că drepturile Societății de Proiect în temeiul contractului de PPP – și investiția lor (atât capitaluri proprii, cât și datorii) – beneficiază de o protecție rezonabilă împotriva oricărei încetări neașteptate sau anticipate a contractului de PPP și că vor fi compensați în mod echitabil în cazul unei încetări anticipate. Este în interesul ambelor Părți ca încetarea să aibă loc numai în circumstanțe definite în mod expres – și excepționale – și să se aplice, totodată, clauze extensive privind consecințele încetării, inclusiv un mecanism clar de compensare.

Evenimentele tipice de încetare anticipată abordate în mod expres în contractele de PPP (și în *Clauzele Standard*) pot fi rezumate după cum urmează:

21.1.1 Încetarea ca urmare a neexecutării de către Partenerul Public:

Societatea de Proiect va solicita, de obicei, dreptul expres de a rezilia contractul de PPP (și de a fi compensată) în cazul unor încălcări ale Partenerului Public care au un efect negativ semnificativ asupra proiectului sau asupra Societății de Proiect (cum ar fi neplata, în cazul în care Societatea de Proiect nu a încălcat contractul). Acțiunile sau inacțiunile specifice ale Partenerului Public (cum ar fi nerespectarea obligației de a construi o infrastructură de conectare esențială) sau apariția anumitor evenimente pentru care Partenerul Public este responsabil în temeiul contractului de PPP (cum ar fi o modificare a legislației (*a se vedea: Secțiunea 17 (Modificare Legislativă) din prezentul Ghid Contractual*) sau alte evenimente menționate în *Secțiunea 20 (Acțiune Adversă a Guvernului) din prezentul Ghid Contractual*), care, în fiecare caz, au un efect negativ semnificativ asupra proiectului sau asupra Societății de Proiect pot fi uneori abordate în cadrul unor clauze specifice separate care dau naștere, totodată, unor drepturi de încetare similare ale Societății de Proiect.

21.1.2 Încetarea voluntară

A se vedea: Articolul 44.2 din Clauzele Standard.

Partenerul Public va încerca în mod uzual să înceteze contractul de PPP, la discreția sa, din motive de oportunitate sau care țin de interesul public. Acest drept de încetare poate avea diverse denumiri, inclusiv încetare/denunțare unilaterală, încetare/denunțare voluntară sau încetare/denunțare pentru oportunitate ori pentru motive ce țin de interesul public. Societatea de Proiect nu are un drept reciproc.

O.U.G. nr. 39/2018 îi permite în mod expres Partenerului Public să înceteze unilateral contractul de PPP din motive care țin de interesul public, cu condiția îndeplinirii următoarelor condiții cumulative:

- Acest drept, inclusiv categoriile de motive excepționale legate de interesul public pe care Partenerul Public le poate invoca, a fost prevăzut în documentația de atribuire, precum și în contractul de PPP, într-un mod clar, precis și neechivoc; motivele menționate anterior pot fi legate, de exemplu, de sănătatea publică, de protecția mediului, de standardele de siguranță și de calitate, de suportabilitatea Tarifelor de Utilizare, de necesitatea de a asigura accesul nelimitat la un anumit serviciu public etc.; și
- Notificarea prealabilă a Partenerului Privat, a Societății de Proiect și a Finanțatorilor Principali.

În cazul în care încetarea contractului de PPP de către Partenerul Public, din motive care țin de interesul public, este în detrimentul Partenerului Privat sau al Societății de Proiect, atunci acesta/aceasta din urmă are dreptul la o compensație. Mecanismul de calcul al compensației este prevăzut în contractul de PPP (*a se vedea: Articolul 46 din Clauzele Standard*).

21.1.3 Încetarea ca urmare a neexecutării de către Societatea de Proiect

Partenerul Public va dori să se protejeze pentru a nu fi legat de un contract pe termen lung care nu este executat la standardul contractual convenit de către Societatea de Proiect. Partenerul Privat, Societatea de Proiect și Finanțatorii Principali vor accepta încetarea pentru neexecutare de către Societatea de Proiect (sub rezerva drepturilor de intervenție ale Partenerului Public și ale Finanțatorilor Principali discutate mai sus) cu privire la o listă de încălcări grave. Toate părțile vor dori să evite încetarea contractului în cazul unor încălcări minore („tehnice” sau „hair-trigger”) și al unor încălcări care pot fi remediate cu preaviz și în timp util. Lista obișnuită a încălcărilor grave (și cea inclusă în *Clauzele Standard*) ar include: orice neexecutare care are un efect semnificativ și negativ asupra Serviciilor care urmează să fie prestate în cadrul contractului de PPP, acumularea de încălcări numeroase neremediate în timp, abandonarea proiectului, acumularea de penalități pentru neexecutare peste un anumit prag valoric și/sau la timp, nefinalizarea Lucrărilor într-o perioadă convenită după data programată de finalizare („Data Limită”), falimentul și încălcările în materie de anticorupție și de sănătate & siguranță. Fiecare sector economic și proiect va avea, de asemenea, propriile exemple de încălcări specifice proiectului respectiv.

21.1.4 Alte cazuri de încetare

Atât Societatea de Proiect cât și Partenerul Public vor dori să se protejeze împotriva unei legături contractuale pe termen lung care nu poate fi executată în totalitate ca urmare a unei împrejurări care nu este consecința culpei niciuneia dintre Părți și dacă nu s-a convenit asupra unei soluții pentru continuarea contractului de PPP (de exemplu, din cauza unei situații de Modificare Legislativă Calificată (*a se vedea: Articolul 36.3 din Clauzele Standard*), a unei situații de Forță Majoră prelungită (*a se vedea: Articolul 38.3 din Clauzele Standard*), a unei situații de AAG prelungite (*a se vedea: Articolul 39.8 din Clauzele Standard*) sau a indisponibilității unei asigurări esențiale).

21.2 Efectele încetării

A se vedea: Articolul 45 (Efectele încetării) din Clauzele Standard.

În urma încetării contractului de PPP:

- Drepturile stabilite de Partenerul Public în favoarea Partenerului Privat sau a Societății de Proiect încetează automat (*a se vedea: Articolul 45.1.1 din Clauzele Standard*);
- Partenerul Public poate prelua acțiunile/părțile sociale ale Partenerului Privat în Societatea de Proiect, în conformitate cu clauzele contractului de PPP (*a se vedea: Articolul 45.2 din Clauzele Standard*); Partenerul Public poate prelua acțiunile/părțile sociale fie cu titlu gratuit (în cazul în care contractul de PPP a expirat), fie în schimbul unui preț stabilit în conformitate cu documentația de atribuire și cu clauzele contractului de PPP (în cazul în care contractul de PPP a încetat înainte de expirarea sa) (*a se vedea: Articolul 46 din Clauzele Standard*);
- Bunurile realizate sau dobândite de Societatea de Proiect și care constituie obiectul contractului de PPP, precum și bunurile necesare derulării serviciului public sunt transferate Partenerului Public (în acest scop, bunurile trebuie să fie libere de sarcini, funcționale și exploatabile, conform standardelor aplicabile serviciului public și/sau bunurilor similare, conform contractului de PPP) (*a se vedea: Articolul 45.1 din Clauzele Standard*); Bunurile sunt transferate Partenerului Public fie cu titlu gratuit (în cazul în care contractul de PPP a expirat), fie în schimbul unei compensații calculate conform unui mecanism stabilit în contractul de PPP (în cazul în care contractul de PPP încetează înainte de expirarea sa) (*a se vedea: Articolul 46 din Clauzele Standard*);
- Regimul oricăror alte categorii de bunuri în caz de încetare poate fi stabilit în contractul de PPP (de exemplu, *Clauzele Standard* stabilesc dreptul Partenerului Public de a solicita novația în favoarea sa a Contractului de Operare și dreptul de a cumpăra de la Societatea de Proiect (sau de la oricare dintre Afiliații acesteia din urmă) toate sau o parte din Bunuri, stocurile de materiale, piesele de schimb și alte bunuri mobile deținute de Societatea de Proiect (sau de oricare dintre Afiliații acesteia) și care sunt în mod rezonabil necesare Proiectului (*a se vedea: Articolul 45.1.5 din Clauzele Standard*).

Totodată, în conformitate cu *Clauzele Standard* (*a se vedea: Articolul 45.1.3 din Clauzele Standard*), în cazul în care contractul de PPP încetează înainte de emiterea Certificatului de Finalizare a Lucrărilor, atunci:

- Societatea de Proiect trebuie să îi transfere Partenerului Public orice Lucrări deja realizate, dar care nu fac încă parte din Facilitățile Proiectului; și
- Partenerul Public are dreptul de a solicita: (1) novația în favoarea sa a *Contractului de Proiectare și Construcție* și; (2) ca Echipamentele de Construcție, Echipamente și materialele necesare pentru finalizarea Lucrărilor să rămână la dispoziția sa pentru o perioadă limitată de timp.

21.3 Compensații la încetarea contractului

A se vedea: Articolul 46 (Compensații în caz de încetare) din Clauzele Standard.

21.3.1 Aspecte esențiale

Compensațiile la încetarea contractului reprezintă un element esențial al alocării riscurilor în contractul de PPP și sunt esențiale pentru a determina dacă proiectul de PPP va putea fi finanțat de către Finanțatorii Principali (sau „bancabil”). Acestea acoperă cazurile în care contractul de PPP poate fi încetat înainte de termenul său normal, fie: (i) de către Partenerul Public în cazul nerespectării de către Societatea de Proiect a obligațiilor sale sau pentru motive legate de interesul public, (ii) de către Societatea de Proiect în cazul nerespectării de către Partenerul Public a obligațiilor sale, sau: (iii) de către oricare dintre Părți în cazul unui Caz de Forță Majoră prelungită, al unei AAG sau al unei Modificări Legislative (vă rugăm să consultați orientările relevante în acest sens de mai sus), precum și suma care va fi plătită de către Partenerul Public Societății de Proiect.

21.3.2 Principii de calcul al plăților la încetarea contractului

Suma care trebuie plătită Societății de Proiect la încetarea anticipată a contractului de PPP va depinde de motivele pentru care contractul de PPP încetează. Prevederile din prezenta Secțiune se bazează pe următoarele principii:

21.3.2.1 Încetarea în ipoteza unui Caz de Neexecutare de către Partenerul Public, unei AAG, unei Modificări Legislative sau unei încetări voluntare de către Partenerul Public

În cazul în care contractul de PPP este încetat ca urmare a neexecutării de către Partenerul Public, a prelungirii unei AAG, a unei Modificări Legislative sau a încetării unilaterale de către Partenerul Public din motive legate de interesul public, Societatea de Proiect ar trebui să obțină rambursarea sumelor utilizate pentru finanțarea proiectului de PPP (capitaluri proprii și datorii), precum și a randamentelor preconizate pentru un număr determinat de ani care urmează să fie negociat între Părți și care nu depășește durata contractului de PPP.

Pentru a fi lăsată în aceeași situație ca și cum contractul de PPP nu ar fi fost încetat, Societatea de Proiect se va aștepta, de asemenea, să fie compensată pentru orice plăți compensatorii datorate personalului concediat, precum și pentru costurile plătibile ca urmare a încetării anticipate a contractelor cu subcontractanții săi.

21.3.2.2 Compensații pentru acoperirea datoriei principale nerambursate

Calculul plăților care trebuie efectuate către Societatea de Proiect pentru rambursarea sumelor datorate Finanțatorilor Principali include, în general: (i) principalul restant conform Documentelor de Finanțare Principală, precum și: (ii) orice dobânzi, penalități și comisioane, și: (iii) costurile cu încetarea relației contractuale care decurg din acordurile de *hedging* aplicabile.

Anumite sume ar trebui deduse din sumele plătite Finanțatorilor Principali, cum ar fi: (i) orice sume creditate în contul bancar al Societății de proiect (care sunt garantate în beneficiul Finanțatorii Principali), (ii) orice profituri rezultate din încetarea acordurilor de *hedging*, (iii) orice venituri primite din asigurări și: (iv) în general, orice alte sume recuperate de Finanțatorii Principali anterior datei la care se plătește compensația la încetare.

În consecință, este recomandabil ca Partenerul Public să studieze termenii Documentelor de Finanțare Principală, pentru a înțelege pe deplin sumele care pot deveni plătibile în cazul încetării anticipate a contractului.

21.3.2.3 Rambursarea sumelor datorate investitorilor în capitalul Societății de Proiect

Partenerul Public ar trebui să ia în considerare diferite opțiuni pentru calculul valorii compensației care trebuie plătită în plus față de datoria principală nerambursată, pentru a compensa investitorii în capitalul Societății de Proiect.

Următoarea listă descrie o parte a acestor opțiuni:

Abordarea bazată pe Modelul Financiar Inițial [Opțiunea 1a]

Conform acestei abordări, compensația pe care Partenerul Public trebuie să o plătească pentru a compensa investitorii în capitalul Societății de Proiect este determinată în funcție de randamentele preconizate în Modelul Financiar Inițial. În consecință, Partenerul Public va trebui să plătească suma care, împreună cu toate sumele deja plătite investitorilor în capitalul Societății de Proiect anterior datei la care contractul de PPP încetează, va asigura că investitorii în capitalul Societății de Proiect recuperează rata internă de rentabilitate prevăzută în Modelul Financiar Inițial.

Principalul avantaj al acestei abordări constă în ușurința punerii sale în aplicare și în faptul că lasă mai puțin loc de dispute decât celelalte abordări.

Cu toate acestea, un dezavantaj semnificativ este faptul că această opțiune presupune că Societatea de Proiect a funcționat conform planificării din Modelului Financiar Inițial. Cu alte cuvinte, abordarea nu ia în considerare performanța reală a Societății de Proiect în cadrul contractului de PPP. Prin urmare, suma plătită de Partenerul Public în cadrul acestei abordări va fi redusă în cazul în care Societatea de Proiect a avut performanțe mai bune decât cele preconizate, ceea ce ar putea motiva Partenerul Public să înceteze un contract de PPP în cadrul căruia Societatea de Proiect are performanțe bune. În mod similar, dacă Societatea de Proiect a avut performanțe mai slabe decât cele preconizate, va exista un stimulent puternic pentru a se asigura că proiectul de PPP este încetat, deoarece compensația de încetare va fi mai „profitabilă” decât executarea efectivă a contractului de PPP.

Abordarea bazată pe valoarea de piață [Opțiunea 1b]:

Conform acestei abordări, compensația pe care Partenerul Public trebuie să o plătească pentru a compensa investitorii în capitalul Societății de Proiect este determinată prin evaluarea prețului pe care investitorii terți ar fi dispuși să îl plătească pentru: (i) acțiunile/părțile sociale Societății de Proiect și: (ii) creanțele care decurg din datoria subordonată, sub rezerva anumitor prezumții (inclusiv aceea că evenimentul care a dat naștere la încetarea anticipată nu a avut loc).

Comparativ cu abordarea bazată pe Modelul Financiar Inițial, această opțiune permite luarea în considerare integrală a performanței reale a Societății de Proiect în cadrul contractului de PPP, asigurând că nu este plătită de către Partenerul Public o compensație supraestimată sau subestimată.

Cu toate acestea, deși este cea mai echitabilă abordare în teorie, implementarea practică a acestei metode este complexă și este foarte probabil să conducă la dispute îndelungate privind evaluarea, deoarece este posibil să nu existe o „piață”.

Abordarea bazată pe Modelul Financiar Inițial ajustat [Opțiunea 1c]:

Conform acestei abordări, compensația plătită de către Partenerul Public pentru a compensa investitorii în capitalul Societății de Proiect este determinată prin trimitere la distribuțiile pe care aceștia s-ar fi așteptat să le recupereze pe baza Modelului Financiar Inițial, dar numai de la data încetării. În consecință, suma plătită în conformitate cu această metodă va fi suma totală a distribuțiilor anticipate în Modelului Financiar Inițial a fi efectuate după data de încetare, actualizată folosind Rata Internă de Rentabilitate a capitalului stabilită în Modelului Financiar Inițial.

Această abordare permite luarea în considerare a performanțelor Societății de Proiect în cadrul contractului de PPP până la data încetării. De asemenea, oferă o mai mare certitudine în ceea ce privește determinarea sumei care trebuie plătită pentru a compensa investitorii în capitalul Societății de Proiect, deoarece nu implică utilizarea unui mecanism de evaluare a pieței.

Cu toate acestea, abordarea nu ia în considerare performanța Societății de Proiect ulterior datei încetării. În consecință, există un risc rezidual de evaluare eronată a compensației, în special dacă contractul de PPP încetează într-un stadiu incipient.

Un aspect esențial care trebuie luat în considerare în cazul alegerii acestei abordări este acela că există riscul dublei contabilizări în cazul în care Societatea de Proiect a contractat o datorie suplimentară anterior datei încetării. În consecință, valoarea plății trebuie ajustată pentru a lua în considerare efectul oricărei refinanțări care are loc anterior datei încetării, pentru a evita dubla contabilizare. În orice caz, alegerea între aceste trei opțiuni ar trebui analizată cu atenție de Partenerul Public pentru a lua în considerare particularitățile bunului, ale pieței și ale jurisdicției. În redactarea *Clauzelor Standard* a fost utilizată abordarea bazată pe Modelul Financiar Inițial ajustat.

21.3.2.4 Rambursarea costurilor cu terții

Societatea de Proiect va suporta probabil anumite costuri ca urmare a încetării anticipate a contractului de PPP, inclusiv plățile compensatorii achitate propriilor angajați și subcontractanților săi, precum și alte costuri plătitibile subcontractanților săi în conformitate cu termenii subcontractelor relevante. Dacă încetarea este cauzată de Partenerul Public, Societatea de Proiect ar trebui să fie compensată pentru toate costurile suportate în acest sens. Partenerul Public ar trebui totuși să se asigure că răspunderea sa în legătură cu costurile suportate cu terții este limitată, prin:

- efectuarea de verificări prealabile cu privire la subcontractele principale;
- limitarea categoriilor de costuri pentru care va oferi compensații;
- limitarea duratei pentru care va compensa orice pierdere de profit pentru subcontractanți; și
- impunerea obligației Societății de Proiect să reducă aceste costuri (și să se asigure că subcontractanții săi își vor reduce propriile costuri).

Principiul și aplicarea acestor clauze trebuie analizate cu atenție în funcție de jurisdicția locală, în special în ceea ce privește sumele care pot deveni datorate de Partenerul Public în legătură cu plățile compensatorii de achitat propriilor angajați și subcontractanților săi.

21.3.2.5 Încetarea ca urmare a unui Caz de Neexecutare de către Societatea de Proiect

În cazul în care contractul de PPP încetează ca urmare a unei neexecutări a Societății de Proiect, Finanțatorii Principali ar trebui să fie totuși compensați, cel puțin într-o anumită măsură. Aceasta se datorează faptului că: (i) în caz contrar, Partenerul Public ar putea profita de pe urma neexecutării Societății de Proiect (de exemplu, prin păstrarea bunului fără a plăti nicio compensație) și ar fi astfel motivat să înceteze contractul de PPP și: (ii) Finanțatorii Principali nu vor fi de acord să finanțeze un proiect de PPP în care nicio compensație nu le este plătitibilă în cazul în care Societății de Proiect (cu alte cuvinte, proiectul de PPP nu ar fi „bancabil”).

În general, sunt luate în considerare trei opțiuni pentru calculul compensației în acest caz:

- *Compensarea bazată pe datorie (cea mai comună abordare pe piețele emergente):* prin care Societatea de Proiect (sau, în realitate, Finanțatorii Principali) este compensată pe baza sumelor plătitibile în temeiul Documentelor de Finanțare Principală. Un dezavantaj major este că, potrivit acestei metode, Finanțatorii Principali au un interes limitat în a se asigura că proiectul de PPP este performant și s-ar putea implica mai puțin în monitorizarea și restructurarea proiectului de PPP. Prin urmare, nivelul compensației ar trebui să reprezinte un procent din datoria totală (iar nu întreaga sumă). Acest lucru este denumit în mod obișnuit „haircut”.
- *Valoarea de piață:* Dacă bunul este suficient de lichid și se poate aștepta în mod rezonabil ca Proiectul să fie reatribuit, cea mai corectă abordare este de a calcula compensația plătitibilă Societății de Proiect prin raportare la valoarea de piață a infrastructurii, determinată în urma unei proceduri de atribuire. Aceasta asigură, în teorie, că Partenerul Public nu îi va plăti Societății de Proiect mai mult decât valoarea infrastructurii construite de Societatea de Proiect. Prin urmare, acest calcul protejează interesele Partenerului Public, asigurându-se în același timp că acesta nu beneficiază în mod injust de

pe urma neexecutării Societății de Proiect. Totuși, trebuie remarcat faptul că, în anumite jurisdicții sau în legătură cu anumite bunuri, Finanțatorii Principali pot fi reticenți în a se baza pe metoda de evaluare bazată pe piață, de teama unei subevaluări. Acesta este cazul în special pe piețele emergente, cum ar fi România. Partenerii Publici ar trebui aprecieze dacă pot fi avute în vedere compensații la încetare bazate pe piață, în funcție de fiecare proiect în parte.

- *Valoarea Contabilă:* Deși mai simplu, calculul compensației pe baza valorii contabile nu este recomandat, deoarece rezultatul poate să nu reflecte cu exactitate realitatea sumelor datorate.

Alegerea între opțiunile menționate mai sus constituie o problemă de politică importantă de luat în considerare de către UMIP. *Clauzele Standard* utilizează abordarea compensațiilor bazate pe datorie, pe care o considerăm cea mai potrivită pentru o piață emergentă precum România. Trebuie reținut că această opțiune influențează tratamentul statistic al contractului de PPP și trebuie evaluată în combinație cu orice alte prevederi privind finanțarea guvernamentală (*a se vedea: Tema 12.1.5 din Ghidul Statistic*).

21.3.2.6 Încetarea ca urmare a prelungirii Forței Majore

După cum s-a discutat mai sus, fiecare Parte ar trebui să poată să înceteze contractul de PPP ca urmare a prelungirii Forței Majore. În general, se consideră că riscul apariției unui caz de Forță Majoră nu ar trebui să fie alocat unei singure Părți și că, în consecință, toate pierderile financiare ar trebui să fie împărțite. Deși această regulă poate fi ajustată de la caz la caz, clauza propusă se bazează pe principiul conform căruia Societății de Proiect îi sunt plătite: (i) valoarea datoriei principale și: (ii) o parte sau întreaga valoare a capitalului investit, dar că aceasta nu ar trebui să fie compensată pentru pierderea veniturilor viitoare.

21.3.2.7 Modalitatea de plată

Modalitatea de plată a compensației la încetare a contractului ar trebui, de asemenea, să fie luată în considerare de către Partenerul Public. Partenerul Public ar urma să plătească orice compensație datorată la încetarea contractului de PPP sub forma unei sume globale, deoarece, în general, nu este o bună practică ca Partenerul Public să plătească compensația în mai multe tranșe (întrucât, în acest caz, Partenerul Public ar plăti dobânzi la suma datorată). Opțiunea de a plăti compensația în mai multe tranșe nu este inclusă în *Clauzele Standard*.

22. Cesiune, schimbarea controlului și subcontractare

22.1 Cesiune și subcontractare

A se vedea: Articolele 47.3 și 47.5 din Clauzele Standard.

Cu excepția situațiilor prevăzute în mod expres în O.U.G. nr. 39/2018: (a) Partenerul Public și Societatea de Proiect nu pot cesiona sau greva cu sarcini drepturile și obligațiile lor care decurg din contractul de PPP și: (b) Partenerului Privat îi este interzis să înstrăineze sau să greveze cu sarcini acțiunile/părțile sociale deținute în Societatea de Proiect fără acordul expres și prealabil al Partenerului Public și al finanțatorilor.

În plus, cu excepția situațiilor prevăzute în mod expres în O.U.G. nr. 39/2018, Partenerului Privat și Societății de Proiect le este interzis: (a) să subconcesioneze bunurile, serviciile sau lucrările care le-au fost concesionate de către Partenerul Public și: (b) să încredințeze realizarea obiectului contractului de PPP unei alte persoane.

Clauzele contractului de PPP trebuie să cuprindă procedura de aprobare de către Partenerul Public a contractelor încheiate de Partenerul Privat și de Societatea de Proiect cu afiliații Partenerului Privat, precum și procedura și limitele aplicabile subcontractării.

22.2 Schimbare de Control

A se vedea: Articolul 47.4 (Schimbare de Proprietate și Schimbare de Control) din Clauzele Standard.

Clauzele privind Schimbarea de Control sunt menite să restricționeze schimbarea acționarilor/investitorilor inițiali dintr-un proiect de PPP. În consecință, poate fi necesar ca redactarea lor să fie adaptată la fiecare structură corporativă specifică pe care Partenerul Privat o creează pentru un proiect de PPP.

Partenerul Public nu ar trebui să se abțină de la extinderea domeniului de aplicare a restricțiilor privind Schimbarea Controlului dacă aceasta este oportună având în vedere, printre altele, natura unui anumit proiect de PPP. De exemplu, Partenerul Public poate lua în considerare interzicerea transferului de control asupra PPP-urilor sensibile (de exemplu, proiecte de școli și spitale) către societăți care activează în sectoare care ar putea fi considerate controversate (de exemplu, industriile tutunului și alcoolului). În plus, Partenerul Public trebuie să se aștepte ca Finanțatorii Principali (în special organizațiile multilaterale) să formuleze propuneri de restricții suplimentare privind Schimbarea Control și ca Finanțatorii Principali să insiste ca aceste restricții să fie incluse în contractul de PPP.

23. Informații și confidențialitate

A se vedea: Articolul 51 (Informații și confidențialitate) din Clauzele Standard

În mod tradițional, clauza de confidențialitate este o clauză prin care Părțile se angajează să nu divulge informații legate de contractul de PPP sau de proiectul de PPP sau, cel puțin, anumite informații sensibile din punct de vedere comercial conținute în acestea. Abordarea modernă a unor guverne, organizații neguvernamentale și organizații internaționale se îndreaptă acum către o transparență sporită față de public.

Scopul unei clauze de confidențialitate „transparente” este de a se asigura că informațiile privind proiectul de PPP și contractul de PPP vor fi împărtășite de către Societatea de Proiect, în cea mai mare măsură posibilă, cu Partenerul Public și, în mod corespunzător, cu publicul. Obiectivele pot fi multiple: (a) reducerea nivelului de corupție; (b) asigurarea publicului în legătură cu standardele serviciilor și cu costurile; (c) încurajarea concurenței; (d) facilitarea monitorizării contractului de PPP de către Partenerul Public; (e) accesul la informații importante de natură comercială etc.

România dispune de legi sau reglementări care le impun Partenerilor Publici obligații de divulgare și/sau care asigură accesul deplin al cetățenilor la informațiile privind achizițiile publice¹¹. Prezenta clauză de confidențialitate a fost redactată în urma unei analize a acestor prevederi, iar Partenerul Public trebuie să decidă dacă obligațiile de divulgare trebuie să depășească obligațiile prevăzute de Legea aplicabilă.

Contractele de PPP includ, de obicei, o anexă care enumeră: (i) informațiile care vor fi tratate ca Informații Sensibile din punct de vedere Comercial, precum și: (ii) perioada în care se va aplica acest tratament. Contractul de PPP poate include clauze de confidențialitate pentru fiecare categorie de Informații Sensibile din punct de vedere Comercial, sau o clauză generală de confidențialitate, sau o combinație între clauze specifice și o clauză generală. Cea din urmă abordare este cea recomandabilă, având în vedere că le permite Părților să personalizeze condițiile confidențialității fără a fi nevoite să stabilească o listă exhaustivă.

De principiu, este util să se distingă între clauzele negociate și cele nenegociate:

- Informațiile Sensibile din punct de vedere Comercial nu ar trebui să includă clauze și anexe declarate ca fiind nenegociabile de către Partenerul Public în timpul procedurii de atribuire a contractului de PPP, având în vedere că informațiile conținute în acestea sunt deja cunoscute publicului (sau, cel puțin, celorlalți ofertanți) și vor fi fost reiterate fără modificări în contractul de PPP semnat.

¹¹ A se vedea: *Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public*, precum și diversele dispoziții privind publicitatea cuprinse în legislația achizițiilor publice.

- În schimb, clauzele (și anexele) negociate pot reitiera informații conținute în oferta Partenerului Privat sau informații negociate și cu privire la care Partenerul Public a luat o decizie, ceea ce poate justifica calificarea lor drept confidențiale (desigur, sub rezerva obligațiilor legale, cum ar fi obligația Partenerului Public de a publica anunțurile de atribuire la sfârșitul procedurilor de atribuire finalizate). Aceasta nu înseamnă că clauzele (și anexele) negociate ar trebui considerate în mod automat ca fiind Informații Sensibile din punct de vedere Comercial, fie în totalitate, fie în parte. Domeniul de aplicare efectiv al Informațiilor Sensibile din punct de vedere Comercial va varia de la un proiect la altul dar, în orice caz, ar trebui să se limiteze la datele cu caracter personal, la secretele tehnice sau comerciale și la datele care sunt protejate de un drept de proprietate intelectuală, a căror divulgare ar putea aduce atingere intereselor legitime ale proprietarului lor de drept. Partenerul Privat trebuie să identifice Informațiile Sensibile din punct de vedere Comercial în toate documentele legate de atribuire care provin de la acesta și să furnizeze dovezi adecvate că datele în cauză se califică drept Informații Sensibile din punct de vedere Comercial.

24. Procedura de Soluționare a Disputelor

A se vedea: Articolul 53 (Procedura de Soluționare a Disputelor) din Clauzele Standard.

24.1 Elementele clauzei privind Soluționarea Disputelor

Contractele de PPP sunt documente lungi și complexe, menite să fie derulate pe parcursul multor ani, în cursul cărora circumstanțele (și persoanele responsabile din partea Partenerului Public și a Societății de Proiect) se pot schimba. Vor exista în mod inevitabil dispute (unele minore, altele majore, iar unele pur „tehnice” sau financiare), iar o clauză de soluționare a disputelor bine redactată ar trebui să includă o modalitate de încurajare a soluționării amiabile, o soluție rapidă și eficientă din punct de vedere al costurilor pentru problemele tehnice și, numai în cazul în care aceasta eșuează, recurgerea la arbitraj.

Într-un contract de PPP, clauza de soluționare a disputelor stabilește de obicei: (1) legea care guvernează contractul de PPP (dacă nu este specificată într-o altă clauză); (2) obligația încercării de a ajunge la o soluționare rapidă și amiabilă; (3) un mecanism specific de soluționare a disputelor tehnice care pot fi soluționate de un expert independent; (4) recurgerea la arbitrajul internațional și normele precise care reglementează această procedură; (5) obligația de a continua executarea contractului de PPP pe durata disputei; (6) renunțarea la imunități; și (7) o clauză de conexare în cazul mai multor contracte conexe. Clauza trebuie să precizeze, pentru fiecare etapă, dacă hotărârea este definitivă și obligatorie și cum ar trebui alocate costurile suportate cu arbitrii sau cu experții.

24.2 Scopul clauzelor privind Soluționarea Disputelor

Scopul unei clauze de soluționare a disputelor este soluționarea disputelor: (1) într-un mod eficient din punct de vedere al costurilor; (2) într-un mod eficient din punct de vedere al timpului; (3) în urma unui proces clar în care regulile de procedură au fost convenite ANTERIOR disputei și într-un mod cât mai puțin dăunător posibil pentru relația dintre Părți; și (4) în conformitate cu o procedură în care Societatea de Proiect este sigură că procesul va fi corect și că o eventuală hotărâre favorabilă va putea fi pusă în executare. Această ultimă prevedere este crucială pentru investitori și pentru finanțabilitatea contractelor de PPP deoarece, adesea, există temerea că instanțele locale nu ar fi în măsură să pronunțe o hotărâre imparțială.

24.3 Reguli ale instituțiilor de arbitraj (internaționale) cu reputație

Este recomandabil ca, în locul redactării unei clauze excesiv de lungi privind soluționarea disputelor, contractul de PPP să fie supus regulilor unei instituții de arbitraj internațional independente (cum ar fi Camera de Comerț Internațională („CCIR”) menționată în *Clauzele Standard – a se vedea: Articolul 53.4 din Clauzele Standard*).

24.3.1 Mediere, comitete de soluționare a disputelor și comisii de soluționare a disputelor

Relevanța și eficiența medierii și a comisiilor de soluționare a disputelor sunt foarte dezbătute, cu susținători fervenți și adversari puternici. Există mai multe moduri de a desemna o comisie de soluționare a disputelor sau un comitet de soluționare a disputelor. Acestea pot fi compuse din mediatori independenți sau se pot încadra într-o procedură de recurs în fața persoanelor cu funcții executive superioare ale ambelor Părți. Problema esențială este adesea dacă hotărârea comisiei sau a comitetului de soluționare a disputelor va fi definitivă și obligatorie sau dacă va fi doar consultativă. Dacă hotărârea comisiei sau a comitetului de soluționare a disputelor nu este definitivă și obligatorie, procesul riscă să fie considerat o încetinire a soluționării disputelor într-un contract de PPP care poate fi de mare importanță pentru economia României. **Nu am inclus această opțiune în clauza noastră model.**

24.3.2 Experți Independenți pentru dispute tehnice

Este recomandabil, în scopul eficientizării timpului și a costurilor, să se prevadă o clauză privind soluționarea „disputelor tehnice”. Întrucât cel mai important element al unor astfel de clauze este definirea a ceea ce constituie o dispută tehnică și pentru a se evita discuțiile lungi pe acest subiect în etapa precontencioasă, este utilă enumerarea fiecărei clauze din contractul de PPP în temeiul căreia o dispută este considerată avea natură tehnică. Procesul este, prin urmare, simplu. Desigur, Părțile pot conveni să supună procesului de soluționare a disputelor tehnice o chestiune care nu se află pe listă, iar contractul de PPP ar trebui să le permită aceasta. Pentru ca acest proces de „soluționare a disputelor tehnice” să fie eficient, se recomandă ca hotărârea expertului tehnic să fie definitivă și obligatorie din punct de vedere contractual, cu excepția cazurilor de eroare vădită sau de fraudă. Totuși, această abordare trebuie analizată și confirmată cu atenție, deoarece anumite jurisdicții și convenții internaționale nu permit ca hotărârea unui expert să fie definitivă și obligatorie, chiar dacă acest lucru este convenit în mod expres în contractul de PPP.

24.3.3 Recurgerea la arbitrajul internațional și ordinea publică

Recurgerea la arbitrajul internațional este permisă în temeiul O.U.G. nr. 39/2018. România este parte semnatară a Convenției de la New York din 1958 pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine. În plus, în conformitate cu Codul de procedură civilă, orice hotărâre arbitrală străină este recunoscută și poate fi executată în România cu condiția ca: (a) disputa care formează obiectul acesteia să poată fi soluționată prin arbitraj în România și: (b) hotărârea arbitrală să nu conțină prevederi contrare ordinii publice de drept internațional privat român. Instanța sesizată cu o cerere de recunoaștere și executare a unei hotărâri arbitrale străine nu poate reexamina hotărârea respectivă pe fond.

24.3.4 Renunțarea la imunități

Pentru multe Societăți de Proiect și mulți Finanțatori Principali, o clauză „curată” de renunțare la imunitatea suverană este o prevedere obișnuită așteptată de comunitatea investitorilor atunci când sunt încheiate contracte comerciale cu entități suverane. Această abordare este reflectată în clauza propusă.

24.3.5 Conexarea procedurilor arbitrale

Contractul de PPP va face parte dintr-o „rețea mai largă de contracte” între diverse persoane. Societatea de Proiect poate, de exemplu, să încheie un contract de PPP cu Partenerul Public în ceea ce privește facilitatea de bază, dar toate fluxurile de numerar pot fi guvernate de un acord separat între un cumpărător și Societatea de Proiect. În acest caz, Societatea de Proiect poate solicita ca toate contractele aferente proiectului de PPP să conțină o clauză de conexare similară, prin care toate părțile la contractele conexe sunt de acord să supună disputele aceluiași tribunal arbitral, conform aceluiași reguli.

Pentru o eficiență sporită, se recomandă ca toate contractele să conțină clauze similare de soluționare a disputelor. Totuși, principiul nu se aplică în legătură cu contractele încheiate cu subcontractanții, întrucât disputele care apar în cadrul acestor contracte ar trebui să fie responsabilitatea exclusivă a Societății de Proiect.

25. Modificări

Contractul de PPP poate fi modificat în conformitate cu dispozițiile legii care a reglementat procedura sa de atribuire. De asemenea, modificarea trebuie să fie aprobată de autoritatea deliberativă care a aprobat inițial semnarea contractului de PPP. Este permisă utilizarea clauzelor de revizuire a contractului, cu condiția ca aceste clauze să fi fost incluse în documentația de atribuire într-un mod clar, precis și neechivoc.

26. Legea aplicabilă și competența

A se vedea: Articolul 60 (Legea Aplicabilă și Competența) din Clauzele Standard.

Conform O.U.G. nr. 39/2018, contractele de PPP trebuie să fie guvernate de legea română.

ANEXA Nr. 2

D3.2: Clauzele Standard în contractele de Parteneriat Public-Privat

Acest proiect este finanțat de către Uniunea Europeană prin intermediul Programului Sprijin pentru Reforme Structurale și în cooperare cu DG REFORM a Comisiei Europene

CONTRACT DE PARTENERIAT PUBLIC-PRIVAT
PENTRU [DENUMIREA PROIECTULUI]

ACEST CONTRACT DE PARTENERIAT PUBLIC-PRIVAT („Contractul”) este încheiat la data de [●] 202[●]

ÎNTRE:

- (1) [●], în calitate de partener public („**Partenerul Public**”), și
- (2) [●] o [societate cu răspundere limitată/societate pe acțiuni] organizată și care funcționează în conformitate cu legile din România, având un capital social de [●] RON, înmatriculată la Registrul Comerțului [●] cu numărul [●], cod unic de înregistrare [●], al cărei sediu social este în [●], reprezentată de către [●], în calitate de [●], în calitate de Societate de Proiect în sensul prezentului Contract („**Societatea de Proiect**”),

fiecare dintre Partenerul Public și Societatea de Proiect fiind denumiți în continuare „**Parte**” și împreună „**Părțile**”, și

- (3) [numele primului asociat/acționar în Societatea de Proiect], o societate [●] organizată și funcționând în conformitate cu legile din [●], având un capital social de [●], înmatriculată la Registrul Comerțului [●] cu numărul [●], cod unic de înregistrare [●], al cărei sediu social este în [●], în calitate de [●], în calitate de [●],[și]
- (4) [introduceți paragrafe suplimentare pentru ceilalți asociați/acționari ai Societății de Proiect (dacă există)]

(asociatul(ii)/acționarul(ii) Societății de Proiect, în calitate de partener privat („**Partenerul Privat**”).

CONTEXT

- (A) [Prezenta secțiune poate include informații factuale referitoare la Contract (de exemplu, contextul în care și scopul pentru care este încheiat Contractul), informații pe care Părțile s-ar putea baza sau care ar putea fi relevante în scopul interpretării Contractului]
- (B) [●]

S-AU CONVENIT următoarele:

[Restul paginii este lăsată necompletată în mod intenționat]

CUPRINS

PARTEA I. PREVEDERI GENERALE

- 1 DEFINIȚII ȘI INTERPRETARE
- 2 PERIOADA PRELIMINARĂ ȘI CONDIȚII SUSPENSIVE
- 3 DOCUMENTAȚIE
- 4 PROIECTUL
- 5 MODELUL FINANCIAR INIȚIAL
- 6 INGINERUL INDEPENDENT

PARTEA A II-A. MOBILIZARE, ÎNCEPEREA LUCRĂRILOR ȘI AMPLASAMENT

- 7 ACCES
- 8 MOBILIZARE
- 9 CERTIFICAT DE ÎNCEPERE A LUCRĂRILOR
- 10 AMPLASAMENT PENTRU FACILITĂȚILE DE PROIECT
- 11 SIGURANȚA PE AMPLASAMENT

PARTEA A III-A. LUCRĂRI

- 12 PROIECTARE ȘI CONSTRUCȚIE
- 13 GRAFICUL DE EXECUȚIE A LUCRĂRILOR
- 14 ÎNTÂRZIERE
- 15 GARANȚII CU PRIVIRE LA FINALIZARE
- 16 DESCOPERIRI ARHEOLOGICE
- 17 CONDIȚIILE AMPLASAMENTULUI
- 18 INSPECȚIE ȘI FINALIZARE

PARTEA A IV-A. SERVICII

- 19 ÎNCEPEREA SERVICIILOR
- 20 SERVICII
- 21 PROGRAMELE ANUALE
- 22 CONTROLUL CALITĂȚII ȘI VERIFICĂRI
- 23 INSPECȚII LA ÎNCETARE

PARTEA A V-A. ASIGURĂRI

- 24 ASIGURĂRI

PARTEA A VI-A RELAȚII ȘI MONITORIZARE

- 25 REPREZENTANȚI
- 26 MANAGEMENTUL CALITĂȚII
- 27 RAPOARTE ȘI INFORMAȚII
- 28 DOCUMENTE CARE TREBUIE ARHIVATE
- 29 MONITORIZAREA EXECUȚIEI
- 30 FUNCȚII AUTORIZATE
- 31 ATRIBUȚII LEGALE

PARTEA A VII-A. TARIFELE DE UTILIZARE

- 32 TARIFELE DE UTILIZARE

PARTEA A VIII-A. PLATA

- 33 **CALCULUL PLĂȚILOR**
- 34 **FACTURARE ȘI PLATĂ**

PARTEA A IX-A MODIFICĂRI, RĂSPUNDERI ȘI ÎNCETARE

- 35 **PROCEDURA DE MODIFICARE**
- 36 **MODIFICARE LEGISLATIVĂ**
- 37 **CAZURI DE COMPENSARE ȘI CAZURI DE EXONERARE**
- 38 **FORȚĂ MAJORĂ**
- 39 **ACȚIUNE ADVERSĂ A GUVERNULUI**
- 40 **GARANȚII ȘI CLAUZE DE EXONERARE DE RĂSPUNDERE**
- 41 **DESPĂGUBIRI**
- 42 **CAZ DE NEEEXECUTARE DE CĂTRE SOCIETATEA DE PROIECT**
- 43 **CAZ DE NEEEXECUTARE DE CĂTRE PARTENERUL PUBLIC**
- 44 **ALTE CAZURI DE ÎNCETARE**
- 45 **EFECTELE ÎNCETĂRII**
- 46 **COMPENSAȚII ÎN CAZ DE ÎNCETARE**

PARTEA A X-A. DIVERSE

- 47 **CESIUNE, SCHIMBAREA CONTROLULUI ȘI SUBCONTRACTARE**
- 48 **NOTIFICĂRI**
- 49 **AUTORIZAȚII**
- 50 **DREPTURI DE ACCES**
- 51 **INFORMAȚII ȘI CONFIDENȚIALITATE**
- 52 **SUBCONTRACTANȚI**
- 53 **PROCEDURA DE SOLUȚIONARE A DISPUTELOR**
- 54 **CONTRACTUL INTEGRAL**
- 55 **RENUNȚARE ȘI NULITATE PARȚIALĂ**
- 56 **CONTRACTUL**
- 57 **MODIFICĂRI**
- 58 **CONFLICTE DE INTERESE**
- 59 **FAPTE DE CORUPȚIE**
- 60 **LEGEA APLICABILĂ ȘI COMPETENȚA**

PARTEA I. PREVEDERI GENERALE

1 DEFINIȚII ȘI INTERPRETARE

1.1 Definiții

În cuprinsul prezentului Contract (inclusiv în Preambulul și în Anexele sale, cu excepția Anexei [●] (*Ofertă*)), expresiile de mai jos au următoarele înțelesuri:

<p>„Abandonare” [„Abandonment”]</p>	<p>înseamnă nedesfășurarea oricăror Lucrări avute în vedere în Planul de Lucrări de pe Amplasament timp de [douăzeci (20)] de Zile Lucrătoare consecutive sau pe durata a [șaizeci (60)] de Zile Lucrătoare (indiferent dacă sunt sau nu consecutive) într-un interval [douăsprezece (12) luni].</p>
<p>„Acord Direct” [„Direct Agreement”]</p>	<p>înseamnă acordul direct încheiat între Partenerul Public, Agent și Societatea de Proiect, anterior Datei Efective sau la Data Efectivă, într-o formă substanțial similară cu cea prevăzută în Anexa [●] (<i>Forma Acordului Direct</i>) sau într-o altă formă agreată de Părți.</p>
<p>„Act Interzis” [„Prohibited Act”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 59.1 (<i>Fapte de Corupție</i>).</p>
<p>„Acțiune Adversă a Guvernului” sau „AAG” [„Material Adverse Government Action” or „MAGA”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 39 (<i>Acțiune Adversă a Guvernului</i>).</p>
<p>„Afiliat” [„Affiliate”]</p>	<p>înseamnă orice persoană: (a) asupra căreia se poate exercita un control în mod direct sau indirect sau: (b) care poate exercita un control sau: (c) care, în urma asocierii cu o persoană, se află sub controlul unei alte persoane. Controlul este prezumat atunci când o persoană deține, fie direct, fie indirect, majoritatea capitalului social subscris sau controlează majoritatea voturilor asociate acțiunilor/părților sociale emise sau poate desemna mai mult de jumătate din membrii organului de conducere, executiv sau de supraveghere.</p>
<p>„Agent” [„Agent”]</p>	<p>înseamnă [●] în calitatea sa de agent pentru Finanțatorii Principali în cadrul Documentelor de Finanțare Principală, acesta putând fi înlocuit periodic pe întreaga Durată a Contractului.</p>
<p>„Amplasament” [„Site”]</p>	<p>înseamnă, cu aplicarea în mod corespunzător a Art. 10.7 (<i>Limitele Amplasamentului</i>), terenul, spațiile, drumurile și orice suprafață necesară pentru Facilitățile Proiectului indicate sau identificate ca atare la Data Contractului prin desenele prezentate în Anexa [●] (<i>Facilitățile Proiectului</i>), astfel cum aceasta poate fi modificată pe Durata Contractului în conformitate cu prezentul Contract.</p>
<p>„An” [„Year”]</p>	<p>înseamnă un an calendaristic.</p>
<p>„An Contractual” [„Contract Year”]</p>	<p>înseamnă o perioadă de 12 luni care începe la 1 ianuarie, cu excepția primului An Contractual, care va începe la Data Contractului și se va încheia la prima dată de 31 decembrie care survine ulterior, și a ultimului An Contractual, care se va încheia la data care survine prima dintre Data Expirării și Data Încetării.</p>

„An de Servicii” [„Services Year”]	înseamnă o perioadă de 12 luni care începe la data de 1 ianuarie, cu excepția primului An de Servicii, care începe la Data Începerii Serviciilor și se încheie la prima dată de 31 decembrie ce survine după aceasta („Primul An de Servicii”), și a ultimului An de Servicii, care începe la data de 1 ianuarie și se încheie la Data Încetării sau la Data Expirării, oricare survine prima („Ultimul An de Servicii”).
„Anexă” [„Schedule”]	înseamnă Anexele de la 1 la [●] la prezentul Contract, precum și orice altă anexă care poate fi încheiată de către Părți în legătură cu prezentul Contract.
„Antreprenorul Construcției” [„Construction Contractor”]	înseamnă [asocierea / societatea] menționată ca atare la Data Contractului în Anexa [●] (<i>Detalii privind Societatea de Proiect, Partenerul Privat, Antreprenorul Construcției și Operatorul</i>) angajată de către Societatea de Proiect pentru a efectua Lucrările și orice alte lucrări care fac obiectul unei Propuneri și orice antreprenor înlocuitor angajat de Societatea de Proiect, după cum este permis de prezentul Contract.
„Asigurarea RP” [„PI Insurance”]	are înțelesul prevăzut la Art. 24.1.13 (<i>Asigurare</i>).
„Asigurări Necesare” [„Required Insurances”]	înseamnă asigurările prevăzute în Anexa [●] (<i>Asigurări</i>) necesar a fi contractate și menținute în vigoare de către Societatea de Proiect conform clauzelor prezentului Contract.
„Autoritate Relevantă” [„Relevant Authority”]	înseamnă oricare dintre instituțiile Uniunii Europene sau instituțiile naționale, cum ar fi Parlamentul, Guvernul, ministerele, celelalte autorități ale administrației publice centrale sau locale, inclusiv autoritățile administrative autonome, precum și alte instituții sau entități ale administrației centrale sau locale, care au competență în legătură cu Proiectul ori Societatea de Proiect sau orice alte atribuții sau jurisdicție relevante privind Proiectul sau Societatea de Proiect, inclusiv conducătorii tuturor acestor autorități, instituții sau entități menționate mai sus, dar excluzând, în toate cazurile, instanțele de judecată și alte organe cu activitate jurisdicțională.
„Autorizație de Construire” [„Construction Permit”]	înseamnă Autorizația denumită astfel conform Legii și necesară pentru executarea corespunzătoare a lucrărilor de construcții, astfel cum este ea necesară pentru scopul realizării Lucrărilor sau a oricărei părți a acestora în conformitate cu prezentul Contract.
„Autorizații” [„Consents”]	înseamnă toate permisiunile, acordurile, aprobările, certificatele, permisele, licențele și autorizațiile unei Autorități Relevante, necesare pentru îndeplinirea oricăror obligații ale Societății de Proiect conform prezentului Contract.
„Autorizații de Urbanism” [„Planning Consents”]	<p>înseamnă:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Certificate de Urbanism care nu necesită modificarea sau adoptarea unor noi Planuri de Urbanism; sau (b) Certificate de Urbanism și Planuri de Urbanism modificate sau noi, dacă prin Certificatele de Urbanism se solicită modificarea sau aprobarea unor noi Planuri de Urbanism.
„Buna Practică Industrială” [„Good Industry Practice”]	înseamnă exercitarea aceluși grad de profesionalism, diligență, prudență și precauție și practică de operare care este așteptat în mod rezonabil și obișnuit din partea unui antreprenor sau operator priceput și experimentat (care este

	angajat în același tip de activitate precum Societatea de Proiect) sau de la orice subcontractant în circumstanțe și condiții identice sau similare.
„ Bunuri ” [„Assets”]	<p>înseamnă toate bunurile și drepturile în baza cărora Partenerul Public sau o societate de proiect înlocuitoare poate construi, opera și întreține Facilitățile Proiectului în conformitate cu prezentul Contract, inclusiv bunurile și drepturile privind:</p> <p>(a) orice teren sau clădiri;</p> <p>(b) orice instalații;</p> <p>(c) orice registre și evidențe (inclusiv manuale de operare și întreținere, manuale de securitate și sănătate în muncă, precum și alte elemente de <i>know-how</i>);</p> <p>(d) orice piese de schimb, unelte și alte bunuri (împreună cu orice garanții cu privire la bunurile transferate);</p> <p>(e) orice venituri și orice alte drepturi contractuale; și</p> <p>(f) orice drepturi de proprietate intelectuală,</p> <p>cu excepția Bunurilor de Retur și a oricăror drepturi cu privire la acestea.</p>
„ Bunuri de Retur ” [„Return Assets”]	înseamnă bunurile proprietate publică transmise cu titlu gratuit Societății de Proiect și bunurile create pe parcursul realizării Proiectului, inclusiv, dar fără a se limita la, Amplasament, Facilitățile Proiectului, Lucrările Temporare, Echipamentele, precum și celelalte bunuri create în cadrul executării Lucrărilor, aceste bunuri urmând a fi returnate Partenerului Public la Data Expirării sau la Data Încetării, oricare survine prima.
„ Cameră de Date ” [„Data Room”]	înseamnă camera de date organizată de către Partenerul Public pe parcursul și pentru scopurile Procedurii, care conține anumite materiale, documente și date cu privire la Proiect, al cărei conținut este înregistrat pe un CD/DVD care nu poate fi rescris atașat în Anexa [●] (<i>Cameră de Date</i>).
„ Capital Inițial ” [„Initial Equity”]	înseamnă, în raport cu Data Încetării, investiția inițială de capital efectuată de Partenerul Privat plus orice alte contribuții de capital aprobate de Partenerul Public, minus Distribuiriile plătite Partenerului Privat de către Societatea de Proiect la Data Încetării.
„ Capitalul Propriu și Alte Fonduri Subordonate ” [„Equity and Other Subordinated Funds”]	înseamnă orice finanțare acordată Societății de Proiect, în afara Datoriei Principale.
„ Caz de Compensare ” [„Compensation Event”]	înseamnă o încălcare de către Partenerul Public a oricăreia dintre obligațiile sau garanțiile sale în conformitate cu prezentul Contract sau orice Caz de Exonerare care durează mai mult de [●].
„ Caz de Exonerare ” [„Relief Event”]	<p>înseamnă:</p> <p>(a) acțiuni ale Protestatarilor, în condițiile prevăzute la Art. 11.4 (<i>Acțiuni Calificate ale Protestatarilor</i>);</p> <p>(b) acțiuni ale Persoanelor Neautorizate, în condițiile prevăzute la Art. 11.5 (<i>Acțiuni Calificate ale Persoanelor Neautorizate</i>);</p>

	<p>(c) descoperiri ale unor Descoperiri Arheologice, în condițiile prevăzute la Art. 16.5 (<i>Costuri</i>);</p> <p>(d) descoperiri ale unor Contaminări, în condițiile prevăzute la Art. 17.2 (<i>Contaminări</i>);</p> <p>(e) orice:</p> <p>(i) grevă oficială sau neoficială;</p> <p>(ii) grevă patronală; or</p> <p>(iii) alte situații conflictuale cu caracter social, indiferent dacă este sau nu autorizată, însă numai în măsura în care aceste evenimente se aplică întregului sector al [inserați sectorul relevant] sau unei părți importante a acestuia, iar nu doar Societății de Proiect;</p> <p>(f) [orice întrerupere sau deficit semnificativ(ă) în asigurarea combustibilului sau transportului, dacă această întrerupere/acest deficit este continuă/continuu pentru o perioadă care depășește șapte (7)] zile, sau orice întrerupere sau deficit în asigurarea energiei electrice;]</p>
<p>„Caz de Forță Majoră” [„Force Majeure Event”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 38.1 (<i>Definiția Cazului de Forță Majoră</i>).</p>
<p>„Caz de Neexecutare” [„Event of Default”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut în Contractul de Împrumut Principal.</p>
<p>„Caz de Neexecutare de către Partenerul Public” [„Public Partner Default”]</p>	<p>înseamnă:</p> <p>(a) exproprierea, sechestrarea sau rechiziționarea unei părți importante din Bunuri și din Bunurile de Retur și/sau a oricăror acțiuni/părți sociale ale Societății de Proiect de către Partenerul Public [sau de o altă entitate guvernamentală];</p> <p>(b) neplata de către Partenerul Public a oricărei sume care depășește [●] (indexate) datorate și plătibile de Partenerul Public în baza prezentului Contract, în termen de 30 de zile de la transmiterea unei notificări scrise de către Societatea de Proiect, în cazul în care suma respectivă a fost scadentă și exigibilă cu cel puțin [două] (sau mai multe) luni anterior datei comunicării notificării scrise;</p> <p>(c) o neexecutare de către Partenerul Public a obligațiilor sale în baza prezentului Contract care împiedică în mod semnificativ sau face imposibilă executarea de către Societatea de Proiect a obligațiilor sale pentru o perioadă continuă de [două] luni;</p> <p>(d) [alte neexecutări importante specifice proiectului]; sau</p> <p>(e) [un eveniment AAG prelungit/un alt caz de încetare pentru care Partenerul Public suportă același risc/aceeași responsabilitate].</p>
<p>„Caz de Neexecutare de către Societatea de Proiect” [„Project Company Default”]</p>	<p>înseamnă oricare dintre următoarele evenimente:</p> <p>(a) neexecutarea de către Societatea de Proiect a oricăreia dintre obligațiile sale în temeiul prezentului Contract, care afectează în mod semnificativ și negativ prestarea Serviciilor;</p>

- (b) o Încălcare de Durată;
- (c) [evenimente legate de procedura insolvenței relevante pentru Societatea de Proiect/societatea de holding/Părțile esențiale].
- (d) neexecutarea de către Societatea de Proiect a obligațiilor sale prevăzute la Art. 47.5 (*Subcontractare*);
- (e) neexecutarea de către Societatea de Proiect a obligațiilor sale prevăzute la Art. 47.3 (*Cesiune*);
- (f) încălcarea prevederilor Art. 47.4.7 (*Schimbare de Proprietate și Schimbare de Control*);
- (g) Abandonarea Lucrărilor în orice moment de către Societatea de Proiect;
- (h) [neînceperea Lucrărilor de către Societatea de Proiect [pe Amplasamentul [●]] începând cu [data specificată]];
- (i) nerealizarea de către Societatea de Proiect a [Datei Începerii Serviciilor] înainte de [Data Limită];
- (j) nefurnizarea de către Societatea de Proiect de [locuri/zone/paturi/celule] disponibile pentru o perioadă de [●];
- (k) acumularea de către Societatea de Proiect a [●] sau a mai multor [Puncte de Indisponibilitate] în orice [perioadă specificată];
- (l) nerespectarea de către Societatea de Proiect a obligației de a furniza [●] [locuri/zone] disponibile pentru o perioadă de [●] [și acumularea de [●] Puncte de Indisponibilitate] pentru aceeași perioadă;
- (m) cu aplicarea în mod corespunzător a Art. 24.3 (*Riscuri Neasigurabile*), neexecutarea de către Societatea de Proiect a obligației de a contracta și menține în vigoare [Asigurările Necesare];
- (n) încălcarea Art. 3.4 (*Refinanțare*);
- (o) [încălcarea Art. 59 (*Fapte de Corupție*)/săvârșirea unui [act interzis] de către Societatea de Proiect (sau de către Subcontractant) sau de către angajații acestora acționând independent;]
- (p) [încălcări specifice sectorului];
- (q) [încălcări sociale/de mediu]; sau
- (r) neexecutarea semnificativă de către Societatea de Proiect a obligațiilor sale [privind Securitatea și Sănătatea în Muncă] conform Art. [●]/prezentului Contract, care are ca rezultat urmărirea penală, punerea sub acuzare și condamnarea Societății de Proiect sau a oricărei Persoane având Legături cu Societatea de Proiect sau a Partenerului Public conform [Regimului Aplicabil în Domeniul Securității și Sănătății în Muncă (SSM)] (o „**Condamnare SSM**”), cu condiția ca o Condamnare SSM a unei Persoane având Legături cu Societatea de Proiect sau a Partenerului Public să nu constituie un Caz de Neexecutare de către Societatea de Proiect dacă, în termen de nouăzeci (90) de Zile Lucrătoare de la data Condamnării SSM (indiferent dacă Condamnarea SSM poate face sau nu obiectul unei căi de atac sau al vreunui alt demers judiciar), implicarea în proiect a fiecărei Persoane având Legături cu Societatea de Proiect (care, în cazul unei persoane fizice având funcție de administrator, funcție de conducere sau al unui salariat, se

	<p>consideră că include Persoane având Legături cu Societatea de Proiect al cărei administrator, persoană cu funcții de conducere sau angajat este persoana respectivă) a încetat și este desemnat un înlocuitor de către Societatea de Proiect, cu condiția ca întotdeauna, pentru a stabili dacă să exercite orice drept de încetare sau drept de a solicita încetarea angajamentului unei Persoane având Legături cu Societatea de Proiect în temeiul Art. 42 (<i>Neexecutare de către Societatea de Proiect</i>), Partenerul Public:</p> <p>(i) să acționeze într-un mod rezonabil și proporțional, având în vedere aspecte precum gravitatea oricărei abateri și identitatea persoanei care a săvârșit-o; și</p> <p>(ii) să ia în considerare în mod corespunzător, dacă este cazul, să acționeze altfel decât prin încetarea prezentului Contract.</p>
<p>„Câștig din Refinanțare” [„Refinancing Gain”]</p>	<p>înseamnă o sumă egală cu $(A-B) - C$, unde:</p> <p>A = Valoarea Netă Actualizată a Distribuțiilor, previzionată imediat înainte de Refinanțare (luând în considerare efectul Refinanțării și utilizând Modelul Financiar Inițial actualizat (inclusiv în ceea ce privește performanța anterioară reală a Proiectului) astfel încât să fie de actualitate imediat înainte de Refinanțare) ce urmează a fi efectuate către Partenerul Privat sau afiliat pe parcursul perioadei rămase din Durata Contractului după Refinanțare;</p> <p>B = Valoarea Netă Actualizată a Distribuțiilor previzionate imediat înainte de Refinanțare (dar fără a lua în considerare efectul Refinanțării și utilizând Modelul Financiar Inițial actualizat (inclusiv în ceea ce privește performanța anterioară reală a Proiectului) astfel încât să fie de actualitate imediat înainte de Refinanțare) ce urmează a fi efectuate către Partenerul Privat sau afiliat pe parcursul perioadei rămase din Durata Contractului după Refinanțare; și</p> <p>C = orice ajustare necesară pentru majorarea RIR a Capitalului Anterioare Refinanțării la RIR a Capitalului din Modelul Financiar.</p>
<p>„Cerință Legală” [„Legal Requirement”]</p>	<p>înseamnă o cerință a oricărei Legi sau orice Lege sau orice solicitare ori cerință formulată în temeiul Legii de orice Autoritate Relevantă care are competență cu privire la oricare parte a Operațiunilor sau de un Furnizor de Utilități ale cărui sisteme pot fi afectate de efectuarea oricărei Operațiuni.</p>
<p>„Cerințe de Returnare” [„Handback Requirements”]</p>	<p>înseamnă cerințele stabilite sau identificate sau menționate în Anexa [●] (<i>Cerințele privind Construcția și Serviciile</i>).</p>
<p>„Cerințe privind Proiectarea și Construcția” [„Design and Construction Requirements”]</p>	<p>înseamnă standardele, specificațiile, procedurile și alte cerințe de proiectare și construcție prevăzute sau identificate ori menționate în Anexa [●] (<i>Cerințe privind Proiectarea și Construcția</i>), astfel cum sunt ele modificate ocazional printr-o Modificare a Societății de Proiect sau o Modificare a Partenerului Public.</p>
<p>„Cerințe privind Serviciile” [„Services Requirements”]</p>	<p>înseamnă standardele, specificațiile, procedurile și alte cerințe pentru operarea, întreținerea, măsurarea și monitorizarea Facilităților Proiectului prevăzute sau identificate ori menționate în Anexa [●] (<i>Cerințe privind Construcția și Serviciile</i>), astfel cum pot fi modificate la un anumit moment în conformitate cu Art. 35.1 (<i>Modificări ale Partenerului Public</i>) și Art. 35.2 (<i>Modificări ale Societății de Proiect</i>).</p>

„ Cerințele Transferului ” [„Transfer Requirements”]	are înțelesul prevăzut la Art. 23.1 (<i>Condiții privind Transferul</i>).
„ Certificat ” [„Certificate”]	înseamnă orice certificat care urmează să fie emis în temeiul prezentului Contract și, în special, orice certificat enumerat în Anexa [●] (<i>Cerințe privind Construcția și Serviciile</i>).
„ Certificat de Finalizare a Lucrărilor ” [„Works Completion Certificate”]	înseamnă certificatul emis de către Inginerul Independent conform Art. 18.1 (<i>Certificatul de Finalizare a Lucrărilor</i>).
„ Certificat de Începere a Lucrărilor ” [„Works Commencement Certificate”]	înseamnă certificatul emis de către Inginerul Independent conform Art. 9.2 (<i>Data Planificată a Îndeplinirii Condițiilor</i>).
„ Certificat de Începere a Serviciilor ” [„Services Commencement Certificate”]	înseamnă certificatul emis de către Inginerul Independent conform Art. 19.3 (<i>Certificatul de Începere a Serviciilor</i>).
„ Certificat de Transfer ” [„Transfer Certificate”]	înseamnă certificatul eliberat de Partenerul Public conform procedurii prevăzute în Art. 23.4 (<i>Certificat de Transfer</i>).
„ Certificate de Urbanism ” [„Urban Planning Certificates”]	înseamnă certificatele de urbanism prevăzute ca atare de Lege, emise de către autoritățile locale cu competențe și responsabilități în unitățile administrativ-teritoriale în care sunt amplasate Facilitățile Proiectului, care sunt necesare pentru obținerea Autorizației de Construire și prin care se poate solicita modificarea ori emiterea unor noi Planuri de Urbanism sau nu.
„ Cheltuieli de Capital ” [„Capital Expenditure”]	înseamnă orice cheltuieli care sunt considerate cheltuieli de capital în conformitate cu Legea și cu principiile de contabilitate general acceptate în România la un anumit moment.
„ Compensație în caz de Încetare ” [„Termination Sum”]	înseamnă orice compensație plătită Societății de Proiect de către Partenerul Public în cazul încetării anticipate a prezentului Contract conform Art. 46 (<i>Compensații în Caz de Încetare</i>).
„ Condiții de Asigurare ” [„Insurance Term”]	înseamnă orice termeni și/sau condiții necesare a fi incluse într-o poliță de asigurare conform Art. 24 (<i>Asigurări</i>) și/sau Anexei [●] (<i>Asigurări</i>), dar excluzând orice risc.
„ Consultant Tehnic al Finanțatorilor Principali ” [„Senior Lenders’ Technical Adviser”]	înseamnă orice consultant numit de Finanțatorii Principali în scopul furnizării de consultanță tehnică sau de rapoarte în conformitate cu Documentele de Finanțare Principală.
„ Cont Comun de Asigurare ” [„Joint Insurance Account”]	înseamnă contul bancar comun pe numele Partenerului Public și al Societății de Proiect, având numărul de cont [●] și deținut la [●], astfel cum poate fi înlocuit pe toată Durata Contractului.
„ Contaminări ” [„Contaminations”]	înseamnă orice gropi de deșeuri periculoase, contaminări cu substanțe chimice periculoase, muniții sau alte riscuri de mediu cauzate de om, care afectează Amplasamentul, cu condiția să nu fi existat date și informații cu privire la acestea în Datele Dezvăluite și, în plus față de acest lucru, ca ele să nu fi putut fi anticipate în mod rezonabil de un antreprenor cu experiență acționând în

	conformitate cu Buna Practică Industrială în desfășurarea propriei investigații asupra locației într-un mod competent înainte sau după Data Contractului.
„ Contract ” [„Agreement”]	înseamnă prezentul Contract astfel cum este el încheiat între Partenerul Public, Societatea de Proiect și Partenerul Privat (acționând exclusiv în legătură cu angajamentele ce îi revin conform prevederilor relevante din prezentul Contract) la Data Contractului, inclusiv toate preambulurile, anexele, planurile, specificațiile și desenele atașate acestuia, precum și orice modificări convenite de Partenerul Public și de Societatea de Proiect în conformitate cu Art. 35 (<i>Procedura de Modificare</i>) sau în vreun alt mod, conform prevederilor prezentului Contract sau conform celor convenite de Părți, în condițiile Legii.
„ Contract cu Inginerul Independent ” [„Independent Engineer’s Agreement”]	înseamnă contractul încheiat între Societatea de Proiect și Inginerul Independent (cu Partenerul Public acționând în calitate de terț beneficiar alături de Societatea de Proiect) pentru prestarea de către Inginerul Independent a funcțiilor Inginerului Independent prevăzute în Anexa [●] (<i>Funcțiile Inginerului Independent</i>), astfel cum ar putea fi ele modificate sau înlocuite la anumite momente pe parcursul Duratei Contractului.
„ Contract de Cont Comun de Asigurare ” [„Joint Insurance Account Agreement”]	înseamnă contractul în forma, sau substanțial în forma, prevăzută în Anexa [●] (<i>Contractul de Cont Comun de Asigurare</i>), încheiat anterior sau la Data Efectivă.
„ Contract de Împrumut Principal ” [„Senior Loan Agreement”]	înseamnă contractele de facilitate de credit care vor fi încheiate de Societatea de Proiect cu Finanțatorii Principali anterior sau la Data Efectivă cu acordul prealabil scris al Partenerului Public (care vor fi identificate la Data Efectivă) sau astfel cum sunt modificate cu acordul prealabil scris al Partenerului Public conform Art. 3.3 (<i>Modificări ale Documentelor Proiectului și Contractelor de Finanțare</i>).
„ Contract de Operare ” [„Operating Contract”]	înseamnă contractul încheiat anterior sau la Data Efectivă între Societatea de Proiect și Operator pentru operarea și întreținerea Facilităților Proiectului, pe baza termenilor generali conveniți între Societatea de Proiect și Operator și aprobați de Partenerul Public la sau înainte de Data Contractului.
„ Contract de Proiectare și Construcție ” [„Design and Construction Contract”]	înseamnă contractul încheiat între Societatea de Proiect și Antreprenorul Construcției pentru proiectarea și construcția Lucrărilor și a oricăror alte lucrări care fac obiectul unei Propuneri, ale căror copii au fost parafate de Părți în scopul identificării.
„ Contracte Conexes ” [„Related Agreements”]	are înțelesul prevăzut la Art. 53.5 (<i>Procedura de Soluționare a Disputelor</i>).
„ Contracte de Finanțare ” [„Financing Agreements”]	înseamnă oricare sau toate contractele sau instrumentele care urmează a fi încheiate de Societatea de Proiect sau oricare dintre Afiliații săi cu privire la finanțarea Proiectului, inclusiv orice contracte sau instrumente (inclusiv emisiunile de obligațiuni sau instrumente de pe piețele de capital, dacă este cazul) care urmează să fie încheiate de către Societatea de Proiect sau oricare dintre Afiliații săi cu privire la reeșalonarea datoriilor sau la orice Refinanțare.
„ Conturile Proiectului ” [„Project Accounts”]	înseamnă conturile menționate în Documentele de Finanțare Principală și care trebuie stabilite în temeiul acestora.

<p>„Costuri de Închietare a Subcontractelor” [„Sub-Contractor Breakage Costs”]</p>	<p>înseamnă valoarea Pierderilor care au fost sau vor fi în mod rezonabil și corespunzător suportate de Societatea de Proiect ca rezultat direct al încetării prezentului Contract, dar numai în măsura în care:</p> <p>(a) Pierderile sunt suportate în legătură cu Proiectul și cu privire la prestarea Serviciilor sau finalizarea Lucrărilor, inclusiv:</p> <p>(i) orice materiale sau bunuri comandate sau Subcontracte încheiate care nu pot fi anulate fără suportarea respectivelor Pierderi;</p> <p>(ii) orice cheltuieli suportate în vederea prestării de Servicii sau finalizării de Lucrări în viitor;</p> <p>(iii) costul demobilizării, inclusiv costul oricărei relocări a echipamentelor folosite în legătură cu Proiectul; și</p> <p>(iv) plăți compensatorii;</p> <p>(b) Pierderile sunt suportate în baza unor înțelegeri și/sau contracte care respectă termenii în care au fost încheiate în cursul normal al activității și în termeni și condiții comerciale rezonabile, cu excluderea pierderilor de profit calculate pe o perioadă mai lungă de [un (1) an] de la Data Închietării; și</p> <p>(c) Societatea de Proiect și Subcontractantul relevant au depus fiecare toate eforturile rezonabile pentru reducerea Pierderilor.</p>
<p>„Data Contractului” [„Date of Contract”]</p>	<p>înseamnă data semnării Contractului de către Părți și Partenerul Privat.</p>
<p>„Data Efectivă” [„Effective Date”]</p>	<p>înseamnă data la care toate condițiile suspensive prevăzute la Art. 2.3 (<i>Perioada Preliminară și Condiții Suspensive</i>) au fost îndeplinite de către Societatea de Proiect sau au făcut obiectul unei renunțări din partea Partenerului Public, astfel cum este menționată în Notificarea de Îndeplinire.</p>
<p>„Data Depunerii Ofertei” [„Tender Submission Date”]</p>	<p>înseamnă [●].</p>
<p>„Data Expirării” [„Expiry Date”]</p>	<p>înseamnă data care survine la expirarea unei perioade de [30 de ani] de la Data Efectivă sau o altă dată ulterioară rezultată în urma unei Prelungiri a Perioadei Inițiale a Serviciilor.</p>
<p>„Data Finalizării Lucrărilor” [„Works Completion Date”]</p>	<p>înseamnă data menționată ca atare în Certificatul de Finalizare a Lucrărilor, dată la care Lucrările sunt considerate finalizate (în integralitate sau, după caz, sub rezerva unor Defecte Minore) conform prezentului Contract.</p>
<p>„Data Inițială a Expirării” [„Original Expiry Date”]</p>	<p>înseamnă Data Expirării la Data Efectivă.</p>
<p>„Data Începerii Lucrărilor” [„Works Commencement Date”]</p>	<p>înseamnă data menționată ca atare în Certificatul de Începere a Lucrărilor.</p>
<p>„Data Începerii Serviciilor” [„Services Commencement Date”]</p>	<p>înseamnă data de Începere a Serviciilor care, pentru evitarea oricărui dubiu, va fi menționată ca atare în Certificatul de Începere a Serviciilor.</p>

<p>„Data Încetării” [„Termination Date”]</p>	<p>înseamnă orice dată a încetării anticipate a prezentului Contract în conformitate cu Art. 2.5 (<i>Perioadă Preliminară și Condiții Suspensive</i>), 42 (<i>Caz de Neexecutare de către Societatea de Proiect</i>), 43 (<i>Caz de Neexecutare de către Partenerul Public</i>), 44 (<i>Alte Cazuri de Încetare</i>), 38.3 (<i>Încetare pentru Situația Prolungirii Cazului de Forță Majoră</i>) or 59.2 (<i>Încetare pentru Situații de Mită și Fraudă</i>).</p>
<p>„Data Limită” [„Long Stop Date”]</p>	<p>înseamnă data care survine la împlinirea unui termen de [●] de luni de la Data Planificată a Începerii Serviciilor, astfel cum poate fi prelungită la anumite momente în conformitate cu Art. 37.1 (<i>Cazuri de Compensare</i>), 37.2 (<i>Cazuri de Exonerare</i>) sau 38 (<i>Forță Majoră</i>).</p>
<p>„Data Planificată a Începerii Serviciilor” [„Planned Services Commencement Date”]</p>	<p>înseamnă data care survine la împlinirea unui termen de [30] de luni de la Data Începerii Lucrărilor, astfel cum poate fi prelungită în temeiul clauzelor relevante ale prezentului Contract.</p>
<p>„Data Efectivă Planificată” [„Planned Effective Date”]</p>	<p>înseamnă data care survine la împlinirea unui termen de [12] luni de la Data Contractului, astfel cum poate fi prelungită la [15] luni de la Data Contractului conform Art. 2.4 (<i>Perioada Preliminară și Condiții Suspensive</i>) sau așa cum este convenit altfel de către Părți.</p>
<p>„Date de Proiectare” [„Design Data”]</p>	<p>înseamnă toate calculele, proiectele, informațiile privind proiectul sau construcția, standardele, specificațiile, planurile, desenele, diagramele, schițele, modelele și alte materiale, inclusiv toate datele lizibile cu ochiul liber, la calculator sau cu ajutorul altui dispozitiv, utilizate, pregătite sau care urmează a fi pregătite de către sau în numele Societății de Proiect (și/sau al oricăruia dintre împuterniciții, angajații, contractanții sau subcontractanții de orice nivel ai Societății de Proiect) sau al Partenerului Public privind proiectarea sau construcția Lucrărilor sau prestarea Serviciilor sau orice Modificare a Societății de Proiect, Modificare a Partenerului Public ori operarea, întreținerea sau îmbunătățirea Facilităților Proiectului.</p>
<p>„Date Dezvăluite” [„Disclosed Data”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 40.4.1 (<i>Clauză de Exonerare de Răspundere</i>).</p>
<p>„Datorie Principală Nerambursată” [„Outstanding Senior Debt”]</p>	<p>înseamnă suma dintre:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) toate sumele de rambursat către Finanțatorii Principali la Data Încetării conform Documentelor de Finanțare Principală, inclusiv dobânzi și dobânzi penalizatoare; și (b) orice costuri de încetare, costuri de rambursare anticipată [(inclusiv orice Plăți în vederea Restituirii)] [cu excepția Încetării în Situația unui Caz de Forță Majoră sau a unei Neexecutări de către Societatea de Proiect], costurile cu încetarea oricăror contracte de <i>hedging</i> sau alte costuri de încetare, plătile de Societatea de Proiect [sau de Emitent] către Finanțatorii Principali ca urmare a unei rambursări anticipate a sumelor datorate în temeiul Documentelor de Finanțare Principală sau, în caz de încetare anticipată a contractelor de <i>hedging</i> pe rata dobânzii, ca urmare a încetării Contractului, cu condiția reducerii pe cât posibil a tuturor acestor costuri de către Societatea de Proiect [, de Emitent] și de Finanțatorii Principali [cu excepția cazului în care suma sau formula de

	<p>determinare a valorii acestor costuri este stabilită anticipat conform Documentelor de Finanțare Principală];</p> <p>MINUS (fără a lua în considerare de două ori):</p> <p>(i) toate soldurile creditoare ale oricăror conturi bancare deținute de sau pe seama Societății de Proiect [și/sau a Emitentului] la Data Încetării; și</p> <p>(ii) toate sumele (inclusiv sumele nete la încetarea contractelor de <i>hedging</i>) plătibile Societății de Proiect de către Finanțatorii Principali ca urmare a unei rambursări anticipate a sumelor datorate în temeiul Documentelor de Finanțare Principală sau a Încetării Contractului; și</p> <p>(iii) orice alte sume primite sau care urmează a fi primite de Finanțatorii Principali la Data Încetării sau ulterior acesteia și anterior datei la care Partenerul Public trebuie să achite compensații către Societatea de Proiect, ca rezultat al exercitării oricăror alte drepturi pe care aceștia le au.</p>
<p>„Datorie Principală” [„Senior Debt”]</p>	<p>înseamnă finanțarea acordată de către Finanțatorii Principali în temeiul Documentelor de Finanțare Principală.</p>
<p>„Daune Interese Moratorii” [„Delay Liquidated Damages”]</p>	<p>înseamnă sumele plătibile Partenerului Public de către Societatea de Proiect conform prevederilor din prezentul Contract în caz de întârziere în Începerea Serviciilor, astfel cum este prevăzută la Art. 15.2 (<i>Daune Interese Moratorii</i>).</p>
<p>„Declarație de Metodă” [„Method Statement”]</p>	<p>înseamnă orice astfel de declarații de metodă transmise de către Societatea de Proiect conform prevederilor din Anexa [●] (<i>Cerințele privind Construcția și Serviciile</i>).</p>
<p>„Deduceri” [„Deductions”]</p>	<p>înseamnă deducerile care urmează a fi efectuate din Plata de Disponibilitate pentru situațiile de indisponibilitate și de încălcare a cerințelor sau pentru alte încălcări ale prevederilor prezentului Contract săvârșite de către Societatea de Proiect, astfel cum este prevăzut la Art. 29 (<i>Monitorizarea Execuției</i>) și descris în detaliu în Anexa [●] (<i>Mecanismul de Plată</i>).</p>
<p>„Defecte Minore” [„Snagging Items”]</p>	<p>înseamnă defecte minore, diferențe sau omisiuni care nu împiedică sau afectează operarea și utilizarea în siguranță a Facilităților Proiectului potrivit destinației acestora și în conformitate cu termenii și condițiile prezentului Contract și care nu împiedică Inginerul Independent să emită Certificatul de Finalizare a Lucrărilor conform prevederilor Art. 18.1.2(b) (<i>Certificatul de Finalizare a Lucrărilor</i>).</p>
<p>„Descoperiri Arheologice” [„Archaeological Finds”]</p>	<p>înseamnă toate fosilele, articolele de valoare sau antichitățile și structurile (inclusiv structurile de drumuri istorice și drumuri din piatră cubică) sau alte vestigii sau articole care prezintă un interes geologic, istoric sau arheologic deosebit sau care au valoare artistică, istorică sau monetară conform Legii, descoperite pe Amplasament sau în timpul desfășurării Operațiunilor.</p>
<p>„Detalii de Execuție” [„Detailed Design”]</p>	<p>înseamnă detaliile de execuție pentru construcția Lucrărilor sau a oricărei părți a acestora, menționate ca atare în Lege în legătură cu Autorizația de Construire, care vor fi întocmite de către Proiectant conform instrucțiunilor Antreprenorului Construcției în conformitate cu Contractul de Proiectare și Construcție, în temeiul Proiectului Tehnic, și în orice caz în conformitate cu Procedura de Proiectare și Certificare, pentru a permite realizarea construcției</p>

	în conformitate cu Cerințele privind Proiectarea și Construcția și cu Cerințele privind Serviciile.
„ Determinare ” [„Determination”]	are înțelesul prevăzut la Art. 6.5.1 (<i>Luarea Deciziilor</i>).
„ Director de Calitate al Proiectului ” [„Project Quality Director”]	înseamnă persoana desemnată în această calitate în conformitate cu Art. 26.5 (<i>Directorul de Calitate al Proiectului</i>).
„ Dispută ” [„Dispute”]	are înțelesul prevăzut la Art. 53 (<i>Procedura de Soluționare a Disputelor</i>).
„ Dispută Tehnică ” [„Technical Dispute”]	are înțelesul prevăzut la Art. 53 (<i>Procedura de Soluționare a Disputelor</i>).
„ Distribuire ” [„Distribution”]	înseamnă, în numerar sau în natură, orice: <ul style="list-style-type: none"> (a) dividend sau altă distribuție în legătură cu capitalul social; (b) reducere a capitalului, răscumpărare sau achiziționare a acțiunilor/părților sociale sau orice altă reorganizare sau modificare a capitalului social; (c) plăți în temeiul Documentelor de Finanțare Subordonată; (d) primirea oricărei plăți, înțelegeri contractuale, transfer de active sau alt beneficiu care nu este primit în cursul obișnuit al activității și nici în termeni comerciali rezonabili.
„ Dobânda Datoriei Principale ” [„Senior Debt Rate”]	înseamnă rata dobânzii remuneratorii astfel cum este definită în Documentele de Finanțare Principală sau o altă astfel de rată mai mică convenită de Părți.
„ Documentație de Calitate ” [„Quality Documentation”]	înseamnă Manualele de Calitate, planurile de calitate, procedurile de calitate, planurile de inspecție și testare, instrucțiunile de lucru sau documentația similară, după caz, care descriu și definesc un Sistem de Management al Calității.
„ Documente de Finanțare Principală ” [„Senior Finance Documents”]	înseamnă contractele de finanțare încheiate de Finanțatorii Principali și Societatea de Proiect în scopul finanțării Proiectului, inclusiv Contractul(e) de Împrumut Principal(e) [introduceți termenii definiți pentru documentele de finanțare relevante cu privire la obligațiuni, inclusiv actul de transfer al obligațiunii, contractul de subscriere al obligațiunii (termenii și condițiile cu privire la obligațiune) și documentele privind garanțiile].
„ Documente de Finanțare Subordonată ” [„Subordinated Finance Documents”]	înseamnă orice contracte în temeiul cărora Partenerul Privat sau asociații/acționarii săi pun(e) datoria subordonată la dispoziția Societății de Proiect.
„ Documentele Proiectului ” [„Project Documents”]	înseamnă contractele încheiate sau care urmează a fi încheiate de către Societatea de Proiect pentru îndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul prezentului Contract, enumerate în Anexa [●] (<i>Documentele Proiectului</i>).
„ Drepturi Adverse ” [„Adverse Rights”]	înseamnă orice Drepturi cu privire la teren care, în cazul în care ar fi exercitate, ar împiedica sau tulbura desfășurarea Lucrărilor și/sau prestarea Serviciilor.

„Drepturi aferente PPP-ului” [„PPP Right(s)"]	înseamnă drepturile acordate Societății de Proiect de către Partenerul Public astfel cum sunt enumerate la Art. 4.3 din prezentul Contract, pentru scopul efectuării Lucrărilor și prestării Serviciilor, și pentru niciun alt scop sau activitate decât cele permise prin prezentul Contract.
„Drepturi cu privire la teren” [„Rights in respect of land”]	înseamnă orice drepturi asupra sau referitoare în orice mod la teren, indiferent dacă sunt temporare, revocabile, legale, contractuale sau de altă natură.
„Drumuri de Acces” [„Access Roads”]	înseamnă oricare dintre și toate drumurile publice sau private menționate ca drumuri de acces în Graficul de Execuție a Lucrărilor, fie ele permanente, temporare, existente sau care urmează a fi construite, care sunt utilizate de Societatea de Proiect sau de Persoanele având legături cu Societatea de Proiect pentru transportul Echipamentelor de Construcție, al Echipamentelor, al altor materiale sau instalații către locațiile unde se realizează Lucrările sau se prestează Serviciile.
„Durata Contractului” [„Contract Period”]	înseamnă perioada care începe la Data Contractului și expiră la Data Expirării sau la o altă dată care va fi Data Încetării.
„Echipamente” [„Installations”]	înseamnă mașini, aparatura și alte echipamente similare destinate să facă parte din (sau care fac parte din) Lucrările Permanente.
„Echipamentele de Construcție” [„Construction Installation”]	înseamnă echipamentele, materialele și instalațiile folosite sau care urmează să fie folosite de Antreprenorul Construcției în legătură cu Lucrările.
„Emitent” [„Issuer”]	înseamnă [introduceți numele societății, numărul de înregistrare și țara de înregistrare]. [presupunând că Emitentul este o entitate diferită de Societatea de Proiect].
„Estimare” [„Estimate”]	are înțelesul prevăzut la Art. 35.1.3(a) (<i>Modificări ale Partenerului Public</i>).
„Expert” [„Expert”]	înseamnă orice persoană desemnată în această calitate la un anumit moment conform prevederilor Procedurii de Soluționare a Disputelor.
„Facilitățile Proiectului” [„Project Facilities”]	înseamnă, la finalizarea acestuia, [obiectul de investiții (de exemplu, autostrada, spitalul, închisoarea)].
„Finanțator Principal” [„Senior Lender”]	înseamnă o persoană care acordă finanțare Societății de Proiect în temeiul Documentelor de Finanțare Principală.
„Funcții Autorizate” [„Authorized Functions”]	are înțelesul prevăzut la Art. 30.1 (<i>Funcții Autorizate</i>).
„Furnizor de Utilități” [„Statutory Undertaker”]	înseamnă orice furnizor de Utilități care, potrivit Legii, beneficiază de servituți de trecere și drepturi de executare a lucrărilor în legătură cu amplasarea unor părți de Utilități sau inspectarea, întreținerea, ajustarea, repararea, modificarea sau reînnoirea unor părți de Utilități, modificarea poziției acestor părți de Utilități sau îndepărtarea acestora sau lucrări necesare pentru orice astfel de lucrări ori în legătură cu acestea (inclusiv, în special, spargerea sau deschiderea suprafeței carosabile sau a unui canal colector, canal de evacuare sau tunel pe sub aceasta sau realizarea de lucrări de săpare de tuneluri ori de excavare dedesubtul suprafeței carosabile).

„ Garanție de Bună Execuție ” [„Performance Bond”]	înseamnă garanția de bună execuție menționată la Art. 15.1 (<i>Garanție de Bună Execuție</i>).
„ Garanție de Transfer ” [„Transfer Guarantee”]	are înțelesul prevăzut la Art. 23.3 (<i>Garanție de Transfer</i>).
„ Garanție de Transfer Suplimentară ” [„Additional Transfer Guarantee”]	are înțelesul prevăzut la Art. 23.3 (<i>Garanție de Transfer</i>).
„ Garanție privind Închiderea Financiară ” [„Financial Close Bond”]	înseamnă garanția de bună execuție necondiționată și executabilă la prima și simpla cerere, emisă de [o instituție financiară de renume care are un rating de credit de BB+ sau superior (conform Standard & Poor’s)] cu o valoare de [●], constituită de Partenerul Privat în beneficiul Partenerului Public înainte de sau la Data Începerii Lucrărilor pentru o perioadă de valabilitate de minimum [●] luni de la Data Contractului și care ar putea fi eliberată mai devreme dacă și în cazurile în care este necesar conform prevederilor prezentului Contract, în scopul garantării îndeplinirii de către Societatea de Proiect a obligațiilor sale prevăzute la Art. 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3, 2.6.4 și 2.6.5 (<i>Perioada Preliminară și Condiții Suspensive</i>).
„ Graficul de Execuție a Lucrărilor ” [„Works Program”]	înseamnă graficul detaliat al proiectării, investigațiilor, construcției și lucrărilor aferente, care va fi prezentat de către Societatea de Proiect în conformitate cu Art. 13.1 (<i>Obiect</i>) sau orice versiune modificată ori revizuită a acestuia, care îl înlocuiește în conformitate cu Art. 13.3 (<i>Modificări ale Graficului de Execuție a Lucrărilor</i>).
„ Graficul Închiderilor Facilităților Proiectului ” [„Schedule of Project Facilities Closures”]	înseamnă o anexă prezentată de către Societatea de Proiect în conformitate cu Art. 21.2.1 (sau orice revizuire a acesteia prezentată în conformitate cu Art. 21.2.2 sau Art. 21.2.3 (<i>Depunerea Programelor Anuale</i>)) care indică perioada sau perioadele în care Societatea de Proiect intenționează să pună în aplicare sau prevede în mod rezonabil orice Închidere a Facilităților Proiectului (inclusiv, pentru a evita orice dubiu, orice Închidere a Facilităților Proiectului pentru orice lucrări efectuate de orice Autoritate Relevantă sau Furnizor de Utilități).
„ IAPC ” [„HICP”]	înseamnă indicele prețurilor în Euro conform descrierii oficiale „indicele armonizat al prețurilor de consum”, aplicabil pentru Uniunea Europeană, astfel cum apare publicat la un anumit moment pe pagina de internet a Eurostat sau pe o altă pagină de internet similară a unui organism echivalent al Uniunii Europene și care afișează indicii armonizați ai prețurilor de consum aplicabili în Uniunea Europeană și în Statele Membre ale Uniunii Europene.
„ Impediment de Durată ” [„Persistent Obstruction”]	înseamnă orice descoperire a unor Descoperiri Arheologice sau Contaminări care afectează în mod negativ evoluția Lucrărilor și care persistă pentru o perioadă neîntreruptă de 12 luni, astfel cum este certificată de Inginerul Independent, dacă nu a fost implementată o Modificare a Partenerului Public sau o Modificare a Societății de Proiect astfel încât să elimine sau să anihileze efectele adverse ale acestor evenimente sau dacă Părțile nu au acordat orice alte măsuri în acest sens.
„ Impozit ” [„Tax”]	înseamnă orice tip de taxă, cost, acciză sau alt impozit (altul decât TVA), indiferent dacă este sau nu similar cu cel în vigoare la Data Contractului și impus de o Autoritate Relevantă.

<p>„Incident de Indisponibilitate” [„Unavailability Incident”]</p>	<p>înseamnă Închiderile Facilităților de Proiect care au loc pe parcursul Perioadei Serviciilor, din orice alt motiv decât o Închidere Autorizată, astfel cum este menționat în detaliu în Anexa [●] (<i>Mecanismul de Plată</i>), ceea ce implică aplicarea Punctelor de Indisponibilitate, astfel cum se referă acest termen la numărul de puncte prevăzute în aceeași Anexă [●] (<i>Mecanismul de Plată</i>) pentru Incidentul de Indisponibilitate corespunzător, care se transformă în Deduceri ale Punctelor de Indisponibilitate.</p>
<p>„Incident Relevant” [„Relevant Incident”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 24.2 (<i>Restabilire</i>).</p>
<p>„Indexat” [„Indexed”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 1.2.2 (<i>Interpretare</i>).</p>
<p>„Informații Confidențiale” [„Confidential Information”]</p>	<p>înseamnă:</p> <p>(a) informații (transmise în orice mod și indiferent de suportul electronic pe care sunt stocate) a căror divulgare ar cauza, sau ar fi probabil să cauzeze, prejudicii intereselor comerciale ale unei persoane, secretelor comerciale, drepturilor de proprietate intelectuală și <i>know-how</i>-ului oricărei Părți, inclusiv toate datele cu caracter personal și datele cu caracter personal sensibile; și</p> <p>(b) Informații Sensibile din punct de vedere Comercial.</p> <p>Informațiile Confidențiale ar trebui confidențializate, unde este cazul, în documentul/mijloacele de informare relevante, astfel încât informațiile rămase să poată fi divulgate.</p>
<p>„Informații Sensibile din punct de vedere Comercial” [„Commercially Sensitive Information”]</p>	<p>înseamnă subsetul de Informații Confidențiale incluse în Anexa [●] (<i>Informații Sensibile din punct de vedere Comercial</i>), în fiecare caz pentru perioada menționată în aceasta.</p>
<p>„Inginerul Independent” [„Independent Engineer”]</p>	<p>înseamnă [asocierea formată de și între [●] / numele societății] și orice înlocuitor al său conform prevederilor Art. 6.1 (<i>Desemnarea Inginerului Independent</i>), desemnată pentru a îndeplini funcțiile prevăzute în sarcina Inginerului Independent în Anexa [●] (<i>Funcțiile Inginerului Independent</i>) până la Data Începerii Serviciilor sau Data Încetării, oricare dintre acestea survine mai devreme.</p>
<p>„Inspecție pentru Garanție” [„Guarantee Inspection”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 23.2.2 (<i>Inspecții pentru Transfer</i>).</p>
<p>„Investigație” [„Investigation”]</p>	<p>înseamnă orice investigații la nivelul solului sau aeriene, fizice sau geofizice ale condițiilor Amplasamentului, inclusiv ale suprafeței și subsolului, sau expertize arheologice sau ecologice cu privire la Amplasament, pentru a permite proiectarea și construcția Lucrărilor și Serviciilor ținând cont în mod corespunzător de aceste condiții și de activitatea seismică din regiunea Amplasamentului.</p>
<p>„Încasări Relevante” [„Relevant Proceeds”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 24.2.3(b)(iii) (<i>Restabilire</i>).</p>
<p>„Încălcare de Durată” [„Persistent Breach”]</p>	<p>înseamnă o încălcare care a dat naștere dreptului Partenerului Public de a înceta prezentul Contract conform Art. 42.1.2(c) (<i>Încălcare de Durată</i>).</p>

<p>„Începerea Serviciilor” [„Services Commencement”]</p>	<p>înseamnă începerea Serviciilor cu privire la Facilitățile Proiectului.</p>
<p>„Închidere a Facilităților Proiectului” [„Project Facilities Closure”]</p>	<p>înseamnă orice închidere parțială sau totală sau orice altă restricție privind utilizarea Facilităților Proiectului și inclusiv, pentru evitarea oricărui dubiu, orice închidere impusă de o Situație de Urgență și orice închidere necesară pentru orice lucrări de către orice Autoritate Relevantă sau de către un Furnizor de Utilități.</p>
<p>„Închidere Financiară” [„Financial Close”]</p>	<p>înseamnă data satisfacerii tuturor condițiilor suspensive stabilite pentru intrarea în vigoare a obligației Finanțatorilor Principali de a pune la dispoziție fondurile necesare pentru finanțarea Proiectului, astfel cum sunt definite în Contractul de Împrumut Principal.</p>
<p>„Lege” [„Law”]</p>	<p>înseamnă Constituția României și toate legile, ordonanțele de urgență, ordonanțele și hotărârile Guvernului, regulamentele, ordinele, normele, directivele, deciziile, tratatele și convențiile internaționale la care România este parte, ratificate conform prevederilor legale relevante, și orice legislație secundară, standarde, specificații și ordine tehnice sau generale emise de către orice Autoritate Relevantă, sau o interpretare oficială a acestora emisă de organele puterii legislative, executive sau judecătorești sau al oricărei alte autorități competente, în fiecare caz producând efecte pe teritoriul României sau în orice parte a acestuia (indiferent dacă au fost emise de autorități române sau de orice stat sau comunitate sau uniune interstatală din care România face parte – cum ar fi Uniunea Europeană) și care sunt obligatorii cu privire la fiecare Parte sau aplicabile în alt mod în legătură cu Proiectul.</p>
<p>„Lista Defectelor Minore” [„Snagging List”]</p>	<p>înseamnă lista Defectelor Minore relevante, astfel cum este menționată la Art. 18.1.2(b) (<i>Certificatul de Finalizare a Lucrărilor</i>).</p>
<p>„Lucrări” [„Works”]</p>	<p>înseamnă Lucrările Permanente (inclusiv Echipamentele) și Lucrările Temporare necesare în conformitate cu Cerințele privind Proiectarea și Construcția și Declarațiile de Metodă pentru proiectarea, construirea, testarea și finalizarea Facilităților Proiectului, inclusiv, în legătură cu acestea, [●] și lucrări arheologice și ecologice.</p>
<p>„Lucrări Arheologice” [„Archaeological Works”]</p>	<p>înseamnă lucrările arheologice menționate în Secțiunea [●] (<i>Cerințe privind Lucrările și Serviciile</i>).</p>
<p>„Lucrări de Restabilire” [„Reinstatement Works”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 24.2.3(a) (<i>Restabilire</i>).</p>
<p>„Lucrări Permanente” [„Permanent Works”]</p>	<p>înseamnă Lucrările sau orice parte a Facilităților Proiectului având o funcție permanentă (indiferent de durata de viață proiectată a acestor lucrări) care există sau care urmează să fie sau au fost proiectate, construite și finalizate de către Societatea de Proiect în conformitate cu Cerințele privind Proiectarea și Construcția și Cerințele privind Serviciile.</p>
<p>„Lucrări Planificate” [„Planned Works”]</p>	<p>înseamnă toate lucrările și activitățile desfășurate asupra Facilităților Proiectului care nu sunt definite ca Lucrări Urgente, astfel cum sunt acestea identificate și aprobate în Programul Anual al Societății de Proiect și care se preconizează în mod rezonabil a fi planificate de către Societatea de Proiect, inclusiv dar fără a se limita la Reparațiile Curente, Reparațiile Capitale și toate</p>

	lucrările angajate de către Furnizorii de Utilități (cu excepția lucrărilor cu caracter urgent).
„Lucrări și Activități de Mobilizare” [„Mobilization Works and Duties”]	înseamnă acele lucrări, servicii și activități descrise în Anexa [●] (<i>Lucrări și Activități de Mobilizare</i>) care urmează să fie efectuate de către Societatea de Proiect înainte de Data Începerii Lucrărilor.
„Lucrări Temporare” [„Temporary Works”]	înseamnă toate lucrările și lucrurile de natură temporară de orice fel necesare în sau cu privire la executarea și finalizarea Lucrărilor Permanente sau a reparațiilor capitale în legătură cu operarea, întreținerea sau îmbunătățirea Facilităților Proiectului.
„Lucrări Urgente” [„Urgent Works”]	înseamnă toate lucrările și activitățile realizate cu privire la Facilitățile Proiectului în legătură cu Situații de Urgență, Incidente și alte evenimente care necesită reparații imediate sau urgente, astfel cum se menționează în detaliu în Anexa [●] (<i>Cerințe privind Construcția și Serviciile</i>), și lucrările cu caracter urgent angajate de Furnizorii de Utilități.
„Manual de Calitate” [„Quality Manual”]	înseamnă orice manual sau procedură de calitate menționate la Art. 26.2 (<i>Manuale, Planuri și Proceduri de Calitate</i>).
„Materiale de pe Amplasament” [„Site Materials”]	are înțelesul prevăzut la Art. 10.10 (<i>Îndepărtarea Materialelor</i>).
„Măsura Necesară” [„Required Action”]	are înțelesul prevăzut la Art. 29.6.3 (<i>Drepturile de Intervenție ale Partenerului Public</i>).
„Întreținere Suplimentară” [„Additional Maintenance”]	are înțelesul prevăzut la Art. 23.2.3 (<i>Inspecții pentru Transfer</i>).
„Modelul Financiar Inițial” [„Original Base Case”]	înseamnă modelul financiar convenit între Părți la data de [●] în scopul, printre altele, al calculării Plății de Disponibilitate astfel cum este atașat în Anexa [●] (<i>Model Financiar Inițial</i>) [în format tipărit sau în format electronic pe un suport de stocare care nu poate fi rescris], astfel cum poate fi actualizat periodic în conformitate cu prevederile prezentului Contract.
„Modificare a Partenerului Public” [„Public Partner Change”]	înseamnă o modificare a Lucrărilor sau a Serviciilor de către Partenerul Public pe care Societatea de Proiect are obligația să o implementeze conform Art. 35.1 (<i>Modificări ale Partenerului Public</i>).
„Modificare a Societății de Proiect” [„Project Company Change”]	înseamnă o modificare a proiectului, a calității sau a cantității Lucrărilor sau Serviciilor inițiată de către Societatea de Proiect în conformitate cu Art. 35.2 (<i>Modificări ale Societății de Proiect</i>).
„Modificare Estimată a Costurilor Proiectului” [„Estimated Change in Project Costs”]	înseamnă, referitor la Art. 35.1 (<i>Modificări ale Partenerului Public</i>), Art. 36.1 (<i>Modificare Legislativă Calificată</i>), Art. 37.1 (<i>Cazuri de Compensare</i>) și Art. 39 (<i>Acțiune Adversă a Guvernului</i>), valoarea totală a oricărei majorări estimate a costurilor de construcție, a costurilor de operare și întreținere și a costurilor de finanțare, mai puțin valoarea totală a oricărei reduceri preconizate a costurilor de proiectare și construcție, costurilor de întreținere și operare și a costurilor de finanțare.

<p>„Modificare Legislativă” [„Change in Law”]</p>	<p>înseamnă orice modificare, completare, suspendare sau abrogare a oricărei Legi, sau orice alt eveniment cu efecte similare, survenit după Data Depunerii Ofertei, inclusiv dar fără a se limita la:</p> <p>(a) orice modificare, completare, suspendare sau abrogare a oricăror convenții internaționale, regulamente, directive, decizii sau a altor acte cu forță obligatorie emise de orice autoritate a Uniunii Europene cu condiția ca acestea să fie direct aplicabile în România sau transpuse în legislația română;</p> <p>(b) orice modificare, completare, suspendare sau abrogare a vreunor legi și/sau ordonanțe de Guvern din România, inclusiv ordonanțe de urgență și/sau hotărâri ale Guvernului sau ordine ale miniștrilor sau alte acte normative;</p> <p>(c) adoptarea în România de acte administrative generale și/sau emiterea oricărei reglementări de către orice Autoritate Relevantă și/sau a oricăror acte sau instrucțiuni ale respectivei Autorități Relevante și/sau a oricăror cerințe tehnice, specificații sau standarde solicitate sau stabilite printr-o decizie de către respectiva Autoritate Relevantă; precum și</p> <p>(d) schimbări în interpretarea și/sau aplicarea oricăror de acte precum cele menționate la literele (a), (b) și/sau (c), în baza unor hotărâri cu aplicare generală și obligatorie în România, pronunțate de instanțe judecătorești sau de alte organe cu atribuții jurisdicționale, cu efect definitiv și general obligatoriu în România.</p>
<p>„Modificare Legislativă Calificată” [„Qualifying Change in Law”]</p>	<p>înseamnă:</p> <p>(a) o Modificare Legislativă Discriminatorie;</p> <p>(b) o Modificare Legislativă Specifică; sau</p> <p>(c) o Modificare Legislativă Generală;</p> <p>care intră în vigoare pe parcursul Perioadei Serviciilor și care implică cheltuieli de capital suplimentare pentru Proiect.</p>
<p>„Modificare Legislativă Discriminatorie” [„Discriminatory Change in Law”]</p>	<p>înseamnă o Modificare Legislativă ai cărei termeni [afectează][se aplică] în mod expres: (a) Proiectului, iar nu și proiectelor similare; și/sau (b) Societății de Proiect [sau Subcontractanților săi acționând în această calitate], iar nu și altor persoane; și/sau (c) Părților care realizează proiecte de PPP, iar nu și altor persoane.</p>
<p>„Modificare Legislativă Generală” [„General Change in Law”]</p>	<p>înseamnă o Modificare Legislativă care nu este o Modificare Legislativă Discriminatorie și nici o Modificare Legislativă Specifică.</p>
<p>„Modificare Legislativă Specifică” [„Specific Change in Law”]</p>	<p>înseamnă orice Modificare Legislativă care se referă în mod specific la: (i) prestarea de [servicii identice sau similare cu Serviciile] și/sau la: (ii) deținerea de acțiuni/părți sociale în societăți a căror activitate principală constă în prestarea de [servicii identice sau similare cu Serviciile].</p>
<p>„Monitorizare a Serviciilor” [„Services Monitoring”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 22.1 (<i>Controlul Calității</i>).</p>

<p>„Motiv Justificat” [„Excusing Cause”]</p>	<p>înseamnă oricare dintre următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) un Caz de Compensare; (b) un Caz de Exonerare; (c) un Caz de Forță Majoră; (d) o Acțiune Adversă a Guvernului.
<p>„Neasigurabil” [„Uninsurable”]</p>	<p>înseamnă, cu privire la un risc, următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) în ceea ce privește Proiectul, Societății de Proiect nu îi este disponibilă pe piața de asigurări a Uniunii Europene o asigurare din partea unor asigurători cu bună reputație și solvabili în legătură cu acel risc; sau (b) prima de asigurare plătită pentru asigurarea aceluși risc este la un asemenea nivel încât riscul nu este în general asigurat de către societățile de proiect pe piața de asigurări a Uniunii Europene la asigurători cu bună reputație și solvabili.
<p>„Notificare” [„Notice”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 48.1 (<i>Cerință de Notificare în Scris</i>).</p>
<p>„Notificare a Partenerului Public privind Modificarea” [„Public Partner Notice of Change”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 35.1.2 (<i>Modificări ale Partenerului Public</i>).</p>
<p>„Notificare a Societății de Proiect privind Modificarea” [„Project Company Notice of Change”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 35.2.1 (<i>Modificări ale Societății de Proiect</i>).</p>
<p>„Notificare de Avertisment” [„Warning Notice”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 29.4 (<i>Notificări de Avertisment</i>).</p>
<p>„Notificare de Îndeplinire” [„Closing Notice”]</p>	<p>înseamnă notificarea de îndeplinire având forma și conținutul indicate în Anexa [●] (<i>Notificare de Îndeplinire</i>).</p>
<p>„Notificare privind Disputa” [„Dispute Notice”]</p>	<p>înseamnă procedura prevăzută la Art. 53 (<i>Procedura de Soluționare a Disputelor</i>).</p>
<p>„Obligațiuni” [„Bonds”]</p>	<p>înseamnă obligațiunile [●] datorate [●] ale Emitentului, emise la [Închiderea Financiară], cu valoarea totală a principalului de [●].</p>
<p>„Ofertă” [„Tender”]</p>	<p>înseamnă oferta finală depusă de Partenerul Privat în etapa finală a Procedurii de Atribuire, anexată la prezentul Contract ca Anexa [●] (<i>Oferta</i>).</p>
<p>„Operator” [„Operator”]</p>	<p>înseamnă persoana menționată ca având această calitate la Data Contractului în Anexa [●] (<i>Detalii privind Societatea de Proiect, Partenerul Privat, Antreprenorul Construcției și Operatorul</i>), angajată de către Societatea de Proiect pentru a asigura prestarea Serviciilor (sau a oricăroră dintre ele) și orice operator înlocuitor angajat de către Societatea de Proiect în conformitate cu prezentul Contract.</p>
<p>„Operațiuni” [„Operations”]</p>	<p>înseamnă activitățile Societății de Proiect (și/sau ale oricărei Persoane având Legături cu Societatea de Proiect) în legătură cu executarea oricăror obligații</p>

	ale Societății de Proiect conform prezentului Contract (inclusiv, dar fără a se limita la, obligațiile de a efectua Lucrările și de a presta Serviciile și de a desfășura orice lucrări sau operațiuni ale Societății de Proiect (și/sau ale oricărei Persoane având Legături cu Societatea de Proiect) referitor la sau în legătură cu Facilitățile Proiectului și/sau Amplasamentul).
„Parte Afectată” [„Affected Party”]	înseamnă, în funcție de caz: (a) Partea afectată de o Modificare Legislativă Calificată; sau (b) Partea afectată de un Caz de Forță Majoră.
„Partener Privat” [„Private Partner”]	înseamnă persoana/persoanele care a/au semnat Contractul cu Partenerul Public, precum și orice persoană care deține la un moment dat o parte sau întreg capitalul social al al Societății de Proiect.
„Perioada Lucrărilor” [„Works Period”]	înseamnă perioada cuprinsă între Data Începerii Lucrărilor și Data Finalizării Lucrărilor sau Data Încetării, oricare dintre ele survine prima.
„Perioada Preliminară” [„Pre-Commencement Period”]	înseamnă perioada de la Data Contractului până la Data Efectivă.
„Perioada Serviciilor” [„Services Period”]	înseamnă perioada cuprinsă între Data Începerii Serviciilor și Data Expirării sau Data Încetării.
„Perioadă de Opțiune” [„Option Period”]	are înțelesul prevăzut la Art. 24.3.4 (<i>Riscuri Neasigurabile</i>).
„Perioadă de Remediere” [„Remedial Period”]	are înțelesul prevăzut la Art. 29.1.2 (<i>Monitorizarea Execuției</i>).
„Persoană având Legături cu Partenerul Public” [„Public Partner Related Party”]	înseamnă o persoană cu funcții de conducere, un agent, un contractant, un angajat sau un subcontractant (de orice nivel) al Partenerului Public care acționează în cursul mandatului său sau al angajării sau numirii (după caz), dar excluzând în fiecare caz Societatea de Proiect și orice Persoană având Legături cu Societatea de Proiect.
„Persoană având Legături cu Societatea de Proiect” [„Project Company Related Party”]	înseamnă: (a) un administrator, o persoană cu funcții de conducere sau un agent al Societății de Proiect sau orice Afiliat al Societății de Proiect și orice administrator, persoană cu funcții de conducere sau agent al unei astfel de persoane; (b) orice subcontractant de orice nivel și oricare dintre administratorii, persoanele cu funcții de conducere sau agenții lor; și (c) orice persoană de pe sau de la Amplasament la invitația expresă sau implicită a Societății de Proiect (alta decât o Persoană având Legături cu Partenerul Public).
„Persoană Neautorizată” [„Trespasser”]	înseamnă orice persoană (alta decât un Protestatar), inclusiv nomazi și călători, prezentă pe porțiuni ale Amplasamentului care au fost predate de Partenerul Public Societății de Proiect în orice moment în scopul prezentului Contract, care nu are dreptul să fie pe astfel de porțiuni ale Amplasamentului.

<p>„Persoane Interesate” [„Interested Parties”]</p>	<p>înseamnă acele persoane care pot fi afectate de desfășurarea Lucrărilor și/sau a Serviciilor sau care sunt autorizate de o Cerință Legală să revizuiască sau să manifeste interes cu privire la Lucrări și/sau Servicii, inclusiv Autoritățile Relevante și Furnizorii de Utilități.</p>
<p>„Pierderi” [„Losses”]</p>	<p>înseamnă toate pagubele, pierderile, obligațiile, costurile, cheltuielile (inclusiv costuri și cheltuieli cu servicii juridice și cu alte servicii profesionale) și sumele plătibile în baza unor dispoziții legale, a unui contract sau în alt mod, costuri interne sau cereri.</p>
<p>„Plafonul Răspunderii la Data Efectivă” [„Effective Date Liability Cap”]</p>	<p>înseamnă o valoare de [●] EUR.</p>
<p>„Plan de Monitorizare a Serviciilor” [„Services Monitoring Plan”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 22.1 (<i>Controlul Calității</i>).</p>
<p>„Planul de Restabilire” [„Reinstatement Plan”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 24.2.3(a) (<i>Restabilire</i>).</p>
<p>„Planuri de Urbanism” [„Urban Plans”]</p>	<p>înseamnă planurile locale de urbanism prevăzute ca atare de Lege, aprobate de autoritățile locale cu competențe și responsabilități în unitățile administrativ-teritoriale unde sunt amplasate Facilitățile Proiectului, prin care se aprobă planurile urbanistice referitoare la construirea / actualizarea / modernizarea Facilităților Proiectului.</p>
<p>„Plată de Disponibilitate” [„Unitary Charge”]</p>	<p>înseamnă plata de disponibilitate datorată și plătabilă de Partenerul Public Societății de Proiect pe parcursul Perioadei Serviciilor în considerarea punerii la dispoziția Utilizatorilor a Facilităților Proiectului, stabilită sub formă de Plată de Disponibilitate Anuală, astfel cum se prevede în prezentul Contract și cum poate fi ajustată potrivit clauzelor prezentului Contract și conform celor prevăzute în Anexa [●] (<i>Ajustări Financiare</i>).</p>
<p>„Plată de Disponibilitate Anuală” [„Annual Unitary Charge”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut în Anexa [●] (<i>Mecanism de Plată</i>).</p>
<p>„Plată în Vederea Restituirii” [„Make-Whole Payment”]</p>	<p>înseamnă:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) în legătură cu încetarea Contractului în temeiul Art. 43 (<i>Încetarea pentru Neexecutare de către Partenerul Public</i>) [Modificare Legislativă] [AAG], Plata în vederea Restituirii care trebuie efectuată în temeiul și în conformitate cu Condiția [●] a Obligațiunilor; (b) în legătură cu încetarea Contractului în temeiul Art. 44.2 (<i>Încetare Voluntară de către Partenerul Public</i>), Plata în vederea Restituirii modificată care trebuie efectuată în temeiul și în conformitate cu Condiția [●] a Obligațiunilor; și (c) în legătură cu încetarea Contractului în orice alte circumstanțe, zero.
<p>„Plată Lunară” [„Monthly Payment”]</p>	<p>înseamnă plata care urmează să îi fie achitată lunar Societății de Proiect de către Partenerul Public, astfel cum este descris în detaliu în Anexa [●] (<i>Mecanismul de Plată</i>).</p>

<p>„Plată Relevantă” [„Relevant Payment”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 24.3.4 (<i>Riscuri Neasigurabile</i>).</p>
<p>„Polițe privind Pagube Materiale” [„Physical Damage Policies”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 24.2.1 (<i>Restabilire</i>).</p>
<p>„Prelungirea Perioadei Inițiale a Serviciilor” [„Original Services Period Extension”]</p>	<p>înseamnă, în legătură cu orice întârziere în realizarea Începerii Serviciilor menționată la Art. 15.2 (<i>Daune Interese Moratorii</i>), perioada calculată de la Data Inițială a Expirării care este egală cu durata maximă a oricăreia dintre duratele întârzierilor în realizarea Începerii Serviciilor față de Data Planificată a Începerii Serviciilor cu condiția că, în orice caz, Prelungirea Perioadei Inițiale a Serviciilor nu poate depăși [12] luni.</p>
<p>„Pretenție” [„Claim”]</p>	<p>înseamnă orice pretenție, cerere, procedură sau răspundere.</p>
<p>„Primul An de Servicii” [„First Services Year”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut în cuprinsul definiției Anului de Servicii.</p>
<p>„Procedură de Atribuire” [„Award Procedure”]</p>	<p>înseamnă procedura de atribuire organizată de către Partenerul Public pentru atribuirea prezentului Contract, astfel cum a fost ea inițiată prin anunțul de participare cu nr. [●] publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.</p>
<p>„Procedură de Comunicare” [„Liaison Procedure”]</p>	<p>înseamnă oricare dintre procedurile prevăzute în Anexa [●] (<i>Proceduri de Comunicare</i>) sau care urmează a fi stabilite conform prezentului Contract în conformitate cu Anexa [●] (<i>Proceduri de Comunicare</i>), după caz.</p>
<p>„Procedură de Proiectare și Certificare” [„Design and Certification Procedure”]</p>	<p>înseamnă procedura prevăzută în Anexa [●] (<i>Procedură de Proiectare și Certificare</i>).</p>
<p>„Procedură de Revizuire” [„Review Procedure”]</p>	<p>înseamnă procedura prin care anumite solicitări sunt transmise Inginerului Independent sau Partenerului Public, astfel cum este prevăzut în Anexa [●] (<i>Procedura de Revizuire</i>).</p>
<p>„Procedură de Soluționare a Disputelor” [„Disputes Resolution Procedure”]</p>	<p>înseamnă procedura prevăzută la Articolul 53 (<i>Procedura de Soluționare a Disputelor</i>).</p>
<p>„Program Anual” [„Annual Program”]</p>	<p>înseamnă un program detaliat de lucrări pentru fiecare An de Servicii necesare pentru a îndeplini Cerințele privind Serviciile și Declarațiile de Metodă, prezentat în conformitate cu cerințele de la Art. 21 (<i>Programele de Servicii</i>).</p>
<p>„Proiect” [„Project”]</p>	<p>înseamnă [proiectarea, construcția, operarea și întreținerea Facilităților Proiectului] și realizarea oricărei alte părți a Lucrărilor și Serviciilor pe parcursul Duratei Contractului și finanțarea acestor activități.</p>
<p>„Proiect Tehnic” [„Technical Design”]</p>	<p>înseamnă proiectul tehnic pentru construcția Lucrărilor sau oricare parte a acestuia, menționat ca atare în Lege în legătură cu Autorizația de Construire, ce urmează a fi întocmit de Proiectant pornind de la Ofertă, conform instrucțiunilor Antreprenorului Construcției în temeiul Contractului de Proiectare și Construcție și, în orice caz, în conformitate cu Procedura de Proiectare și Certificare, astfel încât să permită realizarea construcției în conformitate cu Cerințele privind Proiectarea și Construcția și Cerințele privind Serviciile.</p>

„ Proiectant ” [„Designer”]	înseamnă entitatea competentă (precum și orice înlocuitor al său) desemnată ca atare de Antreprenorul Construcției (sau Antreprenorul Construcției, dacă nu este desemnată o altă entitate în această calitate) pentru a desfășura activitățile de proiectare a Lucrărilor și a oricăror alte lucrări care fac obiectul unei Propuneri în conformitate cu prevederile Contractului de Proiectare și Construcție.
„ Propunere ” [„Proposal”]	înseamnă o propunere formulată de către Societatea de Proiect în conformitate cu, și astfel cum este descris în detaliu în, Anexa [●] (<i>Cerințe privind Construcția și Serviciile</i>).
„ Protestatar ” [„Protester”]	înseamnă orice persoană angajată în acțiuni de protest împotriva construcției și operării Facilităților Proiectului sau împotriva construcției și operării facilităților similare Facilităților Proiectului în general sau operării proiectelor de concesiune sau de parteneriat public-privat.
„ Raport ” [„Report”]	înseamnă orice raport prezentat în conformitate cu Art. 27.1 (<i>Rapoarte Necesare</i>), iar „ Rapoarte ” înseamnă toate acestea.
„ Raport de Plată ” [„Payment Report”]	are înțelesul prevăzut la Art. 34.1.2 (<i>Facturi Lunare</i>).
„ Raport Interimar al Proiectului ” [„Interim Project Report”]	înseamnă raportul prezentat în conformitate cu Art. 27.6.2 (<i>Rapoarte în relația cu Finanțatorii Principali</i>) care acoperă, printre altele, detalii referitoare la Cazul de Neexecutare și la modul în care Cazul de Neexecutare s-a produs, care sunt măsurile luate pentru rectificarea Cazului de Neexecutare (în cazul în care se iau astfel de măsuri), orice alte măsuri propuse de Finanțatorii Principali spre a fi luate și impactul pe care acesta l-ar putea avea asupra continuării prezentului Contract.
„ Raport Lunar ” [„Monthly Report”]	are înțelesul prevăzut în Anexa [●] (<i>Înregistrări și Rapoarte</i>).
„ Rata Internă de Rentabilitate ” [„IRR”]	înseamnă rată internă de rentabilitate.
„ Rata Internă de Rentabilitate a Capitalului Anterioară Refinanțării ” [„Pre-Refinancing Equity IRR”]	înseamnă Rata Internă de Rentabilitate a Capitalului calculată anterior oricărei Refinanțări, dar fără a lua în considerare efectul unei astfel de Refinanțări și utilizând Modelul Financiar Inițial actualizat (inclusiv în ceea ce privește execuția Proiectului).
„ Refinanțare ” [„Refinancing”]	<p>înseamnă:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) orice amendament, modificare, novare, completare sau înlocuire a oricărui Document de Finanțare Principală; (b) acordarea oricărei renunțări sau exprimarea oricărui acord sau exercițiul oricărui drept similar în temeiul oricărui Contract de Finanțare (altul decât orice Document de Finanțare Principală); (c) crearea sau acordarea oricărei forme de beneficiu sau dobândă fie în Documentele de Finanțare Principală, fie în contractele, veniturile sau activele Societății de Proiect, prin intermediul garanțiilor sau în alt mod; și

	(d) orice altă convenție încheiată de Societatea de Proiect sau de o altă persoană care are un efect similar celor de la lit. (a)-(c) sau care are efectul de a limita posibilitatea Societății de Proiect de a încheia oricare dintre actele sau de lua oricare dintre măsurile de la lit. (a)-(c).
„Refinanțare Calificată” [„Qualifying Refinancing”]	înseamnă orice Refinanțare care va avea ca rezultat un Câștig din Refinanțare mai mare ca zero și care nu este o Refinanțare Exceptată.
„Refinanțare Exceptată” [„Exempt Refinancing”]	<p>înseamnă:</p> <p>(a) orice Refinanțare care a fost integral luată în considerare în Modelul Financiar Inițial;</p> <p>(b) o modificare a impozitării sau a regimului contabil;</p> <p>(c) exercitarea de drepturi, renunțări, acorduri și măsuri similare în legătură cu aspectele administrative și de supraveghere curente și care privesc:</p> <p>(i) încălcarea declarațiilor și a garanțiilor sau angajamentelor;</p> <p>(ii) transferul sumelor între Conturile Proiectului conform termenilor din Documentele de Finanțare Principală;</p> <p>(iii) furnizarea cu întârziere sau nefurnizarea de informații, autorizații sau licențe;</p> <p>(iv) aprobarea ipotezelor tehnice și economice revizuite în raport cu Modelul Financiar Inițial;</p> <p>(v) neobținerea de către Societatea de Proiect a oricărui acord al organelor statutare impus de Documentele de Finanțare Principală; sau</p> <p>(vi) votul Finanțatorilor Principali și acordurile privind votul încheiate între Finanțatorii Principali cu privire la nivelul aprobărilor solicitate de aceștia în Documentele de Finanțare Principală;</p> <p>(d) orice vânzare de acțiuni/părți sociale ale Societății de Proiect de către Partenerul Privat;</p> <p>(e) [orice tranzacții cu obligațiuni pe piețele obișnuite.]</p>
„Regulile Arbitrale ale CIC” [„ICC Arbitration Rules”]	are înțelesul prevăzut la Art. 53.4 (<i>Procedura de Soluționare a Disputelor</i>).
„Reparații Capitale” [„Maintenance Works”]	înseamnă lucrările de întreținere sau de reparații la Facilitățile Proiectului după Data Începerii Serviciilor, dar care exclud orice Reparații Curente.
„Reparații Curente” [„Routine Maintenance”]	înseamnă lucrări pe termen scurt sau cu caracter ciclic și care sunt necesare pentru menținerea Facilităților Proiectului în bune condiții de funcționare și siguranță, inclusiv dar fără a se limita la [exemple: reparații minore la toate elementele Facilităților Proiectului, curățarea, întreținerea acostamentului și a culturilor horticole și inspecțiile și expertizele asociate cu oricare dintre cele de mai sus, inclusiv repararea gropilor, deformărilor, denivelărilor suprafeței, îmbinărilor sparte, suprafețelor care prezintă crăpături, fisuri și/sau asperități].
„Reprezentant” [„Representative”]	înseamnă Reprezentantul Partenerului Public și/sau Reprezentantul Societății de Proiect, în funcție de context.

<p>„Reprezentantul Partenerului Public” [„Public Partner's Representative”]</p>	<p>înseamnă persoana care va fi desemnată de Partenerul Public conform Art. 25.1 (<i>Reprezentantul Partenerului Public</i>) pentru a îndeplini pe seama Partenerului Public acele funcții în legătură cu executarea prezentului Contract stabilite de către Partenerul Public la un anumit moment sau oricare înlocuitor sau înlocuitori ai acesteia desemnat/desemnați de Partenerul Public conform Art. 25.3 (<i>Schimbarea Reprezentanților</i>).</p>
<p>„Reprezentantul Societății de Proiect” [„Project Company's Representative”]</p>	<p>înseamnă persoana desemnată de Societatea de Proiect conform Art. 25.2 (<i>Reprezentantul Societății de Proiect</i>) sau înlocuitorul acesteia desemnat de Societatea de Proiect conform Art. 25.3 (<i>Schimbarea Reprezentanților</i>).</p>
<p>„RIR a Capitalului” [„Equity IRR”]</p>	<p>înseamnă rata internă de rentabilitate combinată preconizată a fi realizată de Partenerul Privat și oricare dintre afiliații săi pe întreaga Durată a Contractului, având în vedere Distribuiri efectuate și preconizate a fi efectuate.</p>
<p>„RIR a Capitalului din Modelul Financiar” [„Base Case Equity IRR”]</p>	<p>înseamnă RIR a Capitalului din Modelul Financiar Inițial.</p>
<p>„Riscul de RCT” [„TPL Risk”]</p>	<p>înseamnă un risc care este necesar a fi asigurat în baza poliței de asigurare de răspundere civilă față de terți.</p>
<p>„Sarcină” [„Encumbrance”]</p>	<p>înseamnă orice Drepturi cu privire la teren și orice ipotecă, sarcină, gaj, drept de retenție, cesiune, opțiune, drept de achiziție, drept de preempțiune, garanție reală și orice contract sau înțelegere pentru constituirea oricăruia/oricăreia dintre acestea.</p>
<p>„Schimbare de Control” [„Change of Control”]</p>	<p>înseamnă orice Schimbare de Proprietate care are ca efect încetarea deținerii în comun de Partenerul Privat sau Afiliații săi (sau oricare dintre aceștia) a controlului asupra Societății de Proiect („controlul” însemnând, în legătură cu Societatea de Proiect:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) puterea (în virtutea deținerii de acțiuni/părți sociale, a unui drept de reprezentare, a unui contract sau în orice alt mod): (i) de a exercita sau de a controla mai mult de jumătate din numărul maxim de voturi care pot fi exercitate în adunarea generală a asociaților/acționarilor Societății de Proiect; sau (ii) de a numi sau înlocui toți sau majoritatea administratorilor sau directorilor Societății de Proiect cu competențe similare; sau (iii) de a decide cu privire la politicile financiare și operaționale ale Societății de Proiect pe care administratorii sau directorii Societății de Proiect cu competențe similare sunt obligați să le respecte; sau (b) deținerea a mai mult de jumătate din capitalul social al Societății de Proiect (cu excepția părții din capitalul social care nu conferă dreptul de a participa, sub o valoare anume, la distribuirea profitului sau a capitalului)).
<p>„Schimbare de Proprietate” [„Change of Onwership”]</p>	<p>înseamnă:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) orice vânzare, transfer sau act de dispoziție cu privire la orice drepturi legale sau contractuale în legătură cu oricare sau toate acțiunile/părțile sociale Societății de Proiect (inclusiv controlul asupra exercitării drepturilor de vot aferente respectivelor acțiuni, controlul asupra

	<p>dreptului de a desemna sau de a revoca administratori sau asupra drepturilor la dividende); și/sau</p> <p>(b) orice alte înțelegeri care au sau pot avea sau care conduc la același efect precum la lit. (a).</p>
„Servicii” [„Services”]	<p>înseamnă activitățile Societății de Proiect sau activitățile solicitate acesteia (și/sau oricărei Persoane având Legături cu Societatea de Proiect) în legătură cu îndeplinirea oricăror obligații ale Societății de Proiect în temeiul prezentului Contract și desfășurarea oricăror lucrări sau operațiuni ale Societății de Proiect (și/sau ale oricărei Persoane având Legături cu Societatea de Proiect) pe sau în legătură cu Facilitățile Proiectului, în toate cazurile în scopul îndeplinirii Cerințelor privind Serviciile dar, pentru evitarea oricărui dubiu, excluzând Lucrările.</p>
„Servicii privind Tariful de Utilizare” [„User Tariff Services”]	<p>înseamnă componenta Serviciilor legată de tarifarea Utilizatorilor, astfel cum se prevede mai jos:</p> <p>(a) stabilirea tarifului (tarifelor);</p> <p>(b) colectarea tarifului;</p> <p>(c) procesarea încălcărilor;</p> <p>(d) gestionarea și contabilizarea Veniturilor din Tariful de Utilizare; și</p> <p>(e) serviciul pentru clienți și asistența oferită Utilizatorilor.</p>
„Sistem de Înregistrare” [„Registration System”]	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 22.2 (<i>Înregistrarea și Gestionarea Notificărilor</i>).</p>
„Sistem de Management al Calității” [„Quality Management System”]	<p>înseamnă structura organizatorică, procedurile, procesele și resursele utilizate pentru stabilirea și implementarea politicii de calitate, astfel cum este menționat în Anexa [●] (<i>Managementul Calității</i>).</p>
„Situatie de Urgență” [„Emergency”]	<p>înseamnă un eveniment care provoacă sau, în opinia rezonabilă a Partenerului Public, amenință să provoace moartea sau rănirea oricăror persoane sau o perturbare gravă a vieții unui număr de persoane ori pagube importante cauzate proprietății sau contaminarea mediului și care, în oricare din cazuri, împiedică:</p> <p>(a) operarea normală a Facilităților Proiectului; și/sau</p> <p>(b) operarea Serviciilor în condiții normale;</p> <p>și, în fiecare caz, necesită mobilizarea serviciilor de urgență.</p>
„Societate de Proiect Înlocuitoare Corespunzătoare” [„Suitable Substitute Project Company”]	<p>înseamnă o persoană selectată în conformitate cu Legea și cu prevederile Acordului Direct în temeiul faptului că:</p> <p>(a) deține capacitatea, puterea și autoritatea conform legii pentru a deveni parte la prezentul Contract și pentru a executa obligațiile Societății de Proiect conform prezentului Contract; și</p> <p>(b) are angajate persoane cu calificările, experiența și competența tehnică necesare și deține resursele (inclusiv resursele financiare angajate) suficiente pentru a îi permite să execute obligațiile Societății de Proiect conform prezentului Contract.</p>

<p>„Standarde Tehnice” [„Technical Standards”]</p>	<p>înseamnă toate normele, standardele și specificațiile tehnice emise de o Autoritate Relevantă în orice moment cu privire la proiectarea, construcția, operarea sau întreținerea [facilităților precum Facilitățile Proiectului], astfel cum sunt descrise în detaliu în Anexa [●] (<i>Cerințe privind Construcția și Serviciile</i>).</p>
<p>„Subcontracte” [„Sub-Contracts”]</p>	<p>înseamnă contractele încheiate între Societatea de Proiect și Subcontractanți.</p>
<p>„Subcontractant” [„Sub-Contractor”]</p>	<p>înseamnă orice persoană angajată direct de Societatea de Proiect în orice moment astfel cum este permis de prezentul Contract pentru a asigura execuția Lucrărilor și/sau prestarea Serviciilor (sau a oricăroră dintre acestea), iar referințele la subcontractanți înseamnă subcontractanții (de orice nivel) ai Societății de Proiect.</p>
<p>„Tarif de Utilizare” [„User Tariff”]</p>	<p>înseamnă tariful care se plătește de către Utilizatori pentru utilizarea Facilităților Proiectului, astfel cum este stabilit, colectat și modificat conform prezentului Contract.</p>
<p>„Transfer Inițial” [„Original Transfer”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 47.4.7 (<i>Schimbare de Proprietate și Schimbare de Control</i>).</p>
<p>„Tribunal Arbitral” [„Arbitral Tribunal”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut la Art. 53.4 (<i>Procedură de Soluționare a Disputelor</i>).</p>
<p>„Trimestru” [„Quarter”]</p>	<p>înseamnă o perioadă de 3 luni calendaristice cu începere de la 1 ianuarie, 1 aprilie, 1 iulie sau 1 octombrie.</p>
<p>„TVA” [„VAT”]</p>	<p>înseamnă orice taxe pe valoare adăugată.</p>
<p>„Utilități” [„Utilities”]</p>	<p>înseamnă rețelele de utilități, cum ar fi apa, canalizarea, electricitatea, gazul, energia termică și comunicațiile electronice, existente în/pe Amplasament și includ orice conducte, cabluri de comunicații electrice sau electronice, canalizare, conducte subacvatică, energie termică, gaz sau linii de colectare; rețele formate din acestea sau orice alt dispozitiv sau echipament care este o componentă a rețelelor de alimentare, apă, gaz, energie termică, canalizare și comunicații electronice sau care este necesară pentru funcționarea acestora.</p>
<p>„Ultimul An de Servicii” [„Last Services Year”]</p>	<p>are înțelesul prevăzut în cuprinsul definiției Anului de Servicii.</p>
<p>„Utilizator(i)” [„User(s)”]</p>	<p>înseamnă utilizatorii Facilităților Proiectului.</p>
<p>„Valoare Netă Actualizată” [„Net Present Value”]</p>	<p>înseamnă suma valorilor actualizate, calculată la data estimată a Refinanțării, ale fiecărei Distribuiri preconizate relevante, în fiecare caz actualizate prin utilizarea Ratei Interne de Rentabilitate a Capitalului din Modelul Financiar.</p>
<p>„Venituri din Tarif de Utilizare” [„User Tariff Revenues”]</p>	<p>înseamnă toate veniturile efectiv primite de către sau în numele Societății de Proiect în legătură cu aplicarea Tarifelor de Utilizare pentru utilizarea Facilităților Proiectului.</p>
<p>„Zi Lucrătoare” [„Business Day”]</p>	<p>înseamnă orice zi (cu excepția sâmbetelor și duminicilor) în care băncile sunt deschise pentru operațiuni în București.</p>

1.2 Interpretare

- 1.2.1 În prezentul Contract, cu excepția situațiilor în care rezultă altfel din context:
- (a) masculinul include femininul și invers;
 - (b) singularul include pluralul și invers;
 - (c) o referință din prezentul Contract la orice articol, clauză, alineat, literă, paragraf sau anexă este, exceptând situațiile în care se prevede expres contrariul, o referință la respectivul articol, clauză, alineat, literă, paragraf sau anexă din/la prezentul Contract;
 - (d) cu excepția cazurilor în care se prevede altfel în Contract, orice referință la Contract sau la orice alt document va include orice variație, modificare sau completare permise în cazul respectivului document;
 - (e) orice referință la un act legislativ, ordin, regulament sau alt instrument similar va fi interpretată ca o referință la actul legislativ, ordinul, regulamentul sau instrumentul (inclusiv orice instrument UE) astfel cum a fost modificat, înlocuit, consolidat sau readoptat;
 - (f) referințele la Partenerul Privat vor fi interpretate ca referințe la oricare și la toți asociații/acționarii Societății de Proiect;
 - (g) o referință la o persoană înseamnă o referință la orice persoană fizică sau juridică, română sau străină, de drept public sau privat, ca, de exemplu, întreprinderi, societăți comerciale sau asocieri, precum și succesorii și cesionarii permisi ai acestora și o referință la un organism public înseamnă o referință un organism public din România;
 - (h) cuvintele „include” sau „inclusiv” vor fi interpretate nelimitativ;
 - (i) titlurile au doar scopul de a facilita referințele; și
 - (j) referințele la zile sunt considerate referințe la zile calendaristice, iar dacă ultima zi a unei perioade nu este o Zi Lucrătoare, perioada respectivă se consideră că expiră în următoarea Zi Lucrătoare.
- 1.2.2 Referințele la sume exprimate ca fiind „**Indexate**” sunt:
- (a) referitor la indexarea Plății de Disponibilitate, referințe la respectivele sume astfel cum au fost indexate în conformitate cu formulele și mecanismele de indexare prevăzute în Anexa [●] (*Mecanismul de Plată*);
 - (b) [referitor la indexarea sumelor, altele decât cele menționate la alin. (a), referințele la respectivele sume înmulțite cu:

$$\frac{\text{Indice}_1}{\text{Indice}_2}$$

unde $Indice_1$ este valoarea IAPC cea mai recent publicată anterior datei de calcul relevante, în timp ce $Indice_2$ este valoarea IAPC la Data Depunerii Ofertei (sau la orice altă dată expres prevăzută în prezentul Contract).]

- 1.2.3 În situațiile în care prezentul Contract obligă Partenerul Public să achite orice sumă Societății de Proiect cu privire la orice costuri, cheltuieli, comisioane, taxe, obligații, Pierderi, Pretenții sau alte sume suportate de Societatea de Proiect:
- (a) respectiva obligație va fi interpretată ca vizând numai acea valoare din sumele respective care a fost suportată în mod corespunzător conform principiilor comerciale general valabile sau, în cazul în care nu a fost suportată conform principiilor comerciale general valabile (inclusiv în situația în care plata este făcută Antreprenorului Construcției, Operatorului sau unui alt Afiliat al Societății de Proiect), respectiva parte din acestea care este corespunzătoare și rezonabilă; și
 - (b) Societatea de Proiect va furniza, la solicitarea Partenerului Public, documente justificative cu privire la respectivele costuri, cheltuieli, comisioane, taxe, obligații, Pierderi, Pretenții sau alte sume.
- 1.2.4 Partenerului Public nu îi va fi imputat faptul că a avut cunoștință de orice fapt, problemă sau aspect decât dacă respectivul fapt, problemă sau aspect este cunoscut de personalul sau împuternicirii săi (inclusiv Reprezentantul Partenerului Public) care au responsabilități în ceea ce privește executarea Lucrărilor, desfășurarea Serviciilor sau alte aspecte în legătură cu Proiectul.
- 1.2.5 Orice referință la îndatoririle și atribuțiile legale ale Partenerului Public va fi o referință la respectivele îndatoriri și atribuții (inclusiv prerogative și puteri decizionale) de la momentul respectiv.
- 1.2.6 Orice exonerare, renunțare sau limitare de răspundere prevăzută în prezentul Contract este și va fi interpretată ca o exonerare, renunțare sau limitare de răspundere, cu excepția oricărei răspunderi care poate apărea ca urmare a faptei intenționate sau neglijenței grave a uneia dintre Părți (inclusiv a oricărei persoane pentru care Partea respectivă este responsabilă), iar Părțile convin prin prezenta că nicio prevedere din prezentul Contract nu poate fi invocată pentru a se renunța sau limita răspunderea părții respective pentru fapte intenționate sau neglijență gravă.
- 1.2.7 Părțile confirmă că fiecare dintre acestea a avut ocazia de a angaja servicii de consultanță juridică cu privire la prezentul Contract și convin că nicio prevedere sau termen folosit(ă) în prezentul Contract nu va fi interpretat(ă) în dezavantajul oricăreia dintre Părți deoarece Partea respectivă a fost responsabilă pentru sau a participat la pregătirea sau redactarea prezentului Contract sau a oricărei părți din acesta.
- 1.2.8 Părțile convin că vor acționa întotdeauna cu bună-credință în scopul îndeplinirii obligațiilor care le revin în baza prezentului Contract, fără însă ca aceasta să afecteze dreptul Partenerului Public de a lua măsuri și/sau de a aproba un document sau o metodă de lucru la libera sa discreție, acolo unde și în modul care este prevăzut în prezentul Contract.

- 1.2.9 Fără a aduce atingere oricăror alte prevederi din prezentul Contract, nicio Parte nu va avea dreptul de a recupera compensația sau de a formula o pretenție conform prezentului Contract cu privire la orice Pierdere suportată în măsura în care a fost deja compensată cu privire la respectiva Pierdere prin asigurare sau în vreun alt mod.

1.3 Limbă

- 1.3.1 Prezentul Contract a fost încheiat atât în limba română, cât și în limba engleză, ambele variante având aceeași valoare juridică.
- 1.3.2 Toată corespondența, desenele, Datele de Proiectare, rapoartele de testare, certificatele, specificațiile și informațiile vor fi în întregime în limba română. Toate instrucțiunile de operare și întreținere, plăcuțe nominale și tarifare, etichete de identificare și alte articole inscripționate și imprimate necesare pentru Servicii vor fi în limba română, precum și instrucțiunile și notificările destinate publicului și personalului și toate celelalte notificări de semnalizare și informare.
- 1.3.3 Părțile convin că unele dintre documentele menționate la Art. 1.3.2 (*Limbă*) pot fi întocmite în limba engleză și, în acest caz, vor fi traduse în limba română. În cazul în care există discrepanțe, versiunea în limba română va prevala.

1.4 Durată

- 1.4.1 Durata Contractului începe la Data Contractului.
- 1.4.2 Perioada Preliminară începe la Data Contractului și se încheie la una din datele de mai jos, oricare dintre acestea survine prima:
- (a) Data Efectivă; sau
 - (b) Data Încetării.
- 1.4.3 Perioada Lucrărilor începe la Data Începerii Lucrărilor și se încheie la una din datele de mai jos, oricare dintre acestea survine prima:
- (a) Data Finalizării Lucrărilor; sau
 - (b) Data Încetării.
- 1.4.4 Perioada Serviciilor începe la Data Începerii Serviciilor și se încheie la una din datele de mai jos, oricare dintre acestea survine prima:
- (a) Data Expirării; sau
 - (b) Data Încetării.

2 PERIOADA PRELIMINARĂ ȘI CONDIȚII SUSPENSIVE

- 2.1 Pe parcursul Perioadei Preliminare, Părțile își vor executa obligațiile relevante care le revin conform clauzelor prezentului Contract.

- 2.2** Fără a aduce atingere oricăror alte obligații prevăzute în prezentul Contract, Părțile iau următoarele măsuri și îndeplinesc următoarele obligații în scopul realizării Datei Efective:
- 2.2.1 Părțile vor depune toate eforturile și demersurile pentru a ajunge la Închiderea Financiară;
 - 2.2.2 Societatea de Proiect va semna Documentele Proiectului;
 - 2.2.3 Societatea de Proiect va semna Contractele de Finanțare și va îndeplini sau va asigura renunțarea la condițiile suspensive impuse în cadrul Documentelor de Finanțare Principală care sunt sub controlul Societății de Proiect în vederea punerii la dispoziția Societății de Proiect de fonduri și pentru ca Închiderea Financiară să aibă loc;
 - 2.2.4 Societatea de Proiect va încheia Asigurările Necesare, așa cum se specifică în Partea 1 a Anexei [●] (*Asigurări*), după ce aceste asigurări au fost revizuite și aprobate de către Partenerul Public în conformitate cu Art. 24.1.2 (*Asigurări*);
 - 2.2.5 Societatea de Proiect va depune toate eforturile, iar Partenerul Public va sprijini aceste eforturi, pentru a se asigura că identitatea Inginerului Independent este aprobată de către Finanțatorii Principali;
 - 2.2.6 Societatea de Proiect va asigura ca Partenerul Privat să îi furnizeze Societății de Proiect Capitalul Propriu și Alte Fonduri Subordonate care trebuie furnizate în conformitate cu Anexa [●] (*Capitalul Propriu și Alte Fonduri Subordonate Inițiale*);
 - 2.2.7 Partenerul Public îi va preda Amplasamentul Societății de Proiect;
 - 2.2.8 Partenerul Public îi va preda Societății de Proiect Autorizațiile de Urbanism pentru construcția Lucrărilor, emise în mod corespunzător și în vigoare;
 - 2.2.9 Părțile vor încheia Acordul Direct și Contractul de Cont Comun de Asigurare cu toți partenerii relevanți.
- 2.3** Data Efectivă va surveni sub rezerva îndeplinirii următoarelor condiții:
- 2.3.1 Partenerul Public a primit de la Finanțatorii Principali o notificare prin care se confirmă că a avut loc Închiderea Financiară;
 - 2.3.2 Partenerul Public a primit Garanția de Bună Execuție în conformitate cu cerințele de la Art. 15.1 (*Garanția de Bună Execuție*).
- 2.4** În cazul în care, până la Data Efectivă Planificată, condițiile prevăzute la Art. 2.3.1 și 2.3.2 (*Perioada Preliminară și Condiții Suspensive*) nu au fost îndeplinite sau nu s-a renunțat la ele, Părțile convin să se reunească de îndată pentru a examina cu bună-credință orice măsuri care pot fi luate în mod rezonabil (inclusiv, după caz, orice modificare a Datei Efective Planificate) în conformitate cu Legea și luând în considerare interesele rezonabile ale Părților, astfel încât să permită îndeplinirea prezentului Contract.
- 2.5** În cazul în care Părțile nu reușesc să ajungă la un acord cu privire la măsurile prevăzute la Art. 2.4 (*Perioada Preliminară și Condiții Suspensive*) în termen de [120] de zile de la data la care oricare dintre Părți a solicitat celelalte Părți să se reunească, atunci oricare dintre Părți are dreptul de a înceta în

mod unilateral prezentul Contract printr-o notificare transmisă în scris celeilalte Părți și Partenerului Privat cu cel puțin [15] zile înainte, iar prezentul Contract va înceta în mod automat la data specificată în notificarea de încetare, dată care nu va fi mai târziu de [●] zile de la data notificării.

2.6 În cazul în care prezentul Contract încetează în conformitate cu Art. 2.5 (*Perioada Preliminară și Condiții Suspensive*), Partenerul Public va avea dreptul să execute Garanția privind Închiderea Financiară dacă Societatea de Proiect nu și-a îndeplinit una sau mai multe dintre următoarele obligații:

2.6.1 obligația de a semna Documentele Proiectului, așa cum este prevăzut la Art. 2.2.2 (*Perioada Preliminară și Condiții Suspensive*);

2.6.2 obligația de a încheia Asigurările Necesare, așa cum este prevăzut la Art. 2.2.4 (*Perioada Preliminară și Condiții Suspensive*);

2.6.3 obligația de a se asigura că Partenerul Privat îi furnizează Societății de Proiect Capitalul Propriu și Alte Fonduri Subordonate, așa cum este prevăzut la Art. 2.2.6 (*Perioada Preliminară și Condiții Suspensive*);

2.6.4 obligația de a semna Acordul Direct sau Contractul de Cont Comun de Asigurare, așa cum este prevăzut la Art. 2.2.9 (*Perioada Preliminară și Condiții Suspensive*);

2.6.5 obligația de a furniza sau de a se asigura că Antreprenorul Construcției îi furnizează Partenerului Public Garanția de Bună Execuție, așa cum este prevăzut la Art. 2.3.2 (*Perioada Preliminară și Condiții Suspensive*).

2.7 Părțile convin în mod expres și irevocabil că valoarea Garanției privind Închiderea Financiară reprezintă o estimare prealabilă corectă și echitabilă a tuturor pierderilor și daunelor suferite de Partenerul Public în legătură cu Proiectul ca urmare a neîndeplinirii de către Societatea de Proiect a obligațiilor sale menționate la Art. 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3, 2.6.4 și 2.6.5 (*Perioada Preliminară și Condiții Suspensive*) și Părțile convin, de asemenea, că această sumă nu este în niciun fel excesivă și nu poate fi interpretată ca fiind excesivă în raport cu toate circumstanțele relevante ale Proiectului.

2.8 În cazul în care condițiile prealabile indicate la Art. 2.3 (*Perioada Preliminară și Condiții Suspensive*) sunt îndeplinite până la Data Efectivă Planificată, prelungită în conformitate cu Art. 2.4 (*Perioada Preliminară și Condiții Suspensive*), dacă este cazul, sau după cum au convenit altfel Părțile, Părțile se vor reuni de îndată și vor semna Notificarea de Îndeplinire. Partea care refuză să semneze Notificarea de Îndeplinire, atunci când este invitată de cealaltă parte în conformitate cu prevederile prezentului Art. 2.8 (*Perioada Preliminară și Condiții Suspensive*) și ale Art. 48 (*Notificări*), este răspunzătoare pentru toate daunele cauzate de acest refuz.

2.9 Partenerul Public va elibera Garanția privind Închiderea Financiară în termen de [15] zile de la Data Efectivă.

3 DOCUMENTAȚIE

3.1 Ambiguități

În cazul oricărei ambiguități sau discrepanțe între prevederile din corpul principal al prezentului Contract și cele din orice Anexă sau între prevederile oricăror Anexe și în absența unor prevederi

expresie care să stipuleze care dintre prevederile ambigue sau discrepante va prevala, se va aplica următoarea ordine de prioritate:

- 3.1.1 În cazul oricărei ambiguități sau neconcordanțe între prevederile din corpul principal al prezentului Contract și cele din orice Anexă, prevederile din corpul principal al prezentului Contract vor prevala;
- 3.1.2 În cazul oricărei ambiguități sau discrepante între prevederile din Anexe diferite, prevederile din Anexa care tratează în principal subiectul la care se referă prevederile vor prevala față de prevederile altor Anexe;
- 3.1.3 Dacă niciuna dintre Anexe nu tratează în principal subiectul la care se referă prevederile respective, prevederile aplicabile vor fi stabilite luându-se în considerare interpretarea generală a prevederilor relevante din corpul principal al prezentului Contract și din Anexe.

3.2 Documentele Proiectului și Contractele de Finanțare

- 3.2.1 Anterior Datei Efective, Societatea de Proiect îi va furniza Partenerului Public spre revizuire și aprobare Documentele Proiectului (astfel cum sunt enumerate în Anexa [●]) și Contractele de Finanțare înainte ca respectivele Documente ale Proiectului și Contracte de Finanțare să fie încheiate.
- 3.2.2 Partenerul Public va revizui și aproba Documentele Proiectului și Contractele de Finanțare menționate la Art. 3.2.1 (*Documentele Proiectului și Contractele de Finanțare*) ținând cont de următoarele criterii:
 - (a) Documentele Proiectului și Contractele de Finanțare vor avea la bază practicile comerciale și vor fi încheiate în condiții comerciale rezonabile, vor fi conforme cu Oferta și vor avea în vedere obiectivul de a reduce la minim obligațiile Partenerului Public în caz de încetare a prezentului Contract;
 - (b) Contractele de Finanțare vor respecta cu strictețe prevederile prezentului Contract;
 - (c) Partenerul Public va revizui Documentele Proiectului conform Procedurii de Revizuire.

3.3 Modificări ale Documentelor Proiectului și Contractelor de Finanțare

- 3.3.1 Dacă în orice moment este efectuată o modificare la orice Document al Proiectului sau la orice Contract de Finanțare sau Societatea de Proiect încheie un nou Document al Proiectului sau un Contract de Finanțare (sau orice act care afectează interpretarea sau aplicarea oricărui Document al Proiectului sau Contract de Finanțare), Societatea de Proiect îi va transmite Partenerului Public o copie conformă cu originalul a fiecărei astfel de modificări sau contract/act în termen de [10] Zile Lucrătoare de la data semnării acesteia/acestui(a), certificat(ă) pentru conformitate de un director al Societății de Proiect.
- 3.3.2 Societatea de Proiect își va executa obligațiile în conformitate cu Documentele Proiectului și va respecta toate prevederile acestora și:

- (a) nu va înceta sau conveni asupra încetării tuturor sau unei părți din orice Document al Proiectului;
- (b) nu va efectua sau conveni asupra oricărei modificări semnificative a oricărui Document al Proiectului;
- (c) nu se va abate în mod semnificativ în nicio privință de la obligațiile sale și nu va renunța la sau permite expirarea oricăror drepturi pe care le are și nu va determina ca orice contraparte la orice Document al Proiectului să se abată semnificativ de la obligațiile sale sau să renunțe la sau să permită expirarea oricăror drepturi pe care le are, conform oricărui Document al Proiectului; și
- (d) nu va încheia (sau permite altei persoane să încheie) orice contract care înlocuiește toate sau o parte a (sau care afectează în orice alt mod semnificativ și în mod negativ interpretarea) oricărui Document al Proiectului,

decât dacă demersul propus (și orice documentație relevantă) a fost transmisă Partenerului Public spre revizuire și nu au existat obiecții din partea Partenerului Public în termen de [●] Zile Lucrătoare de la primirea de către acesta a solicitării și cu condiția ca Societatea de Proiect să fi respectat prevederile Art. 47 (*Cesiune, Schimbarea Controlului și Subcontractare*). Partenerul Public poate formula obiecții numai în temeiul prevederilor Procedurii de Revizuire.

- 3.3.3 Societatea de Proiect nu va încheia, fără aprobarea prealabilă în scris din partea Partenerului Public, noi Contracte de Finanțare și nu va înceta, modifica ori renunța la drepturile sale izvorâte din Contractele de Finanțare dacă se preconizează în mod rezonabil că aceste acțiuni pot afecta semnificativ în mod negativ capacitatea Societății de Proiect de a-și îndeplini obligațiile în conformitate cu Documentele Proiectului sau cu prezentul Contract.
- 3.3.4 Nicio modificare, renunțare sau exercitare a unui drept în baza oricărui Contract de Finanțare sau Document al Proiectului nu va avea ca efect majorarea obligațiilor Partenerului Public în caz de încetare anticipată a prezentului Contract decât dacă Societatea de Proiect a obținut acordul prealabil în scris al Partenerului Public pentru respectiva majorare a obligațiilor pentru scopurile prezentului Art. 3.3.4. În cazul oricărui conflict între prevederile prezentului Art. 3.3.4 și orice altă prevedere din prezentul Contract, prevederile prezentului Art. 3.3.4 vor prevala cu excepția cazului în care cealaltă prevedere conține o derogare explicită de la prezentul Art. 3.3.4.
- 3.3.5 Orice modificare a oricărui Contract de Finanțare care constituie o Refinanțare va fi efectuată în conformitate cu prevederile Art. 3.4 (*Refinanțare*).

3.4 Refinanțare

- 3.4.1 Societatea de Proiect îi va furniza cu promptitudine Partenerului Public detalii complete în legătură cu orice Refinanțare avută în vedere, care vor include modificările propuse la Modelul Financiar Inițial, o justificare a ipotezelor pe care se bazează, documentația contractuală propusă și orice alte informații pe care Partenerul Public le poate solicita în mod rezonabil în legătură cu respectiva Refinanțare.

- 3.4.2 Partenerul Public va avea, în orice moment, drepturi nelimitate de auditare a Modelului Financiar Inițial utilizat (sau propus spre a fi utilizat) în legătură cu o Refinanțare.
- 3.4.3 Societatea de Proiect va obține acordul scris prealabil al Partenerului Public în legătură cu orice Refinanțare Calificată.
- 3.4.4 Partenerul Public va avea dreptul de a primi o cotă de [●] din orice Câștig din Refinanțare în cadrul unei Refinanțări Calificate.
- 3.4.5 Partenerul Public va avea dreptul de a alege să primească partea sa din orice Câștig din Refinanțare în cadrul unei Refinanțări Calificate sub forma:
- (a) unei plăți forfetare a cărei sumă nu va depăși Distribuirea relevantă efectuată la data sau în jurul datei Refinanțării și care va fi datorată la data imediat următoare datei Distribuiri relevante; sau
 - (b) [unei majorări a oricărei sume plătibile de Societatea de Proiect către Partenerul Public pe perioada rămasă din Contract și/sau unei reduceri a Plății de Disponibilitate care urmează să fie plătită de către Partenerul Public către Societatea de Proiect pe perioada rămasă din Contract][prin reducerea Tarifelor de Utilizare]; sau
 - (c) [unei combinații a ambelor].
- 3.4.6 Societatea de Proiect va plăti, în numele Partenerului Public, toate costurile rezonabile ale consultanților externi numiți de Partenerul Public în legătură cu o Refinanțare sau o potențială Refinanțare și cu calculul Câștigului din Refinanțare (orice sumă astfel plătită va fi dedusă la calcularea Câștigului din Refinanțare).

4 PROIECTUL

4.1 Execuția Lucrărilor și prestarea Serviciilor

În condițiile și în conformitate cu prevederile prezentului Contract, Societatea de Proiect:

- 4.1.1 va proiecta, construi, finaliza, pune în funcțiune și testa Lucrările;
- 4.1.2 va presta Serviciile pe parcursul Perioadei Serviciilor;
- 4.1.3 va desfășura celelalte Operațiuni pe parcursul Duratei Contractului; și
- 4.1.4 va finanța activitățile menționate la Art. 4.1.1 - 4.1.3 (*Execuția Lucrărilor și prestarea Serviciilor*)

pe cheltuiala proprie și pe riscul său fără a face apel la fonduri publice (cu excepția celor expres prevăzute în prezentul Contract) [sau la garanții de stat sau ale Partenerului Public].

4.2 Activitate unică

Societatea de Proiect nu se va angaja în alte afaceri sau activități în afara afacerii sau activității incluse în sau altfel necesare pentru a permite Societății de Proiect să desfășoare Operațiunile.

4.3 Drepturi aferente PPP-ului

În condițiile și în conformitate cu prevederile prezentului Contract, Partenerul Public îi acordă Societății de Proiect:

- 4.3.1 [Exemplu de clauză folosită în proiectele de autostrăzi. Dreptul exclusiv (inclusiv dreptul de a externaliza în conformitate cu termenii și condițiile prezentului Contract) de a proiecta, finanța, construi, finaliza, contracta, testa, restabili, întreține și opera Facilitățile Proiectului, de a presta Serviciile și de a efectua celelalte Operațiuni, Societatea de Proiect beneficiind în acest sens de un drept de concesiune.]
- 4.3.2 [Inserați alte drepturi acordate de către Partenerul Public Societății de Proiect (de exemplu, concesiuni, suprafețe, drepturi de uz, dreptul de acces prevăzut la Art. 10.1 (*Accesul pentru Societatea de Proiect*)).]

4.4 Îmbunătățiri

Societatea de Proiect poate, în cazul în care consideră oportun, să îmbunătățească Facilitățile Proiectului, în condițiile și în conformitate cu prevederile prezentului Contract, în special ale Art. 35.2 (*Modificări ale Societății de Proiect*).

4.5 Folosință Publică

De la Data Începerii Serviciilor, Societatea de Proiect va deschide și, în condițiile Art. 21.2 (*Prezentarea Programelor Anuale*), va menține deschise Facilitățile Proiectului pentru folosința publică.

4.6 Standard de Execuție

Societatea de Proiect va fi exclusiv responsabilă să se asigure, pe riscul și cheltuiala proprie, că Operațiunile sunt în orice moment efectuate:

- 4.6.1 în conformitate cu Cerințele privind Proiectarea și Construcția și/sau Cerințele privind Serviciile (după caz) și Declarațiile de Metodă;
- 4.6.2 în mod eficient, efectiv și în siguranță și în conformitate cu Buna Practică Industrială și cu Documentația de Calitate;
- 4.6.3 într-un mod care nu este susceptibil de a fi periculos pentru sănătate sau de a cauza pagube materiale sau de mediu;
- 4.6.4 în conformitate cu Standardele Tehnice;
- 4.6.5 astfel încât să permită îndeplinirea de către Partenerului Public a obligațiilor sale legale cu privire la Proiect și să nu prejudicieze imaginea și reputația Partenerului;
- 4.6.6 cu menținerea unor legături corespunzătoare cu toate persoanele afectate de Lucrări și/sau de Servicii;
- 4.6.7 într-o manieră în care să interacționeze în mod constructiv cu ceilalți antreprenori angajați de Partenerul Public, alte autorități centrale sau locale având competente și responsabilități cu privire la Proiect;

- 4.6.8 în conformitate cu toate Cerințele Legale și Autorizațiile aplicabile; și
- 4.6.9 într-un mod care să minimizeze răspunderea Partenerului Public față de terți în legătură cu exercitarea sau încălcarea funcțiilor Partenerului Public în legătură cu Proiectul.

4.7 Colaborare

Fiecare Parte va colabora cu cealaltă în exercitarea drepturilor și executarea obligațiilor fiecăreia conform prezentului Contract.

4.8 Discriminare

- 4.8.1 În cursul derulării Proiectului, Societatea de Proiect nu va discrimina, în mod direct sau indirect sau prin victimizare ori hărțuire, nicio persoană pe motive de culoare, rasă, naționalitate, etnie sau origini naționale sau pentru orice alt motiv care are ca scop sau ca efect restrângerea ori împiedicarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de Lege.
- 4.8.2 În cazul în care Societatea de Proiect încheie orice Subcontract în legătură cu prezentul Contract, aceasta va impune Subcontractanților săi obligații substanțial similare celor impuse Societății de Proiect conform prezentului Art. 4.8 (*Discriminare*).

5 MODELUL FINANCIAR INIȚIAL

5.1 Erori în Modelul Financiar Inițial

Societatea de Proiect va suporta integral riscul cu privire la orice erori sau omisiuni din Modelul Financiar Inițial și nu va avea dreptul la nicio compensație din partea Partenerului Public sau la alte pretenții împotriva acestuia în legătură cu orice pierderi sau pagube suferite ca urmare a respectivei erori sau omisiuni.

6 INGINERUL INDEPENDENT

6.1 Desemnarea Inginerului Independent

- 6.1.1 Inginerul Independent va fi selectat de către Societatea de Proiect în baza unei proceduri de selecție competitive, organizate în conformitate cu Legea și cu Cerințele Legale în măsura în care sunt ele aplicabile Societății de Proiect. Sub rezerva unei notificări prealabile către Societatea de Proiect în conformitate cu Art. 6.1.2 (*Desemnarea Inginerului Independent*), Partenerul Public poate supraveghea și se poate implica în procedura de selecție a Inginerului Independent, inclusiv (fără a se limita la) prin exprimarea acordului său în legătură cu documentația de atribuire aferentă procedurii de selecție, [numirea a jumătate din membrii oricărui comitet, ai oricărei comisii sau ai altui organism numit în scopul de a acționa în legătură cu selecția Inginerului Independent]. Inginerul Independent va fi o persoană cu o bună reputație [la nivel internațional], care nu se află în niciun conflict de interese, având o experiență semnificativă în construcția și operarea de proiecte cu o natură similară cu a Proiectului și va acționa în calitate de Inginer Independent potrivit funcțiilor Inginerului Independent prevăzute în Anexa [●] (*Funcțiile Inginerului*

Independent). Societatea de Proiect se va asigura că identitatea Inginerului Independent este aprobată de Finanțatorii Principali.

- 6.1.2 În scopul exercitării de către Partenerul Public a drepturilor sale de supraveghere prevăzute la Art. 6.1.1 (*Desemnarea Inginerului Independent*), Partenerul Public va trimite o notificare către Societatea de Proiect prin care va informa dacă dorește să exercite astfel de drepturi de supervizare și, în caz afirmativ, va descrie în detaliu modul în care Partenerul Public intenționează să supervizeze și să contribuie la procedura de selecție a Inginerului Independent în termen de [●] zile de la data prezentului Contract sau, în cazul unui Inginer Independent înlocuitor, de la data la care Părțile au convenit sau au luat act de încetarea Contractului cu Inginerul Independent anterior.

6.2 Costurile aferente Inginerului Independent

- 6.2.1 Atât Societatea de Proiect cât și Partenerul Public vor suporta propriile costuri și cheltuieli privind selectarea și desemnarea Inginerului Independent.
- 6.2.2 Jumătate din valoarea sumelor plătibile Inginerului Independent pentru serviciile sale prestate în cadrul Contractului cu Inginerul Independent va fi suportată de către Societatea de Proiect, în timp ce Partenerul Public va contribui cu cealaltă jumătate din valoarea acestor sume pe întreaga durată a Contractului cu Inginerul Independent. Partenerul Public va plăti contribuția sa la plata pentru serviciile prestate de Inginerul Independent în temeiul Contractului cu Inginerul Independent și va exercita drepturile în legătură cu executarea Contractului cu Inginerul Independent, astfel cum se prevede în Anexa [●] (*Termenii și condițiile privind Inginerul Independent*). Societatea de Proiect va semna, în termen de [●] zile de la semnarea Contractului cu Inginerul Independent, actul de cesiune menționat în Anexa [●] (*Actul de cesiune*) prin care toate drepturile și creanțele Societății de Proiect cu privire la contribuția Partenerului Public la sumele datorate Inginerului Independent în temeiul Contractului cu Inginerul Independent sunt cesionate Inginerului Independent, astfel încât să permită efectuarea unei plăți directe a acestei contribuții de către Partenerul Public către Inginerul Independent.
- 6.2.3 În cazul în care Societatea de Proiect nu achită sumele datorate Inginerului Independent, Partenerul Public va putea achita onorariile respective în numele Societății de Proiect și va putea compensa suma respectivă, plus dobânda la nivelul stabilit la Art. 34.5.1 (*Dobândă Penalizatoare*) cu Plata Lunară.
- 6.2.4 În cazul în care Partenerul Public nu plătește la timp contribuția sa la plata serviciilor prestate de Inginerul Independent în baza Contractului cu Inginerul Independent, Societatea de Proiect va plăti aceste sume în numele Partenerului Public, așa cum este prevăzut în Anexa [●] (*Termenii și condițiile privind Inginerul Independent*) și va adăuga aceste sume plătite, plus dobânda la nivelul stabilit la Art. 34.5.1 (*Dobândă Penalizatoare*), la următoarea Plată Lunară.
- 6.2.5 În cazul numirii unui Inginer Independent după Data Contractului, actul de cesiune menționat în Anexa [●] (*Actul de cesiune*) va fi semnat de către Societatea de Proiect și de către Inginerul Independent astfel numit la data semnării Contractului cu Inginerul Independent.

6.3 Contractul cu Inginerul Independent

- 6.3.1 Contractul cu Inginerul Independent prevede și va prevedea în orice moment executarea de către Inginerul Independent a funcțiilor și responsabilităților Inginerului Independent, astfel cum sunt ele specificate în Anexa [●] (*Funcțiile Inginerului Independent*). Inginerul Independent va acționa independent, cu diligență, profesionalism și într-un mod obiectiv și imparțial în îndeplinirea funcțiilor și atribuțiilor sale. Niciuna dintre Părți nu va răspunde față de Inginerul Independent sau față de orice altă entitate publică sau privată pentru niciuna dintre acțiunile, măsurile, actele, documentele, determinările și/sau omisiunile Inginerului Independent care ar fi contrare sau în conflict cu clauzele prezentului Contract, ale Contractului cu Inginerul Independent și/sau cu Legea.
- 6.3.2 Contractul cu Inginerul Independent (astfel cum poate fi modificat sau înlocuit pe Durata Contractului) prevede și va prevedea în orice moment desemnarea Inginerului Independent până la Data Începerii Serviciilor.
- 6.3.3 Contractul cu Inginerul Independent prevede și va prevedea în orice moment dreptul Inginerului Independent de a solicita accesul la orice documente de la Partenerul Public (prin intermediul Societății de Proiect) și de la Societatea de Proiect pe care Inginerul Independent le poate considera necesare pentru îndeplinirea funcțiilor și responsabilităților sale într-o manieră corespunzătoare și profesionistă, precum și dreptul Inginerului Independent de a avea acces în locațiile care aparțin Partenerului Public (prin intermediul Societății de Proiect) și Societății de Proiect pentru a desfășura investigații și activități de audit privind acele aspecte în legătură cu Proiectul pe care Inginerul Independent le consideră necesare pentru îndeplinirea corespunzătoare a funcțiilor și responsabilităților sale astfel cum sunt ele prevăzute în Anexa [●] (*Funcțiile Inginerului Independent*).

6.4 Drepturi de Consultare și Raportare

- 6.4.1 Părțile au dreptul de a se consulta cu Inginerul Independent referitor la orice aspect privind Lucrările, Programul Anual inițial și Începerea Serviciilor.
- 6.4.2 În ceea ce privește orice rapoarte și informații care urmează a fi furnizate Partenerului Public de către Inginerul Independent, Societatea de Proiect va avea dreptul de a revizui și de a face comentarii referitor la toate aceste rapoarte și informații înainte ca acestea să fie transmise Partenerului Public.
- 6.4.3 Contractul cu Inginerul Independent poate prevedea că Inginerul Independent va furniza rapoarte și informații către Finanțatorii Principali sau către Agent în măsura în care respectivele rapoarte și informații au legătură cu funcțiile și atribuțiile Inginerului Independent îndeplinite în temeiul prezentului Contract și al Contractului cu Inginerul Independent. Referitor la orice rapoarte și informații care urmează a fi furnizate de Inginerul Independent Finanțatorilor Principali sau Agentului, atât Societatea de Proiect cât și Partenerul Public vor avea dreptul de a analiza și de a transmite comentariile lor Inginerului Independent cu privire la toate aceste rapoarte și informații înainte ca ele să fie transmise de către Inginerul Independent Finanțatorilor Principali sau Agentului. Inginerul Independent va ține cont de aceste comentarii (în măsura adecvată) înainte de a transmite rapoartele și informațiile Finanțatorilor Principali sau Agentului.

6.5 Luarea Deciziilor

- 6.5.1 Ori de câte ori, în baza prezentului Contract și în conformitate cu termenii și condițiile Contractului cu Inginerul Independent, Inginerul Independent este solicitat să-și exercite puterea de decizie prin emiterea sau pronunțarea unei decizii, opinii, acord, certificat, certificare sau determinare sau prin exprimarea satisfacției, a aprobării sau a lipsei obiecțiilor sau altfel prin emiterea de instrucțiuni sau luarea unor măsuri care pot afecta drepturile și obligațiile Părților (fiecare, o „**Determinare**”), Inginerul Independent își va exercita respectiva putere de decizie în mod imparțial conform termenilor și condițiilor din prezentul Contract și din Contractul cu Inginerul Independent și ținând cont de toate circumstanțele. Anterior oricărei astfel de exercitări a puterii sale discreționare, Inginerul Independent va oferi în mod rezonabil Părților ocazia de a-și exprima punctele de vedere cu privire la obiectul Determinării în conformitate cu termenii și condițiile Contractului cu Inginerul Independent și va emite Determinarea cât mai curând posibil și în orice caz în termen de [30] de zile de la data la care Inginerul Independent este notificat în acest sens de oricare dintre Părți, cu excepția situațiilor în care perioade diferite pentru emiterea Determinării sunt prevăzute în mod expres prin clauzele prezentului Contract și cu excepția celor prevăzute la Art. 6.5.2 (*Luarea Deciziilor*).
- 6.5.2 În cazul în care Inginerul Independent are comentarii cu privire la Determinare, inclusiv motive de a întârzia sau refuza emiterea Determinării, acestea vor fi comunicate Părților în perioada menționată la Art. 6.5.1 (*Luarea Deciziilor*) sau în alte clauze ale prezentului Contract, împreună cu precizarea datei până la care eventualele modificări trebuie implementate astfel încât Inginerul Independent să fie în măsură să emită Determinarea într-o perioadă suplimentară egală cu perioada menționată la Art. 6.5.1 (*Luarea Deciziilor*) sau în alte clauze ale prezentului Contract.
- 6.5.3 Orice Determinare emisă de Inginerul Independent în conformitate cu termenii și condițiile prezentului Contract va fi obligatorie pentru Părți, care vor acționa în conformitate cu aceasta, cu excepția situației în care și până la data la care este respinsă sau modificată de către Expert sau de Tribunalul Arbitral, după caz.
- 6.5.4 Orice Parte care nu este de acord cu o Determinare emisă de Inginerul Independent sau cu refuzul Inginerului Independent de a emite o Determinare poate, în termen de [15] zile de la primirea comunicării cu privire la Determinare sau a deciziei de a refuza emiterea unei Determinări, înainta obiectul Determinării către Expert sau către Tribunalul Arbitral, după caz, conform Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*).

PARTEA A II-A. MOBILIZARE, ÎNCEPEREA LUCRĂRILOR ȘI AMPLASAMENT

7 ACCES

7.1 Partenerul Public va pune la dispoziția Societății de Proiect:

7.1.1 [Exemplu de prevedere: Amplasamentul [la Data Contractului];

7.1.2 [Introduceți alte bunuri care trebuie puse la dispoziția Societății de Proiect de către Partenerul Public și data/termenul relevant].

7.2 De la [Data Contractului] până la sfârșitul Duratei Contractului, Partenerul Public va pune Amplasamentul la dispoziția Societății de Proiect și a Persoanelor având Legături cu Societatea de Proiect în vederea realizării Lucrărilor și Activităților de Mobilizare și a altor lucrări conform Art. 8 (*Mobilizare*) sau, așa cum se prevede la Art. 10.1 (*Accesul pentru Societatea de Proiect*), așa cum va fi necesar pentru efectuarea Lucrărilor și, după Data Începerii Serviciilor, a Serviciilor.

7.3 La [Data Contractului], Părțile vor semna procese verbale care să ateste predarea Amplasamentului [și a altor bunuri] de către Partenerului Public Societății de Proiect, în forma prevăzută în Anexa [●] (*Procese-Verbale de Predare*).

7.4 Societatea de Proiect va avea acces la părțile necesare din Amplasament în vederea efectuării Investigațiilor conform termenilor și condițiilor prevăzute de Lege și de prezentul Contract.

8 MOBILIZARE

8.1 Inspecția Amplasamentului

8.1.1 Fără a limita aplicarea oricărei alte prevederi din prezentul Contract (inclusiv dar fără a se limita la Art. 40.4.2 (*Clauză de Exonerare de Răspundere*), dar fără a aduce atingere prevederilor Art. 37 (*Cazuri de Compensare și Cazuri de Exonerare*), la Data Efectivă, Societatea de Proiect va fi considerată că a garantat și garantează că:

- (a) a inspectat și examinat, într-un mod care îi este satisfăcător, Amplasamentul și împrejurimile sale și, dacă este cazul, orice structuri sau lucrări existente pe Amplasament, deasupra sau dedesubtul Amplasamentului ;
- (b) a fost mulțumită de natura condițiilor climatice, hidrologice, ecologice, de mediu și generale ale Amplasamentului, natura solului și subsolului, forma și natura Amplasamentului, riscul privind producerea de prejudicii sau pagube proprietăților adiacente sau care afectează Amplasamentul și ocupanților respectivelor proprietăți, natura materialelor (naturale sau de alt fel) care urmează a fi excavate și natura proiectului, lucrării, Echipamentelor și materialelor necesare pentru executarea Lucrărilor și prestarea Serviciilor;
- (c) a fost satisfăcută cu privire la:
 - (i) mijloacele de comunicare cu Amplasamentul și accesul la și prin Amplasament, spațiile de cazare necesare și caracterul corespunzător al drepturilor de acces prevăzute la Art. 10.1 (*Accesul Societății de Proiect*) pentru aceste scopuri; și

- (ii) posibilitatea perturbării de către persoane (altele decât Partenerul Public și persoanele care invocă drepturi sau titluri în numele Partenerului Public) a accesului la sau a utilizării Amplasamentului conform oricăror Cerințe Legale;
 - (iii) precauțiunile și termenele și metodele de lucru necesare pentru prevenirea oricărui disconfort sau interferențe, publice sau private, cauzate oricăror terți; și
 - (iv) bunurile cu privire la care va dobândi drepturi și natura și măsura riscurilor asumate de aceasta în baza prezentului Contract;
- (d) a colectat toate informațiile necesare pentru executarea obligațiilor ce-i revin în temeiul prezentului Contract și a altor obligații asumate, inclusiv:
- (i) informații cu privire la natura, locația și starea terenului (inclusiv condițiile hidrologice, geologice, geotehnice și subterane); și
 - (ii) informații cu privire la zonele de interes arheologic, științific sau natural, condițiile și facilitățile locale și calitatea structurilor existente.
- (e) a examinat în detaliu, a verificat și este satisfăcută de caracterul adecvat, corect și de posibilitatea de utilizare a tuturor Datelor de Proiectare puse la dispoziția Societății de Proiect de Partenerul Public și pe care Societatea de Proiect le-a adoptat sau le-a folosit la îndeplinirea Cerințelor privind Proiectarea și Construcția și a Cerințelor privind Serviciile sau pe care Societatea de Proiect intenționează să le adopte sau să le folosească;
- (f) a efectuat propria analiză și revizuire a celorlalte materiale, documente și date menționate la Art. 40.4.1 (*Clauză de Exonerare de Răspundere*) care prezintă relevanță în legătură cu oricare dintre aspectele menționate la Art. 8.1.1(a), 8.1.1(b) și 8.1.1(c) (*Inspekția Amplasamentului*); și
- (g) a obținut în general toate informațiile care îi sunt necesare cu privire la riscurile, evenimentele neprevăzute și toate celelalte împrejurări care pot influența sau afecta capacitatea sa de a îndeplini Cerințele privind Proiectarea și Construcția și Cerințele privind Serviciile și obligația sa de a efectua Lucrările și Serviciile.

8.1.2 Prevederile oricărui alineat din prezentul Art. 8.1 (*Inspekția Amplasamentului*) nu vor limita aplicarea prevederilor oricărui alt alineat din prezentul Art. 8.1 (*Inspekția Amplasamentului*).

8.2 Absența Exonerării

Societatea de Proiect nu va fi exonerată în niciun fel de nicio obligație în temeiul prezentului Contract și nici nu va avea dreptul să ridice pretenții față de Partenerul Public pe motiv că orice informații, obținute de la Partenerul Public sau în alt mod (inclusiv informațiile puse la dispoziție de Partenerul Public), sunt incorecte sau insuficiente și va efectua propriile cercetări cu privire la acuratețea și caracterul adecvat al respectivelor informații.

8.3 Investigații și Expertize

- 8.3.1 Societatea de Proiect va notifica imediat Inginerul Independent, cu o copie către Partenerul Public, în conformitate cu Procedura de Revizuire, cu privire la orice Investigație (alta decât cele care fac parte din Lucrările și Activitățile de Mobilizare) pe care intenționează să o realizeze înainte de Data Începerii Lucrărilor.
- 8.3.2 La solicitarea rezonabilă a Societății de Proiect, Partenerul Public va depune toate eforturile rezonabile pentru a asigura, în măsura în care acest lucru este posibil prin exercitarea corespunzătoare a atribuțiilor sale conform oricărei Legi aplicabile, accesul la acele părți din Amplasament ce nu au fost încă puse la dispoziția Societății de Proiect conform Art. 7 (*Acces*) astfel cum Societatea de Proiect solicită în mod rezonabil în scopul realizării Investigațiilor menționate la Art. 7.4 (*Acces*), cu mențiunea că, pentru evitarea oricărui dubiu, Partenerul Public nu va avea nicio obligație privind asigurarea accesului la orice teren din afara Amplasamentului.
- 8.3.3 Orice drept de acces acordat de Partenerul Public în temeiul prezentului Art. 8.3 (*Investigații și Expertize*) va fi acordat exclusiv pentru respectiva activitate și nu va acorda și nu se va considera că acordă niciun fel de interese legale sau de altă natură cu privire la teren.
- 8.3.4 Înainte de Data Începerii Lucrărilor, Societatea de Proiect poate realiza orice Investigație care face parte din Lucrările și Activitățile de Mobilizare sau care a fost notificată Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, conform Art. 8.3.1 (*Investigații și Expertize*), cu condiția ca, anterior începerii oricărei astfel de Investigații, Societatea de Proiect să fi prezentat Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, acele dovezi solicitate în mod rezonabil de Inginerul Independent care să ateste acoperirea corespunzătoare a Societății de Proiect cu toate asigurările relevante pentru a desfășura Lucrările și Activitățile de Mobilizare și, în plus față de aceasta, nu au fost formulate obiecții de către Inginerul Independent cu privire la Investigațiile notificate de către Societatea de Proiect conform 8.3.1 (*Investigații și Expertize*) pentru motivele prevăzute în Anexa [●] (*Procedura de Revizuire*).
- 8.3.5 Societatea de Proiect va furniza imediat Inginerului Independent și Partenerului Public, la cerere, copii ale tuturor informațiilor, înregistrărilor și rezultatelor testelor (inclusiv orice interpretare a acestor rezultate ale testelor) care rezultă din Investigațiile menționate la Art. 8.3.4 (*Investigații și Expertize*).

8.4 Alte Lucrări și Activități de Mobilizare

Înainte de Data Începerii Lucrărilor, Societatea de Proiect poate mobiliza acele resurse și efectua acele lucrări suplimentare de proiectare și alte lucrări (altele decât lucrările prevăzute la Art. 8.3 (*Investigații și Expertize*) sau la Art. 8.5 (*Lucrări Efectuate de Autorități Relevante și Furnizori de Utilități*)) și/sau activități, pe costul și cheltuiala proprie, după cum este necesar având în vedere data preconizată a îndeplinirii condițiilor menționate la Art. 9.1 (*Condiții pentru Începerea Lucrărilor*), cu condiția ca:

- 8.4.1 Societatea de Proiect să îi fi furnizat Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, acele dovezi solicitate în mod rezonabil de Inginerul Independent care să ateste acoperirea corespunzătoare a Societății de Proiect cu toate asigurările relevante pentru a

desfășura acele lucrări suplimentare de proiectare și alte lucrări și/sau activități avute în vedere prin prezentul Art. 8.4 (*Alte Lucrări și Activități de Mobilizare*); și

- 8.4.2 prezentul Art. 8.4 (*Alte Lucrări și Activități de Mobilizare*) nu autorizează realizarea vreunei acțiuni care ar afecta integritatea fizică a Amplasamentului.

8.5 Lucrări Efectuate de Autorități Relevante și Furnizori de Utilități

- 8.5.1 Dacă Societatea de Proiect dorește, înainte de Data Începerii Lucrărilor, ca anumite lucrări pe Amplasament să fie efectuate de către orice Autoritate Relevantă sau Furnizor de Utilități (cu excepția Lucrărilor și Activităților de Mobilizare), Societatea de Proiect va notifica Inginerul Independent cu privire la lucrările propuse, cu o copie către Partenerul Public, conform Procedurii de Revizuire.
- 8.5.2 Societatea de Proiect poate asigura efectuarea lucrărilor descrise la Art. 8.5.1 (*Lucrări Efectuate de Autorități Relevante și Furnizori de Utilități*), cu condiția să nu se fi formulat nicio obiecție față de aceste lucrări în conformitate cu Procedura de Revizuire, iar Societatea de Proiect să fi prezentat Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, dovezile solicitate în mod rezonabil de Inginerul Independent cu privire la încheierea asigurărilor menționate la Art. 24 (*Asigurări*).
- 8.5.3 Inginerul Independent va avea dreptul să formuleze obiecții față de lucrările descrise într-o notificare transmisă conform Art. 8.5.1 (*Lucrări Efectuate de Autorități Relevante și Furnizori de Utilități*) pentru motivele prevăzute în Anexa [●] (*Procedura de Revizuire*).
- 8.5.4 Societatea de Proiect nu va conveni asupra niciunei modificări cu privire la termenii contractelor în temeiul cărora lucrările descrise la Art. 8.5.1 (*Lucrări Efectuate de Autorități Relevante și Furnizori de Utilități*) urmează a fi efectuate până când și doar dacă aceste modificări au fost notificate Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, potrivit Procedurii de Revizuire și cu privire la acestea nu au fost formulate obiecții pentru motivele prevăzute în Anexa [●] (*Procedura de Revizuire*).
- 8.5.5 Societatea de Proiect va suporta costurile aferente realizării lucrărilor descrise în prezentul Art. 8.5 (*Lucrări Efectuate de Autorități Relevante și Furnizori de Utilități*).

9 CERTIFICAT DE ÎNCEPERE A LUCRĂRILOR

9.1 Condiții pentru Începerea Lucrărilor

Condițiile pentru emiterea Certificatului de Începere a Lucrărilor sunt următoarele:

- 9.1.1 a survenit Data Efectivă;
- 9.1.2 Autorizațiile necesare potrivit Legii pentru executarea Lucrărilor au fost obținute, sunt în vigoare și produc efecte depline;
- 9.1.3 Graficul de Execuție a Lucrărilor inițial a fost transmis Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, și nu a fost formulată nicio obiecție cu privire la acesta în baza Procedurii de Revizuire;

- 9.1.4 Societatea de Proiect și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile care îi revin în temeiul Art. 24 (*Asigurări*);
- 9.1.5 Societatea de Proiect a luat toate măsurile necesare potrivit oricărei Cerințe Legale pentru respectarea normelor privind sănătatea și securitatea muncii pe Amplasament, necesare conform Legii, înainte de Data Începerii Lucrărilor; și
- 9.1.6 Societatea de Proiect a efectuat și finalizat Lucrările și Activitățile de Mobilizare și a notificat acest lucru Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public.

9.2 Data Planificată a Îndeplinirii Condițiilor

Înainte de emiterea Certificatului de Începere a Lucrărilor, Societatea de Proiect va informa Inginerul Independent și Partenerul Public printr-o notificare cu privire la data estimată de îndeplinire a condițiilor menționate la Art. 9.1 (*Condiții pentru Începerea Lucrărilor*) și va include în notificare detalii rezonabile cu privire la circumstanțele avute în vedere la realizarea estimării, cu mențiunea că scopul exclusiv al unei astfel de notificări este unul de informare și planificare, iar aceasta nu este obligatorie pentru Societatea de Proiect sau pentru Partenerul Public în nicio privință.

9.3 Certificatul de Începere a Lucrărilor

- 9.3.1 În condițiile primirii de către Inginerul Independent a unor dovezi satisfăcătoare solicitate în mod rezonabil de la Societatea de Proiect și de la Partenerul Public cu privire la îndeplinirea tuturor condițiilor menționate la Art. 9.1 (*Condiții pentru Începerea Lucrărilor*), Inginerul Independent va emite Certificatul de Începere a Lucrărilor în termen de maxim [5] Zile Lucrătoare de la data la care au fost primite aceste dovezi satisfăcătoare și îl va transmite Societății de Proiect, cu o copie către Partenerul Public.
- 9.3.2 Certificatul de Începere a Lucrărilor va preciza Data Începerii Lucrărilor care, pentru evitarea oricărui dubiu, va fi stabilită de Societatea de Proiect și care, în orice caz, nu va fi mai târziu de [două săptămâni] de la emiterea Certificatului de Începere a Lucrărilor.

10 AMPLASAMENT PENTRU FACILITĂȚILE DE PROIECT

10.1 Accesul pentru Societatea de Proiect

Sub rezerva îndeplinirii și rămânerii ca îndeplinite a condițiilor prevăzute la Art. 9.1 (*Condiții pentru Începerea Lucrărilor*), Partenerul Public va pune la dispoziția Societății de Proiect și a Persoanelor având Legături cu Societatea de Proiect, de la Data Începerii Lucrărilor și până la sfârșitul Duratei Contractului, accesul la Amplasament în măsura necesară conform Graficului de Execuție a Lucrărilor pentru realizarea Lucrărilor și, după Data Începerii Serviciilor, a Serviciilor.

10.2 Limitări

- 10.2.1 Drepturile aferente PPP-ului, inclusiv drepturile de acces menționate la Art. 10.1 (*Accesul pentru Societatea de Proiect*), vor rămâne valabile pentru scopul executării Lucrărilor și, după Data Începerii Serviciilor, al prestării Serviciilor în conformitate cu termenii și condițiile prezentului Contract și în niciun alt scop.

10.2.2 Fără a aduce atingere caracterului general al Art. 10.2.1 (*Limităr*), orice acces acordat în temeiul Art. 10.1 (*Accesul pentru Societatea de Proiect*) se va exercita luând în considerare:

- (a) orice restricții prevăzute de Lege în legătură cu utilizarea terenului;
- (b) orice cerințe privind obținerea de autorizații de urbanism;
- (c) drepturile de acces menționate la Art. 50 (*Drepturi de Acces*);
- (d) cu aplicarea în mod corespunzător a prevederilor Art. 50.3 (*Drepturi de Acces*), dreptul oricărui Furnizor de Utilități sau al oricărei Autorități Relevante conform oricărei Legi sau Cerințe Legale de a avea acces la Amplasament în scopul realizării sau a asigurării realizării de lucrări sau pentru vreun alt scop specific;
- (e) după Data Începerii Serviciilor, a dreptului Utilizatorilor sau al publicului de a utiliza Facilitățile Proiectului, sub rezerva achitării Tarifului de Utilizare, dacă și atunci când acest lucru este necesar conform Legii și prezentului Contract; și
- (f) prevederile Art. 11 (*Siguranța pe Amplasament*),

iar dreptul de acces acordat de Partenerul Public cu privire la respectivul teren va fi interpretat ca fiind limitat în mod corespunzător.

10.2.3 Fără a aduce atingere caracterului general al Art. 10.2.1 (*Limităr*), în cazul în care o anumită suprafață de teren care face parte din Amplasament a fost dobândită prin expropriere pentru un anumit scop, iar acest scop a fost notificat Societății de Proiect, respectiva suprafață de teren nu va fi utilizată de Societatea de Proiect decât pentru activitățile necesare în vederea realizării aceluși scop, iar dreptul de acces acordat de Partenerul Public cu privire la respectiva suprafață de teren va fi interpretat ca fiind limitat în mod corespunzător.

10.3 Acces Suplimentar

10.3.1 Orice solicitare a Societății de Proiect ca Partenerul Public să exercite cu privire la orice teren din afara Amplasamentului orice drept de acces în baza oricărei Legi (în măsura în care exercitarea aceluși drept de acces este necesară pentru a permite Societății de Proiect să-și îndeplinească obligațiile în temeiul prezentului Contract) va fi tratată în conformitate cu Art. 31 (*Atribuții Legale*), iar Societatea de Proiect va suporta toate costurile și cheltuielile privind orice Pierderi sau Pretenții ca urmare a acestui acces.

10.3.2 Cu excepția cazurilor prevăzute la Art. 10.3.1 (*Acces Suplimentar*), Societatea de Proiect va asigura și va suporta toate costurile și cheltuielile privind orice Pierderi sau Pretenții rezultate în urma oricărui acces la orice teren necesar, suplimentar față de cel necesar a fi pus la dispoziție de către Partenerul Public conform Art. 10.1 (*Accesul pentru Societatea de Proiect*).

10.4 Drumuri de Acces

10.4.1 [Pentru a-și respecta obligațiile care îi revin în temeiul prezentului Contract, Societatea de Proiect are acces la Amplasament și poate utiliza Drumurile de Acces în acest scop.

- 10.4.2 Societatea de Proiect va utiliza toate mijloacele rezonabile pentru a preveni avarierea sau deteriorarea oricărui Drumuri de Acces ca urmare a traficului efectuat de Societatea de Proiect sau de orice Persoană având Legături cu Societatea de Proiect și, în special, va selecta trasee, va alege și utiliza vehicule și va restricționa distribuția încărcăturilor astfel încât orice trafic extraordinar care va rezulta în mod inevitabil ca urmare a mutării materialelor, Echipamentelor, Echipamentelor de Construcție sau a Lucrărilor Temporare de la sau către Amplasament să fie limitat, pe cât posibil în mod rezonabil, și astfel încât să nu fie cauzate pagube sau avarieri inutile cu privire la Drumurile de Acces.
- 10.4.3 Dreptul Societății de Proiect și al oricăror Persoane având Legături cu Societatea de Proiect de a utiliza Drumurile de Acces în scopurile prevăzute în prezentul Contract va fi întotdeauna sub rezerva obligațiilor Societății de Proiect de a respecta orice Legi și Cerințe Legale și de a se asigura că aceste Drumuri de Acces sunt suficient de solide sau de a consolida aceste Drumuri de Acces și de a remedia daunele aduse acestora, astfel cum este necesar în conformitate cu clauzele prezentului Contract. La data începerii utilizării acestor Drumuri de Acces de către Societatea de Proiect sau de către orice Persoană având Legături cu Societatea de Proiect pentru scopurile realizării Lucrărilor, Inginerul Independent va efectua o inspecție și va constata starea, din punct de vedere al reparațiilor necesare, a respectivelor Drumuri de Acces la momentul respectiv.
- 10.4.4 La finalizarea Lucrărilor, Societatea de Proiect se va asigura că Drumurile de Acces se află cel puțin în aceeași stare, din punct de vedere al reparațiilor necesare, ca aceea constatată de Inginerul Independent conform Art. 10.4.3, astfel cum această stare va fi certificată de Inginerul Independent.]

10.5 Drepturi asupra Amplasamentului

- 10.5.1 Cu excepția Drepturilor aferente PPP-ului și a oricăror drepturi rezultate din acestea, Societatea de Proiect nu va dobândi niciun alt drept cu privire la teren în cadrul Amplasamentului, pe acesta, dedesubtul sau deasupra Amplasamentului.
- 10.5.2 Societatea de Proiect se angajează că, dacă nu se prevede altfel în prezentul Contract sau nu se convine altfel de către Părți, pe întreaga Durată a Contractului nu va dispune de, nu va acorda sau conveni să dispună de sau să acorde niciun drept (sau drepturi) sau interes (sau interese) prezent(e) sau viitor/viitoare asupra oricărei părți a Amplasamentului niciunui terț, în niciun fel.
- 10.5.3 Societatea de Proiect convine și recunoaște prin prezenta că, fără a afecta drepturile sale în temeiul prezentului Contract, Societatea de Proiect nu deține niciun titlu de proprietate asupra Amplasamentului. Părțile convin și recunosc prin prezenta că titlul de proprietate asupra construcțiilor ridicate pe Amplasament de către Societatea de Proiect, inclusiv asupra Lucrărilor, Facilităților Proiectului și tuturor structurilor permanente legate de sau utilizate în legătură cu acestea și fixate pe teren, aparține Partenerului Public, iar acestea vor fi returnate, conform clauzelor prezentului Contract, de Societatea de Proiect la Data Expirării sau la Data Încetării, oricare dintre acestea survine prima, cu titlu de Bunuri de Retur.

10.6 Conformarea de către Societatea de Proiect

Societatea de Proiect va respecta și se va conforma termenilor și condițiilor oricărui Drepturi cu privire la teren în legătură cu Amplasamentul, în măsura în care este permis prin prezentul Contract ca acele Drepturi cu privire la teren să subziste sau să opereze.

10.7 Limitele Amplasamentului

Limitele Amplasamentului sunt enumerate în Anexa [●] (*Facilitățile Proiectului*).

10.8 Modificarea Limitelor Amplasamentului

10.8.1 Societatea de Proiect se va asigura, printre altele, la elaborarea Proiectului Tehnic și a Detaliilor de Execuție, că Lucrările Permanente vor fi construite în limitele Amplasamentului astfel cum sunt acestea descrise în Anexa [●] (*Facilitățile Proiectului*) și că nicio modificare a limitelor Amplasamentului nu va fi efectuată altfel decât în urma unei Modificări a Partenerului Public sau a unei Modificări a Societății de Proiect sau astfel cum este permis conform prevederilor din Anexa [●] (*Cerințe privind Construcția și Serviciile*).

10.8.2 Cu aplicarea în mod corespunzător a prevederilor Art. 35.1 (*Modificări ale Partenerului Public*), Partenerul Public va avea dreptul (în relația dintre Partenerul Public și Societatea de Proiect) de a exclude orice parte din Amplasament din terenul pe care Lucrările sau, după Data Începerii Serviciilor, Serviciile urmează a fi realizate sau de a face adăugiri la Amplasament, astfel încât să extindă limita Amplasamentului pe care Lucrările sau, după Data Începerii Serviciilor, Serviciile urmează a fi realizate.

10.8.3 Dacă Partenerul Public exercită drepturile menționate la Art. 10.8.2 (*Modificarea Limitelor Amplasamentului*), atunci Părțile vor depune toate eforturile rezonabile pentru a conveni asupra oricărui revizuirii ale desenelor și planșelor prevăzute în Anexa [●] (*Facilitățile Proiectului*) care sunt necesare pentru a reflecta respectiva excludere sau extindere și, în cazul în care nu reușesc să ajungă la un acord în termen de [90] de zile, fiecare dintre Părți poate înainta Disputa spre soluționare în temeiul Procedurii de Soluționare a Disputelor. Pe parcursul oricărei Dispute, Societatea de Proiect va realiza Lucrările și Serviciile în conformitate cu clauzele prezentului Contract.

10.9 Eliberarea Amplasamentului

Părțile convin și sunt de acord în mod expres că oricare dintre și toate părțile Amplasamentului sunt puse la dispoziția Societății de Proiect în starea în care se află conform proceselor-verbale prevăzute la Art. 7.3, iar Societatea de Proiect va fi responsabilă, pe propriul cost și risc (dacă nu se prevede altfel în prezentul Contract) pentru:

10.9.1 îndepărtarea tuturor structurilor, construcțiilor, copacilor, munițiilor și obstacolelor similare care împiedică construcția pe Amplasament;

10.9.2 asigurarea îndepărtării, relocării și devierii tuturor Utilităților care pot fi afectate de Lucrări sau Servicii.

10.10 Îndepărtarea Materialelor

Societatea de Proiect poate excava, extrage, îndepărta, exploata sau dispune în vreun alt mod de orice materiale, inclusiv dar fără a se limita la orice strat de sol, pietriș, roci, cărbune, minerale sau alte depozite, excavate, rezultate sau produse în legătură cu executarea, pe Amplasament, a Lucrărilor sau, după Data Începerii Serviciilor, a Serviciilor pe Amplasament (dar excluzând orice Descoperiri Arheologice) (împreună, „**Materialele de pe Amplasament**”):

- 10.10.1 dacă și în măsura în care, în cazul excavării sau extracției Materialelor de pe Amplasament, respectiva excavare sau extracție este necesară pentru executarea Lucrărilor sau, după Data Începerii Serviciilor, a Serviciilor, conform Cerințelor privind Proiectarea și Construcția sau a Cerințelor privind Serviciile (după caz);
- 10.10.2 cu respectarea drepturilor oricărui terț, indiferent dacă sunt drepturi asupra Materialelor de pe Amplasament, Drepturi cu privire la teren sau de altă natură; și
- 10.10.3 cu respectarea oricărei limitări, restricții sau condiții, în baza oricărei Legi sau altfel, care se aplică sau afectează dreptul de a efectua orice astfel de excavare, extracție, îndepărtare, exploatare sau alte măsuri.

11 SIGURANȚA PE AMPLASAMENT

11.1 Răspunderea pentru Protestatari și pentru Persoane Neautorizate

Cu excepția situațiilor în care evenimentele prevăzute în prezentul Art. 11 (*Siguranța pe Amplasament*) reprezintă Cazuri de Exonerare sau Cazuri de Compensare potrivit clauzelor prezentului Contract, Partenerul Public nu va fi responsabil pentru:

- 11.1.1 prezența pe sau în jurul sau pătrunderea pe sau în jurul Amplasamentului (sau pe sau în jurul acelor părți ale Amplasamentului care sunt puse la dispoziția Societății de Proiect la un anumit moment potrivit clauzelor prezentului Contract); sau
- 11.1.2 vreo altă perturbare sau afectare a Amplasamentului (sau a acelor părți ale Amplasamentului care sunt puse la dispoziția Societății de Proiect la un anumit moment potrivit clauzelor prezentului Contract) sau a vecinătății acestora; sau
- 11.1.3 vreo altă perturbare a Lucrărilor sau, după Data Începerii Serviciilor, a Serviciilor

de către orice Protestatari sau Persoane Neautorizate sau cauzate de aceștia și, de asemenea, pentru nicio acțiune, omisiune sau încălcare săvârșite de aceștia în orice moment de la data la care părțile relevante din Amplasament sunt puse la dispoziția Societății de Proiect de către Partenerul Public potrivit clauzelor prezentului Contract și până la Data Încetării sau Data Expirării, oricare survine prima. Prezența sau pătrunderea pe sau în jurul Amplasamentului (sau pe sau în jurul acelor părți ale Amplasamentului care sunt puse la dispoziția Societății de Proiect de către Partenerul Public la un anumit moment potrivit clauzelor prezentului Contract) sau orice altă perturbare sau afectare a Amplasamentului (sau a acelor părți ale Amplasamentului care sunt puse la dispoziția Societății de Proiect de către Partenerul Public la un anumit moment potrivit clauzelor prezentului Contract) sau a vecinătății acestora sau orice altă perturbare a Lucrărilor sau, după Data Începerii Serviciilor, a Serviciilor, de către orice Protestatari sau Persoane Neautorizate sau cauzate de aceștia și orice activități legale sau ilegale ale oricărei astfel de persoane nu vor constitui o încălcare a obligațiilor

Partenerului Public prevăzute la Art. 8 (*Mobilizare*) sau la Art. 10 (*Amplasament pentru Facilitățile de Proiect*) de a pune la dispoziția Societății de Proiect accesul la Amplasament și nici nu vor constitui o încălcare a oricărei alte obligații sau garanții a Partenerului Public în baza prezentului Contract, dar acestea pot fi totuși calificate drept Cazuri de Exonerare sau Cazuri de Compensare potrivit clauzelor prezentului Contract.

11.2 Suportarea Pierderilor de către Societatea de Proiect

11.2.1 În relația dintre Partenerul Public și Societatea de Proiect, Societatea de Proiect va suporta, fără a avea drept de regres împotriva Partenerului Public (altfel decât conform prevederilor Art. 40 (*Cazuri de Compensare și Cazuri de Exonerare*)), orice Pierderi suferite de orice persoană pe Amplasament (sau pe acele părți ale Amplasamentului care sunt puse la dispoziția Societății de Proiect la un anumit moment potrivit clauzelor prezentului Contract) sau în vecinătatea acestuia, cauzate de orice Protestatar sau Persoană Neautorizată, inclusiv dar fără a se limita la orice pagubă cauzată proprietății, orice vătămare corporală sau deces și orice pierdere de venit (inclusiv dar fără a se limita la orice reducere a Plăților Lunare).

11.2.2 Pentru evitarea oricărui dubiu, prevederile Art. 11.2.1 (*Suportarea Pierderilor de către Societatea de Proiect*) nu vor afecta:

- (a) niciun drept al Partenerului Public de a formula orice Pretenție sau de a obține despăgubiri în baza oricărei Pretenții împotriva oricărui/de la orice Protestatar sau Persoană Neautorizată pentru pagubele suferite de Partenerul Public, împuterniciții sau contractanții săi (alții decât Societatea de Proiect sau orice Persoană având Legături cu Societatea de Proiect) sau subcontractanții de orice nivel sau orice angajați ai oricăruia dintre aceștia, și
- (b) niciun drept al Societății de Proiect de a înainta o Pretenție sau de a obține despăgubiri în baza oricărei Pretenții împotriva oricărui/de la orice Protestatar sau Persoană Neautorizată pentru pagubele suferite de Societatea de Proiect sau orice Persoană având Legături cu Societatea de Proiect.

11.3 Neefectuarea de Plăți către Protestatari și Persoane Neautorizate

Societatea de Proiect nu va acorda, în mod direct sau indirect, niciunui Protestatar și niciunei Persoane Neautorizate niciun stimulente financiar sau de altă natură în scopul de a încuraja, evita, limita sau influența modul de derulare a activităților de protest de către acel Protestatar sau Persoană Neautorizată sau de către alți Protestatari sau Persoane Neautorizate.

11.4 Acțiuni Calificate ale Protestatarilor

[Dacă, pe Durata Contractului, survin acțiuni ale Protestatarilor care afectează în mod negativ și semnificativ:

11.4.1 evoluția Lucrărilor pentru o durată care, în total (respectiv calculată prin raportare la o serie de acțiuni ale Protestatarilor), depășește [7] zile în orice An Contractual față de Graficul de Execuție a Lucrărilor, astfel cum acesta poate fi modificat și/sau revizuit în conformitate cu prezentul Contract; sau

11.4.2 prestarea Serviciilor în conformitate cu clauzele prezentului Contract pentru o perioadă care, în total (respectiv calculată prin raportare la o serie de acțiuni ale Protestatarilor), depășește [7] zile într-un An de Servicii,

acestea devin un Caz de Compensare.]

11.5 Acțiuni Calificate ale Persoanelor Neautorizate

[Dacă, pe Durata Contractului, survine o acțiune a Persoanelor Neautorizate care afectează în mod negativ și semnificativ evoluția Lucrărilor pentru o durată care depășește [7] zile față de Graficul de Execuție a Lucrărilor, astfel cum acesta poate fi modificat și/sau revizuit în conformitate cu prezentul Contract, aceasta devine un Caz de Exonerare.]

PARTEA A III-A. LUCRĂRI

12 PROIECTARE ȘI CONSTRUCȚIE

12.1 Responsabilitate

Societatea de Proiect va fi responsabilă pentru proiectarea, construcția, finalizarea, punerea în funcțiune și testarea Lucrărilor, care vor fi realizate în strictă conformitate cu Cerințele privind Proiectarea și Construcția, Declarațiile de Metodă, Procedura de Proiectare și Certificare și Procedura de Revizuire și astfel încât să asigure îndeplinirea Cerințelor privind Proiectarea și Construcția.

12.2 Procedura de Proiectare și Certificare

12.2.1 Societatea de Proiect se va asigura că Proiectantul va pregăti sau supraveghea pregătirea tuturor Datelor de Proiectare cu privire la Lucrări (inclusiv dar fără a se limita la Proiectul Tehnic și Detaliile de Execuție) în conformitate cu Cerințele privind Proiectarea și Construcția și se va conforma Procedurii de Proiectare și Certificare.

12.2.2 Societatea de Proiect va asigura că procedurile de certificare și verificare menționate în Procedura de Proiectare și Certificare sunt respectate de persoanele relevante menționate în aceasta, inclusiv dar fără a se limita la Proiectant și orice echipă sau inginer independent(ă) din cadrul Proiectantului, după caz, și că acele persoane sunt în orice moment autorizate în mod corespunzător să desfășoare aceste proceduri și să semneze Certificatele relevante, după caz.

12.2.3 Sub rezerva Art. 52.1 (*Responsabilitatea Societății de Proiect*), orice nerespectare de către orice persoană menționată în Procedura de Proiectare și Certificare a obligațiilor ce îi revin în baza Procedurii de Proiectare și Certificare va constitui o încălcare a obligațiilor Societății de Proiect în temeiul prezentului Contract.

12.2.4 Societatea de Proiect va executa Lucrările în conformitate cu Proiectul Tehnic, Detaliile de Execuție și celelalte Date de Proiectare și, pentru evitarea oricărui dubiu, nu vor exista abateri de la Datele de Proiectare care fac obiectul unui Certificat prezentat Inginerului Independent în conformitate cu Procedura de Proiectare și Certificare și cu Procedura de Revizuire, cu privire la care nu au fost formulate obiecții, altfel decât în urma unei Modificări a Societății de Proiect sau a unei Modificări a Partenerului Public.

12.3 Procedura de Revizuire

Societatea de Proiect nu va începe sau permite începerea construcției oricărei părți din Lucrări (inclusiv construcția sau implementarea oricăror Lucrări Temporare) decât dacă nu s-au formulat obiecții de către Inginerul Independent conform Procedurii de Revizuire și/sau conform Anexei [●] (*Cerințe privind Construcția și Serviciile*) cu privire la Proiectul Tehnic, Detaliile de Execuție, toate celelalte Date de Proiectare relevante și toate Certificatele relevante necesare cu privire la respectiva parte din Lucrări. Certificatele relevante vor include fără a se limita la Certificatele menționate în Procedura de Proiectare și Certificare.

12.4 Siguranța și Securitatea Amplasamentului

Pe parcursul derulării Lucrărilor, Societatea de Proiect va avea în vedere în mod corespunzător siguranța tuturor persoanelor aflate (în mod legal sau ilegal) pe Amplasament și va păstra Amplasamentul și Lucrările într-o stare corespunzătoare astfel încât să fie evitate pericolele care ar putea amenința aceste persoane. Fără a limita aplicarea prevederilor Art. 11 (*Siguranța pe Amplasament*), Societatea de Proiect va lua acele măsuri care sunt în mod rezonabil necesare pentru prevenirea accesului neautorizat pe Amplasament de către orice persoane [sau animale] care nu au dreptul de a se afla acolo, inclusiv dar fără a se limita la îngrădirea Amplasamentului, acolo unde este cazul.

12.5 Sănătate și Securitate

Societatea de Proiect va respecta în orice moment, înainte de Data Începerii Lucrărilor și, ulterior, pe parcursul Perioadei Lucrărilor, toate Cerințele Legale privind sănătatea și securitatea în muncă aplicabile în legătură cu Lucrările și Activitățile de Mobilizare și cu Lucrările.

13 GRAFICUL DE EXECUȚIE A LUCRĂRILOR

13.1 Obiect

13.1.1 În termen de [●] de zile de la Data Contractului, Societatea de Proiect îi va preda Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, o copie a Graficului de Execuție a Lucrărilor inițial în conformitate cu Procedura de Revizuire.

13.1.2 Graficul de Execuție a Lucrărilor va stabili programul conform căruia Societatea de Proiect intenționează să desfășoare investigațiile, proiectarea, construcția, punerea în funcțiune, testarea și alte lucrări necesare pentru Lucrări. Graficul de Execuție a Lucrărilor trebuie întocmit în așa fel încât să demonstreze faptul că Societatea de Proiect va efectua Lucrările astfel încât să îndeplinească Cerințele privind Proiectarea și Construcția și Declarațiile de Metodă.

13.1.3 Societatea de Proiect va revizui și actualiza Graficul de Execuție a Lucrărilor după cum este necesar pentru a asigura că există un Grafic de Execuție a Lucrărilor conform în orice moment până la emiterea Certificatului de Finalizare a Lucrărilor.

13.1.4 În cazul în care sunt necesare revizui și actualizări ale Graficului de Execuție a Lucrărilor pentru asigurarea conformității, acestea vor fi prezentate Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, în conformitate cu Procedura de Revizuire.

13.2 Evoluția față de Graficul de Execuție a Lucrărilor

13.2.1 În cazul în care Inginerul Independent, Partenerul Public sau Societatea de Proiect consideră în orice moment că evoluția efectivă a Lucrărilor nu este în conformitate cu Graficul de Execuție a Lucrărilor, în termen de [●] de zile de la momentul la care a luat cunoștință de acest lucru, Societatea de Proiect:

- (a) îi va prezenta Inginerului Independent, cu o copie către Partenerului Public, un raport în care va identifica motivele pentru respectiva neconformitate; și

- (b) îi va prezenta Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, în conformitate cu Procedura de Revizuire, un Grafic de Execuție a Lucrărilor revizuit care va demonstra faptul că Societatea de Proiect va respecta Cerințele privind Proiectarea și Construcția.

13.2.2 Graficul de Execuție a Lucrărilor revizuit va fi implementat în condițiile în care Inginerul Independent nu formulează nicio obiecție cu privire la acesta.

13.2.3 Inginerul Independent va avea dreptul de a formula observații cu privire la orice Grafic de Execuție a Lucrărilor revizuit pentru motivele prevăzute în Anexa [●] (*Procedura de Revizuire*).

13.3 Modificări ale Graficului de Execuție a Lucrărilor

13.3.1 În cazul în care Societatea de Proiect intenționează să efectueze orice modificări la Graficul de Execuție a Lucrărilor, altfel decât în urma aplicării Art. 13.2 (*Evoluția față de Graficul de Execuție a Lucrărilor*), Societatea de Proiect:

- (a) îi va prezenta Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, un raport în care va identifica motivele pentru respectiva modificare; și

- (b) îi va prezenta Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, în conformitate cu Procedura de Revizuire, o versiune modificată a Graficului de Execuție a Lucrărilor, care va demonstra faptul că Societatea de Proiect va îndeplini Cerințele privind Proiectarea și Construcția.

13.3.2 Orice modificare a Graficului de Execuție a Lucrărilor va fi implementată în condițiile în care Inginerul Independent nu formulează nicio obiecție cu privire la aceasta.

13.3.3 Inginerul Independent va avea dreptul de a formula observații cu privire la propunerea de modificare a Graficului de Execuție a Lucrărilor pentru motivele prevăzute în Anexa [●] (*Procedura de Revizuire*).

13.4 Conținutul Graficului de Execuție a Lucrărilor

Graficul de Execuție a Lucrărilor inițial și orice Grafic de Execuție a Lucrărilor revizuit sau modificat:

13.4.1 vor fi conforme cu Buna Practică Industrială;

13.4.2 vor fi suficient de detaliate pentru a le permite Inginerului Independent și Partenerului Public să monitorizeze și să supravegheze în mod corespunzător îndeplinirea acestora; și

13.4.3 vor prevedea ca Lucrările să fie începute și continuate în conformitate cu Art. 13.5 (*Finalizare*).

13.5 Finalizare

Societatea de Proiect va începe Lucrările imediat după Data Începerii Lucrărilor și, de la această dată, va efectua Lucrările în mod diligent pentru a se asigura că acestea sunt finalizate cât mai curând posibil în mod rezonabil la standardele necesare pentru emiterea Certificatului de Finalizare a

Lucrărilor și pentru a permite astfel Începerea Serviciilor nu mai târziu de Data Planificată a Începerii Serviciilor.

14 ÎNTÂRZIERE

14.1 Notificare

Dacă în orice moment și ca urmare a oricărui eveniment Societatea de Proiect ia cunoștință de faptul că este probabil să survină întârzieri cu privire la îndeplinirea de către Societatea de Proiect a acelor obligații care trebuie îndeplinite până la Data Planificată a Începerii Serviciilor, Societatea de Proiect va notifica în acest sens Inginerul Independent, cu o copie către Partenerul Public, menționând:

14.1.1 motivul întârzierii sau al probabilei întârzieri;

14.1.2 o estimare a efectului probabil al întârzierii față de Data Planificată a Începerii Serviciilor (ținând cont de orice măsuri propuse de Societatea de Proiect pentru a fi adoptate în vederea atenuării consecințelor întârzierii în conformitate cu Art. 14.3 (*Obligația de Atenuare*)).

14.2 Furnizarea de Informații

Urmare a comunicării unei notificări de către Societatea de Proiect conform Art. 14.1 (*Notificare*), Societatea de Proiect îi va furniza imediat Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, orice informații suplimentare în legătură cu întârzierea care:

14.2.1 sunt primite de Societatea de Proiect; sau

14.2.2 sunt solicitate în mod rezonabil de Inginerul Independent.

14.3 Obligația de Atenuare

Societatea de Proiect va lua toate măsurile rezonabile pentru atenuarea consecințelor oricărei întârzieri care face obiectul unei notificări în baza Art. 14.1 (*Notificare*).

14.4 Termen de Finalizare a Lucrărilor

În cazul în care Societatea de Proiect notifică Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, faptul că anticipează că nu va îndeplini toate obligațiile care-i revin menționate la Art. 14.1 (*Notificare*) până la Data Planificată a Începerii Serviciilor, iar acest fapt se datorează în opinia rezonabilă a Societății de Proiect:

(a) unui Caz de Compensare, se vor aplica prevederile Art. 37.1 (*Cazuri de Compensare*); sau

(b) unui Caz de Exonerare, se vor aplica prevederile Art. 37.2 (*Cazuri de Exonerare*); sau

(c) unui Caz de Forță Majoră, se vor aplica prevederile Art. 38 (*Forță Majoră*); sau

(d) unei Acțiuni Adverse a Guvernului, se vor aplica prevederile Art. 39 (*Acțiune Adversă a Guvernului*).

14.5 Impedimente de Durată

- 14.5.1 În cazul în care survine un Impediment de Durată, care este certificat de către Inginerul Independent, oricare Parte are dreptul de a înceta unilateral prezentul Contract prin transmiterea unei notificări de încetare în scris celeilalte Părți, conform căreia prezentul Contract încetează la data menționată în cuprinsul acesteia, dar nu mai devreme de [30] de zile de la primirea notificării de încetare.
- 14.5.2 Pentru toate scopurile prezentului Contract, încetarea prezentului Contract conform prezentului Art. 14.5 (*Impedimente de Durată*) este sub rezerva clauzelor prezentului Contract aplicabile încetării prezentului Contract conform Art. 38.3 (*Încetare pentru Situația Prelungirii Cazului de Forță Majoră*), inclusiv cu privire la compensațiile în caz de încetare plătitibile conform Art. 46.3 (*Compensații în caz de încetare ca urmare a Forței Majore [sau a Neasigurabilității]*).

15 GARANȚII CU PRIVIRE LA FINALIZARE

15.1 Garanții de Bună Execuție

[Anterior sau la Data Efectivă, Societatea de Proiect va furniza (sau va asigura furnizarea de către Antreprenorul Construcției) în favoarea Partenerului Public a Garanției de Bună Execuție, care va îndeplini următoarele criterii:

- 15.1.1 va fi o garanție de bună execuție necondiționată și executabilă la prima și simpla cerere, emisă de [o instituție financiară reputată care are un rating de credit de cel puțin BB+] (conform Standard & Poor's);
- 15.1.2 valoarea Garanției de Bună Execuție va fi de [●] Euro;
- 15.1.3 cu excepția cazului în care este executată de către Partenerul Public pentru încălcarea de către Societatea de Proiect a obligațiilor sale de a executa Lucrările în conformitate cu prezentul Contract, Garanția de Bună Execuție va fi eliberată în termen de 14 zile de la data Certificatului de Finalizare a Lucrărilor.]

15.2 Daune Interese Moratorii

- 15.2.1 [În cazul în care Societatea de Proiect nu poate realiza Începerea Serviciilor la Data Planificată a Începerii Serviciilor, Societatea de Proiect îi va plăti Partenerului Public Daune Interese Moratorii egale cu [●]% din valoarea Lucrărilor care sunt întârziate, pentru fiecare zi de întârziere, începând cu Data Planificată a Începerii Serviciilor, până la prima dată care survine dintre:
- (i) Data Începerii Serviciilor; sau
 - (ii) Data Încetării.
- 15.2.2 În orice caz, valoarea Daunelor Interese Moratorii plătitibile cu privire la Lucrările care sunt întârziate, calculate conform cu Art. 15.2.1, nu poate depăși [●]% din valoarea Lucrărilor.

15.2.3 Valoarea totală a Daunelor Interese Moratorii calculate conform Art. 15.2.1 și Art. 15.2.2 ca fiind datorate și plătibile Partenerului Public va fi:

- (a) dedusă de Partenerul Public din Plata Lunară/Plățile Lunare următoare, în cazul în care prezentul Contract nu încetează; sau
- (b) achitată Partenerului Public la încetarea prezentului Contract ca urmare a executării de către Partenerul Public a Garanției de Bună Execuție (dacă Garanția de Bună Execuție nu a fost eliberată anterior conform Art. 15.1.3 (*Garanția de Bună Execuție*)); sau
- (c) luată în considerare și dedusă la calculul oricărei Compensații în caz de Încetare plătibile Societății de Proiect de către Partenerul Public.]

16 DESCOPERIRI ARHEOLOGICE

16.1 Proprietate

16.1.1 În relația dintre Partenerul Public și Societatea de Proiect, toate Descoperirile Arheologice ce pot fi găsite pe sau în cadrul Amplasamentului vor deveni, din momentul descoperirii, proprietatea absolută a Partenerului Public.

16.1.2 Fără a afecta aplicarea Art. 16.1.1 (*Proprietate*), Descoperirile Arheologice ce pot fi găsite pe sau în cadrul Amplasamentului vor intra, după descoperire, în proprietatea publică sau privată a Statului Român, atunci când sunt îndeplinite condițiile prevăzute de Lege pentru aceasta.

16.2 Lucrări Arheologice

16.2.1 Societatea de Proiect va asigura efectuarea oricăror expertize sau inspecții arheologice ale Amplasamentului în conformitate cu Graficul de Execuție a Lucrărilor, Cerințele privind Proiectarea și Construcția și Buna Practică Industrială.

16.2.2 Societatea de Proiect va efectua acele expertize, consultări și lucrări arheologice suplimentare care pot fi solicitate de Ministerul Culturii și de Inginerul Independent în vederea înregistrării sau cercetării oricăror aspecte de interes arheologic sau pentru conservarea integrității oricăror Descoperiri Arheologice.

16.2.3 Societatea de Proiect va efectua Lucrările Arheologice și confirmă că, în realizarea Lucrărilor Arheologice pe care Partenerul Public se așteaptă să le realizeze Societatea de Proiect în orice situație, independent de existența vreunor Descoperiri Arheologice, nu sunt permise prelungiri de termene și/sau majorări de costuri.

16.3 Gestionare

La descoperirea oricăror astfel de obiecte menționate la Art. 16.1 (*Proprietate*) pe parcursul Lucrărilor, Societatea de Proiect:

16.3.1 va informa imediat departamentul relevant din cadrul Ministerului Culturii și Inginerul Independent, cu o copie către Partenerul Public, cu privire la această descoperire;

- 16.3.2 va lua orice precauții rezonabile pentru prevenirea îndepărtării sau deteriorării oricăror astfel de Descoperiri Arheologice și se va conforma tuturor Cerințelor Legale și va duce la îndeplinire orice dispoziții sau instrucțiuni ale Ministerului Culturii sau ale Inginerului Independent cu privire la examinarea și eliminarea acestora; și
- 16.3.3 va lua toate măsurile necesare pentru conservarea obiectului în aceeași poziție și stare în care a fost găsit.

16.4 Măsuri

- 16.4.1 În cazul unor Descoperiri Arheologice, Inginerul Independent va emite imediat o instrucțiune către Societatea de Proiect în conformitate cu clauzele Contractului cu Inginerul Independent, în care se menționează măsura pe care Inginerul Independent o solicită a fi luată de către Societatea de Proiect, în conformitate cu Legea, în legătură cu respectiva descoperire.
- 16.4.2 Societatea de Proiect va respecta imediat și în mod diligent orice instrucțiune emisă de Inginerul Independent menționată la Art. 16.4.1 (*Măsuri*).
- 16.4.3 Societatea de Proiect va respecta de asemenea orice Cerințe Legale, inclusiv dar fără a se limita la cele emise de Ministerul Culturii, cu privire la conservarea respectivei descoperiri și la orice măsuri care pot fi întreprinse cu privire la aceasta.
- 16.4.4 Societatea de Proiect îi va permite Inginerului Independent, reprezentanților Partenerului Public sau ai oricărei Autorități Relevante să pătrundă pe Amplasament în scopul îndepărtării sau eliminării respectivei descoperiri cu condiția ca această pătrundere să fie autorizată în mod corespunzător conform Legii iar aceasta va fi condiționată de respectarea de către Inginerul Independent, de către reprezentanții Partenerului Public sau ai oricărei Autorități Relevante a tuturor procedurilor de securitate relevante, care vor include orice planuri relevante privind protecția sănătății și securității în muncă pentru construirea Facilităților Proiectului și orice dispoziții rezonabile cu privire la securitatea pe amplasament, emise de Societatea de Proiect.

16.5 Costuri

- 16.5.1 În cazul în care:
- (a) va exista o întârziere semnificativă sau o majorare semnificativă a costului execuției Lucrărilor ca o consecință a conformării cu prevederile Art. 16.3 (*Gestionare*) (și, pentru evitarea oricărui dubiu, Lucrările includ Lucrările Arheologice pe care Partenerul Public se așteaptă să le realizeze Societatea de Proiect în orice situație); și
 - (b) numai dacă efectele cumulate ale descoperirii în cauză și/sau ale oricărei descoperiri sau serii de descoperiri anterioare reprezentând Descoperiri Arheologice afectează în mod negativ (sau au afectat deja în mod negativ) evoluția Lucrărilor pentru o durată care, în total, depășește [●] de zile față de Graficul de Execuție a Lucrărilor, astfel cum acesta ar fi putut fi modificat și/sau revizuit în conformitate cu prezentul Contract,

aceasta devine un Caz de Compensare, întotdeauna fără a afecta dreptul Partenerului Public de a solicita o Modificare a Partenerului Public conform Art. 35.1 (*Modificări ale Partenerului Public*).

17 CONDIȚIILE AMPLASAMENTULUI

17.1 Riscul Societății de Proiect

Exceptând situațiile în care se prevede altfel în mod expres prin prezentul Contract, Societatea de Proiect va suporta toate riscurile și costurile cu privire la:

- 17.1.1 orice condiții meteorologice;
- 17.1.2 orice poluare, contaminare sau alte daune cauzate Amplasamentului;
- 17.1.3 condițiile sau impedimentele fizice de pe Amplasament (atât de suprafață cât și subterane și indiferent dacă sunt artificiale sau nu), previzibile sau imprevizibile, întâlnite în legătură cu Lucrările sau altfel.

17.2 Contaminări

17.2.1 Cât mai curând posibil după descoperirea de către Societatea de Proiect a unei Contaminări (iar, pentru scopurile prezentului Contract, o Contaminare este considerată astfel prin raportare la una sau mai multe contaminări cu condiția ca aceasta/acestea să fie situate într-o zonă omogenă pe Amplasament) în cursul realizării Lucrărilor, acesta va notifica Inginerul Independent și Partenerul Public.

17.2.2 La descoperirea unei astfel de Contaminări, Societatea de Proiect:

- (a) în condițiile conformării cu Legea și Cerințele Legale, va începe cât mai curând posibil și în continuare va desfășura și finaliza toate măsurile necesare de curățare, tratare sau alte măsuri privind Contaminarea; și
- (b) va folosi Subcontractanți calificați în mod corespunzător pentru curățarea, tratarea sau pentru alte măsuri cu privire la Contaminare,

astfel încât efectele negative ale Contaminării să fie îndepărtate.

17.2.3 În cazul în care:

- (a) va exista o întârziere semnificativă sau o majorare semnificativă a costului execuției Lucrărilor ca o consecință a conformării cu prevederile Art. 17.2.3 (*Contaminări*); și
- (b) numai dacă:
 - (i) efectele cumulate ale evenimentului în cauză și/sau ale oricărei descoperiri sau serii de descoperiri anterioare reprezentând Contaminări afectează în mod negativ (sau au afectat deja în mod negativ) evoluția Lucrărilor pentru o durată care, în total, depășește [●] de zile față de Graficul de Execuție a Lucrărilor, astfel cum acesta ar fi putut fi modificat și/sau revizuit în conformitate cu prezentul Contract; și

- (ii) costurile totale asociate activităților menționate la Art. 17.2.2 (*Contaminări*) (pentru evitarea oricărui dubiu, prin raportare la evenimentul în cauză și/sau la toate descoperirile anterioare de Contaminări în total) au atins suma de [●] Euro (*Indexată*), sumă care în toate cazurile este suportată de Societatea de Proiect,

aceasta devine un Caz de Compensare, întotdeauna fără a afecta dreptul Partenerului Public de a solicita o Modificare a Partenerului Public conform Art. 35.1 (*Modificări ale Partenerului Public*).

18 INSPECȚIE ȘI FINALIZARE

18.1 Certificatul de Finalizare a Lucrărilor

- 18.1.1 Nu mai devreme de [●] Zile Lucrătoare (dar cu cel puțin [●] Zile Lucrătoare) înainte de data la care Societatea de Proiect preconizează că Lucrările vor fi finalizate complet sau parțial (dar substanțial) finalizate într-o asemenea măsură încât Facilitățile Proiectului să fie adecvate și potrivite pentru Începerea Serviciilor, Societatea de Proiect îi va transmite Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, o notificare în acest sens.
- 18.1.2 La confirmarea Societății de Proiect a finalizării potrivit celor menționate mai sus, Inginerul Independent, în termen de [●] Zile Lucrătoare de la primirea respectivei confirmări, va începe o inspecție a respectivelor Lucrări și, în termen de [●] Zile Lucrătoare de la începutul acestei inspecții:
 - (a) va emite Certificatul de Finalizare a Lucrărilor și îl va transmite Societății de Proiect, cu o copie către Partenerul Public; sau
 - (b) va emite Certificatul de Finalizare a Lucrărilor sub rezerva unor Defecte Minore și îl va transmite Societății de Proiect, cu o copie către Partenerul Public, împreună cu Lista Defectelor Minore; sau
 - (c) va notifica Societatea de Proiect în scris, cu o copie către Partenerul Public, cu privire la decizia sa de a nu emite Certificatul de Finalizare a Lucrărilor, precizând motivele acestei decizii.
- 18.1.3 Inginerul Independent poate refuza să emită Certificatul de Finalizare a Lucrărilor dacă:
 - (a) Lucrările nu au fost finalizate sub toate aspecte esențiale în conformitate cu Cerințele privind Proiectarea și Construcția;
 - (b) Lucrările nu au fost finalizate într-o asemenea măsură încât Facilitățile Proiectului să fie adecvate și potrivite pentru Începerea Serviciilor;
 - (c) Inginerul Independent consideră, având motive rezonabile, că Facilitățile Proiectului vor fi închise în orice moment în următoarele [●] luni pentru finalizarea Lucrărilor la standardul necesar pentru emiterea Certificatului de Finalizare a Lucrărilor;
 - (d) au existat și continuă să existe nerespectări importante ale Procedurii de Proiectare și Certificare;

(e) nu au fost furnizate dovezi concludente privind conformarea cu prevederile Art. 24 (*Asigurări*).

18.1.4 În cazul în care Inginerul Independent emite Certificatul de Finalizare a Lucrărilor sub rezerva unor Defecte Minore conform Art. 18.1.2(b) (*Certificatul de Finalizare a Lucrărilor*), Societatea de Proiect va rectifica fiecare Defect Minor inclus în Lista Defectelor Minore în termen de [●] zile sau într-un alt termen considerat rezonabil de Inginerul Independent la momentul emiterii Certificatului de Finalizare a Lucrărilor, calculat de la data emiterii Certificatului de Finalizare a Lucrărilor. Inginerul Independent va inspecta și certifica rectificarea Defectelor Minore prin emiterea unui Certificat în acest scop, transmis Societății de Proiect, cu o copie către Partenerul Public. În cazul în care Societatea de Proiect nu rectifică Defectele Minore până la data prevăzută în prezentul Art. 18.1.4, Partenerul Public va avea dreptul de a efectua orice reparații care pot fi necesare și de a recupera costurile suportate cu acestea de la Societatea de Proiect prin reducerea Plății Lunare în limitele și condițiile prevăzute în Anexa [●] (*Mecanismul de Plată*).

18.1.5 În cazul comunicării unei notificări de către Inginerul Independent potrivit Art. 18.1.2(c) (*Certificatul de Finalizare a Lucrărilor*) și după finalizarea de către Societatea de Proiect a acelor lucrări suplimentare sau a altor măsuri necesare sau corespunzătoare pentru remedierea sau eliminarea motivului care a determinat refuzul emiterii Certificatului de Finalizare a Lucrărilor, Societatea de Proiect poate notifica Inginerul Independent, cu o copie către Partenerul Public, că acele lucrări suplimentare au fost finalizate sau că acele măsuri au fost luate, iar Inginerul Independent va inspecta aceste lucrări suplimentare sau măsuri în termen de [●] Zile Lucrătoare de la notificare, iar prevederile Art. 18.1.2-18.1.5 (*Certificatul de Finalizare a Lucrărilor*) se vor aplica mai departe *mutatis mutandis* în ceea ce privește această notificare.

18.1.6 Emiterea Certificatului de Finalizare a Lucrărilor nu afectează:

(a) obligația Societății de Proiect de a opera și întreține Facilitățile Proiectului în condițiile și în conformitate cu prezentul Contract; și

(b) orice garanții acordate de Societatea de Proiect în baza prezentului Contract.

18.1.7 Înainte de emiterea Certificatului de Finalizare a Lucrărilor, Societatea de Proiect (și Partenerul Public, dacă și în măsura în care este necesar) se va/vor conforma oricăror Cerințe Legale relevante pentru recepția în România a lucrărilor similare Lucrărilor.

18.2 Neînțelegeri cu privire la Certificate

18.2.1 În cazul unei Dispute cu privire la necesitatea emiterii unui Certificat de Finalizare a Lucrărilor în conformitate cu termenii prezentului Art. 18 (*Inspecție și Finalizare*), Partenerul Public sau Societatea de Proiect pot înainta Disputa spre soluționare în conformitate cu Procedura de Soluționare a Disputelor.

18.2.2 Aspectele înaintate astfel spre soluționare în cadrul Procedurii de Soluționare a Disputelor vor fi următoarele:

- (a) dacă era necesară emiterea Certificatului de Finalizare a Lucrărilor în conformitate cu termenii prezentului Art. 18 (*Inspecție și Finalizare*);
- (b) în caz afirmativ, data la care Certificatul de Finalizare a Lucrărilor trebuia emis; și
- (c) orice aspecte procedurale sau de fond aferente.

PARTEA A IV-A. SERVICII

19 ÎNCEPEREA SERVICIILOR

19.1 Condiții pentru Începerea Serviciilor

Condițiile pentru emiterea Certificatului de Începere a Serviciilor sunt următoarele:

- 19.1.1 Certificatul de Finalizare a Lucrărilor a fost emis în conformitate cu Art. 18.1 (*Certificatul de Finalizare a Lucrărilor*);
- 19.1.2 Programul Anual inițial în legătură cu Serviciile pentru Primul An de Servicii și următorul An de Servicii (astfel cum se menționează la Art. 21.2 (*Prezentarea Programelor Anuale*)) a fost transmis Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, și nu a fost formulată nicio obiecție cu privire la acesta în baza Procedurii de Revizuire; și
- 19.1.3 Societatea de Proiect și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile care îi revin în temeiul Art. 24 (*Asigurări*).

19.2 Data Estimată de Îndeplinire a Condițiilor

Înainte de emiterea Certificatului de Începere a Serviciilor, Societatea de Proiect va asigura informarea Partenerului Public și a Inginerului Independent prin notificare cu privire la data estimată de îndeplinire a fiecăreia dintre condițiile menționate la Art. 19.1 (*Condiții pentru Începerea Serviciilor*) și va include în orice astfel de notificare detalii rezonabile cu privire la circumstanțele avute în vedere la realizarea estimării, cu mențiunea că scopul exclusiv al unei astfel de notificări este unul de informare și planificare, iar aceasta nu este obligatorie pentru Societatea de Proiect în nicio privință.

19.3 Certificatul de Începere a Serviciilor

- 19.3.1 În condițiile primirii de către Inginerul Independent a unor dovezi satisfăcătoare solicitate în mod rezonabil de la Societatea de Proiect și de la Partenerul Public cu privire la îndeplinirea tuturor condițiilor menționate la Art. 19.1 (*Condiții pentru Începerea Serviciilor*), Inginerul Independent va emite Certificatul de Începere a Serviciilor și îl va transmite Societății de Proiect, cu o copie către Partenerul Public.
- 19.3.2 Certificatul de Începere a Serviciilor va preciza Data Începerii Serviciilor, care, pentru evitarea oricărui dubiu, va fi stabilită de Societatea de Proiect și care, în orice caz, nu va fi mai târziu de [2] săptămâni de la emiterea Certificatului de Începere a Serviciilor.
- 19.3.3 Dacă Societatea de Proiect intenționează ca Data Începerii Serviciilor să preceadă Datei Planificate a Începerii Serviciilor cu peste [●] zile, Inginerul Independent nu va elibera Certificatul de Începere a Serviciilor decât dacă Societatea de Proiect furnizează dovezi satisfăcătoare că, în plus față de îndeplinirea condițiilor referitoare la Art. 19.1 (*Condiții pentru Începerea Serviciilor*), Societatea de Proiect a obținut acordul prealabil al Partenerului Public pentru Începerea Serviciilor la respectiva dată anterioară. Eliberarea acordului menționat anterior va fi la discreția absolută a Partenerului Public.

19.4 **Începerea Anticipată a Serviciilor și Începerea Serviciilor cu Întârziere**

- 19.4.1 Părțile convin și confirmă prin prezentul Contract că, în cazul în care Începerea Serviciilor survine anterior Datei Planificate a Începerii Serviciilor, Plata de Disponibilitate va fi achitată de Partenerul Public conform prevederilor din Anexa [●] (*Mecanismul de Plată*), considerându-se Data Începerii Serviciilor ca fiind Data Planificată a Începerii Serviciilor.
- 19.4.2 Părțile convin și confirmă prin prezentul Contract că în cazul menționat la Art. 15.2 (*Daune Interese Moratorii*), dacă Începerea Serviciilor survine ulterior Datei Planificate a Începerii Serviciilor, o Prelungire a Perioadei Inițiale a Serviciilor va surveni în mod automat la Data Începerii Serviciilor. Pe durata respectivei Prelungiri a Perioadei Inițiale a Serviciilor Partenerul Public va achita Societății de Proiect Plata de Disponibilitate și alte sume în considerarea prestării Serviciilor conform prevederilor din Anexa [●] (*Mecanism de Plată*).

20 **SERVICII**

20.1 **Prestarea Serviciilor**

- 20.1.1 Cu excepția situațiilor în care este împiedicată să facă acest lucru ca urmare a încălcării de către Partenerul Public a obligațiilor care îi revin în temeiul Art. 10.1 (*Accesul pentru Societatea de Proiect*), Societatea de Proiect va presta Serviciile în legătură cu Facilitățile Proiectului de la Data Începerii Serviciilor și pe parcursul Duratei Contractului rămase.
- 20.1.2 Societatea de Proiect va asigura în mod permanent, cu respectarea Art. 20.1.1 (*Prestarea Serviciilor*), că procedurile sale de întreținere și operare sunt suficiente în orice moment pentru a asigura că:
- (a) Serviciile sunt disponibile în mod continuu;
 - (b) Serviciile sunt conforme cu Cerințele privind Serviciile iar Bunurile de Retur sunt păstrate într-o stare corespunzătoare, din punct de vedere structural și decorativ (sub rezerva uzurii normale), în conformitate cu prezentul Contract;
 - (c) poate menține proiectul intenționat al Bunurilor de Retur pentru a fi folosite pe întreaga lor durată de utilizare; și
 - (d) Facilitățile Proiectului sunt returnate Partenerului Public la Data Expirării, într-o stare care corespunde cerințelor prezentului Contract și Cerințelor de Returnare.

20.2 **Responsabilitatea pentru Reparațiile Capitale și pentru Reparațiile Curente**

Societatea de Proiect va fi responsabilă pentru realizarea Reparațiilor Capitale și a Reparațiilor Curente în strictă conformitate cu Cerințele privind Serviciile (sub rezerva Art. 35.1 (*Modificări ale Partenerului Public*) și Art. 35.2 (*Modificări ale Societății de Proiect*)).

20.3 **Cerințe privind Proiectarea și Certificarea**

- 20.3.1 Societatea de Proiect se va asigura că procedurile de verificare și certificare menționate în Procedura de Proiectare și Certificare sunt respectate de persoanele relevante menționate în aceasta și că persoanele respective sunt, în orice moment relevant, autorizate în mod

corespunzător să desfășoare aceste proceduri și să semneze Certificatele relevante, după caz.

- 20.3.2 Fără a limita aplicarea prevederilor Art. 52.1 (*Responsabilitatea Societății de Proiect*), orice nerespectare de către orice persoană menționată în Procedura de Proiectare și Certificare a obligațiilor ce îi revin în baza Procedurii de Proiectare și Certificare va constitui o încălcare a obligațiilor Societății de Proiect în temeiul prezentului Contract.
- 20.3.3 Nu vor exista abateri de la Datele de Proiectare care fac obiectul unui Certificat prezentat Inginerului Independent în conformitate cu Procedura de Proiectare și Certificare și cu Procedura de Revizuire și cu privire la care nu au fost formulate obiecții, altfel decât în urma unei Modificări a Societății de Proiect sau a unei Modificări a Partenerului Public.

20.4 Sănătate, Siguranță și Securitatea Amplasamentului

Pe parcursul întregii Perioade a Serviciilor, Societatea de Proiect va avea în vedere în mod corespunzător siguranța tuturor persoanelor aflate (în mod legal sau ilegal) pe Amplasament, se va conforma oricăror Cerințe Legale privind sănătatea și securitatea muncii aplicabile în legătură cu Serviciile și va păstra Amplasamentul și lucrările în ceea ce privește reparațiile, întreținerea sau îmbunătățirea Facilităților Proiectului într-o stare corespunzătoare astfel încât să fie evitate pericolele care ar putea amenința aceste persoane. Societatea de Proiect va lua acele măsuri care sunt în mod rezonabil necesare pentru prevenirea accesului neautorizat pe Amplasament al oricăror persoane sau animale care nu au dreptul de a se afla acolo.

20.5 Situații de Urgență și Comunicare

- 20.5.1 Părțile vor dezvolta Proceduri de Comunicare în conformitate cu prevederile Anexei [●] (*Proceduri de Comunicare*) atunci când este necesar pentru executarea corespunzătoare de către Societatea de Proiect a obligațiilor care-i revin în temeiul prezentului Contract, dar nu mai târziu de Data Efectivă.
- 20.5.2 Ori de câte ori Societatea de Proiect are obligația, conform prezentului Contract, să ia orice măsură în conformitate cu Procedurile de Comunicare, va lua respectiva măsură în conformitate cu prevederile Anexei [●] (*Proceduri de Comunicare*).
- 20.5.3 Fără a aduce atingere niciunei alte prevederi a prezentului Contract, Societatea de Proiect va lua și va avea dreptul de a lua (pe propria cheltuială) măsurile necesare în cazul unei Situații de Urgență pentru protecția publicului, dar întotdeauna cu respectarea prevederilor Procedurilor de Comunicare.

20.6 Încercări

Orice studiu sau încercare având scop de cercetare inițiat(ă) de Partenerul Public, fie că este realizat(ă) de către Partenerul Public și/sau un contractor sau altă persoană desemnată de Partenerul Public, va fi realizat(ă) într-un mod în care să fie minimizată indisponibilitatea Facilităților Proiectului și niciun astfel de studiu sau încercare, fără acordul Societății de Proiect, nu va afecta semnificativ integritatea fizică a Facilităților Proiectului și nu va avea ca rezultat nicio deducere din Plata de Disponibilitate.

21 PROGRAMELE ANUALE

21.1 Obiectul Programului Anual

21.1.1 Programul Anual va stabili:

- (a) calendarul conform căruia Societatea de Proiect intenționează să presteze Serviciile, inclusiv toate Lucrările Planificate în Anul de Servicii curent, și trebuie întocmit în așa fel încât să demonstreze faptul că Societatea de Proiect va presta Serviciile într-un mod în care vor fi îndeplinite Cerințele privind Serviciile și Declarațiile de Metodă și cu minimizarea perturbării Facilităților Proiectului;
- (b) un Grafic al Închiderilor Facilităților Proiectului care să stabilească în mod clar Închiderile Facilităților Proiectului necesare pentru a-i permite Societății de Proiect să respecte programul menționat la Art. 21.1.1(a) (*Obiectul Programului Anual*) pregătit în conformitate cu Art. 21.2 (*Prezentarea Programelor Anuale*); și
- (c) detalii cu privire la orice alte constrângeri.

21.1.2 Societatea de Proiect va revizui și actualiza Programul Anual după cum este necesar pentru a asigura conformitatea Programului Anual în orice moment.

21.1.3 În cazul în care sunt necesare revizuirii și actualizări ale Programului Anual pentru asigurarea conformității, acestea îi vor fi prezentate Partenerului Public, în conformitate cu Procedura de Revizuire.

21.2 Prezentarea Programelor Anuale

21.2.1 Nu mai târziu de data de [01 Aprilie] a fiecărui An de Servicii după Primul An de Servicii, Societatea de Proiect îi va prezenta Partenerului Public, în conformitate cu Procedura de Revizuire, un Program Anual pentru următorul An de Servicii. Orice astfel de Program Anual va cuprinde detalii cu privire la datele propuse de începere și de terminare pentru fiecare perioadă de Închidere a Facilităților Proiectului și lucrările ce vor fi realizate.

21.2.2 Cu cel puțin [30] de Zile Lucrătoare înainte de începutul oricărui Trimestru, Societatea de Proiect îi poate prezenta Partenerului Public, în conformitate cu Procedura de Revizuire, o versiune revizuită a Graficului Închiderilor Facilităților Proiectului prezentat conform Art. 21.2.1 (*Prezentarea Programelor Anuale*) în care vor fi evidențiate modificările propuse ale perioadelor de Închidere a Facilităților Proiectului în ceea ce privește Trimestrul respectiv. Dacă nu există obiecțiuni în conformitate cu Procedura de Revizuire față de această versiune revizuită, atunci aceasta va înlocui Graficul Închiderilor a Facilităților Proiectului anual pentru Trimestrul respectiv.

21.2.3 Partenerul Public poate formula observații în legătură cu orice perioadă de Închidere a Facilităților Proiectului solicitată într-un Grafic al Închiderilor Facilităților Proiectului prezentat de Societatea de Proiect conform Art. 21.2.1 (*Prezentarea Programelor Anuale*) sau Art. 21.2.2 (*Prezentarea Programelor Anuale*) în conformitate cu Anexa [●] (*Procedura de Revizuire*). În această situație, Partenerul Public va notifica Societatea de Proiect, prezentând motivele și va indica, în cazul unei obiecții formulate conform Anexei [●] (*Procedura de Revizuire*), o durată corespunzătoare pentru această Închidere a Facilităților

Proiectului și, în orice alt caz, o perioadă în care poate fi reprogramată perioada neacceptabilă, în baza principiului că fiecare astfel de perioadă reprogramată va fi cât mai apropiată posibil de perioada solicitată de Închidere a Facilităților Proiectului și va avea o durată egală cu aceasta sau, în cazul în care Societatea de Proiect a indicat altă perioadă și/sau durată care ar fi preferabilă pentru Societatea de Proiect și care este acceptabilă pentru Reprezentantul Partenerului Public, va notifica această altă perioadă și/sau durată. În acest caz, Societatea de Proiect va modifica în mod corespunzător Graficul Închiderilor Facilităților Proiectului relevant și îl va prezenta din nou Partenerului Public, în conformitate cu Procedura de Revizuire.

- 21.2.4 Societatea de Proiect nu va efectua nicio Închidere a Facilităților Proiectului decât:
- (a) în conformitate cu un Grafic al Închiderilor Facilităților Proiectului față de care nu a fost formulată nicio obiecție în temeiul Procedurii de Revizuire;
 - (b) în conformitate cu procedurile prevăzute la Art. 21.2.7 (*Prezentarea Programelor Anuale*); sau
 - (c) într-o Situație de Urgență, în conformitate cu Art. 21.2.8 (*Prezentarea Programelor Anuale*).
- 21.2.5 Societatea de Proiect nu va efectua nicio Închidere a Facilităților Proiectului fără a obține în prealabil orice Autorizație privind această Închidere a Facilităților Proiectului care este necesară în baza oricărei Legi.
- 21.2.6 Partenerul Public îi poate solicita Societății de Proiect, prin transmiterea unei notificări prealabile de [90] de zile, să reprogrameze o perioadă de Închidere a Facilităților Proiectului dintr-un Grafic al Închiderilor Facilităților Proiectului față de care nu a fost formulată nicio obiecțiune în conformitate cu Procedura de Revizuire dacă, drept urmare a unei schimbări a oricăror circumstanțe, această reprogramare este necesară pentru îndeplinirea standardelor stabilite în Anexa [●] (*Procedura de Revizuire*), dar cu mențiunea că Partenerul Public nu poate solicita:
- (a) ca această perioadă de Închidere a Facilităților Proiectului să fie devansată cu mai mult de [60] de zile de la data stabilită pentru începerea acestei perioade de Închidere a Facilităților Proiectului; sau
 - (b) ca o perioadă de Închidere a Facilităților Proiectului să fie amânată cu mai mult de [60] de zile de la data programată a începerii respectivei perioade de Închidere a Facilităților Proiectului.
- 21.2.7 Dacă apare necesitatea unor Lucrări Urgente (care nu sunt în legătură cu o Situație de Urgență) care necesită Închideri ale Facilităților Proiectului altfel decât în conformitate cu un Grafic al Închiderilor Facilităților Proiectului aprobat, Societatea de Proiect va informa Partenerul Public în legătură cu această necesitate și va solicita aprobarea datei de începere propuse și a duratei estimate a Închiderilor Facilităților Proiectului necesare. Aprobarea de către Partenerul Public a acestor lucrări nu va fi refuzată sau amânată în mod nejustificat, având în vedere factorii prevăzuți în Anexa [●] (*Procedura de Revizuire*).

- 21.2.8 Dacă, în urma unei Situații de Urgență, apare necesitatea unor lucrări de întreținere sau reparații neprogramate care necesită Închideri ale Facilităților Proiectului altfel decât în conformitate cu un Grafic al Închiderilor Facilităților Proiectului aprobat, Societatea de Proiect poate efectua astfel de Închideri ale Facilităților Proiectului, cu condiția ca Societatea de Proiect să îl informeze cât mai curând posibil pe Partenerul Public în legătură cu această închidere și cu motivele sale și să ia toate măsurile rezonabile pentru a reduce la minim durata acestei Închideri a Facilităților Proiectului.

21.3 Evoluția față de Programul Anual

- 21.3.1 În cazul în care Partenerul Public sau Societatea de Proiect consideră în orice moment că prestarea efectivă a Serviciilor nu este în conformitate cu Programul Anual sau sunt necesare revizuri ale Graficului Închiderilor Facilităților Proiectului, Societatea de Proiect, în termen de [28] de zile de la data la care a luat cunoștință de acest lucru:
- (a) îi va prezenta Partenerului Public un raport în care va identifica motivele pentru respectiva neconformitate; și
 - (b) îi va prezenta Partenerului Public, în conformitate cu Procedura de Revizuire, un Program Anual revizuit, care va demonstra faptul că Societatea de Proiect va îndeplini Cerințele privind Serviciile și Declarațiile de Metodă, după caz.
- 21.3.2 Programul Anual revizuit va fi implementat în condițiile în care Partenerul Public nu formulează nicio obiecție cu privire la acesta.
- 21.3.3 Partenerul Public va avea dreptul de a formula observații cu privire la orice Program Anual revizuit pentru motivele prevăzute în Anexa [●] (*Procedura de Revizuire*).

21.4 Modificări ale Programului Anual

- 21.4.1 În cazul în care Societatea de Proiect intenționează să efectueze orice modificări la Programul Anual, Societatea de Proiect:
- (a) îi va prezenta Partenerului Public un raport în care va identifica motivele pentru respectiva modificare; și
 - (b) îi va prezenta Partenerului Public, în conformitate cu Procedura de Revizuire, o versiune modificată a Programului Anual, care va demonstra faptul că Societatea de Proiect va îndeplini Cerințele privind Serviciile și Declarațiile de Metodă, după caz.
- 21.4.2 Orice modificare a Programului Anual va fi implementată cu condiția ca Partenerul Public să nu formuleze nicio obiecție cu privire la aceasta.
- 21.4.3 Partenerul Public va avea dreptul de a formula observații cu privire la orice Program Anual modificat pentru motivele prevăzute în Anexa [●] (*Procedura de Revizuire*).

21.5 Programul Anual

Programul Anual inițial și orice Program Anual revizuit sau modificat:

- 21.5.1 vor fi în conformitate cu Buna Practică Industrială;

- 21.5.2 vor fi suficient de detaliate pentru a permite Partenerului Public să monitorizeze și să supravegheze în mod corespunzător îndeplinirea acestora; și
- 21.5.3 vor prevedea că Serviciile trebuie să îndeplinească Cerințele privind Serviciile și Declarațiile de Metodă.

22 CONTROLUL CALITĂȚII ȘI VERIFICĂRI

22.1 Controlul Calității

- 22.1.1 Societatea de Proiect este responsabilă pentru calitate, controlul calității și executarea în termen a Serviciilor, precum și pentru calitatea Documentelor Proiectului.
- 22.1.2 În acest sens, Societatea de Proiect trebuie să stabilească și să mențină un Sistem de Management al Calității în conformitate cu Art. 26.1 (*Sisteme de Management al Calității și Documentație de Calitate*) care se aplică Serviciilor (inclusiv Serviciile contractate de Subcontractanți și de alți agenți) și procedurilor pe care Societatea de Proiect le va urma în organizarea, administrarea și controlarea implementării Contractului și asigurarea calității necesare.
- 22.1.3 Societatea de Proiect trebuie să realizeze un plan de management care să descrie Sistemul de Management al Calității (inclusiv un plan de monitorizare care să descrie modul în care Societatea de Proiect va monitoriza respectarea cerințelor relevante din Cerințele privind Serviciile prevăzute în Anexa [●] (*Cerințele privind Construcția și Serviciile*) („**Monitorizarea Serviciilor**”) pe care să îl depună la Partenerul Public în vederea acceptării în conformitate cu Procedura de Revizuire („**Planul de Monitorizare a Serviciilor**”).
- 22.1.4 În executarea Serviciilor, Societatea de Proiect trebuie să respecte întotdeauna Planul de Monitorizare a Serviciilor și să asigure respectarea acestuia de către Subcontractanții săi și de către alți agenți.
- 22.1.5 Societatea de Proiect rămâne singura responsabilă pentru orice erori, omisiuni, greșeli sau defecte în Documentele Proiectului și/sau în orice Servicii planificate sau prestate, iar orice revizuire, inspecție, evaluare sau acceptare de către Partenerul Public nu afectează responsabilitatea Societății de Proiect.

22.2 Înregistrarea și Soluționarea Notificărilor

Societatea de Proiect va organiza un sistem pentru înregistrarea și soluționarea plângerilor, cererilor, solicitărilor de informații și rapoartelor privind defecțiuni în care Societatea de Proiect va înregistra toate aceste chestiuni („**Sistemul de Înregistrare**”).

22.3 Măsurători periodice

- 22.3.1 Cu excepția obligațiilor de măsurare specifice ale Societății de Proiect stabilite în Cerințele privind Serviciile astfel cum sunt ele prevăzute în Anexa [●] (*Cerințele privind Construcția și Serviciile*), Societatea de Proiect trebuie, începând cu Data Începerii Serviciilor, să efectueze măsurători periodice cel puțin o dată la 3 luni pentru a evalua măsura în care aceasta respectă obligațiile sale relevante aferente Cerințelor privind Serviciile. Aceste măsurători periodice trebuie să fie efectuate în conformitate cu Planul de Monitorizare a Serviciilor, iar

rezultatele trebuie să fie procesate cât mai curând posibil în Sistemul de Înregistrare și transmise imediat către Partenerul Public.

- 22.3.2 Societatea de Proiect trebuie să realizeze protocoale de măsurare a performanțelor și a sincronizării măsurătorilor periodice menționate la Art. 22.3.1 și să includă aceste protocoale de măsurare în Planul de Monitorizare a Serviciilor.

22.4 Inspecții

- 22.4.1 Partenerul Public (sau Reprezentantul său) poate, în orice moment, să efectueze inspecții anunțate sau neanunțate pentru a evalua dacă Societatea de Proiect își respectă obligațiile sale conform Contractului.
- 22.4.2 Societatea de Proiect trebuie să îi furnizeze Partenerului Public acces la locațiile unde Serviciile sunt pregătite sau exercitate și să îi furnizeze toate informațiile solicitate în mod rezonabil.
- 22.4.3 Atunci când efectuează o inspecție, Partenerul Public trebuie să se străduiască să minimizeze orice impediment cu privire la prestarea Serviciilor.
- 22.4.4 Partenerul Public îi va furniza Societății de Proiect rezultatele inspecției cât mai curând posibil, iar Societatea de Proiect trebuie să proceseze rezultatele într-un raport în Sistemul de Înregistrare cât mai curând posibil și în termen de cel mult [●] Zile Lucrătoare.
- 22.4.5 Partenerul Public nu are obligația de a notifica Societatea de Proiect cu privire la orice nereguli identificate în urma inspecției, iar o inspecție nu implică aprobarea sau acceptarea Serviciilor.
- 22.4.6 Costul unei inspecții este în sarcina Partenerului Public, cu excepția cazului în care inspecția este anunțată cu cel puțin 2 (două) Zile Lucrătoare în avans, situație în care costul va fi suportat de Societatea de Proiect (în limita a maximum [specificați suma]) dacă sunt identificate orice elemente care nu au fost înregistrate încă în Sistemul de Înregistrare și care impun o deducere cumulată de cel puțin [specificați suma].

22.5 Raportul de monitorizare

În termen de [●] Zile Lucrătoare de la începutul lunii, Societatea de Proiect trebuie să îi furnizeze Partenerului Public un raport al rezultatelor Monitorizării aferente lunii anterioare.

23 INSPECȚII LA ÎNCETARE

23.1 Condiții privind Transferul

- 23.1.1 Societatea de Proiect trebuie să se asigure că, la Data Expirării (sau la Data Încetării, oricare dintre acestea survine mai întâi), Facilitățile Proiectului respectă Cerințele privind Serviciile, astfel cum sunt prevăzute în Anexa [●] (*Cerințe privind Construcția și Serviciile*) („**Cerințele Transferului**”).
- 23.1.2 Societatea de Proiect trebuie, în intervalul care începe cu 1 (un) an înainte de Data Expirării și se termină la un an după această dată, să ofere toată asistența rezonabilă Partenerului

Public și/sau, la cererea acestuia, persoanelor desemnate de acesta, pentru ca întreținerea să fie continuată fără întrerupere după Data Expirării și pentru a permite transferul corespunzător al întreținerii către Partenerul Public și/sau persoanele desemnate de acesta.

23.1.3 În acest scop, Societatea de Proiect va asigura, printre altele, un transfer de cunoștințe referitoare la Servicii temeinic și cuprinzător, în măsura în care este necesar în mod rezonabil pentru a permite Partenerului Public și/sau persoanelor desemnate de acesta să întrețină Facilitățile Proiectului după Data Expirării. Acest transfer de cunoștințe va include cel puțin următoarele activități:

- (i) instruirea angajaților Partenerului Public și/sau a persoanelor desemnate de acesta în ceea ce privește prestarea întreținerii;
- (ii) furnizarea către Partenerul Public și/sau către persoanele desemnate de acesta a informațiilor despre Servicii necesare în mod rezonabil pentru a le permite să efectueze întreținerea după Data Expirării într-un mod care să reducă la minimum orice inconvenient pentru operațiunile Partenerului Public;
- (iii) furnizarea de informații privind profilurile și competențele personalului, ale potențialilor agenți și ale altor resurse utilizate de Partenerul Privat pentru Servicii, așa cum ar putea fi necesar pentru ca Partenerul Public și/sau persoanele desemnate de acesta să efectueze întreținerea după Data Expirării; și
- (iv) furnizarea unui acces rezonabil pentru personalul relevant al Partenerului Privat sau pentru agenții săi timp de cel puțin un an după Data Expirării.

23.2 Inspecții pentru Transfer

23.2.1 Având în vedere prevederile Art. 23.1, Partenerul Public și Societatea de Proiect trebuie să inspecteze împreună Facilitățile Proiectului, conduse de un expert independent și imparțial numit de comun acord de ambele Părți (acționând în mod rezonabil). Costurile expertului independent vor fi suportate de către Societatea de Proiect. În lipsa unui acord în termen de 40 de Zile Lucrătoare după ce o parte a solicitat o inspecție în conformitate cu prezentul Art. 23.2, expertul independent va fi numit în conformitate cu Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*).

23.2.2 Prima inspecție trebuie să aibă loc nu mai devreme de 120 de luni și nu mai târziu de 114 luni înainte de Data Expirării. O inspecție ulterioară trebuie să fie efectuată cel puțin o dată la 24 de luni. O inspecție trebuie să aibă loc nu mai devreme de 36 de luni și nu mai târziu de 24 de luni înainte de Data Expirării („**Inspecția pentru Garanție**”). Ultima inspecție trebuie să aibă loc nu mai devreme de șase luni și nu mai târziu de patru luni înainte de Data Expirării, cu excepția cazului în care Părțile convin altfel.

23.2.3 Inspecțiile au loc la cererea Societății de Proiect. Dacă Partenerul Public dorește o inspecție suplimentară, eventual efectuată de către un alt expert independent și imparțial, acesta va plăti costurile aferente. Orice cerere de inspecție trebuie să fie transmisă în scris celeilalte Părți cu cel puțin 20 de Zile Lucrătoare înainte de inspecție.

- 23.2.4 În termen de 20 de Zile Lucrătoare după fiecare inspecție, expertul independent trebuie să furnizeze ambelor Părți un rezumat al lucrărilor de întreținere care trebuie efectuate în plus față de Servicii/ incluse în Cerințele privind Serviciile, astfel cum sunt prevăzute în Anexa [●] (*Cerințe privind Construcția și Serviciile*), astfel încât Facilitățile Proiectului să îndeplinească Cerințele Transferului la Data Expirării („**Întreținerea Suplimentară**”), completat cu un program de implementare a acestei Întrețineri Suplimentare și o declarație a costurilor implicate.
- 23.2.5 Fiecare Parte poate verifica dacă rezumatul, programul și declarația de costuri (plătibile de către Societatea de Proiect) privind Întreținerea Suplimentară sunt realiste, corecte și complete. Fiecare Parte poate, în termen de 15 Zile Lucrătoare de la primirea acestora, să îi solicite expertului independent să ofere clarificări sau să efectueze investigații suplimentare cu privire la Întreținerea Suplimentară și să furnizeze un rezumat suplimentar cu un program și o declarație de costuri, în fiecare caz în termen de 20 de Zile Lucrătoare de la solicitare. În cazul în care oricare dintre Părți dorește să conteste aceste clarificări sau rezumatul suplimentar, aceasta trebuie să inițieze o dispută în conformitate cu Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*) în termen de 15 Zile Lucrătoare de la expirarea perioadei de 20 de Zile Lucrătoare.

23.3 Garanție de Transfer

- 23.3.1 Dacă Inspecția pentru Garanție indică faptul că este necesară o Întreținere Suplimentară, Societatea de Proiect trebuie, în scopul asigurării respectării obligațiilor sale conform prezentului Contract și în termen de 25 de Zile Lucrătoare de la primirea rezumatului privind Întreținerea Suplimentară, să furnizeze o garanție pentru o sumă egală cu costul respectivei Întrețineri Suplimentare, așa cum se demonstrează prin declarația costurilor implicate menționată la Art. 23.2.4 (*Inspecții pentru Transfer*). Garanția trebuie să fie emisă de o instituție de credit acceptabilă pentru Partenerul Public și să fie în forma prevăzută în Anexa [●] sau în orice altă formă similară aprobată de Partenerul Public („**Garanția de Transfer**”).
- 23.3.2 Dacă, în urma unor inspecții ulterioare, rezultă din:
- (i) rezumatul furnizat în conformitate cu Art. 23.2.4 (*Inspecții pentru Transfer*), clarificat sau ajustat în conformitate cu Art. 23.2.5 (*Inspecții pentru Transfer*), sau din
 - (ii) rezultatul unei proceduri la care se face referire la Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*),
- că:
- (a) este necesară o Întreținere Suplimentară, și că
 - (b) costul acesteia depășește valoarea maximă existentă a Garanției de Transfer,

atunci Societatea de Proiect trebuie să furnizeze o garanție suplimentară, în termen de 20 de Zile Lucrătoare, pentru o sumă egală cu această diferență, emisă de o instituție de credit acceptabilă pentru Partenerul Public și în forma prevăzută în Anexa [●] sau în orice altă formă similară aprobată în prealabil de către Partenerul Public („**Garanția de Transfer Suplimentară**”).

- 23.3.3 Dacă o inspecție ulterioară sau rezultatul unei Proceduri de Soluționare a Disputelor arată că costul Întreținerii Suplimentare este mai mic decât valoarea totală a Garanției de Transfer de rambursat (și, dacă este cazul, a Garanției (Garanțiilor) de Transfer Suplimentare), atunci Partenerul Public, la cererea Societății de Proiect, îi/le va notifica emitentului (emitenților) garanției (garanțiilor) relevante că aceste sume restante vor fi reduse cu o sumă (sume) care are (au) ca rezultat reducerea sumei totale de rambursat cu o sumă egală cu diferența.
- 23.3.4 Garanția de Transfer și Garanția (Garanțiile) de Transfer Suplimentară (Suplimentare) sunt valabile timp de doi ani. Cu trei luni înainte de expirarea oricărei Garanții de Transfer (și, dacă este cazul, a oricărei (oricăror) Garanții de Transfer Suplimentare), Societatea de Proiect trebuie să prelungească (sau să furnizeze un înlocuitor al fiecărei garanții) pentru un an, în caz contrar Partenerul Public va avea dreptul să execute garanția respectivă.

23.4 Certificatul de Transfer

- 23.4.1 Nu mai târziu de două luni înainte de Data Expirării, Societatea de Proiect îi va prezenta Partenerului Public un raport care să indice faptul că Cerințele Transferului au fost îndeplinite sau vor fi îndeplinite până la Data Expirării.
- 23.4.2 Inspecția de la Data Expirării în vederea eliberării Certificatului de Transfer se va efectua în prezența Societății de Proiect sau în urma unei notificări transmise Societății de Proiect cu cel puțin zece (10) Zile Lucrătoare înainte.
- 23.4.3 Dacă Cerințele Transferului au fost îndeplinite, Partenerul Public îi va preda Certificatul de Transfer Societății de Proiect la Data Expirării. În cazul în care Cerințele Transferului nu au fost îndeplinite, Partenerul Public îi va preda un raport de refuz Societății de Proiect cât mai curând posibil în mod rezonabil la Data Expirării sau înainte de aceasta.
- 23.4.4 În cazul în care este predat un raport de refuz, Societatea de Proiect va asigura, fără notificare și în toate cazurile în termenul rezonabil stabilit de Partenerul Public în raportul de refuz, că Facilitățile Proiectului sunt aduse în conformitate cu ceea ce este necesar pentru ca Certificatul de Transfer să fie eliberat.
- 23.4.5 În urma acțiunilor sale în conformitate cu Art. 23.4.4 (*Certificatul de Transfer*), Societatea de Proiect va notifica Partenerul Public atunci când consideră că Cerințele Transferului au fost îndeplinite. În termen de 15 zile calendaristice de la primirea acestei notificări, Certificatul de Transfer va fi eliberat de către Partenerul Public sau un al doilea raport de refuz îi va fi eliberat Societății de Proiect. Cu excepția cazului în care Societatea de Proiect nu contestă motivele refuzului, Societatea de Proiect trebuie să depună o contestație în conformitate cu Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*) în termen de 15 zile calendaristice de la primire, în caz contrar se va considera că Societatea de Proiect a fost de acord cu motivele refuzului.
- 23.4.6 Partenerul Public va emite Certificatul de Transfer la Data Expirării dacă:
- (i) Partenerul Public a stabilit că Cerințele Transferului au fost îndeplinite;
 - (ii) Societatea de Proiect i-a transferat Partenerului Public toate garanțiile furnizate Societății de Proiect de către orice agent în legătură cu prestarea Serviciilor;

- (iii) cu aplicarea în mod corespunzător a prevederilor Art. 49 (*Autorizații*), Societatea de Proiect i-a furnizat Partenerului Public toate Autorizațiile, iar Societatea de Proiect a luat toate măsurile rezonabile pentru a transfera Autorizațiile (dacă este necesar) către Partenerul Public sau către reprezentantul acestuia;
 - (iv) Societatea de Proiect a respectat cerințele Art. 23.2.2 (*Inspecții pentru Transfer*) și 23.1.3 (*Inspecții pentru Transfer*); și
 - (v) Societatea de Proiect i-a furnizat Partenerului Public documentele, informațiile și cooperarea menționate în Art. 49 (*Autorizații*).
- 23.4.7 În termen de 14 zile calendaristice de la emiterea Certificatului de Transfer, Partenerul Public va informa, la cererea Societății de Proiect, emitentul (emitenții) Garanției de Transfer și/sau al/ai Garanției (Garanțiilor) de Transfer Suplimentare cu privire la expirarea garanției (garanțiilor) relevante și va returna originalele emitentului (emitenților), sub rezerva 23.4.9 (*Certificatul de Transfer*).
- 23.4.8 Partenerul Public poate refuza să furnizeze Certificatul de Transfer dacă, la Data Expirării, nu au fost îndeplinite toate condițiile menționate la Art. 23.4.6 (*Certificatul de Transfer*).
- 23.4.9 În cazul în care Societatea de Proiect și-a îndeplinit obligațiile prevăzute la Art. 23.4.6 (*Certificatul de Transfer*), sau dacă sunt constatate doar abateri minore, care sunt limitate ca număr și care nu sunt susceptibile de a cauza interferențe cu utilizarea, funcționarea, durata de viață, siguranța sau securitatea Facilităților Proiectului, Partenerul Public va elibera Certificatul de Transfer sub rezerva unei deduceri care să reflecte aceste abateri și/sau a obligației Societății de Proiect de a remedia aceste abateri într-o perioadă care va fi stabilită de către Partenerul Public.
- 23.4.10 Dacă Certificatul de Transfer este eliberat sub rezerva unei deduceri și/sau a unei obligații prevăzute la Art. 23.4.9 (*Certificatul de Transfer*), Garanția de Transfer (sau, după caz, Garanția (Garanțiile) de Transfer Suplimentară (Suplimentare)) va fi redusă doar până la o sumă totală egală cu dublul costului necesar pentru remedierea acestor abateri, sau compensația netă de încetare care urmează să fie plătită va fi redusă cu o astfel de sumă. Această sumă (sau, după caz, Garanția de Transfer și/sau Garanția (Garanțiile) de Transfer Suplimentară (Suplimentare)) va fi eliberată în termen de 20 de Zile Lucrătoare dacă și în măsura în care se stabilește că abaterile au fost rezolvate.
- 23.4.11 La Data Expirării, Contractul va înceta, fără a aduce atingere obligațiilor prevăzute la Art. 23.1.2 (*Condițiile Transferului*) și 23.1.3 (*Condițiile Transferului*).

PARTEA A V-A. ASIGURĂRI

24 ASIGURĂRI

24.1 Asigurări

- 24.1.1 Societatea de Proiect va încheia și ulterior va menține sau va asigura menținerea asigurărilor descrise în Anexa [●] (*Asigurări*) și a oricăror alte asigurări care pot fi necesare potrivit Legii. Aceste asigurări trebuie să producă efecte în fiecare caz nu mai târziu de data la care începe riscul respectiv.
- 24.1.2 Termenii și condițiile propuse ale oricărei asigurări menționate la Art. 24.1.1 (*Asigurări*) vor fi înaintate Partenerului Public conform Procedurii de Revizuire înainte de contractarea sau reînnoirea de către Societatea de Proiect a respectivelor asigurări. Partenerul Public poate formula observații cu privire la termenii și condițiile propuse pentru motivele prevăzute în Anexa [●] (*Procedura de Revizuire*).
- 24.1.3 Nicio Parte nu va întreprinde nicio acțiune și nu va omite să întreprindă nicio acțiune rezonabilă și (în măsura în care aceasta este, în mod rezonabil, în puterea sa) nici nu va permite să apară nimic în legătură cu Partea respectivă care să dea oricărui asigurător dreptul de a refuza plata oricărei pretenții în baza oricărei polițe de asigurare în care Partea respectivă are calitatea de asigurat, co-asigurat sau asigurat suplimentar.
- 24.1.4 Cu excepția oricăror asigurări necesare potrivit Legii, asigurările menționate la Art. 24.1.1 (*Asigurări*) vor:
- (a) desemna Societatea de Proiect și Finanțatorii Principali în calitate de co-asigurați împreună cu orice altă parte care menține asigurarea, cu aplicarea în mod corespunzător a Art. 24.1.5 (*Asigurări*);
 - (b) conține o clauză de renunțare la drepturile asigurătorilor de subrogare împotriva Partenerului Public, angajaților și împuterniciților acestuia;
 - (c) prevedea transmiterea către Partenerul Public a unei notificări scrise cu [30] de zile înainte în cazul anulării, ne-reînnoirii sau modificării acestora; și
 - (d) cu privire la Polițele privind Pagube Materiale, vor prevedea plata oricăror despăgubiri de către asigurători în conformitate cu prevederile Art. 24.2 (*Restabilire*).
- 24.1.5 Oricând este posibil, asigurările menționate la Art. 24.1.1 (*Asigurări*) vor desemna Partenerul Public în calitate de co-asigurat pentru interesul său separat.
- 24.1.6 Societatea de Proiect îi va furniza Partenerului Public:
- (a) la cerere, copii ale tuturor polițelor de asigurare menționate la Art. 24.1.1 (*Asigurări*) (împreună cu orice alte informații solicitate în mod rezonabil de Partenerul Public în legătură cu aceste polițe de asigurare), iar Partenerul Public va avea dreptul de a le inspecta în cadrul programului normal de lucru; și

- (b) dovezi că primele plătibile în baza tuturor polițelor de asigurare au fost plătite și că asigurările sunt în vigoare și produc efecte depline în conformitate cu cerințele prezentului Art. 24.1 (*Asigurări*) și ale Anexei [●] (*Asigurări*).
- 24.1.7 Certificatele de reînnoire în legătură cu asigurările menționate la Art. 24.1.1 (*Asigurări*) vor fi obținute astfel cum și atunci când este necesar și copii ale acestora (certificate într-o manieră acceptabilă pentru Partenerul Public) vor fi transmise Partenerului Public de îndată ce acest lucru va fi posibil, dar în orice caz la data reînnoirii sau înainte de aceasta.
- 24.1.8 În cazul în care Societatea de Proiect încalcă prevederile Art. 24.1.1 (*Asigurări*), Partenerul Public poate plăti orice prime necesare pentru a păstra aceste asigurări în vigoare sau poate încheia el însuși aceste asigurări și, în oricare caz, poate recupera sumele cheltuite în acest scop de la Societatea de Proiect, în baza unei solicitări scrise, inclusiv prin deducere din Plata Lunară.
- 24.1.9 Societatea de Proiect îi va transmite Partenerului Public o notificare în termen de [30] de zile de la emiterea oricărei pretenții ce depășește suma de [●] Euro (*Indexată*) în baza oricăreia dintre polițele de asigurare menționate la Art. 24.1 (*Asigurări*), însoțită de detalii complete cu privire la incidentul care a dat naștere pretenției.
- 24.1.10 Nici nerespectarea și nici respectarea deplină a clauzelor prezentului Contract referitoare la asigurări nu vor limita sau exonera Societatea de Proiect de răspunderile și obligațiile prevăzute în prezentul Contract.
- 24.1.11 Plata primelor pentru asigurările menționate la Art. 24.1.1 (*Asigurări*) va fi responsabilitatea Societății de Proiect.
- 24.1.12 Asigurările menționate la prezentul Art. 24.1 (*Asigurări*) vor fi încheiate cu [asigurători cu un rating de credit de cel puțin BB+ (conform Standard & Poor's)], astfel cum au fost aprobați de Partenerul Public (aprobare care nu va fi refuzată sau întârziată în mod nejustificat).
- 24.1.13 Cu excepția Art. 24.1.1, 24.1.3, 24.1.6 și 24.1.7 (*Asigurări*) prevederile prezentului Art. 24.1 (*Asigurări*) nu se vor aplica asigurării de răspundere profesională a Antreprenorului Construcției („**Asigurarea RP**”) iar, în legătură cu Asigurarea RP, Societatea de Proiect se angajează să îi prezinte Partenerului Public dovezi satisfăcătoare (astfel cum și atunci când Partenerul Public va solicita în mod rezonabil) că Asigurarea RP este în vigoare și produce efecte depline de la data de începere a activităților de proiectare în temeiul prezentului Contract până la data la care expiră o perioadă de 3 ani de la și incluzând finalizarea Lucrărilor (aceste dovezi vor include detalii privind acoperirea prin asigurare), inclusiv confirmarea limitelor teritoriale, limita despăgubirilor (care va fi de minim [●] Euro) pentru fiecare pretenție și limita despăgubirilor totală (cu condiția a cel puțin unei reîntregiri automate a limitei totale de despăgubire), nivelurile franșizelor, asigurătorii și numărul polițelor de asigurare.
- 24.1.14 În plus, în măsura în care următoarele nu constituie o încălcare a termenilor și condițiilor Asigurării RP, Societatea de Proiect se angajează (și convine să asigure că Subcontractanții săi se angajează) să:

- (a) îi furnizeze Partenerului Public copii ale tuturor notificărilor emise în baza Asigurării RP în legătură cu Proiectul (în afară de cazurile în care pretenția este emisă de Partenerul Public);
- (b) îi notifice Partenerului Public:
 - (i) orice anulare a Asigurării RP cu cel puțin douăzeci [(20)] de Zile Lucrătoare înainte de data anulării;
 - (ii) orice schimbări semnificative sau orice suspendare a acoperirii de asigurare în legătură cu Proiectul cu cel puțin douăzeci [(20)] de Zile Lucrătoare înainte de schimbare sau suspendare;
 - (iii) orice eveniment despre care ia cunoștință sau despre care s-ar putea considera în mod rezonabil că a luat cunoștință, care poate vicia Asigurarea RP în legătură cu Proiectul;
 - (iv) orice act, omisiune sau eveniment care poate afecta în mod negativ termenii și obiectul Asigurării RP în legătură cu Proiectul sau o poate invalida sau face inaplicabilă;
- (c) îi furnizeze Partenerului Public acele informații pe care Partenerul Public le poate solicita în mod rezonabil în legătură cu orice pretenție sau împrejurare care i-a fost notificată în baza Asigurării RP în legătură cu Proiectul și orice încălcare potențială a limitei totale a poliței (în afară de cazurile în care această pretenție este emisă de Partenerul Public);
- (d) să le dezvăluie asigurătorilor relevanți:
 - (i) orice aspecte care ar putea fi în mod rezonabil considerate semnificative în contextul Proiectului; și
 - (ii) orice alte asigurări care trebuie menținute în baza prezentului Art. 24 (*Asigurări*);
- (e) să includă interesele Partenerului Public (dacă există) în orice pretenție sau împrejurare notificată în baza Asigurării RP în legătură cu Proiectul și să îi furnizeze Partenerului Public o copie a acestei notificări.

24.2 Restabilire

- 24.2.1 Toate despăgubirile din asigurări obținute în baza oricărei polițe menționate la Anexa [●] (*Asigurări*) („**Polițe privind Pagube Materiale**”) vor fi folosite pentru repararea, restabilirea sau înlocuirea fiecărei sau fiecăror părți ale Facilităților Proiectului în legătură cu care au fost plătite despăgubirile.
- 24.2.2 Toate despăgubirile din asigurări plătite în baza oricărei Polițe privind Pagube Materiale în legătură cu un singur eveniment (sau serie de evenimente asociate) cu o valoare mai mare de [●] Euro (Indexată) vor fi plătite în Contul Comun de Asigurare.

24.2.3 În cazurile în care este formulată o pretenție sau sunt plătite ori datorate despăgubiri din asigurări în baza oricărei Polițe privind Pagube Materiale în legătură cu un singur eveniment (sau serie de evenimente asociate) („**Incidentul Relevant**”) cu o valoare mai mare de [●] Euro (Indexată):

- (a) Societatea de Proiect îi va transmite cât mai curând posibil Partenerului Public (atunci când pretenția nu are legătură cu Lucrările) sau (atunci când pretenția are legătură cu Lucrările) Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public și, în orice caz, în termen de 30 de zile de la emiterea pretenției, un plan pregătit de Societatea de Proiect pentru realizarea lucrărilor necesare („**Lucrările de Restabilire**”) pentru repararea, restabilirea sau înlocuirea („**Planul de Restabilire**”) bunurilor care fac obiectul pretenției sau pretențiilor relevante în conformitate cu Art. 24.2.4 (*Restabilire*). În Planul de Restabilire se vor stabili:
 - (i) identitatea persoanei propuse pentru a efectua Lucrările de Restabilire (dacă nu este Antreprenorul Construcției), care va face obiectul acordului prealabil scris al Partenerului Public; și
 - (ii) termenii propuși și graficul de timp propus în care trebuie efectuate Lucrările de Restabilire (inclusiv data la care Proiectul va deveni pe deplin operațional), ai căror termeni finali vor face obiectul aprobării prealabile scrise a Partenerului Public (atunci când pretenția nu are legătură cu Lucrările) sau a Inginerului Independent (atunci când pretenția are legătură cu Lucrările) în temeiul Procedurii de Revizuire;
- (b) cu condiția ca Partenerul Public (atunci când pretenția nu are legătură cu Lucrările) sau Inginerul Independent (atunci când pretenția are legătură cu Lucrările) să fie satisfăcut că Planul de Restabilire îi va permite Societății de Proiect să respecte prevederile Art. 24.2.4 (*Restabilire*) într-un interval de timp rezonabil:
 - (i) Planul de Restabilire va fi adoptat;
 - (ii) Societatea de Proiect va încheia acordurile necesare pentru efectuarea Lucrărilor de Restabilire cu persoana identificată în Planul de Restabilire aprobat;
 - (iii) înainte de Data Încetării sau de Data Expirării, oricare dintre acestea survine prima, orice sume din Contul Comun de Asigurare („**Încasări Relevante**”) (împreună cu orice dobândă acumulată) pot fi retrase de Societatea de Proiect din Contul Comun de Asigurare după cum va fi necesar pentru a-i permite să efectueze plăți în conformitate cu termenii acordurilor menționate la Art. 24.2.3(b)(ii) (*Restabilire*) și pentru a plăti orice alte costuri și cheltuieli rezonabile ale Societății de Proiect cu scopul exclusiv de a finanța Lucrările de Restabilire. După Data Încetării sau Data Expirării, oricare dintre acestea survine prima, Partenerul Public poate retrage sumele rămase în Contul Comun de Asigurare în scopul finanțării oricăror Lucrări de Restabilire;
 - (iv) Partenerul Public convine și se angajează, în condițiile respectării de către Societatea de Proiect a obligațiilor ce îi revin în temeiul prezentului Articol și

cu condiția ca Societatea de Proiect să asigure că Lucrările de Restabilire sunt realizate și finalizate în conformitate cu acordurile menționate la Art. 24.2.3(b)(ii) (*Restabilire*), că nu va exercita niciun drept pe care altfel l-ar putea avea de a înceta prezentul Contract ca urmare a evenimentului care a dat naștere pretenției pentru Încasările Relevante;

- (v) Partenerul Public se angajează să depună toate eforturile rezonabile pentru a asista Societatea de Proiect în îndeplinirea Planului de Restabilire;
- (vi) după ce Planul de Restabilire aprobat de către Partenerul Public (atunci când pretenția nu are legătură cu Lucrările) sau de către Inginerul Independent (atunci când pretenția are legătură cu Lucrările) a fost implementat într-un mod considerat, în mod rezonabil, drept satisfăcător de către Partenerul Public (atunci când pretenția nu are legătură cu Lucrările) sau de către Inginerul Independent (atunci când pretenția are legătură cu Lucrările) și în conformitate cu prevederile Art. 24.2.4 (*Restabilire*), Partenerul Public va permite retragerea de către Societatea de Proiect a oricăror Încasări Relevante aflate la momentul respectiv în Contul Comun de Asigurare care nu au fost plătite conform Art. 24.2.3(b)(iii) (*Restabilire*) în legătură cu Incidentul Relevant, împreună cu orice dobândă acumulată; și
- (vii) cu aplicarea în mod corespunzător a prevederilor Art. 41.1.3 (*Compensații plătibile de Societatea de Proiect*), Societatea de Proiect va fi responsabilă în mod exclusiv pentru plata oricărei deficiențe.

24.2.4 În cazurile în care urmează să se folosească despăgubiri din asigurări, în conformitate cu prezentul Contract, pentru repararea, restabilirea sau înlocuirea (oricărei părți a) Facilităților Proiectului, Societatea de Proiect va realiza lucrările în conformitate cu Cerințele privind Proiectarea și Construcția, astfel încât, la finalizarea lucrărilor, clauzele Contractului să fie respectate.

24.3 Riscuri Neasigurabile

24.3.1 Nicio prevedere a prezentului Art. 24 (*Asigurări*) nu va obliga Societatea de Proiect să încheie o asigurare în legătură cu un risc care este Neasigurabil, în afară de cazurile în care cauza predominantă a faptului că riscul este Neasigurabil constă în orice acțiune/acțiuni sau omisiune/omisiuni a/ale Societății de Proiect sau a/ale unei Persoane având Legături cu Societatea de Proiect.

24.3.2 Dacă un risc care în mod normal este acoperit de asigurarea pentru antreprenori împotriva tuturor riscurilor, de asigurarea pentru daune aduse proprietății, de asigurarea de răspundere civilă față de terți, de asigurarea pentru întârzierea începerii și întreruperea activității economice (dar nu pentru pierderea profitului) sau de asigurări obligatorii potrivit Legii, în fiecare caz necesară în temeiul prezentului Contract, devine Neasigurabil, atunci:

- (a) Societatea de Proiect va notifica Partenerul Public cu privire la orice risc care devine Neasigurabil în termen de [5] zile de la data la care constată acest lucru și, în orice caz, cu cel puțin [5] zile înainte de expirarea sau anularea oricărei asigurări existente în legătură cu acel risc; și

- (b) dacă ambele Părți sunt de acord sau în cazul în care se stabilește în conformitate cu prevederile Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*) că riscul este Neasigurabil și că:
- (i) faptul că riscul este Neasigurabil nu este cauzat de acțiunile Societății de Proiect sau ale oricărei Persoane având Legături cu Societatea de Proiect; și
 - (ii) Societatea de Proiect i-a demonstrat Partenerului Public că, în circumstanțe similare (în absența tipului de exonerare avut în vedere în prezentul Art. 24.3 (*Riscuri Neasigurabile*), Societatea de Proiect și un consiliu de administrație prudent al unei societăți care operează în Uniunea Europeană proiecte cu caracteristici identice sau substanțial similare cu cel operat de către Societatea de Proiect ar acționa rezonabil și în interesul societății dacă ar hotărî să înceteze desfășurarea acestor activități ca rezultat al faptului că riscul respectiv a devenit Neasigurabil, ținând cont, printre altele (dar fără limitare) de probabilitatea ca riscul Neasigurabil să survină (dacă acesta nu a survenit deja), de consecințele financiare pentru o astfel de societate dacă riscul Neasigurabil în cauză ar apărea (sau a apărut) și alte opțiuni de atenuare a acestor consecințe care pot fi disponibile societății respective;

Părțile se vor întâlni pentru a discuta mijloacele prin care riscul să fie gestionat sau împărțit (inclusiv având în vedere chestiunea auto-asigurării de către fiecare Parte).

24.3.3 Dacă sunt îndeplinite cerințele prevăzute la Art. 24.3.2 (*Riscuri Neasigurabile*), dar Părțile nu pot ajunge la un acord în legătură cu modul în care să gestioneze sau să împartă riscul, atunci:

- (a) exclusiv în ceea ce privește asigurarea de răspundere civilă față de terți, Partenerul Public (la alegerea sa) fie îi va plăti Societății de Proiect o sumă egală cu suma calculată în conformitate cu Art. 46.3 (*Compensații în caz de încetare ca urmare a Forței Majore [sau a Neasigurabilității]*) iar prezentul Contract va înceta, fie va alege să permită continuarea prezentului Contract iar prevederile Art. 24.3.3(b) se vor aplica în continuare în ceea ce privește acest risc; și
- (b) în ceea ce privește asigurarea pentru antreprenori împotriva tuturor riscurilor, asigurarea pentru daune aduse proprietății, asigurarea de răspundere civilă față de terți (dacă Partenerul Public alege să permită continuarea prezentului Contract în conformitate cu Art. 24.3.3(a)), asigurarea pentru întârzierea începerii și întreruperea activității economice (dar nu pentru pierderea profiturilor) sau asigurările obligatorii potrivit Legii, Contractul va continua și, la producerea riscului (dar numai atât timp cât acest risc rămâne Neasigurabil), Partenerul Public (la alegerea sa) fie îi va plăti Societății de Proiect o sumă egală cu despăgubirile din asigurare care ar fi fost plătibile în cazul în care asigurarea relevantă ar fi fost în continuare disponibilă și prezentul Contract va continua, fie va plăti o sumă egală cu suma calculată în conformitate cu prevederile Art. 46.3 (*Compensații în caz de încetare ca urmare a Forței Majore [sau a Neasigurabilității]*) la care se adaugă (numai în legătură cu asigurarea de răspundere civilă față de terți) suma despăgubirilor din asigurări care ar fi fost plătibile ca urmare a încetării prezentului Contract; și

- (c) în cazurile în care, conform prevederilor Art. 24.3.3(a) și/sau (b), prezentul Contract continuă, Plata de Disponibilitate va fi redusă în fiecare an pentru care asigurarea relevantă nu este menținută cu o sumă egală cu prima plătită (sau care ar fi fost plătită) de Societatea de Proiect în legătură cu riscul relevant în anul anterior celui în care a devenit Neasigurabil (Indexată de la data la care riscul devine Neasigurabil). În cazurile în care riscul este Neasigurabil numai pentru o parte din an, reducerea Plății de Disponibilitate va fi proporțională cu numărul de luni pentru care riscul este Neasigurabil; și
- (d) în cazurile în care, conform prevederilor Art. 24.3.3(a) și/sau (b), prezentul Contract continuă, Societatea de Proiect va prospecta piața de asigurări cel puțin o dată la patru luni pentru a stabili dacă riscul este în continuare Neasigurabil. De îndată ce Societatea de Proiect ia cunoștință de faptul că riscul nu mai este Neasigurabil, Societatea de Proiect va încheia și va menține sau va asigura încheierea și menținerea asigurării pentru acest risc (care va intra în vigoare de îndată ce este posibil în mod rezonabil) în conformitate cu prezentul Contract și îi va furniza Partenerului Public dovezi rezonabile care să ateste existența acestei asigurări; și
- (e) în ceea ce privește orice perioadă cuprinsă între momentul în care Partenerul Public primește o notificare în conformitate cu prevederile Art. 24.3.2(a) cu privire la faptul că un Risc de RCT (Răspundere Civilă față de Terți) a devenit Neasigurabil și momentul în care Partenerul Public îi transmite o notificare Societății de Proiect în conformitate cu 24.3.3(a) în ceea ce privește acest risc, în condițiile în care s-a convenit sau s-a stabilit definitiv că cerințele prevăzute la 24.3.2(b) sunt îndeplinite în legătură cu Riscul de RCT Neasigurabil și cu aplicarea în mod corespunzător a prevederilor Art. 24.3.3(f), prevederile Art. 24.3.3(b) se vor aplica în legătură cu survenirea Riscului de RCT Neasigurabil în cadrul acestei perioade, în afară de cazul în care Părțile convin altfel asupra modului de gestionare a riscului în cadrul acestei perioade; și
- (f) Art. 24.3.3(e) se va aplica numai cu condiția ca Societatea de Proiect să nu întârzie semnificativ în mod nejustificat:
 - (i) un acord și/sau o determinare în conformitate cu Procedura de Soluționare a Disputelor cu privire la faptul dacă cerințele prevăzute la Art. 24.3.2(b) sunt îndeplinite în ceea ce privește Riscul de RCT Neasigurabil; și/sau
 - (ii) să se întâlnească cu Partenerul Public pentru a discuta mijloacele prin care să fie gestionat riscul.

24.3.4 Dacă, în baza Art. 24.3.3(a) (*Riscuri Neasigurabile*), Partenerul Public alege să efectueze plata către Societatea de Proiect (astfel încât Contractul va înceta) („**Plata Relevantă**”), Societatea de Proiect va avea opțiunea (care poate fi exercitată în scris în termen de [20] de Zile Lucrătoare de la data acestei alegeri de către Partenerul Public („**Perioada de Opțiune**”)) de a-i plăti Partenerului Public la sau înainte de sfârșitul Perioadei de Opțiune o sumă egală cu despăgubirile din asigurări care ar fi fost plătibile dacă riscul relevant nu ar fi devenit Neasigurabil, caz în care prezentul Contract va continua (și Plata Relevantă nu va fi efectuată de Partenerul Public), iar suma plătită de către Societatea de Proiect va fi utilizată în același

scop și în aceeași manieră în care ar fi fost utilizate despăgubirile din asigurări în cazul în care riscul relevant nu ar fi devenit Neasigurabil.

24.4 Indisponibilitatea Termenilor sau Condițiilor de Asigurare

24.4.1 În cazul în care, la reînnoirea oricărei asigurări pe care Societatea de Proiect este obligată să o mențină sau cu privire la care este obligată să asigure menținerea conform prezentului Contract:

- (a) vreun Termen de Asigurare nu este disponibil Societății de Proiect pe piața de asigurări a Uniunii Europene la asigurători cu bonitate financiară; și/sau
- (b) prima de asigurare plătită pentru o asigurare care încorporează acest Termen de Asigurare este de așa natură încât Termenul de Asigurare nu este în general încorporat în asigurări încheiate pe piața de asigurări a Uniunii Europene cu asigurători cu bonitate financiară, de societăți de proiecte de PPP din Uniunea Europeană,

(altfel decât, în fiecare caz, ca urmare a uneia sau mai multor acțiuni ale Societății de Proiect și/sau ale oricărei Persoane având Legături cu Societatea de Proiect) atunci se va aplica Art. 24.4.2.

24.4.2 Dacă se convine sau se stabilește că este aplicabil Art. 24.4.1 (*Indisponibilitatea Termenilor sau Condițiilor de Asigurare*), atunci Partenerul Public va renunța la drepturile corelative obligațiilor Societății de Proiect prevăzute la Art. 24 (*Asigurări*) și/sau în Anexa [●] (*Asigurări*) în legătură cu acel Termen de Asigurare specific iar Societatea de Proiect nu va fi considerată că și-a încălcat obligațiile în legătură cu păstrarea asigurării conform prezentului Contract în urma faptului că nu a fost păstrată asigurarea în care este inclus respectivul Termen de Asigurare atât timp cât circumstanțele relevante descrise la Art. 24.4.1 (*Indisponibilitatea Termenilor sau Condițiilor de Asigurare*) de mai sus se aplică în continuare respectivului Termen de Asigurare.

24.4.3 În măsura în care Părțile convin (acționând rezonabil) sau este stabilit conform Procedurii de Soluționare a Disputelor că un termen și/sau o condiție de asigurare alternativă sau înlocuitoare îi este disponibilă Societății de Proiect pe piața de asigurări a Uniunii Europene la asigurători cu bonitate financiară, termen sau condiție care, dacă este inclus(ă) în polița de asigurare respectivă, ar acoperi integral sau parțial incapacitatea Societății de Proiect de a menține sau de a asigura menținerea asigurării cu Termenul de Asigurare relevant, la un cost pe care societățile de proiecte de PPP din Uniunea Europeană sunt (la data respectivă) în general pregătite să îl plătească, Societatea de Proiect va menține sau va asigura menținerea asigurării, incluzând termenul și/sau condiția alternativă sau înlocuitoare. Fără a aduce atingere niciunei alte prevederi din prezentul Contract, costurile acestei asigurări vor fi supuse mecanismului de împărțire a costurilor cu primele de asigurare descris în Anexa [●] (*Mecanism de Împărțire a Riscurilor privind Primele de Asigurare*).

24.4.4 Societatea de Proiect va notifica Partenerul Public imediat ce acest lucru este posibil în mod rezonabil și, în orice caz, în termen de [●] zile de la data la care a constatat că este probabil ca Art. 24.4.1(a) și/sau Art. 24.4.1(b) să fie aplicabile sau (la expirarea asigurării relevante care este în vigoare la data respectivă) că aceste clauze se aplică în legătură cu un Termen

de Asigurare (indiferent de motivul acestui fapt). Societatea de Proiect îi va furniza Partenerului Public informațiile pe care Partenerul Public le solicită în mod rezonabil în legătură cu indisponibilitatea Termenului de Asigurare iar Părțile se vor întâlni pentru a discuta metoda prin care această indisponibilitate ar trebui gestionată imediat ce acest lucru devine posibil în mod rezonabil.

24.4.5 În cazul în care Art. 24.4.1(a) și/sau Art. 24.4.1(b) se aplică în legătură cu un Termen de Asigurare (indiferent din ce motive), Societatea de Proiect va prospecta piața asigurărilor cel puțin o dată la 4 luni pentru a stabili dacă Art. 24.4.1(a) și/sau Art. 24.4.1(b) rămân aplicabile Termenului de Asigurare. Imediat ce Societatea de Proiect ia cunoștință despre faptul că Art. 24.4.1(a) și/sau Art. 24.4.1(b) au încetat să fie aplicabile Termenului de Asigurare, Societatea de Proiect va încheia și va menține sau va asigura menținerea unei asigurări (care va fi începută imediat ce va fi rezonabil posibil) în care va fi inclus Termenul de Asigurare respectiv, conform prezentului Contract iar Art. 24.4.5 nu se va mai aplica în ceea ce privește reducerea Plății de Disponibilitate Anuale.

24.5 Mecanismul de Împărțire a Riscurilor privind Primele de Asigurare

Părțile vor respecta prevederile Anexei [●] (*Mecanismul de Împărțire a Riscurilor privind Primele de Asigurare*).

PARTEA A VI-A RELAȚII ȘI MONITORIZARE

25 REPREZENTANȚI

25.1 Reprezentantul Partenerului Public

- 25.1.1 Partenerul Public va desemna o persoană competentă și calificată ca Reprezentant al Partenerului Public pentru a acționa ca împuternicit al său în legătură cu Lucrările și Serviciile. Reprezentantul Partenerului Public va exercita acele funcții cu privire la prezentul Contract pe care Partenerul Public le va notifica Societății de Proiect la un anumit moment.
- 25.1.2 Pe durata oricărei perioade în care nu există niciun Reprezentant al Partenerului Public, Partenerul Public va îndeplini funcțiile care altfel ar fi îndeplinite de Reprezentantul Partenerului Public.
- 25.1.3 În afară de cazurile prevăzute în mod expres în prezentul Contract, Reprezentantul Partenerului Public nu va avea nicio autoritate de a exonera Societatea de Proiect de oricare dintre obligațiile ce îi revin în baza prezentului Contract.
- 25.1.4 În afară de cazurile notificate de către Partenerul Public în scris Societății de Proiect, Societatea de Proiect va fi îndreptățită să considere orice acțiune a Reprezentantului Partenerului Public în exercitarea funcțiilor menționate la Art. 25.1.1 (*Reprezentantul Partenerului Public*) ca fiind expres autorizată de către Partenerul Public, iar Societatea de Proiect nu are obligația de a stabili dacă o împuternicire expresă a fost sau nu acordată.
- 25.1.5 Orice decizie a oricărui Reprezentant al Partenerului Public este specifică pentru circumstanțele în legătură cu care este emisă și nu va fi interpretată ca fiind obligatorie pentru sau ca limitând nicio altă decizie ce urmează a fi luată de respectivul Reprezentant al Partenerului Public sau de alt Reprezentant al Partenerului Public, indiferent dacă e luată în circumstanțe identice sau similare sau în alt mod.

25.2 Reprezentantul Societății de Proiect

- 25.2.1 Societatea de Proiect va desemna o persoană competentă și calificată care să acționeze ca împuternicit al său în legătură cu îndeplinirea prezentului Contract.
- 25.2.2 Reprezentantul Societății de Proiect va avea autoritate deplină de a acționa în numele Societății de Proiect pentru toate scopurile prezentului Contract. Partenerul Public și Reprezentantul Partenerului Public vor fi îndreptățiți să considere orice acțiune a Reprezentantului Societății de Proiect în legătură cu prezentul Contract ca fiind expres autorizată de Societatea de Proiect, iar Partenerul Public și Reprezentantul Partenerului Public nu au obligația de a stabili dacă o împuternicire expresă a fost sau nu acordată.

25.3 Schimbarea Reprezentanților

Partenerul Public și Societatea de Proiect pot în orice moment și la diferite intervale să înceteze mandatul oricărui Reprezentant sau să numească unul sau mai mulți Reprezentanți înlocuitori, pe baza unei notificări transmise celeilalte Părți. Orice astfel de notificare va menționa data de la care această încetare sau înlocuire va produce efecte.

26 MANAGEMENTUL CALITĂȚII

26.1 Sisteme de Management al Calității și Documentație de Calitate

26.1.1 Societatea de Proiect va asigura că toate elementele Lucrărilor și Serviciilor fac obiectul unor Sisteme de Management al Calității ce respectă prevederile prezentului Art. 26 (*Managementul Calității*).

26.1.2 Sistemele de Management al Calității menționate la Art. 26.1.1 (*Sisteme de Management al Calității și Documentație de Calitate*) vor respecta:

(a) Anexa [●] (*Managementul Calității*) și

(b) Buna Practică Industrială,

și vor fi reflectate într-o Documentație de Calitate corespunzătoare care va respecta cerințele prevăzute în Anexa [●] (*Managementul Calității*).

26.1.3 Fără a aduce atingere caracterului general al Art. 26.1.2 (*Sisteme de Management al Calității și Documentație de Calitate*), va exista o Documentație de Calitate pentru Societatea de Proiect care va descrie Sistemul de Management al Calității pentru toate elementele Lucrărilor și Serviciilor și care va respecta cerințele prevăzute în Anexa [●] (*Managementul Calității*).

26.1.4 Societatea de Proiect nu va începe și nu va permite începerea niciunui element al Lucrărilor sau Serviciilor înainte ca:

(a) acele părți ale Documentației de Calitate care privesc elementul respectiv al Lucrărilor să fie prezentate Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, și/sau

(b) acele părți ale Documentației de Calitate care privesc elementul respectiv al Serviciilor să fie prezentate Partenerului Public

în temeiul Procedurii de Revizuire și să nu existe nicio obiecție cu privire la acestea din partea Inginerului Independent și/sau a Partenerului Public în conformitate cu Procedura de Revizuire (în temeiul motivelor prevăzute în Anexa [●] (*Procedura de Revizuire*)).

26.1.5 Societatea de Proiect va respecta și se va asigura că Proiectantul, Antreprenorul Construcției și Operatorul vor respecta fiecare propria Documentație de Calitate.

26.1.6 Societatea de Proiect va prezenta orice modificări sau completări sau revizuri propuse ale oricăreia dintre Documentațiile de Calitate:

(a) Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, în cazul Documentației de Calitate care vizează Lucrările și/sau

(b) Partenerului Public, în cazul Documentației de Calitate care vizează Serviciile

în conformitate cu Procedura de Revizuire, și nicio astfel de modificare, completare sau revizuire nu va produce efecte decât dacă nu au fost formulate obiecții cu privire la aceasta

de către Inginerul Independent și/sau de către Partenerul Public în conformitate cu Procedura de Revizuire (pentru motivele prevăzute în Anexa [●] (*Procedura de Revizuire*)).

26.1.7 Fără a aduce atingere caracterului general al Art. 26.1.6 (*Sisteme de Management al Calității și Documentație de Calitate*), Societatea de Proiect va prezenta, la anumite momente, orice modificări aduse oricăreia dintre Documentațiile de Calitate, necesare pentru ca respectiva Documentație de Calitate să continue să reflecte Sisteme de Management al Calității ce vor respecta cerințele prevăzute la Art. 26.1.2 (*Sisteme de Management al Calității și Documentație de Calitate*):

(a) Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, în cazul Documentației de Calitate care vizează Lucrările (până la Data Finalizării Lucrărilor) și/sau (după caz)

(b) Partenerului Public, în cazul Documentației de Calitate care vizează Serviciile,

în conformitate cu Procedura de Revizuire. Inginerul Independent și/sau Partenerul Public (după caz) poate formula obiecții cu privire la orice astfel de modificare propusă pentru motivele menționate în Anexa [●] (*Procedura de Revizuire*).

26.1.8 Dacă Societatea de Proiect nu propune nicio modificare necesară conform Art. 26.1.7(a) (*Sisteme de Management al Calității și Documentație de Calitate*), Partenerul Public îi poate propune modificarea respectivă Inginerului Independent, cu o copie către Societatea de Proiect, care va fi tratată în conformitate cu Procedura de Revizuire ca și cum ar fi fost propusă de Societatea de Proiect. Dacă Societatea de Proiect nu propune nicio modificare necesară conform Art. 26.1.7(b) (*Sisteme de Management al Calității și Documentație de Calitate*), Partenerul Public poate considera respectiva propunere ca fiind propusă de către Societatea de Proiect anterior datei la care modificarea a devenit necesară.

26.1.9 Dacă nu a fost formulată nicio obiecție în temeiul Procedurii de Revizuire cu privire la nicio parte a Documentației de Calitate menționate la Art. 26.1.4 (*Sisteme de Management al Calității și Documentație de Calitate*) sau cu privire la o modificare, completare sau revizuire propusă conform Art. 26.1.6, Art. 26.1.7 sau Art. 26.1.8 (*Sisteme de Management al Calității și Documentație de Calitate*), atunci Documentația de Calitate va fi modificată astfel încât să încorporeze această parte, modificare, completare sau revizuire.

26.2 Manuale, Planuri și Proceduri de Calitate

Dacă orice Documentație de Calitate face trimitere, se bazează pe sau include orice Manual de Calitate, plan, procedură de calitate sau document similar, atunci acest Manual de Calitate, plan, procedură de calitate sau alt document sau părțile relevante din acestea vor fi prezentate (în afară de cazul în care Inginerul Independent și/sau Partenerul Public convine altfel):

(a) Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public (în cazul Documentației de Calitate care vizează Lucrări), sau

(b) Partenerului Public (în cazul Documentației de Calitate care vizează Servicii),

la data la care Documentația de Calitate relevantă sau orice parte, modificare, completare sau revizuire la Documentația de Calitate este prezentată în conformitate cu Procedura de Revizuire, iar conținutul respectivului Manual de Calitate, plan, procedură de calitate sau alt document va fi luat în

considerare în evaluarea Documentației de Calitate relevante sau a oricărei părți, modificări, completări sau revizuri la Documentația de Calitate în conformitate cu Procedura de Revizuire. Inginerul Independent sau Partenerul Public (în funcție de obiectul Documentației de Calitate) poate solicita modificarea oricărui astfel de Manual de Calitate, plan, procedură de calitate sau alt document în măsura necesară pentru ca Documentația de Calitate relevantă să îndeplinească cerințele prevăzute la Art. 26.1.2 (*Sisteme de Management al Calității și Documentație de Calitate*).

26.3 Informații Suplimentare

Fără a afecta aplicarea oricărei alte prevederi a prezentului Art. 26 (*Managementul Calității*), Societatea de Proiect va furniza:

- (a) Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public (în cazul Documentației de Calitate care vizează Lucrări), sau
- (b) Partenerului Public (în cazul Documentației de Calitate care vizează Servicii),

acele informații pe care Inginerul Independent sau Partenerul Public (în funcție de obiectul Documentației de Calitate) le poate solicita în mod rezonabil pentru a demonstra respectarea prevederilor Art. 26 (*Managementul Calității*) și a prevederilor Anexei [●] (*Managementul Calității*).

26.4 Testare

- 26.4.1 În cazurile în care Societatea de Proiect este obligată conform Legii, Standardelor Tehnice sau Cerințelor privind Proiectarea și Construcția să realizeze orice calibrare, eșantionare, testare sau încercare, această calibrare, eșantionare, testare sau încercare va fi realizată de subcontractantul relevant în conformitate cu prevederile Art. 26.4 (*Testare*).
- 26.4.2 Toate calibrările, eșantionările, testările sau încercările pe sau în afara amplasamentului vor fi realizate de laboratoare acreditate de organizațiile relevante pentru astfel de calibrări, eșantionări, testări și încercări.
- 26.4.3 Societatea de Proiect va fi responsabilă pentru orice lucrare de remediere necesară ca urmare a neobținerii unui rezultat satisfăcător în cadrul oricărei calibrări, eșantionări, testări sau încercări necesare în conformitate cu prezentul Contract.

26.5 Directorul de Calitate al Proiectului

Societatea de Proiect va avea în mod permanent un Director de Calitate al Proiectului, care, indiferent de celelalte responsabilități ale sale, va avea stabilită competența de a asigura stabilirea și întreținerea Sistemului de Management al Calității al Societății de Proiect și de a raporta performanța Sistemului de Management al Calității al Societății de Proiect. Fără a aduce nicio limitare celor de mai sus, fișa postului și responsabilitățile Directorului de Calitate al Proiectului vor include:

- 26.5.1 asigurarea operării efective a Sistemului de Management al Calității al Societății de Proiect;
- 26.5.2 auditarea Sistemului de Management al Calității al Societății de Proiect menționat la Art. 26.1.1 (*Sisteme de Management al Calității și Documentație de Calitate*) la intervale regulate și raportarea rezultatelor acestor activități de audit:

- (a) către Inginerul Independent, cu o copie către Partenerul Public (până la emiterea Certificatului de Începere a Serviciilor) sau
 - (b) către Partenerul Public (începând cu emiterea Certificatului de Începere a Serviciilor).
- 26.5.3 revizuirea tuturor Sistemelor de Management al Calității menționate la Art. 26.1.1 (*Sisteme de Management al Calității și Documentație de Calitate*) la intervale convenite împreună cu:
- (a) Inginerul Independent și Partenerul Public (până la emiterea Certificatului de Începere a Serviciilor) sau cu:
 - (b) Partenerul Public (după emiterea Certificatului de Începere a Serviciilor),
- pentru a asigura în mod continuu caracterul adecvat și efectiv al acestora;
- 26.5.4 comunicarea cu Inginerul Independent și/sau cu Partenerul Public cu privire la toate aspectele în legătură cu managementul calității; și
- 26.5.5 asigurarea faptului că înregistrările relevante privind calitatea sunt păstrate în arhivă pe perioadele de păstrare prevăzute la Art. 28 (*Documente care trebuie arhivate*).

26.6 Monitorizarea Calității

Fără a aduce atingere prevederilor Art. 29 (*Monitorizarea Execuției*), Partenerul Public și/sau (până la emiterea Certificatului de Începere a Serviciilor) Inginerul Independent poate desfășura activități de audit al Sistemelor de Management al Calității menționate la Art. 26.1.1 (*Sisteme de Management al Calității și Documentație de Calitate*) (inclusiv dar fără a se limita la întreaga Documentație de Calitate) la intervale de aproximativ [3] luni și poate realiza alte monitorizări, verificări și auditări periodice ale acestor Sisteme de Management al Calității. Inginerul Independent și/sau Partenerul Public va notifica Societatea de Proiect cu privire la orice constatări negative și poate solicita înregistrarea și procesarea unei neîndepliniri în conformitate cu Sistemul de Management al Calității menționat la Art. 26.1.1 (*Sisteme de Management al Calității și Documentație de Calitate*).

27 RAPOARTE ȘI INFORMAȚII

27.1 Rapoarte Necesare

Societatea de Proiect îi va prezenta Partenerului Public (cu o copie către Inginerul Independent, în cazul rapoartelor care vizează aspecte legate de Lucrări), rapoartele specificate în Anexa [●] (*Documente și Rapoarte*) în numărul prevăzut în cuprinsul acesteia, rapoarte care, la solicitarea Partenerului Public (și/sau, în cazul rapoartelor care vizează aspecte legate de Lucrări, a Inginerului Independent), vor fi însoțite de copii ale acestora sau ale oricărei părți a acestora, în acea formă și compatibile cu acele programe software astfel cum este solicitat în mod rezonabil de Partenerul Public (sau, după caz, de Inginerul Independent).

27.2 Format

Formatul propus al tuturor Rapoartelor va fi transmis de către Societatea de Proiect Inginerului Independent (în cazul rapoartelor care vizează aspecte legate de Lucrări) sau Partenerului Public (în cazul rapoartelor care nu vizează aspecte legate de Lucrări) în conformitate cu Procedura de Revizuire.

27.3 Informații Suplimentare

Independent de prezentarea Rapoartelor, Societatea de Proiect va asigura Partenerului Public (sau, după caz, Inginerului Independent), la orice moment și pe propria cheltuială, acele informații în legătură cu Proiectul care pot fi solicitate în mod rezonabil de Partenerul Public (sau, după caz, de Inginerul Independent).

27.4 Obiecțiuni față de Rapoarte

27.4.1 Dacă Partenerul Public (sau, după caz, Inginerul Independent) consideră că un Raport nu a fost întocmit în conformitate cu clauzele prezentului Contract sau se bazează pe informații sau date eronate, atunci Partenerul Public (sau, după caz, Inginerul Independent, cu o copie către Partenerul Public) poate transmite o notificare în acest sens Societății de Proiect în termen de [28] de zile de la primirea Raportului respectiv prezentând obiecțiunile față de acest Raport.

27.4.2 În cazul în care sunt formulate orice obiecțiuni în conformitate cu Art. 27.4.1 (*Obiecțiuni față de Rapoarte*), Societatea de Proiect va soluționa de îndată obiecțiunile.

27.4.3 Dacă orice astfel de obiecțiuni nu au fost soluționate prin acord între Partenerul Public și Societatea de Proiect în termen de [14] zile de la transmiterea notificării respective, atunci oricare dintre aceștia poate supune problema spre soluționare în baza Procedurii de Soluționare a Disputelor.

27.5 Obiecțiuni față de Rapoarte

Dacă:

27.5.1 soluționarea (indiferent dacă în conformitate cu Art. 27.4.2 sau cu Art. 27.4.3, în ultimul caz fie prin acord, fie în temeiul Procedurii de Soluționare a Disputelor) oricărei obiecțiuni formulate conform Art. 27.4.1 (*Obiecțiuni față de Rapoarte*); sau

27.5.2 corectarea oricărui calcul conform Art. 34.4 (*Sume Disputate*)

necesită orice revizuire sau ajustare a oricărui Raport, atunci Societatea de Proiect va emite, cât mai curând posibil, versiuni revizuite ale fiecărui Raport vizat, iar Raportul revizuit va înlocui Raportul inițial pentru toate scopurile Contractului.

27.6 Rapoarte în relația cu Finanțatorii Principali

27.6.1 Societatea de Proiect:

- (a) îi va transmite Partenerului Public la sfârșitul fiecărui Trimestru un document ce enumeră toate informațiile furnizate de Societatea de Proiect Finanțatorilor Principali în Trimestrul respectiv și, la solicitarea Partenerului Public, îi va transmite acestuia orice informații puse la dispoziția Finanțatorilor Principali de către Societatea de Proiect pe Durata Contractului și orice alte informații referitoare la Proiect solicitate de Partenerul Public în mod rezonabil inclusiv, dacă este solicitat, orice raport al Consultantului Tehnic al Finanțatorilor Principali dezvăluit Societății de Proiect (în baza unei relații de independență față de Partenerul Public);

- (b) îi va transmite Partenerului Public copii ale rapoartelor și situațiilor sale financiare anuale în termen de [30] de zile de la publicare;
- (c) îi va transmite Partenerului Public o copie a modelului financiar al Finanțatorilor Principali, astfel cum acesta este menționat în Documentele de Finanțare Principală la Închiderea Financiară și (astfel cum acesta poate fi modificat) în termen de [30] de zile de la orice modificare a acestuia;
- (d) de îndată ce survine un Caz de Neexecutare, va notifica Partenerului Public cu privire la respectivul Caz de Neexecutare; și
- (e) va depune toate eforturile rezonabile pentru a sprijini Partenerul Public în pregătirea oricărui raport solicitat la un anumit moment de către orice Autoritate Relevantă.

27.6.2 În situația menționată la Art. 27.6.1(d) (indiferent dacă Finanțatorii Principali și-au exercitat orice fel de drepturi de executare sau alte drepturi similare în baza Documentelor de Finanțare Principală), Partenerul Public poate să îi solicite Societății de Proiect să transmită un Raport Interimar al Proiectului și să participe (și să depună toate eforturile rezonabile pentru a se asigura că Finanțatorii Principali participă) la acele întâlniri pe care Partenerul Public le poate convoca pentru discutarea respectivului Raport Interimar al Proiectului și a împrejurărilor care i-au dat naștere.

28 DOCUMENTE CARE TREBUIE ARHIVATE

28.1 Documente care trebuie arhivate

28.1.1 Societatea de Proiect va păstra în arhivă și va actualiza documentele referitoare la Proiect în conformitate cu prezentul Art. 28 (*Documente care trebuie arhivate*).

28.1.2 Societatea de Proiect:

- (a) va păstra permanent evidențe complete cu privire la detaliile costurilor de realizare a Lucrărilor și prestare a Serviciilor, inclusiv a celor privind proiectarea, construcția, întreținerea, operarea și finanțarea;
- (b) la solicitarea Partenerului Public, va furniza un rezumat al oricăror costuri menționate la Art. 28.1.2(a), inclusiv detalii cu privire la orice fonduri deținute de Societatea de Proiect în mod specific pentru acoperirea acestor costuri, în acea formă și conținând acele detalii solicitate în mod rezonabil de Partenerul Public pentru a-i permite Partenerului Public să monitorizeze executarea de către Societatea de Proiect a obligațiilor care-i revin în baza prezentului Contract; și
- (c) va pune la dispoziție acele facilități pe care Partenerul Public le-ar putea solicita în mod rezonabil pentru ca reprezentanții săi să viziteze orice locație unde sunt ținute documentele și pentru a examina evidențele păstrate în baza prezentului Art. 28 (*Documente care trebuie arhivate*).

28.1.3 Pentru conformarea cu prevederile de mai sus, Societatea de Proiect va ține (și, acolo unde este cazul, va asigura că subcontractanții vor ține) registre contabile în conformitate cu cele mai bune practici contabile cu privire la prezentul Contract, evidențind în mod detaliat:

- (a) costurile administrative generale;
- (b) plățile făcute Subcontractanților și către orice alți subcontractanți;
- (c) cheltuielile de capital și cheltuielile operaționale;
- (d) alte elemente solicitate de către Partenerul Public în mod rezonabil pentru realizarea de audituri de cost în vederea verificării cheltuielilor sau a cheltuielilor estimate, pentru scopurile Art. 35 (*Procedura de Modificare*), a Art. 36.1 (*Modificare Legislativă Calificată*) și a Art. 37 (*Cazuri de Compensare și Cazuri de Exonerare*)

iar Societatea de Proiect va avea (și va asigura că Subcontractanții vor avea) registrele contabile evidențiind elementele enumerate de la Art. 28.1.3(a) până la Art. 28.1.3(d) disponibile pentru a fi inspectate de către Partenerul Public (și de orice expert) după transmiterea unei notificări cu o perioadă rezonabilă în avans și va prezenta Partenerul Public un raport cu privire la acestea astfel cum și atunci când este solicitat.

28.1.4 Societatea de Proiect va păstra sau va asigura că următoarele sunt păstrate în arhivă:

- (a) o evidență completă a tuturor incidentelor privind sănătatea și securitatea în muncă care survin pe Durata Contractului;
- (b) o evidență completă a tuturor procedurilor de întreținere desfășurate pe Durata Contractului; și
- (c) documentele menționate în Anexa [●] (*Documente și Rapoarte*);

iar Societatea de Proiect va avea aceste documente disponibile pentru a fi inspectate de către Partenerul Public după transmiterea unei notificări cu o perioadă rezonabilă în avans și îi va prezenta Partenerului Public un raport cu privire la acestea astfel cum și atunci când este solicitat, cu o notificare prealabilă rezonabilă.

28.1.5 Partenerul Public va avea dreptul, pe propria cheltuială, în termen de [180] de zile de la Data Începerii Serviciilor, să îi predea Societății de Proiect documentele existente ale Partenerului Public (sau copii ale acestora) în legătură cu Facilitățile Proiectului sau cu orice parte a acestora. În acest caz, Societatea de Proiect va păstra aceste documente în condiții de siguranță, pe propria cheltuială, iar aceste documente vor fi tratate apoi, în orice situație, ca și când ar face parte din documentele menționate la Art. 28.1.4(c) (*Documente și Rapoarte*).

28.1.6 La încetarea Contractului și în cazul în care Partenerul Public intenționează să încheie un alt contract pentru obiectul rămas al prezentului Contract, Societatea de Proiect se va conforma (și va asigura că Subcontractanții se vor conforma) tuturor solicitărilor rezonabile ale Partenerului Public de a furniza informații referitoare la costurile suportate de Societatea de Proiect în legătură cu Proiectul.

28.2 Audit

Înregistrările menționate la Art. 28.1 (*Documente care trebuie arhivate*) vor fi păstrate în bună ordine și într-un astfel de format încât să poată fi auditate (inclusiv prin mijloace electronice) de către

Partenerul Public, Inginerul Independent sau orice altă Autoritate Relevantă care acționează conform unei Cerințe Legale. Societatea de Proiect va pune la dispoziție aceste documente pentru a fi inspectate de Partenerul Public, de Inginerul Independent sau de oricare altă Autoritate Relevantă care acționează conform unei Cerințe Legale, în orice moment rezonabil.

28.3 Copii

Partenerul Public și Inginerul Independent vor avea dreptul de a face copii ale tuturor acestor înregistrări pe cheltuiala Societății de Proiect și în acest scop vor utiliza facilitățile de copiere existente în locul în care sunt păstrate documentele.

28.4 Păstrarea documentelor

28.4.1 Fără a afecta aplicarea oricărei Cerințe Legale, toate înregistrările menționate la Art. 28.1 (*Documente care trebuie arhivate*) vor fi păstrate pentru o perioadă care nu va fi mai scurtă decât perioada specificată în legătură cu aceste înregistrări în Anexa [●] (*Documente și Rapoarte*) sau, dacă nicio astfel de perioadă nu este specificată, pentru o perioadă de 7 ani de la sfârșitul anului la care se referă aceste documente.

28.4.2 În situațiile în care perioada pentru păstrarea oricăror documente (astfel cum este aceasta stabilită în Anexa [●] (*Documente și Rapoarte*) în funcție de categoria corespunzătoare de înregistrări sau conform 28.4.1 (*Păstrarea documentelor*)) a expirat, Societatea de Proiect îi va notifica Partenerului Public intențiile sale în legătură cu aceste documente. Dacă intenționează sau decide ulterior să renunțe la a le mai păstra, Societatea de Proiect va notifica Partenerul Public și, dacă Partenerul Public, în termen de [30] de zile de la această notificare, va alege să primească aceste documente sau orice parte a acestora, Societatea de Proiect, pe propria cheltuială, îi va preda aceste arhive Partenerul Public în modalitatea și în locația care vor fi specificate în mod rezonabil de Partenerul Public.

28.4.3 La expirarea sau încetarea prezentului Contract din orice motiv, Societatea de Proiect îi va preda Partenerului Public, pe propria cheltuială, în modalitatea și în locația care vor fi specificate în mod rezonabil de Partenerul Public, toate documentele menționate la Art. 28.1 (*Documente Necesare*) care existau la Data Expirării sau la Data Încetării, după caz (sau, în cazurile în care aceste documente trebuie, conform Legii, să rămână la Societatea de Proiect, copii ale acestora) sau acea parte a acestor arhive pe care Partenerul Public o poate specifica printr-o notificare transmisă Societății de Proiect. Partenerul Public va pune la dispoziția Societății de Proiect toate arhivele/documentele pe care Partenerul Public le predă conform prezentului Art. 28.4.3 (*Păstrarea documentelor*), în urma unei notificări rezonabile în acest sens.

28.4.4 Societatea de Proiect va păstra în condiții de siguranță pentru o perioadă care nu va fi mai scurtă de 5 ani de la Data Expirării sau de la Data Încetării, după caz, toate documentele menționate la Art. 28.4.3 (*Păstrarea documentelor*) pe care Partenerul Public nu solicită să-i fie predate. Costurile pentru păstrarea acestor documente în condiții de siguranță vor fi suportate:

- (a) de Societatea de Proiect, în situațiile în care încetarea survine ca urmare a unui Caz de Neexecutare de către Societatea de Proiect;

- (b) de Partenerul Public, în situațiile în care încetarea survine ca urmare a unei Caz de Neexecutare de către Partenerul Public; și
- (c) în alte cazuri de încetare decât cele menționate la Art. 28.4.4(a) și Art. 28.4.4(b) (*Păstrarea documentelor*), de către Societatea de Proiect și Partenerul Public, în cote egale.

28.5 Documente computerizate

În măsura în care documentele Societății de Proiect urmează să fie create sau arhivate pe un computer sau alt mediu electronic de stocare, Societatea de Proiect va transmite Partenerului Public, în temeiul Procedurii de Revizuire, formatul pentru aceste înregistrări și o procedură de back-up și stocare în afara amplasamentului pentru copiile acestor documente și va adera la respectivul format aprobat și la respectiva procedură aprobată și va determina ca Antreprenorul Construcției, Proiectantul, Operatorul și subcontractantul sau subcontractanții lor să implementeze respectiva procedură aprobată și să adere la ea.

29 MONITORIZAREA EXECUȚIEI

29.1 Încălcarea Contractului

- 29.1.1 Societatea de Proiect va notifica Partenerul Public (și, atunci când sunt vizate Lucrările, pe Inginerul Independent) în legătură cu apariția oricărei neexecutări a obligațiilor sale din prezentul Contract cât mai curând posibil după ce ia cunoștință de acest aspect, dar, în orice caz, în termen de cel mult [7] zile de la data la care acest aspect ajunge la cunoștința Societății de Proiect sau de la data la care acesta ar fi trebuit în mod rezonabil să ajungă la cunoștința Societății de Proiect (dacă această dată survine mai devreme).
- 29.1.2 Dacă, în orice moment, Partenerul Public (sau, atunci când sunt vizate Lucrările, Inginerul Independent) consideră că Societatea de Proiect nu și-a îndeplinit vreuna dintre obligațiile ce îi revin în temeiul prezentului Contract (indiferent dacă această încălcare a fost notificată sau nu conform Art. 29.1.1 (*Încălcarea Contractului*)) și această încălcare poate fi remediată, atunci Partenerul Public sau Inginerul Independent (după caz) îi poate transmite o notificare Societății de Proiect, solicitându-i Societății de Proiect să remedieze (pe cheltuiala proprie) această încălcare (și să repare orice daună rezultată din această încălcare) în cadrul unei perioade rezonabile („**Perioada de Remediere**”), iar, pentru evitarea oricărui dubiu, o astfel de încălcare va include și o neîndeplinire a obligației de remediere prevăzute în prezentul Art. 29.1.2 (*Încălcarea Contractului*).

29.2 Deduceri

- 29.2.1 În cazul în care, în orice moment în Perioada Serviciilor:
- (a) vreun Raport indică sau Partenerul Public este notificat sau ia la cunoștință în orice alt mod de faptul că Societatea de Proiect nu și-a îndeplinit vreuna dintre obligațiile care-i revin în temeiul prezentului Contract; sau
 - (b) Partenerul Public sau Inginerul Independent transmite o notificare în temeiul Art. 29.1.2 (*Încălcarea Contractului*) iar Societatea de Proiect nu remediază încălcarea în Perioada de Remediere,

atunci, printr-o notificare transmisă Societății de Proiect, Partenerul Public îi poate (fără afectarea niciunui alt drept sau remediu disponibil Partenerului Public) aplica acestuia Deduceri calculate în conformitate cu prevederile Anexei [●] (*Mecanismul de Plată*).

- 29.2.2 Dacă apare o neexecutare conform Art. 29.2.1 (*Deduceri*) care ar îndreptăți Partenerul Public să aplice Deduceri pentru două sau mai multe încălcări ale prevederilor Anexei [●] (*Mecanismul de Plată*), atunci, cu aplicarea în mod corespunzător a prevederilor Art. 29.2.3 (*Deduceri*), și cu condiția ca aceste încălcări să fie rezultatul aceleiași situații de neexecutare, Partenerul Public va aplica Deduceri numai pentru încălcarea care atrage valoarea cea mai mare a Deducerilor pentru respectiva neexecutare.
- 29.2.3 Vor fi aplicate Deduceri pentru două sau mai multe încălcări care rezultă în urma aceleiași neexecutări dacă Partenerul Public consideră în mod rezonabil că siguranța publicului, a utilizatorilor de servicii, salariaților, subcontractanților, reprezentanților clienților și a altor persoane-cheie interesate a fost compromisă prin acțiunile Societății de Proiect sau ale Persoanei având Legături cu Societatea de Proiect. În aceste împrejurări, pentru fiecare încălcare cu privire la siguranță, identificată conform Anexei [●] (*Mecanismul de Plată*), se vor aplica Deduceri în plus față de valoarea cea mai mare a Deducerilor care pot fi aplicate pentru încălcările, altele decât cele cu privire la siguranță, care rezultă în urma situației de neexecutare.
- 29.2.4 În termen de [28] de zile de la primirea oricărei notificări conform Art. 29.2.1 (*Deduceri*) Societatea de Proiect poate formula obiecțiuni față de aplicarea oricăror astfel de Deduceri. În cazul în care Partenerul Public și Societatea de Proiect nu pot ajunge la un acord cu privire la orice astfel de chestiune în termen de [7] zile de la formularea obiecțiunilor de către Partenerul Public, oricare dintre Părți poate supune Disputa spre soluționare în temeiul Procedurii de Soluționare a Disputelor. Pentru evitarea oricărui dubiu, procedura din prezentul Art. 29.2.4 nu se aplică în legătură cu reținerile efectuate de Partenerul Public din Plata de Disponibilitate în situația menționată la Art. 18.1.4 (*Certificatul de Finalizare a Lucrărilor*) în limitele și condițiile prevăzute în Anexa [●] (*Mecanismul de Plată*).

29.3 Indisponibilitate

În cazul în care, în orice moment în Perioada Serviciilor, apare un Incident de Indisponibilitate în împrejurările descrise în Anexa [●] (*Mecanismul de Plată*), acesta îndreptățește Partenerul Public să îi aplice Societății de Proiect Deduceri în considerarea respectivului Incident de Indisponibilitate, conform prevederilor Anexei [●] (*Mecanismul de Plată*). Prevederile 29.2.1 - 29.2.4 (*Deduceri*) se vor aplica *mutatis mutandis* Incidentelor de Indisponibilitate și Deducerilor aferente acestora.

29.4 Notificări de Avertisment

Fără a afecta niciun alt drept sau remediu disponibil Partenerului Public, în cazul în care, în orice moment, nivelul Deducerilor aplicate Societății de Proiect a atins sau a depășit pragul de [●]% din Plata de Disponibilitate Anuală în orice perioadă de doi Ani de Servicii consecutivi, Partenerul Public îi poate transmite o notificare scrisă Societății de Proiect („**Notificarea de Avertisment**”) prezentând în termeni generali situația sau situațiile care au condus la respectiva notificare și conținând o avertizare pentru Societatea de Proiect cu privire la consecințele respectivei notificări. Orice astfel de notificare va prevedea în mod expres că reprezintă o Notificare de Avertisment și va fi semnată valabil în numele Partenerului Public.

29.5 Monitorizare Sportivă

În cazul în care Societatea de Proiect:

- 29.5.1 suportă Deduceri mai mari de [●]% din Plata de Disponibilitate Anuală în orice perioadă de doi Ani de Servicii consecutivi; sau
- 29.5.2 primește mai mult de o Notificare de Avertisment în orice perioadă de trei Ani de Servicii consecutivi

Partenerul Public poate (fără a afecta niciun alt drept sau remediu disponibil Partenerului Public), prin transmiterea unei notificări Societății de Proiect, spori nivelul de monitorizare al Societății de Proiect de către Partenerul Public până în momentul în care Societatea de Proiect va fi demonstrat într-un mod considerat satisfăcător, în mod rezonabil, de către Partenerul Public, că își va îndeplini și că este capabilă să își îndeplinească obligațiile care-i revin în temeiul prezentului Contract. Notificarea transmisă Societății de Proiect va specifica măsurile suplimentare care urmează să fie luate de Partenerul Public în legătură cu monitorizarea Societății de Proiect, ca răspuns la situațiile care au condus la aplicarea respectivelor Deduceri sau la comunicarea respectivelor Notificări de Avertisment. Societatea de Proiect va compensa Partenerul Public pentru toate costurile rezonabile și justificate prin documente, suportate de aceasta ca urmare a acestui nivel sportiv de monitorizare (incluzând dar fără a se limita la, cheltuielile administrative relevante ale Partenerului Public, inclusiv o sumă corespunzătoare cu privire la costurile generale de personal și alte costuri generale).

29.6 Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public

- 29.6.1 Dacă Partenerul Public consideră în mod rezonabil că trebuie să ia anumite acțiuni în legătură cu Serviciile:
 - (a) din cauza existenței unui risc grav la adresa sănătății sau securității persoanelor sau proprietății sau mediului; și/sau
 - (b) pentru îndeplinirea unei obligații legale; și/sau
 - (c) atunci când a survenit o Situație de Urgență; și/sau
 - (d) în orice alt caz în care acest lucru este necesar pentru un [interes public superior (de exemplu, suportabilitatea Tarifului de Utilizare de către Utilizatori, necesitatea de a asigura accesul nerestricționat la un anumit serviciu public, securitatea națională)],

atunci Partenerul Public va avea dreptul să întreprindă acțiuni în conformitate cu prevederile Art. 29.6.2 - 29.6.9 (*Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public*).

- 29.6.2 În cazul în care se aplică prevederile Art. 29.6.1 (*Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public*) iar Partenerul Public intenționează să ia o anumită măsură, Partenerul Public va notifica în scris Societatea de Proiect, cu o copie către Partenerul Privat și către Finanțatorii Principali (și, atunci când sunt vizate Lucrările, către Inginerul Independent) cu privire la următoarele:

- (a) acțiunea/măsura pe care intenționează să o întreprindă/ia;

- (b) motivul pentru luarea acestei acțiuni;
 - (c) data la care intenționează să înceapă aplicarea respectivei acțiuni/măsură;
 - (d) perioada de timp pe care o estimează că va fi necesară pentru respectiva acțiune/măsură; și
 - (e) în măsura posibilului, efectul asupra Societății de Proiect și asupra obligației acesteia de a presta Serviciile în perioada în care această acțiune/măsură este aplicată.
- 29.6.3 În urma transmiterii acestei notificări, Partenerul Public va lua acea măsură notificată în temeiul Art. 29.6.2 (*Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public*) și orice măsură suplimentară subsecventă pe care o consideră în mod rezonabil necesară (denumite împreună „**Măsura Necesară**”) în conformitate cu clauzele prezentului Contract.
- 29.6.4 Societatea de Proiect îi va acorda toată asistența rezonabilă Partenerului Public în timp ce acesta întreprinde o astfel de Măsură Necesară, inclusiv:
- (a) acordarea drepturilor de acces necesare și luarea tuturor măsurilor care sunt în mod necesar solicitate de către Partenerul Public pentru a-l asista pe Partenerul Public în exercitarea drepturilor sale în temeiul prezentului Art. 29.6.3 (*Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public*);
 - (b) furnizarea de resurse suficiente, inclusiv personal, pentru a asista Partenerul Public în exercitarea drepturilor sale în temeiul prezentului Art. 29.6.3 (*Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public*);
 - (c) nu va întreprinde nicio acțiune care să stânjenească, să perturbe sau să împiedice Partenerul Public în exercitarea drepturilor sale în temeiul prezentului Art. 29.6.3 (*Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public*).
- 29.6.5 Partenerul Public îi va furniza Societății de Proiect o notificare cu privire la finalizarea Măsurii Necesare și va depune eforturi rezonabile pentru a furniza o notificare în avans, în măsura în care acest lucru este posibil în mod rezonabil, cu privire la finalizarea anticipată a acesteia.
- 29.6.6 În cazul în care Măsura Necesară a fost întreprinsă altfel decât ca urmare a unei încălcări din partea Societății de Proiect, Partenerul Public va întreprinde Măsura Necesară în conformitate cu Buna Practică Industrială și va compensa Societatea de Proiect în ceea ce privește efectele intervenției, astfel încât să lase Societatea de Proiect în aceeași poziție în care ar fi fost dacă nu ar fi avut loc intervenția. Societatea de Proiect recunoaște și este de acord că Partenerul Public nu este obligat să își exercite drepturile în temeiul Art. 29.6.3 (*Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public*) și, în cazul în care își exercită drepturile în temeiul Art. 29.6.3 (*Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public*), nu este obligat să remedieze nicio încălcare sau să depășească sau să atenueze evenimentul (sau orice consecințe ale evenimentului) care a dat naștere la o astfel de exercitare.
- 29.6.7 În cazul în care Partenerul Public și-a exercitat drepturile prevăzute la Art. 29.6.3 (*Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public*) ca urmare a unui Caz de Forță Majoră, a unei Acțiuni Adverse a Guvernului sau a unei Modificări Legislative Calificate, exercitarea de către

Partenerul Public a acestor drepturi va fi un Caz de Forță Majoră, o Acțiune Adversă a Guvernului sau o Modificare Legislativă Calificată.

29.6.8 Dacă Măsura Necesară a fost luată altfel decât ca urmare a unei încălcări a Societății de Proiect, atunci, pentru perioada și în măsura în care Măsura Necesară este luată, iar acest lucru împiedică Societatea de Proiect să presteze orice parte a Serviciilor:

- (a) Societatea de Proiect va fi exonerată de obligațiile sale de a presta respectiva parte a Serviciilor în măsura în care Partenerul Public a exonerat-o în mod expres de obligațiile sale; și
- (b) în faza de operare, în ceea ce privește perioada în care Partenerul Public întreprinde Măsura Necesară, Plata de Disponibilitate datorată de Partenerul Public Societății de Proiect va fi egală cu suma pe care Societatea de Proiect ar primi-o dacă și-ar îndeplini toate obligațiile și ar presta Serviciile afectate de Măsura Necesară în totalitate în perioada respectivă, fără a se lua în considerare de două ori:
 - (i) deducerile pentru economiile de costuri de operare realizate de Societatea de Proiect în timpul perioadei de intervenție;
 - (ii) indisponibilitatea sau deducerile de executare care urmează să fie efectuate în ceea ce privește părți ale Serviciilor prestate în continuare de către Societatea de Proiect și care nu sunt afectate de intervenția Partenerului Public,

[iar Partenerul Public îi va plăti Societății de Proiect o sumă suplimentară care va fi egală cu cota-parte a Societății de Proiect din Veniturile Terților pe care Societatea de Proiect nu a putut să le încaseze în perioada respectivă.]

- (c) în etapa de construcție, [redactarea urmează să reflecte obligațiile convenite ale Partenerului Public față de Societatea de Proiect și să facă trimitere, dacă este cazul, la alte clauze din Contract care se referă la mecanismul de compensare pentru evenimentele care nu implică o culpă a Societății de Proiect; în plus, posibilitatea de compensare];

și cu condiția ca Societatea de Proiect să îi ofere Partenerului Public o asistență rezonabilă în conformitate cu Art. 29.6.4 (*Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public*) (o astfel de asistență va fi pe cheltuiala Partenerului Public în măsura în care Societatea de Proiect suportă costuri suplimentare care nu sunt deja luate în considerare).

29.6.9 În cazul în care Măsura Necesară a fost luată ca urmare a unei încălcări a Societății de Proiect, atunci atât timp cât și în măsura în care Măsura Necesară este luată, iar acest lucru împiedică Societatea de Proiect să presteze orice parte a Serviciilor:

- (a) Societatea de Proiect va fi exonerată de obligațiile sale de a presta acea parte a Serviciilor în măsura în care Partenerul Public a exonerat-o în mod expres de obligațiile sale; și fie
- (b) în faza de operare, referitor la perioada în care Partenerul Public întreprinde Măsura Necesară, Plata de Disponibilitate datorată de Partenerul Public Societății de Proiect va fi egală cu suma pe care Societatea de Proiect ar primi-o dacă și-ar îndeplini

[toate] obligațiile [afectate][neafectate] și ar presta Serviciile [afectate][neafectate] de Măsura Necesară în totalitate în perioada respectivă, minus (fără a se lua în considerare de două ori):

- (i) deducerile pentru orice economii de costuri de operare pe care Societatea de Proiect le face în timpul perioadei de intervenție, conform unei estimări rezonabile a Partenerului Public;
- (ii) o sumă egală cu toate costurile [și pierderile] suportate de către Partenerul Public pentru întreprinderea acțiunii solicitate; și
- (iii) deducerile pentru indisponibilitate sau neexecutare conformă care urmează să fie efectuate în ceea ce privește părțile Serviciului prestate în continuare de către Societatea de Proiect și neafectate de intervenția Partenerului Public;

[iar Partenerul Public îi va plăti Societății de Proiect o sumă suplimentară care va fi egală cu partea Societății de Proiect din Veniturile din Tarifal de Utilizare pe care Societatea de Proiect nu a reușit să le colecteze în perioada respectivă], fie:

- (c) în faza de construcție, [redactarea urmează să reflecte obligațiile convenite ale Societății de Proiect față de Partenerul Public și orice economii cu costurile de construcție și să facă trimitere, dacă este cazul, la alte clauze din Contract care se referă la compensații în cazul unor încălcări ale Societății de Proiect; plus posibilitatea de compensare],

și cu condiția ca Societatea de Proiect să îi ofere Partenerului Public asistență rezonabilă în conformitate cu Art. 29.6.4 (*Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public*) (această asistență urmând să fie pe cheltuiala Partenerului Public).

29.6.10 [Partenerul Public poate înceta să își exercite drepturile în temeiul prezentului Art. 29.6 (*Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public*), în totalitate sau parțial, în urma transmiterii unei notificări prealabile de cel puțin [5 (cinci)] Zile Lucrătoare către Societatea de Proiect și va depune toate eforturile rezonabile pentru a transmite notificarea cât mai în avans posibil în mod rezonabil.]

29.6.11 [În cazul în care Partenerul Public încetează să își exercite drepturile în temeiul prezentului Art. 29.6 (*Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public*) în conformitate cu Art. 29.6.10 (*Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public*), Societatea de Proiect trebuie [imediat] [în termen de [●] Zile Lucrătoare] să reînceapă să execute orice obligații suspendate ca urmare a exercitării de către Partenerul Public a acestor drepturi, iar Partenerul Public trebuie să îi acorde asistență rezonabilă Societății de Proiect pentru a se asigura că tranziția este efectuată cât mai ușor posibil (pe cheltuiala și costurile Societății de Proiect în cazul unei intervenții care intră sub incidența Art. 29.6.9 (*Drepturi de Intervenție ale Partenerului Public*)).

29.7 Îndepărtarea Personalului

Partenerul Public (sau, atunci când sunt vizate Lucrările, Inginerul Independent, cu o copie către Partenerul Public) îi poate solicita Societății de Proiect să îndepărteze de îndată de pe Amplasament

orice Persoane având Legături cu Societatea de Proiect care, în opinia Partenerului Public (sau a Inginerului Independent, după caz), nu are o conduită corespunzătoare, este incompetentă sau dă dovadă de neglijență în îndeplinirea corespunzătoare a sarcinilor sale în legătură cu Proiectul ori care încalcă Legea sau tulbură ordinea publică, iar respectivei persoane nu i se va mai permite accesul pe Amplasament în legătură cu Lucrările sau Serviciile realizate de către Societatea de Proiect fără acordul Partenerului Public.

30 FUNCȚII AUTORIZATE

- 30.1** Cu aplicarea în mod corespunzător a prevederilor prezentului Art. 30 (*Funcții Autorizate*) și fără a afecta aplicarea oricăror clauze relevante ale prezentului Contract referitoare la răspunderea Societății de Proiect pentru executarea corespunzătoare a obligațiilor care-i revin în temeiul prezentului Contract, Societatea de Proiect este autorizată prin prezentul Contract să exercite, pentru scopurile realizării Operațiunilor în conformitate cu clauzele prezentului Contract, fiecare dintre funcțiile menționate în Anexa [●] (*Funcții și Servicii Autorizate*), precum și, în măsura permisă de Lege, orice alte funcții identice ori similare cu funcțiile pe care le exercită Partenerul Public cu privire la facilități precum Facilitățile Proiectului („**Funcții Autorizate**”).
- 30.2** Autorizarea prevăzută de prezentul Art. 30 (*Funcții Autorizate*) va intra în vigoare de la Data Efectivă.
- 30.3** Societatea de Proiect va exercita în mod corespunzător și complet fiecare dintre Funcțiile Autorizate în ceea ce privește realizarea Operațiunilor pe Amplasament pe durata în care autorizarea prevăzută de prezentul Art. 30 (*Funcții Autorizate*) este în vigoare.
- 30.4** În cazul în care, în orice moment, autorizarea prevăzută la prezentul Art. 30 (*Funcții Autorizate*) expiră sau încetează în alt mod în ceea ce privește oricare dintre Funcțiile Autorizate, Societatea de Proiect va fi exonerată de exercitare și nu va exercita Funcția Autorizată relevantă. Cu excepția unei încălcări de către Societatea de Proiect a clauzelor prezentului Contract care a cauzat expirarea sau încetarea Funcției Autorizate relevante, Societatea de Proiect va fi exonerată de toate Deducerile și alte deduceri cauzate de respectiva expirare sau încetare.
- 30.5** Autorizarea prevăzută de prezentul Art. 30 (*Funcții Autorizate*) este dată cu privire la fiecare și oricare dintre Funcțiile Autorizate în următoarele condiții:
- 30.5.1 va fi netransmisibilă; și
- 30.5.2 Societatea de Proiect nu va delega nicio astfel de Funcție Autorizată dar, pentru evitarea oricărui dubiu, va avea dreptul de a solicita Subcontractanților săi prestarea de servicii sau executarea de lucrări sau realizarea altor activități în legătură cu aceasta.
- 30.6** În exercitarea Funcțiilor Autorizate, Societatea de Proiect va acționa în conformitate cu principiile și prevederile de drept administrativ care reglementează conduita Partenerului Public pentru funcții similare și va respecta toate Cerințele Legale relevante. Cu toate acestea, Societatea de Proiect nu va fi răspunde pentru respectarea oricăror instrucțiuni transmise de Partenerul Public sau ca urmare a neemiterii de către Partenerul Public a oricăror instrucțiuni în legătură cu exercitarea de către Societatea de Proiect a respectivelor Funcții Autorizate în conformitate cu prezentul Art. 30 (*Funcții Autorizate*), fiind subînțeles că, dacă nu se prevede prin Lege, Partenerul Public nu va avea nicio obligație de a emite instrucțiuni către Societatea de Proiect în vederea exercitării de către Societatea de Proiect a Funcțiilor Autorizate.

- 30.7** Pe perioada în care orice autorizație prevăzută de prezentul Art. 30 (*Funcții Autorizate*) este în vigoare, Societatea de Proiect va include în Raportul Lunar detalii cu privire la toate acțiunile întreprinse de Societatea de Proiect conform Funcțiilor Autorizate, inclusiv, dar fără a se limita la detalii cu privire la:
- 30.7.1 toate notificările transmise și primite;
 - 30.7.2 toate instrucțiunile, autorizațiile și avizele acordate terților;
 - 30.7.3 toate contractele, angajamentele sau tranzacțiile încheiate cu terții și cu Autoritățile Relevante; și
 - 30.7.4 orice proceduri judiciare inițiate sau propuse.
- 30.8** Fără a afecta caracterul general al Art. 30.7 (*Funcții Autorizate*), Societatea de Proiect va furniza Partenerului Public copii ale tuturor autorizațiilor, avizelor și instrucțiunilor acordate de Societatea de Proiect și ale tuturor notificărilor transmise și primite de Societatea de Proiect în urma exercitării Funcțiilor Autorizate.
- 30.9** Orice autorizație prevăzută de prezentul Art. 30 (*Funcții Autorizate*) va înceta în mod automat la Data Încetării sau la Data Expirării, oricare dintre acestea survine prima.
- 30.10** La expirarea sau încetarea unei autorizații prevăzute de prezentul Art. 30 (*Funcții Autorizate*), Societatea de Proiect va întreprinde acele acțiuni care sunt necesare pentru transferul eficient al oricărei astfel de funcții către persoanele desemnate de Partenerul Public.
- 30.11** Societatea de Proiect va lua măsurile corespunzătoare în vederea informării tuturor Persoanelor Interesate cu privire la rolul său conform prezentului Art. 30 (*Funcții Autorizate*).

31 ATRIBUȚII LEGALE

- 31.1** Ori de câte ori exercitarea de către Partenerul Public a oricărei atribuții legale (inclusiv prin emiterea unui ordin, a unei decizii ori a unei reglementări, astfel cum este permis de Lege) este esențială pentru a permite Societății de Proiect să își îndeplinească vreo obligație care îi revine în temeiul prezentului Contract, se vor aplica prevederile prezentului Art. 31.1 (*Atribuții Legale*).
- 31.2** Dacă Societatea de Proiect consideră că exercitarea de Partenerul Public a oricărei atribuții legale este esențială pentru a permite Societății de Proiect să își îndeplinească vreo obligație care îi revine în temeiul prezentului Contract, Societatea de Proiect va notifica Partenerul Public în acest sens.
- 31.3** Orice notificare transmisă de Societatea de Proiect în conformitate cu prevederile Art. 31.2 (*Atribuții Legale*):
- 31.3.1 va specifica în mod clar acțiunea/măsura solicitată Partenerului Public, obligația Societății de Proiect în temeiul prezentului Contract cu privire la care se solicită acțiunea/măsura și motivele pentru care această acțiune/măsură din partea Partenerului Public este necesară;
 - 31.3.2 va indica momentul până la care este necesară acțiunea/măsura solicitată; și
 - 31.3.3 va menționa orice recomandare a Societății de Proiect cu privire la acțiunea/măsura solicitată.

- 31.4** În termen de [7] zile de la primirea unei notificări transmise în conformitate cu prevederile Art. 31.2 (*Atribuții Legale*), Partenerul Public va confirma primirea respectivei notificări și va face o estimare cu bună-credință a datei la care va răspunde pe fond solicitării, cu mențiunea că nicio astfel de estimare nu va fi obligatorie pentru Partenerul Public.
- 31.5** Partenerul Public va răspunde pe fond solicitării cuprinse în notificarea transmisă în conformitate cu prevederile Art. 31.2 (*Atribuții Legale*) de îndată ce acest lucru este posibil în mod rezonabil în funcție de circumstanțele concrete, luând în considerare, printre altele, orice cerință de consultare cu publicul sau cu alte Persoane Interesate în legătură cu solicitarea respectivă.
- 31.6** Partenerul Public va analiza pe fond, în conformitate cu atribuțiile sale legale, orice solicitare cu privire la întreprinderea unei acțiuni/luarea unei măsuri, cuprinsă într-o notificare transmisă în conformitate cu prevederile Art. 31.2 (*Atribuții Legale*). Fără a limita în niciun fel libertatea de decizie a Partenerului Public în ceea ce privește răspunsul la orice astfel de solicitare, Partenerul Public, în adoptarea oricărei astfel de decizii, va lua în considerare, printre altele, aspectele prevăzute la Art. 31.7 (*Atribuții Legale*). Decizia Partenerului Public cu privire la fondul solicitării nu va putea face obiectul revizuirii în baza Procedurii de Soluționare a Disputelor.
- 31.7** Aspectele de luat în considerare menționate la Art. 31.6 (*Atribuții Legale*) sunt următoarele:
- 31.7.1 dacă Partenerul Public are competența legală de a întreprinde acțiunea/lua măsura solicitată;
- 31.7.2 dacă există vreo modalitate alternativă de acțiune pentru Societatea de Proiect (și costul unei astfel de alternative) care nu ar necesita întreprinderea unei acțiuni/luarea unei măsuri de către Partenerul Public; și
- 31.7.3 efectul pe care l-ar avea acțiunea/măsura solicitată asupra intereselor oricăror terți; și
- 31.7.4 dacă acțiunea/măsura solicitată ar avea vreo implicație asupra siguranței terților sau a membrilor publicului.
- 31.8** Cu aplicarea în mod corespunzător a prevederilor Art. 31.9 (*Atribuții Legale*), dacă, în exercitarea libertății sale de decizie, Partenerul Public refuză să întreprindă acțiunea/să ia măsura solicitată, Societatea de Proiect poate înainta divergența spre soluționare conform Procedurii de Soluționare a Disputelor. Societatea de Proiect va fi exonerată de răspunderea ei în baza prezentului Contract în măsura în care, după finalizarea Procedurii de Soluționare a Disputelor, rezultă că, drept urmare a acestui refuz, Societatea de Proiect nu își poate îndeplini obligațiile identificate în solicitarea cuprinsă în notificarea transmisă în conformitate cu prevederile Art. 31.2 (*Atribuții Legale*).
- 31.9** Societatea de Proiect va fi exonerată de răspundere în conformitate cu prevederile Art. 31.8 (*Atribuții Legale*) doar dacă a adoptat toate măsurile necesare pentru atenuarea efectelor refuzului Partenerului Public de a întreprinde acțiunea/lua măsura solicitată.
- 31.10** Dacă, după finalizarea Procedurii de Soluționare a Disputelor, rezultă că neîntreprinderea/neluarea de către Partenerul Public a oricărei acțiuni/măsuri solicitate într-o notificare transmisă în conformitate cu prevederile Art. 31.2 (*Atribuții Legale*) face imposibilă (iar nu doar mai costisitoare) îndeplinirea de către Societatea de Proiect a prezentului Contract (luat în întregime) sau are un efect

determinant asupra drepturilor sau obligațiilor Societății de Proiect în baza prezentului Contract, atunci:

31.10.1 după consultarea pentru o perioadă de cel puțin [120] de zile de la data răspunsului Partenerul Public în temeiul Art. 31.5 (*Atribuții Legale*) în scopul de a ajunge la o soluție acceptabilă pentru ambele Părți; și

31.10.2 (dacă este cazul) după acea perioadă care este necesară în mod rezonabil pentru implementarea soluției respective,

Societatea de Proiect va avea dreptul să înceteze prezentul Contract și se vor aplica prevederile Art. 46.1 (*Compensații în caz de Încetare pentru Neexecutare de către Partenerul Public, Acțiune Adversă a Guvernului, Modificări Legislative sau Încetare Voluntară*).

PARTEA A VII-A. TARIFELE DE UTILIZARE

32 TARIFELE DE UTILIZARE

32.1 Tarifele de Utilizare

32.1.1 [La și de la Data Începerii Serviciilor și până la Data Expirării sau Data Încetării, oricare survine prima, Societatea de Proiect va aplica și va avea dreptul de a percepe Tarifele de Utilizare, în conformitate cu termenii prezentului Contract, cu Documentele de Proiect, cu Legea și cu toate Cerințele Legale.

32.1.2 Sub rezerva Art. 32.2 (*Modificări ale Tarifelor de Utilizare*), Societatea de Proiect:

(a) va impune Tarifele de Utilizare Utilizatorilor;

(b) va stabili, modifica și ajusta nivelul Tarifelor de Utilizare; și

(c) va încasa, procesa plata și contribui la aplicarea de către Partenerul Public a Tarifelor de Utilizare,

în conformitate cu prezentul Contract și Anexa [●] (*Mecanismul de Plată*), Cerințele privind Serviciile, Legea și toate Cerințele Legale și Buna Practică Industrială.

32.1.3 Societatea de Proiect:

(a) nu va impune, la și de la Data Începerii Serviciilor, niciun Tarif de Utilizare în legătură cu utilizarea Facilităților Proiectului în alt mod decât cel stabilit în Anexa [●] (*Mecanismul de Plată*); or

(b) nu va impune niciun tarif, comision, taxă sau plată altele decât Tariful de Utilizare.

32.1.4 În cazul în care Societatea de Proiect stabilește sau încasează Tarife de Utilizare care nu sunt conforme cu Anexa [●] (*Mecanismul de Plată*) sau cu Legea sau cu Cerințele Legale, iar acest lucru conduce la tariful excesiv a Utilizatorilor, Societatea de Proiect va fi răspunzătoare pentru toate Pierderile sau Pretențiile, inclusiv orice solicitări de restituire din partea Utilizatorilor, ca urmare a stabilirii sau încasării Tarifelor de Utilizare cu încălcarea prezentului Contract sau a Legii și/sau a Cerințelor Legale.]

32.2 Modificări ale Tarifelor de Utilizare

[În termen de [un an] de la Data Depunerii Ofertei, Tarifele de Utilizare vor fi ajustate în conformitate cu Anexa [●] (*Mecanismul de Plată*)]

32.3 Gestionarea, Colectarea și Impunerea Tarifelor de Utilizare

32.3.1 [Societatea de Proiect va fi responsabilă pentru prestarea Serviciilor privind Tarifele de Utilizare.

32.3.2 Societatea de Proiect va avea dreptul de a încasa Veniturile din Tarifele de Utilizare. În relația dintre Partenerul Public și Societatea de Proiect, Partenerul Public va avea dreptul de a deduce Veniturile din Tarifele de Utilizare încasate sau considerate a fi încasate de către

Societatea de Proiect din Plata de Disponibilitate, astfel cum este stabilit în detaliu în Anexa [●] (*Mecanismul de Plată*).

PARTEA A VIII-A. PLATA

33 CALCULUL PLĂȚILOR

33.1 Mecanismul de Plată

Plățile vor fi calculate în conformitate cu Anexa [●] (*Mecanismul de Plată*), prevederile Art. 33.3 (*Motive Justificate*) aplicându-se în mod corespunzător.

33.2 Motive Justificate

Dacă un Motiv Justificat interferează (sau a interferat) în mod negativ cu executarea Serviciilor sau cauzează (sau a cauzat) o neexecutare a Serviciilor și/sau cauzează (sau a cauzat) aplicarea de Deduceri și cu condiția ca efectul respectivului Motiv Justificat să fie invocat Partenerului Public de către Societatea de Proiect, în termen de [10] Zile Lucrătoare de la data la care Societatea de Proiect a luat cunoștință (sau ar fi trebuit în mod rezonabil să fi luat cunoștință) de apariția Motivului Justificat, atunci (cu aplicarea în mod corespunzător a prevederilor Art. 33.3 (*Expunere Asigurată*) și 33.4 (*Atenuarea Motivelor Justificate*)), în măsura în care Partenerul Public stabilește că evenimentul(ele) pe care se bazează pretenția reprezintă un Motiv Justificat, iar respectiva neexecutare sau interferență sau aplicare de Deduceri apare (sau a apărut) ca rezultat al respectivului Motiv Justificat:

33.2.1 respectiva neexecutare de către Societatea de Proiect și orice executare necorespunzătoare a oricărei părți afectate a Serviciilor nu va constitui (și nu va fi constituit) o încălcare a clauzelor prezentului Contract de către Societatea de Proiect;

33.2.2 interferența respectivă va fi luată în considerare la evaluarea executării oricărei părți afectate a Serviciilor în conformitate cu mecanismul de plată prevăzut în Anexa [●] (*Mecanismul de Plată*), care va fi operat (sau va fi fost operat) ca și cum Serviciile relevante ar fi fost executate fără niciun fel de astfel de interferență negativă; și

33.2.3 orice astfel de Deduceri nu se vor aplica (sau nu se vor fi aplicat),

astfel încât Societatea de Proiect va avea dreptul (și va fi avut dreptul) la plată în baza prezentului Contract ca și cum nu ar fi existat nicio astfel de interferență cu Serviciile.

33.3 Expunere Asigurată

Fără a afecta aplicarea Art. 24 (*Asigurări*), Societatea de Proiect nu va avea dreptul la nicio plată care nu ar fi fost datorată în baza Contractului dacă nu ar fi existat Art. 33.2 (*Motive Justificate*) în măsura în care Societatea de Proiect poate sau ar trebui să poată să fie despăgubită în baza oricărei polițe de asigurare care trebuie menținută de Societatea de Proiect sau de orice Persoane având Legături cu Societatea de Proiect în conformitate cu prezentul Contract (indiferent dacă asigurarea respectivă a fost sau nu încheiată sau, dacă a fost încheiată, a fost viciată ca urmare a oricărui act sau oricărei omisiuni a Societății de Proiect (sau oricărei Persoane având Legături cu Societatea de Proiect), inclusiv dar fără a se limita la nedezvăluire sau subasigurare) sau a oricărei alte polițe de asigurare pe care Societatea de Proiect a încheiat-o și a menținut-o.

33.4 Atenuarea Motivelor Justificate

Societatea de Proiect va lua toate măsurile rezonabile pentru a atenua consecințele unui Motiv Justificat asupra capacității Societății de Proiect de a presta Serviciile în baza prezentului Contract. În măsura în care Societatea de Proiect nu ia aceste măsuri, Societatea de Proiect nu va avea dreptul la și nu va beneficia de exonerarea specificată la Art. 33.2 (*Motive Justificate*).

34 FACTURARE ȘI PLATĂ

34.1 Facturi Lunare

34.1.1 Începând de la Data Începerii Serviciilor, Partenerul Public îi va plăti Societății de Proiect Plata Lunară în conformitate cu Anexa [●] (*Mecanismul de Plată*).

34.1.2 În termen de [20] zile de la ultima zi a fiecărei luni din fiecare An de Servicii, Societatea de Proiect îi va transmite Partenerului Public un raport care va stabili plățile datorate în fiecare lună („**Raport de Plată**”). Raport de Plată va evidenția:

- (a) Plata Lunară pentru luna relevantă;
- (b) orice altă sumă datorată de către Partenerul Public Societății de Proiect în baza prezentului Contract;
- (c) fiecare Deducere din Plata de Disponibilitate calculată în conformitate cu Anexa [●] (*Mecanismul de Plată*);
- (d) orice provizioane sau sume datorate de către Societatea de Proiect Partenerului Public în baza prezentului Contract;
- (e) orice TVA plătită pentru luna relevantă;
- (f) orice ajustări care reflectă plăți anterioare în plus și/sau în minus (fiecare ajustare fiind menționată separat);
- (g) orice ajustări care reflectă modificările cursului de schimb valutar în conformitate cu Art. 34.3.2 (*Plăți*);
- (h) orice altă sumă datorată și plătită de către o Parte către cealaltă în baza prezentului Contract;
- (i) orice dobândă plătită cu privire la orice sume datorate; și
- (j) suma netă datorată de către Partenerul Public Societății de Proiect sau de către Societatea de Proiect Partenerului Public.

34.1.3 Raportul de Plată transmis conform prevederilor Art. 34.1.2 (*Facturi Lunare*) va fi însoțit de un raport periodic de activitate pentru luna relevantă întocmit de Societatea de Proiect, care va detalia activitățile realizate în luna relevantă, precum și de alte documente suport care să precizeze în mod clar componentele Plății Lunare și toate celelalte cheltuieli și orice ajustări. Documentele menționate vor prezenta, printre altele, modul de calcul al fiecărui

element prevăzut în Raportul de Plată, astfel cum sunt menționate la Art. 34.1.2 (*Facturi Lunare*), și, dacă există orice sume datorate la care se percepe dobândă, valoarea dobânzii.

- 34.1.4 Dacă Raportul de Plată transmis în baza Art. 34.1.2 (*Facturi Lunare*) arată o sumă netă datorată de către Partenerul Public Societății de Proiect, Societatea de Proiect va putea emite o factură către Partenerul Public cu privire la suma respectivă (factură care va identifica separat orice TVA suplimentară plătită de către Partenerul Public). Dacă Raportul de Plată arată o sumă netă datorată de către Societatea de Proiect Partenerului Public, de îndată, după primirea raportului, Partenerul Public va emite o factură și toate celelalte documente contabile și fiscale necesare conform Legii și va lua toate măsurile necesare pentru a primi plata respectivei sume.

34.2 Data Scadenței Plăților

- 34.2.1 Fără a afecta aplicarea Art. 34.4 (*Sume Disputate*), Partenerul Public îi va plăti Societății de Proiect suma înscrisă în factura emisă de Societatea de Proiect conform Art. 34.1.4 (*Facturi Lunare*) în termen de maxim [60] zile de la data la care Partenerul Public a primit factura respectivă.
- 34.2.2 Fără a afecta aplicarea Art. 34.4 (*Sume Disputate*), Societatea de Proiect îi va plăti Partenerului Public suma stabilită a fi datorată de către Societatea de Proiect Partenerului Public conform Art. 34.1.4 (*Facturi Lunare*) în termen de maxim [60] de zile de la data la care Societatea de Proiect a primit de la Partenerul Public factura relevantă sau alte documente contabile și fiscale necesare conform Legii pentru a-i permite Societății de Proiect efectuarea plăților.
- 34.2.3 Dacă data scadenței inițiale pentru orice plată conform prezentului Contract nu este o Zi Lucrătoare, atunci data scadenței va fi Ziua Lucrătoare imediat următoare datei scadenței inițiale.

34.3 Plăți

- 34.3.1 Dacă și în măsura în care nu se prevede altfel în Acordul Direct, toate plățile în temeiul prezentului Contract vor fi efectuate în Lei, în conformitate cu prevederile Anexei [●] (*Mecanismul de Plată*).
- 34.3.2 Plățile sumelor stabilite în Euro vor fi efectuate în Lei la cursul valutar Leu/Euro publicat de Banca Națională a României aferent datei facturării, în contul bancar al destinatarului specificat în factură sau în alt document justificativ, menționându-se numărul facturii sau al documentului justificativ în baza cărora se efectuează plata. Următoarea factură subsecventă emisă de Societatea de Proiect sau factura sau alt document justificativ emis de Partenerul Public, după caz, va include un element de ajustare pentru variația cursului valutar și sumele nete vor fi ajustate prin adunarea sau scăderea sumelor rezultate dintre: (i) cursul de schimb Leu/Euro de la data emiterii facturii anterioare (sau alt document justificativ) și (ii) cursul de schimb Leu/Euro de la data plății facturii anterioare (sau alt document justificativ) sau de la data scadenței facturii anterioare (sau document justificativ), dacă aceasta nu a fost plătită în termen.

34.4 Sume Disputate

- 34.4.1 Fiecare Parte va avea dreptul să conteste, cu bună credință, orice sumă specificată într-o factură sau în orice alt document contabil și fiscal menționat în prezentul Contract. Partea care contestă orice astfel de sumă va plăti acea sumă cuprinsă în factura sau în documentul justificativ în cauză care nu este disputată și va avea dreptul să rețină partea rămasă până la soluționarea Disputei.
- 34.4.2 Părțile vor depune toate eforturile rezonabile pentru a soluționa Disputa în cauză în termen de [30] de zile de la apariția acestuia. Dacă nu reușesc să îl soluționeze, fiecare Parte poate înainta problema spre soluționare conform Procedurii de Soluționare a Disputelor.
- 34.4.3 Dacă, după soluționarea Disputei, sumele incluse într-o factură (sau în alt document justificativ) trebuie modificate, Societatea de Proiect va retrage factura inițială (sau Partenerul Public va retrage factura sau documentul justificativ inițial) și va emite o factură înlocuitoare (sau Partenerul Public va emite o factură înlocuitoare sau alt document justificativ înlocuitor) care să reflecte respectiva sumă modificată. Orice diferență neplătită va fi achitată de Partenerul Public Societății de Proiect (sau de Societatea de Proiect Partenerului Public), împreună cu dobânda aferentă, la rata stabilită la Art. 34.5.1 (*Dobândă Penalizatoare*), calculată de la data inițială a scadenței sau data rezultată în urma aplicării prevederilor Art. 34.2.3 (*Data Scadenței Plăților*), de îndată după primirea facturii înlocuitoare (sau a altui document justificativ înlocuitor).

34.5 Dobândă Penalizatoare

- 34.5.1 Dacă prezentul Contract nu prevede altfel, Părțile vor plăti dobândă penalizatoare la orice sumă plătită în baza prezentului Contract și neachitată la data scadenței, începând de la această dată până la data plății, la o rată egală cu [9%] pe an.
- 34.5.2 Pentru evitarea oricărui dubiu, rata dobânzii prevăzută la Art. 34.5.1 (*Dobândă Penalizatoare*) se va aplica oricăror sume care trebuia achitate de oricare dintre Părți celeilalte conform clauzelor prezentului Contract, în măsura în care o decizie în acest sens este luată conform Procedurii de Soluționare a Disputelor sau altfel, într-o etapă ulterioară, inclusiv dar fără a se limita la sumele Deducerilor sau ale altor deduceri care au fost aplicate în mod eronat sau, dimpotrivă, care în mod eronat nu au fost aplicate deși ar fi trebuit aplicate, de la data la care suma relevantă (în cazul în care Deducerile sau alte deduceri nu ar fi fost aplicate) era datorată și plătită de Partenerul Public sau suma în plus a fost primită de Societatea de Proiect.

34.6 Îndeplinirea Obligației

Dacă, potrivit calculului oricăror sume plătibile de Partenerul Public în temeiul prezentului Contract (altfel decât conform prezentului Art. 34.6 (*Îndeplinirea Obligației*)), rezultă că Partenerul Public trebuie să achite o sumă către mai multe persoane sau de mai multe ori în contextul aceleiași prevederi sau al mai multor prevederi ale prezentului Contract, cu privire la aceleași costuri, cheltuieli, răspunderi sau obligații, Partenerul Public va fi eliberat de obligațiile care-i revin în această situație, dacă și în măsura în care plata respectivei sume este efectuată o singură dată.

34.7 Compensare

- 34.7.1 Societatea de Proiect nu va avea dreptul să rețină sau să compenseze nicio sumă pe care o datorează Partenerului Public, însă Partenerul Public, fără a aduce atingere prevederilor Art. 46.6 (*Compensare în caz de Încetare*), poate reține sau compensa orice sumă care îi este datorată de către Societatea de Proiect în baza prezentului Contract, care a devenit scadentă și exigibilă, cu orice sume datorate Societății de Proiect în baza prezentului Contract.
- 34.7.2 Dacă plata sau deducerea oricărei sume menționate la Art. 34.7.1 (*Compensare*) este contestată, atunci orice element necontestat al sumei respective va fi plătit, iar elementul contestat va fi tratat în conformitate cu prevederile Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*). Prevederile Art. 34.5.2 (*Dobândă Penalizatoare*) se vor aplica în mod corespunzător.

34.8 Examinarea documentelor

Fără a se limita la aplicarea prevederilor Art. 28.2 (*Audit*), Partenerul Public va avea dreptul, cu notificarea prealabilă rezonabilă a Societății de Proiect și pe cheltuiala proprie, să examineze registrele și evidențele/înregistrările contabile ale Societății de Proiect cu privire la prezentul Contract în măsura necesară pentru verificarea corectitudinii oricărei declarații contabile, cheltuieli, calcul sau pretenții formulate conform oricăreia dintre clauzele prezentului Contract, cu următoarele mențiuni:

- 34.8.1 nu este obligatoriu ca registrele și evidențele/înregistrările respective (dacă nu conțin informații privind o Dispută de bună-credință) să fie păstrate pentru o perioadă mai lungă decât cea specificată cu privire la registrele sau evidențele/înregistrările respective în Anexa [●] (*Documente și Rapoarte*) sau (dacă nu este specificată nicio astfel de perioadă) pentru o perioadă mai lungă de 7 ani de la încheierea Anului Contractual la care se referă respectivele registre sau evidențe/înregistrări;
- 34.8.2 dacă orice astfel de examinare scoate în evidență vreo inexactitate în orice factură emisă, ajustările necesare cu privire la respectiva factură și plata acesteia se vor face în termen de [14] zile de la data la care existența respectivei inexactități este stabilită de comun acord sau prin decizie a organismului de soluționare a disputelor, prevederile Art. 34.5.2 (*Dobândă Penalizatoare*) aplicându-se în mod corespunzător; și
- 34.8.3 acest drept de examinare trebuie exercitat în perioada specificată pentru păstrarea respectivelor registre sau evidențe/înregistrări în Anexa [●] (*Înregistrări și Rapoarte*) sau (dacă nu este specificată nicio astfel de perioadă) într-o perioadă de 7 ani de la încheierea Anului Contractual la care se referă registrele sau evidențele/înregistrările examinate.

34.9 Unicul Remediu

- 34.9.1 Sub rezerva:
- (a) oricărui alt drept al Partenerului Public în baza prezentului Contract, prevăzut expres în cuprinsul acestuia; și
 - (b) dreptului Partenerului Public de a pretinde, la încetarea prezentului Contract sau ulterior, contravaloarea costurilor, pierderilor, daunelor și cheltuielilor sale rezonabile

suportate sau plătite de aceasta ca urmare a rectificării sau atenuării efectelor oricărei încălcări a prezentului Contract de către Societatea de Proiect, cu excepția situațiilor (și, în aceste situații, numai în măsura) în care acestea au fost deja recuperate de Partenerul Public conform prezentului Contract sau au fost luate în considerare la calcularea oricărei compensații plătibile de către Partenerul Public conform prevederilor Art. 46.1 (*Compensații în caz de Încetare pentru Neexecutare de către Partenerul Public, Acțiune Adversă a Guvernului, Modificare Legislativă sau Încetare Voluntară*), Art. 46.2 (*Compensații în caz de Încetare pentru Neexecutare de către Societatea de Proiect*) sau Art. 46.3 (*Compensații în caz de Încetare ca urmare a Forței Majore [sau a Neasigurabilității]*);

unicul remediu al Partenerului Public în legătură cu neprestarea Serviciilor în conformitate cu prezentul Contract va fi aplicarea de Deduceri conform clauzelor prezentului Contract și ale Anexei [●] (*Mecanismul de Plată*).

- 34.9.2 Prevederile din Art. 34.9 (*Unicul Remediu*) nu împiedică, limitează sau restricționează dreptul Partenerului Public de a solicita îndeplinirea obligațiilor despre care se pretinde a fi încălcate de către Societatea de Proiect sau încetarea prezentului Contract (dacă și în măsura în care acest drept de opțiune există), de a invoca excepția de neexecutare a contractului de către Societatea de Proiect ca mijloc de apărare în legătură cu îndeplinirea de către Partenerul Public a propriilor sale obligații sau de a recurge ori de a se prevala de orice alte remedii judiciare și/sau extrajudiciare care nu presupun plata de daune de către Societatea de Proiect Partenerului Public.

PARTEA A IX-A MODIFICĂRI, RĂSPUNDERI ȘI ÎNCETARE

35 PROCEDURA DE MODIFICARE

35.1 Modificări ale Partenerului Public

35.1.1 Partenerul Public are dreptul să propună modificări ale Lucrărilor și/sau Serviciilor în conformitate cu prezentul Art. 35.1 (*Modificări ale Partenerului Public*). Partenerul Public nu va propune o modificare a Lucrărilor și/sau Serviciilor:

- (a) care presupune în mod necesar ca Lucrările și/sau Serviciile să fie realizate/prestate într-un mod care încalcă orice Lege, Standarde Tehnice sau care nu este conform cu Buna Practică Industrială;
 - (b) care ar determina revocarea oricărei Autorizații (sau ar face ca o nouă Autorizație necesară pentru implementarea modificării relevante cu privire la Lucrări și/sau Servicii să fie imposibil de obținut);
 - (c) care ar afecta în mod semnificativ capacitatea Societății de Proiect de a realiza Lucrările și/sau de a presta Serviciile;
 - (d) care ar afecta în mod semnificativ sănătatea și securitatea oricărei persoane;
 - (e) care ar presupune în mod necesar ca Societatea de Proiect să implementeze modificarea Lucrărilor și/sau Serviciilor într-o perioadă de timp nerezonabilă;
 - (f) care, dacă ar fi implementată, ar modifica în mod semnificativ și negativ natura Proiectului (inclusiv profilul de risc);
- și/sau
- (g) dacă Partenerul Public nu are atribuția sau posibilitatea legală (inclusiv în cazul în care există o interdicție sau o restricție potrivit Legii) de a solicita implementarea unei astfel de Modificări a Partenerului Public.

35.1.2 Dacă Partenerul Public solicită o modificare a Lucrărilor și/sau Serviciilor, acesta trebuie să transmită Societății de Proiect o notificare (cu o copie către Inginerul Independent, atunci când sunt vizate Lucrările), prin care să prezinte în mod detaliat modificarea solicitată (**„Notificare a Partenerului Public privind Modificarea”**).

35.1.3 Notificarea Partenerului Public privind Modificarea:

- (a) va preciza modificarea Lucrărilor și/sau Serviciilor solicitată suficient de detaliat încât să îi permită Societății de Proiect să calculeze și să furnizeze Modificarea Estimată a Costurilor Proiectului în conformitate cu prevederile Art. 35.1.4 (*Modificări ale Partenerului Public*) (**„Estimarea”**);
- (b) în cazul în care modificarea va necesita Cheltuieli de Capital, va preciza dacă Partenerul Public intenționează să îi plătească Societății de Proiect costurile aferente implementării modificării sau dacă Partenerul Public îi solicită Societății de Proiect să

depună toate eforturile rezonabile pentru a obține finanțare în conformitate cu Art. 35.1.14 (*Modificări ale Partenerului Public*); și

- (c) îi va solicita Societății de Proiect să pună la dispoziția Partenerului Public Estimarea, în termen de [21] de zile de la primirea Notificării Partenerului Public privind Modificarea.

35.1.4 Dacă Partenerul Public nu confirmă în scris Estimarea (astfel cum a fost modificată) în termen de [30] zile de la agrearea conținutului Estimării în conformitate cu Art. 35.1.7 sau de la stabilirea acestuia conform Art. 35.1.10 sau cu Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*), Notificarea Partenerului Public privind Modificarea va fi considerată retrasă. Atunci când are loc o astfel de retragere (conform Art. 35.1.13 sau Art. 35.1.11(b) (*Modificări ale Partenerului Public*), Partenerul Public îi va plăti Societății de Proiect costurile suplimentare rezonabile cu plata terților, suportate de Societatea de Proiect în pregătirea Estimării, cu condiția ca:

- (a) Societatea de Proiect să fi depus toate eforturile rezonabile pentru a înainta o Estimare rezonabilă din punct de vedere al costurilor;
- (b) Societatea de Proiect să fi pus la dispoziția Partenerului Public o defalcare pe costuri a Estimării, inclusiv o estimare a costurilor cu plata terților care vor fi suportate de către Partenerul Public în cazul în care Notificarea Partenerului Public privind Modificarea este retrasă sau considerată retrasă;
- (c) Partenerul Public:
- (i) să fi aprobat estimarea costurilor cu plata terților menționate la Art. 35.1.13(b) (*Modificări ale Partenerului Public*) și tipul de costuri cu terții înainte de suportarea oricăror costuri cu plata terților; și
- (ii) să fi fost de acord că, având în vedere natura modificării propuse, este rezonabil să se aștepte de la terț să angajeze costuri cu pregătirea Estimării în raport cu întinderea modificării propuse cu privire la Servicii sau la Lucrări și lucrările necesare pentru prezentarea unei Estimări precise în conformitate cu prezentul Art. 35.1 (*Modificări ale Partenerului Public*); și

35.1.5 Societatea de Proiect să fi pus la dispoziția Partenerului Public acele dovezi pe care acesta le poate solicita în mod rezonabil pentru verificarea costurilor suplimentare cu terții suportate de către Societatea de Proiect.

35.1.6 Cât mai curând posibil și, în orice caz, în termen de [21] de zile de la data primirii unei Notificări a Partenerului Public privind Modificarea, Societatea de Proiect îi va transmite Partenerului Public Estimarea (cu o copie către Inginerul Independent, atunci când Estimarea vizează Lucrările), cu aplicarea în mod corespunzător a prevederilor Art. 35.1.12. Estimarea va include opinia Societății de Proiect cu privire la următoarele:

- (a) calendarul detaliat pentru implementarea modificării Lucrărilor și/sau Serviciilor;
- (b) dacă este necesară exonerarea de la îndeplinirea obligațiilor, inclusiv a obligațiilor Societății de Proiect de a realiza Data Planificată a Începerii Serviciilor pe durata

implementării modificării Lucrărilor și de a îndeplini Cerințele privind Serviciile pe durata implementării modificării Serviciilor;

- (c) orice impact asupra realizării Lucrărilor și/sau prestării Serviciilor;
- (d) orice modificare necesară la prezentul Contract și/sau orice Document al Proiectului ca urmare a modificării Lucrărilor și/sau Serviciilor;
- (e) orice Modificare Estimată a Costurilor Proiectului care rezultă din modificarea Lucrărilor și/sau Serviciilor, luând în considerare Cheltuielile de Capital menționate la lit. (g) și alte modificări estimate ale costurilor;
- (f) orice câștig sau pierdere de venit care rezultă din modificarea Lucrărilor și/sau a Serviciilor;
- (g) orice Cheltuieli de Capital care sunt necesare sau care nu mai sunt necesare ca urmare a modificării Lucrărilor și/sau Serviciilor;
- (h) orice aprobări din partea autorităților de reglementare care sunt necesare; și
- (i) metoda propusă de certificare a oricăror aspecte privind construcția sau operarea Lucrărilor și/sau Serviciilor, necesară ca urmare a modificării Lucrărilor și/sau Serviciilor, dacă nu este reglementată de procedurile specificate la Art. 12.2 (*Procedura de Proiectare și Certificare*) și/sau Art. 20.4 (*Cerințe privind Proiectarea și Certificarea*).

35.1.7 Cât mai curând posibil după ce Partenerul Public primește Estimarea, Părțile vor discuta și agreea aspectele prevăzute în Estimare, inclusiv în legătură cu:

- (a) furnizarea de dovezi cu privire la faptul că Societatea de Proiect a depus eforturi rezonabile (inclusiv (acolo unde este posibil) prin utilizarea de cotații de preț competitive) pentru a-și determina Subcontractanții să minimizeze orice majorare a costurilor și să maximizeze orice reducere a costurilor;
- (b) demonstrarea modului în care orice Cheltuieli de Capital care urmează să fie suportate sau evitate sunt evaluate într-un mod eficient din punct de vedere al costurilor; și
- (c) demonstrarea faptului că orice cheltuială evitată, cu privire la care s-a anticipat că va fi suportată pentru înlocuirea sau întreținerea Bunurilor sau a Bunurilor de Retur afectate de Modificarea Partenerului Public în discuție, a fost luată în considerare în calculul sumei care, în opinia Societății de Proiect, a rezultat sau este necesară în baza 35.1.6(e) și/sau Art. 35.1.6(g) (*Modificări ale Partenerului Public*).

35.1.8 În cursul acestor discuții, Partenerul Public poate modifica Notificarea Partenerului Public privind Modificarea și (dacă majorarea estimată a Cheltuielilor de Capital în legătură cu modificarea Lucrărilor și/sau Serviciilor se preconizează că depășește suma de [●] Euro) (Indexată) Partenerul Public îi poate solicita Societății de Proiect să aducă dovezi rezonabile că prețurile pentru respectivele lucrări de capital corespund standardelor de piață internaționale de la momentul respectiv. În fiecare caz, Societatea de Proiect, cât mai curând

posibil și, în orice caz, nu mai târziu de [14] zile de la primirea respectivei modificări, va notifica Partenerul Public cu privire la orice modificări ulterioare ale Estimării.

- 35.1.9 Societatea de Proiect se va conforma Bunei Practici Industriale cu scopul de a asigura că obține cel mai bun raport calitate/preț (luând în considerare toate circumstanțele relevante, inclusiv, în special, cerința ca Societatea de Proiect să nu fie într-o situație mai dezavantajoasă ca urmare a implementării modificării Lucrărilor și/sau Serviciilor) atunci când achiziționează orice lucrare, servicii, produse, materiale sau echipamente necesare în legătură cu modificarea Lucrărilor și/sau Serviciilor.
- 35.1.10 Dacă Estimarea vizează Lucrările iar Părțile nu pot agreea conținutul său, atunci problema va fi înaintată Inginerului Independent pentru soluționare. În cazul în care oricare dintre Părți nu este de acord cu decizia Inginerului Independent, sau dacă Estimarea nu vizează Lucrările, atunci disputa va fi soluționată în conformitate cu prevederile Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*).
- 35.1.11 Cât mai curând posibil după ce conținutul Estimării a fost agreat sau altfel stabilit conform Art. 35.1.10 (*Modificări ale Partenerului Public*) și/sau Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*), Partenerul Public:
- (a) îi va confirma în scris Societății de Proiect (cu o copie către Inginerul Independent, atunci când Estimarea vizează Lucrările) Estimarea (astfel cum a fost modificată); sau
 - (b) va retrage Notificarea Partenerului Public privind Modificarea.
- 35.1.12 Fără a aduce atingere celorlalte prevederi ale prezentului Art. 35.1 (*Modificări ale Partenerului Public*).
- (a) dacă, la primirea Notificării Partenerului Public privind Modificarea conform Art. 35.1.1, Societatea de Proiect este de părere că respectiva modificare a Lucrărilor și/sau Serviciilor este probabil să nu îndeplinească cerințele Art. 35.1.1, acesta va transmite Partenerului Public, cât mai curând posibil și, în orice caz, în termen de [21] zile de la primirea Notificării Partenerului Public privind Modificarea, o notificare în care va preciza opinia sa și argumentele în sprijinul acesteia; și
 - (b) Părțile se vor întâlni cât mai curând posibil și, în orice caz, în termen de [10] zile de la primirea respectivei notificări. În cazul în care Părțile convin că respectiva modificare a Lucrărilor și/sau Serviciilor nu îndeplinește cerințele Art. 35.1.1, Notificarea Partenerului Public privind Modificarea va fi retrasă. Dacă Părțile nu pot ajunge la un acord asupra acestui aspect în legătură cu o modificare a Lucrărilor, oricare dintre Părți îi poate înainta problema spre soluționare Inginerului Independent. În cazul în care oricare dintre Părți nu este de acord cu decizia Inginerului Independent, sau dacă Părțile nu se pot pune de acord cu privire la vreo schimbare care vizează Serviciile, atunci disputa va fi soluționată în conformitate cu prevederile Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*). Dacă se stabilește de către Inginerul Independent sau în conformitate cu prevederile Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*) că modificarea Lucrărilor și/sau Serviciilor nu îndeplinește cerințele Art. 35.1.1 (*Modificări ale Partenerului Public*), Notificarea Partenerului Public privind Modificarea va fi considerată retrasă.

- 35.1.13 Dacă Partenerul Public nu confirmă în scris Estimarea (astfel cum a fost modificată) în termen de [30] zile de la agrearea conținutului Estimării în conformitate cu Art. 35.1.7 sau de la stabilirea acestuia conform Art. 35.1.10 sau Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*), Notificarea Partenerului Public privind Modificarea va fi considerată retrasă. Atunci când are loc o astfel de retragere (conform prezentului Art. 35.1.13 sau Art. 35.1.11(b) (*Modificări ale Partenerului Public*)), Partenerul Public îi va plăti Societății de Proiect costurile suplimentare rezonabile cu plata terților, suportate de Societatea de Proiect în pregătirea Estimării, cu condiția ca:
- (a) Societatea de Proiect să fi depus toate eforturile rezonabile pentru a înainta o Estimare rezonabilă din punct de vedere al costurilor;
 - (b) Societatea de Proiect să fi pus la dispoziția Partenerului Public o defalcare pe costuri a Estimării, inclusiv o estimare a costurilor cu plata terților care vor fi suportate de către Partenerului Public în cazul în care Notificarea Partenerului Public privind Modificarea este retrasă sau considerată retrasă;
 - (c) Partenerul Public:
 - (i) să fi aprobat estimarea costurilor cu plata terților menționate la Art. 35.1.13(b) (*Modificări ale Partenerului Public*) și tipul de costuri cu terții înainte de suportarea oricăror costuri cu plata terților; și
 - (ii) să fi agreat că, având în vedere natura modificării propuse, este rezonabil să se aștepte ca terțul respectiv să suporte costuri în procesul de pregătire a Estimării, în funcție de complexitatea modificării propuse a Serviciilor sau Lucrărilor și a activităților necesare pentru transmiterea unei Estimări corecte în conformitate cu prezentul Art. 35.1 (*Modificări ale Partenerului Public*); și
 - (d) Societatea de Proiect să fi pus la dispoziția Partenerului Public acele dovezi pe care acesta le poate solicita în mod rezonabil pentru verificarea costurilor suplimentare cu terții suportate de către Societatea de Proiect.
- 35.1.14 În cazul în care Estimarea (astfel cum a fost modificată) implică Cheltuieli de Capital estimate, Societatea de Proiect (cu excepția situației în care Partenerul Public a ales să finanțeze costurile respective în conformitate cu Art. 35.1.3(b) (*Modificări ale Partenerului Public*)) va depune toate eforturile rezonabile pentru a obține finanțare pentru toate Cheltuielile de Capital estimate, în termeni satisfăcători în mod rezonabil pentru Societatea de Proiect și pentru Partenerul Public.
- 35.1.15 În cazul în care Societatea de Proiect a depus toate eforturile rezonabile pentru a obține finanțare pentru toate Cheltuielile de Capital estimate, dar nu a putut realiza acest lucru în termen de [60] de zile de la data la care Partenerul Public a confirmat Estimarea, Societatea de Proiect nu va avea nicio obligație de a implementa modificarea Lucrărilor și/sau Serviciilor dacă Partenerul Public nu convine, în termen de [20] de zile de la expirarea acestui termen, să plătească costurile pentru care nu există finanțare, pe baza celor prevăzute la Art. 35.1.18 (*Modificări ale Partenerului Public*).

- 35.1.16 Partenerul Public poate, în orice moment după data la care Estimarea este confirmată, să convină să acopere toate sau, în măsura în care Partenerul Public a obținut finanțare pentru o parte a Cheltuielilor de Capital, restul Cheltuielilor de Capital estimate.
- 35.1.17 În cazul în care Estimarea a fost confirmată de Partenerul Public, ajustarea Plății de Disponibilitate se va face conform celor prevăzute în Anexa [●] (*Ajustări Financiare*).
- 35.1.18 În situația în care Partenerul Public convine să plătească costurile pentru care nu este disponibilă finanțare conform Art. 35.1.15 (*Modificări ale Partenerului Public*):
- (a) Partenerul Public și Societatea de Proiect vor agreea (și vor încheia orice acorduri de modificare a prezentului Contract sau a oricărui Document al Proiectului relevant sau vor lua alte măsuri care pot fi necesare pentru a da efect modificării și/sau documenta modificarea Lucrărilor și/sau Serviciilor):
- (i) un grafic de plăți cu privire la achitarea acelei sume care reflectă contravaloarea costurilor care urmează să fie suportate de către Societatea de Proiect și momentele în care aceste costuri urmează să fie suportate în efectuarea modificării Lucrărilor și/sau Serviciilor, în măsura în care acestea sunt suportate de către Partenerul Public; și
- (ii) dacă plata pentru o parte a modificării Lucrărilor și/sau Serviciilor este efectuată în vederea îndeplinirii sau în vederea unei anumite evoluții către îndeplinirea unui anumit element în cadrul modificării Lucrărilor și/sau Serviciilor, un mijloc obiectiv de furnizare de dovezi care să confirme că partea modificării Lucrărilor și/sau Serviciilor care corespunde fiecărui moment la care se datorează plata în baza graficului de plăți a fost îndeplinită în mod corespunzător,
- (acest grafic de plăți și aceste dovezi urmând a fi stabilite de către Inginerul Independent sau, ulterior, în conformitate cu prevederile Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*), în cazul în care Partenerul Public și Societatea de Proiect nu convin asupra termenilor acestora);
- (b) Partenerul Public va efectua plata către Societatea de Proiect în termen de [60] de zile de la primirea de către Partenerul Public a facturilor prezentate acestuia în conformitate cu graficul de plăți agreeat, însoțit de dovezile relevante (acolo unde este cazul) cu privire la faptul că partea relevantă a modificării Lucrărilor și/sau a Serviciilor a fost efectuată; și
- (c) dacă plata nu se efectuează în conformitate cu prevederile Art. 35.1.18(b) (*Modificări ale Partenerului Public*), Partenerul Public îi va plăti Societății de Proiect dobândă penalizatoare la suma neplătită, începând cu data scadenței până la data plății efective, la rata prevăzută la Art. 34.5.1 (*Dobândă Penalizatoare*).

35.2 Modificări ale Societății de Proiect

- 35.2.1 În cazul în care Societatea de Proiect intenționează să implementeze o modificare a Lucrărilor și/sau Serviciilor, aceasta trebuie să îi transmită Partenerului Public (cu o copie

către Inginerul Independent atunci când schimbarea vizează Lucrările) o notificare prin care să furnizeze detalii cu privire la respectiva modificare („**Notificarea Societății de Proiect privind Modificarea**”).

35.2.2 Notificarea Societății de Proiect privind Modificarea trebuie:

- (a) să precizeze modificarea propusă a Lucrărilor și/sau Serviciilor într-un mod suficient de detaliat încât să îi permită Partenerului Public (și, după caz, Inginerului Independent) să o evalueze în mod complet;
- (b) să specifice motivele pentru care Societatea de Proiect a propus modificarea Lucrărilor și/sau Serviciilor;
- (c) să îi solicite Partenerului Public să se consulte cu Societatea de Proiect în vederea luării unei decizii privind aprobarea modificării Lucrărilor și/sau Serviciilor și, în caz afirmativ, cu privire la modificările subsecvente pe care le solicită Partenerul Public;
- (d) să indice orice implicații ale modificării Lucrărilor și/sau Serviciilor asupra prezentului Contract și oricărui dintre termenii săi;
- (e) să indice în special dacă se propune o modificare a Plății de Disponibilitate sau dacă este propus un alt mecanism de plată (și, în caz afirmativ, să ofere o estimare de costuri detaliată a modificării propuse sau a mecanismului propus); și
- (f) să indice dacă există anumite date până la care este esențială adoptarea unei decizii de către Partenerul Public.

35.2.3 Inginerul Independent va evalua Notificarea Societății de Proiect privind Modificarea care vizează Lucrări în temeiul Procedurii de Revizuire, fără a aduce atingere dreptului Partenerului Public de a accepta sau respinge Notificarea Societății de Proiect privind Modificarea la libera sa apreciere.

35.2.4 Partenerul Public va evalua cu bună-credință modificarea Lucrărilor și/sau Serviciilor propusă de Societatea de Proiect în conformitate cu Procedura de Revizuire, luând în considerare toate aspectele relevante, inclusiv dacă:

- (a) va surveni o modificare a Plății de Disponibilitate sau un alt mecanism de plată va fi implementat;
- (b) modificarea afectează calitatea Lucrărilor și/sau a Serviciilor sau probabilitatea realizării cu succes a Lucrărilor și/sau a Serviciilor;
- (c) modificarea va perturba relația Partenerului Public cu terți;
- (d) capacitatea financiară a Societății de Proiect este suficientă pentru a efectua Lucrările și/sau Serviciile modificate;
- (e) se reduce valoarea reziduală a Facilităților Proiectului; sau

- (f) modificarea afectează în mod semnificativ riscurile sau costurile la care este expus Partenerul Public.
- 35.2.5 Cât mai curând posibil după primirea Notificării Societății de Proiect privind Modificarea, Părțile (cu asistența și sprijinul Inginerului Independent, atunci când Notificarea Societății de Proiect privind Modificarea vizează Lucrările) se vor întâlni și vor discuta problemele menționate în aceasta. În cursul acestor discuții, Partenerul Public poate propune modificări sau poate accepta ori respinge Notificarea Societății de Proiect privind Modificarea.
- 35.2.6 Dacă Partenerul Public acceptă Notificarea Societății de Proiect privind Modificarea (cu sau fără modificări), modificarea corespunzătoare a Lucrărilor și/sau Serviciilor va fi implementată în termen de [30] zile de la acceptul Partenerului Public. În această perioadă, Părțile (cu asistența și sprijinul Inginerului Independent, atunci când Notificarea Societății de Proiect privind Modificarea vizează Lucrările) se vor consulta și vor conveni cu privire la restul detaliilor de îndată ce acest lucru este posibil și vor încheia orice acorduri pentru modificarea prezentului Contract sau a oricărui Document al Proiectului relevant sau vor lua alte măsuri care sunt necesare pentru a da efect modificării sau documenta modificarea Lucrărilor și/sau a Serviciilor.
- 35.2.7 Dacă Partenerul Public respinge Notificarea Societății de Proiect privind Modificarea, nu va fi obligat să justifice această respingere.
- 35.2.8 Dacă acceptul Partenerul Public nu cuprinde o acceptare expresă a unei majorări a Plății de Disponibilitate, nu va exista nicio majorare a Plății de Disponibilitate ca urmare a unei modificări a Lucrărilor și/sau Serviciilor propusă de către Societatea de Proiect.
- 35.2.9 Dacă o modificare a Lucrărilor și/sau Serviciilor propusă de către Societatea de Proiect determină sau va determina scăderea costurilor Societății de Proiect sau ale unui Subcontractant, se va face o reducere a Plății de Disponibilitate astfel încât [75%] din economii va reprezenta beneficiul Partenerului Public, iar restul de [25%] din economii va fi păstrat de Societatea de Proiect, cu mențiunea că valoarea oricăror astfel de economii va fi stabilită după deducerea costurilor rezonabile suportate de Societatea de Proiect pentru pregătirea Notificării Societății de Proiect privind Modificarea.

36 MODIFICARE LEGISLATIVĂ

36.1 Modificare Legislativă Calificată

- 36.1.1 Dacă survine sau urmează să survină în scurt timp o Modificare Legislativă Calificată, oricare dintre Părți, în termen de [(30) treizeci] de Zile Lucrătoare începând cu ziua în care a luat cunoștință (sau ar fi trebuit să ia cunoștință) de Modificarea Legislativă Calificată, se poate adresa în scris celeilalte Părți pentru a-și exprima opinia cu privire la efectele sale probabile, furnizând detalii cu privire la opinia sa referitoare la:
- (a) orice modificare necesară a obligațiilor Societății de Proiect;
- (b) dacă sunt necesare orice modificări ale termenilor prezentului Contract ca urmare a Modificării Legislative Calificate, inclusiv orice Modificare a Partenerului Public necesară;

- (c) dacă este necesară acordarea unei exonerări de la îndeplinirea obligațiilor, inclusiv în ceea ce privește obligația Societății de Proiect de a respecta orice termen contractual și/sau de a îndeplini orice cerință contractuală de performanță pe durata implementării oricărei Modificări Legislative Calificate;
- (d) orice schimbare (pozitivă sau negativă) de venit care va rezulta direct din Modificarea Legislativă Calificată respectivă;
- (e) orice schimbare (pozitivă sau negativă) a costurilor Proiectului care rezultă în mod direct din Modificarea Legislativă Calificată; sau
- (f) orice Cheltuieli de Capital care sunt necesare sau care nu mai sunt necesare ca urmare a unei Modificări Legislative Calificate intrate în vigoare în perioada operare a prezentului Contract

36.1.2 Cât mai curând posibil și, în orice caz, în cel mult în termen de [(30) treizeci] de Zile Lucrătoare de la primirea oricărei notificări din partea Părții Afectate, Partenerul Public și Societatea de Proiect vor discuta și agreea aspectele menționate la Art. 36.1.1 (*Modificare Legislativă Calificată*) și orice modalități în care oricare dintre Părți poate atenua efectul Modificării Legislative Calificate, inclusiv, cu privire la Societatea de Proiect:

- (a) furnizarea de dovezi cu privire la faptul că Societatea de proiect a depus toate eforturile rezonabile (inclusiv (acolo unde este posibil) prin utilizarea de cotații de preț competitive) pentru a-și determina Subcontractanții să minimizeze orice majorare a costurilor și să maximizeze orice reducere a costurilor;
- (b) demonstrarea modului în care orice cheltuieli de capital care urmează să fie suportate sau evitate sunt evaluate într-un mod eficient din punct de vedere al costurilor, inclusiv prezentarea faptului că, atunci când o astfel de cheltuială este efectuată sau ar fi fost efectuată, Modificările Legislative de la acel moment au fost luate în considerare de către Societatea de Proiect;
- (c) furnizarea de dovezi privind modul în care Modificarea Legislativă Calificată a afectat prețurile percepute în cadrul unor activități economice similare cu Proiectul; și
- (d) demonstrarea faptului că orice cheltuială care a fost evitată drept urmare a Modificării Legislative Calificate a fost luată în considerare în suma care, în opinia sa, a rezultat sau este necesară în conformitate cu Art. 36.1.1 (e) sau 36.1.1 (f) (*Modificare Legislativă Calificată*), cu condiția ca, în cazul în care Părțile nu pot ajunge la un acord cu privire la efectele Modificării Legislative Calificate, chestiunea să fie supusă spre soluționare în conformitate cu Art. 53 (*Procedură de Soluționare a Disputelor*).

36.2 Consecințe ale Modificării Legislative Calificate

36.2.1 În cazul în care Părțile au urmat procedura prevăzută la Art. 36.1.1 și 36.1.2 (*Modificare Legislativă Calificată*), atunci:

- (a) Partea Afectată este exonerată de îndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul Contractului în măsura în care este împiedicată, îngreunată sau întârziată în această îndeplinire drept urmare a Modificării Legislative Calificate;

- (b) în cazul în care Modificarea Legislativă Calificată a avut loc înainte de Data Începerii Serviciilor, Data Planificată a Începerii Serviciilor se amână pentru a se ține seama de efectul respectivei Modificări Legislative Calificate; și
- (c) Părțile vor conveni asupra cuantumului și plății oricărei compensații pentru a reflecta Modificarea Estimată a Costurilor Proiectului, ajustate pentru a lua în considerare creșterea sau reducerea reală a costurilor suportate sau obținute în mod rezonabil ca urmare a Modificării Legislative Calificate [cu condiția ca nicio compensație să nu fie acordată în legătură cu o Modificare Legislativă Calificată în temeiul prezentei clauze, cu excepția cazului în care Partea care solicită compensația poate demonstra că impactul cumulativ al tuturor Modificărilor Legislative Calificate care au avut loc în cursul [*inșerați perioada de timp relevantă, e.g., anul calendaristic*] depășește [*inșerați sumă*]], după cum urmează:
- (i) în cazul suportării unui cost suplimentar sau a unei pierderi de venit de către Societatea de Proiect:
- (i.1) La Data Începerii Serviciilor sau anterior acesteia; sau
- (i.2) ca urmare a suportării de Cheltuieli de Capital de către Societatea de Proiect în orice moment,

Partenerul Public va compensa Societatea de Proiect pentru Modificarea Estimată a Costurilor Proiectului efectivă, ajustată pentru a reflecta costurile efective suportate în mod rezonabil [și, fără a lua în considerare de două ori, pentru venitul efectiv pierdut (în măsura în care această pierdere nu a putut fi în mod rezonabil atenuată)] în termen de [90] de zile de la primirea unei solicitări scrise din partea Societății de Proiect, susținută de toate informațiile relevante;

- (ii) în cazul plății unei compensații pentru Modificarea Estimată a Costurilor Proiectului [și/sau fără a lua în considerare de două ori, pentru pierderea de venit] care nu determină suportarea de către Societatea de Proiect a unor Cheltuieli de Capital conform celor menționate la Art. 36.2.1(c)(i)(i.2) (*Consecințe ale Modificării Legislative Calificate*), dar care reflectă o modificare a costurilor suportate de Societatea de Proiect după Data Începerii Serviciilor, Partenerul Public va compensa Societatea de Proiect în conformitate cu Anexa [●] (*Ajustări Financiare*) printr-o ajustare a Plății de Disponibilitate.

36.2.2 În cazul în care notificarea și informațiile relevante nu sunt furnizate în termenele menționate la Art. 36.1.1 (*Modificare Legislativă Calificată*), Partea Afectată nu are dreptul la nicio compensație sau exonerare de obligațiile care îi revin în temeiul Contractului în ceea ce privește perioada pentru care informațiile sunt întârziate.

36.3 **Încetare ca urmare a unei Modificări Legislative Calificate**

În cazul în care o Modificare Legislativă Calificată:

- (a) are ca rezultat faptul că Societatea de Proiect nu este în măsură să realizeze Data Începerii Serviciilor în termen de [●] luni de la Data Planificată a Începerii Serviciilor; sau
- (b) împiedică o Parte să își îndeplinească obligațiile principale în temeiul prezentului Contract pentru o perioadă de [●] zile consecutive; sau
- (c) are ca rezultat faptul că executarea prezentului Contract este ilegală și că această ilegalitate nu poate fi remediată printr-o modificare a [Partenerului Public],

oricare dintre Părți poate, la discreția sa, să înceteze prezentul Contract prin emiterea unei notificări scrise de încetare, care intră în vigoare la [(30) treizeci] de zile calendaristice de la primirea respectivei notificări. În cazul în care, la sfârșitul acestei perioade de [(30) treizeci] de zile, Modificarea Legislativă Calificată continuă, Contractul va înceta în conformitate cu prezentul Art. 36.3 (*Încetare ca urmare a unei Modificări Legislative Calificate*), iar Societatea de Proiect va avea dreptul la compensația prevăzută la Art. 46.1 (*Compensație în Caz de Neexecutare de către Partenerului Public, Acțiune Adversă a Guvernului, Modificare Legislativă sau Încetare Voluntară*).

37 CAZURI DE COMPENSARE ȘI CAZURI DE EXONERARE

37.1 Cazuri de Compensare

37.1.1 În cazul în care, ca rezultat direct al apariției unui Caz de Compensare:

- (a) Societatea de Proiect nu este în măsură să finalizeze Lucrările anterior sau la Data Planificată a Începerii Serviciilor sau, după Data Planificată a Începerii Serviciilor, înainte de Data Limită; și/sau
- (b) Societatea de Proiect nu poate respecta obligațiile ce îi revin în baza prezentului Contract; și/sau
- (c) Societatea de Proiect suportă costuri sau suferă pierderi de venit,

atunci Societatea de Proiect are dreptul de a solicita exonerarea de la îndeplinirea obligațiilor sale și/sau de a pretinde compensații în baza prezentului Contract.

37.1.2 Sub rezerva Art. 37.1.4 (*Cazuri de Compensare*), pentru a obține exonerarea și/sau a solicita compensații, Societatea de Proiect trebuie:

- (a) cât mai curând posibil și, în orice caz, în termen de [21] de zile de la data la care a luat la cunoștință că respectivul Caz de Compensare a cauzat sau este probabil să cauzeze întârzieri, încălcarea unei obligații prevăzute de prezentul Contract și/sau suportarea de costuri sau pierderea de venituri de către Societatea de Proiect, să notifice Inginerul Independent, cu o copie către Partenerul Public, cu privire la solicitarea sa de prelungire de termen în ceea ce privește prelungirea Datei Planificate a Începerii Serviciilor sau, ulterior Datei Planificate a Începerii Serviciilor, în ceea ce privește prelungirea Datei Limită, plata de compensații și/sau exonerare de la îndeplinirea obligațiilor ce îi revin în temeiul prezentului Contract;
- (b) în termen de [14] zile de la primirea de către Inginerul Independent și de către Partenerul Public a notificării menționate la Art. 37.1.2(a) (*Cazuri de Compensare*), să

prezinte Inginerului Independent, cu o copie către Partenerul Public, detalii complete cu privire la Cazul de Compensare și la prelungirea de termen și/sau orice Modificare Estimată a Costurilor Proiectului și/sau pierdere de venit solicitată; și

- (c) să demonstreze într-un mod considerat satisfăcător, în mod rezonabil, de către Inginerul Independent că:
- (i) Cazul de Compensare a constituit cauza directă pentru Modificarea Estimată a Costurilor Proiectului și/sau pierderea de venit și/sau orice întârziere în finalizarea Lucrărilor la sau anterior Datei Planificate a Începerii Serviciilor sau, ulterior Datei Planificate a Începerii Serviciilor, anterior Datei Limită, și/sau orice încălcare a obligațiilor ce îi revin Societății de Proiect în temeiul prezentului Contract; și
 - (ii) nu s-ar putea aștepta în mod rezonabil ca Modificarea Estimată a Costurilor Proiectului și/sau pierderea de venit, timpul pierdut și/sau exonerarea de la îndeplinirea obligațiilor prevăzute de prezentul Contract care au fost solicitate să fie diminuate sau recuperate de Societatea de Proiect acționând în conformitate cu Buna Practică Industrială.

37.1.3 Dacă Societatea de Proiect a respectat obligațiile care-i revin în temeiul Art. 37.1.2 (*Cazuri de Compensare*), atunci:

- (a) în cazul unei întârzieri, Data Planificată a Începerii Serviciilor sau, după Data Planificată a Începerii Serviciilor, Data Limită va fi amânată cu acea perioadă stabilită ca fiind rezonabilă în raport cu respectivul Caz de Compensare, luând în considerare efectul probabil al întârzierii;
- (b) în cazul suportării unui cost suplimentar sau a unei pierderi de venit de către Societatea de Proiect:
 - (i) la sau anterior Datei Începerii Serviciilor; sau
 - (ii) ca urmare a suportării de Cheltuieli de Capital de către Societatea de Proiect în orice moment,

Partenerul Public va compensa Societatea de Proiect pentru Modificarea Estimată a Costurilor Proiectului efectivă, ajustată pentru a reflecta costurile efective suportate în mod rezonabil și, fără a lua în considerare de două ori, pentru venitul efectiv pierdut (în măsura în care această pierdere nu a putut fi în mod rezonabil atenuată) în termen de [90] de zile de la primirea unei solicitări scrise din partea Societății de Proiect, susținută de toate informațiile relevante, dar numai cu condiția ca sumele solicitate pentru Modificarea Estimată a Costurilor Proiectului și pierderea de venit să fi fost aprobate în prealabil de către Inginerul Independent;

- (c) în cazul plății unei compensații pentru Modificarea Estimată a Costurilor Proiectului și/sau fără a lua în considerare de două ori, pentru pierderea de venit care nu determină suportarea de către Societatea de Proiect a unor Cheltuieli de Capital conform celor menționate la Art. 37.1.3(b)(ii) (*Cazuri de Compensare*), dar care

reflectă o modificare a costurilor suportate de Societatea de Proiect după Data Începerii Serviciilor, Partenerul Public va compensa Societatea de Proiect în conformitate cu Art. 37.1.6 (*Cazuri de Compensare*) printr-o ajustare a Plății de Disponibilitate, dar numai cu condiția ca respectiva ajustare să fi fost aprobată în prealabil de către Inginerul Independent; și/sau

- (d) Partenerul Public îi va acorda Societății de Proiect exonerarea de la îndeplinirea obligațiilor ce îi revin în baza prezentului Contract care este rezonabilă în raport cu respectivul Caz de Compensare.

37.1.4 În cazul în care informațiile sunt furnizate după datele menționate la Art. 37.1.2, Societatea de Proiect nu va avea dreptul la nicio prelungire de termen, compensație sau exonerare de la îndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul prezentului Contract în ceea ce privește perioada de întârziere a informațiilor.

37.1.5 În cazul în care Părțile nu pot conveni asupra întinderii oricărei compensații, întârzieri suferite, scutiri de la obligațiile Societății de Proiect în temeiul prezentului Contract, sau dacă Partenerul Public nu este de acord că a avut loc un Caz de Compensare (sau cu privire la consecințele sale), sau că Societatea de Proiect are dreptul la orice scutire în temeiul prezentului articol, sau dacă Inginerul Independent nu aprobă sumele solicitate de Societatea de Proiect pentru Modificarea Estimată a Costurilor Proiectului, Părțile vor rezolva problema în conformitate cu Art. 53 (*Procedură de Soluționare a Disputelor*).

37.1.6 Orice plată de compensații menționată la Art. 37.1.3(c) va fi calculată în conformitate cu Anexa [●] (*Ajustări Financiare*).

37.2 Cazuri de Exonerare

37.2.1 Dacă și în măsura în care un Caz de Exonerare:

- (a) constituie cauza directă a unei întârzieri în respectarea Datei Planificate a Începerii Serviciilor sau, după Data Planificată a Începerii Serviciilor, a Datei Limită; și/sau
- (b) afectează în mod negativ capacitatea Societății de Proiect de a executa oricare dintre obligațiile care îi revin în temeiul prezentului Contract,

atunci Societatea de Proiect are dreptul să solicite neaplicarea oricăror drepturi care îi revin Partenerului Public în baza Art. 42 (*Încetare de către Partenerul Public*) și exonerarea de la îndeplinirea obligațiilor care-i revin în temeiul prezentului Contract.

37.2.2 Sub rezerva Art. 37.2.5 (*Cazuri de Exonerare*), pentru a obține exonerarea, Societatea de Proiect trebuie:

- (a) cât mai curând posibil și, în orice caz, în termen de [14] zile de la data la care a luat la cunoștință de faptul că respectivul Caz de Exonerare a cauzat sau este probabil să cauzeze întârzieri și/sau să afecteze în mod negativ capacitatea Societății de Proiect de a-și îndeplini celelalte obligații, să notifice Inginerul Independent, cu o copie către Partenerul Public, cu privire la solicitarea sa de exonerare de la îndeplinirea obligațiilor ce îi revin în temeiul prezentului Contract, incluzând detalii complete privind natura Cazului de Exonerare, data la care a survenit și durata sa probabilă;

- (b) în termen de [7] zile de la primirea de către Inginerul Independent și de către Partenerul Public a notificării menționate la Art. 37.2.2(a), să prezinte detalii complete cu privire la exonerarea solicitată; și
- (c) să demonstreze într-un mod considerat satisfăcător, în mod rezonabil, de către Inginerul Independent că:
 - (i) Societatea de Proiect și subcontractanții săi nu ar fi putut să evite apariția unui astfel de eveniment sau consecințele acestuia prin măsuri care s-ar putea aștepta în mod rezonabil să fie luate, fără a suporta cheltuieli substanțiale;
 - (ii) respectivul Caz de Exonerare a cauzat în mod direct întârzierea în finalizarea Lucrărilor la sau anterior Datei Planificate a Începerii Serviciilor sau, după Data Planificată a Începerii Serviciilor, a Datei Limită sau necesitatea de exonerare de la îndeplinirea altor obligații în temeiul prezentului Contract;
 - (iii) nu s-ar putea aștepta în mod rezonabil ca timpul pierdut și/sau exonerarea de la îndeplinirea obligațiilor în temeiul prezentului Contract să fie diminuate sau recuperate de Societatea de Proiect acționând în conformitate cu Buna Practică Industrială, fără a suporta cheltuieli substanțiale; și
 - (iv) Societatea de Proiect depune toate eforturile rezonabile pentru a executa obligațiile care-i revin în temeiul prezentului Contract.

37.2.3 În cazul în care Societatea de Proiect a respectat obligațiile care-i revin în temeiul Art. 37.2.2 (*Cazuri de Exonerare*):

- (a) Data Planificată a Începerii Serviciilor sau, după Data Planificată a Începerii Serviciilor, Data Limită va fi amânată cu o perioadă rezonabilă raportat la respectivul Caz de Exonerare, luând în considerare efectul probabil al întârzierii; și/sau
- (b) Partenerul Public nu își va putea exercita drepturile în legătură cu rezilierea unilaterală a prezentului Contract prevăzute la Art. 42 (*Încetare de către Partenerul Public*).

37.2.4 Nicio prevedere din prezentul Art. 37.2 (*Cazuri de Exonerare*) nu va afecta dreptul de a efectua Deduceri sau orice alte deduceri efectuate ca urmare a prevederilor prezentului Contract sau ale Anexei [●] (*Mecanismul de Plată*) în perioada în care subzistă un Caz de Exonerare, cu condiția ca astfel de Deduceri să nu se acumuleze în vederea atingerii pragurilor specificate la literalele (j) sau (k) din definiția Cazului de Neexecutare de către Societatea de Proiect.

37.2.5 În cazul în care informațiile necesare potrivit Art. 37.2.2 (*Cazuri de Exonerare*) sunt furnizate după datele menționate la Art. 37.2.2 (*Cazuri de Exonerare*), Societatea de Proiect nu va avea dreptul la nicio exonerare pentru perioada de întârziere a informațiilor.

37.2.6 Societatea de Proiect va notifica Inginerul Independent și Partenerul Public dacă, în orice moment, primește sau ia cunoștință de orice alte informații în legătură cu Cazul de Exonerare, furnizând detalii ale informațiilor respective în măsura în care aceste informații

sunt noi sau fac ca informații transmise anterior să fie eronate într-o măsură semnificativă sau să fie de natură să inducă în eroare în mod semnificativ.

- 37.2.7 În cazul în care Părțile nu pot ajunge la un acord cu privire la amploarea exonerării necesare sau dacă Partenerul Public nu este de acord cu faptul că a avut loc un Caz de Exonerare sau că Societatea de Proiect este îndreptățită la orice prelungire a Datei Planificate a Începerii Serviciilor sau, după Data Planificată a Începerii Serviciilor, a Datei Limită, Părțile vor rezolva problema în conformitate cu Art. 53 (*Procedură de Soluționare a Disputelor*).

38 FORȚĂ MAJORĂ

38.1 Definiția Cazului de Forță Majoră

38.1.1 În prezentul Contract, prin „**Caz de Forță Majoră**” se înțelege orice eveniment, circumstanță sau combinație de evenimente sau circumstanțe:

- (a) dincolo de controlul rezonabil al Părții Afectate de respectivul eveniment, circumstanță sau combinație de evenimente sau circumstanțe (denumită în continuare „**Parte Afectată**”);
- (b) care nu a fost previzibil sau, dacă a fost previzibil, nu ar fi putut fi prevenit, evitat sau depășit de o Parte Afectată care a luat toate măsurile de precauție rezonabile și a acordat atenția cuvenită;
- (c) care determină în mod direct imposibilitatea Părții Afectate de a respecta toate sau o parte importantă a obligațiilor sale în temeiul prezentului Contract; și
- (d) care nu este rezultatul direct al unei încălcări de către Partea Afectată a obligațiilor sale în temeiul prezentului Contract sau, în ceea ce privește Societatea de Proiect, în temeiul oricărui alt Document al Proiectului.

38.1.2 Cazurile de Forță Majoră se limitează la următoarele circumstanțe:

- (a) molimă, epidemie și dezastru natural, furtună, ciclon, taifun, uragan, tornadă, viscol, cutremur, activitate vulcanică, alunecare de teren, tsunami, inundație, trăsnet și secetă;
- (b) incendiu, explozie sau contaminare nucleară, biologică sau chimică (alta decât cea cauzată de neglijența Societății de Proiect, a contractanților săi sau a oricărui Subcontractant, furnizor sau vânzător);
- (c) război (declarat sau nu), conflict armat (inclusiv, dar fără a se limita la atac ostil, blocadă, embargou militar), ostilități, invazie, act al unui inamic străin, act de terorism, sabotaj sau piraterie [în fiecare caz, survenit în afara României];
- (d) război civil, revoltă, răscoală, rebeliune și revoluție, putere militară sau uzurpată, insurecție, agitație sau dezordine civilă, violență populară, act de nesupunere civilă [în fiecare caz, având loc în afara României];
- (e) contaminare radioactivă sau radiații ionizante [care au loc în afara României]; sau

- (f) tulburări generale de muncă, cum ar fi boicoturi, greve și greve patronale, reducerea eficienței muncii, ocuparea fabricilor și a spațiilor, cu excepția evenimentelor similare care sunt specifice Proiectului și specifice Societății de Proiect sau subcontractanților săi, și care au loc în afara României].

38.2 Consecințele Cazului de Forță Majoră

38.2.1 Dacă a avut loc un Caz de Forță Majoră, atunci Partea Afectată are dreptul de a fi exonerată de obligațiile care îi revin în temeiul Contractului dacă îndeplinește cerințele prevăzute la Art. 38.2.2 (*Consecințele Cazului de Forță Majoră*).

38.2.2 Pentru a obține exonerarea în temeiul Art. 38.2, Partea Afectată trebuie:

- (a) cât mai curând posibil și, în orice caz, în termen de [●] Zile Lucrătoare de la data la care a luat la cunoștință de faptul că respectivul Caz de Forță Majoră a cauzat sau este probabil să cauzeze o încălcare a unei obligații în temeiul prezentului Contract, să îi transmită celeilalte Părți o notificare privind cererea sa de exonerare de obligațiile care îi revin în temeiul Contractului, inclusiv:
- (i) dovezi satisfăcătoare ale existenței Cazului de Forță Majoră;
 - (ii) detalii complete cu privire la natura Cazului de Forță Majoră;
 - (iii) data producerii;
 - (iv) durata probabilă a acestuia; și
 - (v) detalii privind măsurile luate pentru a atenua efectul Cazului de Forță Majoră.
- (b) în termen de [●] Zile Lucrătoare de la primirea notificării menționate la lit. (a), să îi transmită celeilalte Părți detalii complete privind exonerarea solicitată, precum și informații privind toate acțiunile întreprinse de Partea Afectată pentru a atenua consecințele Cazului de Forță Majoră;
- (c) să îi demonstreze celeilalte Părți că:
- (i) Partea Afectată și contractanții săi nu ar fi putut evita apariția sau consecințele respective prin măsurile pe care ar fi putut în mod rezonabil să le ia, fără a suporta costuri semnificative;
 - (ii) Cazul de Forță Majoră a cauzat în mod direct necesitatea de a se recurge la măsurile de exonerare solicitate;
 - (iii) exonerarea solicitată nu ar fi putut fi atenuată în mod rezonabil de către Partea Afectată, inclusiv prin recurgerea la surse alternative de servicii, echipamente și materiale și echipamente de construcție, fără a suporta costuri semnificative; și
 - (iv) Partea Afectată depune toate eforturile rezonabile pentru a-și îndeplini obligațiile afectate în temeiul prezentului Contract.

- 38.2.3 Dacă Partea Afectată și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul Art. 38.2.2 (*Consecințele Cazului de Forță Majoră*), atunci aceasta va fi exonerată de la îndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul prezentului Contract în măsura în care este împiedicată, îngreunată sau întârziată în această îndeplinire din cauza Cazului de Forță Majoră.
- 38.2.4 Dacă informațiile solicitate în temeiul Art. 38.2.2 (*Consecințele Cazului de Forță Majoră*) sunt furnizate după datele menționate în respectivul articol, atunci Partea Afectată nu va avea dreptul la nicio scutire în perioada în care informațiile sunt întârziate.
- 38.2.5 Părțile vor depune în orice moment, după apariția unui Caz de Forță Majoră, toate eforturile rezonabile pentru a preveni și a atenua efectele oricărei întârzieri, iar Societatea de Proiect va lua, pe toată durata de subzistență a Cazului de Forță Majoră, toate măsurile necesare în conformitate cu Bunele Practici Industriale pentru a depăși sau a reduce la minimum consecințele Cazului de Forță Majoră.
- 38.2.6 Partea Afectată va notifica cealaltă Parte cât mai curând posibil după ce Cazul de Forță Majoră încetează sau nu mai determină Partea Afectată să nu își poată respecta obligațiile prevăzute de prezentul Contract. În urma unei astfel de notificări, prezentul Contract va continua să fie executat în condițiile existente imediat înainte de apariția Cazului de Forță Majoră.

38.3 **Încetare ca urmare a Prelungirii Forței Majore**

- 38.3.1 În cazul în care un Caz de Forță Majoră subzistă pentru o perioadă continuă de peste [180-360 zile calendaristice], oricare dintre Părți poate, la discreția sa, să înceteze prezentul Contract prin emiterea unei notificări scrise de încetare către cealaltă parte, care își va produce efectele la [(30) treizeci] de zile calendaristice de la primirea acesteia. În cazul în care, la sfârșitul acestei perioade de [(30) treizeci] de zile, Cazul de Forță Majoră continuă, Contractul va înceta în conformitate cu prezentul Art. 38.3 (*Încetarea ca urmare a Prelungirii Forței Majore*), iar Societatea de Proiect va avea dreptul la compensarea prevăzută la Art. 46.3 (*Compensații în caz de încetare ca urmare a Forței Majore [sau a Neasigurabilității]*).
- 38.3.2 În cazul în care Societatea de Proiect notifică Partenerul Public în conformitate cu Art. 38.3 (*Încetarea ca urmare a Prelungirii Forței Majore*) că dorește să înceteze Contractul, atunci Partenerul Public are opțiunea fie de a accepta această notificare, fie de a răspunde în scris la sau înainte de expirarea unui termen de [10] zile de la data primirii acesteia, declarând că dorește ca Contractul să continue. În cazul în care Partenerul Public îi transmite Societății de Proiect o astfel de notificare, atunci:
- (a) Partenerul Public îi va plăti Societății de Proiect Plata de Disponibilitate începând cu ziua următoare datei la care Contractul ar fi încetat în conformitate cu 38.3 (*Încetarea ca urmare a Prelungirii Forței Majore*) ca și cum Serviciile ar fi fost prestate integral; și
 - (b) Contractul nu va înceta până la expirarea unei notificări scrise (de cel puțin [treizeci (30)] de zile) că dorește încetarea Contractului transmise de către Partenerului Public Societății de Proiect.

39 ACȚIUNE ADVERSĂ A GUVERNULUI

39.1 În sensul prezentului Contract, „**Acțiune Adversă a Guvernului**” înseamnă orice acțiune sau omisiune a Partenerului Public sau a oricărei Autorități Relevante sau eveniment prevăzut la Art. 39.2 (*Acțiune Adversă a Guvernului*), care are loc pe durata prezentului Contract și care:

- (a) cauzează în mod direct imposibilitatea Societății de Proiect de a respecta toate sau unele dintre obligațiile sale în temeiul prezentului Contract; și/sau
- (b) are un efect advers [[semnificativ] negativ], însemnând o pierdere sau un cost mai mare de [inserați pragul monetar în funcție de Proiect] asupra costurilor sau veniturilor sale.

39.2 În sensul Art. 39.1 (*Acțiune Adversă a Guvernului*), orice acțiune sau omisiune înseamnă și se limitează la următoarele circumstanțe:

- (a) neacordarea sau nereînnoirea de către orice Autoritate Relevantă a oricărui permis sau aprobare care este necesară în scopul îndeplinirii corespunzătoare de către Societatea de Proiect a obligațiilor sale și/sau a exercitării drepturilor sale în temeiul prezentului Contract, în fiecare caz în termenul prevăzut de Lege, cu excepția cazului în care o astfel de nerespectare rezultă din nerespectarea Legii de către Societatea de Proiect;
- (b) orice act de război (declarat sau nedeclarat), invazie, conflict armat sau act al unui inamic străin, blocadă, embargo sau revoluție, [care are loc în România];
- (c) contaminare radioactivă sau radiații ionizante, [provenind dintr-o sursă din România];
- (d) orice revoltă, insurecție, agitație civilă, act sau campanie de terorism, [care are loc în interiorul României];
- (e) exproprierea, achiziția forțată sau naționalizarea de către orice Autoritate Relevantă a oricărui activ sau drept al Societății de Proiect, inclusiv a oricăror acțiuni/părți sociale ale Societății de Proiect;
- (f) orice act sau omisiune a oricărei Autorități Relevante care afectează în mod negativ legalitatea, validitatea, caracterul obligatoriu sau executoriu al prezentului Contract; și
- (g) [adăugați orice eveniment specific Proiectului pentru care Partenerul Public/o Autoritate Relevantă este responsabil(ă) sau pe care a convenit prin contract să nu îl realizeze, precum nerealizarea unei infrastructuri de conectare planificate, un caz de poluare pentru care răspunderea este guvernamentală sau construirea unei infrastructuri concurente neautorizate (de exemplu, un drum liber adiacent drumului cu tarif realizat în regim de PPP)].

39.3 În cazul în care are loc o Acțiune Adversă a Guvernului, Societatea de Proiect:

- (i) va fi scutită de la executarea obligațiilor sale în temeiul Contractului în măsura în care este împiedicată, îngreunată sau întârziată în această îndeplinire drept urmare a Acțiunii Adverse a Guvernului; și
- (ii) va avea dreptul la compensații în temeiul prezentului Contract, în fiecare caz sub rezerva și în conformitate cu prevederile prezentului articol.

39.4 Pentru a obține scutirea în conformitate cu Art. 39.5 (*Acțiune Adversă a Guvernului*), Societatea de Proiect trebuie:

- (a) cât mai curând posibil [și, în orice caz, în termen de [●] Zile Lucrătoare] după ce Societatea de Proiect ia cunoștință de faptul că a avut loc Acțiunea Adversă a Guvernului, să transmită Partenerului Public o notificare privind cererea sa de plată a compensației și/sau de scutire de obligațiile sale prevăzute în Contract, după care Părțile vor analiza cu bună credință orice opțiuni de atenuare a impactului Acțiunii Adverse a Guvernului;
- (b) în termen de [●] Zile Lucrătoare de la primirea de către Partenerul Public a notificării menționate la Art. 39.4(a) (*Acțiune Adversă a Guvernului*), să ofere detalii complete despre:
 - (i) Acțiunea Adversă a Guvernului și
 - (ii) orice Modificare Estimată a Costurilor Proiectului și/sau pierderea de venituri reclamată și/sau întârzierea și/sau orice neexecutare a obligațiilor Societății de Proiect prevăzute de prezentul Contract; și
- (c) să demonstreze Partenerului public că:
 - (i) Societatea de Proiect nu a putut evita o astfel de apariție sau consecințe prin acțiuni pe care s-ar fi putut aștepta în mod rezonabil să le ia fără a suporta costuri [semnificative];
 - (ii) Acțiunea Adversă a Guvernului a fost cauza directă a Modificării Estimate a Costurilor Proiectului și/sau a pierderii de venituri și/sau a întârzierii și/sau a neexecutării obligațiilor Societății de Proiect prevăzute de prezentul Contract;
 - (iii) timpul pierdut și/sau scutirea de obligațiile revendicate în temeiul Contractului nu au putut fi atenuate sau recuperate de către Societatea de Proiect; și
 - (iv) Societatea de Proiect depune eforturi rezonabile pentru a-și îndeplini obligațiile afectate prevăzute de prezentul Contract.

39.5 În cazul în care Societatea de Proiect și-a îndeplinit obligațiile prevăzute la Art. 39.4 (*Acțiune Adversă a Guvernului*), atunci Partenerul Public:

- (a) trebuie să compenseze Societatea de Proiect pentru Modificarea Estimată a Costurilor Proiectului, ajustată pentru a reflecta costurile reale suportate în mod rezonabil [și pierderea de venituri], după cum urmează:
 - (i) în cazul suportării unui cost suplimentar sau a unei pierderi de venit de către Societatea de Proiect:
 - (i.1) la Data Începerii Serviciilor sau anterior acesteia; sau
 - (i.2) ca urmare a suportării de Cheltuieli de Capital de către Societatea de Proiect în orice moment,

Partenerul Public va compensa Societatea de Proiect pentru Modificarea Estimată a Costurilor Proiectului efectivă, ajustată pentru a reflecta costurile efective suportate în

mod rezonabil [și, fără a lua în considerare de două ori, pentru venitul efectiv pierdut (în măsura în care această pierdere nu a putut fi în mod rezonabil atenuată)] în termen de [90] de zile de la primirea unei solicitări scrise din partea Societății de Proiect, susținută de toate informațiile relevante;

(ii) în cazul plății unei compensații pentru Modificarea Estimată a Costurilor Proiectului [și/sau fără a lua în considerare de două ori, pentru pierderea de venit] care nu determină suportarea de către Societatea de Proiect a unor Cheltuieli de Capital conform celor menționate la Art. 39.5(a)(i)(i.2) (*Acțiune Adversă a Guvernului*), dar care reflectă o modificare a costurilor suportate de Societatea de Proiect după Data Începerii Serviciilor, Partenerul Public va compensa Societatea de Proiect în conformitate cu Anexa [●] (*Ajustări Financiare*) printr-o ajustare a Plății de Disponibilitate.

(b) trebuie să îi acorde Societății de Proiect o exonerare de obligațiile sale în temeiul prezentului Contract, așa cum este rezonabil pentru o astfel de Acțiune Adversă a Guvernului; [Inserați o perioadă de timp rezonabilă, având în vedere nivelul de detaliu necesar pentru a fi specificat în întregime, de exemplu, șapte zile lucrătoare]. În cazul în care Acțiunea Adversă a Guvernului are loc în timpul Perioadei Lucrărilor și provoacă o întârziere în realizarea Datei Planificate a Începerii Serviciilor, această dată va fi amânată cu o perioadă de timp rezonabilă.

39.6 În cazul în care informațiile sunt furnizate după datele menționate la Art. 39.4 (*Acțiune Adversă a Guvernului*), atunci Societatea de Proiect nu are dreptul la nicio prelungire de termen, compensație sau scutire de obligațiile sale în temeiul prezentului Contract în ceea ce privește perioada de întârziere a informațiilor.

39.7 În cazul în care Partenerul Public și Societatea de Proiect nu pot ajunge la un acord cu privire la amploarea oricărei compensații, întârzieri suferite sau scutiri de la obligațiile Societății de Proiect în temeiul prezentului Contract, după caz, sau dacă Partenerul Public nu este de acord cu faptul că a avut loc o Acțiune Adversă a Guvernului, Părțile vor rezolva problema în conformitate cu Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*).

39.8 În cazul în care o Acțiune Adversă a Guvernului subzistă pentru o perioadă continuă de mai mult de [180-360 de zile calendaristice], oricare dintre Părți poate, la discreția sa, să înceteze prezentul Contract prin emiterea unei notificări scrise de încetare către cealaltă parte, care va intra în vigoare la [(30) treizeci de zile calendaristice] de la primirea acesteia. [Dacă, la sfârșitul acestei perioade de [(30) treizeci de zile calendaristice], Acțiunea Adversă a Guvernului continuă,] Contractul va înceta în conformitate cu Art. 43 (*Caz de Neexecutare de către Partenerul Public*) iar Societatea de Proiect va avea dreptul la compensația prevăzută la Art. 46.1 (*Compensație în Caz de Neexecutare de către Partenerului Public, Acțiune Adversă a Guvernului, Modificare Legislativă sau Încetare Voluntară*).

40 GARANȚII ȘI CLAUZE DE EXONERARE DE RĂSPUNDERE

40.1 Garanții și Angajamente ale Societății de Proiect

40.1.1 Fără a aduce atingere niciunor garanții sau condiții prevăzute de Lege, la Data Contractului Societatea de Proiect garantează și se angajează că:

- (a) în realizarea Lucrărilor și Serviciilor se va conforma pe deplin și va respecta Cerințele privind Proiectarea și Construcția și Cerințele privind Serviciile, precum și toate celelalte cerințe ale prezentului Contract;
- (b) orice Lucrări sau Servicii care fac obiectul unei Propuneri vor include doar materiale și bunuri de calitate corespunzătoare pentru comerț și care au fost produse sau pregătite în conformitate cu Cerințele privind Proiectarea și Construcția și Cerințele privind Serviciile, precum și cu procedurile de asigurare a calității stabilite potrivit Art. 26 (*Managementul Calității*), iar toate produsele muncii vor fi în conformitate cu practicile și standardele în construcții aplicabile la momentul construcției;
- (c) se va conforma în orice moment cerințelor Partenerului Public, ale Inginerului Independent și ale Reprezentantului Partenerului Public, astfel cum este permis în baza prezentului Contract, precum și cerințelor Persoanelor Interesate emise astfel cum este permis (și în măsura permisă) de Lege și oricare Cerințe Legale;
- (d) orice Lucrări sau Servicii care fac obiectul unei Propuneri, atunci când sunt realizate, vor respecta în toate privințele Cerințele privind Proiectarea și Construcția, Cerințele privind Serviciile, proiectul, astfel cum este primit în conformitate cu Art. 12 (*Proiectare și Construcție*) sau Art. 20 (*Servicii*), și Procedura de Proiectare și Certificare;
- (e) cu aplicarea în mod corespunzător a termenilor și condițiilor Procedurii de Proiectare și Certificare, proiectul oricăror Lucrări sau Servicii care fac obiectul unei Propuneri va fi realizat de Proiectant sau sub supervizarea acestuia, iar persoanele care realizează orice proiect și/sau activitate de supervizare sunt calificate în mod corespunzător și au experiența necesară pentru a face acest lucru și în special au experiența prealabilă adecvată cu privire la partea de proiect pe care o realizează sau supervizează;
- (f) este o societate [●] înființată în mod legal și funcționând în mod valabil în conformitate cu legislația din România și își va menține capacitatea juridică și autorizațiile necesare pentru a funcționa ca societate în România și pentru a exercita drepturile și a executa obligațiile care îi revin în temeiul prezentului Contract;
- (g) are capacitate și autoritate deplină pentru a încheia prezentul Contract și pentru a realiza Lucrările și Serviciile;
- (h) încheierea și executarea de către aceasta a prezentului Contract nu intră și nu vor intra în conflict:
 - (i) cu actul său constitutiv; și
 - (ii) cu niciun document care creează obligații pentru Societatea de Proiect sau grevează oricare dintre bunurile sale, în măsura în care un astfel de conflict ar fi în mod rezonabil probabil să aibă un efect negativ semnificativ asupra capacității Societății de Proiect de a executa obligațiile care-i revin în baza prezentului Contract;

- (i) pe întreaga durată a prezentului Contract, documentele sale constitutive nu vor suferi modificări care:
 - (i) ar face ca îndeplinirea ulterioară de către Societatea de Proiect a obligațiilor care-i revin în temeiul prezentului Contract să fie ilegală sau ar presupune un conflict în alt mod cu acestea; și/sau
 - (ii) ar extinde obiectul de activitate al Societății de Proiect astfel încât să includă activități care nu au legătură cu drepturile și obligațiile care-i revin în temeiul prezentului Contract și nu sunt necesare pentru exercitarea și, respectiv, executarea acestora;
- (j) va organiza finanțarea Proiectului și se va asigura că încheie Documentele de Finanțare Principale în cei mai buni termeni și condiții oferite de piața financiară pentru România și va asigura că Partenerul Privat va sprijini Societatea de Proiect în acest sens;
- (k) (indiferent dacă aceste lucruri ar avea loc prin intermediul unei tranzacții unice sau printr-o serie de tranzacții care au sau nu legătură între ele) nu va vinde, transfera, împrumuta sau altfel dispune de (decât în scopul constituirii de garanții) toată/toate sau orice parte din afacerea sau Bunurile sale astfel încât să afecteze semnificativ capacitatea Societății de Proiect de a executa obligațiile care-i revin în temeiul prezentului Contract.

40.1.2 Garanțiile și angajamentele asumate de Societatea de Proiect în temeiul Art. 40.1.1 (*Garanții și Angajamente ale Societății de Proiect*) sunt considerate ca fiind repetate la Data Efectivă cu referire la faptele și circumstanțele care subzistă la data respectivă și, în plus față de respectivele garanții și angajamente care se repetă, fără a aduce atingere vreunor garanții sau condiții prevăzute de Lege, Societatea de Proiect garantează și se angajează, la Data Efectivă, că:

- (a) la Data Efectivă, Contractele de Finanțare constituie bazele finanțării Proiectului de către Societatea de Proiect;
- (b) la Data Efectivă, fiecare Document al Proiectului este pe deplin în vigoare și produce efecte și creează obligații valabile, angajante și executabile ale părților la acesta, copiile Documentelor Proiectului pe care Societatea de Proiect le-a transmis Partenerului Public reprezintă copii corecte și complete ale documentelor respective și nu există niciun fel de alte contracte sau documente care să înlocuiască sau să fie în legătură cu orice Document al Proiectului și care să afecteze în mod semnificativ interpretarea sau aplicarea oricăruia dintre Documentele Proiectului.

40.2 **Garanții și Angajamente ale Partenerului Privat**

Fără a aduce atingere oricăror garanții sau condiții prevăzute de Lege, la Data Contractului Partenerul Privat garantează și se angajează că:

- (a) toate informațiile dezvăluite Partenerului Public de către sau pe seama Partenerului Privat în orice moment până la Data Contractului și, în special, pe parcursul Procedurii de Atribuire sunt

reale, complete și corecte în toate privințele semnificative, iar Partenerul Privat nu are cunoștință de fapte sau împrejurări semnificative nedezvăluite Partenerului Public care, în cazul în care ar fi dezvăluite, ar fi probabil să aibă un efect negativ asupra deciziei Partenerului Public (acționând în mod rezonabil) de atribuire a prezentului Contract Partenerului Privat;

- (b) Societatea de Proiect este înființată și își va menține capacitatea juridică și autorizațiile necesare pentru a funcționa ca societate în România și pentru a exercita drepturile și a executa obligațiile care îi revin în temeiul prezentului Contract;
- (c) înainte de sau la Data Efectivă, îi va furniza Societății de Proiect Capitalul Propriu și Alte Fonduri Subordonate prevăzute în Anexa [●] (*Capitalul Propriu și Alte Fonduri Subordonate Inițiale*).

40.3 Garanții și Angajamente ale Partenerului Public

Fără a aduce atingere vreunei garanții sau condiții prevăzute de Lege, Partenerul Public garantează și se angajează că:

- 40.3.1 are capacitate și autoritate deplină pentru a încheia prezentul Contract și pentru a-și executa obligațiile decurgând din acesta;
- 40.3.2 a organizat Procedura de Atribuire în conformitate cu Legea și nu are cunoștință, potrivit informațiilor pe care le deține în mod rezonabil, de Pretenții curente sau iminente formulate de orice persoane împotriva oricărei Autorități Relevante în legătură cu Proiectul [altele decât cele menționate în Anexa [●] (*Aspecte Dezvăluite de Partenerul Public*)];
- 40.3.3 i-a acordat în mod valabil Societății de Proiect drepturile și obligațiile prevăzute în prezentul Contract și, în termenii și condițiile și în măsura permise de Lege, se va asigura că îi sunt acordate Societății de Proiect aceste drepturi și obligații;
- 40.3.4 de la data la care părți ale Amplasamentului sunt predate de Partenerul Public Societății de Proiect conform clauzelor relevante ale prezentului Contract până la Data Încetării sau Data Expirării, oricare dintre ele survine prima:
 - (a) Partenerul Public va fi proprietarul exclusiv, conform legii, al respectivelor părți ale Amplasamentului și beneficiarul exclusiv al oricăror drepturi asupra acestora;
 - (b) respectivele părți ale Amplasamentului nu vor face obiectul niciunor Drepturi Adverse sau Sarcini și nimeni nu va dobândi niciun fel de Drepturi Adverse care să afecteze respectivele părți ale Amplasamentului;
 - (c) nu vor exista niciun fel de dispute, pretenții, acțiuni, cereri sau plângeri cu privire la respectivele părți ale Amplasamentului care sunt nerezolvate sau la care Partenerul Public se așteaptă și care ar împiedica sau întrerupe executarea Lucrărilor și/sau prestarea Serviciilor; și
 - (d) nicio persoană în afara Societății de Proiect nu va avea niciun drept similar Drepturilor aferente PPP-ului cu privire la respectivele părți ale Amplasamentului.

40.4 Clauză de Exonerare de Răspundere

- 40.4.1 Partenerul Public a pus la dispoziția Societății de Proiect înainte de Data Contractului anumite materiale, documente și date referitoare la Lucrări și Servicii, la Amplasament, evidențe și prognoze, precum și alte date care sunt sau pot fi relevante în legătură cu Proiectul și obligațiile asumate de către Societatea de Proiect în baza prezentului Contract („**Datele Dezvăluite**”). Datele Dezvăluite includ, fără a se limita la acestea, toate materialele, documentele și datele care au fost puse la dispoziția Partenerului Privat în legătură cu participarea acestuia la Procedura de Atribuire (inclusiv toate cele incluse în Camera de Date), care, pentru evitarea oricărui dubiu, sunt considerate de Părți ca fiind de asemenea puse la dispoziția Societății de Proiect.
- 40.4.2 Partenerul Public nu va răspunde față de Societatea de Proiect și/sau de Partenerul Privat (indiferent dacă este răspundere contractuală, delictuală, legală sau de orice altă natură și indiferent dacă rezultă sau nu din orice neglijență din partea Partenerului Public sau a oricărui împuternicit, funcționar sau contractant al său) în legătură cu nicio inexactitate, eroare, omisiune, caracter nepotrivit, defect sau insuficiență de orice natură în legătură cu Datele Dezvăluite.
- 40.4.3 Partenerul Public nu acordă nicio garanție și nu își asumă niciun angajament că Datele Dezvăluite reprezintă toate informațiile aflate în posesia sau puterea sa (pe parcursul Procedurii de Atribuire sau la Data Contractului) care sunt relevante sau importante în legătură cu Proiectul sau cu obligațiile asumate de către Societatea de Proiect în baza prezentului Contract. Partenerul Public nu va răspunde față de Societatea de Proiect și/sau Partenerul Privat în legătură cu nicio nedezvăluire sau nepunere la dispoziția Societății de Proiect și/sau Partenerului Privat (înainte sau după Data Contractului) a oricăror informații, documente sau date și nicio neactualizare a Datelor Dezvăluite și nici în legătură cu nicio neinformare a Societății de Proiect și/sau Partenerului Privat (înainte sau după Data Contractului) cu privire la orice inexactitate, eroare, omisiune, caracter nepotrivit, defect sau insuficiență în legătură cu Datele Dezvăluite.
- 40.4.4 La Data Efectivă, Societatea de Proiect recunoaște și confirmă că:
- (a) a efectuat propria analiză și revizuire cu privire la Datele Dezvăluite și se declară satisfăcută de acuratețea și caracterul complet și adecvat al tuturor Datelor Dezvăluite respective, pe care se bazează; și
 - (b) nu va avea dreptul de a înainta niciun fel de pretenții împotriva Partenerului Public, solicitând compensații, prelungiri de termene ori plăți suplimentare în temeiul prezentului Contract, pe motivul oricărei neînțelegeri sau aprecieri incorecte în ceea ce privește Datele Dezvăluite sau aspectele menționate la Art. 8.1 (*Inspekția Amplasamentului*) sau Art. 40.4.4(a) (*Clauză de Exonerare de Răspundere*) ori pe motiv că i-au fost transmise informații incorecte sau insuficiente cu privire la acestea sau la Amplasament de către orice persoană, angajată sau nu a Partenerului Public. De asemenea, pentru niciunul din aceste motive, Societatea de Proiect nu va fi exonerată de răspundere în legătură cu niciun risc sau obligație impuse în sarcina sa ori asumate în temeiul prezentului Contract.

40.5 Datele de Proiectare ale Partenerului Public

Cu excepția celor expres prevăzute în prezentul Contract, Societatea de Proiect nu va încerca să recupereze de la Partenerul Public, personalul sau împuterniciții acestuia și va compensa Partenerul Public și personalul și împuterniciții acesteia pentru orice Pierdere sau Pretenție care poate rezulta din adoptarea, utilizarea sau aplicarea de către sau pe seama Societății de Proiect, a Proiectantului, a Antreprenorului Construcției, a Operatorului sau al oricărei alte persoane pentru care Societatea de Proiect este responsabilă în ce privește proiectarea, construcția, testarea, operarea și întreținerea Facilităților Proiectului a oricăror Date de Proiectare și a altor date și documente puse la dispoziția acestuia sau a reprezentanților săi în legătură cu Proiectul, de către sau în numele Partenerului Public, anterior sau ulterior Datei Contractului.

40.6 Rezerve

Garanția acordată de Societatea de Proiect în temeiul oricărei clauze a prezentului Contract nu va aduce nicio limită cu privire la vreo garanție acordată de Societatea de Proiect în temeiul oricărei alte clauze a prezentului Contract.

41 DESPĂGUBIRI

41.1 Despăgubiri plătibile de către Societatea de Proiect

41.1.1 Cu aplicarea în mod corespunzător a prevederilor Art. 41.1.3 (*Despăgubiri plătibile de către Societatea de Proiect*), Societatea de Proiect va fi responsabilă și va elibera și va despăgubi Partenerul Public sau orice Persoană având Legături cu Partenerul Public, la cerere, împotriva tuturor formelor de răspundere pentru:

- (a) decese sau vătămări corporale;
- (b) pierderi sau distrugerii ale proprietăților (inclusiv ale proprietăților aparținând Partenerului Public sau controlate de acesta și aflate pe Facilitățile Proiectului sau adiacente acestora); și
- (c) acțiuni, pretenții, cereri, costuri, taxe și cheltuieli ale unor terți împotriva Partenerului Public sau oricărei Persoane care are Legături cu Partenerul Public (inclusiv cheltuieli de judecată acordate ca despăgubire),

care pot apărea din sau ca urmare a proiectării, construcției, operării sau întreținerii Bunurilor de Retur sau a Bunurilor sau a executării ori neexecutării de către Societatea de Proiect a obligațiilor care-i revin în temeiul prezentului Contract sau a prezenței pe Proprietatea Partenerului Public sau pe Facilitățile Proiectului a Societății de Proiect sau a oricărei Persoane având Legături cu Societatea de Proiect.

41.1.2 Cu aplicarea în mod corespunzător a Art. 41.1.3 (*Despăgubiri plătibile de către Societatea de Proiect*), Societatea de Proiect va fi responsabilă și va elibera și va despăgubi Partenerul Public și orice Persoane având Legături cu Partenerul Public, la cerere, pentru orice răspundere pentru Pierderile rezultate din acțiuni, pretenții sau cereri ale terților (astfel cum este descris la Art. 41.1.1(c) (*Despăgubiri plătibile de către Societatea de Proiect*) formulate împotriva Partenerul Public sau oricărei Persoane având Legături cu Partenerul Public pentru încălcarea oricărei obligații legale care poate apărea din sau ca o consecință a

încălcării de către Societatea de Proiect a obligațiilor ce îi revin în temeiul prezentului Contract, în măsura în care nu există alte remedii disponibile Partenerului Public în temeiul prezentului Contract.

41.1.3 Societatea de Proiect nu va fi responsabilă sau obligată să despăgubească Partenerul Public pentru:

- (a) oricare dintre aspectele menționate la Art. 41.1.1 sau 41.1.2 (*Despăgubiri plătibile de către Societatea de Proiect*) care apar ca rezultat direct al faptului că Societatea de Proiect acționează conform instrucțiunilor Partenerului Public;
- (b) orice daune, pierderi, prejudicii, costuri și cheltuieli provocate prin neglijența sau fapta intenționată a Partenerului Public sau a oricărei Persoane având Legături cu Partenerul Public (altfel decât în măsura în care neglijența sau fapta intenționată nu ar fi survenit dacă nu ar fi existat încălcarea de către Societatea de Proiect a obligațiilor ce îi revin în temeiul prezentului Contract) sau prin încălcarea de către Partenerul Public a obligațiilor care-i revin în temeiul prezentului Contract.

41.1.4 O despăgubire plătibilă de către oricare dintre Părți în temeiul oricărei clauze a prezentului Contract nu va aduce nicio limitare cu privire la vreo despăgubire plătibilă de Partea respectivă în baza oricărei alte clauze a prezentului Contract.

41.2 Gestionarea Pretențiilor care au ca obiect Despăgubiri plătibile de către Societatea de Proiect

41.2.1 În cazul în care Partenerul Public primește orice notificare, cerere, scrisoare sau alt document în legătură cu orice Pretenție din care rezultă că Partenerul Public are sau poate avea dreptul la despăgubiri în temeiul prezentului Contract, Partenerul Public va transmite o notificare în scris Societății de Proiect cât mai curând posibil în mod rezonabil.

41.2.2 Cu aplicarea în mod corespunzător a prevederilor Art. 41.2.3, 41.2.4 și 41.2.5 (*Gestionarea Pretențiilor care au ca obiect Despăgubiri plătibile de către Societatea de Proiect*), odată cu transmiterea unei notificări conform Art. 41.2.1 (*Gestionarea Pretențiilor care au ca obiect Despăgubiri plătibile de către Societatea de Proiect*), Societatea de Proiect va avea dreptul să combată și va combate Pretenția în numele Partenerului Public, pe cheltuiala proprie, și va desfășura orice apărări, dispute, compromisuri sau căi de atac în legătură cu Pretenția și orice negocieri incidentale, iar Partenerul Public îi va acorda Societății de Proiect toată colaborarea, accesul și asistența rezonabile pentru scopurile evaluării și combaterii respectivei Pretenții.

41.2.3 Cu privire la orice Pretenție care face obiectul Art. 41.2.1 (*Gestionarea Pretențiilor care au ca obiect Despăgubiri plătibile de către Societatea de Proiect*):

- (a) Societatea de Proiect va informa în mod complet Partenerul Public și se va consulta cu aceasta cu privire la strategia de gestionare a Pretenției;
- (b) în măsura în care Partenerul Public nu are dreptul de a fi despăgubit de Societatea de Proiect pentru răspunderile rezultate din acțiunea sau omisiunea care face obiectul Pretenției, nu va fi luată nicio măsură conform Art. 41.2.1 (*Gestionarea Pretențiilor care au ca obiect Despăgubiri plătibile de către Societatea de Proiect*)

care să conducă la majorarea sumei aferente oricărei plăți ce urmează a fi efectuată de Partenerul Public cu privire la acea parte a Pretenției care nu este acoperită de despăgubirea plătită de către Societatea de Proiect; și

- (c) Societatea de Proiect nu va plăti sau tranzacționa o astfel de Pretenție fără acordul Partenerului Public, care nu va fi întârziat sau refuzat în mod nejustificat, cu mențiunea că un astfel de acord nu va fi necesar pentru plata sau tranzacționarea unei Pretenții pentru care se acordă despăgubiri conform Art. 41.1.1 sau 41.1.2 (*Despăgubiri plătită de către Societatea de Proiect*) în cazul în care Pretenția este achitată sau tranzacționată în totalitate, iar valoarea respectivei plăți sau tranzacții nu depășește [●] Euro (Indexată).

41.2.4 Partenerul Public va putea, la libera sa apreciere, să plătească sau să tranzacționeze orice Pretenție în acele condiții pe care le consideră oportune și fără a aduce atingere drepturilor și remediilor sale în temeiul prezentului Contract dacă:

- (a) în termen de [28] de zile de la notificarea transmisă de Partenerul Public conform Art. 41.2.1 (*Gestionarea Pretențiilor care au ca obiect Despăgubiri plătită de către Societatea de Proiect*) Societatea de Proiect nu notifică Partenerul Public cu privire la intenția sa de a contesta Pretenția; sau
- (b) Societatea de Proiect nu respectă în orice privință semnificativă prevederile Art. 41.2.3 (*Gestionarea Pretențiilor care au ca obiect Despăgubiri plătită de către Societatea de Proiect*).

41.2.5 Partenerul Public va fi liber în orice moment să îi transmită Societății de Proiect o notificare cu privire la preluarea de către Partenerul Public a desfășurării oricăror apărări, dispute, compromisuri sau căi de atac cu privire la orice Pretenție care face obiectul Art. 41.2.1 (*Gestionarea Pretențiilor care au ca obiect Despăgubiri plătită de către Societatea de Proiect*) sau a oricăror negocieri incidentale. Odată cu primirea unei astfel de notificări, Societatea de Proiect va lua de îndată toate măsurile necesare pentru a-i transfera Partenerului Public administrarea respectivei Pretenții și îi va acorda Partenerul Public toată colaborarea, accesul și asistența rezonabile pentru scopurile evaluării și combaterii respectivei Pretenții. Societatea de Proiect va fi eliberată de orice obligație de despăgubire menționată la Art. 41.1 (*Despăgubiri plătită de către Societatea de Proiect*) ca urmare a preluării de către Partenerul Public a administrării oricărei Pretenții conform prezentului Art. 41.2.5 (*Gestionarea Pretențiilor care au ca obiect Despăgubiri plătită de către Societatea de Proiect*).

42 CAZ DE NEEEXECUTARE DE CĂTRE SOCIETATEA DE PROIECT

42.1 Încălcare de Durată

42.1.1 Dacă o anumită încălcare a clauzelor prezentului Contract, alta decât orice neexecutare pentru care s-ar fi putut aplica Deduceri, a continuat pentru mai mult de [60] de zile sau a survenit de mai mult de [5] ori într-o perioadă de [12] luni, atunci Partenerul Public poate transmite o notificare Societății de Proiect:

- (a) precizând că această notificare este o notificare de avertisment;

- (b) descriind în detalii rezonabile neexecutarea; și
- (c) menționând că o astfel de neexecutare constituie o neexecutare care, dacă este repetată în mod frecvent sau în cazul în care continuă, poate duce la rezilierea prezentului Contract.

42.1.2 Dacă, după transmiterea unei asemenea notificări de avertisment, neexecutarea precizată a continuat pentru mai mult de [30 de zile] sau a survenit din nou în [2] sau mai multe luni într-un interval de [6] luni de la data notificării, atunci Partenerul Public poate transmite încă o notificare Societății de Proiect:

- (a) În care precizează că această notificare este o notificare de avertisment finală;
- (b) În care menționează că neexecutarea precizată a făcut obiectul unei notificări de avertisment transmise în intervalul de [12] luni anterior transmiterii notificării finale de avertisment; și
- (c) În care menționează că, dacă respectiva neexecutare continuă pentru mai mult de [30] de zile sau survine din nou în [2] sau mai multe luni într-un interval de [6] luni de la data transmiterii notificării de avertisment finale, prezentul Contract poate înceta.

42.1.3 Nu poate fi transmisă o notificare de avertisment pentru o neexecutare care a fost anterior luată în considerare pentru transmiterea unei alte notificări de avertisment.

42.2 **Încetare pentru Neexecutare de către Societatea de Proiect**

42.2.1 În cazul în care survine un Caz de Neexecutare de către Societatea de Proiect, iar Partenerul Public intenționează să înceteze prezentul Contract, acesta trebuie să îi transmită Societății de Proiect o notificare de încetare.

42.2.2 Notificarea de încetare menționată la Art. 42.2.1 (*Încetare pentru Neexecutare de către Societatea de Proiect*) trebuie să precizeze:

- (a) tipul și natura Cazului de Neexecutare de către Societatea de Proiect care a survenit, detaliate în mod rezonabil; și
- (b) faptul că, în cazul în care Neexecutarea de către Societatea de Proiect se încadrează în oricare dintre prevederile de la literele (a), (f), (g), (h) și (m) [încălcarea semnificativă, cesiunea Subcontractantului, schimbarea proprietății, asigurare] ale definiției Neexecutării de către Societatea de Proiect, prezentul Contract va înceta în [60 (șaizeci)] de zile de la data la care Societatea de Proiect a primit notificarea de încetare, cu excepția situațiilor în care:
 - (i) dacă încălcarea se încadrează în prevederile de la lit. (a) [încălcarea semnificativă] a definiției Cazului de Neexecutare de către Societatea de Proiect, aceasta înaintea unui program de rectificare acceptabil pentru Partenerul Public în termen de [30] de zile de la data la care Societatea de Proiect a primit notificarea prealabilă de încetare (și implementează acest

program în conformitate cu termenii acestuia și rectifică Cazul de Neexecutare de către Societatea de Proiect în conformitate cu programul); sau

- (ii) Societatea de Proiect remediază Neexecutarea de către Societatea de Proiect în termen de [60] de zile de la data la care a primit notificarea prealabilă de reziliere; sau
- (c) faptul că, în cazul oricărui alt Caz de Neexecutare de către Societatea de Proiect (care nu este menționat la Art. 42.2.2b) (*Încetare pentru Neexecutare de către Societatea de Proiect*) prezentul Contract va înceta în [30] zile de la data la care Societatea de Proiect primește notificarea de încetare.

42.2.3 În cazul în care Societatea de Proiect remediază Cazul de Neexecutare de către Societatea de Proiect în termenul precizat în notificarea prealabilă de încetare sau implementează programul de rectificare acceptat de Partenerul Public, dacă este cazul, în conformitate cu termenii acestuia, notificarea de încetare va fi considerată revocată, iar prezentul Contract va continua.

42.2.4 Dacă:

- (i) nu este înaintat niciun program de rectificare acceptabil conform Art. 42.2.2(b)(i) (*Încetare pentru Neexecutare de către Societatea de Proiect*) iar Societatea de Proiect nu reușește să rectifice Cazul de Neexecutare de către Societatea de Proiect în perioada de timp specificată în notificarea de încetare; sau
- (ii) Societatea de Proiect nu remediază Cazul de Neexecutare de către Societatea de Proiect în termenul precizat în notificarea prealabilă de încetare conform Art. 42.2.2(b)(i) (*Încetare pentru Neexecutare de către Societatea de Proiect*),

Partenerul Public poate transmite o notificare prin care să precizeze că Contractul va înceta, sub rezerva termenilor Acordului Direct, la data la care se împlinesc [șapte (7)] zile de la data transmiterii acestei notificări.

42.2.5 În cazul în care Societatea de Proiect nu implementează un program de rectificare în conformitate cu termenii acestuia, Contractul va înceta, sub rezerva termenilor Acordului Direct, la data la care se împlinesc [șapte (7)] zile de la data notificării din partea Partenerului Public către Societatea de Proiect cu privire la respectiva neimplementare.

42.3 Rezerve

Drepturile Partenerului Public în temeiul prezentului Art. 42.2 (*Caz de Neexecutare de către Societatea de Proiect*) se cumulează și nu afectează orice alt drept al Partenerului Public de a pretinde cuantumul oricărei pierderi sau daune suferite de Partenerul Public ca urmare a actelor sau omisiunilor Societății de Proiect.

43 CAZ DE NEEEXECUTARE DE CĂTRE PARTENERUL PUBLIC

43.1 Încetare pentru Neexecutare de către Partenerul Public

- 43.1.1 În cazul în care survine un Caz de Neexecutare de către Partenerul Public, iar Societatea de Proiect intenționează să declare încetarea prezentului Contract, aceasta trebuie să îi transmită Partenerului Public o notificare de încetare în termen de [45] de zile de la data la care a luat cunoștință de Cazul de Neexecutare de către Partenerul Public.
- 43.1.2 Notificarea prealabilă de încetare trebuie să precizeze tipul Cazului de Neexecutare de către Partenerul Public care a survenit și care îndreptățește Societatea de Proiect să înceteze prezentul Contract.
- 43.1.3 Contractul va înceta în [45] zile de la data la care Partenerul Public primește notificarea de încetare, cu excepția cazului în care Partenerul Public remediază Cazul de Neexecutare de către Partenerul Public în termen de [30] zile de la primirea notificării de încetare. Părțile vor respecta Art. 46.1 (*Compensație în Caz de Neexecutare de către Partenerului Public, Acțiune Adversă a Guvernului, Modificare Legislativă sau Încetare Voluntară*) și Cerințele de Returnare.

44 ALTE CAZURI DE ÎNCETARE

44.1 Expirarea Duratei

Prezentul Contract va înceta în mod automat la Data Expirării, cu excepția cazului în care a încetat anterior acestei date în conformitate cu clauzele prezentului Contract.

44.2 Încetare Voluntară de către Partenerul Public

- 44.2.1 Partenerul Public poate înceta prezentul Contract în orice moment la sau înainte de Data Expirării, conform Art. 44.2.3 - 44.2.4 (*Încetare Voluntară de către Partenerul Public*).
- 44.2.2 La încetare, Partenerul Public îi va [putea] solicita Societății de Proiect să își transfere drepturile, titlurile și beneficiile cu privire la Bunuri către Partenerul Public sau conform instrucțiunilor Partenerului Public.
- 44.2.3 Dacă Partenerul Public intenționează să înceteze prezentul Contract în temeiul prezentului Art. 44.2 (*Încetare Voluntară de către Partenerul Public*), acesta trebuie să îi transmită Societății de Proiect o notificare de încetare în care va menționa:
- (a) faptul că Partenerul Public încetează prezentul Contract în temeiul prevederilor prezentului Art. 44.2 (*Încetare Voluntară de către Partenerul Public*);
 - (b) data la care Contractul va înceta, care trebuie să fie de cel puțin [30] de zile de la data primirii notificării; și
 - (c) [dacă alege să exercite opțiunea prevăzută la Art. 44.2.2 (*Încetare Voluntară de către Partenerul Public*) și, în acest caz] cui urmează să îi fie făcut(e) transferul/transferurile [și orice alte cerințe] în conformitate cu Cerințele de Returnare [și cu Art. 44.2.2 (*Încetare Voluntară de către Partenerul Public*)].

44.2.4 În cazul în care Partenerul Public trimite notificarea în conformitate cu Art. 44.2.3, prezentul Contract va înceta la data indicată în, și în conformitate cu, notificarea de încetare menționată la Art. 44.2.3 (*Încetare Voluntară de către Partenerul Public*), Partenerul Public îi va plăti Societății de Proiect Compensația în caz de Încetare în conformitate cu Art. 46.1 (*Compensație în Caz de Neexecutare de către Partenerului Public, Acțiune Adversă a Guvernului, Modificare Legislativă sau Încetare Voluntară*) și Societatea de Proiect/Părțile vor respecta Cerințele de Returnare [și cerințele Partenerului Public în conformitate cu acest Art. 44.2 (*Încetare Voluntară de către Partenerul Public*)].

45 EFECTELE ÎNCETĂRII

45.1 Transferul Bunurilor și al altora

La încetarea prezentului Contract:

- 45.1.1 Drepturile aferente PPP-ului, inclusiv drepturile de acces în temeiul Art. 10.1 (*Accesul pentru Societatea de Proiect*), vor înceta în mod automat;
- 45.1.2 la Data Încetării sau la Data Expirării, după caz, Bunurile de Retur vor fi transferate în mod automat Partenerului Public, libere de orice Sarcini, și, în cazul încetării prezentului Contract în conformitate cu Art. 44.1 (*Expirarea Duratei*), se vor găsi în starea necesară în conformitate cu Art. 22 (*Expertize la Încetare*) și cu Cerințele de Returnare;
- 45.1.3 dacă încetarea survine anterior datei emiterii Certificatului de Finalizare a Lucrărilor, Societatea de Proiect va transfera către Partenerul Public și îi va încredința Partenerului Public acea parte a oricăror lucrări care va fi fost realizată și care nu este încă parte din Facilitățile Proiectului și, dacă Partenerul Public optează în acest sens,
- (a) Contractul de Proiectare și Construcție va fi novat către Partenerul Public (și, în cadrul acestei alegeri, Partenerul Public va lua toate măsurile necesare cât mai curând posibil pentru a obține o astfel de novație către Partenerul Public) și toate Echipamentele și materialele existente pe Amplasament sau pe suprafețele adiacente acestuia vor rămâne la dispoziția Partenerului Public în scopul finalizării Lucrărilor; și
 - (b) Echipamentele de Construcție vor rămâne la dispoziția Partenerului Public în scopul finalizării Lucrărilor pe o perioadă de [●] luni [sub rezerva plății unei taxe rezonabile de închiriere];
- 45.1.4 dacă Partenerul Public optează în acest sens, Contractul de Operare va fi novat către Partenerul Public (și, în cadrul acestei alegeri, Partenerul Public va lua toate măsurile necesare cât mai curând posibil în mod rezonabil pentru a obține o astfel de novație către Partenerul Public);
- 45.1.5 Partenerul Public va avea opțiunea de a achiziționa de la Societatea de Proiect sau de la oricare dintre Afiliații acesteia, la valoarea contabilă netă și libere de orice Sarcini, toate sau orice parte a Bunurilor, stocurilor de materiale, pieselor de schimb și a altor bunuri mobile aflate în proprietatea Societății de Proiect sau a oricăruia dintre Afiliații acesteia și care sunt în mod rezonabil necesare în legătură cu Proiectul;

- 45.1.6 Societatea de Proiect îi va preda Partenerului Public sau persoanei desemnate de acesta „schițele conforme cu execuția” care reflectă toate modificările efectuate de la începerea operării Facilităților Proiectului;
- 45.1.7 Societatea de Proiect îi va preda Partenerului Public manualele de operare și întreținere pentru Facilitățile Proiectului;
- 45.1.8 Societatea de Proiect va asigura că beneficiul tuturor garanțiilor producătorului aferente echipamentelor mecanice și electrice incluse în Facilitățile Proiectului este transferat Partenerului Public;
- 45.1.9 Societatea de Proiect va preda Partenerului Public sau persoanei desemnate de aceasta evidențele/documentele menționate la Art. 28.4.3 (*Păstrarea documentelor*).

45.2 Transferul Acțiunilor/Părților Sociale

La încetarea prezentului Contract, dacă Partenerul Public optează în acest sens, Partenerul Privat îi va transfera Partenerului Public toate acțiunile/părțile sociale emise de către Societatea de Proiect, cu titlu gratuit, dacă încetarea are loc la Data Expirării, sau în schimbul unei compensații plătibile de către Partenerul Public în conformitate cu Art. 46.1 (*Compensație în Caz de Neexecutare de către Partenerului Public, Acțiune Adversă a Guvernului, Modificare Legislativă sau Încetare Voluntară*), 46.2 (*Compensații în caz de Încetare pentru Neexecutare de către Societatea de Proiect*), sau 46.3 (*Compensații în caz de încetare ca urmare a Forței Majore [sau a Neasigurabilității]*), după caz, dacă încetarea are loc la Data Încetării.

45.3 Predare

La încetarea prezentului Contract:

- 45.3.1 Societatea de Proiect va coopera pe deplin cu Partenerul Public și cu orice operator succesori al Facilităților Proiectului pentru a realiza un transfer facil al Proiectului, astfel încât să protejeze securitatea publicului și pentru a evita întârzieri nedorite ori alte neplăceri create publicului;
- 45.3.2 dacă Partenerul Public solicită acest lucru, Societatea de Proiect va lua măsuri rezonabile (prin raportare la tehnologia de ultimă oră existentă la Data Încetării sau la Data Expirării) pentru instruirea (gratuită) a personalului desemnat de Partenerul Public, pentru a îi permite acestuia preluarea operării și întreținerii Facilităților Proiectului;
- 45.3.3 Societatea de Proiect va îndepărta de pe Amplasament, cât mai curând posibil, toate Echipamentele, materialele, Echipamentele de Construcție, construcțiile temporare, piesele de schimb și alte bunuri care nu sunt transferate Partenerului Public sau solicitate de acesta conform Art. 45.1.2 sau 45.1.3 (*Transferul Bunurilor și al altora*) sau dobândite ori închiriate de Partenerul Public conform Art. 45.1.5 (*Transferul Bunurilor și al altora*), și, în cazul în care nu a procedat în acest fel în termen de [28] de zile de la data notificării primite de la Partenerul Public prin care se solicită să procedeze în acest fel, Partenerul Public poate (fără a fi responsabil pentru vreo Pierdere) să îndepărteze și să vândă orice astfel de bunuri și să pună toate câștigurile, mai puțin costurile suportate, la dispoziția Societății de Proiect; și

45.3.4 de îndată ce este posibil, Societatea de Proiect va elibera Amplasamentul și va lăsa Amplasamentul în stare de curățenie și ordine, după semnarea unui proces-verbal de returnare a acestuia către Partenerul Public.

46 COMPENSAȚII ÎN CAZ DE ÎNCETARE

46.1 Compensații în caz de Încetare pentru Neexecutare de către Partenerul Public, Acțiune Adversă a Guvernului, Modificări Legislative sau Încetare Voluntară

În cazul în care prezentul Contract încetează ca urmare a:

- (i) unui Caz de Neexecutare de către Partenerul Public conform Art. 43 (*Neexecutare de către Partenerul Public*),
- (ii) unei Acțiuni Adverse a Guvernului conform Art. 39 (*Acțiune Adversă a Guvernului*),
- (iii) unei Modificări Legislative conform Art. 36 (*Modificări Legislative*) sau
- (iv) încetării voluntare conform Art. 44.2 (*Încetare Voluntară de către Partenerul Public*),

Partenerul Public îi va plăti Societății de Proiect un quantum egal cu suma dintre:

- (a) Datoria Principală Nerambursată; plus
- (b) plăți compensatorii pentru angajații Societății de Proiect care au fost sau care vor fi suportate în mod rezonabil de către Societatea de Proiect ca urmare directă a încetării prezentului Contract; plus
- (c) orice Costuri de Încetare a Subcontractelor; plus
- (d) Valoarea Netă Actualizată a Distribuiriilor la Încetare prognozate precum și dobânda plătită și principalul rambursabil în conformitate cu Documentele de Finanțare Subordonată în raport cu Data Încetării, pe baza Modelului Financiar Inițial, fiecare quantum redus cu RIR a Capitalului Aferent Modelului Financiar de la data la care apare ca plătit conform Modelului Financiar Inițial până la Data Încetării.

46.2 Compensații în caz de Încetare pentru Neexecutare de către Societatea de Proiect și în caz de Încetare pentru Situații de Mită și Fraudă

Dacă Partenerul Public încetează prezentul Contract ca urmare a unui Caz de Neexecutare de către Societatea de Proiect în conformitate cu Art. 42 (*Caz de Neexecutare de către Societatea de Proiect*) sau cu Art. 59.2 (*Încetare pentru Situații de Mită și Fraudă*), Partenerul Public îi va plăti Societății de Proiect o compensație în quantum egal cu [●]% din Datoria Principală Nerambursată.

46.3 Compensații în caz de încetare ca urmare a Forței Majore [sau a Neasigurabilității]

Dacă prezentul Contract încetează ca urmare a unui caz de Forță Majoră în conformitate cu Art. 38.3 (*Încetare ca urmare a Prelungirii Forței Majore*), Partenerul Public îi va plăti Societății de Proiect un quantum egal cu suma dintre:

- (a) Datoria Principală Nerambursată, dacă există; plus

- (b) Capitalul Inițial și orice principal nerambursat conform Documentelor de Finanțare Subordonate raportat la Data Încetării [din care vor fi scăzute orice Distribuiri la Încetare sau dobânzile deja plătite pentru datorii subordonate]; plus
- (c) plăți compensatorii pentru angajații Societății de Proiect care au fost sau care vor fi suportate în mod rezonabil de către Societatea de Proiect ca urmare directă a încetării prezentului Contract; plus
- (d) orice Costuri de Încetare a Subcontractelor.

46.4 Compensație Integrală

Prin plata compensațiilor sunt satisfăcute în integralitate orice pretenții care ar putea fi formulate împotriva Partenerului Public de către Societatea de Proiect în legătură cu încetarea prezentului Contract sau a oricărui Document al Proiectului. Compensațiile plătibile în temeiul Art. 46.1 (*Compensații în caz de Încetare pentru Neexecutare de către Partenerul Public, Acțiune Adversă a Guvernului, Modificări Legislative sau Încetare Voluntară*) și 46.3 (*Compensații în caz de încetare ca urmare a Forței Majore [sau Neasigurabilității]*) vor constitui unicul remediu al Societății de Proiect împotriva Partenerului Public în legătură cu încetarea prezentului Contract.

46.5 Plata Compensațiilor Brute la Încetare

Dacă orice sumă plătabilă de către Partenerul Public drept compensație în temeiul Art. 46.1 (*Compensații în caz de Încetare pentru Neexecutare de către Partenerul Public, Acțiune Adversă a Guvernului, Modificări Legislative sau Încetare Voluntară*) și 46.3 (*Compensații în caz de încetare ca urmare a Forței Majore [sau Neasigurabilității]*) este supusă Impozitelor plătibile către o Autoritate Relevantă din România, atunci Partenerul Public îi va plăti Societății de Proiect acea sumă suplimentară astfel încât Societatea de Proiect să fie pusă în aceeași situație ulterioară aplicării Impozitului în care ar fi fost dacă plățile nu ar fi fost supuse Impozitului, luând în considerare orice scutire, deducere, compensare, credit sau altă facilitate cu privire la Impozit (disponibile la alegere sau nu) de care poate beneficia Societatea de Proiect pentru a reduce cuantumul Impozitului aferent plăților respective.

46.6 Compensare în caz de Încetare

Partenerul Public va avea dreptul să compenseze orice sumă ce îi este datorată de Societatea de Proiect în temeiul prezentului Contract cu orice plată a unei compensații în caz de încetare (indiferent dacă aceasta este plătabilă ca sumă globală sau în rate) în temeiul Art. 46.1 (*Compensații în caz de Încetare pentru Neexecutare de către Partenerul Public, Acțiune Adversă a Guvernului, Modificări Legislative sau Încetare Voluntară*) sau 46.3 (*Compensații în caz de încetare ca urmare a Forței Majore [sau Neasigurabilității]*), cu condiția ca, în cazul în care respectiva sumă ar fi compensată, valoarea plății la încetare efectuată să fie mai mare sau egală cu Datoria Principală Nerambursată, la data respectivă.

46.7 Sume la Încetare Contestate

- 46.7.1 În cazul în care este contestată orice parte a compensației în caz de încetare, Partenerul Public nu va avea dreptul să rețină valoarea integrală a compensației în caz de încetare și va achita acea sumă a compensației în caz de încetare care nu este contestată.

46.7.2 Orice Dispută cu privire la sume reprezentând compensații în caz de încetare va fi soluționată conform Procedurii de Soluționare a Disputelor.h

46.8 Metoda de Plată

46.8.1 Partenerul Public îi va plăti Societății de Proiect Compensația în caz de Încetare împreună cu dobânda aferentă oricărei Datorii Principale Nerambursate reprezentând o componentă a Compensației în caz de Încetare la nivelul Dobânzii Datoriei Principale, la sau înainte de data care cade la [90] de zile de la Data Încetării.

46.8.2 Dacă Partenerul Public nu efectuează o plată către Societatea de Proiect în conformitate cu Art. 46.8.1, Partenerul Privat poate emite o notificare către Partenerul Public prin care să declare orice element neachitat rămas de rambursat din componenta Datorie Principală Nerambursată a Compensației în caz de Încetare și orice dobândă acumulată dar neachitată ca fiind datorate și plătibile imediat.

46.9 Certificatul Agentului

Partenerul Public va avea dreptul de a se baza pe certificatul Agentului ca document concludent referitor la valoarea Datoriei Principale Nerambursate. Primirea de către Agent a Datoriei Principale Nerambursate va elibera Partenerul Public de obligația de plată a acestor sume către Societatea de Proiect.

PARTEA A X-A. DIVERSE

47 CESIUNE, SCHIMBAREA CONTROLULUI ȘI SUBCONTRACTARE

47.1 Obligativitate cu privire la Succesori și Cesionari

Prezentul Contract va avea forță obligatorie și va produce efecte față de Societatea de Proiect și față de Partenerul Public și, respectiv, succesorii acestora și cesionarii permisi ai acestora.

47.2 Obligativitate cu privire la Partenerul Privat

47.2.1 Prezentul Contract va avea forță obligatorie și va produce efecte față de Partenerul Privat și față de succesorii și cesionarii acestuia numai în ceea ce privește drepturile, obligațiile, garanțiile și declarațiile menționate expres de prevederile prezentului Contract în beneficiul ori în sarcina Partenerului Privat.

47.2.2 Pentru evitarea oricărui dubiu, drepturile și obligațiile Partenerului Privat pot fi exercitate de către/ii incumbă Partenerului Privat exclusiv față de Partenerul Public, dar nu și față de Societatea de Proiect.

47.2.3 Partenerul Privat va putea beneficia și exercita împotriva Partenerului Public orice drepturi și remedii prevăzute de prezentul Contract și/sau de Lege, dar numai în cazul în care acestea sunt în legătură cu aspectele prevăzute la Art. 47.2.1 (*Obligativitate cu privire la Partenerul Privat*) și numai în cazul și în măsura în care acestea vizează exclusiv Partenerul Privat, iar nu și Societatea de Proiect. Partenerul Public va putea beneficia și exercita împotriva Partenerului Privat orice drepturi și remedii prevăzute de prezentul Contract și/sau de Lege, dar numai în cazul în care acestea sunt în legătură cu aspectele prevăzute la Art. 47.2.1 (*Obligativitate cu privire la Partenerul Privat*) și numai în măsura în care în care acestea vizează exclusiv Partenerul Privat, iar nu și Societatea de Proiect.

47.2.4 Procedura de Soluționare a Disputelor, astfel cum este stabilită la Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*), se va aplica în mod corespunzător în cazul oricărei dispute care este similară cu o Dispută, cu singura diferență că survine între Partenerul Privat și Partenerul Public, cu condiția totuși ca disputa respectivă să survină în contextul descris în prezentul Art. 47.2 (*Obligativitate cu privire la Partenerul Privat*).

47.2.5 [Răspunderea totală a Partenerului Public față de Partenerul Privat în temeiul sau în legătură cu prezentul Contract nu va depăși Plafonul Răspunderii la Data Efectivă.]

47.3 Cesiune

47.3.1 Cu aplicarea în mod corespunzător a Art. 47.3.2 (*Cesiune*) Societatea de Proiect nu va cesiona, nova, transfera sau crea ori permite existența vreunei Sarcini sau a vreunui interes, și va asigura că nicio Persoană având Legături cu Societatea de Proiect nu va cesiona, nova, transfera sau crea ori permite existența vreunei Sarcini sau a vreunui interes, în niciun astfel de caz fără aprobarea prealabilă a Partenerului Public, în legătură cu:

- (a) prezentul Contract, Contractul de Proiectare și Construcție, Contractul de Operare sau orice alt contract încheiat de Societatea de Proiect în executarea obligațiilor care îi revin în baza prezentului Contract; sau

- (b) Contul Comun de Asigurare pentru orice sume aflate la un anumit moment în acest cont sau pentru orice parte a acestora sau orice beneficiu sau dobândă obținută în considerarea acestora, decât în cazurile și în măsura permisă prin [articolul relevant] din Acordul Direct.

47.3.2 Prevederile Art. 47.3.1 (*Cesiune*) nu se aplică:

- (a) în legătură cu cesiunea drepturilor și intereselor prevăzute în sau rezultate din contractele menționate la Art. 47.3.1(a) (*Cesiune*) cu titlu de garanție, în conformitate cu Documentele de Finanțare Principală, cu condiția ca, în cazul unei cesiuni a drepturilor și intereselor prevăzute în sau rezultate din prezentul Contract sau din oricare parte a acestuia sau a oricărui beneficiu sau drept în temeiul acestuia, orice cesionar va fi încheiat Acordul Direct sau un alt contract similar privind exercitarea drepturilor sale, solicitat de către Partenerul Public; sau
- (b) cu privire la novarea prezentului Contract către o Societate de Proiect Înlocuitoare Corespunzătoare, în conformitate cu prevederile Acordului Direct.

47.3.3 Fără a afecta aplicarea prevederilor Art. 47.5.1, 47.5.2 și 47.5.3 (*Subcontractare*), Societatea de Proiect se va asigura că:

- (a) Antreprenorului Construcției nu i se va permite să cesioneze Contractul de Proiectare și Construcție sau orice parte a acestuia sau orice drept sau interes ce îi revin din acesta sau în baza acestuia, fără obținerea de către Societatea de Proiect a acordului prealabil al Partenerului Public;
- (b) Operatorului nu i se va permite să cesioneze Contractul de Operare sau orice parte a acestuia sau orice drept sau interes ce îi revin din acesta sau în baza acestuia, fără obținerea de către Societatea de Proiect a acordului prealabil al Partenerului Public.

47.3.4 Drepturile și obligațiile Partenerului Public în baza prezentului Contract nu vor fi cesionate, novate sau transferate în orice alt mod (în temeiul oricărei Legi sau al oricărei reorganizări conform Legii sau în vreun alt mod) niciunei persoane alta decât orice organism public care preia în integralitate prezentul Contract și care are capacitatea legală, puterea și dreptul de a acționa în legătură cu obiectul prezentului Contract și de a executa obligațiile Partenerului Public în baza prezentului Contract.

47.4 Schimbare de Proprietate și Schimbare de Control

47.4.1 Societatea de Proiect și Partenerul Privat declară și îi garantează Partenerului Public că, la Data Contractului, structura capitalului Societății de Proiect și a Partenerului Public este cea prevăzută în Anexa [●] (*Detalii privind Societatea de Proiect, Partenerul Privat, Antreprenorul Construcției și Operatorul*) și că, exceptând orice drepturi de preempțiune ale Partenerului Privat, nu există niciun fel de înțelegeri care au sau pot avea ca rezultat o vânzare, un transfer sau un alt act de dispoziție cu privire la orice drept ori alt interes cu privire la oricare dintre sau la toate acțiunile în cadrul Societății de Proiect, care să poată fi considerate drept o încălcare a prevederilor prezentului Art. 47.4 (*Schimbare de Proprietate și Schimbare de Control*).

- 47.4.2 Societatea de Proiect va informa Partenerul Public, dacă ia la cunoștință, cu privire la orice Schimbare de Proprietate propusă înainte de survenirea acesteia sau, dacă nu dispune de informații prealabile, de îndată ce este posibil în mod rezonabil (și, în orice caz, în termen de [10] zile), cu privire la orice Schimbare de Proprietate care survine și va furniza împreună cu aceste informații detalii referitoare la noua structură a acționariatului (inclusiv beneficiarii reali, dacă este cazul) și la prețul de cumpărare plătit.
- 47.4.3 De cel mult [două] ori în orice An Contractual sau ori de câte ori există un Caz de Neexecutare de către Societatea de Proiect care nu a fost remediată, Partenerul Public îi poate solicita Societății de Proiect să confirme, de îndată ce acest lucru este posibil în mod rezonabil și, în orice caz, nu mai târziu de [10] zile de la primirea solicitării de informații transmise de Partenerul Public, dacă a survenit vreo Schimbare de Proprietate, împreună cu informațiile suplimentare specificate la Art. 47.4.2 (*Schimbare de Proprietate și Schimbare de Control*).
- 47.4.4 Obligațiile Societății de Proiect în temeiul Art. 47.4.2 și 47.4.3 (*Schimbare de Proprietate și Schimbare de Control*) se vor limita, cu excepția cazului în care a survenit un transfer al acțiunilor în temeiul legii, la informațiile cunoscute de Societatea de Proiect în urma întreprinderii tuturor eforturilor rezonabile în acest sens.
- 47.4.5 Nicio Schimbare de Control nu poate surveni între Data Contractului și data care se împlinește la [12] luni de la Data Începerii Serviciilor.
- 47.4.6 Orice Schimbare de Control care survine în urma:
- (a) acordării sau executării unei garanții în favoarea Finanțatorilor Principali asupra sau în legătură cu orice acțiuni în cadrul Societății de Proiect, cu condiția ca orice document prin care se instituie garanții asupra oricăror acțiuni să fi fost aprobat de Partenerul Public (aprobare care nu va fi refuzată sau întârziată în mod nejustificat); sau
 - (b) oricărui transfer efectuat de Partenerul Privat către un Afiliat al acestuia,
- nu va fi luată în considerare pentru scopurile Art. 47.4.5 (*Schimbare de Proprietate și Schimbare de Control*).
- 47.4.7 În situațiile în care se aplică 47.4.6(b) (*Schimbare de Proprietate și Schimbare de Control*) și dacă, ulterior oricărui astfel de transfer („**Transferul Inițial**”), cesionarul încetează să fie Afiliat al cedentului inițial, acest fapt va constitui o încălcare a prezentului Art. 47.4 (*Schimbare de Proprietate și Schimbare de Control*) dacă acțiunile sau interesele care au făcut obiectul Transferului Inițial nu sunt transferate cedentului inițial sau oricărui Afiliat al acestuia în termen de [30] de zile de la data la care cesionarul a încetat să fie Afiliat al cedentului inițial.

47.5 Subcontractare

- 47.5.1 Relația contractuală cu următoarele persoane nu va înceta fără acordul prealabil scris al Partenerului Public dat în temeiul Procedurii de Revizuire cu privire la numirea oricărui înlocuitor propus și la termenii și condițiile relației contractuale cu înlocuitorul propus:

- (a) Antreprenorul Construcției;
 - (b) Operatorul.
- 47.5.2 În cazul în care oricare dintre persoanele menționate la Art. 47.5.1 (*Subcontractare*) își va înceta activitatea în orice moment, Societatea de Proiect va desemna de îndată un înlocuitor, cu condiția aprobării prealabile a Partenerului Public date în temeiul Procedurii de Revizuire atât cu privire la înlocuitorul care va fi desemnat, cât și la termenii și condițiile angajamentului înlocuitorului propus.
- 47.5.3 Fără a aduce atingere vreunei obligații în temeiul Art. 26 (*Managementul Calității*), Lucrările pot fi subcontractate de Antreprenorul Construcției fără aprobarea Partenerului Public, însă întotdeauna cu condiția respectării Procedurii de Proiectare și Certificare.
- 47.5.4 Fără a aduce atingere vreunei obligații în temeiul Art. 26 (*Managementul Calității*), operarea și întreținerea Facilităților Proiectului pot fi subcontractate de către Operator fără aprobarea Partenerului Public, însă întotdeauna cu condiția respectării Procedurii de Proiectare și Certificare.
- 47.5.5 Niciun Subcontractant suplimentar celor menționați la Art. 47.5.1 (*Subcontractare*) nu va realiza nicio parte a Lucrărilor sau Serviciilor decât după ce:
- (a) Partenerul Public a aprobat desemnarea conform Procedurii de Revizuire atât în ceea ce privește persoana în cauză, cât și termenii și condițiile relației contractuale; și
 - (b) Societatea de Proiect i-a furnizat Partenerului Public o declarație privind exonerarea de răspundere din partea respectivului Subcontractant în legătură cu Datele Dezvăluite, într-o formă satisfăcătoare pentru Partenerul Public (acționând în mod rezonabil).

48 NOTIFICĂRI

48.1 Cerință de Notificare în Scris

Oriunde în cuprinsul prezentului Contract se prevede transmiterea sau emiterea vreunei notificări, depuneri, aviz, acord, aprobări, certificat sau decizii de către orice persoană („**Notificare**”), exceptând situațiile în care se prevede altfel, respectiva Notificare se va face în scris, iar termenii „a notifica”, „depus”, „avizat”, „acord”, „aprobare”, „a certifica” sau „stabilit” vor fi interpretați în mod corespunzător.

48.2 Adrese

Orice Notificare va fi considerată ca fiind comunicată în mod valabil dacă este semnată de către sau în numele unui director/delegat autorizat al persoanei care transmite Notificarea și predată sau trimisă prin scrisoare înregistrată cu confirmare de primire[, prin fax] sau prin e-mail la următoarele adrese:

Partenerul Public:

[•]

În atenția: [●]

Societatea de Proiect:

[●]

În atenția: [●]

Partenerul Privat:

[●]

În atenția: [●]

48.3 Modificări

Fiecare Parte își poate modifica adresa de corespondență la o altă adresă din România cu condiția transmiterii unei notificări prealabile celeilalte Părți, cu o copie către Inginerul Independent. Inginerul Independent și Reprezentantul Partenerului Public își pot schimba adresa de corespondență la o altă adresă din România cu condiția transmiterii unei notificări prealabile către Părți.

48.4 Primire

Orice Notificare va fi considerată primită:

48.4.1 dacă este transmisă personal sau prin scrisoare înregistrată cu confirmare de primire, în momentul predării;

48.4.2 dacă este transmisă prin fax, în momentul transmiterii, cu condiția:

- (a) confirmării transmisiei neîntrerupte printr-un raport de transmisie; și
- (b) lipsei unei comunicări telefonice din partea destinatarului către expeditor (orice astfel de comunicare telefonică fiind confirmată în scris), conform căreia faxul nu a fost primit în formă lizibilă:
 - (i) în termen de 3 ore de la transmitere, dacă este transmisă într-o Zi Lucrătoare și între orele 9.00 și 16.00; sau
 - (ii) până la ora 12.00 în Ziua Lucrătoare imediat următoare, dacă este transmisă după ora 16.00 într-o Zi Lucrătoare dar înainte de ora 9.00 în Ziua Lucrătoare imediat următoare;

48.4.3 dacă este transmisă prin e-mail, în momentul transmiterii, sub rezerva confirmării transmiterii.

48.5 Punere în Întârziere

Oricare Parte (și Partenerul Privat, pentru aspectele prevăzute la Art. 47.2 (*Obligativitate cu privire la Partenerul Privat*)) va fi de drept în întârziere în privința obligațiilor care-i revin în temeiul prezentului Contract la simpla împlinire a termenelor stipulate pentru executarea acestora. Pentru înlăturarea oricărui dubiu, notificările sau alte comunicări transmise de către oricare Parte nu vor avea rolul de a

pune în întârziere cealaltă Parte (sau Partenerul Public, pentru aspectele prevăzute la Art. 47.2 (*Obligativitate cu privire la Partenerul Public*)) în legătură cu încălcarea obligațiilor sale în temeiul prezentului Contract.

49 AUTORIZAȚII

49.1 Autorizațiile Partenerului Public

49.1.1 Cu excepția Autorizațiilor menționate la Art. 49.2.1 (*Autorizațiile Partenerului Public*), în relația dintre Societatea de Proiect și Partenerul Public, Societatea de Proiect este responsabilă pentru depunerea solicitărilor în vederea emiterii sau reînnoirii Autorizațiilor necesare potrivit Legii pentru executarea Lucrărilor și Activităților de Mobilizare, a Lucrărilor, a Serviciilor sau a oricăror alte Operațiuni în legătură cu acestea, inclusiv pentru plata tuturor impozitelor și a altor costuri în legătură cu solicitările, și pentru furnizarea tuturor documentelor justificative necesare potrivit Legii. Societatea de Proiect va solicita emiterea sau reînnoirea Autorizațiilor în orice moment în care va fi necesar în mod rezonabil, ținând cont de Cerințele privind Proiectarea și Construcția, Graficul de Execuție al Lucrărilor, Cerințele privind Serviciile, Programul Anual și de orice altă clauză a prezentului Contract și de prevederile relevante ale Legii, astfel încât să îi permită Societății de Proiect să își execute obligațiile în conformitate cu clauzele prezentului Contract.

49.1.2 Societatea de Proiect va fi responsabilă pentru obținerea și reînnoirea la timp a Autorizațiilor menționate la Art. 49.1.1 (*Autorizațiile Societății de Proiect*), emise sau reînnoite în mod valabil și în vigoare și producând efecte depline, la sau înainte de data la care va fi necesar pentru a-i permite Societății de Proiect să își îndeplinească obligațiile în conformitate cu clauzele prezentului Contract, și pentru menținerea Autorizațiilor menționate la Art. 49.1.1 (*Autorizațiile Societății de Proiect*) în vigoare și producând efecte depline atâta timp cât este necesar pentru executarea de către Societatea de Proiect a obligațiilor sale în temeiul prezentului Contract, dar cu aplicarea în mod corespunzător a prevederilor Art. 49.1.4 (*Autorizațiile Societății de Proiect*).

49.1.3 Partenerul Public îi va acorda Societății de Proiect toată asistența și sprijinul care i-ar putea fi necesare în mod rezonabil Societății de Proiect pentru a obține toate Autorizațiile menționate la Art. 49.1.1 (*Autorizațiile Societății de Proiect*), însă cu mențiunea că Partenerul Public nu va fi responsabil pentru obținerea niciunei astfel de Autorizații. Obligația Partenerului Public prevăzută în prezentul Art. 49.1.3 (*Autorizațiile Societății de Proiect*) include, fără a se limita la aceasta, obligația Partenerului Public de a pune la dispoziția Societății de Proiect toate datele și informațiile care sunt în responsabilitatea sau controlul său și de a obține toate Autorizațiile menționate la Art. 49.2.1 (*Autorizațiile Partenerului Public*) care îi sunt necesare Societății de Proiect pentru a obține Autorizațiile menționate la Art. 49.1.1 (*Autorizațiile Societății de Proiect*).

49.1.4 În cazul în care:

- (a) oricare Autoritate Relevantă nu acordă sau refuză să acorde o Autorizație (sau să reînnoiască o Autorizație existentă) în perioada de timp stabilită în conformitate cu Legea sau nu furnizează orice document sau informație care se află sub controlul Autorității Relevante și care este necesar pentru emiteria sau reînnoirea oricărei Autorizații de către o altă Autoritate Relevantă; sau

- (b) oricare dintre Autorizații nu a fost emisă (sau reînnoită) în mod valabil și nu este în vigoare și producând efecte depline (inclusiv situația în care Autorizația este emisă, dar impune cerințe sau obligații suplimentare celor permise potrivit Legii) astfel cum se prevede la Art. 49.1.2 (*Autorizațiile Societății de Proiect*); sau
 - (c) oricare dintre Autorizații este suspendată, anulată sau revocată de către oricare Autoritate Relevantă altfel decât pentru scopurile conformării cu și/sau implementării unei hotărâri executorii emise de o instanță de judecată sau de alt organism jurisdicțional;
- și
- (d) Societatea de Proiect demonstrează faptul că a respectat toate și oricare dintre Cerințele Legale pentru acordarea ori reînnoirea Autorizației respective sau pentru menținerea ei în vigoare și producând efecte depline și este astfel îndreptățită în mod legal la emiterea sau reînnoirea respectivei Autorizații sau la menținerea Autorizației în vigoare; și
 - (e) niciuna dintre situațiile prevăzute la lit. (a), (b) și (c) nu este rezultatul culpei sau neglijenței Societății de Proiect,

oricare dintre situațiile enumerate la lit. (a), (b) și (c) va fi considerată drept Acțiune Adversă a Guvernului.

49.2 Autorizațiile Partenerului Public

- 49.2.1 Partenerul Public este responsabil pentru depunerea solicitărilor în vederea emiterii Autorizațiilor de Urbanism, inclusiv pentru plata tuturor impozitelor și a altor costuri în legătură cu solicitările, și pentru furnizarea tuturor documentelor justificative necesare potrivit Legii. Partenerul Public va solicita emiterea Autorizațiilor de Urbanism dacă și în orice moment în care va fi necesar în mod rezonabil, ținând cont de clauzele prezentului Contract și de prevederile relevante ale Legii, astfel încât să îi permită Societății de Proiect să își execute obligațiile în conformitate cu clauzele prezentului Contract.
- 49.2.2 Partenerul Public va fi responsabil pentru obținerea la timp a Autorizațiilor menționate la Art. 49.2.1 (*Autorizațiile Partenerului Public*), toate emise în mod valabil și în vigoare și producând efecte depline, la data sau înainte de data la care va fi necesar pentru a-i permite Societății de Proiect să își îndeplinească obligațiile în conformitate cu clauzele prezentului Contract dar, în orice caz, cel mai târziu la Data Efectivă, și pentru menținerea Autorizațiilor menționate la Art. 49.2.1 (*Autorizațiile Partenerului Public*) în vigoare și producând efecte depline atâta timp cât este necesar pentru executarea de către Societatea de Proiect a obligațiilor sale în temeiul prezentului Contract pe durata de valabilitate a acestora.
- 49.2.3 În legătură cu emiterea Autorizațiilor de Urbanism, Societatea de Proiect îi va acorda Partenerului Public toată asistența și sprijinul care i-ar putea fi necesare în mod rezonabil Partenerului Public pentru a obține Autorizațiile menționate la Art. 49.2.1 (*Autorizațiile Partenerului Public*), însă cu mențiunea că Societatea de Proiect nu va fi responsabilă pentru obținerea niciunei astfel de Autorizații. Obligația Societății de Proiect prevăzută în prezentul Art. 49.2.3 (*Autorizațiile Partenerului Public*) include, fără a se limita la, obligația Societății

de Proiect de a pune la dispoziția Partenerului Public toate datele și informațiile care sunt în responsabilitatea sau controlul său și de a obține toate Autorizațiile menționate la Art. 49.1.1 (*Autorizațiile Societății de Proiect*) care îi sunt necesare Partenerului Public pentru a obține Autorizațiile prevăzute la Art. 49.2.1 (*Autorizațiile Partenerului Public*).

49.3 Altele

- 49.3.1 În măsura permisă potrivit Legii, Partenerul Public va cesiona (și Societatea de Proiect va accepta o asemenea cesiune, fără nicio contraprestație corelativă) drepturile, beneficiile și obligațiile derivând din Autorizația de Construire, la orice moment după obținerea acestora. Părțile vor lua toate măsurile și vor încheia toate documentele și acordurile pentru a da efect/implementa cesiunea menționată în prezentul Art. 49.3.1 (*Altele*).
- 49.3.2 Societatea de Proiect va fi responsabilă pentru implementarea tuturor Autorizațiilor (inclusiv a celor menționate la Art. 49.2 (*Autorizațiile Partenerului Public*)) în conformitate cu prevederile acestora, pe durata de valabilitate a acestora.
- 49.3.3 În cazul în care, potrivit Legii sau oricărei Cerințe Legale, deținătorul oricărei Autorizații menționate la Art. 49.1.1 (*Autorizațiile Societății de Proiect*) este Partenerul Public, Partenerul Public și Societatea de Proiect vor lua toate măsurile și vor emite toate actele, inclusiv prin pregătirea împuternicirilor necesare, astfel încât Societatea de Proiect să solicite emiterea sau reînnoirea respectivei Autorizații și să obțină respectiva Autorizație în numele și pe seama Partenerului Public.
- 49.3.4 În cazul în care, potrivit Legii, Partenerul Public este emitentul oricărei Autorizații, Partenerul Public va emite Autorizația respectivă în conformitate cu atribuțiile sale legale și fără a lua în considerare clauzele prezentului Contract, cu excepția situațiilor (și în măsura) în care este necesar potrivit Legii.

50 DREPTURI DE ACCES

50.1 Societatea de Proiect va asigura că Partenerul Public sau un reprezentant sau consultant al Partenerului Public (atunci când este însoțit de un reprezentant al Partenerului Public) și Inginerul Independent, în orice moment rezonabil și în baza unei notificări prealabile transmise într-un termen rezonabil, vor avea drept de acces (dar fără a întârzia sau împiedica progresul Lucrărilor, prestarea Serviciilor sau a altor Operațiuni) pe Amplasament pentru a inspecta:

- (a) situația și progresul Lucrărilor (și pentru a determina dacă acestea sunt executate în mod corespunzător), și/sau
- (b) operarea și întreținerea Facilităților Proiectului,

și pentru a monitoriza respectarea de către Societatea de Proiect a obligațiilor ce îi revin în temeiul prezentului Contract.

50.2 Partenerul Public sau un reprezentant sau consultant al Partenerului Public (atunci când este însoțit de un reprezentant al Partenerului Public) și Inginerul Independent vor avea acces nelimitat, în orice moment rezonabil pe durata programului de lucru normal și în baza unei notificări transmise cu un termen rezonabil în prealabil, pe orice proprietate folosită de Societatea de Proiect ca facilități de pregătire sau atelier sau în locuri unde este pregătită o activitate sau sunt obținute materiale pentru

Proiect, pentru a inspecta sau a participa la orice test sau investigație efectuată cu privire la Lucrări sau Servicii.

- 50.3** Societatea de Proiect va asigura că facilități satisfăcătoare sunt puse la dispoziția Partenerului Public și a oricărui reprezentant al Partenerului Public și a Inginerului Independent și că este acordată asistența rezonabilă pentru scopurile Art. 50.1 și 50.2 (*Drepturi de Acces*) cu condiția să nu fie afectate în mod negativ cerințele Societății de Proiect și ale Subcontractantului privind construcția sau operarea.
- 50.4** Partenerul Public, reprezentantul său și Inginerul Independent vor respecta, în orice moment, orice cerințe și proceduri privind sănătatea și securitatea în muncă în exercitarea drepturilor ce le revin în temeiul prezentului Art. 50 (*Drepturi de Acces*).
- 50.5** Dacă, în exercitarea oricărui drept în temeiul prezentului Art. 50 (*Drepturi de Acces*), Partenerul Public sau o Persoană având Legături cu Partenerul Public produce daune materiale oricărui Bun, atunci Partenerul Public va fi răspunzător față de Societatea de Proiect pentru costurile rezonabile cauzate în mod direct de aceste daune, iar aceste daune vor fi considerate un Caz de Compensare.

51 INFORMAȚII ȘI CONFIDENȚIALITATE

51.1 Relații Publice și Publicitate

51.1.1 Societatea de Proiect, administratorii, persoanele cu funcții de conducere, angajații sau agenții săi nu vor comunica (iar Societatea de Proiect se va asigura că Subcontractanții săi nu vor comunica) cu reprezentanții presei, televiziunii, radioului sau ai altor mijloace de comunicare cu privire la orice aspect referitor la Contract, fără aprobarea prealabilă scrisă a Partenerului Public.

51.1.2 Societatea de Proiect nu are dreptul să reprezinte opiniile Partenerului Public în legătură cu vreo chestiune, ori să se folosească de denumirea Partenerului Public în vreun material furnizat terților, fără acordul prealabil scris al Partenerului Public.

51.2 Publicarea Contractului în domeniul public

51.2.1 Sub rezerva Art. 51.3.1 (*Confidențialitate*), Părțile sunt de acord că prevederile prezentului Contract și ale Documentelor Proiectului [și [inserați orice alte documente relevante]] nu vor fi considerate Informații Confidențiale și pot fi dezvăluite fără restricții iar Societatea de Proiect recunoaște faptul că, sub rezerva Art. 51.3.1 (*Confidențialitate*), Partenerul Public are dreptul:

- (a) să publice prezentul Contract [și unele dintre Documentele Proiectului] pe pagina sa de internet; și
- (b) să publice (pe internet sau pe alte căi) un rezumat al Contractului [și al Documentelor Proiectului și al oricăror altor documente privind tranzacția] care va include:
 - (i) termenii și condițiile Contractului [și ai Documentelor Proiectului și ai oricăror alte documente privind tranzacția]; și

- (ii) orice document sau informație provenit din sau în legătură cu Contractul [și cu Documentele Proiectului și cu orice alte documente privind tranzacția], inclusiv executarea Contractului [și cu Documentele Proiectului și orice alte documente privind tranzacția].

51.2.2 Părțile sunt de acord că informațiile Ratei Interne de Rentabilitate a Capitalului Aferentă Modelului Financiar nu vor fi considerate Informații Confidențiale, iar Societatea de Proiect recunoaște că Partenerul Public intenționează să publice aceste informații pe o pagină de internet.

51.2.3 Părțile sunt de acord că informațiile privind orice schimbare directă sau indirectă a proprietății care chiar a avut loc nu vor fi considerate Informații Confidențiale.

51.3 Confidențialitate

51.3.1 Art. 51.2.1 (*Publicarea Contractului în domeniul public*) nu se va aplica Informațiilor Confidențiale, care, sub rezerva Art. 51.3.3 (*Confidențialitate*), vor fi ținute confidențiale pentru perioadele stabilite în Anexa [●] (*Informații Sensibile din punct de vedere Comercial*),

51.3.2 Părțile vor menține confidențialitatea tuturor Informațiilor Confidențiale primite de o Parte de la cealaltă Parte în legătură cu prezentul Contract [sau la orice Documente ale Proiectului] sau cu Proiectul și vor depune toate eforturile rezonabile pentru a îi împiedica pe propriii salariați și împuterniciți să dezvăluie vreunei persoane astfel de Informații Confidențiale.

51.3.3 Art. 51.3.1 și 51.3.2 (*Confidențialitate*) nu se vor aplica:

- (a) niciunei dezvăluiri de informații care este solicitată în mod rezonabil de către orice persoană care este implicată în executarea obligațiilor prevăzute în temeiul prezentului Contract, în scopul executării acelor obligații;
- (b) niciunui aspect cu privire la care o Parte poate demonstra că este deja sau devine general disponibil și în domeniul public, altfel decât ca urmare a unei încălcări a prezentului Art. 51 (*Confidențialitate*);
- (c) niciunei dezvăluiri cu scopul de a permite luarea unei decizii în baza Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*) sau în legătură cu o dispută între Societatea de Proiect și oricare dintre subcontractanții săi;
- (d) niciunei dezvăluiri care este necesară potrivit Legii sau potrivit oricărei alte obligații (inclusiv oricărei hotărâri a unei instanțe competente) aplicabile Părții care face dezvăluirea sau potrivit regulilor oricărei burse de valori sau ale oricărei Autorități Relevante;
- (e) niciunei dezvăluiri de informații care sunt deja în mod legal în posesia Părții destinate, înainte de dezvăluirea acestora de către Partea care face dezvăluirea;
- (f) niciunei furnizări de informații către:
 - (i) consultanții profesionali sau consultanții în asigurări ai Părților; și/sau

- (ii) către Finanțatorii Principali sau consultanții profesionali sau consultanții în asigurări ai Finanțatorilor Principali sau, în cazul în care se propune ca o persoană să pună sau să poată pune la dispoziția Societății de Proiect fonduri (fie direct sau indirect și fie pe bază de împrumut, contribuții la capitalul social sau în alt mod), pentru a-i permite acesteia să își îndeplinească obligațiile care-i revin în temeiul prezentului Contract sau poate intenționa să achiziționeze acțiuni în cadrul Societății de Proiect în conformitate cu clauzele prezentului Contract, către persoana respectivă sau consultanții profesionali ai acesteia, dar numai în măsura necesară în mod rezonabil pentru a permite luarea unei decizii în legătură cu propunerea; și/sau
 - (iii) instituții financiare internaționale sau bilaterale implicate în Proiect ca Finanțatori Principali, asigurători pentru riscuri politice sau garanți; și/sau
 - (iv) orice agenție de rating care ar putea fi contractată pentru furnizarea unui rating sau a unei evaluări de rating în legătură cu Datoria Principală.
- (g) niciunei dezvăluiri de către Partenerul Public a vreunor informații în legătură cu proiectarea, construcția, operarea și întreținerea Facilităților Proiectului și a oricăror alte informații care pot fi solicitate în mod rezonabil în scopul efectuării unui audit, către orice Societate de Proiect nouă propusă, către consultanții și Finanțatorii Principali ai acesteia, în cazul în care Partenerul Public decide să atribuie Contractul din nou sau să întreprindă orice testare de piață;
- (h) niciunei înregistrări sau evidențe a autorizațiilor și înregistrărilor de proprietate necesare;
- (i) niciunei dezvăluiri de informații făcute de Partenerul Public către orice altă Autoritate Relevantă sau către consultanții acesteia sau către orice persoană angajată să îi presteze servicii Partenerului Public pentru orice scop legat de sau auxiliar prezentului Contract; sau
- (j) niciunei dezvăluiri în vederea;
- (i) examinării și certificării conturilor Partenerului Public sau ale Societății de Proiect;
 - (ii) oricărei examinări în temeiul [inserați referință la obligațiile de audit aferente contractelor administrative] în ceea ce privește economicitatea, eficiența și eficacitatea cu care Partenerul Public și-a folosit resursele;
 - (iii) respectării unei cereri întemeiate din partea consultantului de asigurări al oricăreia dintre Părți sau a unui asigurător care încheie sau reînnoiește orice polițe de asigurare; sau
 - (iv) (*fără a afecta caracterul general al Art. (d)*) respectării [inserați referință la orice legi care impun divulgarea (*de exemplu*, legislație pentru protecția mediului)].

51.3.4 Atunci când dezvăluirea este permisă în temeiul Art. 51.3.3, altfel decât conform Art. 51.3.3(b), 51.3.3(d), 51.3.3(e), 51.3.3(h) și 51.3.3(j) (*Confidențialitate*), Partea care furnizează

informațiile va asigura că destinatarul informațiilor este supus aceluiași obligații de confidențialitate cuprinse în prezentul Contract. [Societatea de Proiect va informa în mod expres orice persoană către care divulgă informații în temeiul prezentului Art. 51 (*Informații și Confidențialitate*) în legătură cu restricțiile privind confidențialitatea prevăzute de prezentul Art. 51 (*Informații și Confidențialitate*) și va asigura conformarea acestuia cu termenii prezentului Art. 51 (*Informații și Confidențialitate*) ca și când ar fi fost Parte la prezentul Contract iar Societatea de Proiect va fi responsabilă pentru orice încălcare de către o astfel de persoană a prevederilor prezentului Art. 51 (*Informații și Confidențialitate*).]

- 51.3.5 Atunci când Societatea de Proiect, în îndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul prezentului Contract, primește informații cu privire la [Utilizatori], Societatea de Proiect nu va dezvălui sau utiliza niciun fel de astfel de informații altfel decât în scopul pentru care au fost furnizate, cu excepția cazului în care Societatea de Proiect a solicitat acordul prealabil scris al respectivului [Utilizator] și a obținut acordul prealabil scris al Partenerului Public.
- 51.3.6 La Data Expirării sau înainte de aceasta, Societatea de Proiect se va asigura că toate documentele sau înregistrările electronice aflate în posesia, detenția sau sub controlul său, care conțin informații referitoare la [Utilizatori], inclusiv orice documente aflate în posesia, detenția sau sub controlul unui Subcontractant, sunt transmise Partenerului Public.
- 51.3.7 Prevederile prezentului Art. 51 (*Informații și Confidențialitate*) nu afectează aplicarea dispozițiilor Legii nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate și ale oricăror alte Legi care vizează protecția informațiilor clasificate.

52 SUBCONTRACTANȚI

52.1 Responsabilitatea Societății de Proiect

În relația dintre Părți, Societatea de Proiect va fi pe deplin responsabilă pentru actele, încălcările, omisiunile și neglijența Subcontractanților și ale oricărui alt contractant sau subcontractant al Societății de Proiect de orice nivel și ale împuterniciților, angajaților sau lucrătorilor acestora, ca și cum ar fi actele, încălcările, omisiunile sau neglijența Societății de Proiect, împuterniciților, angajaților sau lucrătorilor săi.

52.2 Cunoștințele Societății de Proiect

Fără a limita cunoștințele sale reale, se va considera că Societatea de Proiect, pentru toate scopurile prezentului Contract, dispune de acele cunoștințe privind Proiectul, Lucrările și Serviciile care sunt deținute (sau ar trebui în mod rezonabil să fie deținute) de Subcontractanți în circumstanțele relevante.

53 PROCEDURA DE SOLUȚIONARE A DISPUTELOR

53.1 Notificare

- 53.1.1 În cazul apariției oricărei Dispute în baza ori în legătură cu prezentul Contract, [inclusiv orice dispută în legătură cu orice obligații extra-contractuale izvorâte din ori în legătură cu acesta] (o „Dispută”), Disputa respectivă va fi soluționată în conformitate cu prezentul Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*).

53.1.2 Oricare Parte poate, printr-o notificare scrisă către cealaltă Parte, la adresa de transmitere a notificărilor prevăzută în prezentul Contract și în modalitatea prevăzută la Art. 48 (*Notificări*), să notifice apariția unei Dispute („**Notificarea privind Disputa**”). Notificarea privind Disputa va conține detalii succinte privind natura Disputei.

53.2 Negociere

53.2.1 Părțile vor încerca să soluționeze orice Dispută menționată într-o Notificare privind Disputa prin negociere cu bună-credință. Fiecare Parte va fi reprezentată în negocieri de către [administrator/o persoană cu autoritatea de a soluționa Disputa]. Negocierea trebuie să aibă loc în termen de [15 (cincisprezece)] zile de la livrarea Notificării privind Disputa. Orice negocieri vor fi confidențiale și vor fi purtate fără ca prin aceasta să se aducă atingere drepturilor Părților în orice proceduri viitoare.

53.2.2 Nicio prevedere din Art. 53.2.1 (*Negociere*) nu va aduce atingere dreptului unei Părți de a solicita în regim de urgență exonerarea în legătură cu o Dispută pe calea unei hotărâri judecătorești în constatare ori în recunoaștere sau în vreun alt mod.

53.3 Evaluarea de către Expert

53.3.1 Orice Dispută izvorâtă din sau în legătură cu Art. [insezați trimeri la fiecare clauză în care o Dispută este considerată o Dispută Tehnică] (o „**Dispută Tehnică**”), care nu este rezolvat în mod amiabil în conformitate cu Clauza [●], va fi soluționat în conformitate cu Clauzele [●]. În orice alt caz, Disputa va fi soluționată conform Art. 53.4 (*Arbitrajul Internațional*).

53.3.2 O Dispută Tehnică va fi înaintată, la cererea oricărei Părți, unui Expert independent în vederea evaluării. Părțile se vor pune de acord cu privire la numirea Expertului și vor agree împreună cu Expertul termenii numirii sale. Dacă Părțile nu reușesc să ajungă la un acord în legătură cu identitatea Expertului, sau dacă persoana propusă este în imposibilitatea de a acționa ori nu dorește să acționeze, atunci, în termen de [7 (șapte)] zile de la data la care oricare Parte îi transmite celeilalte Părți datele de identificare ale unui expert propus sau de la data la care Expertul propus refuză să acționeze, oricare Parte va fi îndreptățită să solicite numirea unui expert de către [Curtea Internațională de Comerț] la solicitarea unei Părți. Toate costurile cu ori asociate solicitării de numire a unui Expert de către [Curtea Internațională de Comerț] vor fi suportate de Părți în mod egal.

53.3.3 Expertul numit poate fi o persoană fizică, un parteneriat, o asocierie sau o societate comercială și va fi general recunoscut ca expert în [specificați domeniul] și va avea [●] ani de experiență în domeniul respectiv.

53.3.4 Expertul va acționa după cum urmează:

- (a) cu ocazia numirii sale, Expertul își va confirma neutralitatea, independența și absența conflictelor în legătură cu evaluarea Disputei Tehnice;
- (b) Expertul va acționa în calitate de expert și nu în calitate de arbitru;
- (c) Evaluarea expertului (cu excepția vreunei erori evidente) va fi finală și obligatorie pentru Părți și nu va putea face obiectul vreunei căi de atac;

- (d) Expertul va decide procedura de evaluare în conformitate cu prezentul Contract și i se va solicita ca evaluarea să fie făcută în scris și să fie motivată în termen de [30] de zile de la data numirii sale sau cât mai curând posibil;
- (e) orice quantum plătit de către o Parte celeilalte ca urmare a unei evaluări a Expertului va fi scadent și plătit în termen de [șapte] zile de la data notificării evaluării Expertului către Părți ori conform specificațiilor cuprinse în evaluare;
- (f) orice acțiune necesară conform evaluării Expertului va fi implementată în termen de [14] zile de la data notificării evaluării Expertului către Părți ori conform specificațiilor cuprinse în evaluare;
- (g) Expertul poate, în ipoteza în care consideră că se impune, să acorde dobânzi la o rată de [●] aplicabile oricărui quantum stabilit ca fiind plătit (cu excepția costurilor) de către una dintre Părți celeilalte de la data [Notificării privind Disputa] menționată în Art. [●];
- (h) costurile cu evaluarea, inclusiv onorariile și cheltuielile Expertului (dar excluzând costurile proprii ale Părților, care vor fi suportate de Partea care a angajat costurile respective), vor fi suportate de Părți în mod egal.

53.3.5 Fiecare Parte va menține deplina confidențialitate cu privire la evaluarea Expertului și la toate aspectele conexe acestuia și nu le va divulga vreunei alte persoane cu excepția:

- (a) auditorilor și consultanților juridici ai Părții respective asupra cărora se vor extinde obligațiile de confidențialitate menționate în prezentul Contract;
- (b) situației în care Partea are obligația legală sau de reglementare să efectueze o astfel de divulgare, însă în limitele respectivei obligații legale; sau
- (c) în măsura în care se află deja în domeniul public (altfel decât ca urmare a încălcării de către o Parte a prezentului Contract); sau
- (d) cu acordul prealabil scris al celeilalte Părți [care nu va fi refuzat în mod nerezonabil].

53.3.6 Părțile sunt de acord să efectueze toate demersurile rezonabile în vederea informării angajaților lor și a agenților lor în legătură cu termenii Art. 53.3.5 (*Evaluarea de către Expert*) și să îi instruiască în ceea ce privește conformarea cu termenii respectivi.

53.3.7 În situația în care Părțile nu ajung la un acord cu privire la împrejurarea că:

- (a) o Dispută constituie sau nu o Dispută Tehnică în termen de [(15) cincisprezece] zile de la data comunicării Notificării privind Disputa;
- (b) evaluarea unui Expert conține o eroare evidentă sau este frauduloasă; sau
- (c) o Parte nu a implementat în totalitate evaluarea Expertului,

atunci chestiunea va fi soluționată în conformitate cu Art. 53.4 (*Arbitrajul Internațional*).

53.4 Arbitrajul Internațional

- 53.4.1 Orice chestiune menționată la Art. 53.3.7 (*Evaluarea de către Expert*) și orice altă Dispută care nu constituie o Dispută Tehnică și care nu a fost soluționată în mod amiabil de către Părți în conformitate cu Art. 53.3.1 (*Evaluarea de către Expert*) va fi înaintată și soluționată în mod definitiv prin arbitraj în conformitate cu Regulile Arbitrale ale Curții Internaționale de Comerț („**Regulile Arbitrale ale CIC**”) care vor fi considerate ca fiind încorporate în prezentul Contract prin trimitere.
- 53.4.2 Numărul arbitrilor va fi de trei (3) iar aceștia vor fi numiți în conformitate cu Regulile Arbitrale ale CIC („**Tribunalul Arbitral**”).
- 53.4.3 Limba procedurii arbitrale va fi [limba engleză] iar documentele depuse în cadrul procedurii vor fi redactate în [limba engleză sau însoțite de o traducere autorizată în limba engleză]. Locul procedurii arbitrale va fi [inserați opțiunea aleasă].
- 53.4.4 Părțile se obligă să mențină confidențialitatea cu privire la toate hotărârile pronunțate în orice procedură arbitrală, precum și cu privire la materialele create pentru scopul procedurii arbitrale și la oricare alte documente întocmite de o altă Parte în cadrul procedurii și care nu se află în domeniul public, cu următoarele excepții:
- (i) situația în care a fost obținut acordul Tribunalului Arbitral; sau
 - (ii) în măsura în care divulgarea respectivă îi este impusă Părții printr-o obligație legală ori de reglementare sau pentru protejarea unui drept legal, sau pentru executarea ori atacarea unei hotărâri cu bună-credință în fața unei instanțe naționale ori a unui alt organ cu activitate jurisdicțională.
- 53.4.5 Tribunalul Arbitral va pronunța o hotărâre motivată în scris și se va strădui să facă acest lucru în termen de [(60) șaizeci de zile calendaristice] de la data încheierii audierilor în procedura arbitrală. Hotărârea Tribunalului Arbitral va fi definitivă și obligatorie pentru Părți începând cu data la care este pronunțată.
- 53.4.6 Hotărârea pronunțată de Tribunalul Arbitral poate fi pusă în executare de către orice instanță competentă.
- 53.4.7 Dacă Tribunalul Arbitral nu stabilește altfel, onorariile Arbitrilor și costurile instituționale asociate vor fi împărțite în mod egal între Părți.

53.5 Conexarea Procedurilor Arbitrale

În vederea facilitării unei soluționări integrale a disputelor conexe, în situația inițierii mai multor proceduri arbitrale în conformitate cu prezentul Contract și cu [adăugați contracte conexe] („**Contracte Conex**”), Societatea de Proiect și Partenerul Public sunt de acord cu conexarea procedurilor arbitrale după cum urmează:

- (a) Pentru scopurile Regulilor Arbitrale ale CIC, clauza arbitrală prevăzută în prezentul Contract și clauzele arbitrale prevăzute în fiecare Contract Conex vor fi considerate împreună drept o clauză arbitrală obligatorie pentru fiecare Parte la prezentul Contract și pentru fiecare Parte din fiecare Contract Conex;

- (b) Oricare Parte la prezentul Contract sau la oricare Contract Conex poate, în conformitate cu Regulile Arbitrale ale CIC, să fie inclusă în orice procedură arbitrală începută în conformitate cu prezentul Contract sau cu oricare Contract Conex;
- (c) În conformitate cu Regulile Arbitrale ale CIC, Disputele pot fi soluționate într-o singură procedură arbitrală împreună cu Disputele (astfel cum sunt definite în oricare Contract Conex) izvorâte din orice astfel de Contract Conex;
- (d) În conformitate cu Art. 10(a) din Regulile Arbitrale ale CIC, Părțile sunt de acord cu conexarea a două sau a mai multor proceduri arbitrale începute potrivit prezentului Contract și/sau a clauzei arbitrale conținute în oricare Contract Conex într-o singură procedură arbitrală, după cum este prevăzut în Regulile Arbitrale ale CIC;
- (e) Fiecare Parte renunță la orice obiecțiune, în temeiul împrejurării că o Dispută a fost soluționată în modalitatea prevăzută în prezentul Art. 53.5 (*Conexarea Procedurilor Arbitrale*), cu privire la validitatea și/sau executarea oricărei hotărâri arbitrale pronunțate de către un tribunal arbitral după soluționarea Disputei în modalitatea respectivă.

53.6 Obligații Continue

Executarea prezentului Contract va continua pe parcursul procedurilor arbitrale sau al oricărui mecanism de soluționare a Disputelor prevăzut de prezentul Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*).

53.7 Renunțarea la Imunitate

În cea mai largă măsură permisă de lege, Partenerul Public, în mod irevocabil și necondiționat:

- (a) se supune instanțelor din orice jurisdicție în legătură cu recunoașterea oricărei hotărâri sau a oricărui ordin emis de instanțele din [jurisdicția sediului Tribunalului Arbitral] în susținerea oricărei proceduri arbitrale în legătură cu orice Dispută și în legătură cu recunoașterea oricărei hotărâri arbitrale și renunță și este de acord să nu invoce imunitatea suverană sau de altă natură față de jurisdicția oricărei instanțe în legătură cu recunoașterea oricăror astfel de hotărâri sau ordine ale vreunei instanțe sau hotărâri ale vreunui tribunal arbitral și este de acord să asigure că nicio astfel de acțiune nu este formulată pe seama sa;
- (b) [este de acord cu executarea oricărui ordin sau a oricărei hotărâri în susținerea procedurii arbitrale sau a oricărei hotărâri pronunțate în legătură cu orice Dispută și cu acordarea oricăror remedii de către instanțele oricărei alte jurisdicții atât înainte cât și după pronunțarea hotărârii arbitrale finale, inclusiv, dar fără a se limita la:
 - (i) remedii acordate pe calea unei ordonanțe provizorii sau finale sau a unui ordin pentru executarea în natură sau pentru recuperarea oricărei proprietăți;
 - (ii) poprirea/sechestrul bunurilor sale; și
 - (iii) executarea sau punerea în aplicare în legătură cu orice proprietăți, venituri sau alte bunuri (fără deosebire în funcție de utilizarea lor sau de scopul pentru care sunt ele menite să fie utilizate) și renunță și este de acord să nu invoce vreo imunitate suverană sau de altă natură față de instanțele oricărei alte jurisdicții în legătură cu o astfel de

executare și la acordarea unor astfel de remedii (inclusiv în măsura în care o astfel de imunitate ar putea fi atribuită acesteia), și este de acord să se asigure că nicio astfel de acțiune nu este formulată în numele său.]

54 CONTRACTUL INTEGRAL

54.1 Prezentul Contract (inclusiv Anexele) constituie întregul contract și înțelegere a Părților cu privire la obiectul acestuia, neexistând alte acorduri anterioare sau actuale între Părți cu privire la acesta. De asemenea, Părțile declară că nu există niciun fel de elemente secundare legate de conținutul clauzelor prezentului Contract care să fi fost lăsate la o parte de către acestea, în vederea unor înțelegeri sau determinări ulterioare.

54.2 Prezentul Contract este încheiat de Părți și de Partenerul Privat în [●] exemplare originale, iar fiecare exemplar original astfel încheiat va constitui un instrument valabil și angajant la fel ca orice alt exemplar original astfel încheiat.

55 RENUNȚARE ȘI NULITATE PARȚIALĂ

55.1 Nu se va considera că s-a renunțat la vreun termen sau clauză a prezentului Contract de către oricare Parte decât dacă această renunțare este efectuată în scris de respectiva Parte.

55.2 Nicio renunțare în temeiul Art. 55.1 (*Renunțare și Nulitate Parțială*) nu va constitui o renunțare la angajarea răspunderii pentru o neîndeplinire sau încălcare anterioară sau viitoare și nici nu va modifica, elimina sau completa termenii, condițiile sau clauzele prezentului Contract decât dacă (și, în acest caz, numai în măsura în care) acest lucru este expres menționat în acea renunțare.

55.3 În cazul în care se stabilește că orice termen, condiție sau clauză inclusă în prezentul Contract este nulă, ilegală sau inaplicabilă în orice măsură, respectivul termen, condiție sau clauză nu va afecta valabilitatea, legalitatea sau aplicabilitatea celorlalte părți ale prezentului Contract.

56 CONTRACTUL

56.1 Părțile și Partenerul Privat declară și confirmă în mod expres că au avut posibilitatea deplină de a analiza, au analizat în mod diligent, au beneficiat de consultanță de specialitate în legătură cu Procedura de Atribuire și cu încheierea prezentului Contract și că au înțeles pe deplin și agreeat clauzele prezentului Contract și că au avut la dispoziție toate informațiile necesare pentru a-și exprima consimțământul valabil și a încheia prezentul Contract în deplină cunoștință a clauzelor acestuia.

56.2 Fiecare Parte și Partenerul Privat confirmă că obligațiile corelative care le revin în temeiul prezentului Contract reprezintă contraprestații echitabile din punct de vedere economic față de obligațiile celeilalte Părți, fiind stabilite în mod liber, prin raportare la valorile de piață, că nu au acționat în stare de nevoie și că au experiența și cunoștințele necesare pentru a înțelege pe deplin clauzele prezentului Contract și a încheia prezentul Contract în considerarea contraprestațiilor corelative ale celeilalte Părți, care reprezintă un echivalent economic corespunzător.

57 MODIFICĂRI

Orice modificare a prezentului Contract este obligatorie cu condiția să fie efectuată în scris și semnată de reprezentanții valabil autorizați ai Partenerului Public și ai Societății de Proiect și, dacă este cazul, ai Partenerului Privat.

58 CONFLICTE DE INTERESE

Societatea de Proiect se va asigura că niciun conflict de interese nu va interveni între executarea de către aceasta a Lucrărilor sau Serviciilor și orice alt aspect în care aceasta poate fi interesată direct sau indirect.

59 FAPTE DE CORUPȚIE

59.1 Definiția Actului Interzis

Pentru scopurile prezentului Art. 59 (*Fapte de Corupție*), fiecare dintre următoarele constituie un „**Act Interzis**”:

59.1.1 faptul de a oferi, acorda sau conveni să acorde Partenerului Public sau oricărei alte entități publice sau oricărei persoane angajate de sau în numele Partenerului Public sau de sau în numele oricărei alte entități publice orice cadou sau sumă de bani ca stimulent sau recompensă:

- (a) pentru a face sau a nu face (sau pentru că a făcut sau nu a făcut) orice acțiune în legătură cu obținerea sau executarea prezentului Contract sau a oricărui alt contract cu Partenerul Public sau cu orice altă entitate publică sau cu orice persoană angajată de sau pe seama Partenerului Public sau cu orice altă entitate publică; sau
- (b) pentru a favoriza sau defavoriza sau a nu favoriza sau defavoriza orice persoană în legătură cu prezentul Contract sau orice alt contract cu Partenerul Public sau cu orice altă entitate publică sau cu orice persoană angajată de sau în numele Partenerului Public sau al oricărei alte entități publice;

59.1.2 încheierea prezentului Contract sau a oricărui alt contract cu Partenerul Public sau cu orice altă entitate publică sau cu orice persoană angajată de sau în numele Partenerului Public sau de sau în numele oricărei alte entități publice în legătură cu care s-a plătit ori s-a convenit plata unui comision de către Societatea de Proiect sau în numele acesteia sau de care aceasta are cunoștință, exceptând cazul în care, înainte de încheierea contractului relevant, detalii cu privire la acest comision și la termenii și condițiile contractului pentru plata sa au fost dezvăluite în scris Partenerului Public;

59.1.3 comiterea oricărei infracțiuni sancționate de Lege în legătură cu fraudă sau corupția; sau

59.1.4 fraudarea sau încercarea de a fraudă sau înțelegerea de a fraudă Partenerul Public sau orice altă entitate publică sau orice persoană angajată de sau în numele Partenerului Public sau de sau în numele oricărei alte entități publice.

59.2 Încetare pentru Situații de Mită și Fraudă

59.2.1 În cazul în care Societatea de Proiect sau orice Subcontractant sau oricare dintre împuterniciții sau asociații/acționarii acestora comit orice Act Interzis, Partenerul Public va avea dreptul să acționeze în conformitate cu prevederile Art. 59.2.2 – 59.2.8 (*Încetare pentru Situații de Mită și Fraudă*).

59.2.2 În cazul în care un Act Interzis este comis de către Societatea de Proiect sau de către un angajat neacționând independent de Societatea de Proiect, Partenerul Public poate rezilia

unilateral prezentul Contract prin transmiterea unei notificări de reziliere Societății de Proiect, iar prezentul Contract va înceta în mod automat la data indicată în notificarea de reziliere unilaterală.

- 59.2.3 În cazul în care Actul Interzis este comis de un angajat al Societății de Proiect acționând independent de Societatea de Proiect, Partenerul Public îi poate transmite mai întâi o notificare prealabilă de reziliere Societății de Proiect. Cu excepția cazului în care, în termen de [30] de zile de la primirea respectivei notificări, Societatea de Proiect încetează contractul de muncă al angajatului și (dacă este necesar) asigură executarea respectivei părți a Lucrărilor și/sau Serviciilor de către o altă persoană, Partenerul Public poate transmite o notificare de reziliere unilaterală, iar prezentul Contract va înceta în mod automat la data indicată în notificarea de reziliere unilaterală.
- 59.2.4 În cazul în care Actul Interzis este comis de un Subcontractant sau de un angajat al acelui Subcontractant neacționând independent de acel Subcontractant, Partenerul Public îi poate transmite mai întâi o notificare prealabilă de reziliere Societății de Proiect. Cu excepția cazului în care, în termen de [30] de zile de la primirea respectivei notificări, Societatea de Proiect încetează Documentul Proiectului relevant și asigură executarea respectivei părți a Lucrărilor și/sau Serviciilor de către o altă persoană, Partenerul Public îi poate transmite o notificare de reziliere unilaterală, iar prezentul Contract va înceta în mod automat la data indicată în notificarea de reziliere unilaterală.
- 59.2.5 În cazul în care Actul Interzis este comis de un angajat al unui Subcontractant acționând independent de acel Subcontractant, Partenerul Public îi poate transmite mai întâi o notificare prealabilă de reziliere Societății de Proiect. Cu excepția cazului în care, în termen de [30] de zile de la primirea respectivei notificări, Subcontractantul încetează contractul de muncă al angajatului și (dacă este necesar) asigură executarea respectivei părți a Lucrărilor și/sau Serviciilor de către o altă persoană, Partenerul Public poate transmite o notificare de reziliere unilaterală, iar prezentul Contract va înceta în mod automat la data indicată în notificarea de reziliere unilaterală.
- 59.2.6 În cazul în care Actul Interzis este comis de orice altă persoană care nu este specificată la Art. 59.2.2 – 59.2.5 (*Încetare pentru Situații de Mită și Fraudă*), Partenerul Public îi poate transmite mai întâi o notificare prealabilă de reziliere Societății de Proiect. Cu excepția cazului în care, în termen de [30] de zile de la primirea respectivei notificări, Societatea de Proiect asigură încetarea contractului de muncă al acelei persoane și a contractului încheiat cu angajatorul persoanei respective (dacă persoana nu este angajată de Societatea de Proiect sau de Subcontractanți) și, dacă este necesar, asigură executarea respectivei părți a Lucrărilor și/sau Serviciilor de către o altă persoană, Partenerul Public poate transmite o notificare de reziliere unilaterală, iar prezentul Contract va înceta în mod automat la data indicată în notificarea de reziliere unilaterală.
- 59.2.7 Orice notificare de reziliere unilaterală transmisă în temeiul Art. 59.2.2 sau notificare prealabilă de reziliere transmisă în temeiul 59.2.3 – 59.2.6 (*Încetare pentru Situații de Mită și Fraudă*) va specifica:
- (a) natura Actului Interzis; și
 - (b) identitatea părții considerate de Partenerul Public că a comis Actului Interzis.

59.2.8 Orice notificare de reziliere unilaterală transmisă în temeiul prezentului Art. 59.2 (*Încetare pentru Situații de Mită și Fraudă*) va indica data la care prezentul Contract va înceta în mod automat, în conformitate cu prevederea aplicabilă corespunzătoare a prezentului Art. 59.2 (*Încetare pentru Situații de Mită și Fraudă*).

59.2.9 În cazul încetării prezentului Contract în conformitate cu Art. 59.2 (*Încetare pentru Situații de Mită și Fraudă*) Partenerul Public îi va plăti Societății de Proiect sumele determinate în conformitate cu Art. 46.1 (*Compensații în caz de Încetare din Culpa Partenerului Public și în caz de Încetare pentru Situații de Mită și Fraudă*).

59.3 Garanția și Obligația Societății de Proiect

59.3.1 Societatea de Proiect garantează că nu a comis niciun Act Interzis în legătură cu încheierea prezentului Contract.

59.3.2 Societatea de Proiect se obligă față de Partenerul Public că, pe durata prezentului Contract, va depune toate eforturile rezonabile pentru a implementa și menține proceduri adecvate (astfel cum este necesar potrivit Legii, dacă este cazul) menite să împiedice persoane asociate cu Societatea de Proiect să mituiască orice persoană cu intenția de a obține sau menține afaceri în beneficiul Societății de Proiect sau de a obține sau menține avantaje în beneficiul Societății de Proiect în administrarea unor afaceri.

60 LEGEA APLICABILĂ ȘI COMPETENȚA

Prezentul Contract și orice obligații extra-contractuale izvorâte din sau în legătură cu acesta sunt guvernate de și vor fi interpretate în conformitate cu Legile din România. Orice Dispute vor fi soluționate în conformitate cu prevederile Art. 53 (*Procedura de Soluționare a Disputelor*).

ÎN CONSECINȚĂ, Părțile și Partenerul Privat au încheiat prezentul Contract la data de [●], în [●], România.

[PARTENERUL PUBLIC]

[SOCIETATEA DE PROIECT]

De: [Numele și funcția]

De: [Numele și funcția]

Semnătură: _____

Semnătură: _____

[PARTENERUL PRIVAT]

De: [Numele și funcția]

Semnătură: _____

ANEXA Nr. 3

D4: Evaluarea Eficienței Economice

Metodologie și Ghid pentru Evaluarea Eficienței
economice a proiectelor de PPP

REFORM/SC2021/077

Acest proiect este realizat cu finanțare de la Uniunea Europeană prin
Instrumentul de Suport Tehnic și cu cooperare din partea DG
REFORM a Comisiei Europene.

ABREVIERI

ACB	Analiza Cost-Beneficiu
EPEC	Centrul European de Expertiză în domeniul PPP-urilor
UMIP	Unitatea de Management al Investițiilor Publice
PPP	Parteneriat Public-Privat
CSP	Comparatorul Sectorului Public
VfM	Eficiență Economică

CUPRINS

1. SCOPUL DOCUMENTULUI
 - 1.1 Scopul acestui Ghid
 - 1.2 Ghid de lectură
 - 1.3 Definiție
2. CONCEPTUL DE EFICIENȚĂ ECONOMICĂ
 - 2.1 Ce este Eficiența Economică?
3. PROCESUL DE EVALUARE A EFICIENȚEI ECONOMICE
 - 3.1 Diagrama procesului
 - 3.2 Abordare pas cu pas a evaluării Eficienței Economice

ANEXA 1: SCANAREA POTENȚIALULUI DE IMPLEMENTARE SUB FORMĂ DE PPP & EVALUAREA CALITATIVĂ A EFICIENȚEI ECONOMICE

ANEXA 2: EVALUAREA CANTITATIVĂ A EFICIENȚEI ECONOMICE

1. SCOPUL DOCUMENTULUI

1.1 Scopul acestui Ghid

Acest Ghid își propune să le ofere autorităților publice și practicienilor din domeniul PPP din România o abordare și o metodologie concrete pentru definirea și evaluarea Eficienței Economice (în limba engleză în original: *Value for Money – VfM*) a proiectelor de PPP și de Concesiune pentru a determina dacă să utilizeze PPP-ul sau concesiunea ca modalitate de achiziție a proiectelor. Cadrul stipulat în acest Ghid este bazat pe practicile privind Eficiența Economică de pe piețele mature de PPP din Europa și din întreaga lume și a fost adaptat contextului PPP din România.

Ghidul de față completează *Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 39/2018 privind parteneriatul public-privat („Legea PPP”)* și trebuie urmat atunci când se evaluează Eficiența Economică a unui proiect de PPP în toate etapele sale de maturitate (de exemplu, studiul de fezabilitate, studiul de fezabilitate și fundamentare și, ulterior, pregătirea și achiziția proiectului) și conține următoarele elemente:

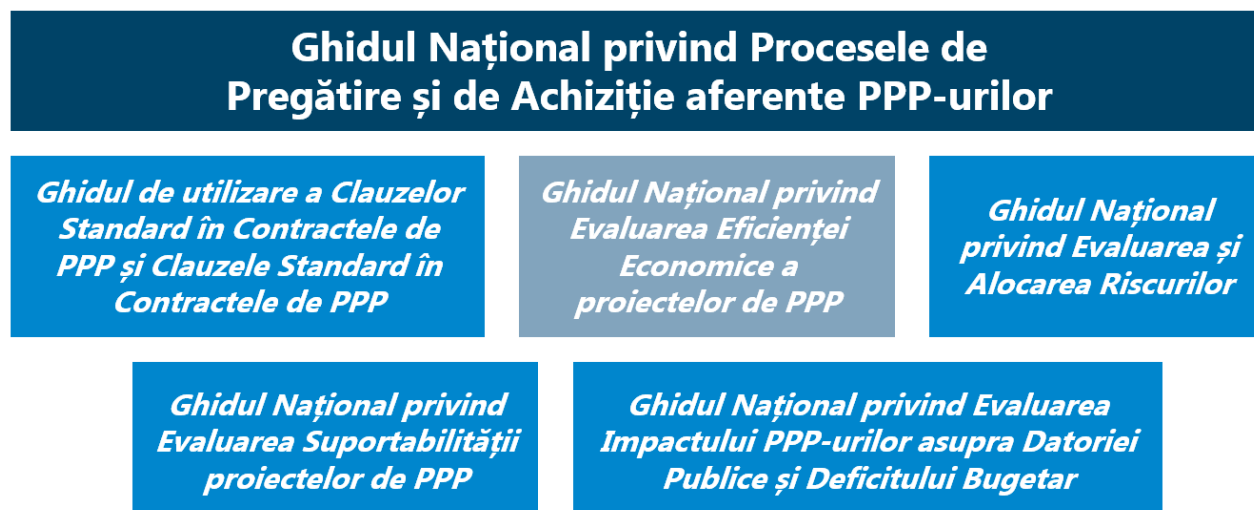
- O definiție a Eficienței Economice și a evaluării Eficienței Economice pentru proiecte de PPP și de concesiune și rolul pe care îl joacă aceasta ca instrument în dezvoltarea proiectelor de PPP și de concesiune;
- Un proces detaliat care trebuie urmat pentru evaluarea Eficienței Economice în contextul pregătirii și achiziționării proiectelor de PPP și de concesiune în România, inclusiv îndrumări privind părțile responsabile pentru fiecare etapă din proces; și
- Un cadru și o abordare cuprinzătoare pentru autoritățile contractante și pentru consilierii acestora în vederea evaluării Eficienței Economice proiectelor de PPP și de concesiune, care trebuie urmate pe întregul parcurs al procesului de evaluare a Eficienței Economice.

1.2 Ghid de lectură

Capitolul 2 descrie conceptele, definițiile și scopul evaluării Eficienței Economice în procesul de pregătire a proiectelor de PPP și de concesiune. **Capitolul 3** descrie procesul de evaluare a Eficienței Economice și detaliază etapele necesare pentru evaluarea Eficienței Economice pe parcursul procesului de pregătire și de achiziție aferent PPP-urilor și concesiunilor. **Anexele 1 și 2** conțin o metodologie mai detaliată de urmat în legătură cu modul în care ar trebui realizate diferitele componente ale unei evaluări a Eficienței Economice.

Prezentul ghid face parte din Ghidul Național privind procesele de Pregătire și Achiziție aferente PPP-urilor și trebuie citit în strânsă legătură cu procedurile și cu metodologia furnizate în setul de documente care fac parte din acest Ghid (a se vedea Figura 1).

Figura 1: Documentația integrală care constituie Ghidului Național privind procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor

1.3 Definiție

În prezentul document, termenul de **Parteneriat Public-Privat (PPP)** înseamnă: „Un contract pe termen lung încheiat între o autoritate publică și o întreprindere din sectorul privat pentru livrarea unei infrastructuri publice sau a unui serviciu public care se află în responsabilitatea unei agenții de stat, care transferă riscuri substanțiale către partea privată, include furnizarea de finanțare din surse private și în care accentul este pus pe specificațiile rezultatelor proiectului mai degrabă decât pe datele de intrare aferente proiectului, legate de un sistem de plată bazat pe indicatori de performanță.”¹

Legea română distinge între: (i) **PPP-uri** și: (ii) alte contracte încheiate pe termen lung (adică mai mult de 5 ani) care implică fie executarea de lucrări și operarea activului (activelor) rezultate din lucrările respective, fie furnizarea de servicii publice. Aceste alte contracte încheiate pe termen lung sunt clasificate drept **contracte de Achiziție Publică** sau drept **Concesiuni**, în funcție de felul în care o parte semnificativă a riscului de operare este sau nu transferată partenerului privat. PPP-urile sunt definite în și sunt guvernate de Ordonanța de Urgență a Guvernului Nr. 39/2018 privind Parteneriatul Public-Privat („**Legea PPP**”), contractele de Achiziție Publică sunt guvernate de Legea Nr. 98/2016 privind achizițiile publice (sau de Legea nr. 99/2016 privind achizițiile publice sectoriale), iar Concesiunile sunt guvernate de Legea Nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii („**Legea Concesiunilor**”). Contractele de PPP sunt atribuite în conformitate cu Legea Nr. 98/2016 (sau cu Legea Nr. 99/2016) sau în conformitate cu Legea Nr. 100/2016.

În timp ce, în mod tradițional, nu se distinge între PPP-uri și Concesiuni (deoarece Concesiunile sunt considerate o formă de PPP), Legea PPP distinge în mod specific între PPP și alte contracte încheiate pe termen lung (precum Concesiunile). Pentru a determina dacă Legea PPP este aplicabilă, Legea PPP impune ca studiul de Fundamentare să demonstreze că „...mai mult de jumătate din veniturile ce urmează a fi obținute de Societatea de Proiect din utilizarea bunului/bunurilor sau din exploatarea serviciului public care face obiectul proiectului provin din plăți efectuate de către partenerul public sau alte entități publice în beneficiul partenerului public.”² Studiul de Fundamentare care determină dacă un anumit proiect se califică sau nu ca PPP trebuie să determine și dacă proiectul implică transferul unei părți semnificative a riscului de operare către partenerul privat.

¹ Definiție bazată pe definiția dată PPP-ului de către EPEC.

² Legea PPP, articolul 2

Dacă o jumătate sau mai mult din venituri provin din plăți efectuate de utilizatori și toate celelalte condiții, astfel cum sunt ele stabilite în Legea Concesiunilor (în particular, condiția ca o parte semnificativă a riscului de operare să fie transferată partenerului privat), sunt îndeplinite, atunci proiectul va fi calificat drept o Concesiune.

Prezentul Ghid privind evaluarea Eficienței Economice se aplică atât PPP-urilor cât și Concesiunilor, întrucât cerințele pentru evaluarea Eficienței Economice sunt aceleași pentru ambele tipuri de contracte (PPP și concesiuni). În prezentul Ghid nu vor fi făcute alte distincții între PPP-uri și Concesiuni. Ori de câte ori va fi făcută vreo referire la PPP-uri, ea va include atât PPP-urile cât și Concesiunile, astfel cum sunt ele definite în Legea PPP și în Legea Concesiunilor.

2. CONCEPTUL DE EFICIENȚĂ ECONOMICĂ

2.1 Ce este Eficiența Economică?

2.1.1 Definiție

Eficiența Economică (*Value for Money*) este considerată a fi echilibrul relativ dintre valoarea și costul diferitelor opțiuni de achiziție care sunt disponibile pentru proiect. În această înțelegere a Eficienței Economice:

- Aspectul **valoric** al Eficienței Economice cuprinde calitatea și cantitatea serviciului (adică nivelul de performanță) furnizat pe perioada PPP-ului; și
- Aspectul **de cost** al Eficienței Economice reprezintă de obicei costul suportat de plătitor (adică autoritatea publică și/sau utilizatorii finali) pe parcursul aceleiași perioade pentru a furniza valoarea asociată cu fiecare variantă diferită de achiziție, inclusiv costurile cu gestionarea riscului.³

Evaluarea Eficienței Economice este definită după cum urmează: *Evaluarea Eficienței Economice descrie comparația structurată a opțiunii de achiziție sub formă de PPP prin comparație cu o opțiune realistă sau ipotetică de achiziție altfel decât sub formă de PPP. Aceasta compară dacă există un echilibru mai bun între beneficiu (calitatea și cantitatea unui serviciu) și cost (inclusiv gestionarea riscului) într-un PPP în comparație cu opțiunea de achiziție altfel decât sub formă de PPP.*⁴ Eficiența Economică aferentă unui proiect potențial este evaluată din perspectiva autorității publice. Eficiența Economică este considerată a fi fost realizată dacă evaluarea indică faptul că opțiunea de achiziție a proiectului sub formă de PPP se dovedește mai benefică decât opțiunea de achiziție altfel decât sub formă de PPP.

Care sunt **variantele de achiziție altele decât sub formă de PPP**? În general, alternativa la livrarea proiectului sub formă de PPP este definită ca „*opțiunea de achiziție tradițională*” ce poate fi aplicată în mod realist. Opțiunea de achiziție altfel decât sub formă de PPP include achizițiile publice clasice (de exemplu, numai construcția), precum și variante în care unele părți ale unui proiect sau ale unui serviciu sunt livrate de contractori privați (de exemplu, proiectarea și construcția).

Spre deosebire de **analiza cost-beneficiu (ACB)**, evaluarea Eficienței Economice în contextul unui PPP nu verifică dacă proiectul de bază este viabil din punct de vedere economic. Evaluarea Eficienței Economice se concentrează pe alegerea **metodei de achiziție** a unui proiect.

2.1.2 Factori care influențează Eficiența Economică

Eficiența Economică pe care o poate oferi un PPP rezultă dintr-un număr de factori determinanți specifici proiectelor de PPP. Figura de mai jos oferă o privire de ansamblu asupra factorilor care stau la baza creării de Eficiență Economică, dintre care unii constituie caracteristici de bază ale procesului de PPP. Ei sunt explicați pe rând în secțiunea următoare.

³ Sursa: EPEC, WBIF (2018): *A Guide to the Qualitative and Quantitative Assessment of Value for Money in PPPs, Public-Private Partnerships in the Western Balkans (Un Ghid cu privire la Evaluarea Calitativă și Cantitativă a Eficienței Economice în PPP-uri, Parteneriate Public-Private în Balcanii de Vest)*

⁴ Modificat din EPEC (2018). *A Guide to the Qualitative and Quantitative Assessment of Value for Money in PPPs (Un Ghid cu privire la Evaluarea Calitativă și Cantitativă a Eficienței Economice în PPP-uri)*. Și: EPEC. (2015). *Value for Money Assessment. Review of Approaches and key concept (Evaluarea Raportului Calitate-Preț. Revizuirea Abordărilor și a conceptului-cheie)*.

Figura 2: Factori care influențează Eficiența Economică

Factorii care influențează într-un sens pozitiv Eficiența Economică a PPP-urilor includ:

- **Contractarea bazată pe rezultate.** Utilizarea specificațiilor bazate pe performanță (sau pe rezultate) constituie o pârghie importantă pentru crearea de valoare în contractele de PPP. În contractele de achiziție tradiționale, specificațiile sunt definite în termeni de costuri și de activități care trebuie livrate de antreprenor. Sunt impuse atât soluțiile tehnice cât și ingineria și proiectarea, ceea ce înseamnă că sectorul privat are puține oportunități să inoveze în legătură cu proiectarea, cu materialele, cu echipamentele și așa mai departe.

Într-un proiect de PPP, pe de altă parte, specificațiile se concentrează pe rezultatele dorite (performanța minimă necesară). Cu alte cuvinte, autoritatea contractantă precizează ce trebuie furnizat de antreprenorul privat, dar nu și în ce modalitate. Prin urmare, partenerul privat are un grad de flexibilitate în a decide cum să furnizeze cel mai bine serviciile solicitate, ceea ce îi permite să folosească abilități tehnice unice sau metode creative care oferă o Eficiență Economică mai mare decât propunerile concurenților. Specificațiile bazate pe performanță îi permit autorității contractante să valorifice capacitățile inovatoare și creative ale sectorului privat, conducând la furnizarea de servicii publice la un cost mai mic pentru utilizator sau la același cost dar cu o calitate mai bună.

- **Alocarea inteligentă a riscurilor.** Principiul de bază al alocării optime a riscurilor este ca fiecare risc aferent proiectului să fie alocat părții care este cel mai în măsură să îl gestioneze, astfel încât să fie asigurat un echilibru optim între valoare și cost. De exemplu, antreprenorul de construcții are cel mai puternic control asupra managementului activităților de construcții, asigurând livrarea la timp și în limita bugetului. Prin urmare, antreprenorul de construcții ar trebui să își asume riscul aferent construcției și să suporte o penalizare financiară în cazul în care livrarea întârzie sau depășește bugetul. Cu toate acestea, riscul întârzierilor cu obținerea autorizațiilor de construire (dacă nu sunt cauzate de neglijența partenerului privat) sau riscul modificării specificațiilor rezultatului dorit care afectează în mod negativ profiturile aferente proiectului ar trebui alocate autorității contractante, deoarece ele se află în afara influenței partenerului privat și pot fi controlate cel mai bine de autoritatea contractantă.

În modelul tradițional de achiziție publică, majoritatea riscurilor proiectului sunt controlate de autoritatea contractantă. Pe de altă parte, în proiectele de PPP, acele riscuri care de obicei sunt gestionate mai eficient de către sectorul privat (în special riscurile legate de proiectare, de construcție și de operare) sunt alocate partenerului privat.

Optimizarea alocării riscurilor urmărește să asigure că riscurile generale aferente proiectului vor fi gestionate în mod eficient. Mecanismul de plată bazat pe performanță al PPP-ului asigură apoi că toate părțile contractante beneficiază de stimulente maxime să controleze riscurile (adică să reducă probabilitatea și/sau consecințele riscurilor) de care sunt responsabile, ceea ce conduce la costuri globale aferente proiectului mai reduse.

- **Concurență.** Beneficiile PPP-ului se vor concretiza numai dacă există un număr adecvat de entități din sectorul privat capabile și dispuse să participe la un proces de achiziție concurențial pentru furnizarea serviciului public preconizat. Asigurarea unei concurențe puternice între ofertanți este deci crucială pentru **Eficiența Economică**, de unde și importanța de a avea un proiect de PPP bine pregătit și un proces de achiziție publică bine gestionat astfel încât să se fie asigurat un interes semnificativ pentru licitare din partea sectorului privat.
- **Optimizarea pe durata de viață.** Integrarea etapelor de proiectare, construcție, operare și întreținere a infrastructurii publice poate reduce problemele de interfață pe care le are în mod uzual o autoritate contractantă cu gestionarea mai multor contracte atunci când achiziționează un proiect folosind o abordare tradițională. Totodată, un partener privat care este responsabil pentru toate etapele ciclului de viață al proiectului este stimulat să minimizeze costurile pe întreaga durată a construcției și a operării/întreținerii proiectului („costurile pe durata de viață”), iar în caz contrar este susceptibil de a suferi consecințele unor costuri mărite în timpul fazei de operare/întreținere dacă proiectarea și/sau construcția anterioară a activului de proiect au fost deficitare. În schimb, dacă diferiți contractanți sunt responsabili fiecare pentru o etapă diferită a proiectului, aceștia pot încerca să își minimizeze propriile costuri sau să își maximizeze propriile venituri, chiar dacă acest comportament mărește costurile sau reduce veniturile aferente altor etape.
- **Plata bazată pe performanță.** În proiectele de PPP, partenerul privat este plătit numai la livrarea serviciului în perioada contractului de PPP. Acest lucru este evident în cazul unui PPP bazat pe venituri. Totuși, chiar și în PPP-urile bazate pe plăți de disponibilitate, decontarea plății de disponibilitate este condiționată de disponibilitatea în stare bună a activelor proiectului și de prestarea serviciilor în cantitățile convenite și în conformitate cu standardele de calitate agreeate, pe parcursul duratei de viață a contractului de PPP.

Prin caracterul bazat pe performanță al plăților, partenerul privat este puternic stimulat să finalizeze facilitățile la timp și să furnizeze serviciile în conformitate cu cerințele de performanță și cu standardele de calitate stipulate în contract, fiind totodată sprijiniți și ceilalți factori care influențează **Eficiența Economică**, precum alocarea riscurilor și optimizarea pe durata de viață. Astfel, PPP-ul asigură livrarea la timp, cu o calitate constantă.

- **Finanțarea din surse private:** Finanțarea din surse private are un efect similar cu cel al plăților bazate pe performanță. Aceasta accentuează stimulentele, asigurându-se că returnarea/rambursarea finanțării depinde de performanța proiectului. Astfel, partenerul privat este încurajat să livreze la timp și conform specificațiilor convenite...

Finanțarea privată conduce, totodată, la o capacitate suplimentară de monitorizare a proiectelor. Investitorii de capital și creditorii sunt puternic stimulați și sunt adesea mai bine poziționați decât autoritatea contractantă să monitorizeze performanța operațională și financiară a proiectului. În cazul în care creditorii constată neajunsuri cu privire la performanță, aceștia îi vor solicita partenerului privat să ia măsuri de remediere astfel încât să nu fie periclitate plata datoriei și, dacă este necesar, vor solicita

înlocuirea partenerului privat și a contractelor asociate. În cele din urmă, finanțarea din surse private mobilizează resurse financiare suplimentare, accelerând astfel implementarea proiectelor și furnizarea serviciilor dacă resursele publice sunt, în prezent, limitate.

Alți factori mai puțin direcți care influențează Eficiența Economică aferentă procesului de PPP includ (i) o vizibilitate inițială mai bună a costurilor pe durata de viață (acestea trebuie să fie cunoscute în avans ca o consecință a încheierii unui acord de PPP pe termen lung, prin contrast cu un contract tradițional de proiectare și de construcție), (ii) beneficiile economice suplimentare care ar putea rezulta dintr-o executare mai bună a proiectului (cum ar fi disponibilitatea sălilor de clasă dintr-o școală mai devreme decât ar fi fost posibil prin utilizarea unei achiziții tradiționale), sau reducerea accidentelor rutiere ca urmare a unor drumuri mai bine întreținute, sau economisirea de timp de către navetiști ca urmare a unor servicii de transport public mai fiabile.

Pe lângă avantajele enumerate mai sus ale PPP-urilor care generează Eficiența Economică, unele caracteristici ale PPP-urilor ar putea avea efectul opus și pot distruge Eficiența Economică potențială al unui proiect livrat sub formă de PPP:

- **Lipsa de flexibilitate.** Întrucât un proiect de PPP este un contract pe termen lung și necesită definirea în prealabil a rezultatelor care îi sunt impuse, rămâne numai o marjă de flexibilitate limitată pentru modificarea, pe durata proiectului, a cerințelor de infrastructură sau a celor privind serviciile. PPP-urile sunt astfel mai puțin adecvate pentru infrastructură sau servicii în medii supuse unor schimbări rapide, deoarece modificarea lor ulterioară este dificilă și costisitoare.
- **Complexitatea pregătirii.** Achiziția unui contract de PPP necesită un proces de pregătire mult mai complex prin comparație cu achizițiile tradiționale, ca urmare a evaluărilor și studiilor ample efectuate în prealabil (în special în legătură cu structurarea financiară a proiectului și cu identificarea echilibrului optim în ceea ce privește alocarea riscurilor), precum și a aranjamentelor contractuale mai complexe care trebuie pregătite și achiziționate. Acest proces complex de pregătire ar putea necesita timp și costuri suplimentare, ceea ce înseamnă că Eficiența Economică poate fi generată numai dacă beneficiile aduse de PPP depășesc costurile suplimentare, inclusiv procesul de pregătire mai lung și mai complex.
- **Gestionarea contractelor.** Monitorizarea performanței partenerului privat pe baza contractului de PPP necesită abilități și timp suficiente la nivelul autorității contractante. În absența resurselor adecvate pentru gestionarea eficientă a contractului de PPP, Eficiența Economică poate fi distrusă ulterior.
- **Posibila lipsă de interes din partea pieței.** După cum a fost menționat anterior, beneficiile aduse de PPP-uri depind și de asigurarea existenței pe piață a unei concurențe suficiente care să liciteze pentru contractul de PPP pe termen lung. Absența presiunii concurențiale nu va duce la optimizarea prețurilor ofertelor și, astfel, va reduce potențialul pentru Eficiența Economică.

În ceea ce privește evaluarea calitativă și cantitativă a Eficienței Economice (a se vedea secțiunea 3), evaluarea își propune în cele din urmă să măsoare impactul acestor factori care influențează în mod pozitiv sau în mod negativ Eficiența Economică în proiectul de PPP propus.

3. PROCESUL DE EVALUARE A EFICIENȚEI ECONOMICE

3.1 Diagrama procesului

Evaluarea Eficienței Economice este doar una/unul dintre evaluările și studiile efectuate cu ocazia pregătirii și achiziționării unui proiect de PPP. Rolul și funcția sa ar trebui privite în lumina întregului proces de pregătire și achiziție aferente PPP-urilor, deoarece evaluarea Eficienței Economice este susținută de și se bazează pe alte activități desfășurate în cursul procesului de pregătire și achiziție a proiectului (cum ar fi dezvoltarea modelului financiar care este utilizat și ca parte a evaluării suportabilității, profilul de alocare a riscurilor dezvoltat cu ocazia activităților de evaluare și alocare a riscurilor, consultarea pieței, structurarea procesului de achiziție etc.).

Pentru mai multe informații și îndrumări privind procesul de pregătire și de achiziție aferent PPP-urilor, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind procesele de Pregătire și Achiziție aferente PPP-urilor*.

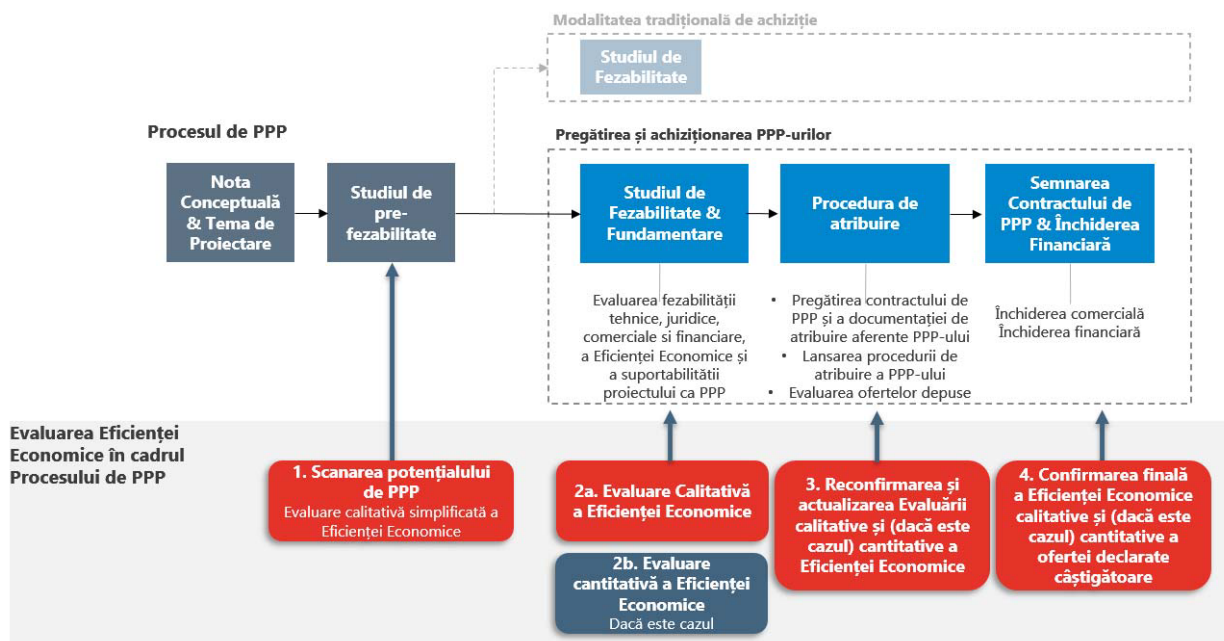
Calendarul și nivelul de detaliu al evaluării Eficienței Economice respectă următoarele principii:

- Evaluarea Eficienței Economice trebuie să fie **proporțională**: nivelul de detaliu al evaluării trebuie să fie potrivit în raport cu stadiul de dezvoltare a proiectului, cu dimensiunea și complexitatea proiectului și cu calitatea informațiilor disponibile;
- Evaluarea Eficienței Economice trebuie să fie **utilă**: informațiile generate cu ocazia evaluării Eficienței Economice trebuie să fie utile pentru luarea deciziilor și îmbunătățirea proiectului la momentul respectiv;
- Evaluarea Eficienței Economice trebuie să fie **eficientă**: este esențială o abordare în etape, bazată pe cunoștințele generate anterior, adăugând detalii suplimentare la evaluare pe tot parcursul duratei de viață.

Evaluarea Eficienței Economice și activitățile de îmbunătățire a Eficienței Economice pot avea loc pe tot parcursul duratei de viață a proiectului, în etape diferite. Cu alte cuvinte, Eficiența Economică este atât un concept *static* cât și unul *dinamic*. *Static* se referă la evaluările Eficienței Economice în anumite momente de pe parcursul proiectului în scopul informării deciziilor de la momentele respective. *Dinamic* se referă la desfășurarea activităților de îmbunătățire a Eficienței Economice care urmăresc în mod constant realizarea sau îmbunătățirea Eficienței Economice pe parcursul duratei proiectului. Exemple importante ale caracterului dinamic al Eficienței Economice sunt asigurarea unui proces cu caracter concurențial pronunțat prin intermediul unui proces bine condus de pregătire și de achiziție a proiectelor; gestionarea eficientă a contractelor prin asigurarea faptului că există o echipă de gestionare a contractelor cu resurse și calificări adecvate.

Evaluarea Eficienței Economice este cu atât mai importantă în cursul etapelor de pregătire și achiziție a proiectelor, anterior lansării procesului concurențial și anterior asumării angajamentelor contractuale pe termen lung (și, totodată, este valoroasă pentru fundamentarea deciziilor în timpul implementării și ulterior). Această ultimă fază nu este acoperită de prezentul ghid.

La pregătirea unui proiect de PPP în România, evaluarea Eficienței Economice va fi efectuată în diferite etape ale procesului de pregătire și achiziție, după cum se poate observa în figura de mai jos.

Figura 3: Evaluarea Eficienței Economice în procesul de pregătire și de achiziție aferente PPP-urilor

Activitățile și obiectivele specifice fiecăreia dintre cele cinci evaluări ale Eficienței Economice menționate mai sus vor fi detaliate în secțiunile următoare.

3.2 Abordare pas cu pas a evaluării Eficienței Economice

3.2.1 Etapa 1 – Scanarea potențialului de implementare sub formă de PPP

În cursul elaborării Studiului de Prefezabilitate pentru proiecte cu o investiție estimată de peste **20 de milioane de euro**, este recomandabil ca autoritatea contractantă să efectueze o **scanare a potențialului de implementare sub formă de PPP**. De asemenea, pentru fiecare proiect sub acest prag pentru care autoritatea contractantă dorește să exploreze potențialul de achiziție sub formă de PPP, trebuie efectuată și o scanare a potențialului de implementare sub formă de PPP. Obiectivul scanării potențialului de implementare sub formă de PPP este de a evalua dacă opțiunea de proiect preferată are șanse să fie adecvată pentru abordarea ca PPP și, în ipoteza în care ar fi achiziționată sub formă de PPP, dacă are potențialul să furnizeze Eficiență Economică. Aceasta va fundamenta strategia de achiziție care urmează să fie selectată pentru proiect (fie sub formă de achiziție tradițională, fie prin achiziție sub formă de PPP).

Cu toate că nu este obligatorie efectuarea unei scanări a potențialului de implementare sub formă de PPP pentru *toate* proiectele, efectuarea unei scanări a potențialului de implementare sub formă de PPP este necesară în această etapă dacă autoritatea contractantă dorește ca, în continuare, să pregătească proiectul sub formă de PPP.

În cazul în care scanarea potențialului de implementare sub formă de PPP identifică un potențial ridicat de achiziție a proiectului sub formă de PPP, proiectul poate fi structurat în continuare sub formă de PPP, iar o analiză ulterioară mai detaliată a Eficienței Economice poate fi efectuată în cadrul Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.

Pentru mai multe informații și îndrumări privind Studiul de Fezabilitate & Fundamentare aferent proiectelor de PPP, vă rugăm să consultați Ghidul Național privind procesele de Pregătire și Achiziție aferente PPP-urilor.

În cazul în care scanarea potențialului de implementare sub formă de PPP nu indică PPP-ul ca fiind o opțiune de achiziție adecvată, trebuie urmată strategia tradițională de achiziție și trebuie întocmit studiul de fezabilitate în

conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 907/2016 privind etapele de elaborare și conținutul-cadru al documentației tehnico-economice aferente obiectivelor/proiectelor de investiții finanțate din fonduri publice.

Scanarea potențialului de implementare sub formă de PPP trebuie pregătită sub responsabilitatea autorității contractante (de exemplu, autoritatea care ar dori să dezvolte proiectul) în cadrul etapei Studiului de Prefezabilitate.

Ce?	Etapa 1 – Scanarea potențialului de implementare sub formă de PPP
Când?	Recomandabil ca parte a Studiului de Prefezabilitate aferent proiectului
Obiectiv	Determinarea în general a măsurii în care un proiect este adecvat pentru achiziția sub formă de PPP prin comparație cu modalitatea de achiziție tradițională.
Cum?	Scanarea rapidă calitativă a Eficienței Economice pe baza unui număr limitat de întrebări de ghidare. În această etapă nu ar trebui să fie necesară colectarea sau analiza de informații detaliate. Pentru metodologia detaliată privind scanarea potențialului de implementare sub formă de PPP, vă rugăm să consultați Anexa 1 .
Cine este responsabil?	Autoritatea Contractantă
Care este rezultatul?	Decizia dacă proiectul va fi sau nu întocmit ca un proiect de PPP potențial (prin continuarea cu etapa Studiului de Fezabilitate & Fundamentare în conformitate cu legea PPP) sau sub formă de proiect tradițional (prin continuarea cu etapa Studiului de Fezabilitate conform H.G. nr. 907/2016).

3.2.2 Etapa 2 – Evaluarea calitativă a Eficienței Economice

Dacă a fost luată decizia de a explora în continuare fezabilitatea dezvoltării proiectului sub formă de PPP, va trebui efectuată, ca un al doilea pas în procesul de evaluare a Eficienței Economice, o **evaluare calitativă a Eficienței Economice** în cadrul Studiului de Fezabilitate & Fundamentare. Aceasta continuă de unde a rămas faza de scanare a potențialului de implementare sub formă de PPP și este mai cuprinzătoare. Prin urmare, prezentul ghid descrie toate cerințele pentru evaluarea Eficienței Economice unui proiect în cadrul Studiului de Fezabilitate & Fundamentare necesar în această etapă.

Pentru toate celelalte cerințe aferente Studiului de Fezabilitate & Fundamentare (care nu au o legătură directă cu evaluarea Eficienței Economice), vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind procesele de Pregătire și Achiziție aferente PPP-urilor*.

Pe baza unui set de întrebări țintite, evaluarea calitativă a Eficienței Economice determină dacă proiectul are sau nu potențialul să furnizeze Eficiență Economică pe baza caracteristicilor și obiectului proiectului propus, a structurii riscurilor și a alocării lor între părți, a interesului așteptat de la piață, a strategiei propuse pentru achiziție și contractare etc.

Dacă rezultatele evaluării calitative a Eficienței Economice sunt negative (de exemplu, este puțin probabil ca proiectul să livreze Eficiență Economică sub formă de PPP), rezultatele evaluării ar putea indica totuși punctele în care proiectul ar trebui modificat (de exemplu, prin modificarea obiectului proiectului, a propunerii privind alocarea riscurilor etc.). După modificarea parametrilor proiectului, evaluarea calitativă a Eficienței Economice poate fi actualizată pentru a reevalua potențialul proiectului de a genera eficiență economică. Acesta este un

proces iterativ, care urmărește structurarea unui proiect foarte implementabil care ar furniza Eficiență Economică pentru autoritatea contractantă. Evaluarea Eficienței Economice în cursul fazei de pregătire a proiectului funcționează așadar ca un **instrument dinamic pentru structurarea proiectului și pentru adoptarea deciziei de a trece cu achiziția la etapa următoare.**

Evaluarea calitativă a Eficienței Economice face parte din Studiul de Fezabilitate & Fundamentare. În timp ce autoritatea contractantă este responsabilă pentru Studiul de Fezabilitate & Fundamentare și, prin urmare, pentru evaluarea Eficienței Economice, autoritatea contractantă va include, în mod uzual, munca de evaluare a Eficienței Economice în obiectul de activitate al consilierilor în tranzacții.

Ce?	Etapa 2 – Evaluarea calitativă a Eficienței Economice
Când?	Ca parte a elaborării Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.
Obiectiv	Evaluarea măsurii în care opțiunea de implementare sub formă de PPP – astfel cum este în curs de elaborare – oferă Eficiență Economică pentru proiect în scopul fundamentării deciziei de a lansa achiziția proiectului sub formă de PPP.
Cum?	Evaluare calitativă bazată pe un set mai extins de întrebări decât în etapa 1, precum și reconfirmarea evaluării anterioare din etapa 1 (adică Scanarea potențialului de implementare sub formă de PPP) în cazul în care caracteristicile proiectului s-au schimbat. Pentru o metodologie detaliată privind evaluarea calitativă a Eficienței Economice în această etapă, vă rugăm să consultați Anexa 1 .
Cine este responsabil?	Autoritatea contractantă, sprijinită, de regulă, de Consultantul în Tranzacție angajat de autoritatea contractantă pentru elaborarea Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.
Care este rezultatul?	Decizia de lansare oficială a etapei de atribuire a proiectului sub formă de PPP.

3.2.3 Etapa 2 – Evaluarea Cantitativă a Eficienței Economice

În unele cazuri, în cursul elaborării Studiului de Fezabilitate & Fundamentare, ar trebui luată în considerare, de asemenea, și o **evaluare cantitativă a Eficienței Economice**. O evaluare cantitativă a Eficienței Economice urmărește să compare costurile ajustate în raport cu riscurile pentru autoritatea contractantă atunci când proiectul este livrat sub formă de PPP („Modelul PPP de Referință”) cu costurile ajustate în raport cu riscurile atunci când proiectul este achiziționat prin modalitatea tradițională de achiziție („Comparatorul Sectorului Public”). Evaluarea cantitativă a Eficienței Economice ia în considerare toate riscurile asumate de guvern în ambele scenarii și presupune furnizarea de servicii în aceeași cantitate și de aceeași calitate.

Cu toate acestea, efectuarea unei evaluări cantitative a Eficienței Economice poate fi complexă și necesită disponibilitatea de informații de încredere, cum ar fi date privind costurile pe termen lung ale proiectului ajustate în raport cu riscurile. Acest lucru poate reduce nivelul de încredere de care se bucură evaluarea cantitativă a Eficienței Economice. În unele cazuri, timpul suplimentar, efortul și resursele financiare necesare pentru analiza cantitativă a Eficienței Economice nu sunt proporționale cu cunoașterea care poate fi generată prin intermediul unei astfel de analize.

Totuși, în unele cazuri, evaluarea cantitativă a Eficienței Economice oferă un sprijin suplimentar valoros pentru adoptarea deciziei de a continua sau nu cu achiziția PPP-ului. Acest lucru i-ar putea fi deosebit de util unei autorități contractante pentru a justifica utilizarea PPP-ului pentru proiectele dintr-un sector nou (în care nu au mai fost implementate proiecte de PPP) sau pentru proiecte care implică angajarea unor obligații de plată

viitoare semnificative. În plus, procesul de analiză cantitativă a Eficienței Economice poate fi la fel de instructiv pentru o autoritate contractantă ca și rezultatul, deoarece poate conduce la o înțelegere în cunoștință de cauză a costurilor și riscurilor pe termen lung.

Evaluarea cantitativă a Eficienței Economice trebuie efectuată dacă este îndeplinit unul dintre următoarele două criterii:

Criterii	Descriere
Dimensiunea Cerința inițială de capital pentru proiect depășește 50 de milioane EUR.	Investițiile de capital inițiale necesare proiectului sunt în strânsă legătură cu angajamentele fiscale previzionate și ar trebui, deci, să depășească suma menționată, astfel încât evaluarea cantitativă a Eficienței Economice să ofere o cunoaștere valoroasă și să joace un rol în procesul decizional.
Sector nou Este proiectul propus într-un sector în care anterior nu au mai fost implementate proiecte de PPP?	Dacă este de așteptat ca proiectul de PPP să fie extins și replicat în continuare în cadrul sectorului, analiza cantitativă a Eficienței Economice a proiectului inițial este chiar mai importantă.

De obicei, evaluarea cantitativă a Eficienței Economice ar trebui elaborată de către consultanții în tranzacții angajați de autoritatea contractantă. Ea ar trebui efectuată în conformitate cu cadrul stabilit în prezentul ghid.

Rezultatele evaluării cantitative a Eficienței Economice oferă informații cu privire la măsura în care proiectul de PPP produce Eficiență Economică prin comparație cu opțiunea tradițională de achiziție. Cu toate acestea, rezultatele evaluării depind în mare măsură de parametrii de intrare legați de venituri, costuri și riscuri (magnitudinea riscului și probabilitatea ca acel risc să se materializeze). Disponibilitatea și nivelul de încredere de care se bucură parametrii de intrare aferenți proiectului, atât în cazul PPP-ului cât și al modelelor tradiționale, ar trebui luate în considerare atunci când se analizează rezultatele evaluării.

Aceasta înseamnă că rezultatul evaluării cantitative ar trebui tratat ca unul dintre aspecte, iar nu ca singurul aspect, avute în vedere în legătură cu decizia generală de a continua sau nu achiziția.

Ce?	Etapă 2 – Evaluarea Cantitativă a Eficienței Economice
Când?	Ca parte a elaborării Studiului de Fezabilitate & Fundamentare și numai dacă, potrivit unor criterii (dimensiune > 50 milioane EUR sau proiect de PPP într-un sector nou), este cazul să fie efectuată.
Obiectiv	Cuantificarea Eficienței Economice generate de proiect atunci când este structurat sub formă de PPP în vederea fundamentării deciziei de a lansa achiziția proiectului sub formă de PPP, asigurându-se că opțiunea de achiziție a proiectului sub formă de PPP este mai bună din punct de vedere al Eficienței Economice prin comparație cu achiziția proiectului sub o altă formă decât PPP.
Cum?	Evaluarea cantitativă bazată pe o comparație între fluxurile de numerar ajustate în raport cu riscurile pentru guvern în scenariul de PPP (Modelul PPP de Referință) cu fluxurile de numerar ajustate în raport cu riscurile pentru guvern în scenariul „ipotetic” al achiziției prin metode tradiționale (Comparatorul Sectorului Public). Pentru o metodologie detaliată privind evaluarea cantitativă a Eficienței Economice, vă rugăm să consultați Anexa 2 .
Cine este responsabil?	Autoritatea contractantă, sprijinită de Consultantul în Tranzacție angajat de autoritatea contractantă pentru întocmirea Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.

Care este rezultatul?	Contribuție la decizia de lansare oficială a etapei de atribuire a proiectului sub formă de PPP.
-----------------------	--

3.2.4 Etapa 3 – Actualizarea evaluării calitative și cantitative a Eficienței Economice în cursul etapei de dialog

Dacă a fost adoptată decizia de a se trece la etapa de atribuire a proiectului, iar achiziția a fost lansată pe piață, se întâmplă adesea ca, în cursul acestei etape să fie efectuate modificări ale proiectului sau ale proiectului de contract de PPP (de obicei, pe întregul parcurs al etapei de dialog competitiv). În cadrul rundelor de dialog, părțile invitate la procedură pot adresa întrebări și pot propune modificări ale proiectului de contract de PPP. Adesea, aceste propuneri conduc la o modificare a proiectului sau a proiectului de contract de PPP, întrucât piața se poate arăta dezinteresată să ofereze pentru proiect în condițiile inițiale.

Prin urmare, atunci când autoritatea contractantă propune modificări ale proiectului și/sau ale proiectului de contract de PPP în cursul fazei de dialog, evaluarea calitativă și (dacă este cazul) cantitativă a Eficienței Economice ar trebui actualizată, astfel încât să evalueze impactul potențial al modificării propuse asupra Eficienței Economice livrate de proiect.

În cazul în care evaluarea actualizată a Eficienței Economice conduce la concluzia că proiectul nu mai livrează Eficiență Economică odată ce modificarea propusă ar fi implementată, autoritatea contractantă poate decide să nu adopte modificarea sau să anuleze integral achiziția PPP-ului (dacă este considerat nerealist ca proiectul să aibă succes fără modificarea propusă cu privire la caietul de sarcini sau cu privire la contractul de PPP).

Ce?	Etapa 3 – Actualizarea evaluării calitative și cantitative a Eficienței Economice în cursul etapei de dialog
Când?	Numai atunci când sunt propuse modificări ale proiectului și/sau ale proiectului de contract de PPP în cursul procedurii de dialog
Obiectiv	Evaluarea impactului modificării propuse cu privire proiect asupra Eficienței Economice previzionat al proiectului și asigurarea că proiectul va continua să furnizeze Eficiență Economică și după adoptarea modificării.
Cum?	<ul style="list-style-type: none"> Reconfirmarea și actualizarea evaluării calitative efectuate în etapa 2 pe baza metodologiei prezentate în Anexa 1. Dacă este cazul, reconfirmarea și actualizarea evaluării cantitative efectuate în etapa 2, pe baza metodologiei prezentate în Anexa 2.
Cine este responsabil?	Autoritatea contractantă, sprijinită de regulă de Consilierul în Tranzacție angajat de autoritatea contractantă pentru elaborarea Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.
Care este rezultatul?	Decizia de adoptare sau nu a modificării propuse cu privire la proiect și, dacă este cazul, decizia de a proceda sau nu cu achiziția proiectului.

3.2.5 Etapa 4 – Reconfirmarea evaluării calitative și cantitative a Eficienței Economice anterior semnării contractului

După evaluarea tuturor ofertelor depuse, declararea drept câștigător a unui ofertant și finalizarea clauzelor contractului de PPP, această etapă finală a evaluării Eficienței Economice urmărește să confirme că oferta

selectată și contractul de PPP final negociat generează Eficiență Economică. Deoarece nu trebuie efectuate modificări (substanțiale) cu privire la proiect sau cu privire la proiectul de contract de PPP ulterior finalizării procedurii de dialog (etapa 3), rezultatul evaluării ar trebui să fie similar cu rezultatele evaluării din etapa anterioară. Prin urmare, evaluarea servește numai drept confirmare finală pentru autoritatea contractantă (și pentru autoritățile cu atribuții ulterioare de aprobare), anterior semnării contractului, cu privire la faptul că versiunea finală a contractului de PPP negociat furnizează Eficiență Economică.

Ce?	Etapa 4 – Confirmarea finală a evaluării calitative și cantitative a Eficienței Economice anterior semnării contractului
Când?	După declararea ofertei câștigătoare și finalizarea contractului de PPP, anterior semnării contractului.
Obiectiv	Confirmarea că oferta declarată câștigătoare și contractul final negociat furnizează Eficiență Economică.
Cum?	<ul style="list-style-type: none"> • Reconfirmarea și actualizarea (dacă este cazul) evaluării calitative efectuate în etapele 2 și 3 pe baza metodologiei prezentate în Anexa 1. • Dacă este cazul, reconfirmarea și actualizarea evaluării cantitative efectuate în etapele 2 și 3 pe baza metodologiei prezentate în Anexa 2. În acest caz, CSP-ul va fi comparat cu clauzele finale ale contractului de PPP negociat (iar nu cu Modelul PPP de Referință).
Cine este responsabil?	Autoritatea contractantă, sprijinită de regulă de Consultantul în Tranzacție angajat de autoritatea contractantă pentru elaborarea Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.
Care este rezultatul?	Decizia de a semna sau nu contractul.

Evaluarea Eficienței Economice nu se confundă cu evaluarea **suportabilității** sau a **fezabilității financiare**. Scopul evaluării Eficienței Economice este să fundamenteze decizia factorilor responsabili cu privire la alegerea între o opțiune de achiziție altfel decât sub formă de PPP sau a unei opțiuni de achiziție sub formă de PPP, pe baza beneficiilor și a costurilor legate în mod specific de modalitatea de achiziție aleasă. Scopul evaluării suportabilității este să determine dacă proiectul poate fi plătit (fie că este vorba de plăți efectuate din bugete publice, de către utilizatori sau din alte surse).

Pentru mai multe îndrumări în legătură cu evaluarea suportabilității unui proiect de PPP, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea Suportabilității PPP-urilor*.

ANEXA 1: SCANAREA POTENȚIALULUI DE IMPLEMENTARE SUB FORMĂ DE PPP & EVALUAREA CALITATIVĂ A EFICIENȚEI ECONOMICE

Întrebările incluse în tabelele de mai jos și în instrumentul de evaluare calitativă a Eficienței Economice care face parte din prezentul ghid vor constitui scanarea potențialului de implementare sub formă de PPP și evaluarea calitativă a Eficienței Economice efectuate în cursul elaborării Studiului de Fezabilitate & Fundamentare și în cursul etapei de atribuire. Întrebările vor sprijini selectarea proiectelor de PPP care au potențialul de a genera Eficiență Economică.

Setul de întrebări, astfel cum sunt ele identificate în tabelele de mai jos și în instrumentul de evaluare calitativă a Eficienței Economice, are drept scop detectarea în cadrul proiectului a prezenței factorilor care influențează Eficiența Economică în mod pozitiv. Înainte să aplicați întrebările în raport cu proiectul, vă rugăm să rețineți următoarele:

- Lista de verificare tratează diferite etape din ciclul de viață al proiectului de PPP: Întrebările se aplică etapelor 1, 2 și 3, astfel cum ele sunt evidențiate în secțiunea 3 a prezentului Ghid.
 - Scanarea Potențialului de implementare sub formă de PPP (etapa 1), realizată în cursul elaborării Studiului de Fezabilitate (de exemplu, Inițierea Proiectului).
 - O evaluare calitativă detaliată a Eficienței Economice (etapa 2) în cursul elaborării Studiului de Fezabilitate & Fundamentare (de exemplu, Pregătirea Proiectului).
 - O actualizare a evaluării calitative a Eficienței Economice (etapa 3) în cazul în care se aduc modificări proiectului de PPP în cursul etapei de dialog ca parte a procedurii de atribuire (de exemplu, Achiziția Proiectului).

În instrumentul de evaluare a Eficienței Economice (un instrument separat, în format Excel, care face parte din prezentul Ghid), trebuie selectată etapa în care se realizează evaluarea Eficienței Economice, deoarece unele întrebări devin relevante numai în etapele ulterioare. Numărul criteriilor relevante și, prin urmare, al întrebărilor crește pe parcursul etapelor, pe măsură ce devin disponibile informații suplimentare. Pentru etapa 2 (evaluarea calitativă a Eficienței Economice), sunt reverificate toate întrebările din etapa 1 și, de asemenea, sunt verificate întrebările noi care apar în etapa 2.

Trebuie remarcat că, astfel cum este descris în secțiunea 3.1, Eficiența Economică nu este o evaluare exclusiv statică, ci și un proces *dinamic*. Pe lângă listele de verificare aferente celor trei etape, echipele de proiect și de achiziții ar trebui să acorde atenție creării în mod consecvent a Eficienței Economice prin intermediul calității activităților legate de pregătirea, atribuirea și monitorizarea proiectului.

Pentru mai multe informații privind buna pregătire și atribuire a unui proiect de PPP, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind procesele de Pregătire și Achiziție aferente PPP-urilor*.

- Un instrument de acordare a punctajelor pentru evaluarea Eficienței Economice din punct de vedere calitativ face parte integrantă din prezentul ghid. Prin acordarea de puncte pentru fiecare întrebare, instrumentul vă permite să răspundeți direct la fiecare dintre întrebările din tabelele de mai jos. Scorul general determină dacă este sau nu recomandabil ca proiectul să fie achiziționat sub formă de PPP. Atunci când utilizați instrumentul trebuie să aveți în vedere următoarele aspecte:

- În cadrul instrumentului, trebuie selectată etapa în care se realizează evaluarea Eficienței Economice (etapa 1, 2 sau 3), deoarece începând cu etapa 2 devin aplicabile întrebări suplimentare.
- Toate întrebările din instrument provin din tabelele de mai jos și pot fi punctate. Semnificația unui scor diferă în funcție de întrebare și este explicată în instrument făcând clic pe butonul „opțiuni” aferent întrebării relevante. Opțiunile de răspuns prezentate atunci când se face clic pe buton ar trebui să aibă ca rezultat un scor pentru întrebarea respectivă.
- Mai multe întrebări din instrument au natura unor întrebări de tip admis/respins. Pentru aceste întrebări trebuie alocat un scor de 0 sau 1. Dacă nu se poate răspunde la întrebare în mod afirmativ (printr-un 1), atunci autoritatea contractantă trebuie să reflecteze la ce modificări ar putea fi efectuate pentru a gestiona problema care împiedică Eficiența Economică și, în caz contrar, să determine din nou dacă proiectul în ansamblu este adecvat pentru achiziție sub formă de PPP.
- Toate celelalte întrebări din instrument pot fi punctate în mod mai gradual, pe o scală de la 1 la 4. Semnificația scalei diferă în funcție de întrebare și este explicată făcând clic pe butonul „opțiuni”.
- În funcție de punctajul aferent fiecărei întrebări, în scor sunt identificate diferite acțiuni de întreprins. Dacă întrebarea referitoare la Eficiența Economică obține un punctaj ridicat, atunci nu sunt necesare acțiuni pentru a îmbunătăți acel aspect particular al Eficienței Economice. Totuși, dacă scorul este mai mic, instrumentul va identifica dacă acest aspect al Eficienței Economice constituie un punct critic care necesită atenție, dacă trebuie îmbunătățit ori dacă este posibilă ajustarea sa la nivel de detaliu. Aceste caracteristici sunt utile pentru ca autoritatea contractantă să determine care elemente ale proiectului pot fi îmbunătățite astfel încât proiectul să fie adecvat pentru achiziția sub formă de PPP.
- Pe baza scorurilor aferente tuturor întrebărilor se calculează un scor general care constituie temeiul pentru recomandarea rezultată din instrument. Recomandarea are o natură duală:
 - Dacă nu se poate răspunde afirmativ, cu 1, la oricare dintre întrebările de tip admis/respins, atunci proiectul nu trebuie achiziționat sub formă de PPP, iar secțiunea „Admis/Respins” va indica mențiunea „Respins”.
 - Dacă se răspunde afirmativ, cu 1, la toate întrebările de tip admis/respins, atunci este furnizată o recomandare privind adecvarea proiectului pentru achiziție sub formă de PPP. Această recomandare depinde de scorul general obținut la toate întrebările.

Recomandare	Punctajul obținut în etapa 1	Punctajul obținut în etapele 2 și 3
Nu achiziționați sub formă de PPP	Sub 51	Sub 54
Potențial adecvat pentru achiziție sub formă de PPP, însă unele aspecte necesită atenție	Între 51 și 71 și un scor minim de 3 sau 4 la fiecare întrebare.	Între 81 și 108 și un scor minim de 3 sau 4 la fiecare întrebare.
Foarte adecvat pentru achiziție sub formă de PPP	72 și un punctaj minim de 4 la fiecare întrebare	108 și un punctaj minim de 4 la fiecare întrebare

În general, este necesară din partea utilizatorului o abordare critică și atentă a acestor întrebări, astfel încât această verificare a Eficienței Economice să furnizeze informațiile care sunt necesare pentru adoptarea deciziilor de pregătire și de dezvoltare a proiectelor sub formă de PPP-uri.

Întrebările care sunt incluse în instrumentul de evaluare a Eficienței Economice sunt prezentate în tabelele de mai jos, inclusiv câteva note și explicații aferente întrebărilor.

Partea A: Caracteristicile proiectului				
Nr. de referință	Etapa 1	Etapele 2, 3 și 4	Întrebare	Scor
A.1	X	X	Proiectul este o infrastructură sau un serviciu public eligibil, aflat în responsabilitatea guvernului. (criteriu de promovare/nereușită)	Respins (0)/Admis (1)
A.2	X	X	Autoritatea contractantă are competența legală să încheie un contract de PPP (pentru un proiect de acest fel) (criteriu de promovare/nereușită).	Respins (0)/Admis (1)
A.3	X	X	Sunt previzionate cheltuieli de capital necesare proiectului care depășesc 20 de milioane de euro? (criteriu de promovare/nereușită).	Respins (0)/Admis (1)
A.4	X	X	Pot fi integrate proiectarea, construcția și întreținerea astfel încât să se obțină optimizarea pe durata de viață?	1-4
A.5	X	X	Este autoritatea contractantă suficient de confortabilă cu faptul că scopul dominant și cerințele privind serviciul aferent bunului vor rămâne neschimbate pe durata proiectului de PPP?	1-4
A.6	X	X	Este autoritatea contractantă în măsură să estimeze CapEx și OpEx într-o modalitate de încredere pentru întreaga durată a proiectului de PPP?	1-4
A.7	X	X	Este clar că nu este mai benefică extinderea unui serviciu public existent astfel încât să includă obiectul proiectului avut în vedere?	1-4
A.8	X	X	Este proiectul în măsură să fie achiziționat sub formă de PPP într-un interval de timp realist?	1-4
A.9	X	X	Tehnologia și metodele tehnice de realizare, întreținere și operare a proiectului vor rămâne stabile pe durata perioadei contractuale avute în vedere?	1-4

Note și explicații aferente Părții A

- A.3: Dacă proiectul este prea mic, generarea Eficienței Economice se va dovedi dificilă. Acest lucru reflectă în mare măsură costurile inițiale relativ ridicate de pregătire și de negociere aferente unui PPP. Prin urmare, pragul de 20 de milioane de euro este un indicator al dimensiunii minime a unui proiect care poate furniza Eficiență Economică dacă este achiziționat sub formă de PPP.
- A.4: Luați în considerare dacă este posibilă o integrare a diferitelor activități și dacă aceasta va conduce la o optimizare generală a costurilor. De asemenea, luați în considerare dacă este necesară o întreținere suficient de substanțială sau o activitate de întreținere majoră pe durata de viață preconizată a proiectului, astfel încât să poată fi obținute costuri mai mici pe întreaga durată de viață.
- A.5: Specificațiile funcționale (cerințele privind rezultatul) care trebuie să se aplice pe întreaga durată de viață a contractului de PPP trebuie elaborate ca parte a contractului de PPP. Există limite în ceea ce privește flexibilitatea contractului de PPP: modificările semnificative ale cerințelor privind serviciul pot fi costisitoare. O perioadă contractuală de minim 15 ani în care nu sunt anticipate schimbări majore este o regulă generală bazată pe experiență și un interval de timp rezonabil care să includă cel puțin un ciclu major de întreținere.

- A.6: Dacă costurile nu pot fi estimate cu o oarecare certitudine (desigur, ținând cont de indexare precum și de un oarecare risc) întrucât, de exemplu, progresele tehnologice sau evoluțiile pieței fac imposibilă o astfel de estimare, ofertanții ar putea include marje mari în prețuri pentru a compensa această incertitudine. Luați în considerare modificarea obiectului pentru a limita acest risc.
- A.7: Cu alte cuvinte, este clar că nu există beneficii sau sinergii evidente din extinderea operațiunilor actuale ale autorității publice pentru a include acest bun și serviciu, care să poată constitui o opțiune alternativă?
- A.8: Un interval de timp realist diferă de la un proiect la altul, în funcție de complexitatea proiectului, precum și de capacitățile, capacitatea și experiența autorității publice cu pregătirea și achiziționarea de PPP-uri.

Pentru sugestii privind calendarele de planificare a achizițiilor, vă rugăm să consultați Ghidul Național privind procesele de Pregătire și Achiziție aferente PPP-urilor.

Partea B: Caracteristicile Partenerilor Privăți				
Nr. de referință	Etapa 1	Etapele 2, 3 și 4	Întrebare	Scor
B.1	X	X	Se poate aștepta ca partenerul privat să aibă un acces mai facil sau superior la abilități/experiență pe partea de proiectare și/sau contractare și/sau întreținere comparativ cu autoritatea contractantă?	1-4
B.2	X	X	Este probabil ca structura contractuală pe termen lung bazată pe performanță a PPP-ului să stimuleze partenerul privat să ofere o calitate superioară față de cea oferită de obicei în proiectele care nu sunt PPP-uri? Cu alte cuvinte: este soluția non-PPP caracterizată de faptul că, pe durata de viață a proiectului, calitatea se deteriorează de obicei în practică?	1-4
B.3	X	X	Instituțiile financiare au mai oferit anterior finanțare de proiect pe termen lung pentru vreun proiect similar? Sau există alte dovezi că instituțiile financiare au capacitatea și dorința să ofere finanțare de proiect pe termen lung pentru proiectul de PPP?	1-4
B.4	X	X	Există dovezi că ofertantul (antreprenor, operator și finanțator) va avea un interes puternic în ceea ce privește proiectul?	1-4

Note și explicații aferente Părții B

- B.2: Calitatea mai înaltă se poate referi, de exemplu, la servicii mai de încredere sau mai constante, la o estetică îmbunătățită, la o performanță energetică superioară.
- B.3: Proiectul ar trebui să fie în același domeniu de activitate, iar beneficiarii finanțării ar trebui să fie companii care este probabil că vor participa la această achiziție.
- B.4: Potențialii parteneri în PPP pot fi contractori sau societăți operatoare de facilități și ar trebui să fie cel puțin trei (preferabil cinci) parteneri diferiți. Informațiile pot fi colectate prin consultarea pieței sau prin discuții informale cu potențiali ofertanți.

Pentru mai multe informații privind consultarea pieței în legătură cu proiecte de PPP, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind procesele de Pregătire și Achiziție aferente PPP-urilor*.

Partea C: Caracteristicile Partenerului Public				
Nr. de referință	Etapa 1	Etapele 2, 3 și 4	Întrebare	Scor
C.1	X	X	Este autoritatea contractantă suficient de convinsă de importanța și de potențialul de a genera Eficiență Economică prin aplicarea unui PPP?	1-4
C.2	X	X	Există sprijin politic pentru ca acest proiect să fie realizat sub formă de PPP?	1-4
C.3	X	X	Sunt interesele celor mai importante părți interesate de succesul proiectului suficient de aliniate pentru realizarea proiectului sub formă de PPP?	1-4
Deține autoritatea contractantă personal calificat suficient și disponibil și/sau are resursele necesare să angajeze consultanți cu experiență adecvată...				
C.4	X	X	... să dezvolte specificații funcționale pentru toate fazele proiectului?	1-4
C.5	X	X	... cu experiență în achiziționarea și contractarea de PPP-uri astfel încât să realizeze atât atribuirea cât și managementul contractului pe durata de viață a proiectului?	1-4
C.6		X	... să gestioneze procesul de închidere financiară în interacțiune cu Ofertantul Declarat Câștigător?	1-4
C.7	X	X	... să monitorizeze și să gestioneze Eficiența Economică în cadrul echipei de proiect?	1-4
C.8		X	... să gestioneze orice riscuri restante, în special dar fără a se limita la autorizațiile și aprobările majore pentru proiect?	1-4
C.9		X	Are autoritatea stabilită o structură de conducere adecvată pentru supravegherea pregătirii și atribuirii proiectului de PPP?	1-4
C.10	X	X	Este bonitatea autorității contractante suficientă pentru instituțiile financiare? (criteriu de tip admis/respins)	Respins (0)/Admis (1)

Note și explicații aferente Părții C

- C.3: De asemenea, luați în considerare dacă autoritatea contractantă este capabilă să gestioneze îngrijorările și opoziția venite din partea celor mai importante părți interesate.⁵
- C.5-7: Capabilitățile și capacitatea pot fi disponibile în cadrul structurii autorității contractante, dar pot fi furnizate și de co-autorități sau de consultanți în tranzacții. Pentru succesul pe termen lung al programelor de PPP, trebuie construită o bază de personal solidă în cadrul autorității contractante.

⁵ Pentru mai multe îndrumări privind managementul părților interesate în legătură cu PPP-urile, vă rugăm să consultați *Ghidul EPEC privind Parteneriatele Public-Private (2021)*, paginile 148-155, precum și *Manualul de Implicare a Părților Interesate, IFC (2007)*.

C.8: Toți membrii-cheie ai echipei de proiect, în special managerul de proiect, trebuie să cunoască și să fie capabili să optimizeze proiectul pentru Eficiența Economică.

Partea D: Potențialul de realizare a Proiectului				
Nr. de referință	Etapa 1	Etapele 2, 3 și 4	Întrebare	Scor
D.1		X	Au fost obținute toate autorizațiile și avizele majore pentru proiect, sau este o certitudine că avizele majore vor fi obținute înainte de atribuirea contractului? Iar pentru acele autorizații pe care trebuie să le obțină partenerul privat, a verificat autoritatea contractantă că riscurile sunt gestionabile? Au fost achiziționate toate terenurile sau drepturile de trecere relevante?	Respins (0)/Admis (1)
D.2		X	Dacă este cazul, are autoritatea contractantă acces deplin la și înțelege starea curentă a bunurilor care urmează să fie predate partenerului din PPP, și au fost întocmite aceste informații într-un dosar de inventar complet?	1-4
D.3		X	A estimat autoritatea contractantă suficient de precis și la un nivel de încredere suficient costurile și veniturile proiectului, inclusiv costurile cu operarea și întreținerea pe termen lung, costurile cu finanțarea și costurile proprii ale autorității contractante?	1-4
D.4		X	A fost realizată o proiecție bugetară a plăților către partenerul de proiect din PPP și s-a verificat că aceste plăți pot fi efectuate din bugetele viitoare disponibile? (criteriu de tip admis/respins)	Respins (0)/Admis (1)

Note și explicații aferente Părții D

- D1/ D3/ D4: Aceste întrebări se referă la pregătirea pentru implementare sub formă de PPP și, respectiv, la suportabilitatea proiectului. Întrebările răspund unor preocupări importante ale sectorului privat. Întrucât apetitul de pe piață din partea sectorului privat este esențial pentru generarea Eficienței Economice într-o procedură de achiziție concurențială, întrebările sunt, totodată, o condiție prealabilă relevantă pentru Eficiența Economică și, prin urmare, sunt incluse în această listă de verificare.
- D2: Aplicabil pentru proiecte de modernizare a unor active existente (numite și proiecte *brownfield*).

Partea E: Alocarea realistă a riscurilor				
Nr. de referință	Etapa 1	Etapele 2, 3 și 4	Întrebare	Scor
E.1		X	A efectuat autoritatea contractantă o evaluare a riscurilor aferente proiectului și a înființat un registru al riscurilor? De asemenea, realizează un management continuu al riscurilor?	1-4
E.2	X	X	Pot fi identificate în mod clar riscurile pe termen lung aferente proiectului?	1-4
E.3		X	Riscurile specifice pe care autoritatea contractantă (anticipează că) le va transfera sectorului privat reprezintă o proporție semnificativă din totalitatea riscurilor anticipate aferente proiectului?	1-4

E.4		X	Conține structura de PPP propusă un transfer de riscuri care este de așteptat că va putea fi gestionat de ofertantul câștigător?	1-4
E.5	X	X	Este probabil că transferul combinat al activităților aferente proiectului (în special proiectarea, realizarea și întreținerea) vor permite managementul integrat al riscurilor aferente?	1-4
E.6	X	X	Transferul de activități către sectorul privat nu va limita în mod semnificativ capacitatea sectorului public de a implementa activități sau proiecte adiacente?	1-4

Note și explicații aferente Părții E

- E.1: Un registru al riscurilor este esențial pentru gestionarea activă și continuă a riscurilor aferente proiectului.

Pentru mai multe informații referitoare la evaluarea și alocarea riscurilor în proiectele de PPP, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea și Alocarea Riscurilor*.

- E.2: Riscurile pe termen lung pot include standarde privind bunurile, legi și reglementări etc.
- E.3: Luați în considerare sub-întrebările: Este investiția privată suficient de expusă la riscul de performanță pe termen lung? Iar contractul de PPP reduce în mod semnificativ riscurile pe care le păstrează autoritatea contractantă?
- E.4: Răspunzând la această întrebare, luați în considerare și dacă riscurile specifice pe care autoritatea contractantă anticipează că le va transfera sectorului privat au fost transferate către și acceptate cu succes de operatorii privați în tranzacțiile anterioare.
- E.6: Aceasta este, de obicei, o preocupare în schemele care implică plăți efectuate de utilizatori (cum ar fi un nou aeroport), în care sectorul privat solicită exclusivitate și/sau restricționează activitatea concurentă într-o zonă definită pentru protejarea cererii.

ANEXA 2: EVALUAREA CANTITATIVĂ A EFICIENȚEI ECONOMICE

Evaluarea cantitativă a Eficienței Economice este o activitate complexă și necesită acces semnificativ la informații de încredere. Evaluarea cantitativă a Eficienței Economice ar trebui realizată de consilieri în tranzacții iar nu de către autoritatea contractantă. Prin urmare, acest ghid stabilește în linii mari elementele-cheie care fac parte din evaluarea cantitativă a Eficienței Economice și procedura care trebuie urmată, astfel încât autoritatea contractantă să înțeleagă munca prestată de consultanții în tranzacții și condițiile (de politică) care trebuie îndeplinite atunci când se realizează evaluarea cantitativă a Eficienței Economice unui proiect și să se asigure că aceasta este realizată într-un mod consecvent în toate proiectele.

Această anexă se concentrează în special pe elementele de bază care constituie o evaluare cantitativă a Eficienței Economice, pe rezultatele unei evaluări cantitative a Eficienței Economice, pe modul de interpretare și de utilizare a acestor rezultate și a Termenilor de Referință (TdR) indicativi pentru consultanții în tranzacții (în ceea ce privește evaluarea cantitativă a Eficienței Economice).

Obiectivele evaluării cantitative a Eficienței Economice

Evaluarea cantitativă a Eficienței Economice compară costul ajustat în raport cu riscurile al livrării facilităților proiectului și a serviciilor dacă acesta este suportat de guvern prin metoda tradițională de finanțare din fonduri publice cu costul ajustat în raport cu riscurile al livrării proiectului prin modalitatea PPP. În cazul în care costul ajustat în raport cu riscurile pentru opțiunea PPP este mai mic decât costul ajustat în raport cu riscurile al modalității tradiționale de achiziție cu finanțare publică, atunci există Eficiență Economică în PPP.

Prin urmare, evaluarea cantitativă a Eficienței Economice urmărește să obțină următoarele:

- a) Estimarea valorii pentru guvern rezultată din implementarea proiectului sub formă de PPP în termeni de economii de costuri ajustate în raport cu riscurile prin comparație cu metoda tradițională finanțată din fonduri publice.
- b) O justificare rezonabil de obiectivă a deciziei de a selecta modalitatea PPP (în locul opțiunii de achiziție publică). Justificarea nu numai că înlesnește adoptarea deciziei finale de implementare a proiectului sub formă de PPP, dar înlesnește și comunicarea către alte părți interesate relevante (de exemplu, reprezentanți publici, grupuri de interese).
- c) O contribuție utilă pentru evaluarea ex-post a implementării Proiectului de PPP. Autoritatea contractantă poate evalua performanța reală a proiectului pentru a măsura valoarea ce a fost livrată de Proiectul de PPP în raport cu valoarea care se aștepta să fie livrată (nu face parte din prezentul ghid).

Elemente de bază ale evaluării cantitative a Eficienței Economice.

Evaluarea cantitativă a Eficienței Economice compară două componente, Comparatorul Sector Public și Modelul PPP de Referință:

- a) Modelul tradițional cu finanțare publică este indicat prin termenul **Comparatorul Sectorului Public (CSP)**. CSP este o estimare a costului ipotetic, pe întreaga durată de viață, al unui proiect din sectorul public, dacă este livrat folosind modalitatea tradițională de achiziție și finanțare guvernamentală. CSP este dezvoltat în conformitate cu cerințele privind rezultatul solicitate, cu alocarea de risc propusă și se bazează pe cea mai eficientă modalitate de livrare guvernamentală, ajustată pentru riscurile aferente duratei de viață a proiectului.
- b) CSP este comparat cu **Modelul PPP de Referință**, fluxurile de numerar către guvern sau către utilizator, ajustate în raport cu riscurile, în scenariul în care sectorul privat implementează proiectul sub formă de PPP.

Ambele cazuri vor implica cea mai bună estimare posibilă a costurilor ajustate în raport cu riscurile pentru cele două opțiuni posibile de achiziție, deoarece evaluarea este efectuată anterior lansării achiziției, adică înainte să fie primite oferte reale de pe piață. De aici și importanța unor informații de calitate privind costurile și riscurile, chiar dacă ele sunt doar estimări în această etapă.

Elemente ale Comparatorului Sectorului Public

CSP este compus din următoarele componente:

1. CSP Brut;
2. Neutralitatea concurențială;
3. Riscurile păstrate;
4. Riscurile transferate; și
5. Factorul de reducere.

CSP brut

CSP Brut constă în costul pe care sectorul public l-ar suporta pentru livrarea proiectului printr-o achiziție publică tradițională, anterior realizării oricăror ajustări pentru riscuri. Costurile sunt estimate pentru livrarea proiectului de referință, care este cel mai probabil și mai eficient mod în care sectorul public poate satisface cerințele privind rezultatul.

CSP Brut este dezvoltat pe baza următoarelor costuri:

- Cheltuieli de capital efectuate pentru dezvoltarea facilităților proiectului, inclusiv costurile de construcție, costurile de proiectare, cheltuielile efectuate cu achiziția publică etc. („costurile trecute” („*sunk costs*”), adică costurile deja suportate, nu sunt incluse)
- Cheltuieli cu exploatarea și întreținerea efectuate de sectorul public pentru operarea facilităților proiectului pe durata contractului și pentru prestarea serviciilor pe baza cerințelor privind rezultatul. Acestea includ, totodată, costurile cu reparațiile și întreținerea, costurile administrative și costurile cu personalul pentru respectarea cerințelor de rezultat. Este important să acordați atenție atunci când utilizați datele privind costurile de întreținere în cazul proiectelor existente care au fost achiziționate prin metoda tradițională, deoarece acestea ar putea să nu reflecte întotdeauna costurile reale de întreținere a bunurilor din proiect la nivelul standardelor impuse conform PPP-ului. Deprecierea și alte elemente bazate pe acumulare (de exemplu, amortizarea) nu sunt incluse ca parte a CSP Brut, deoarece nu sunt elemente ale fluxului de numerar. În cele din urmă, dacă există posibilitatea unor venituri de la terți din proiectele cu finanțare publică, atunci aceleași elemente trebuie excluse și din costurile cu operarea și cu întreținerea asociate.
- CSP Brut se obține prin însumarea cheltuielilor de capital, de operare și de întreținere (nete de veniturile obținute de la terți), fără ajustări în raport cu riscurile. Costurile sunt de obicei exprimate în termeni nominali, adică în termeni de numerar ajustat pentru inflație.
- Datele de intrare pentru elaborarea CSP Brut sunt obținute din modelul financiar care este dezvoltat ca parte a Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.

Pentru mai multe îndrumări în legătură cu estimarea și previzionarea costurilor aferente proiectelor de PPP, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea Suportabilității PPP-urilor*.

Neutralitate Concurențială

Neutralitatea concurențială se referă la ajustări pentru a se asigura că CSP este comparabil cu proiectul de referință din sectorul privat, prin eliminarea oricăror avantaje de care beneficiază guvernul în comparație cu sectorul privat. Aceste avantaje constau, printre altele, în impozite și taxe de care autoritatea contractantă ar putea fi scutită, cum ar fi impozitul pe proprietate, taxa de timbru (la achiziționarea de terenuri), impozitele municipale și impozitele pe profit. În mod similar, orice dezavantaje suportate de autoritatea contractantă în comparație cu sectorul privat trebuie eliminate pentru neutralitatea concurențială.

Riscuri păstrate și transferate

Conceptul de PPP se bazează pe transferul riscurilor de la sectorul public către sectorul privat. De fapt, conceptul de Eficiență Economică măsoară valoarea care este generată din transferul riscurilor de la sectorul public către sectorul privat. Prin urmare, pentru a dezvolta CSP, riscurile trebuie identificate și evaluate, după cum este descris mai jos:

1. Identificarea riscurilor

Consultantul în tranzacții trebuie să enumere toate riscurile semnificative la care ar fi expus proiectul.

Pentru mai multe îndrumări privind identificarea riscurilor aferente proiectelor de PPP, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea și Alocarea Riscurilor*.

2. Estimarea probabilității riscurilor individuale

Probabilitatea riscului reprezintă probabilitatea cantitativă ca acesta să se materializeze pe durata contractului. Estimarea probabilității riscurilor individuale se bazează în mod ideal pe dovezi empirice din proiectele anterioare de anvergură similară întreprinse de autoritatea contractantă sau de alte departamente guvernamentale. De exemplu, probabilitatea creșterii costurilor proiectului poate fi bazată pe creșterea medie a costurilor cu care proiectele implementate de autoritatea contractantă s-au confruntat în trecut.

3. Evaluarea riscurilor

Evaluarea riscului presupune estimarea impactului financiar preconizat al riscului. Expunerea maximă a riscului reprezintă pierderea care s-ar produce dacă evenimentul de risc se materializează. Produsul dintre pierderea maximă și probabilitatea de apariție este egal cu pierderea așteptată sau valoarea riscului.

Pe scurt: valoarea așteptată a riscului = (impact financiar dacă are loc evenimentul de risc) X (probabilitatea ca evenimentul de risc să se producă)

4. Riscurile păstrate și transferate

În funcție de Acordul de PPP propus, autoritatea contractantă alocă riscuri specifice partenerului privat și păstrează riscurile rămase. Riscurile reținute și riscurile transferate sunt evaluate folosind abordarea descrisă mai sus.

Dezvoltarea completă a CSP

CSP complet este suma următoarelor componente

- CSP Brut
- Ajustările pentru neutralitatea concurențială

- Riscurile păstrate
- Riscurile transferate

Fluxurile de numerar așteptate ale guvernului care decurg din suma acestor componente sunt apoi **actualizate** pentru a calcula valoarea actuală a CSP. Rata de actualizare care trebuie utilizată pentru evaluarea cantitativă a Eficienței Economice ar trebui să fie egală cu rata de actualizare socială publicată de Comisia Europeană în Ghidul CE pentru Analiza Cost-Beneficiu a Proiectelor de Investiții.

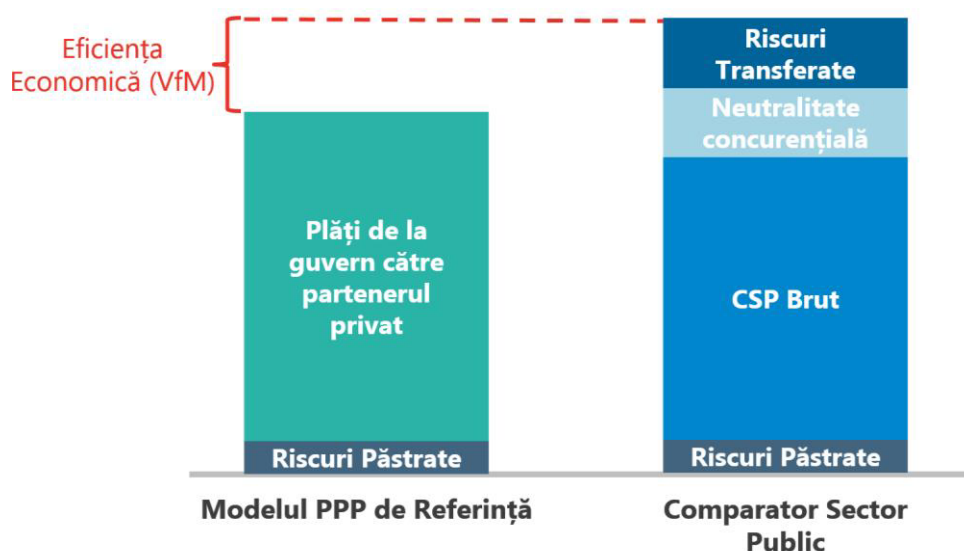
Modelul PPP de Referință

CSP actualizat, astfel cum a fost calculat mai sus, trebuie apoi comparat cu fluxurile de numerar ale autorității contractante actualizate și ajustate în raport cu riscurile, dacă proiectul este achiziționat sub formă de PPP. Modelul PPP de Referință include toate plățile efectuate de autoritatea contractantă către Partenerul Privat, precum și valoarea costurilor riscurilor păstrate de autoritatea contractantă. Plățile efectuate de autoritatea contractantă reprezintă o estimare a plăților de disponibilitate care sunt necesare pentru a asigura viabilitatea financiară a proiectului implementat sub formă de PPP și orice alte costuri ale autorității contractante/plăți efectuate de către autoritatea contractantă (cum ar fi costurile ulterioare cu gestionarea contractului de PPP). Estimarea plăților de disponibilitate se bazează pe ipoteze privind structura și costul finanțării din surse private a PPP-ului (inclusiv modul în care riscurile ar putea fi evaluate de către sectorul privat), care vor fi costurile pentru sectorul privat cu construirea și operarea facilității pe durata contractului și orice sporuri de eficiență presupuse, dacă este cazul.

Modelul PPP de Referință este derivat din modelul financiar elaborat în cadrul Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.

Pentru mai multe informații în legătură cu modelul financiar aferent proiectelor de PPP, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea Suportabilității PPP-urilor*.

Comparația dintre CSP și Modelul PPP de Referință

Estimarea cantitativă a Eficienței Economice este diferența dintre CSP și Modelul PPP de Referință, astfel cum se arată în figura de mai sus. Eficiență Economică pozitivă înseamnă că proiectul de referință din sectorul privat are o valoare a ieșirilor de numerar actualizată ajustată în raport cu riscurile mai mică pentru sectorul public, prin comparație cu CSP. Eficiența Economică pozitivă indică faptul că este probabil ca modelul de PPP să genereze valoare pentru guvern și, prin urmare, că guvernul ar trebui să continue cu achiziția PPP-ului.

Interpretarea și utilizarea rezultatelor

Rezultatele evaluării cantitative a Eficienței Economice arată Eficiența Economică pe care un PPP o oferă (în termeni monetari) prin comparație cu o opțiune tradițională de achiziție (în mod ipotetic). Trebuie remarcat faptul că evaluarea cantitativă a Eficienței Economice se bazează în mod semnificativ pe ipoteze legate de costuri, venituri și riscuri (atât evaluarea evenimentului de risc, cât și probabilitatea ca respectivul eveniment de risc să se materializeze efectiv). Formularea unor date de intrare corecte poate necesita foarte mult efort și poate fi ușor contestată, ceea ce face dificilă estimarea Eficienței Economice solide aferente proiectului de PPP.

Prin urmare, rezultatele evaluării cantitative a Eficienței Economice nu ar trebui să fie factorul decizional decisiv și ar trebui să fie doar *un* factor avut în vedere atunci când se decide dacă se procedează sau nu cu pregătirea unei achiziții bazate pe PPP.

Evaluarea cantitativă a Eficienței Economice ar trebui să ajute autoritatea contractantă cu următoarele aspecte:

- Indică ordinul de mărime al Eficienței Economice preconizate pentru opțiunea PPP. Fără a defini dacă o Eficiență Economică de 10% sau 12% este „bună”, rezultatele datelor de ieșire vor oferi informații privind capacitatea proiectului de a furniza sau nu Eficiență Economică. În cele din urmă, acest lucru ar trebui luat în considerare atunci când se decide dacă se procedează sau nu la o achiziție bazată pe PPP, dar nu ar trebui să constituie singurul factor avut în vedere.
- De asemenea, evaluarea cantitativă a Eficienței Economice poate oferi informații suplimentare care să susțină o anumită opțiune de PPP. Atunci când sunt comparate diferite opțiuni de PPP, evaluarea ar putea să identifice care opțiune ar fi cea mai Eficientă Economic pentru autoritatea contractantă.
- De asemenea, rezultatele evaluării cantitative a Eficienței Economice pot fi utilizate pentru a reveni în etapa inițială și pentru a arunca o nouă privire critică asupra modului în care este structurat proiectul de PPP. Dacă guvernul păstrează prea multe riscuri, iar evaluarea arată că proiectul asigură o Eficiență Economică insuficientă, ar putea fi explorată o alocare diferită a riscurilor pentru a îmbunătăți PPP-ul și, prin urmare, Eficiența Economică a acestuia. Prin urmare, evaluarea cantitativă a Eficienței Economice este și un instrument util folosit în cadrul procesului dinamic de structurare a unui proiect de PPP. De exemplu, testarea sensibilității rezultatului Eficienței Economice la diferite date de intrare privind costurile poate ajuta la identificarea riscurilor/a costurilor care este probabil să fie principalii factori care influențează Eficiența Economică în mod pozitiv, precum și la concentrarea atenției asupra acestora în ceea ce privește calitatea informațiilor necesare.

Termeni de Referință semnificativi pentru consultanții în tranzacții

Evaluarea cantitativă a Eficienței Economice ar trebui efectuată de consultanți în tranzacții cu experiență care să asiste autoritatea contractantă pe parcursul întregului proces de pregătire și de achiziție a PPP-ului. Următoarele elemente cu privire la evaluarea cantitativă a Eficienței Economice ar trebui incluse în Termenii de Referință pentru consultanții în tranzacții (în cazul în care evaluarea cantitativă a Eficienței Economice este necesară pentru proiect conform criteriilor menționate în secțiunea 3):

1. Pregătirea unei evaluări cantitative a Eficienței Economice (Value for Money) pentru proiect, în vederea comparării valorii actualizate nete ajustate în raport cu riscurile aferente opțiunii de achiziție publică a proiectului de către sectorul public cu opțiunea (opțiunile) PPP avută(e) în vedere. Evaluarea cantitativă a Eficienței Economice ar trebui să fie în concordanță cu parametrii prevăzuți în Ghidul Național privind Eficiența economică a proiectelor de PPP și ar trebui să conțină următoarele elemente:
 - a. Dezvoltarea unui model de bază (CSP de bază) în conformitate cu cerințele de rezultat ale proiectului;
 - b. Identificarea și evaluarea factorilor de neutralitate concurențială și adăugarea la CSP-ul de bază;

- c. Dezvoltarea unui CSP de ajustare în raport cu riscurile prin identificarea, evaluarea și alocarea tuturor riscurilor semnificative legate de proiect;
 - d. Dezvoltarea Modelului PPP de Referință (ajustat în raport cu riscurile) pe baza modelului financiar dezvoltat în cadrul Studiului de Fezabilitate & Fundamentare; și
 - e. Compararea costurilor ajustate în raport cu riscurile sectorului public ale CSP cu Modelul PPP de Referință și stabilirea eficienței economice al proiectului de PPP propus.
2. Sprijinirea autorității contractante în interpretarea rezultatelor evaluării cantitative a Eficienței Economice și utilizarea rezultatelor, dacă este cazul, pentru reevaluarea propunerii de alocare a riscurilor în proiect.
3. Dacă în cursul procedurii de dialog sunt propuse modificări ale proiectului, ca parte a etapei de atribuire a proiectului, reconfirmarea și actualizarea evaluării cantitative a Eficienței Economice (prin actualizarea atât a CSP cât și a Modelului PPP de Referință) și evaluarea impactului modificării propuse a Eficienței Economice a proiectului, dacă este solicitată de către autoritatea contractantă.
4. Actualizarea evaluării Eficienței Economice pe baza ofertei declarate câștigătoare, comparând oferta declarată câștigătoare cu CSP.

ANEXA Nr. 4

D5. Evaluarea & Alocarea Riscurilor

Metodologie și Ghid pentru Evaluarea și Alocarea
Riscurilor

REFORM/SC2021/077

Acest proiect este realizat cu finanțare de la Uniunea Europeană prin
Instrumentul de Suport Tehnic și cu cooperare din partea DG
REFORM a Comisiei Europene.

ABREVIERI

ACB	Analiză Cost-Beneficiu
EPEC	Centrul European de Expertiză în domeniul PPP-urilor
UMIP	Unitatea de Management al Investițiilor Publice
PPP	Parteneriat Public-Privat
CSP	Comparatorul Sectorului Public
VfM	Eficiența Economică (VfM)

CUPRINS

ABREVIERI

1. SCOPUL ACESTUI DOCUMENT

Scopul acestui Ghid

Ghid de lectură

Definiție

2. CONCEPTUL DE RISC ȘI DE ADMINISTRARE A RISCURILOR ÎN CADRUL UNUI PPP

Ce este riscul?

Administrarea riscurilor într-un PPP

3. PROCEDURA DE ADMINISTRARE A RISCURILOR

Diagrama procesului

Principii directe pentru gestionarea riscurilor

Abordarea pas cu pas a procedurii de administrare a riscurilor

ANEXA 1: ETAPA 1 – IDENTIFICAREA RISCURILOR, EVALUAREA PRELIMINARĂ ȘI ALOCAREA ACESTORA

1. Organizarea Listei de Riscuri

2. Identificarea Riscurilor aferente Proiectului

3. Evaluarea Preliminară a Riscurilor (Ghid)

4. Alocarea Riscurilor (Ghid)

5. Exemplu de Matrice Preliminară de Evaluare și Alocare a Riscurilor (Exemplu de Rezultate ale Etapei

1) 32

ANEXA 2: ETAPA 2A - EVALUAREA RISCURILOR & ALOCAREA PROPUȘĂ

1. Actualizarea listei de riscuri

2. Evaluarea riscurilor (Ghid)

3. Actualizarea alocării riscurilor (Ghid)

4. Evaluarea riscurilor și alocarea propusă (Exemplu de rezultat)

36

ANEXA 3: PLANUL DE GESTIONARE A RISCURILOR

1. Tipuri de măsuri de gestionare a riscurilor

2. Exemplu de matrice de atenuare a riscurilor

ANEXA 4: RISCURI SPECIFICE FIECĂRUI SECTOR ȘI ABORDĂRI DE ALOCARE

1. Diferențe de risc: Infrastructura economică și socială

2. Riscuri esențiale tipice pentru sectoarele prioritare

1. SCOPUL ACESTUI DOCUMENT

Scopul acestui Ghid

Acest Ghid își propune să le ofere autorităților publice și practicienilor în domeniul PPP-urilor din România o abordare și o metodologie concrete pentru managementul riscurilor în proiectele de PPP. Deși Ghidul poate fi utilizat și pentru proiecte de concesiune, obiectul acestui document este limitat la PPP-uri, având în vedere că (spre deosebire de alte sisteme juridice) legea română distinge între PPP-uri și concesiuni, astfel cum este descris mai jos. Cadrul stipulat în prezentul Ghid este bazat pe abordările privind evaluarea și alocarea riscurilor pe piețele de PPP la nivel global și a fost adaptat la contextul PPP-urilor din România.

Prezentul Ghid completează *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 39/2018 privind parteneriatul public-privat („Legea PPP”)* și trebuie urmat atunci când sunt analizate riscurile aferente unui proiect de PPP în toate etapele sale de maturitate (de exemplu, Studiu de Prefezabilitate, Studiu de Fezabilitate & Fundamentare și atribuirea ulterioară) și conține următoarele elemente:

- O definiție a riscului în contextul proiectelor de PPP și a rolului său în realizarea unor astfel de proiecte;
- O procedură detaliată de administrare a riscurilor (care implică identificarea, evaluarea, alocarea și gestiunea riscurilor) în contextul procesului de pregătire și achiziție a proiectelor de PPP și de concesiune în România, inclusiv îndrumări privind părțile responsabile pentru fiecare etapă a procedurii; și
- O metodologie și o abordare practice pentru realizarea procesului de gestionare a riscurilor, precum și o demonstrație a nivelului de detaliu care este adecvat pentru analiza riscurilor în fiecare etapă a procesului de PPP.

Cu toate acestea, prezentul Ghid:

- Nu furnizează matrici exhaustive și prescriptive de alocare a riscurilor pentru proiecte sau sectoare specifice. După cum se va explica pe parcursul prezentului Ghid, alocarea riscurilor depinde, în cele din urmă, de circumstanțele și caracteristicile specifice ale fiecărui proiect. Deși există modalități de alocare a riscurilor recomandate pentru proiectele de PPP, acestea pot fi utilizate numai ca un punct de plecare în gestionarea riscurilor; sau
- Nu înlocuiește activitatea de analiză detaliată a riscurilor care trebuie efectuată de Autoritatea Contractantă, împreună cu consultanții săi în tranzacții/cu consultanții săi externi și cu PIMU, analiză care va fi necesară pentru orice proiect de PPP care urmează să fie atribuit.

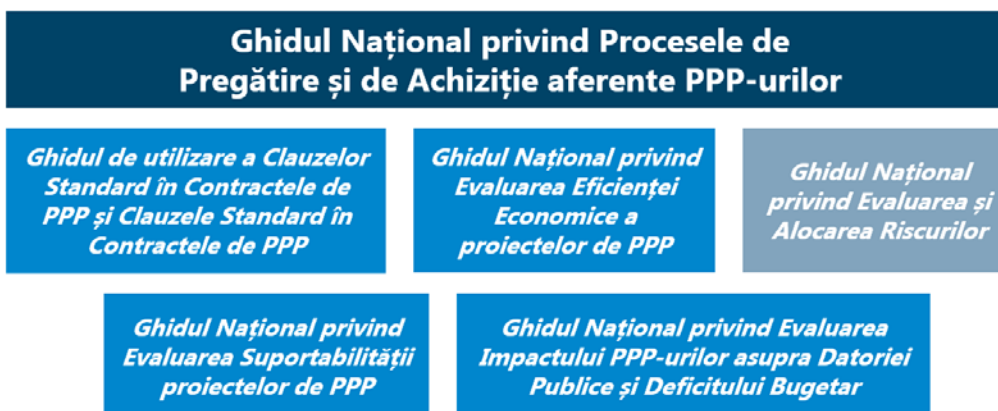
Ghid de lectură

Capitolul 2 descrie conceptele, definițiile și scopul riscului în procesul de pregătire a proiectelor de PPP și de concesiune. **Capitolul 3** descrie procedura de analiză a riscurilor și detaliază etapele necesare pe tot parcursul procesului de pregătire și de achiziție a PPP-urilor și a concesiunilor în ceea ce privește riscurile.

Anexele 1–3 conțin **metodologii și instrumente** care au menirea de a determina abordarea diferitelor componente ale procedurii de gestionare a riscurilor. De asemenea, ele oferă **exemple de rezultate** relevante pentru fiecare etapă a procedurii prezentate în Capitolul 3. **Anexa 4** conține o prezentare generală a principalelor diferențe de risc și a riscurilor critice cel mai des întâlnite în cele trei domenii prioritare în care se urmărește dezvoltarea de PPP-uri în România: transport, sănătate și educație.

Prezentul ghid face parte din *Ghidul Național privind procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor* și trebuie lecturat în strânsă legătură cu procedurile și cu metodologia incluse în setul de documente care fac parte din acest Ghid (a se vedea Figura 1).

Figura 1: Toate documentele de orientare care fac parte din Ghidul Național privind procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor

Definiție

În prezentul document, termenul de **Parteneriat Public-Privat (PPP)** înseamnă: „Un contract pe termen lung încheiat între o autoritate publică și o societate din sectorul privat pentru furnizarea unei infrastructuri sau a unui serviciu public care se află în responsabilitatea unei autorități publice, care transferă un risc substanțial către partea privată, include furnizarea de finanțare din surse private și se concentrează mai degrabă pe specificațiile privind rezultatele proiectului decât pe datele de intrare aferente proiectului, legate de un sistem de plată bazat pe performanță.”¹

Legea română distinge între: (i) **PPP-uri** și: (ii) alte contracte încheiate pe termen lung (adică mai mult de 5 ani) care implică fie executarea de lucrări și operarea bunului (bunurilor) rezultat(e) din lucrările respective, fie furnizarea de servicii. Aceste alte contracte pe termen lung sunt clasificate drept **contracte de Achiziție Publică** sau drept **Concesiuni**, în funcție de felul în care o parte semnificativă a riscului de operare este transferată sau nu partenerului privat. PPP-urile sunt definite în și sunt guvernate de Ordonanța de Urgență a Guvernului Nr. 39/2018 privind Parteneriatul Public-Privat („**Legea PPP**”), contractele de Achiziție Publică sunt guvernate de Legea Nr. 98/2016 privind achizițiile publice (sau de Legea nr. 99/2016 privind achizițiile publice sectoriale), iar Concesiunile sunt guvernate de Legea Nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii („**Legea Concesiunilor**”). Contractele de PPP sunt atribuite în conformitate cu Legea Nr. 98/2016 (sau cu Legea Nr. 99/2016) sau în conformitate cu Legea Nr. 100/2016.

În timp ce, în mod tradițional, alte țări europene nu disting între PPP-uri și Concesiuni (deoarece Concesiunile sunt considerate o formă de PPP), Legea PPP distinge în mod specific între PPP și alte contracte încheiate pe termen lung (precum Concesiunile). Pentru a determina dacă este aplicabilă Legea PPP, aceasta impune ca Studiul de Fundamentare să demonstreze că „...mai mult de jumătate din veniturile care urmează să fie obținute de către societatea de proiect din utilizarea bunului/bunurilor sau operarea serviciului public ce formează obiectul proiectului provin din plăți efectuate de către partenerul public sau de către alte entități publice în beneficiul partenerului public.”² Studiul de Fundamentare care determină dacă un anumit proiect se califică sau nu ca PPP trebuie să determine și dacă proiectul implică transferul unei părți semnificative a riscului de operare către partenerul privat.

În cazul în care jumătate sau mai mult din venituri provin din plăți efectuate de utilizatori și sunt îndeplinite toate celelalte condiții prevăzute de Legea Concesiunilor (în particular, condiția ca o parte semnificativă a riscului de operare să fie transferată către partenerul privat), atunci proiectul va fi definit drept o Concesiune.

¹ Definiție bazată pe definiția unui PPP de către EPEC

² Legea PPP, articolul 2

Având în vedere că cerințele privind evaluarea și alocarea riscurilor sunt aceleași atât pentru PPP-uri cât și pentru Concesiuni, nu se va mai face nicio distincție în acest sens pe parcursul prezentului Ghid. Astfel, ori de câte ori se face referire la PPP-uri, astfel cum sunt ele definite de Legea PPP, Ghidul poate fi relevant și pentru Concesiuni, astfel cum sunt ele definite de Legea Concesiunilor.

2. CONCEPTUL DE RISC ȘI DE ADMINISTRARE A RISCURILOR ÎN CADRUL UNUI PPP

Ce este riscul?

2.1.1 Definirea riscurilor aferente unui proiect de PPP

În contextul unui proiect de PPP, riscul reprezintă diferența dintre un anumit rezultat preconizat al proiectului și rezultatul real obținut în mod efectiv de pe urma proiectului. De exemplu, *Riscul de cerere*, unul dintre riscurile cele mai importante într-un proiect de PPP, se referă la diferența dintre utilizarea prognozată a unui anumit proiect (determinată, în mod uzual, în etapa Studiului de Fezabilitate & Fundamentare) și utilizarea efectivă a proiectului respectiv (care se realizează după finalizarea construcției și în etapa de operare a proiectului).

Un proiect de PPP poate fi privit ca un pachet de riscuri multiple de acest tip.³

Dintr-o perspectivă holistică asupra proiectului, riscul poate fi privit ca diferența dintre *valoarea totală realizată de pe urma proiectului* și *valoarea previzionată a acestuia*, luând în considerare valoarea acumulată care îi revine fiecărei părți interesate: clienții sau utilizatorii proiectului, administrația publică sau Autoritatea Contractantă, partenerul privat care înființează societatea de proiect și alte părți interesate. Riscul unei părți interesate într-un proiect este reprezentat de variația imprevizibilă a valorii interesului lor în proiect.⁴

2.1.2 Riscuri tipice în cadrul unui PPP

Riscurile relevante pentru un anumit proiect de PPP pot varia de la un proiect la altul și pot depinde de factori specifici proiectului, cum ar fi: sectorul în care este realizat, condițiile de piață în care va funcționa, amplasarea fizică a proiectului (și caracteristicile amplasamentului respectiv) și părțile interesate implicate în proiect.

Totuși, unele riscuri sunt bine documentate ca fiind riscuri tipice care sunt relevante pentru un proiect de PPP. Aceste riscuri pot include următoarele:

Tabelul 1: Exemple de Riscuri aferente Proiectelor de PPP⁵

Risc	Rezumat descriptiv
Teren/Amplasament	Achiziția (de terenuri) și asigurarea accesului liber la amplasament în vederea construcției
Autorizații	Licențe și autorizații necesare conform legii
Proiectare	Conformarea cu standardele / cerințele aferente proiectului
Construcție	Adecvarea la scop, răspunderea pentru vicii
Operare	Conformarea cu standardele / cerințele privind rezultatele așteptate, indicatorii-cheie de performanță (KPI)
Întreținere	Protecția pe durata de viață proiectată reziduală (sau respectarea standardelor de întreținere astfel încât bunul să fie utilizabil pe toată durata sa de viață proiectată)
Condiție reziduală	Conformarea cu standardul minim la sfârșitul contractului de PPP
Mediu	Poluarea, contaminarea solului, materiale periculoase
Social	Interferențe din partea terților
Cerere	Dimensiunea cererii și prețurile

³ Ghidul EPEC privind Parteneriatul Public-Privat, Capitolul 3: Subiecte. BEI, 2021.

⁴ Sursa: Timothy C. Irwin, 2007. „*Garanții guvernamentale: Alocarea și Evaluarea Riscurilor în Proiectele de Infrastructură cu Finanțare Privată*”, Publicații ale Băncii Mondiale, Banca Mondială, numărul 6638, decembrie.

⁵ Ghidul EPEC privind Parteneriatul Public-Privat, Capitolul 3: Subiecte. BEI, 2021.

Tehnologie nouă	Perturbarea practicilor consacrate, costuri
------------------------	---

Anexa 1 conține o listă mai detaliată a riscurilor aferente proiectului.

Prezentul ghid se va concentra pe oferirea de îndrumări privind momentul și modul de realizare a procedurii de administrare a riscurilor (a unor riscuri precum cele de mai sus) în cadrul ciclului de viață al proiectului de PPP. De asemenea, având în vedere că administrarea riscurilor în contextul unui proiect de PPP este un subiect relativ bine documentat, prezentul ghid va face trimitere la referințe și la instrumente existente care pot fi utilizate ca ajutoare în procedura de administrare a riscurilor.

2.1.3 Alte definiții

În vederea asigurării unei interpretări uniforme a prezentului ghid, următorii termeni care sunt utilizați frecvent în acest ghid sunt definiți astfel:

- **Administrarea riscurilor** în contextul prezentului ghid se referă la întregul proces de administrare a riscurilor *care decurg dintr-un proiect de PPP*. Acest proces acoperă: identificarea riscurilor, evaluarea riscurilor, alocarea riscurilor, gestiunea riscurilor și monitorizarea riscurilor. Toate aceste etape sunt definite mai detaliat în Secțiunea 2.2, în timp ce Secțiunea 3 detaliază când și cum ar trebui întreprinsă fiecare etapă în contextul procesului de PPP.
- **Registrul riscurilor** se referă la rezultatul consolidat al procesului de administrare a riscurilor. Un registru al riscurilor complet va conține: lista și descrierea riscurilor care sunt relevante pentru un anumit proiect de PPP, evaluarea fiecărui risc (și anume determinarea gradului de importanță a fiecărui risc în parte), alocarea fiecărui risc și strategiile/planurile de acțiune în vederea gestionării riscurilor.

Administrarea riscurilor într-un PPP

2.1.4 Scopul administrării riscurilor

Administrarea riscurilor este esențială pentru dezvoltare oricărui proiect. Deși administrarea riscurilor nu este specifică proiectelor achiziționate sub formă de PPP, ea este deosebit de relevantă pentru astfel de proiecte, având în vedere că gradul mai ridicat de transfer al riscurilor către un partener privat constituie o caracteristică esențială a proiectelor de PPP și un motiv pentru care este realizat PPP-ul.

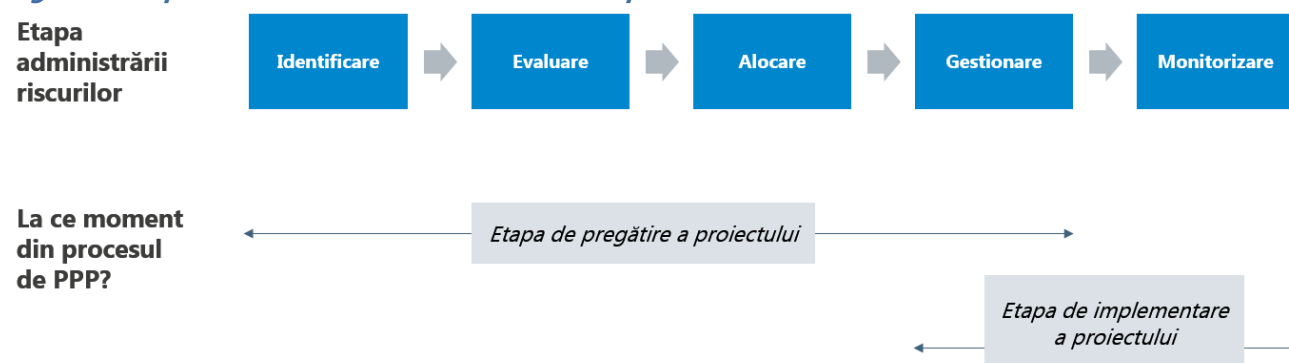
În orice proiect de PPP, procedura de administrare a riscurilor are următoarele scopuri:

- Oferă îndrumare Autorității Contractante în vederea elaborării structurii optime a proiectului, deoarece procedura de administrare a riscurilor presupune evaluarea modului în care riscurile pot fi echilibrate în mod corespunzător între partenerul privat și Autoritatea Contractantă;
- Formează baza contractului de PPP și termenii și condițiile finale în conformitate cu care se va desfășura proiectul, care determină apoi modul în care ambele părți la contractul de PPP vor stabili prețul implicării lor în proiect (de exemplu, costul de oportunitate al capitalului propriu al partenerului privat sau al sponsorului proiectului, disponibilitatea și condițiile de împrumut de la creditori și/sau orice subvenție, garanție sau contribuție din partea Autorității Contractante). O structură de proiect echilibrată conduce la o stabilire optimă a prețurilor de către ambii parteneri și minimizează riscul renegocierii contractului de PPP într-o etapă ulterioară a proiectului;
- Informează factorii de decizie politică cu privire la riscurile semnificative care pot apărea în cadrul procesului de realizare a proiectului, permițându-i astfel sectorului public să se pregătească în mod corespunzător pentru achiziția și implementarea unui proiect de PPP;
- Oferă informații în vederea structurării și evaluării viitoarelor proiecte de PPP; și, mai important,
- Determină atât evaluarea cât și atingerea Eficienței Economice (VfM) aferente unui PPP. Procedura de administrare a riscurilor, în special alocarea riscurilor, influențează alegerea de a achiziționa sau nu un

proiect sub formă de PPP (adică evaluarea Eficienței Economice). Odată efectuată alegerea respectivă, procedura de administrare a riscurilor determină și dacă Eficiența Economică preconizată va fi atinsă efectiv pe parcursul derulării proiectului.

2.1.5 Etapele administrării riscurilor

Figura 2: Etapele administrării riscurilor în cadrul procesului de PPP

Procedura de administrare a riscurilor constă, în general, în următoarele etape care trebuie efectuate în cadrul ciclului de viață al proiectului de PPP⁶:

- **Identificarea riscurilor** implică enumerarea tuturor riscurilor care ar putea fi relevante pentru proiectul respectiv și pentru părțile interesate pe întreaga durată de viață a proiectului, precum și descrierea fiecărui risc și a modului în care acesta este relevant pentru proiect. Riscurile pot apărea în etapa de pre-construcție, în timpul construcției și/sau în timpul operării până la sfârșitul duratei proiectului de PPP.
- **Evaluarea riscurilor** presupune identificarea, pe baza registrului riscurilor, a celor mai importante riscuri aferente proiectului. Aceasta implică prioritizarea riscurilor care trebuie abordate, pe baza probabilității de materializare și a impactului materializării lor. În măsura în care proiectul necesită o evaluare cantitativă a Eficienței Economice, cuantificarea ajustărilor de risc ce vor fi încorporate în evaluarea cantitativă a Eficienței Economice va fi efectuată tot în această etapă;

Pentru o mai bună orientare cu privire la evaluarea cantitativă a Eficienței Economice, vă rugăm să consultați Ghidul Național privind Eficiența Economică a proiectelor de PPP (VfM)

- **Alocarea riscurilor** presupune atribuirea riscurilor părții care este cea mai în măsură să le gestioneze. Riscurile pot fi atribuite Autorității Contractante, partenerului privat sau pot fi împărțite între cei doi.
- **Gestionarea riscurilor** urmărește să reducă probabilitatea ca un risc să se materializeze, sau să reducă consecințele unui risc în cazul în care el se materializează. Această etapă implică identificarea posibilelor măsuri de gestionare a riscurilor, care reprezintă acțiuni ce pot proveni de la Autoritatea Contractantă, măsuri care pot fi încorporate în contractul de PPP, sau instrumente de atenuare a riscurilor pentru terți care pot fi asigurate de partea desemnată să gestioneze riscul.
- **Monitorizarea riscurilor** implică revizuirea și actualizarea continuă a registrului riscurilor, întocmit inițial în etapa de pregătire și achiziție a proiectului, pe tot parcursul duratei de viață a PPP-ului.

Este important de reținut că, deși există o succesiune a etapelor de gestionare a riscurilor (în sensul că etapa anterioară trebuie realizată înainte ca următoarea să poată fi întreprinsă), procesul trebuie privit ca unul **iterativ**. Identificarea, evaluarea, alocarea și gestionarea riscurilor sunt realizate toate în mod iterativ în etapa de pregătire și de achiziție a proiectului, în timp ce gestionarea și monitorizarea riscurilor sunt realizate, tot în mod iterativ, în etapa de implementare a proiectului. Secțiunea 3 conține mai multe detalii cu privire la procedura de

⁶ Ghidul EPEC privind Parteneriatul Public-Privat, Capitolul 3: Subiecte. BEI, 2021.

administrare a riscurilor în contextul etapelor aferente procesului de PPP din România, precum și cu privire la modul în care trebuie realizată fiecare etapă de administrare a riscurilor.

Totodată, este important de menționat că prezentul ghid se concentrează pe riscurile aferente **proiectului** care se pot materializa ca urmare a implementării proiectului sub formă de **PPP** (adică riscurile aferente proiectelor de PPP) și care trebuie deci alocate între Autoritatea Contractantă și partenerul privat în vederea implementării optime a proiectului de PPP.

Totuși, dincolo de aceste riscuri aferente proiectelor de PPP, o entitate din administrația publică care dorește să dezvolte orice proiect (fie sub formă de PPP, fie în vreun alt mod) se confruntă cu un set mai larg de riscuri instituționale care nu intră în sfera prezentului ghid. Acestea includ riscuri precum capacitatea administrației publice, riscul legat de personal și de management, riscul de reputație, gradul de pregătire din punct de vedere al cadrului legal și de reglementare și riscul general legat de mediul de afaceri. Astfel de riscuri pot apărea în orice moment pe parcursul etapelor de pregătire și de implementare a proiectului și trebuie luate în considerare și administrate de Autoritatea Contractantă, independent de, însă în paralel cu riscurile aferente proiectelor de PPP acoperite de prezentul ghid.

2.1.6 Cine realizează procedura de administrare a riscurilor?

Proprietarul final al procedurii de administrare a riscurilor într-un PPP este **Autoritatea Contractantă**, care păstrează responsabilitatea principală pentru toate etapele procedurii de administrare a riscurilor descrise mai sus. La nivelul Autorității Contractante, este probabil să existe o echipă dedicată gestionării respectivului proiect de PPP. Această echipă are, în ultimă instanță, responsabilitatea de a se asigura că proiectul trece prin procedura de administrare a riscurilor și de a menține actualizat registrul riscurilor pe parcursul acestei proceduri.

În vederea asigurării de asistență în procesul de dezvoltare a PPP-urilor, este o bună practică ca Autoritatea Contractantă să angajeze o **echipă de consultanți sau consilieri** specializați care să ajute cu studiul, pregătirea și achiziționarea PPP-ului. Astfel de consultanți realizează, de obicei, etapele de identificare, evaluare, alocare și gestionare a riscurilor în cadrul procedurii de administrare a riscurilor, în strânsă consultare cu Autoritatea Contractantă și cu agenția centrală pentru PPP-uri, sau **UMIP**. Întrucât UMIP va avea o largă expunere și implicare în toate tranzacțiile de PPP din România, aceasta va dezvolta în timp o bază de cunoștințe privind bunele practici aplicate în toate proiectele și sectoarele, inclusiv în legătură cu administrarea riscurilor. În timp, UMIP va putea să împărtășească aceste cunoștințe diverselor autorități contractante care plănuiesc să dezvolte PPP-uri și le va putea oferi îndrumare acestor autorități pe tot parcursul procedurii de administrare a riscurilor.

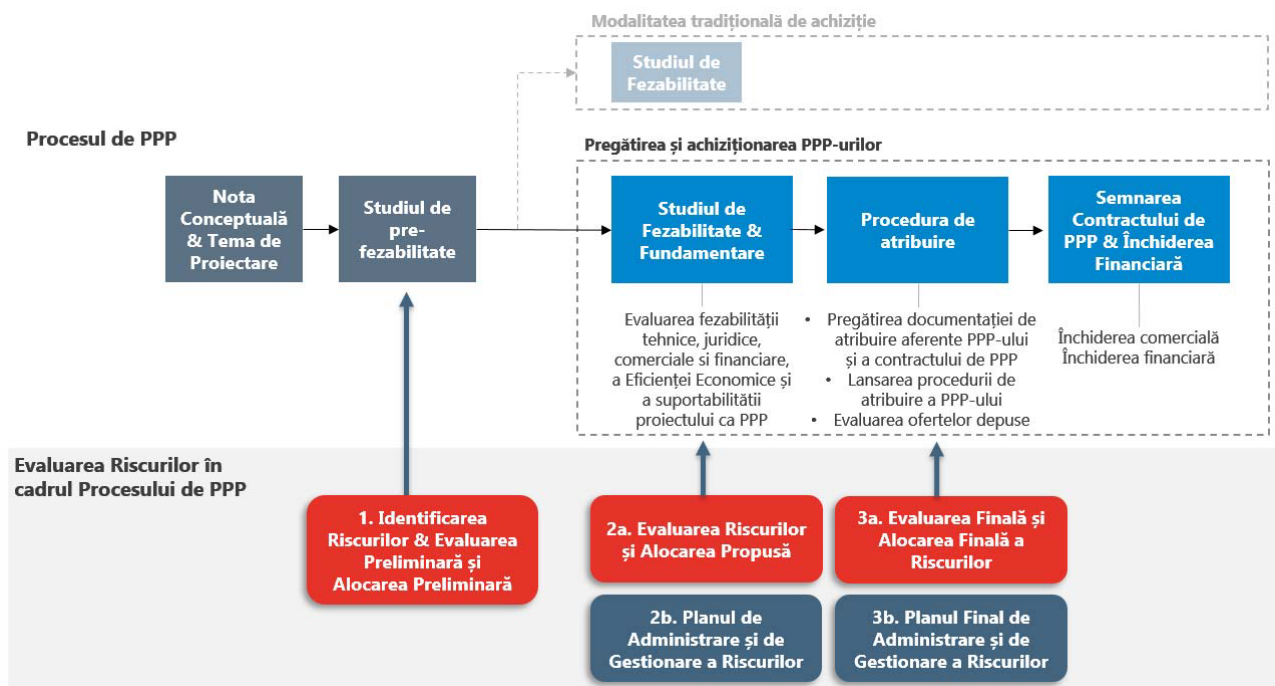
Pentru mai multe îndrumări cu privire la cadrul instituțional aferent PPP-urilor și la rolul fiecărei părți într-un PPP, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor*.

3. PROCEDURA DE ADMINISTRARE A RISCURILOR

Diagrama procesului

Administrarea riscurilor face parte din procesul de pregătire și de achiziție a proiectului de PPP, precum și din implementarea ulterioară a proiectului după semnarea contractului de PPP. Prezentul ghid se concentrează însă pe acea parte din procedura de administrare a riscurilor realizată în etapa de pregătire și de achiziție a proiectului (adică anterior semnării contractului de PPP). Nivelul de administrare a riscurilor în fiecare etapă corespunde etapei din procesul de PPP în care se găsește proiectul. Pe măsură ce un proiect este studiat mai în detaliu și sunt generate mai multe informații despre acesta, rezultatele administrării riscurilor (descrise în secțiunile următoare) devin, la rândul lor, mai detaliate și mai concrete. Activitățile și evaluările conexe desfășurate în cadrul procesului de pregătire și achiziție a PPP-ului – cum ar fi evaluarea fezabilității tehnice, evaluarea suportabilității, structurarea proiectului și a procesului de achiziție și colectarea de păreri de la părțile interesate – toate acestea informează procedura de administrare a riscurilor.

Figura 3: Prezentare generală a Procedurii de Evaluare și Alocare a riscurilor aferente PPP-urilor

În general, administrarea riscurilor începe cu (**Etapa 1**) identificarea riscurilor aferente proiectului și cu realizarea, la un nivel foarte general, a evaluării și alocării acestor riscuri în *etapa studiului de prefezabilitate*. Pe măsură ce proiectul trece de la etapa de prefezabilitate la etapele de *Fezabilitate & Fundamentare* și de *atribuire*, evaluarea și alocarea riscurilor (**Etapa 2a**), precum și planul corespunzător de gestionare a riscurilor (**Etapa 2b**) sunt dezvoltate în mod progresiv. Evaluarea și alocarea riscurilor, precum și planul de gestionare a riscurilor, sunt finalizate înainte de lansarea procedurii de atribuire (**Etapele 3a și 3b**). Matricea finală de evaluare și de alocare a riscurilor este cristalizată în proiectul final al contractului de PPP, care devine baza pentru ofertele care sunt depuse. În cele din urmă, atunci când un proiect ajunge în etapa de implementare, procesul de administrare a riscurilor continuă cu monitorizarea riscurilor. Acest proces se întinde pe toată durata contractului de PPP, iar cele două părți din contract (și anume, Autoritatea Contractantă și partenerul privat) păstrează responsabilitatea de a monitoriza în permanență riscurile care se pot materializa în orice moment. Este important de reținut faptul că, în orice moment, pe toată durata contractului de PPP, pot fi identificate riscuri noi sau pot fi eliminate unele

riscuri. Prin urmare, procedura de administrare a riscurilor este continuă și se realizează în mod activ pe tot parcursul duratei de viață a proiectului.

Principii directoare pentru gestionarea riscurilor

Elaborarea evaluării și alocării riscurilor ar trebui să respecte următoarele principii:

- Calendarul și nivelul de detaliu ale administrării riscurilor trebuie să fie **proporționale** cu procedura: ca și în cazul evaluării Eficienței Economice (și al altor componente integrate în Studiul de Fezabilitate & Fundamentare), nivelul de detaliu al evaluării trebuie să se potrivească cu stadiul de dezvoltare a proiectului, cu dimensiunea și cu complexitatea proiectului și cu calitatea informațiilor disponibile. Pe măsură ce proiectul avansează în procesul de pregătire și de achiziție a PPP-ului, evaluările de risc corespunzătoare devin, la rândul lor, în mod progresiv, mai detaliate;
- Evaluarea și alocarea riscurilor trebuie să fie **adecvate**: Autoritatea Contractantă, cu asistență din partea UMIP, ar trebui să evalueze în mod obiectiv riscurile în raport cu capacitatea sa și a sectorului privat de a administra fiecare risc, în funcție de amploarea fiecăruia dintre acestea. PPP-ul nu este un mijloc prin care sectorul public să transfere toate riscurile către sectorul privat; mai degrabă, un PPP eficient ia în considerare în mod adecvat capacitatea fiecărei părți de a gestiona fiecare risc aferent proiectului în modul cel mai eficient din punct de vedere economic și alocă în mod echitabil riscurile pe baza acestei capacități.
- În forma lor finală, evaluarea și alocarea riscurilor trebuie să fie **complete și clare**: în măsura în care este posibil, evaluarea și alocarea finală a riscurilor trebuie să cuprindă o listă completă/exhaustivă a riscurilor care pot apărea în cadrul proiectului. Aceasta este esențială, deoarece evaluarea și alocarea finală a riscurilor vor influența contractul de PPP care, în măsura posibilităților, trebuie să acopere într-o măsură cât mai mare și scenariile posibile care pot apărea pe parcursul duratei concesiunii pe termen lung. Totodată, evaluarea și alocarea finală a riscurilor trebuie să fie, de asemenea, clare. Dacă există riscuri care trebuie împărțite între partenerul public și cel privat, limitele acestei partajări și mecanismul prin care vor fi împărțite riscurile trebuie documentate în mod clar; și
- Evaluarea, alocarea și gestionarea riscurilor trebuie să **ofere orientare** pentru viitoarea implementare a PPP-ului: procesul de evaluare și de alocare a riscurilor trebuie să îndrume și să pregătească în mod corespunzător sectorul public, în special Autoritatea Contractantă, pentru implementarea proiectului după ce acesta a fost achiziționat sub formă de PPP. O evaluare și alocare profesionistă a riscurilor deschide calea pentru planurile amănunțite de gestionare a riscurilor care, la rândul lor, ar trebui să ajute Autoritatea Contractantă să își îndeplinească obligațiile aferente proiectului și, în cele din urmă, să implementeze contractul de PPP.

În secțiunile următoare vor fi prezentate mai detaliat activitățile specifice de evaluare a riscurilor identificate în fiecare etapă a procesului de pregătire și de achiziție a PPP-ului.

Abordarea pas cu pas a procedurii de administrare a riscurilor

3.1.1 Etapa 1 – Identificarea Riscurilor & Evaluarea și Alocarea Preliminară a acestora

În etapa de Prefezabilitate, Autoritatea Contractantă va realiza, cu caracter preliminar, identificarea, evaluarea și alocarea riscurilor. Acest exercițiu va contribui la fundamentarea Scanării potențialului de implementare sub formă de PPP (a se vedea *Ghidul Național privind Evaluarea Eficienței Economice a Proiectelor de PPP*) și îi va permite Autorității Contractante (1) să identifice riscurile relevante aferente proiectului pe durata proiectului pe termen lung (*identificarea riscurilor*, adică stabilirea unei liste de riscuri relevante pentru proiect), (2) să evalueze amploarea fiecăruia dintre aceste riscuri (*evaluarea riscurilor*) și (3) să identifice care riscuri ar putea fi alocate sectorului privat și care riscuri ar trebui să rămână în responsabilitatea Autorității Contractante (*alocarea riscurilor*). Prin intermediul acestui exercițiu, Autoritatea Contractantă își poate face o idee dacă proiectul este capabil să furnizeze Eficiență Economică (a se vedea Partea E din Listele de Verificare pentru Evaluarea Calitativă a Eficienței Economice – Anexa 1 la *Ghidul Național privind Evaluarea Eficienței Economice a Proiectelor de PPP* (Scanarea potențialului de implementare sub formă de PPP)). În cele din urmă, Eficiența Economică a unui PPP

rezultă din transferul unor riscuri aferente proiectului către sectorul privat, presupunând că acesta din urmă este capabil să le gestioneze mai eficient decât Autoritatea Contractantă.

Dacă Studiul de Prefezabilitate indică PPP-ul ca fiind o strategie de achiziție potențial adecvată pentru proiect, iar proiectul trece la următoarea etapă de pregătire a PPP-ului, evaluarea și alocarea preliminară a riscurilor va fi dezvoltată în continuare pe baza noilor informații rezultate din Studiul de Fezabilitate și de Fundamentare. Rezultatul final al acestui proces (care este dezvoltat pas cu pas, pe măsură ce proiectul trece prin diferite etape de dezvoltare și de achiziție) este denumit **registru riscurilor**, care este instrumentul principal al procedurii de administrare a riscurilor. Registrul riscurilor va conține lista riscurilor, descrierea fiecărui risc, evaluarea și prioritizarea riscurilor, alocarea riscurilor și strategiile de gestionare a riscurilor.

Ce?	Etapă 1 – Identificarea Riscurilor & Evaluarea și Alocarea Preliminară a acestora
Când?	Ca parte a Studiului de Prefezabilitate
Care este obiectivul?	Efectuarea unei evaluări la un nivel general a riscurilor aferente proiectului și identificarea unei alocări ipotetice a riscurilor respective pentru proiect
Cum?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Întocmiți o listă inițială a celor mai relevante riscuri aferente proiectului (pe baza instrumentelor de evaluare a riscurilor existente și utilizate pe scară largă în cadrul PPP-ului; vă rugăm consultați Anexa 1 pentru referință) 2. Formați-vă o viziune inițială asupra magnitudinii fiecărui risc în contextul proiectului (și anume: Cât de relevant este fiecare risc pentru proiect?) și identificați care sunt cel mai probabil riscurile fundamentale pentru proiect (vă rugăm consultați Anexa 1 pentru referință) 3. Alocați riscurile esențiale fie Autorității Contractante/sectorului public, fie sectorului privat (pe baza informațiilor disponibile în etapa Studiului de Prefezabilitate). În această etapă pot exista mai multe opțiuni disponibile pentru alocarea fiecărui risc. (vă rugăm consultați Anexa 1 pentru referință)
Cine este responsabil?	<p>Autoritatea Contractantă, cu îndrumare din partea UMIP (pe baza celor mai bune practici internaționale existente în materie de alocare a riscurilor. Vă rugăm consultați Anexa 1 pentru îndrumare).</p> <p>Rețineți că în acest stadiu decizia de a continua cu implementarea unui proiect sub formă de PPP nu a fost încă luată și, ca atare, este puțin probabil să fi fost deja angajați consultanți. Consultanții vor fi implicați, cel mai probabil, începând cu Etapa 2.</p>
Care sunt efectele?	<p>Împreună cu Scanarea potențialului de implementare sub formă de PPP, această evaluare și alocare preliminară a riscurilor va contribui la fundamentarea deciziei de a sprijini evaluarea și dezvoltarea ulterioară a proiectului ca PPP potențial.</p> <p>Dacă proiectul trece la etapa următoare, evaluarea și alocarea ipotetică a riscurilor (opțiuni) vor fi revizuite și reevaluate mai amănunțit în etapa Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.</p>
Care este rezultatul?	Matricea Preliminară de Identificare, Evaluare și Alocare a Riscurilor (a se vedea Anexa 1 pentru îndrumări privind modul de realizare a Etapei 1 și un exemplu de rezultat)

3.1.2 Etapa 2 – Evaluarea Riscurilor și Alocarea Propusă

Cea de-a doua etapă a procedurii de administrare a riscurilor este realizată în contextul Studiului de Fezabilitate & Fundamentare în sine. Celelalte componente ale Studiului de Fezabilitate & Fundamentare (și activitățile întreprinse în cadrul său) vor informa evaluarea riscurilor și alocarea propusă. La rândul lor, evaluarea și alocarea riscurilor vor constitui și o componentă a Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.

Prezentul ghid descrie toate cerințele pentru evaluarea și alocarea riscurilor unui proiect în etapa Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.

Pentru toate celelalte cerințe aferente Studiului de Fezabilitate & Fundamentare (care nu sunt direct legate de evaluarea și alocarea riscurilor), vă rugăm să consultați Ghidul Național privind procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor.

Punctul de plecare pentru evaluarea și alocarea riscurilor în Etapa 2 este rezultatul din Etapa 1 – Matricea Preliminară de Identificare, Evaluare și Alocare a Riscurilor. Matricea ipotetică de evaluare și alocare a riscurilor din Etapa 1 va trebui revizuită și actualizată, având în vedere noile informații provenite din următoarele alte componente ale Studiului de Fezabilitate & Fundamentare:

- Evaluarea fezabilității tehnice;
- Evaluarea pieței/cererii;
- Evaluări de mediu, sociale și de gen;
- Evaluarea suportabilității financiare; și
- Consultarea pieței.

Pe lângă componentele Studiului de Fezabilitate & Fundamentare, rezultatul din această etapă va fi influențat și de procedura instituțională mai largă de administrare a riscurilor de la nivelul Autorității Contractante (astfel cum este descris în Secțiunea 2.1.5). Odată stabilite elementele susmenționate, devine posibilă realizarea unei evaluări mai cuprinzătoare a riscurilor, care va oferi apoi o bază pentru o propunere mai bine informată de alocare a riscurilor între Autoritatea Contractantă și partenerul privat. Această propunere de alocare a riscurilor este cea cu care Autoritatea Contractantă va „ieși pe piață” (adică alocarea propusă a riscurilor este preluată în proiectul de contract de PPP, pe care Autoritatea Contractantă îl pune la dispoziția potențialilor ofertanți în etapa procedurii de atribuire a PPP-ului).

Ce?	Etapa 2a – Evaluarea Riscurilor și Alocarea Propusă
Când?	Ca parte a Studiului de Fezabilitate & Fundamentare
Care este obiectivul?	Efectuați o evaluare cuprinzătoare a riscurilor aferente proiectului și formulați alocarea propusă (adică, scoasă pe piață) a riscurilor aferente proiectului
Cum?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Examinați rezultatele din Etapa 1. Există riscuri noi aferente proiectului care nu au fost luate în considerare inițial dar care acum sunt aparent relevante pentru proiect (pe baza componentelor Studiului de Fezabilitate & Fundamentare enumerate mai sus)? Adăugați riscurile nou identificate. 2. Revizuiți evaluarea inițială a riscurilor din Etapa 1. Există riscuri care sunt aparent mai mult (sau mai puțin) semnificative? Actualizați matricea de risc pentru a include noi informații / constatări despre proiect rezultate din Studiului de Fezabilitate & Fundamentare și care vor defini mai clar fiecare risc în contextul proiectului. Un sistem

	<p>mai detaliat de clasificare a riscurilor poate ajuta la identificarea celor mai semnificative riscuri aferente proiectului (vă rugăm consultați Anexa 2).</p> <p>3. Reevaluați alocarea preliminară a riscurilor din Etapa 1. Având în vedere noile informații obținute din componentele Studiului de Fezabilitate & Fundamentare, precum și opiniile inițiale obținute de pe piață (adică dintr-un proces inițial de consultare a pieței, care se realizează de obicei ca parte a etapei Studiului de Fezabilitate & Fundamentare, pe baza celor mai bune practici internaționale), cum ar trebui alocat acum fiecare risc în mod corect și realist? În această etapă, alocarea riscurilor ar trebui să fie mai precisă și mai clară. În cazul în care anumite riscuri urmează să fie împărțite între Autoritatea Contractantă și partenerul privat, această versiune a evaluării și alocării riscurilor ar trebui să definească în mod clar modul în care vor fi împărțite riscurile.</p>
Cine este responsabil?	Autoritatea Contractantă, cu îndrumare din partea UMIP
Care sunt efectele?	O alocare clară a riscurilor, care informează structura proiectului, proiectul contractului de PPP și analiza cantitativă a Eficienței Economice realizată în paralel cu această etapă
Care este rezultatul?	Matricea de Evaluare a Riscurilor și de Alocare Propusă (Anexa 2), care va face parte din Studiului de Fezabilitate & Fundamentare

3.1.3 Etapa 2b - Strategia de Gestionare a Riscurilor

În paralel cu realizarea Etapei 2a – Evaluarea Riscurilor și Alocarea Propusă a Riscurilor, Autoritatea Contractantă trebuie să elaboreze și o strategie inițială de gestionare a riscurilor. Odată ce alocarea propusă a riscurilor este întocmită în Etapa 2a, Autoritatea Contractantă ar trebui să aibă o idee clară despre potențialele riscuri aferente proiectului pentru a căror gestiune va fi responsabilă pe toată durata proiectului de PPP.

Strategia de gestionare a riscurilor este un exercițiu care îi permite Autorității Contractante să planifice din timp modul în care va gestiona aceste riscuri. Condiția ca aceasta să facă parte din Studiului de Fezabilitate & Fundamentare creează un stimul pentru ca Autoritatea Contractantă să evalueze deja, în această etapă timpurie a procesului de PPP, capacitățile sale interne de gestionare a riscurilor aferente proiectului și, în situația în care nu este în măsură să facă acest lucru, să se gândească la modalități de gestionare a riscurilor respective prin alte mijloace (de exemplu, redefinirea domeniului de aplicare sau a structurii proiectului).

În plus, elaborarea unei strategii de gestionare a riscurilor poate contribui la formarea unor idei privind modul în care procesul de achiziție/atribuire în sine poate fi desfășurat astfel încât riscurile să fie deja minimizate chiar înainte de selectarea unui partener privat (de exemplu, stabilirea criteriilor de calificare a ofertanților la un anumit nivel poate ajuta Autoritatea Contractantă să își gestioneze propriile riscuri).

Ce?	Etapa 2b – Strategia de Gestionare a Riscurilor
Când?	Ca parte a Studiului de Fezabilitate & Fundamentare
Care este obiectivul?	Formularea unei strategii de gestionare a riscurilor care să ajute Autoritatea Contractantă să gestioneze riscurile aferente proiectului care îi sunt atribuite acesteia

Cum?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Luați lista de riscuri și alocarea propusă a riscurilor din Etapa 2a. 2. Pentru fiecare risc atribuit Autorității Contractante, redactați măsuri cu privire la modul în care autoritatea va administra și gestiona fiecare risc (a se vedea Anexa 3)
Cine?	Autoritatea Contractantă, cu îndrumare din partea UMIP
Care sunt efectele?	Îmbunătățirea pregătirii Autorității Contractante pentru etapa de atribuire și de implementare a proiectului de PPP
Care este rezultatul?	Matricea Strategiei de Atenuare a Riscurilor (vă rugăm consultați Anexa 3) care va face parte din studiul de Fezabilitate și Fundamentare

3.1.4 Etapa 3a – Evaluarea Finală a Riscurilor și Alocarea Finală a acestora

Odată ce Studiul de Fezabilitate & Fundamentare este finalizat și este luată decizia de a se trece la etapa de atribuire, rezultatul din Etapa 2a (și anume, alocarea propusă a riscurilor) este cristalizat în proiectul contractului de PPP. În etapa de atribuire, proiectul contractului de PPP este pus la dispoziția potențialilor ofertanți ca parte a documentației de atribuire. Potențialii ofertanți au ulterior posibilitatea să examineze documentele și să își formuleze un punct de vedere, pe baza propriilor studii și evaluări, cu privire la atractivitatea sau viabilitatea proiectului. Decizia potențialilor ofertanți de a participa sau nu la procedura de atribuire este influențată în mare măsură de alocarea riscurilor aferente proiectului.

În timpul etapei de atribuire, conform bunelor practici, Autoritatea Contractantă ar trebui să discute (în condiții de egalitate) cu potențialii ofertanți și să le permită acestora să comenteze și să furnizeze opinii cu privire la proiect, în special cu privire la alocarea propusă a riscurilor (și anume rezultatul Etapei 2a). Acesta este procesul în cursul căruia Autoritatea Contractantă poate verifica dacă alocarea propusă a riscurilor este considerată fezabilă (sau, și mai bine, optimă) de către partenerul său potențial. Autoritatea Contractantă poate apoi să ia în considerare opiniile furnizate de potențialii ofertanți și, pe această bază, să reevalueze/să realoce riscurile aferente proiectului dacă este necesar (de exemplu, există o opoziție puternică din partea pieței în ceea ce privește acceptarea anumitor riscuri alocate partenerului privat) și dacă este posibil (adică dacă este realist ca Autoritatea Contractantă să poată gestiona riscurile). Autoritatea Contractantă își va baza decizia de a modifica alocarea riscurilor pe propria evaluare a proiectului și pe opiniile sale cu privire la capacitatea sa de a gestiona riscurile aferente proiectului. Actualizarea Matricei de Evaluare și Alocare a Riscurilor îi permite, totodată, Autorității Contractante să țină evidența oricăror modificări ale riscurilor, inclusiv a riscurilor de a căror administrare este responsabilă.

Acest proces de verificare a alocării propuse a riscurilor (și, eventual, de modificare a acestei alocări propuse a riscurilor) în timpul procedurii de atribuire, prin implicarea directă a pieței, constituie Etapa 3a. Rezultatul așteptat în urma realizării acestui proces este o evaluare și o alocare finală a riscurilor, care va fi utilizată pentru a finaliza contractul de PPP.

Contractul de PPP final va constitui baza în raport cu care vor fi depuse și evaluate ofertele.

Ce?	Etapa 3a – Evaluarea și Alocarea Finală a Riscurilor
Când?	În timpul procedurii de atribuire
Care este obiectivul?	Verificarea cu piața a evaluării riscurilor efectuate de către Autoritatea Contractantă (din Etapa 2a) și a fezabilității alocării propuse a riscurilor (Etapa 2a) și finalizarea alocării riscurilor

Cum?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Redactați proiectul de contract de PPP parte din documentația de atribuire pentru a îl pune la dispoziția ofertanților în cadrul procedurii de atribuire 2. Ofertanții au posibilitatea să formuleze observații cu privire la proiectul contractului de PPP <div style="background-color: #1a3d4d; color: white; padding: 10px; text-align: center; margin: 10px 0;"> Pentru mai multe îndrumări cu privire la procesul de implicare a ofertanților în timpul etapei de atribuire, vă rugăm să consultați <i>Ghidul Național privind procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor.</i> </div> <ol style="list-style-type: none"> 3. Evaluarea riscurilor și alocarea propusă a riscurilor din Etapa 2a sunt actualizate, după caz, pe baza observațiilor primite de la ofertanți în legătură cu proiectul contractului de PPP 4. Proiectul contractului de PPP este finalizat pe baza alocării finale a riscurilor
Cine?	Autoritatea Contractantă
Care sunt efectele?	Contractul final de PPP este pregătit iar ofertanții își pot depune ofertele pe baza acestui contract
Care este rezultatul?	Matricea/Tabelul Final de Evaluare și Alocare a Riscurilor (poate fi anexat Studiului de Fezabilitate & Fundamentare dacă au fost efectuate modificări față de Etapa 2a)

3.1.5 Pasul 3b – Matricea de Gestionare a Riscurilor

Ca și în cazul Etapei 2b, Etapa 3b este o activitate pe care Autoritatea Contractantă trebuie să o desfășoare împreună cu Etapa 3a. După ce a finalizat evaluarea riscurilor și matricea de alocare a riscurilor în Etapa 3a, Autoritatea Contractantă va revizui și actualiza de asemenea și strategia de gestionare a riscurilor (Etapa 2b) pentru a reflecta alocarea finală a riscurilor, după caz. În această etapă a procedurii, Autoritatea Contractantă va fi colectat mai multe informații cu privire la riscurile proiectului, nu numai din propria sa analiză a proiectului (și anume, din Studiul de Fezabilitate & Fundamentare), ci și din opiniile primite de la ofertanți în timpul procedurii de atribuire. Precum în Etapa 3a, opiniile primite din piață vor contribui la validarea evaluării realizate de Autoritatea Contractantă cu privire la riscurile aferente proiectului și vor furniza informații cu privire la modul în care aceste riscuri pot fi administrate.

Matricea de gestionare a riscurilor este menită a fi un ghid intern pentru Autoritatea Contractantă, care o va ajuta să se pregătească atât pe plan intern cât și împreună cu alte părți interesate din administrația publică pentru implementarea (iminentă) a proiectului.

Este important de reținut că, deși Etapa 3b constituie ultima etapă a procesului de administrare a riscurilor în etapa de pregătire și de achiziție a proiectului, procedura de administrare a riscurilor va continua pe parcursul perioadei de operare a proiectului. Registrul riscurilor în ansamblul său va continua să fie un document dinamic, care va fi monitorizat în mod continuu și actualizat, după caz, pe parcursul implementării proiectului de PPP.

Ce?	Etapa 3b – Strategia de Gestionare a Riscurilor
Când?	În timpul procedurii de atribuire
Care este obiectivul?	Actualizarea strategiei de gestionare a riscurilor pentru a ajuta Autoritatea Contractantă să administreze riscurile aferente proiectului care i-au fost atribuite

Cum?	Actualizați strategia de gestionare a riscurilor (din Etapa 2b) având în vedere evaluarea finală a riscurilor și matricea de alocare (din Etapa 3a)
Cine?	Autoritatea Contractantă
Care sunt efectele?	Îmbunătățirea pregătirii Autorității Contractante pentru etapa de implementare a proiectului de PPP
Care este rezultatul?	Matricea/Tabelul de Gestionare a Riscurilor (poate fi anexat Studiului de Fezabilitate & Fundamentare dacă au fost efectuate modificări față de Etapa 2b)

ANEXA 1: ETAPA 1 – IDENTIFICAREA RISCURILOR, EVALUAREA PRELIMINARĂ ȘI ALOCAREA ACESTORA

1. Organizarea Listei de Riscuri

La redactarea listei inițiale de riscuri aferente proiectului este util să ne gândim la proiectul de PPP în funcție de etapele prin care va trece pe parcursul duratei de viață a proiectului. Riscurile pot fi clasificate în funcție de etapa în care se preconizează că vor apărea:

1. **Perioada pre-construcție** – după semnarea contractului de PPP și anterior datei de începere a construcției
2. **Perioada de construcție** – de la data începerii construcției și până la finalizarea construcției sau punerea în funcțiune
3. **Perioada de operare și întreținere** – de la finalizarea construcției/punerea în funcțiune și până la expirarea contractului de PPP sau până la returnarea bunului.

Stabilirea listei de riscuri în acest mod maximizează șansele realizării unui proces cuprinzător de identificare a riscurilor și îi permite Autorității Contractante, încă din primele etape, să înceapă să se gândească la modul în care se poate pregăti pentru a administra riscurile identificate în legătură cu fiecare etapă a proiectului.

2. Identificarea Riscurilor aferente Proiectului

Riscurile tipice care decurg din proiectele de PPP sunt bine documentate și există o abundență de resurse care pot fi utilizate ca punct de plecare în realizarea Etapei 1 (3.1.1) și a Etapei 2a (3.1.2) din procedura de administrare a riscurilor. [Instrumentul de Alocare a Riscurilor aferente PPP-urilor elaborat de către Centrul Global pentru Infrastructură \(în limba engleză: *Global Infrastructure Hub*\) \(CGI\)](#)⁷ oferă registre de risc detaliate recomandate pentru proiectele de PPP din diverse sectoare⁸.

Următorul tabel prezintă lista tipică de riscuri din Instrumentul de Alocare a Riscurilor aferente PPP-urilor al GIH, care poate fi utilizată ca punct de plecare pentru orice proiect de PPP, aranjate în funcție de etapa proiectului în care se așteaptă ca ele să apară. Este important de reținut că această listă nu este exhaustivă și că lista completă a riscurilor pentru un anumit proiect va depinde, în cele din urmă, de caracteristicile proiectului respectiv și de sectorul în care este el realizat.

Cu toate acestea, pentru Etapa 1 a procedurii de administrare a riscurilor, dacă se așteaptă să se cunoască puține informații despre proiect, riscurile enumerate mai jos reprezintă un punct de plecare potrivit.

Tabelul 2: Instrumentul de Alocare a Riscurilor aferente PPP-urilor 2019 (Matrice de Sinteză pentru PPP-urile din domeniul Rutier) – Centrul Global pentru Infrastructură

Etapă	Perioada anterioară construcției
-------	----------------------------------

⁷ Cu contribuții din partea Băncii Mondiale, a Centrului European de Expertiză în domeniul PPP-urilor (EPEC) și a Băncii Asiatice de Dezvoltare.

⁸ Pentru prezentul ghid s-a folosit ca referință principală *Instrumentul de Alocare a Riscurilor aferente PPP-urilor al CGI 2019*. Cu toate acestea, există mai multe surse documentate de bune practici privind alocarea riscurilor, printre care: ghidurile APMG privind Programul Internațional de Certificare a PPP-urilor, Ghidul EPEC privind PPP-urile și Centrul de Resurse Juridice pentru PPP-uri al Băncii Mondiale. În plus față de aceste publicații, o resursă esențială pentru identificarea riscurilor sunt Autoritatea Contractantă, precum și operatorii de pe piața privată (inclusiv finanțatorii din capitalul propriu/dezvoltatorii de capitaluri proprii și creditorii). În etapele următoare ale procedurii de administrare a riscurilor (și anume, Etapa 2a și Etapa 2b), consultanții în tranzacții

1. Riscurile asociate disponibilității terenului, accesului și amplasamentului	Riscul asociat selectării terenului potrivit pentru proiect; asigurarea unui titlu de proprietate valabil și a inexistenței sarcinilor; gestionării drepturilor populației indigene; obținerii aprobărilor necesare legate de planificare; asigurării accesului la amplasament; securității amplasamentului; și stării amplasamentului și a bunurilor existente.
2. Riscul social	Riscul asociat cu: impactul proiectului asupra proprietăților adiacente și a persoanelor afectate (inclusiv proteste și tulburări publice); strămutarea; drepturile de proprietate ale populației indigene asupra terenurilor; protestele colective ale angajaților.
3. Riscul de mediu	Riscul asociat cu: condițiile preexistente; obținerea autorizațiilor; respectarea legilor; problemele cauzate de proiect; evenimentele externe; schimbările climatice.
4. Riscul asociat finanțării ⁹	Riscul ca necesarul de finanțare pentru construcția proiectului să nu fie obținut cu succes (cu alte cuvinte, situația în care proiectul nu ajunge la închiderea financiară).
Etapă	Perioada de Construcție
5. Riscul de proiectare	Riscul ca proiectul să nu fie adecvat pentru scopul urmărit; aprobarea documentației de proiectare; modificările.
6. Riscul de construcție	Riscul ca costurile de construcție să depășească costurile anticipate; întârzieri cu finalizarea; gestionarea proiectului; interfață; respectarea standardelor de calitate; sănătate și securitate; vicii; respectarea drepturilor de proprietate intelectuală; proteste colective ale angajaților; vandalism.
7. Riscul de variație	Riscul asociat modificărilor solicitate de oricare dintre părți cu privire la serviciu care ar putea impacta construcția sau operarea.
Etapă	Perioada de Operare & Întreținere
8. Riscul de operare	Riscul asociat cu: evenimente care influențează performanța sau care cresc costurile peste cele anticipate; standardele de performanță și prețul; disponibilitatea resurselor; respectarea drepturilor de proprietate intelectuală; sănătatea și securitatea muncii; respectarea standardelor de întreținere; protestele colective ale angajaților și vandalizarea.
9. Riscul asociat cererii	Riscul ca nivelurile de trafic să fie diferite de cele prognozate; consecințele asupra veniturilor și costurilor; măsurile de sprijin din partea administrației publice.
10. Riscul asociat piețelor financiare	Riscul asociat cu inflația; fluctuația cursului de schimb; fluctuația ratei dobânzii; indisponibilitatea asigurărilor; refinanțarea.
11. Riscul strategic/de parteneriat	Riscul ca Partenerul Privat și/sau subcontractanții săi să nu fie alegerea potrivită pentru realizarea proiectului; intervenția Autorității Contractante în proiect; schimbări de proprietate; litigii.
12. Riscul asociat tehnologiilor perturbatoare	Riscul ca o nouă tehnologie emergentă să înlocuiască în mod neașteptat o tehnologie consacrată sau riscul de uzură morală a echipamentelor sau a materialelor utilizate.
13. Riscul asociat forței majore	Riscul asociat evenimentelor neașteptate care nu pot fi controlate de părți și care întârzie sau împiedică executarea contractului.
14. Risc de AAG	Riscul ca acțiunile aflate în responsabilitatea sectorului public să aibă un efect negativ asupra proiectului sau asupra Partenerului Privat.
15. Riscul de	Riscul asociat conformării cu legislația aplicabilă; și modificărilor legislative care afectează

vor juca un rol esențial în identificarea acestor riscuri, de exemplu, prin desfășurarea unui atelier de lucru privind riscurile/a unui exercițiu de consultare a pieței cu operatorii de pe piață.

⁹ Nu este inclus în *Instrumentul de Alocare a Riscurilor aferente PPP-urilor al CGI 2019*, dar este unul dintre riscurile esențiale în proiectele de PPP.

modificare a legislației	performanța proiectului sau costurile Partenerului Privat.
16. Riscul asociat încetării anticipate	Riscul ca un proiect să înceteze înainte de expirarea sa naturală din diverse motive; consecințele financiare ale unei astfel de încetări; și soliditatea angajamentului de plată al Autorității Contractante.
17. Riscul asociat stării bunurilor la momentul returului	Riscul asociat deteriorării bunurilor/terenului aferente proiectului pe durata de viață a PPP-ului și riscul ca bunurile/terenul aferente proiectului să nu se afle în starea impusă prin contract la momentul returnării lor către Autoritatea Contractantă.

3. Evaluarea Preliminară a Riscurilor (Ghid)

La un nivel foarte general și cu puține informații cunoscute despre proiect în Etapa 1, se poate efectua o evaluare preliminară a riscurilor utilizând o scară simplă de evaluare a riscurilor: Scăzut, Mediu și Ridicat. Următorul ghid de evaluare preliminară a riscurilor poate fi utilizat pentru fiecare risc aferent proiectului:

Tabelul 3: Ghid pentru Evaluarea Preliminară a Riscurilor (Etapa 1)

Risc	Descriere	Evaluarea Preliminară a Riscurilor		
		Scăzut	Mediu	Ridicat
Etapa: Perioada anterioară construcției				
1. Riscurile legate de disponibilitatea terenului, de acces și de amplasament	Riscul asociat cu alegerea terenului potrivit pentru proiect; cu asigurarea că există un titlu de proprietate valabil și care nu este grevat de sarcini; gestiunarea drepturilor de proprietate ale populației indigene; obținerea aprobărilor necesare legate de planificare; asigurarea accesului la amplasament; securitatea amplasamentului; starea amplasamentului și a bunurilor existente.	Amplasamentul proiectului a fost identificat, este disponibil și nu are niciun fel de sarcini cunoscute	Amplasamentul proiectului a fost identificat și este parțial disponibil, dar sunt necesare unele achiziții de terenuri și lucrări de eliberare a amplasamentului pentru ca acesta să fie pregătit pentru utilizare	Amplasamentul proiectului nu a fost încă identificat sau a fost identificat, dar este utilizat în prezent pentru alte scopuri sau nu a fost încă achiziționat
2. Riscul social	Riscul asociat cu impactul proiectului asupra proprietăților adiacente și a persoanelor afectate (inclusiv proteste și tulburări publice); strămutarea; drepturile de proprietate ale populației indigene asupra terenurilor; protestele colective	Nu se cunoaște nicio comunitate sau grup de pe proprietățile adiacente care să fie afectat(ă) direct de proiect; este probabil ca proiectul să fie acceptat pe scară largă de către public/de către utilizatorii săi vizați	Unele comunități sau grupuri de pe proprietățile învecinate ar putea fi afectate de proiect; proiectul poate fi expus riscului de opoziție din partea anumitor comunități/grupuri	Comunitățile sau grupurile de pe proprietățile învecinate vor fi cu siguranță afectate de proiect în mod direct; proiectul este controversat și este cert că se va confrunta cu o anumită opoziție din partea unor comunități/grupuri identificate

	ale angajaților.				
3. Riscul de mediu	Riscul asociat cu condițiile preexistente; cu obținerea autorizațiilor; cu respectarea legilor; cu problemele cauzate de proiect; evenimentele externe; schimbările climatice.	Proiectul nu prezintă riscuri de mediu cunoscute sau nu există riscuri de mediu legate de amplasamentul proiectului; se poate preconiza în mod rezonabil că vor fi obținute autorizațiile sau avizele de mediu	Proiectul prezintă anumite riscuri de mediu care pot necesita o atenție specială, pentru care există probabilitatea ca autorizațiile sau avizele de mediu să fie obținute cu o anumită dificultate	Proiectul prezintă riscuri de mediu mari care necesită măsuri intensive de gestionare în vederea obținerii autorizațiilor sau avizelor	
4. Riscul asociat cu finanțarea	Riscul ca necesarul de finanțare pentru construcția proiectului să nu fie obținut cu succes (cu alte cuvinte, situația în care proiectul nu ajunge la închiderea financiară).	Piețele de capital sunt dezvoltate / există numeroși potențiali creditori și investitori pentru proiectul de PPP; există un interes ridicat în cadrul piețelor financiare relevante pentru proiectele de PPP	Piețele de capital pentru PPP-uri sunt moderat dezvoltate; interesul este moderat pe piețele financiare relevante pentru proiectele de PPP	Piețele de capital sunt subdezvoltate; interesul este scăzut sau inexistent pe piețele financiare relevante pentru proiectele de PPP	
Etapa: Perioada de construcție					
5. Riscul de proiectare	Riscul ca proiectul să nu fie adecvat pentru scopul urmărit; riscul cu aprobarea documentației de proiectare; și modificările.	Se preconizează că proiectul va avea cerințe de arhitectură și construcții simple; există experiență bogată pe piața privată astfel încât proiectul să fie conceput în mod adecvat	Este posibil ca proiectul să aibă cerințe de proiectare cu o complexitate moderată; există anumite societăți pe piața privată care pot realiza o proiectare adecvată pentru proiect	Se preconizează că proiectul va avea cerințe de proiectare complexe și nu există certitudinea că o proiectare adecvată poate fi realizată de actorii existenți pe piața privată	
6. Riscul de construcție	Riscul ca costurile de construcție să depășească costurile anticipate; întâzieri cu finalizarea; gestionarea proiectului; respectarea standardelor de calitate; sănătate și securitate; vicii; respectarea drepturilor de proprietate intelectuală; proteste colective ale	Există suficientă experiență pe piața privată pentru a realiza construcția proiectului la timp, în limitele bugetului și în conformitate cu standardele locale de calitate și siguranță; amplasamentul proiectului se află într-o locație sigură, unde riscul de vandalism / de perturbări externe ale construcției este scăzut	Există o oarecare experiență pe piața privată pentru a realiza construcția proiectului la timp, în limitele bugetului și în conformitate cu standardele locale de calitate și siguranță; este de așteptat ca amplasamentul proiectului să fie protejat de orice risc de vandalism în timpul construcției	Există numai o experiență limitată pe piața privată pentru a realiza construcția proiectului la timp, în limitele bugetului și în conformitate cu standardele locale de calitate și siguranță; amplasamentul proiectului se află într-o locație nesigură, expusă la riscuri de vandalism/de perturbări externe ale construcției.	

	angajaților; vandalism.	Rezultatele cerute în proiect sunt clare și nu se preconizează că ele se vor schimba pe parcursul executării contractului de PPP	Este posibil să existe o anumită incertitudine cu privire la rezultatele cerute în proiect și o anumită dificultate în a stabili aceste cerințe înainte de semnarea contractului, prin urmare ar putea fi solicitate modificări ale contractului de PPP pe parcursul derulării proiectului	Rezultatele cerute în proiect sunt neclare și este puțin probabil ca ele să fie stabilite chiar și după Studiul de Fezabilitate & Fundamentare
Etapă: Perioada de Operare & Întreținere				
7. Riscul de modificare	Riscul asociat cu modificările solicitate de oricare dintre părți cu privire la serviciu care ar putea influența construcția sau operarea.	Rezultatele cerute în proiect sunt clare și nu se preconizează că ele se vor schimba pe parcursul executării contractului de PPP	Este posibil să existe o anumită incertitudine cu privire la rezultatele cerute în proiect și o anumită dificultate în a stabili aceste cerințe înainte de semnarea contractului, prin urmare ar putea fi solicitate modificări ale contractului de PPP pe parcursul derulării proiectului	Rezultatele cerute în proiect sunt neclare și este puțin probabil ca ele să fie stabilite chiar și după Studiul de Fezabilitate & Fundamentare
8. Riscul de operare	Riscul asociat cu evenimentele care afectează performanța sau care augmentează costurile peste cele anticipate; standardele de performanță și prețul; disponibilitatea resurselor; respectarea drepturilor de proprietate intelectuală; sănătatea și securitatea; respectarea standardelor de întreținere; protestele colective ale angajaților și vandalismul.	Se preconizează că proiectul va putea fi gestionat din punct de vedere operațional și că există suficientă competență/experiență pe piața privată pentru a opera proiectul	Se preconizează că proiectul va avea o complexitate moderată și că există o oarecare competență/experiență pe piața privată pentru a opera proiectul	Se preconizează că proiectul va avea probleme operaționale complexe și că există puțină competență/experiență pe piața privată pentru a opera proiectul
9. Riscul asociat cu cererea	Riscul ca nivelurile de trafic să fie diferite de cele prognozate; consecințele asupra veniturilor și costurilor; măsurile de sprijin din partea administrației publice.	Se poate aștepta în mod rezonabil un volum constant de cerere pentru proiect (valabil mai ales în proiectele de modernizare a unor active existente, de tip „brownfield”, în care există cerere, sau în proiectele care au un caracter de monopol – în sensul că nu există alternativă la proiect); se poate aștepta în mod rezonabil ca prețul perceput	Volumul cererii este incert și nu a fost încă demonstrat pentru proiect, dar, prin natura proiectului, se poate aștepta ca el să fie utilizat pe scară largă de către utilizatorii săi vizați; se poate aștepta în mod rezonabil ca utilizatorii proiectului să fie dispuși să plătească pentru utilizarea proiectului sau administrația publică este dispusă să	Volumul cererii este așteptat să fie scăzut pentru proiect; utilizatorii ar putea să nu fie dispuși să plătească pentru utilizarea proiectului, iar administrația publică nu este sigură dacă poate oferi un sprijin financiar suficient pentru proiect

			pentru utilizarea proiectului să fie plătit fie de către utilizatorii săi, fie să existe finanțare suficientă din partea administrației publice pentru plata proiectului	finanțeze proiectul în măsura în care ar putea fi necesar	
10. Riscul asociat cu piețele financiare	Riscul asociat cu inflația; cu fluctuația cursului de schimb; fluctuația ratei dobânzii; indisponibilitatea asigurărilor; refinanțarea.	Piețele financiare sunt stabile; piețele de capital sunt suficient de dezvoltate pentru a asigura produse de finanțare și de asigurare rezonabile	Piețele financiare sunt stabile; piețele de capital sunt moderat dezvoltate, cu un oarecare acces la produse de finanțare și de asigurare	Piețele financiare sunt instabile; piețele de capital sunt subdezvoltate, cu acces redus sau inexistent la produse de finanțare și de asigurare	
11. Riscul strategic/de parteneriat	Riscul ca Partenerul Privat și/sau subcontractanții săi să nu fie alegerea potrivită pentru proiectului; intervenția Autorității Contractante în proiect; schimbări de proprietate; și litigii.	Pe piața privată există un număr mare de actori experimentați și interesați; societățile sunt capabile să tranzacționeze fără probleme și să creeze parteneriate pentru a forma echipe strategice în vederea realizării proiectului de PPP	Pe piața privată există câțiva actori experimentați și interesați; societățile pot fi mutate pentru a crea parteneriate și pentru a forma echipe strategice în vederea realizării proiectului de PPP cu un anumit ajutor din partea Autorității Contractante	Pe piața privată există puțini spre deloc actori experimentați și interesați	
12. Riscul asociat cu tehnologiile perturbatoare	Riscul ca o nouă tehnologie emergentă să înlocuiască în mod neașteptat o tehnologie consacrată sau riscul de uzură morală a echipamentelor sau a materialelor utilizate.	Proiectul are o tehnologie de bază și cerințe tehnice care nu se așteaptă să se schimbe pe termen lung	Proiectul are o tehnologie de o complexitate moderată și cerințe tehnice cu privire la care există așteptări că vor rămâne relativ constante pe termen lung	Proiectul are o tehnologie complexă și cerințe tehnice despre care se așteaptă să se schimbe rapid pe termen lung.	
13. Riscul asociat cu forța majoră	Riscul asociat cu evenimente neașteptate care nu pot fi controlate de părți și care întârzie sau împiedică executarea contractului. [Notă: Prin natura lui, nivelul	Amplasamentul proiectului se află într-o zonă geografică relativ sigură/securizată, care nu este expusă la riscuri naturale sau sociale	Amplasamentul proiectului se află într-o zonă geografică moderat de sigură/securizată, care are o anumită expunere la riscuri naturale sau sociale	Amplasamentul proiectului se află într-o zonă geografică nesigură/nesecurizată, care are o expunere semnificativă la riscuri naturale sau sociale.	

	<i>riscului asociat cu forța majoră este dificil de apreciat pentru orice proiect, având în vedere că forța majoră acoperă toate riscurile „necunoscută” aferente proiectului, inclusiv dezastre naturale, războaie, etc.]</i>			
14. Risc de AAG (Acțiune Adversă a Guvernului)	Riscul ca acțiunile aflate în responsabilitatea sectorului public să aibă un efect negativ asupra proiectului sau asupra Partenerului Privat.	Administrația publică este relativ stabilă; există un sprijin politic puternic pentru PPP-uri; nu există acțiuni/politici guvernamentale previzionate care să impacteze negativ proiectul sau care să împiedice capacitatea partenerului privat de a implementa și de a realiza câștiguri din proiect	Administrația publică este moderat de stabilă; există un anumit sprijin politic pentru PPP-uri; nu sunt previzionate acțiuni/politici guvernamentale care să impacteze negativ proiectul sau care să împiedice capacitatea partenerului privat de a pune în aplicare și de a obține venituri din proiect;	Administrația publică este instabilă; există foarte puțin sprijin politic pentru PPP-uri; există acțiuni/politici guvernamentale în curs de desfășurare care pot afecta negativ proiectul sau care pot împiedica capacitatea partenerului privat de a pune în aplicare și de a obține venituri din proiect.
15. Riscul de modificare a legislației	Riscul asociat cu conformarea cu legislația aplicabilă și cu modificările legislative care afectează performanța proiectului sau costurile Partenerului Privat.	Nu sunt previzionate modificări legislative care ar putea avea un impact negativ în special pentru proiectul de PPP sau pentru sectorul în care este el realizat	Pot exista modificări legislative care să aibă un impact negativ în special pentru proiectul de PPP sau pentru sectorul în care este el realizat	Există anumite modificări legislative planificate care ar putea avea un impact negativ în special pentru proiectul de PPP sau pentru sectorul în care este el realizat
16. Riscul asociat cu încetarea anticipată	Riscul ca un proiect să înceteze înainte de expirarea sa naturală din diverse motive; consecințele financiare ale unei astfel de încetări; și soliditatea angajamentului de plată al Autorității Contractante.	Există un angajament puternic din partea Autorității Contractante de a realiza proiectul de PPP; există un interes și un sprijin puternic în cadrul pieței private pentru proiectul de PPP	Există un angajament moderat din partea Autorității Contractante de a realiza proiectul de PPP; există un interes și un sprijin moderat în cadrul pieței private pentru proiectul de PPP	Există un angajament scăzut din partea Autorității Contractante de a realiza proiectul de PPP; există un interes și un sprijin scăzut în cadrul pieței private pentru proiectul de PPP

17. Riscul asociat cu starea bunurilor la momentul returului	Riscul asociat deteriorării bunurilor/terenului aferente proiectului pe durata de viață a PPP-ului și riscul ca bunurile/terenul aferente proiectului să nu se afle în starea impusă prin contract la momentul returnării lor către Autoritatea Contractantă.	Amplasamentul proiectului se află într-o zonă geografică relativ sigură/securizată, care nu este expusă la riscuri naturale sau sociale; există o experiență solidă în cadrul pieței private pentru a realiza în mod durabil proiectul de PPP pe o perioadă de timp îndelungată	Amplasamentul proiectului se află într-o zonă geografică moderat sigură/securizată, care are o expunere moderată la riscuri naturale sau sociale; există o experiență moderată în cadrul pieței private pentru a realiza în mod durabil proiectul de PPP pe o perioadă de timp îndelungată	Locul de desfășurare a proiectului se află într-o zonă geografică nesigură, expusă la riscuri naturale sau sociale; există o experiență redusă sau inexistentă în cadrul pieței private pentru a realiza în mod durabil proiectul de PPP pe o perioadă de timp îndelungată
--	---	---	--	--

Evaluarea preliminară a riscurilor poate ajuta Autoritatea Contractantă să identifice din timp riscurile care trebuie studiate în detaliu în etapa Studiului de Fezabilitate & Fundamentare. Astfel, Studiul de Fezabilitate & Fundamentare se va putea concentra apoi pe colectarea mai multor informații cu privire la riscurile marcate ca fiind „ridicate”. Rețineți, totuși, că evaluarea fiecărui risc se poate schimba pe parcursul etapei Studiului de Fezabilitate & Fundamentare: evaluările se pot modifica pe măsură ce sunt colectate mai multe informații despre proiect și se efectuează analize suplimentare.

4. Alocarea Riscurilor (Ghid)

Odată finalizată evaluarea preliminară a riscurilor, următorul pas este alocarea riscurilor către partea corespunzătoare. Cu ocazia alocării riscurilor pot fi avute în vedere următoarele întrebări orientative:

- Care parte este cea mai în măsură să controleze sau să administreze apariția riscului?
- Care parte este cea mai în măsură să controleze sau să administreze impactul riscului?
- Pentru un anumit risc, care parte are un stimulent mai mare pentru a dezvolta strategii de gestionare a riscului, fie pentru a controla apariția riscului, fie pentru a controla impactul său?
- În cazul riscurilor care sunt alocate în mod obișnuit partenerului public, ar putea exista oportunități inovatoare de reducere a costurilor pe întreaga durată de viață prin alocarea (chiar dacă numai parțial) a riscului către partenerul privat?
- Ce alocare a riscurilor ar conduce la cele mai mici costuri pe întreaga durată de viață?
- Ce alocare a riscurilor stimulează administrarea preventivă a riscurilor, spre deosebire de administrarea reactivă a riscurilor?

Figura 4: Alocarea Riscurilor în Parteneriatele Public-Private: Maximizarea eficienței economice (Sursa: Institutul Internațional pentru Dezvoltare Durabilă și IMG Rebel, 2015)

[Instrumentul de Alocare a Riscurilor aferente PPP-urilor](#) oferă recomandări detaliate privind alocarea riscurilor, pe baza unei alocări care, de obicei, maximizează eficiența economică a proiectelor de PPP. Din nou, în această Etapă 1 a procedurii de administrare a riscurilor, alocarea recomandată a riscurilor poate fi utilizată ca punct de plecare pentru alocarea riscurilor și pentru a veni cu o structură de proiect inițială.

Rețineți că, după finalizarea Studiului de Fezabilitate & Fundamentare, alocarea optimă a riscurilor se poate îndepărta de alocarea recomandată în acest instrument.

Mai multe dintre riscurile prezentate în tabelul de mai jos indică faptul că acestea pot fi atribuite partenerului public, partenerului privat sau pot fi împărțite între cei doi. Stabilirea alocării riscurilor va depinde de specificul proiectului. De exemplu, bunele practici internaționale permit ca *Riscul asociat cu cererea* să fie alocat partenerului public, partenerului privat sau împărțit între cei doi. Luând riscul asociat cu cererea drept exemplu, dacă se preconizează că proiectul va utiliza un sistem de plăți bazat pe disponibilitate ca urmare a caracteristicilor economice ale proiectului (de exemplu, disponibilitatea scăzută de plată din partea utilizatorilor), atunci riscul asociat cu cererea este, de obicei, asumat de partenerul public. Totuși, dacă proiectul îi permite partenerului privat să perceapă tarife de la utilizatori, atunci riscul asociat cu cererea poate fi preluat de partenerul privat. Structura veniturilor poate fi, la rândul său, o combinație între plăți efectuate de către administrația publică și tarife de utilizare, ceea ce înseamnă că riscul asociat cu cererea este împărțit între partenerul public și partenerul privat. În cele din urmă, alocarea adecvată a riscurilor va depinde de circumstanțele fiecărui proiect.

Împărțirea riscurilor între partenerul public și partenerul privat poate avea loc și sub forma unui mecanism de împărțire a costurilor. De exemplu, în cazul în care contractul de PPP trebuie să înceteze ca urmare a unui eveniment de *Forță Majoră* prelungit, sarcina financiară a acestei încetări poate fi împărțită între părți.

Pentru mai multe detalii referitoare la acest subiect, vă rugăm să consultați *Ghidul de utilizare a Clauzelor Standard în Contractele de PPP și Clauzele Standard în Contractele de PPP.*

Un alt exemplu ar fi *Riscul asociat cu tehnologiile perturbatoare*: ar putea exista un mecanism prin care partenerul privat să absoarbă costul unei modernizări tehnologice neprevăzute până la o anumită sumă, dincolo de care costul poate fi suportat de către partenerul public.

Tabelul 4: Alocarea Tipică a Riscurilor într-un PPP și Argumentarea

Risc	Argumentarea Alocării (la Nivel General)	Instrumentul de alocare a riscurilor aferente PPP-ului Alocarea propusă		
		Public	Împărțit	Privat
Faza: Perioada anterioară construcției				
1. Riscurile legate de disponibilitatea terenului, de acces și de amplasament	<ul style="list-style-type: none"> Administrația publică are competențe de expropriere pe care sectorul privat nu le are Este de preferat ca amplasamentul (și bunurile aferente proiectului) să îi revină sectorului public după perioada de desfășurare a proiectului 	✓		
2. Riscul social	Administrația publică este responsabilă în ultimă instanță pentru impactul social al furnizării infrastructurii, dar riscul poate fi împărțit cu sectorul privat în ceea ce privește implementarea măsurilor de management social pe parcursul implementării proiectului	✓	✓	
3. Riscul de mediu	<ul style="list-style-type: none"> Ca parte a identificării, selectării și achiziționării amplasamentului, administrația publică își păstrează responsabilitatea pentru gestionarea timpurie a riscului de mediu În timpul implementării și pe toată durata de viață a proiectului (ca parte a responsabilității sale de a gestiona construcția, operarea & întreținerea), sectorul privat este cel mai bine poziționat pentru a asigura respectarea cerințelor legale în materie de mediu 		✓	✓
4. Riscul asociat cu finanțarea	În general, riscul asociat cu finanțarea este transferat către sectorul privat pentru a maximiza eficiența economică a proiectului de PPP (în general, riscul asociat cu finanțarea este atribuit sectorului privat deoarece este direct legat de riscurile de proiectare, de construcție și de operare & întreținere, care de obicei sunt transferate către sectorul privat în proiectele de PPP).			✓
Faza: Perioada de Construcție				
5. Riscul de proiectare	În general, este transferat sectorului privat pentru a maximiza eficiența economică a proiectului de PPP (în general, riscul de proiectare este atribuit sectorului privat deoarece afectează în mod direct riscurile de construcție și de operare, care sunt de obicei transferate sectorului privat în proiectele de PPP)			✓
6. Riscul de construcție	În general, este transferat sectorului privat pentru a maximiza eficiența economică a proiectului de PPP			✓
7. Riscul de modificare	Principiul general este că partea care inițiază sau solicită modificarea / variația în contract va gestiona costurile care decurg din cererea sa		✓	
Faza: Perioada de Operare & Întreținere				
8. Riscul de operare	În general, este transferat către sectorul privat pentru a maximiza eficiența economică a proiectului de PPP			✓
9. Riscul asociat cu cererea	Alocarea riscului asociat cu cererea depinde în mare măsură de circumstanțele proiectului concret și ar depinde de viabilitatea	✓	✓	✓

	financiară a proiectului, având în vedere fluxurile de venituri și apetitul pieței private de a-și asuma acest risc. În timp ce Autoritatea Contractantă poate avea o alocare preferată pentru acest risc, fezabilitatea unei astfel de alocări trebuie evaluată în etapa Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.			
10. Riscul asociat cu piețele financiare	În mod obișnuit, riscul este împărțit între partenerul public și partenerul privat. În timp ce partenerul privat își asumă cea mai mare parte din acest risc, parte din riscul normal/uzual din afaceri, Autoritatea Contractantă își poate asuma și ea o parte din risc (de exemplu, în cadrul unei structuri bazate pe plăți de disponibilitate, plățile către partenerul privat sunt, de obicei, cel puțin parțial, indexate în funcție de inflație)		✓	
11. Riscul strategic/de parteneriat	În ultimă instanță, partenerul privat trebuie să se asigure că consorțiul sau echipa sa are experiența / capacitatea necesară pentru a realiza proiectul. Totuși, acest risc poate fi considerat ca fiind „împărțit” între partenerul public și partenerul privat, deoarece eșecul partenerului privat de a-și îndeplini obligațiile va deveni, în cele din urmă, și problema Autorității Contractante.		✓	✓
12. Riscul asociat cu tehnologiile perturbatoare	Alocarea riscului depinde de circumstanțele proiectului și de motivul pentru care este necesară modernizarea tehnologiei. Dacă partenerul privat este nevoit să modernizeze tehnologia astfel încât să poată îndeplini cerințele proiectului, atunci riscul îi revine partenerului privat. În unele cazuri, administrația publică poate solicita sau iniția modernizarea tehnologiei și, prin urmare, va împărți acest risc.		✓	
13. Riscul asociat cu forța majoră	Deoarece nici partenerul public, nici partenerul privat nu ar avea control asupra apariției riscurilor de Forță Majoră, ambele părți împart, de obicei, acest risc		✓	
14. Riscul de AAG	Sectorul public controlează/influențează apariția oricărei AAG	✓		
15. Riscul de modificare a legislației	Sectorul public controlează/influențează modificările legislative	✓		
16. Riscul asociat cu încetarea anticipată	Încetarea anticipată poate avea loc din diverse motive, fie din vina partenerului privat, fie din vina partenerului public, fie din vina ambelor părți. Ca atare, acest risc este, de obicei, împărțit.		✓	
17. Riscul asociat cu starea bunurilor la momentul returului	Partenerul privat deține controlul asupra facilității pe toată durata de viață a contractului de PPP. Ca atare, acest risc este, de obicei, alocat în totalitate partenerului privat.			✓

5. Exemplu de Matrice Preliminară de Evaluare și Alocare a Riscurilor (Exemplu de Rezultate ale Etapei 1)

La finalul Etapei 1, documentația privind gestionarea riscurilor ar putea arăta precum în tabelul următor (cu titlu ilustrativ). Pe măsură ce proiectul avansează în etapele următoare ale procedurii de administrare a riscurilor, acest tabel va evolua și vor fi adăugate și/sau actualizate informații.

Ghid de Lectură: Secțiunile din exemplul de rezultate care sunt evidențiate cu **galben** sunt cele care sunt **noi** în etapa specifică a procedurii de administrare a riscurilor descris. Secțiunile evidențiate cu **gri** sunt cele **preluate** din etapele anterioare ale procedurii de administrare a riscurilor.

Tabelul 5: Exemplu de Matrice Preliminară de Evaluare și Alocare a Riscurilor (Etapa 1)

Riscurile din etapa anterioară construcției	Evaluarea Preliminară a Riscurilor				Alocarea Preliminară a Riscurilor	
	Scăzut	Mediu	Ridicat	Observații	Alocare ¹⁰	Comentarii
1. Riscurile legate de disponibilitatea terenului, de acces și de amplasament	[X]	[X]	[X]	[Adăugați detalii despre proiect disponibile în etapa de fezabilitate pentru fiecare risc, dacă există]	Public	[Adăugați detalii despre proiect disponibile în etapa de fezabilitate, dacă există]
2. Riscul social	[X]	[X]	[X]		Împărțit	
3. Riscul de mediu	[X]	[X]	[X]		Împărțit	
4. Riscul asociat cu finanțarea	[X]	[X]	[X]		Privat	
Riscurile Construcției						
5. Riscul de proiectare	[X]	[X]	[X]		Privat	
6. Riscul de construcție	[X]	[X]	[X]		Privat	
7. Riscul de modificare	[X]	[X]	[X]		Împărțit	
Riscurile de Operare & Întreținere						

¹⁰ Alocarea inițială a eșantionului. Alocarea se poate modifica în etapele ulterioare ale procesului de gestionare a riscurilor.

8. Riscul de operare	[X]	[X]	[X]	[X]		Privat
9. Riscul asociat cu cererea	[X]	[X]	[X]	[X]		Privat
10. Riscul asociat cu piețele financiare	[X]	[X]	[X]	[X]		Împărțit
11. Riscul strategic/de parteneriat	[X]	[X]	[X]	[X]		Împărțit
12. Riscul asociat cu tehnologiile perturbatoare	[X]	[X]	[X]	[X]		Împărțit
13. Riscul asociat cu forța majoră	[X]	[X]	[X]	[X]		Împărțit
14. Riscul de AAG	[X]	[X]	[X]	[X]		Public
15. Riscul de modificare a legislației	[X]	[X]	[X]	[X]		Public
16. Riscul asociat cu încetarea anticipată	[X]	[X]	[X]	[X]		Împărțit
17. Riscul asociat cu starea bunurilor la momentul returului	[X]	[X]	[X]	[X]		Privat

ANEXA 2: ETAPA 2A - EVALUAREA RISCURILOR & ALOCAREA PROPUȘĂ

O parte a Studiului de Fezabilitate & Fundamentare constă în efectuarea unei analize mai detaliate a riscurilor aferente proiectului (Etapa 2a). Punctul de plecare pentru această Etapă 2a este matricea de Evaluare și Alocare Preliminară a Riscurilor din Etapa 1.

Principalele diferențe între registrele de risc din Etapa 1 și Etapa 2a sunt următoarele:

- **Lista de riscuri este extinsă** și mai multe riscuri sunt defalcate în continuare în subcategorii sau subriscuri. De la lista preliminară de 16 riscuri din Tabelul 4 al Anexei 1, de exemplu, matricea riscurilor din Etapa 2a ar putea fi extinsă la peste 30 sau 40 de riscuri, în funcție de concluziile Studiului de Fezabilitate & Fundamentare;
- **Evaluarea riscurilor devine mai detaliată**, permițându-i Autorității Contractante să prioritizeze riscurile și să le acorde atenție celor care sunt cele mai importante, atât din punct de vedere al impactului, cât și din punct de vedere al probabilității riscului (mai multe detalii în Anexa 2 Secțiunea 2 de mai jos).
- **Alocarea riscurilor** între partenerul public și partenerul privat **devine mai nuanțată**. De exemplu, în cazul în care un anumit risc aferent proiectului este împărțit între părți, matricea de risc de la Etapa 2a ar trebui să ofere detalii cu privire la modul exact în care va fi împărțit riscul (exemple sunt oferite, în continuare, în Anexa 2 Secțiunea 3 de mai jos)

Nu uitați că scopul registrului de riscuri din Etapa 2a este de a servi drept cadru pentru redactarea Contractului de PPP, care va fi inclus în documentația de atribuire ce va fi pusă la dispoziția potențialilor parteneri privați în etapa de atribuire. Ca atare, registrul riscurilor din Etapa 2a ar trebui să fie suficient de detaliat în acest scop.

1. Actualizarea listei de riscuri

Mai jos este prezentat un exemplu de actualizare a riscurilor care oferă un nivel de detaliere mai adecvat pentru Etapa 2a a procedurii de administrare a riscurilor. Precum în Etapa 1, [Instrumentul de Alocare a Riscurilor aferente PPP-urilor](#) al CGI stabilește aceste riscuri în mod detaliat, așadar poate fi astfel utilizat ca referință pentru această Etapă 2a. În plus, în această etapă ar trebui consultate și *Ghidul de utilizare a Clauzelor Standard în Contractele de PPP și Clauzele Standard în Contractele de PPP*, întrucât unele nuanțe ale categoriilor largi de risc sunt defalcate în riscuri mai detaliate. *Ghidul de utilizare a Clauzelor Standard în Contractele de PPP și Clauzele Standard în Contractele de PPP*, oferă îndrumări specifice privind abordarea mai multora dintre aceste riscuri.

Tabelul 6: Actualizarea Listei de Riscuri (Etapa 2a, Etapa Studiului de Fezabilitate & Fundamentare)

Categoria de Risc / Descriere	Exemple de Subcategorii	Descrierea subcategoriei
Riscurile asociate cu disponibilitatea terenului, accesul și amplasamentul <i>Riscul asociat cu selectarea terenului potrivit pentru proiect; asigurarea că există un titlu de proprietate valabil și nu este grevat de sarcini; gestionarea drepturilor de proprietate ale populației</i>	<i>Starea amplasamentului</i>	Riscul ca caracteristicile geotehnice ale amplasamentului să genereze costuri suplimentare pentru pregătirea amplasamentului și pentru construcție
	<i>Patrimoniu / drepturi ale indigenilor asupra terenurilor</i>	Riscul ca proiectul să afecteze grupurile de indigeni din vecinătatea amplasamentului proiectului

<i>indigene; obținerea aprobărilor necesare legate de planificare; asigurarea accesului la amplasament; securitatea amplasamentului; și starea amplasamentului și a bunurilor existente.</i>	<i>Securitatea amplasamentului</i>	Riscul ca evenimentele externe să reprezinte o amenințare la adresa securității amplasamentului proiectului (de exemplu, proteste, instabilitate politică etc.).
Riscul de operare <i>Riscul asociat cu evenimentele care afectează performanța sau care măresc costurile peste cele anticipate; standardele de performanță și prețul disponibilității resurselor; respectarea drepturilor de proprietate intelectuală; sănătatea și securitatea muncii; respectarea standardelor de întreținere; protestele colective ale angajaților și vandalizarea.</i>	<i>Costuri de operare</i>	Riscul de creștere a costurilor de operare preconizate, care rezultă dintr-o varietate de cauze potențiale (de exemplu, erori în estimările anterioare ale costurilor sau variații datorate unor factori externi, precum fenomenele meteorologice extreme).
	<i>Performanța în operare</i>	Riscul unui serviciu de calitate slabă sau al unei operațiuni a bunului la un nivel care nu respectă standardele de performanță / specificațiile prevăzute în contractul de PPP.

2. Evaluarea riscurilor (Ghid)

Pornind de la scara de evaluare de bază de tipul Scăzut, Mediu, Ridicat din Etapa 1, evaluarea riscurilor din Etapa 2a a procedurii de administrare a riscurilor poate fi dezagregată prin luarea în considerare a doi factori care influențează gradul de importanță a riscului: (i) **impactul**, sau amploarea consecințelor care decurg din apariția riscului, și (ii) **probabilitatea**, adică șansa ca riscul să se producă. Defalcarea evaluării riscurilor în raport cu acești doi factori îi permite Autorității Contractante să înțeleagă mai bine ce determină fiecare risc. Riscurile preconizate a avea un impact ridicat și o probabilitate ridicată sunt cele cărora trebuie să li se acorde o atenție deosebită în ceea ce privește planificarea strategiilor de gestionare a riscurilor (Etapa 2b).

Un proces de evaluare a riscurilor puțin mai nuanțat ar putea fi realizat după cum urmează în această Etapă 2a:

Tabelul 7: Evaluarea Detaliată a Riscurilor (Etapa 2a)

Impact			Probabilitate			Evaluarea riscului (=Impact x Probabilitate)	Prioritizarea Riscului (Scăzut, Mediu, Ridicat)
<i>Dacă riscul se produce, cât de mare va fi impactul asupra sustenabilității proiectului în ansamblu?</i>			<i>Cât de probabilă este apariția riscului?</i>				
Scăzut	Mediu	Ridicat	Scăzută	Medie	Ridicată	[Înmulțiți scorurile privind impactul și mijloacele de trai]	Prioritizarea Riscurilor în funcție de Scorul de Risc Scăzut = De la 1 la 2 Mediu = De la 3 la 4 Ridicat = De la 6 la 9
1	2	3	1	2	3		

3. Actualizarea alocării riscurilor (Ghid)

Prin utilizarea listei actualizate a riscurilor se va actualiza și alocarea riscurilor. Tabelul de mai jos ilustrează alocarea actualizată a riscurilor având în vedere lista actualizată a riscurilor din Anexa 2 Secțiunea 2 de mai sus:

Tabelul 8: Alocarea Actualizată a Riscurilor (Etapa 2a, Etapa Studiului de Fezabilitate & Fundamentare)

Risc	Subcategorii	Alocare Propusă			Descriere
		Public	Împărțit	Privat	
Riscurile asociate disponibilității terenului, accesului și amplasamentului	Starea amplasamentului			X	<i>[Furnizați detalii cu privire la fiecare risc în parte, pe baza specificului proiectului și a constatărilor din Studiul de Fezabilitate & Fundamentare]</i>
	Patrimoniul / drepturi asupra terenurilor aparținând populației indigene	X			
	Securitatea amplasamentului		X		
Riscul de operare	Costuri de operare			X	
	Performanța în operare			X	

4. Evaluarea riscurilor și alocarea propusă (Exemplu de rezultat)

Ghid de Lectură: Secțiunile din exemplul de rezultat care sunt subliniate cu **galben** sunt cele care sunt **noi** în etapa specifică a procedurii de administrare a riscurilor descris. Secțiunile subliniate cu gri sunt cele **preluate** din etapele anterioare ale procedurii de administrare a riscurilor.

Tabela 9: Exemplu de Evaluare a Riscurilor & Alocare Propusă (Etapa 2a, Etapa Studiului de Fezabilitate & Fundamentare)

Identificarea Riscurilor		Evaluarea Riscurilor (Exemplificativ)			Alocarea Riscurilor (Exemplificativ)		
Risc	Subcategorie	Impact	Probabilitate	Scorul Riscului	Priorizare a Riscului	Alocarea	Descriere
Riscurile asociate etapei anterioare construcției							
1. Riscurile asociate cu disponibilitatea terenului, accesul și amplasamentul	Starea amplasamentului	3	2	6	Ridicat	Public	<i>[Furnizați detalii cu privire la fiecare risc în funcție de specificul proiectului și de constatările din Studiul de Fezabilitate & Fundamentare]</i>
	Patrimoniu / drepturi asupra terenurilor aparținând populației indigene	3	1	3	Scăzut	Împărțit	
	Securitatea amplasamentului	3	1	3	Scăzut	Împărțit	
	Subcategorie #1						
2. Risc 2	Subcategorie #2						
	Subcategorie #3						
	Subcategorie #4						
	Subcategorie #1						
3. Risc 3	Subcategorie #2						
Riscurile Construcției							
4. Risc 4	Subcategorie #1						
5. Risc 5	Subcategorie #1						
6. Risc 6	Subcategorie #1						
Riscurile de operare și de întreținere							
7. Riscul de operare	Costuri de operare	3	1	3	Scăzut	Privat	
	Performanța în operare	3	1	3	Scăzut	Privat	

ANEXA 3: PLANUL DE GESTIONARE A RISCURILOR

1. Tipuri de măsuri de gestionare a riscurilor

În paralel cu elaborarea matricei de alocare (în Etapa 2a), este o bună practică ca Autoritatea Contractantă să pregătească, de asemenea, un plan de gestionare a riscurilor: un registru sau o listă de acțiuni sau măsuri de gestionare corespunzătoare fiecărui risc aferent proiectului, pe care oricare dintre părțile la contractul de PPP le poate lua pentru a gestiona fie probabilitatea de apariție, fie impactul riscului respectiv. Planul de gestionare a riscurilor va face parte din Studiul de Fezabilitate & Fundamentare.

Măsurile de atenuare a riscurilor se pot încadra în trei mari categorii:

Tipul de gestionare a riscurilor	Descriere	Exemple de acțiuni de gestionare a riscurilor ¹¹
Măsuri asociate cu procesul de proiectare	Acțiuni care urmăresc să reducă la minimum probabilitatea de apariție a riscurilor prin integrarea măsurilor de gestionare în procesul de pregătire și de atribuire a proiectului de PPP. Acestea se află sub controlul partenerului public sau al Autorității Contractante și au loc anterior selectării unui partener privat.	<ul style="list-style-type: none"> • Angajarea de consultanți în tranzații experimentați pentru a se asigura că Studiul de Fezabilitate & Fundamentare este de o calitate înaltă și că procedura de atribuire este bine structurată • Stabilirea unor criterii adecvate de calificare tehnică și financiară a ofertanților în timpul procedurii de atribuire • Derularea unei proceduri de atribuire eficiente și echitabile, în cadrul căreia ofertanții pot concura în mod constructiv în condiții de egalitate, sporind astfel șansele de a selecta echipa cea mai calificată și cea mai dedicată proiectului • Implicarea promptă a părților interesate interne și a echipei de gestionare a contractului care va prelua implementarea proiectului de PPP și care va fi responsabilă cu administrarea efectivă a riscurilor pe toată durata contractului de PPP
Măsuri directe de gestionare a riscurilor	Acțiuni care abordează în mod direct riscurile specifice ale proiectului și care pot fi întreprinse de oricare dintre părțile la contractul de PPP	Pentru a gestiona riscul legat de starea amplasamentului , Autoritatea Contractantă poate efectua studii geotehnice în Etapa Studiului de Fezabilitate & Fundamentare. Aceste studii timpurii vor contribui la selectarea terenului, minimizând astfel în mod direct probabilitatea apariției riscului. Studiile pot fi, de asemenea, puse la dispoziția ofertanților interesați, care pot apoi să efectueze analize suplimentare pe baza studiilor geotehnice și să efectueze o evaluare

¹¹ Exemple de atenuare a riscurilor din [Instrumentul de Alocare a Riscurilor aferente PPP-urilor](#).

Transferul riscului financiar către terți	Acțiuni care externalizează costul financiar al apariției și impactului unui risc aferent proiectului. Acestea pot fi întreprinse de oricare dintre părțile la contractul de PPP	<p>în cunoștință de cauză a riscului asociat amplasamentului și să întreprindă acțiunile de gestionare necesare pentru proiectarea, construcția, operarea și întreținerea proiectului.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autoritatea Contractantă poate solicita ca partenerul privat să constituie o garanție de bună execuție pentru a se proteja împotriva impactului financiar al anumitor riscuri. Dacă riscul se materializează, atunci garanția de bună execuție poate fi utilizată pentru a remedia riscul respectiv. În contractele de PPP, principalii contractori care execută lucrările (de exemplu, antreprenorul de construcții, contractantul de operare și întreținere) sunt de obicei obligați să furnizeze un pachet de garanții – care poate include o garanție de bună execuție, o garanție de plată și/sau o garanție lichidă (de exemplu, o scrisoare de credit) către Societatea de Proiect (investitori ai partenerului privat). Cerințele minime pentru o astfel de garanție de bună execuție pot fi impuse de Autoritatea Contractantă pe baza cerințelor locale (care sunt uneori impuse de legi sau de reglementări), însă creditorii (și agențiile de rating, dacă este cazul) sunt, de obicei, principalii factori care determină cerințele privind pachetul de garanții în tranzațiile de PPP. • Partenerul privat poate achiziționa produse de asigurare specifice (în măsura în care ele sunt disponibile pe piață) pentru a gestiona impactul anumitor riscuri. De exemplu, partenerul privat poate achiziționa o asigurare de răspundere civilă pentru a contribui la gestionarea impactului riscului social. <p>Rețineți că garanțiile care urmează să fie solicitate de către Autoritatea Contractantă și asigurările care urmează să fie solicitate de la partenerul privat sunt definite, de obicei, în etapa de redactare a contractului de PPP. Este o practică obișnuită ca experții în asigurări să fie consultați de către echipa de consultanți în tranzații care va asista Autoritatea Contractantă cu elaborarea contractului și cu organizarea procedurii de atribuire.</p>
---	--	--

2. Exemplu de matrice de atenuare a riscurilor

Planul de gestionare a fiecărui risc poate fi adăugat ca o coloană suplimentară în matricea de Evaluare a Riscurilor și de Alocare Propusă din Etapa 2a.

Ghid de Lectură: Secțiunile din exemplul de rezultat care sunt subliniate cu **galben** sunt cele care sunt **noi** în etapa specifică a procedurii de administrare a riscurilor descris. Secțiunile subliniate cu **gri** sunt cele **preluate** din etapele anterioare ale procedurii de administrare a riscurilor.

Tabulul 1: Exemplu de Matrice de Atenuare a Riscurilor (Etapa 2b, Etapa Studiului de Fezabilitate & Fundamentare)

Identificarea Riscurilor		Evaluarea Riscurilor				Alocarea Riscurilor			Gestionarea Riscurilor	
Risc	Subcategorie	Impact	Probabilitate	Scorul Riscului	Prioritatea Riscului	Alocare	Descriere	Etape		
Riscurile pre-construcției										
1. Riscurile asociate cu disponibilitatea terenului, accesul și amplasamentul	Starea amplasamentului	3	2	6	Ridicat	Public	[Furnizați detalii cu privire la fiecare risc pe baza specificului proiectului și a constatărilor din Studiul de Fezabilitate & Fundamentare]	[Furnizați măsurile de atenuare a riscurilor care trebuie luate pentru a aborda fiecare risc]		
	Patrimoniu / drepturi asupra terenurilor aparținând populației indigene	3	1	3	Scăzut	Împărțit				
	Securitatea amplasamentului	3	1	3	Scăzut	Împărțit				
Riscurile Construcției										
Riscurile de operare și de întreținere										
7. Risc de operare	Costuri de operare	3	1	3	Scăzut	Privat				
	Performanța în operare	3	1	3	Scăzut	Privat				

ANEXA 4: RISCURI SPECIFICE FIECĂRUI SECTOR ȘI ABORDĂRI DE ALOCARE

Proiectul documentului de politici publice privind dezvoltarea PPP-urilor în România identifică trei sectoare prioritare pentru utilizarea PPP-urilor de către Guvernul României: transport, sănătate și educație.

1. Diferențe de risc: Infrastructura economică și socială

O diferență esențială între aceste sectoare este că, în linii mari, proiectele de transport sunt clasificate ca infrastructură economică, în vreme ce proiectele din domeniile sănătății și educației (adică spitale, școli) sunt clasificate ca infrastructură socială. Principala diferență între aceste sectoare constă în capacitatea lor de a genera venituri de la utilizatorii lor: infrastructură economică sunt, în general, acele active pentru care se pot percepe tarife pentru utilizarea facilității și, prin urmare, subvenționarea de către administrația publică poate fi limitată sau poate să nu fie necesară, în vreme ce utilizatorii infrastructurii sociale nu plătesc, de obicei, pentru utilizarea facilității în sine și, prin urmare, este necesară finanțarea de către administrația publică pentru plata proiectului.

În vreme ce registrul riscurilor pentru orice proiect din cadrul sectoarelor prioritare poate fi unic, este de așteptat ca două riscuri să difere între proiectele de infrastructură economică (de exemplu, transporturi) și proiectele de infrastructură socială (de exemplu, spitale și școli). Acestea sunt rezumate mai jos:

Riscul asociat cererii / veniturilor	Infrastructură economică	Infrastructură socială	Aspecte de luat în considerare de către Autoritatea Contractantă
	<ul style="list-style-type: none"> În funcție de viabilitatea financiară a proiectului (care poate fi verificată prin evaluarea suportabilității), poate fi atribuit fie Autorității Contractante, fie partenerului privat. Dacă veniturile provenite din tarifele de utilizare sunt suficiente pentru a acoperi costurile proiectului și randamentul necesar al partenerului privat, riscul este atribuit, de obicei, partenerului privat Dacă veniturile provenite din tarifele de utilizare sunt insuficiente, riscul poate fi atribuit în totalitate Autorității Contractante (care poate plăti apoi 	<ul style="list-style-type: none"> Dacă nu se percepe niciun tarif de la utilizatori pentru utilizarea facilității (cea ce este cazul pentru majoritatea proiectelor de infrastructură socială), riscul este, de obicei, atribuit Autorității Contractante. Partenerul privat își primește compensația în totalitate sub forma plăților efectuate de către administrația publică. 	<p><i>Dacă evaluarea suportabilității indică necesitatea unui sprijin financiar din partea administrației publice, cât de mult sprijin poate fi acordat proiectului (în special dacă este vorba de un proiect de infrastructură socială)?</i></p>

	<p>partenerul privat prin plăți de disponibilitate, de exemplu) sau poate fi împărțit între Autoritatea Contractantă și partenerul privat (de exemplu, partenerul privat primește venituri din proiect și o anumită formă de contribuție de la administrația publică pentru a acoperi orice deficit de viabilitate financiară).</p>		
<p>Riscul de operare</p>	<ul style="list-style-type: none"> Riscul de operare este de obicei atribuit partenerului privat pentru a maximiza eficiența economică a proiectului de PPP. Transferul riscurilor de proiectare, de construcție și de operare & întreținere către partenerul privat creează un stimulente de implementare a proiectului în modul cel mai sustenabil pe durata lungă a contractului de PPP (a se vedea <i>D4 - Ghidul Național privind Evaluarea Eficienței Economice a proiectelor de PPP</i>). 	<ul style="list-style-type: none"> Din punct de vedere istoric, domeniul de activitate al partenerului privat în PPP-urile din domeniul infrastructurii sociale se limita la construirea facilității. După finalizarea construcției, facilitatea era predată Autorității Contractante, care păstra riscul de operare. Cu toate acestea, PPP-urile „condușe de operator” devin acum mai frecvente în unele sectoare de infrastructură socială, cum ar fi cel al asistenței medicale, în care partenerul privat ar construi instalația și ar prelua operarea și întreținerea acesteia (și, în unele cazuri, chiar și furnizarea de servicii sau echipamente neclinice, deși acest lucru nu este foarte frecvent în UE).¹² Autoritatea Contractantă reglementează apoi performanța partenerului privat prin mecanisme contractuale, cum ar fi indicatorii de performanță esențiali și penalizările pentru performanță sub așteptări. 	<p><i>Dacă riscul de operare este transferat partenerului privat, ce rezultate esențiale în materie de performanță trebuie să fie descrise în mod clar în contractul de PPP? Ce stimulente de plată sau măsuri de descurajare vor fi puse în aplicare pentru a responsabiliza partenerul privat?</i></p>

¹² Blogurile Băncii Mondiale. "[Construiește și operează](#)" din ce în ce mai des [întâlnit în infrastructura socială](#)". Mai 2018.

Este util de remarcat faptul că alocarea acestor riscuri influențează tratamentul statistic al proiectului de PPP specific și, prin urmare, situația datoriei publice și a deficitului bugetar al administrației publice. Acest aspect este detaliat în continuare în *D7 - Ghidul Național privind Evaluarea Impactului PPP-urilor asupra Datoriei Publice și Deficitului Bugetar*.

2. Riscuri esențiale tipice pentru sectoarele prioritare

În cadrul matricelor de risc detaliate furnizate în [Instrumentul de Alocare a Riscurilor aferente PPP-urilor al CGJ](#), următoarele riscuri esențiale au fost identificate ca fiind importante în mod special pentru sectoarele prioritare. Rețineți, din nou, că fiecare proiect va avea propriile circumstanțe și caracteristici unice pentru care aceste riscuri pot fi sau nu aplicabile. Totuși, prin natura sectoarelor, acestea sunt riscuri care apar în mod obișnuit ca fiind esențiale.

Mai multe detalii despre fiecare risc, alocarea propusă și măsurile de gestionare recomandate se găsesc în instrumentul de referință.

	Transport (Rutier)	Sănătate (Spitale)	Educație (Școli)
Riscuri Esențiale (așa cum au fost identificate în Instrumentul de Alocare a Riscurilor aferente PPP-urilor al CGJ)	<ul style="list-style-type: none"> • Achiziția de terenuri și riscul de amplasament – riscul ar putea fi unul ridicat în funcție de lungimea și de amplasarea drumului. • Riscul asociat cererii/veniturilor – dacă riscul asociat cererii este alocat partenerului privat, opinia acestuia cu privire la riscul asociat cererii/veniturilor va fi un factor important în ceea ce privește stabilirea prețului proiectului. • Riscul de mediu/social – impactul potențial asupra proprietăților, habitatelor și comunităților adiacente (poate fi ridicat, în funcție, din nou, de lungimea și amplasarea drumului). • Riscul asociat cu finalizarea/începerea operării – finalizarea construcției la timp și în limitele bugetului poate reprezenta o provocare, în funcție de complexitatea 	<ul style="list-style-type: none"> • Starea bunurilor existente – relevantă pentru proiectele de reabilitare; bunurile existente vor avea un impact asupra riscului de proiectare, de construcție, de operare & întreținere. • Riscul de proiectare și solicitări de modificare – spitalele tind să aibă cerințe tehnice complexe și, ca atare, sunt mai predispuși la riscuri de proiectare și la potențiale solicitări de modificare. • Echipele medicale – dacă Autoritatea Contractantă păstrează responsabilitatea de a furniza echipamente medicale, instalarea lor trebuie să fie coordonată cu programul de construcție al partenerului privat. • Funcționalitatea clinică – dacă spitalul trebuie să își păstreze funcționalitatea în timpul proiectului, cerințele de 	<ul style="list-style-type: none"> • Starea bunurilor existente – relevantă pentru proiectele de reabilitare; bunurile existente vor avea un impact asupra riscului de proiectare, de construcție, de operare & întreținere. • Riscul asociat construcției – în special calendarul construcției și interfața cu condițiile normale de funcționare a școlii. • Interfața cu personalul – interfața personalului administrației publice cu bunul construit, în special în timpul operării. • Standardele de mediu și de sănătate – atenție sporită asupra standardelor de mediu și de sănătate, având în vedere efectul asupra copiilor/elevilor. • Riscul de vandalism – relevant pentru școli în general, deoarece facilitățile pot fi

	<p>proiectării drumului și de terenul pe care se află amplasamentul.</p>	<p>funcționalitate trebuie să fie incluse în indicatorii-cheie de performanță (KPI) ai partenerului privat.</p> <ul style="list-style-type: none">• Interfața – interfața personalului administrației publice cu bunul construit, în special în timpul operării.• Standardele de mediu și de sănătate – atenție sporită asupra standardelor de mediu și de sănătate, având în vedere efectul asupra pacienților.	<p>accesate de mai mulți utilizatori (de exemplu, elevi, vizitatori, angajați) iar infrastructurile mărunte pot fi frecvente.</p>
--	--	---	---

ANEXA Nr. 5

D6. Evaluarea Suportabilității

Metodologie și Ghid pentru Evaluarea Suportabilității

REFORM/SC2021/077

Acest proiect este realizat cu finanțare de la Uniunea Europeană prin Instrumentul de Suport Tehnic și cu cooperare din partea DG REFORM a Comisiei Europene.

ABREVIERI

DSCR	Raportul de acoperire a serviciului datoriei
DSRA	Contul de rezervă al serviciului datoriei
EPEC	Centrul European de Expertiză în domeniul PPP-urilor
UE	Uniunea Europeană
AFDC	Angajamente fiscale și datorii contingente
MF	Ministerul Finanțelor
CRÎ	Conturi de rezervă pentru întreținere
UMIP	Unitatea de Management a Investițiilor Publice
PPP	Parteneriat Public-Privat

CUPRINS

1. SCOPUL ACESTUI DOCUMENT
 - 1.1 Scopul acestui Ghid
 - 1.2 Ghid de lectură
 - 1.3 Definiție
2. CONCEPTUL DE SUPTABILITATE ÎNTR-UN PPP
 - 2.1 Ce reprezintă suportabilitatea unui proiect?
 - 2.2 Cine realizează evaluarea suportabilității?
3. PROCESUL DE EVALUARE A SUPTABILITĂȚII
 - 3.1 Abordarea pas cu pas a evaluării suportabilității

ANEXA 1: EXEMPLE DE CALCUL PENTRU ESTIMAREA PRELIMINARĂ A COSTURILOR

1. SCOPUL ACESTUI DOCUMENT

1.1 Scopul acestui Ghid

Prezentul Ghid își propune să le ofere autorităților publice și practicienilor din domeniul PPP din România o abordare și o metodologie concrete pentru evaluarea suportabilității proiectelor de PPP. Cadrul prevăzut în prezentul Ghid este fundamentat pe practicile de evaluare a suportabilității pe piețele de PPP la nivel global și a fost adaptat la contextul PPP-urilor din România. Una dintre principalele cauze ale eșecului proiectelor de PPP, atât în România cât și pe alte piețe, este faptul că aceste proiecte se dovedesc a nu fi suportabile fie pentru administrația publică, fie pentru utilizatori, ca urmare a unei evaluări inițiale inadecvate. Prin urmare, evaluarea suportabilității este una dintre sarcinile esențiale în pregătirea și achiziționarea unui proiect de PPP.

Prezentul Ghid completează *Ordonanța de urgență a Guvernului Nr. 39/2018 privind parteneriatul public-privat („Legea PPP”)* și *Ordonanța de urgență a Guvernului Nr. 88/2013 privind adoptarea unor măsuri fiscal-bugetare pentru îndeplinirea unor angajamente convenite cu organisme internaționale* și trebuie urmat atunci când este evaluată suportabilitatea unui proiect de PPP în toate etapele sale de maturitate (de exemplu, Studiul de Prefezabilitate, Studiul de Fezabilitate & Fundamentare și atribuirea ulterioară) și conține următoarele elemente:

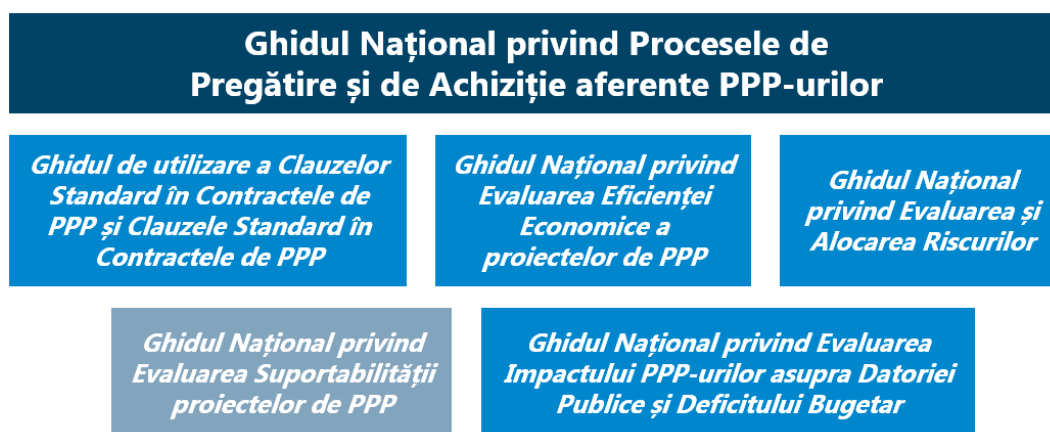
- O definiție a suportabilității în contextul proiectelor de PPP și rolul evaluării sale în dezvoltarea unor astfel de proiecte;
- O procedură de stabilire a costurilor proiectului;
- O metodologie practică pentru dezvoltarea unui model financiar;
- O abordare de realizare a evaluării suportabilității în cadrul procesului bugetar al României.

1.2 Ghid de lectură

Capitolul 2 descrie conceptul, definițiile și scopul suportabilității în dezvoltarea proiectelor de PPP. Capitolul 3 descrie procedura și detaliază etapele necesare pe parcursul procesului de pregătire și de achiziție a proiectelor de PPP în ceea ce privește evaluarea suportabilității și stabilirea costurilor proiectului.

Prezentul ghid face parte din *Ghidul Național privind Procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor* și trebuie citit în strânsă legătură cu procedurile și metodologia furnizate în setul de documente care fac parte din prezentul Ghid (a se vedea Figura 1).

Figura 1: Toate documentele de îndrumare care fac parte din Ghidul Național privind Procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor

1.3 Definiție

În prezentul document, termenul de **Parteneriat Public-Privat (PPP)** înseamnă: *„Un contract pe termen lung încheiat între o autoritate publică și o societate din sectorul privat pentru furnizarea unei infrastructuri sau a unui serviciu public care se află în responsabilitatea unei autorități publice, care transferă un risc substanțial către partea privată, include furnizarea de finanțare din surse private și se concentrează mai degrabă pe specificațiile privind rezultatele proiectului decât pe datele de intrare aferente proiectului, legate de un sistem de plată bazat pe performanță.”*¹

Prezentul document se concentrează pe PPP-uri, astfel cum ele sunt definite în *Ordonanța de urgență a Guvernului Nr. 39/2018 privind parteneriatul public-privat („Legea PPP”)* și pe concesiuni, astfel cum sunt ele definite în *Legea Nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii („Legea Concesiunilor”)*.

Legea română distinge între: (i) **PPP-uri** și: (ii) alte contracte încheiate pe termen lung (adică mai mult de 5 ani) care implică fie executarea de lucrări și operarea bunului (bunurilor) rezultat(e) din lucrările respective, fie furnizarea de servicii. Aceste alte contracte pe termen lung sunt clasificate drept **contracte de Achiziție Publică** sau drept **Concesiuni**, în funcție de cum o parte semnificativă a riscului de operare este transferată sau nu partenerului privat. PPP-urile sunt definite în și sunt guvernate de *Ordonanța de Urgență a Guvernului Nr. 39/2018 privind Parteneriatul Public-Privat („Legea PPP”)*, contractele de Achiziție Publică sunt guvernate de *Legea Nr. 98/2016 privind achizițiile publice* (sau de *Legea nr. 99/2016 privind achizițiile publice sectoriale*), iar Concesiunile sunt guvernate de *Legea Nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii („Legea Concesiunilor”)*. Contractele de PPP sunt atribuite în conformitate cu *Legea Nr. 98/2016* (sau cu *Legea Nr. 99/2016*) sau în conformitate cu *Legea Nr. 100/2016*.

În timp ce, în mod tradițional, în alte state europene nu se distinge între PPP-uri și Concesiuni (deoarece Concesiunile sunt considerate o formă de PPP), *Legea PPP* distinge în mod specific între PPP și alte contracte încheiate pe termen lung (precum Concesiunile). Pentru a determina dacă este aplicabilă *Legea PPP*, aceasta impune ca Studiul de Fundamentare să demonstreze că *„...mai mult de jumătate din veniturile care urmează să fie obținute de către societatea de proiect din utilizarea bunului/bunurilor sau operarea serviciului public ce formează obiectul proiectului provin din plăți efectuate de către partenerul public sau de către alte entități publice în beneficiul partenerului public.”*² Studiul de Fundamentare care determină dacă un anumit proiect se califică sau nu ca PPP trebuie să determine și dacă proiectul implică transferul unei părți semnificative a riscului de operare către partenerul privat. În cazul în care jumătate sau mai mult din venituri provin din plăți efectuate de utilizatori și sunt îndeplinite toate celelalte condiții prevăzute de *Legea Concesiunilor* (în particular, condiția ca o parte semnificativă a riscului de operare să fie transferată către partenerul privat), atunci proiectul va fi definit drept o Concesiune.

Prezentul Ghid privind evaluarea suportabilității poate fi utilizat atât pentru PPP-uri cât și pentru Concesiuni, întrucât cerințele privind evaluarea suportabilității sunt similare pentru ambele tipuri de contracte (PPP-uri și concesiuni). În prezentul Ghid nu se va mai face nicio distincție între PPP-uri și Concesiuni. Ori de câte ori se face referire la PPP-uri, Ghidul poate fi relevant și pentru Concesiuni, astfel cum sunt definite de *Legea Concesiunilor*.

¹ Definiție bazată pe definiția dată PPP-ului de către EPEC.

² *Legea PPP*, articolul 2

2. CONCEPTUL DE SUPTABILITATE ÎNTR-UN PPP

2.1 Ce reprezintă suportabilitatea unui proiect?

2.1.1 Definiția suportabilității unui proiect de PPP

Suportabilitatea în contextul unui proiect de PPP reprezintă capacitatea Autorității Contractante de a-și îndeplini obligațiile de plată (obligații directe și/sau contingente) pe durata contractului de PPP, inclusiv capacitatea utilizatorilor facilității de a plăti pentru serviciile furnizate de societatea de proiect în cazul unui PPP care implică plăți efectuate de către utilizatori (un aranjament care poate implica și o anumită formă de sprijin din partea administrației publice, cum ar fi o garanție de venit minim, oferită de Autoritatea Contractantă societății de proiect).³ Suportabilitatea unui proiect de PPP depinde de domeniul de aplicare al proiectului și de cantitatea și nivelul serviciilor care urmează să fie furnizate.

2.1.2 Scopul evaluării suportabilității

Chiar dacă proiectele de PPP pot oferi o sursă imediată de finanțare pentru plata proiectului și, prin urmare, beneficii pe termen scurt pentru bugetul public, în cazul unui PPP care implică plăți de disponibilitate, acestea nu fac decât să modifice, de fapt, momentul în care administrația publică trebuie să plătească pentru proiect (în cadrul unui PPP de concesiune, utilizatorii direcți plătesc pentru proiect, dar, în majoritatea cazurilor, vor exista în continuare unele obligații financiare pentru administrația publică, după cum se va discuta mai jos).

În cadrul unui PPP, administrația publică își asumă aproape întotdeauna un anumit tip de risc sau oferă un anumit tip de sprijin, iar aceasta dă naștere la obligații financiare în sarcina administrației publice, care cuprind, de obicei, atât obligații de plată directă cât și, adesea, în plus, obligații de plată contingente:

- O **obligație de plată directă** reprezintă o obligație de plată viitoare care este previzibilă în ceea ce privește momentul și valoarea plăților necesare.⁴ Ea apare atunci când proiectul este finanțat parțial sau integral de către administrația publică. Printre exemplele de obligații de plată directă se numără plățile de disponibilitate, plățile pentru deficitul de viabilitate (de exemplu, contribuțiile de capital inițiale ale administrației publice sau subvențiile menite să facă tarifele accesibile pentru utilizatorii finali) etc. De obicei, evaluarea acestor angajamente este simplă, deoarece sumele datorate vor fi menționate în mod explicit în contractul de PPP.

Subvenționare versus finanțare

Pentru a înțelege suportabilitatea proiectelor de PPP este necesară o înțelegere a diferenței dintre subvenționarea și finanțarea proiectelor, două concepte distincte care sunt adesea confundate.

Subvenționarea reprezintă mijlocul prin care este plătit, în cele din urmă, proiectul pe termen lung și care nu trebuie să fie rambursat. Subvenționarea proiectelor poate proveni din două surse principale: venituri generate de proiect (în principal, tarife de utilizare) sau plăți efectuate de către administrația publică, sau o combinație a acestora.

Finanțarea reprezintă furnizarea temporară a fondurilor necesare pentru a întreprinde proiectul, care trebuie să fie rambursată, în cele din urmă, printr-o sursă de finanțare.

Această distincție este esențială, deoarece unele autorități publice sunt tentate să utilizeze PPP-uri cu motivația că – din moment ce ar putea fi disponibilă finanțare pentru proiect – pare a fi vorba despre o „infrastructură gratuită”. Aceasta este așa-numita „iluzie a suportabilității” – iluzia că un proiect de

³ Ghidul EPEC privind Parteneriatul Public-Privat, Capitolul 3. BEI, 2021.

⁴ Ghidul EPEC privind Parteneriatul Public-Privat, Capitolul 3. BEI, 2021.

PPP poate fi derulat întrucât există finanțare, dar ignorând faptul că, în cele din urmă, proiectul trebuie plătit iar finanțarea trebuie rambursată.⁵

- Pe de altă parte, **o obligație de plată contingentă** este condiționată de un eveniment viitor și incert care ar putea să se producă sau nu și care ar putea fi în afara controlului Autorității Contractante.⁶ Acesta apare atunci când administrația publică își asumă anumite riscuri fie în mod explicit, în contractul de PPP sau în acordul de împrumut, fie în mod indirect, în baza cadrului legal. În ceea ce privește obligațiile de plată contingente, apariția, valoarea și momentul realizării lor ar putea fi necunoscute sau ar putea să nu fie determinate în mod clar. Printre exemplele de obligații de plată contingente se numără plățile în caz de încetare, forța majoră, compensațiile pentru acțiunile adverse ale guvernului, garanțiile aferente unor riscuri specifice (de exemplu, rata de schimb, inflația, printre altele), garanțiile de credit etc. În general, aceste tipuri de angajamente sunt prevăzute în mod explicit în contractele de PPP, chiar dacă este posibil ca termenele de plată efective și sumele în cauză să nu fie prevăzute.

Este necesar ca Autoritatea Contractantă să înțeleagă care sunt angajamentele financiare preconizate și cum ar trebui ele să fie bugetate pe durata proiectului de PPP. Dacă suportabilitatea nu este analizată și gestionată în mod corespunzător, Autoritatea Contractantă se poate confrunta cu probleme precum:

- Constituirea unui portofoliu de angajamente nesustenabile pe termen lung. Aceasta se poate întâmpla dacă există o perspectivă politică eronată conform căreia proiectele de PPP nu necesită plăți viitoare semnificative din partea administrației publice, iar respectivele obligații de plată viitoare nu sunt recunoscute în mod corespunzător în procesul de elaborare a bugetului;
- Supradimensionarea excesivă sau proiectarea excesivă a proiectelor de PPP. Aceasta se poate întâmpla atunci când costurile totale ale proiectului sau investițiile inițiale nu trebuie să fie incluse în bugetele pe termen scurt și mediu;
- Imposibilitatea atragerii de investitori: dacă Autoritatea Contractantă nu dispune de mecanisme credibile pentru a verifica gradul de suportabilitate pe durata contractului de PPP, investitorii ar putea fi îngrijorați de angajamentul administrației publice față de obligațiile de plată viitoare;
- Anularea procedurii de atribuire sau a contractului de PPP atunci când proiectul se dovedește a (nu mai) fi suportabil pentru Autoritatea Contractantă, ceea ce dăunează credibilității Autorității Contractante, provoacă întâzieri în furnizarea de servicii către public, precum și costuri irosite cu pregătirea proiectului sau costuri suplimentare semnificative în cazul în care contractul trebuie încetat.

Totodată, este important și ca Autoritatea Contractantă să identifice în mod clar sursele de finanțare; adică, de unde vor proveni banii necesari pentru îndeplinirea acestor obligații de plată viitoare. Cu alte cuvinte, este esențial nu doar să se evalueze care ar putea fi aceste obligații, ci și modul în care ele pot fi plătite.

O identificare și evaluare adecvată a angajamentelor financiare ale administrației publice în contractul de PPP într-o etapă timpurie de dezvoltare a proiectului îi permite Autorității Contractante să poată lua decizii corecte în ceea ce privește structura financiară, alocarea riscurilor și aprobarea proiectului, să identifice orice limitări cu privire la plățile efectuate de către Autoritatea Contractantă și/sau de către utilizatorii finali și, prin urmare, să determine gama opțiunilor de proiect care pot fi luate în considerare în vederea dezvoltării viitoare.

2.2 Cine realizează evaluarea suportabilității?

Autoritatea Contractantă păstrează responsabilitatea principală pentru toate etapele evaluării suportabilității. La nivelul Autorității Contractante, este probabil să existe o echipă dedicată gestionării proiectului de PPP specific.

⁵ *Parteneriatul Public-Privat pentru Infrastructură. Principii de Politică și Finanțe*. Yescombe, E.R., și E. Farquharson, 2018.

⁶ *Ghidul EPEC privind Parteneriatul Public-Privat*, Capitolul 3. BEI, 2021.

Această echipă are, în ultimă instanță, responsabilitatea să se asigure că proiectul parcurge procesul de evaluare a suportabilității.

Pentru a contribui la procesul de dezvoltare a PPP-ului, este o bună practică ca Autoritatea Contractantă să angajeze o echipă specializată de consultanți sau de consilieri care să ajute cu studiul, pregătirea și achiziția PPP-ului. Astfel de consultanți efectuează, de obicei, estimarea costurilor proiectului, a disponibilității de plată a utilizatorilor (dacă este cazul), a obligațiilor de plată directe și contingente și dezvoltă modelele financiare utilizate pentru estimarea angajamentelor de plată viitoare, în strânsă consultare cu Autoritatea Contractantă și cu UMIP.

Pentru mai multe detalii cu privire la cadrul instituțional al PPP-urilor și la rolul fiecărei părți într-un PPP, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor*.

3. PROCESUL DE EVALUARE A SUPTABILITĂȚII

Evaluarea suportabilității face parte din procesul de pregătire și de achiziție a proiectului de PPP, și chiar și din implementarea ulterioară a proiectului după semnarea contractului de PPP. Cu toate acestea, prezentul ghid se concentrează pe partea din procedura de evaluare a suportabilității realizată în etapa de pregătire și de achiziție a proiectului (adică, înainte de semnarea contractului de PPP). Pe măsură ce un proiect este studiat mai în detaliu iar domeniul de aplicare al proiectului devine mai bine definit, obligațiile de plată preconizate și obligațiile de plată contingente pentru administrația publică și/sau utilizatori devin mai exacte. Activitățile și evaluările conexe desfășurate în timpul procesului de pregătire și de achiziție a PPP-ului – cum ar fi evaluarea fezabilității tehnice și financiare, structurarea proiectului și a procedurii de achiziție, structura propusă pentru alocarea riscurilor – toate acestea stau la baza procedurii de evaluare a suportabilității.

Pentru mai multe detalii privind analizele și evaluările efectuate ca parte a Studiului de Fezabilitate & Fundamentare, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor*.

Evaluarea măsurii în care proiectul de PPP poate fi suportat în cadrul bugetului Autorității Contractante implică două componente esențiale:

- Estimarea plăților preconizate (atât a obligațiilor directe cât și a celor contingente) solicitate de către Autoritatea Contractantă (pentru un proiect de PPP) și/sau de către utilizatori (pentru un proiect de Concesiune) pe durata de viață a proiectului, și
- Estimarea surselor de finanțare (bugetul preconizat alocat pentru infrastructură și întreținere) care sunt disponibile pentru a îndeplini aceste obligații financiare.

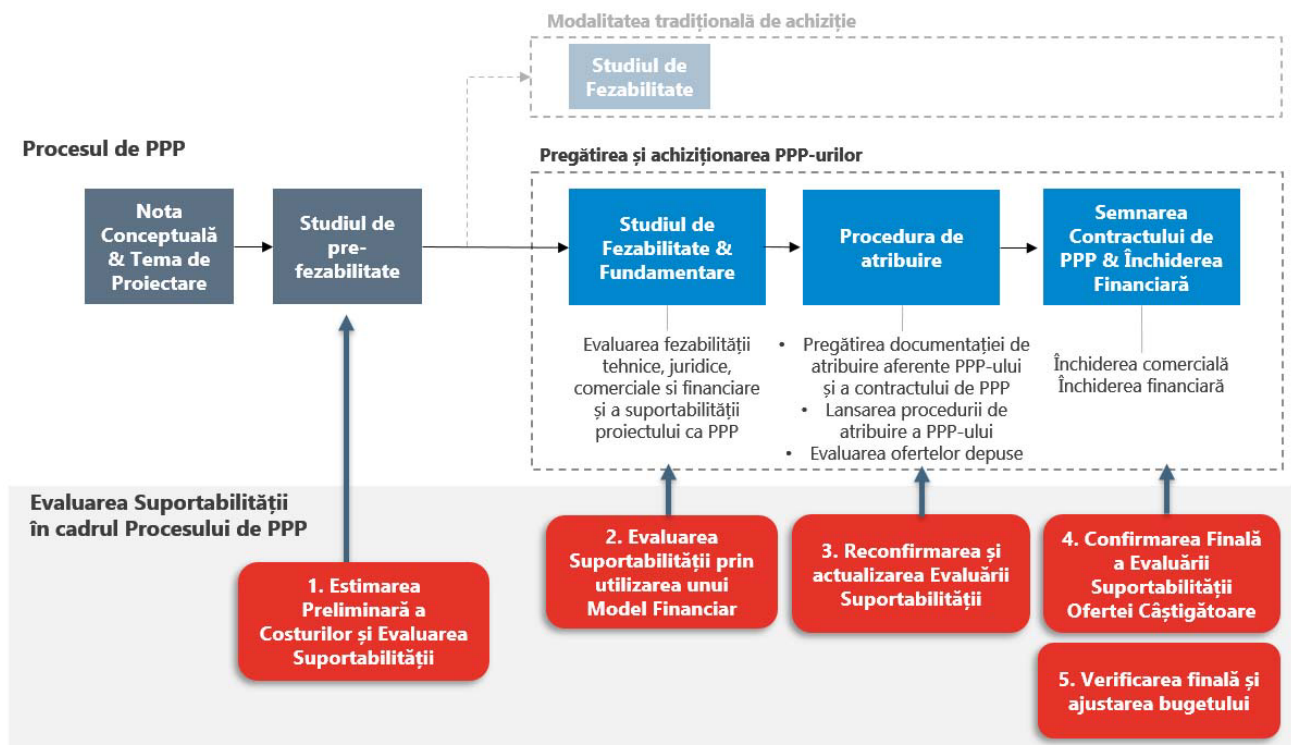
Prin urmare, proiectul este considerat suportabil dacă sursele de finanțare sunt disponibile și suficiente pentru a acoperi plățile preconizate de Autoritatea Contractantă (sau, în cazul unui PPP de Concesiune, dacă se confirmă capacitatea și disponibilitatea utilizatorilor de a plăti tariful preconizat).

Limitarea contribuției partenerului public la finanțare, inclusiv a finanțării asigurate de UE sub formă de granturi

Art. 12 alin. (2) din Legea PPP limitează contribuția partenerului public la finanțarea investiției (în etapa de construcție) la 25% din valoarea totală a investiției. Acest plafon include fondurile europene și alte fonduri externe nerambursabile și contribuția națională la aceste fonduri, precum și contribuția fondurilor publice de investiții și a societăților de investiții.

Cu toate acestea, fondurile europene și alte granturi pot avea un rol important în ce privește suportabilitatea proiectelor de PPP. Prin plafonarea contribuției maxime a acestor fonduri la 25% din valoarea investiției, apare riscul ca proiecte bune, care ar aduce beneficii considerabile societății și ar genera *eficiență economică* sub formă de PPP-uri, să nu fie suportabile chiar dacă s-ar putea obține finanțare suplimentară din partea UE sau alte granturi (peste plafonul de 25%). Un asemenea plafon în ceea ce privește proiectele de PPP nu este uzual la nivel internațional și limitează capacitatea de a structura în mod optim modelul de finanțare și de realizare a proiectului.

În timp ce articolul 12 alin. (2) din Legea PPP rămâne în vigoare la momentul publicării prezentelor ghiduri, sunt în curs de desfășurare discuții pentru a ridica sau a elimina plafonul de 25% astfel încât să se permită flexibilitate și pentru a încuraja utilizarea fondurilor europene nerambursabile, atunci când sunt disponibile, ca opțiune de finanțare pentru proiectele de PPP.

Figura 2: Evaluarea gradului de suportabilitate în procesul de pregătire și de achiziție a PPP-urilor

În general, evaluarea suportabilității începe cu identificarea primei estimări brute a costurilor și veniturilor aferente proiectului și cu formarea unei prime evaluări la nivel general și a unei decizii cu privire la continuarea proiectului cu etapa *Studiului de Prefezabilitate*. La acest moment este suficient să se aibă o idee despre costuri, despre dimensiunea proiectului și despre sursa de unde va proveni probabil finanțarea. În cazul în care este clar că nu există fonduri suficiente pentru implementarea proiectului, atunci nu există niciun motiv să se treacă mai departe la etapa studiului de fezabilitate. Pe măsură ce proiectul trece de la etapa Studiului de Prefezabilitate la etapele *Studiului de Fezabilitate & Fundamentare* și, respectiv, de *atribuire*, evaluarea mai rafinată a evaluării suportabilității este dezvoltată progresiv pe baza modelului financiar și a estimărilor actualizate cu privire la costuri și venituri, până când acestea sunt finalizate anterior lansării procedurii de atribuire. Odată ce a fost elaborată documentația de atribuire a PPP-ului, evaluarea suportabilității este rafinată pe baza procedurii de dialog competitiv (dacă a fost utilizat) și a clauzelor din contractul de PPP, deoarece contractul de PPP va stabili în mod explicit obligațiile de plată directe și contingente și va include mecanismul exact de plată și orice ajustări permise, garanții, condiții de declanșare și plăți în caz de încetare. Pe măsură ce sunt depuse ofertele, procesul continuă prin confirmarea și actualizarea evaluării suportabilității pe baza ofertelor reale. În cele din urmă, în etapa de închidere financiară, se stabilește tariful de disponibilitate sau de serviciu și se efectuează o verificare finală și o ajustare a bugetului.

3.1 Abordarea pas cu pas a evaluării suportabilității

3.1.1 Estimarea preliminară a costurilor și evaluarea suportabilității în Etapa 1: Identificarea și Selectarea Proiectelor de PPP

3.1.1.1 Estimarea preliminară a costurilor

Este o bună practică să se înceapă evaluarea preliminară a suportabilității proiectului în etapa inițială a procesului de pregătire a proiectului pentru a înțelege dacă proiectul propus va fi sustenabil din punct de vedere financiar pentru Autoritatea Contractantă/pentru utilizatori, atât pe termen scurt cât și pe termen lung. În etapa Studiului de Prefezabilitate, Autoritatea Contractantă trebuie să realizeze o estimare preliminară a costurilor proiectului și să ia în considerare sursa (sursele) de finanțare. Acest exercițiu va contribui la fundamentarea primei evaluări a

suportabilității proiectului și la adoptarea unei decizii privind continuarea sau nu a pregătirii proiectului. Prin intermediul acestui exercițiu, Autoritatea Contractantă își poate forma o idee cu privire la ce variante de proiect sunt suportabile și pot fi luate în considerare în continuare, dacă opțiunea de proiect preferată poate fi realizată în limitele bugetului disponibil sau dacă trebuie luate în considerare modificări ale anvergurii proiectului.

Întrucât acesta este un stadiu incipient, sunt disponibile relativ puține informații, iar consultanții externi nu au fost încă angajați, evaluarea preliminară a suportabilității este mult mai puțin detaliată decât analiza de suportabilitate din etapa Studiului de Fezabilitate & Fundamentare; mai degrabă, este suficientă doar pentru a ghida decizia de continuare a proiectului. La acest moment, Autoritatea Contractantă ar trebui să efectueze o estimare preliminară a cheltuielilor de capital și a costurilor de exploatare și întreținere ale proiectului, pe baza structurii, dimensiunii și a altor caracteristici propuse ale proiectului. Aceasta se poate realiza, de exemplu, prin analiza comparativă a unor proiecte similare, prin cercetarea datelor statistice disponibile (de exemplu, prin intermediul bazelor de date sau al publicațiilor din industrie, ajustate în funcție de specificul țării), prin colectarea de opinii din activitățile de consultare a pieței și/sau prin bazarea pe datele furnizate de însăși Autoritatea Contractantă, deoarece ea are, de obicei, experiență anterioară cu proiecte de natură similară în țară (chiar dacă nu sunt PPP-uri).

Trebuie subliniat că există o serie de probleme practice de care trebuie să se țină seama în momentul în care se realizează estimarea preliminară a costurilor proiectului. Acestea includ, dar nu se limitează la:

- Subestimarea costurilor viitoare și, prin urmare, a bugetului prestabilit. Pentru a evita această situație, Autoritatea Contractantă trebuie să stabilească un „pachet de suportabilitate” care să lase o marjă suficientă în cazul în care ofertele primite de pe piață vor avea un preț mai ridicat decât cel estimat;
- Estimarea doar a costurilor de capital de construcție (fără a lua în considerare costurile aferente ciclului de viață) sau estimarea costurilor de operare și întreținere pe baza costurilor serviciului public actual, care sunt de obicei mai mici decât cele dintr-un proiect de PPP, deoarece standardele într-un proiect de PPP sunt de obicei mai ridicate; și
- Ignorarea posibilității ca inflația costurilor de construcție să fie mai mare decât cea preconizată. Pentru a evita această situație sau pentru a minimiza impactul, Autoritatea Contractantă poate alege să adauge o rezervă pentru situații neprevăzute care poate fi estimată, în linii mari, la aproximativ 10% din costurile de construcție.

Metoda anuității poate fi utilizată ca o abordare alternativă pentru estimarea plăților periodice efectuate de administrația publică pe durata contractului. Aceasta se poate face pe baza estimării aproximative a cheltuielilor de investiții, a costului mediu ponderat al capitalului (WACC) estimat care rezumă și aproximează condițiile de finanțare, și a duratei preconizate a contractului. Trebuie remarcat că acestea vor conduce la o estimare foarte generală și ar putea subestima costurile totale ale proiectului, deoarece această estimare nu include costurile de operare și de întreținere, care sunt deosebit de sensibile la inflație și care, în cazul anumitor proiecte de PPP, ar putea constitui o proporție semnificativă din costurile totale ale proiectului.

Vă rugăm consultați Anexa 1 pentru un fișier Excel care prezintă un exemplu de lucru simplificat.

3.1.1.2 Identificarea preliminară a surselor de finanțare și a suportabilității

Luarea în considerare a sursei (surselor) de finanțare trebuie evaluată încă din prima etapă. Înainte de a trece la etapa următoare, este important să existe cel puțin o viziune generală cu privire la următoarele întrebări:

- 1) Va necesita proiectul sprijin financiar din partea administrației publice (ca de exemplu, pentru a achita plățile de disponibilitate și/sau pentru a contribui la cheltuielile de capital inițiale)?
- 2) În caz afirmativ, există un buget sau un alt mecanism disponibil pentru a achita un astfel de sprijin?

În cadrul procesului bugetar din România, elaborarea și deciziile privind proiectul de buget anual se bazează pe cadrul bugetar pe termen mediu de 4 ani. Cu toate acestea, planurile de cheltuieli pe termen mediu nu au același

orizont de timp precum contractele de PPP pe termen lung. În conformitate cu *Legea Nr. 500 din 11 iulie 2002 privind finanțele publice* și cu *Legea Nr. 273 din 29 iunie 2006 privind finanțele publice locale*, pentru a realiza angajamente pe mai mulți ani, precum proiectele de PPP, ordonatorii de credite trebuie să încheie angajamente legale în limitele creditelor de angajament aprobate prin buget pentru exercițiul bugetar respectiv. În plus, în fiecare an, Ministerul Finanțelor (MF) stabilește limitele de cheltuieli care sunt aprobate de Guvern pentru anul bugetar pentru fiecare ordonator principal de credite. Cu toate acestea, chiar dacă procesul de elaborare a bugetului României nu se concentrează pe costurile viitoare dincolo de termenul mediu de 4 ani ca factori de decizie, este o bună practică să se urmărească angajamentele anuale totale preconizate (luând în considerare inflația plăților) dincolo de ciclul bugetar de 4 ani pentru a avea o imagine mai clară asupra costurilor viitoare și pentru a le oferi finanțatorilor o imagine asupra modului în care sunt bugetate proiectele și pentru a le oferi confortul că Guvernul va fi capabil să își îndeplinească angajamentele contractuale pe termen lung. Compararea estimărilor anuale de costuri cu bugetul previzionat permite să se verifice dacă proiectul este aliniat la constrângerile și prioritățile bugetare și, prin urmare, dacă este suportabil în cadrul bugetului.

Limite privind angajamentele fiscale legate de PPP-uri

Este o bună practică internațională ca administrațiile publice să adopte limite privind angajamentele fiscale directe legate de PPP-uri, pentru a evita blocarea unei părți prea mari din buget în angajamente de plată fixe pe termen lung prin contracte de PPP (fie în cadrul unui sector, fie la nivel general) și pentru a se asigura că flexibilitatea viitoare a cheltuielilor în alte domenii nu este limitată în mod excesiv. Aceste limite pot fi stabilite în funcție de tipul de Autoritate Contractantă și de dimensiunea și prioritatea proiectului. Totuși, în mod normal, astfel de limite nu sunt necesare în etapele inițiale ale programelor de PPP, cum este cazul României, iar cadrul legal românesc nu impune în prezent astfel de limite.

În Tabelul 1 de mai jos sunt prezentați câțiva dintre indicatorii posibili de suportabilitate.

Tabelul 1: Indicatori de suportabilitate

Angajament fiscal	Cost	Indicator de suportabilitate fiscală (inclusiv proiecții pe durata contractului de PPP, dincolo de orizontul pe termen mediu)
Obligații directe	- Contribuții de capital estimate ale administrației publice la proiect Plăți de disponibilitate anuale estimate - Valoarea actuală netă (VAN)	- Costul anual ca procent din bugetul ministerului sau al agenției sectoriale, și din veniturile naționale anuale / deficit-excedent bugetar - Costul ca procent din datoria publică națională - Costul ca procent din PIB
Obligații contingente	- Plată anuală estimată sau plată medie preconizată - Valoarea actuală netă (VAN) (Cazuri de bază/cazuri nefavorabile)	- Costul ca procent din venitul ministerului sau al agenției sectoriale, și din veniturile naționale anuale / deficit-excedent bugetar - Costul ca procent din linia de contingență - Costul ca procent din datoria publică - Costul ca procent din PIB

În plus față de cadrul bugetar, ar putea exista mecanisme de finanțare suplimentare ale UE, cum ar fi combinarea instrumentelor financiare într-o structură de PPP ca sursă suplimentară de finanțare pentru a susține costurile proiectului. Regulamentul de Stabilire a Dispozițiilor Comune pentru actuala perioadă de programare oferă

informații mai detaliate cu privire la acest subiect și detaliază modalitățile de accesare a acestor mecanisme⁷. Totuși, astfel de structuri, deși teoretic posibile, nu au fost utilizate pe scară largă până în prezent.

În PPP-urile bazate pe plăți efectuate de utilizatori, trebuie evaluate disponibilitatea și capacitatea utilizatorilor facilității de a plăti pentru serviciile furnizate de societatea de proiect. În cazul în care costul preconizat al serviciilor sau tariful este mai mare decât disponibilitatea sau capacitatea de plată, atunci este posibil ca administrația publică să fie nevoită să ofere un anumit sprijin financiar: acesta ar putea consta în plata parțială a costurilor de capital ale proiectului și/sau în utilizarea unei combinații între plăți de disponibilitate efectuate de administrația publică și tarife de utilizare (această abordare este uneori utilizată, de exemplu, în proiectele de transport urban). Acesta va fi unul dintre factorii care stau la baza deciziei de a continua proiectul, iar dacă studiul de fezabilitate arată că proiectul propus ar avea ca rezultat un nivel de angajamente fiscale care nu este suportabil în cadrul bugetului, atunci domeniul de aplicare și structura proiectului trebuie reconsiderate.

Dacă rezultatele evaluării preliminare a suportabilității în Studiului de Fezabilitate arată că nivelul preconizat al plăților efectuate de administrația publică este probabil să se încadreze în bugetele disponibile, iar proiectul trece la următoarea etapă de pregătire a PPP-ului, evaluarea preliminară a suportabilității va fi dezvoltată în continuare folosind estimări mai precise ale costurilor și veniturilor în modelul financiar, ca parte a Studiului de Fundamentare.

Ce?	Estimarea preliminară a costurilor și evaluarea suportabilității în Etapa 1: Identificarea și Selectarea Proiectului de PPP
Când?	Ca parte a Studiului de Fezabilitate.
Care este obiectivul?	Să se efectueze o evaluare la nivel general a costurilor și veniturilor aferente proiectului și să se determine dacă nivelul necesar de plăți efectuate de administrația publică rezultat se încadrează în bugetul Autorității Contractante sau în alte resurse publice.
Cum?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Estimați nivelul preliminar al costurilor proiectului, atât al cheltuielilor de capital, cât și al cheltuielilor de operare, al veniturilor și nivelul rezultat al plăților necesar a fi efectuate de administrația publică pe durata contractului de PPP (pe baza informațiilor disponibile în etapa studiului de fezabilitate). 2. Determinați nivelul plăților necesar a fi efectuate de administrația publică ca procent din veniturile/bugetul anual al Autorității Contractante și verificați dacă proiectul este conform cu constrângerile bugetare.
Cine este responsabil?	<p>Autoritatea Contractantă, cu îndrumare din partea UMIP.</p> <p>Rețineți că, în această etapă, decizia de a continua un proiect sub formă de PPP nu a fost încă luată și este posibil ca în această etapă să nu fi fost angajați consultanți. Este probabil ca aceștia să fie angajați începând cu Etapa 2.</p> <p>În cazul proiectelor naționale de PPP, în această etapă, MF ar trebui să ofere o aprobare preliminară cu privire la suportabilitatea proiectului.</p>
Care sunt efectele?	Împreună cu Analiza Potențialului de implementare sub formă de PPP și cu Evaluarea și Alocarea Preliminară a Riscurilor, această evaluare preliminară a suportabilității va

⁷ Regulamentul UE privind dispozițiile comune 2021-2027, Combinarea instrumentelor financiare și a granturilor în cadrul fondurilor de gestionare partajată în perioada de programare 2021-2027, 2021 (https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/Combination%20of%20financial%20instruments%20and%20grants_1.pdf)

	<p>contribui la fundamentarea deciziei de a sprijini evaluarea și dezvoltarea ulterioară a proiectului ca PPP potențial. Dacă evaluarea suportabilității indică în mod clar că nu există surse de finanțare disponibile pentru acest proiect, nu există niciun motiv pentru a trece la următoarea etapă de pregătire a proiectului.</p> <p>Dacă proiectul trece la faza următoare, atunci estimările privind costurile și veniturile proiectului precum și suportabilitatea acestuia vor fi revizuite și reevaluate în detaliu în etapa de Studiului de Fundamentare.</p>
Care este rezultatul?	Estimarea preliminară a costurilor și evaluarea suportabilității.

3.1.2 Evaluarea Suportabilității cu Ajutorul unui Model Financiar în Etapa 2: Pregătirea unui Studiu de Fezabilitate & Fundamentare

Cea de-a doua etapă a procesului de evaluare a suportabilității are loc în contextul Studiului de Fezabilitate & Fundamentare. Articolul 19 din *Ordonanța de urgență a Guvernului Nr. 39 din 10 mai 2018 privind parteneriatul public-privat* prevede că Studiul de Fundamentare trebuie să evedențieze gradul de suportabilitate a proiectului ca fiind una dintre componentele principale care justifică implementarea proiectului sub formă de PPP. Prezentul ghid descrie toate cerințele pentru evaluarea suportabilității unui proiect ca o componentă a Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.

Pentru toate celelalte cerințe ale Studiului de Fundamentare (care nu sunt direct legate de evaluarea suportabilității), vă rugăm să consultați Anexa 2 din *Ghidul Național privind Procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor*.

Punctul de plecare pentru evaluarea suportabilității în Etapa 2 este rezultatul estimării preliminare a costurilor și al evaluării suportabilității din Etapa 1: Identificarea și Selectarea Proiectelor de PPP. Estimările costurilor și evaluarea suportabilității din Etapa 1 vor trebui revizuite și actualizate, având în vedere informațiile noi și mai detaliate din alte componente ale Studiului de Fezabilitate & Fundamentare, cum ar fi:

- Evaluarea fezabilității tehnice
- Estimări mai detaliate ale costurilor și veniturilor
- Evaluarea pieței/a cererii;
- Evaluarea și alocarea riscurilor.

Una dintre părțile esențiale ale Studiului de Fezabilitate & Fundamentare este pregătirea estimărilor de costuri aferente proiectului (cheltuieli de capital și de operare, precum și structura de finanțare și costurile de finanțare preconizate) în conformitate cu specificațiile privind rezultatul, astfel încât să poată fi evaluate suportabilitatea proiectului și nivelul de performanță dorit anterior lansării procedurii de atribuire. Astfel, surprizele neplăcute legate de preț (de exemplu, toate ofertele depuse au prețul mai ridicat decât se aștepta și depășesc bugetul disponibil) pot fi prevenite pe cât posibil. În contextul actual de inflație ridicată și imprevizibilă a costurilor de construcție, ar putea fi luate în considerare mecanisme de împărțire a acestor riscuri între partenerii publici și cei privați. Autoritatea Contractantă ar trebui să formuleze ipoteze realiste privind costurile pe baza informațiilor disponibile și să utilizeze modelul financiar și consultarea pieței pentru a testa diverse mecanisme de împărțire a riscurilor legate de costurile de construcție în ce privește suportabilitatea și acceptarea lor de către piață.

3.1.2.1 Rolul modelului financiar

Ca parte a studiului de fundamentare și cu ajutorul consultanților, Autoritatea Contractantă trebuie să elaboreze un model financiar detaliat al proiectului, care să includă estimările de costuri, cerințele de subvenționare și de finanțare pe parcursul duratei de viață a proiectului de PPP, pe măsură ce devin disponibile informații mai detaliate. Autoritatea Contractantă utilizează modelul financiar în următoarele scopuri:

- În cazul PPP-urilor bazate pe plăți de disponibilitate sau pe alte plăți efectuate de administrația publică, modelul financiar este utilizat pentru a prognoza nivelul și calendarul tarifului de disponibilitate sau al tarifului pentru serviciu care vor fi stipulate ulterior în contractul de PPP încheiat între ofertantul câștigător și Autoritatea Contractantă. În special, modelul financiar permite determinarea valorii tarifului de disponibilitate sau a tarifului pentru serviciu care este necesară pentru ca proiectul să fie viabil din punct de vedere financiar. În această etapă, acest tarif reprezintă cea mai bună estimare a tarifului de disponibilitate pe care ofertanții este probabil că o vor prezenta (suma exactă rezultată poate varia în funcție de costurile specifice ale fiecărui ofertant). Onorariul solicitat de ofertantul câștigător va fi documentat în contractul de PPP și va trebui plătit de Autoritatea Contractantă contractantului privat pe durata contractului de PPP. Autoritatea Contractantă ar trebui să estimeze tariful de disponibilitate sau de serviciu pe durata de viață a proiectului pentru a evalua suportabilitatea proiectului și pentru a-și pregăti bugetul. Dacă tariful de disponibilitate sau de serviciu estimat depășește bugetul disponibil al Autorității Contractante, atunci Autoritatea Contractantă poate constata că trebuie să reducă domeniul de aplicare al proiectului. Dacă acest lucru cauzează probleme legate de faptul că proiectul nu mai poate satisface nevoile identificate, atunci Autoritatea Contractantă ar putea fi nevoită să ia în considerare posibilitatea de a nu continua proiectul în regim de PPP în momentul respectiv.
- În cazul PPP-urilor bazate pe tarife de utilizare, modelul financiar este utilizat pentru a estima valoarea tarifului care va trebui colectat de la utilizatorii serviciilor aferente proiectului pentru ca proiectul să fie viabil din punct de vedere financiar. În acest caz, tarifele nu sunt plătite de Autoritatea Contractantă, ci de către utilizatorii proiectului. Totuși, este necesar să se estimeze valoarea tarifului de utilizare pentru a evalua suportabilitatea acestuia pentru utilizatori. Dacă tariful de utilizare rezultat pare a fi prea ridicat (de exemplu, este considerat a nu fi suportabil pentru anumite grupuri sociale), atunci ar putea fi necesar sprijinul administrației publice pentru proiect, iar modelul financiar va servi drept instrument pentru a determina nivelul de sprijin din partea administrației publice necesar pentru a face proiectul viabil din punct de vedere financiar.
- În plus, pot fi comparate diferite tipuri de sprijin din partea administrației publice (cum ar fi granturile inițiale, granturile periodice, împrumuturile de concesiune, garanțiile) pentru a determina cel mai eficient pachet de sprijin.

Modelul financiar de PPP permite pregătirea unei estimări privind impactul asupra bugetului public pe durata contractului de PPP. Această prognoză se referă la nivelul și calendarul cheltuielilor de numerar ale administrației publice în cadrul contractului de PPP și este relevantă pentru gestionarea trezoreriei (în sensul că Autoritatea Contractantă trebuie să dispună în orice moment de suficiente resurse de numerar pentru a-și îndeplini obligațiile de plată față de partenerul privat). Această prognoză este preliminară și va fi actualizată pe măsură ce devin disponibile mai multe informații (de exemplu, prin consultarea pieței). Există, totodată, o suprapunere cu evaluarea Eficienței Economice, deoarece o formă a modelului financiar de PPP va fi, de asemenea, utilizată pentru a compara opțiunea de implementare sub formă de PPP cu Comparatorul Sectorului Public (dar este important să nu se confunde analiza pentru scopuri de eficiență economică a proiectelor de PPP cu analiza în scop de suportabilitate, chiar dacă ele pot implica modele financiare similare), dar, în mod clar, ipotezele datelor de intrare relevante utilizate trebuie să fie aceleași. Ulterior, în etapa de atribuire, modelul financiar de PPP poate fi utilizat pentru a compara și a verifica în mod logic ipotezele inițiale ale administrației publice cu cele utilizate de ofertanți și poate fi actualizat în continuare pe baza propunerii financiare finale a ofertantului câștigător sau poate fi utilizat pentru a pune sub semnul întrebării unele dintre ipotezele de cost utilizate de ofertanți. Cu toate

acestea, ca parte a Studiului de Fezabilitate & Fundamentare, estimările inițiale sunt utilizate pentru a evalua suportabilitatea pe termen lung a proiectului pe durata preconizată a contractului de PPP.

Evaluarea suportabilității ar trebui să includă o listă de plăți contingente și, dacă este posibil, estimări ale valorilor potențiale ale acestora.⁸

În plus, modelul financiar este utilizat pentru a testa sensibilitatea plăților efectuate de administrația publică estimate la diverși parametri și ipoteze de cost, pentru a evalua soliditatea viabilității financiare (din perspectiva contractantului) și a suportabilității (din perspectiva Autorității Contractante). Aceasta poate include sensibilitatea la cerere, veniturile contractantului, inflație, cheltuieli de investiții, diverse elemente de costuri de operare, ipoteze privind costurile de finanțare (rentabilitatea necesară și procentul de capital propriu necesar, ipotezele privind costul datoriei etc.), printre altele.

3.1.2.2 Structura modelului financiar

În etapa studiului de fundamentare, modelul financiar al PPP-ului este inclus, de obicei, în domeniul de activitate al consultanților în tranzacții ai Autorității Contractante. În general, modelul financiar include modulele prezentate în Tabelul 2 de mai jos.

Tabelul 2: Modulele unui model financiar

• Date de intrare	Toți parametrii datelor de intrare, împărțiți în secțiuni: date ale proiectului, cheltuieli de capital, cheltuieli de operare, venituri, finanțare, impozite, ...
• Timp și escaladare	Calendarele temporale (perioada modelului, perioada de construcție, perioada de operare, printre altele) și indicii de preț/inflație.
• Cheltuieli de capital	Costurile de dezvoltare și de construcție, eșalonate în timp, pe bază de angajamente.
• Cheltuieli de operare	Costuri de întreținere și de operare, eșalonate în timp, pe bază de angajamente.
• Venituri și alte intrări de fonduri	Fluxuri de venituri (și orice intrări de fonduri, de exemplu, pentru a plăti parțial cheltuielile de investiții).
• Intrări de finanțare	Intrări presupuse sub formă de capitaluri proprii și diverse tipuri de datorii (împrumuturi pe termen scurt, datorii subordonate, împrumuturi de concesiune, împrumuturi bancare, printre altele). Fiecare formă de finanțare cu condiții diferite (dobânzi, comisioane, printre altele) trebuie să fie modelată separat.
• Ieșiri de finanțare	Modelarea fluxurilor de numerar legate de serviciul datoriei: dobânzi, comisioane, rambursarea datoriei și plata dividendelor din acțiuni
• Conturi de rezervă	Stabilirea și forma conturilor de rezervă, precum contul de rezervă al serviciului datoriei (CRSD) și conturile de rezervă pentru întreținere (CRÎ).
• Capital circulant	Modelarea termenelor de plată a costurilor și veniturilor, care determină soldurile conturilor de creanțe și de datorii.
• Contabilitate și impozite	Modelarea elementelor contabile, în special:

⁸ Pentru o explicație detaliată cu privire la obligațiile contingente, vă rugăm să consultați resursele publice existente, cum ar fi *Analiza și Gestionarea Riscurilor Fiscale - Cele mai bune practici*, FMI, 2016; *Gestionarea Obligațiilor Contingente în Parteneriatele Public-Private*, Irwin, Mokdad, 2010; *Guvernul la Risc: Obligațiile Contingente Și Riscul Fiscal, Banca Mondială, 2002*. Se recomandă ca Guvernul României să elaboreze un cadru detaliat și orientări pentru gestionarea angajamentelor fiscale și a obligațiilor contingente care decurg din contractele de PPP, în conformitate cu bunele practici internaționale.

	<ul style="list-style-type: none"> – crearea și deprecierea/amortizarea activelor; – profituri și impozitul pe profit; – dividende; – taxa pe valoarea adăugată. <p>Elementele contabile trebuie să fie modelate în conformitate cu standardele naționale de contabilitate și cu normele fiscale. Dacă nu sunt disponibile standarde contabile naționale, trebuie să se respecte standardele internaționale de contabilitate (IAS și IFRS).</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Situații financiare 	<p>În acest modul, rezultatele din modulele anterioare sunt reunite în trei situații financiare:</p> <ul style="list-style-type: none"> – situația fluxurilor de numerar; – contul de profit și pierdere; – bilanț.
<ul style="list-style-type: none"> • Rate 	<p>Calcularea ratelor financiare (rata internă de rentabilitate a proiectului, rata internă a rentabilității capitalului propriu, raportul de acoperire a serviciului datoriei (DSCR), gradul de îndatorare, printre altele).</p>

Modelul financiar de PPP permite analiza tuturor aspectelor legate de fezabilitatea financiară. Prin urmare, proiectul este considerat fezabil dacă:

- rentabilitatea pentru acționari este mai mare sau egală cu rata țintă de rentabilitate;
- împrumuturile pot fi rambursate la timp;
- soldul de numerar rămâne pozitiv;
- DSCR-urile minime depășesc nivelurile preconizate a fi prevăzute în acordul de finanțare al contractantului privat;
- rata de îndatorare nu depășește nivelul maxim care va fi prevăzut în acordul (acordurile) de finanțare al (ale) contractantului privat.

Dacă se constată că proiectul nu este fezabil din punct de vedere financiar, atunci trebuie explorate soluții alternative, cum ar fi:

- ajustarea plăților/tarifului de disponibilitate;
- modificarea domeniului de aplicare a proiectului;
- implementarea proiectului în etape;
- ajustarea perioadei contractuale astfel încât contractantul să aibă mai mult timp la dispoziție pentru recuperarea investiției inițiale;
- furnizarea de forme suplimentare de sprijin financiar din partea administrației publice (de exemplu, pentru o parte din cheltuielile de investiții).

Modelul financiar de PPP permite determinarea măsurii în care soluțiile de mai sus pot fi puse în aplicare pentru a obține fezabilitatea financiară a proiectului.

Există diverse modele și standarde stabilite pentru modelele financiare de PPP, cum ar fi Standardul FAST⁹. Cerințele și standardele vor constitui o parte importantă a termenilor de referință pentru Consultanții în Tranzacții, care ar trebui să asiste Autoritatea Contractantă cu elaborarea modelului financiar și să contribuie la selectarea ipotezelor adecvate care vor fi utilizate.

⁹ <https://www.fast-standard.org/>

3.1.2.3 Modelul financiar pentru evaluarea suportabilității din perspectiva administrației publice

În vreme ce evaluarea fezabilității financiare a proiectului se realizează din punctul de vedere al contractantului, scopul modelului este să îi permită Autorității Contractante să efectueze o evaluare a suportabilității și, prin urmare, să identifice consecințele financiare ale proiectului de PPP pentru bugetul public. Aceasta include evaluarea sprijinului necesar din partea administrației publice și a obligațiilor de plată directe și contingente.

Pentru evaluarea angajamentelor financiare preconizate ale administrației publice, modelul financiar prognozează următoarele elemente ale fluxurilor de numerar care trebuie finanțate din, sau să se regăsească în, bugetul Autorității Contractante sau al altor entități publice:

- Obligațiile de plată directe:
 - tariful de disponibilitate plătit de Autoritatea Contractantă;
 - subvenții de capital (subvenții inițiale pentru a acoperi o parte din cheltuielile de capital);
 - granturi în natură (de exemplu, grant pentru utilizarea terenurilor necesare construirii proiectului);
 - subvenție anuală fixă; subvenție plătită în timpul perioadei de operare, cum ar fi finanțarea deficitului de viabilitate;
 - deduceri fiscale;
 - tarife de concesiune, dacă este cazul, plătite de contractant Autorității Contractante.
- Obligații de plată contingente
 - compensații în cazul unor evenimente de risc;
 - ratele de distribuire în cadrul garanțiilor de împrumut (dacă este cazul);
 - plăți în caz de încetare anticipată a contractului.

Pentru obligațiile de plată contingente, modelul financiar estimează cheltuielile fiscale care vor apărea în cazul în care se produce un anumit risc sau eveniment de încetare. Pentru a obține o estimare a cheltuielilor fiscale preconizate, aceste informații se combină cu estimările privind probabilitatea ca acest risc sau eveniment de încetare să se producă.

3.1.2.4 Note privind elaborarea modelelor financiare

Există anumite aspecte legate de elaborarea modelelor financiare care sunt important de reținut:

- Deoarece evaluarea suportabilității se bazează pe estimarea costurilor viitoare, se poate adăuga o marjă rezonabilă la costurile preconizate pentru a permite eventuale modificări ale ipotezelor de cost. Prin urmare, modelul financiar ar trebui să includă o serie de analize de sensibilitate și să lase o marjă suficientă pentru situația în care costurile se dovedesc a fi subestimate, iar ofertele reale sunt mai oneroase decât cele preconizate. Aceasta va indica nivelul maxim al plăților efectuate de administrația publică ce ar putea fi necesare, adesea denumit buget sau „pachet de costuri”.
- Toate estimările de costuri și venituri trebuie exprimate în termeni nominali (adică, ajustate în funcție de inflație) pentru a determina viitoarele fluxuri de plăți nominale așteptate de la administrația publică.
- O altă problemă poate rezulta din supraestimarea veniturilor preconizate aferente proiectului sau din supraestimarea veniturilor preconizate din vânzarea unor terenuri publice de la care se așteaptă că ar putea fi folosite pentru a finanța o parte din investiția inițială.
- Pentru a evita subestimarea costurilor, acestea ar trebui să se bazeze mai degrabă pe costurile solicitate efectiv de piața privată decât pe costurile unui serviciu similar furnizat de sectorul public, deoarece costurile de piață ar putea fi mai mari (de exemplu, reflectând costurile reale pe termen lung pentru menținerea proiectului la standardele solicitate).

- În general, tarifele de disponibilitate și de serviciu nu ar trebui să fie „modelate” sau manevrate în așa fel încât să pară scăzute la începutul contractului (și mai mari în anii următori) pentru a arăta că proiectul este suportabil numai în primii ani de derulare a contractului.

Ce?	Evaluarea suportabilității utilizând un Model Financiar în Etapa 2: Pregătirea unui Studiu de Fezabilitate & Fundamentare
Când?	Ca parte a Studiului de Fezabilitate & Fundamentare
Care este obiectivul?	Efectuarea unei evaluări cuprinzătoare a suportabilității proiectului și determinarea obligațiilor de plată directe și contingente și verificarea fezabilității bugetare a plăților necesare a fi efectuate de către administrația publică
Cum?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Revizuiți și actualizați estimările de costuri din Etapa 1. 2. Elaborați un model financiar al proiectului care să includă estimările de costuri și cerințele de numerar pe durata de viață a proiectului de PPP estimate în etapa anterioară și să calculeze nivelul și calendarul plăților necesar a fi efectuate de către administrația publică. 3. Actualizați modelul financiar pe durata pregătirii proiectului pe baza noilor informații provenite din componentele studiului de fundamentare precum și a opiniilor primite în urma consultării pieței. <div style="background-color: #1a3d4d; color: white; padding: 10px; text-align: center; margin: 10px 0;"> <p>Pentru o explicație a conceptului de consultare a pieței, vă rugăm să consultați <i>Ghidul Național privind Procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor.</i></p> </div> <ol style="list-style-type: none"> 4. Determinați nivelul plăților necesar a fi efectuate de administrația publică ca procent din veniturile/bugetul anual al Autorității Contractante sau capacitatea Autorității Contractante de a asigura serviciul datoriei efective și verificați dacă proiectul este conform constrângerilor bugetare.
Cine este responsabil?	<p>Autoritatea Contractantă, cu îndrumarea UMIP și cu sprijinul consultanților săi tehnici și financiari.</p> <p>Odată finalizat, Studiul de Fezabilitate & Fundamentare trebuie înaintat Ministerului Finanțelor unde conformitatea proiectului cu criteriile de priorizare va fi analizată de către Unitatea de Management al Investițiilor Publice iar concluziile sale vor fi prezentate conducerii Ministerului Finanțelor. Aplicarea criteriilor de evaluare și de priorizare și examinarea aplicării lor de către MF nu sunt necesare pentru proiectele care sunt finanțate exclusiv din bugetele administrațiilor publice locale și pentru proiectele a căror valoare totală estimată nu depășește 100 de milioane de lei.</p> <p>În urma examinării de către Ministerul Finanțelor, Autoritatea Contractantă trebuie să prezinte Studiul de Fezabilitate & Fundamentare Consiliului Interministerial de Avizare a Lucrărilor Publice de Interes Național și Locuințelor (Consiliul Interministerial). Avizul Consiliului Interministerial nu este necesar pentru proiectele care sunt finanțate exclusiv din bugetele autorităților locale.</p> <p>Studiul de Fezabilitate & Fundamentare final trebuie supus aprobării Guvernului în cazul proiectelor administrației publice centrale sau aprobării autorităților publice locale în cazul proiectelor inițiate de autoritățile publice locale. În cazul proiectelor inițiate de autoritățile</p>

	locale care au nevoie de sprijin suplimentar de la bugetul de stat, vor fi necesare atât aprobarea autorităților publice locale cât și aprobarea Guvernului.
Care sunt efectele?	Un nivel estimat al plăților din bugete publice necesare și al datoriilor contingente.
Care este rezultatul?	Un model financiar și o evaluare a suportabilității care să facă parte din studiul de fundamentare.

3.1.3 Reconfirmarea și actualizarea evaluării suportabilității din Pasul 1 al Etapei 3: Atribuirea PPP-ului

Odată ce Studiul de Fezabilitate & Fundamentare este finalizat și se ia decizia de a continua, evaluarea suportabilității este rafinată pe baza proiectului de contract de PPP elaborat în Pasul 1 al Etapei 3 a Procesului de PPP.

Ce?	Reconfirmarea și actualizarea evaluării suportabilității din Pasul 1 al Etapei 3: Atribuirea PPP-ului
Când?	În etapa de elaborare a documentației de atribuire.
Care este obiectivul?	Rafinarea evaluării suportabilității proiectului și determinarea obligațiilor de plată directe și contingente.
Cum?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Revizuiți și actualizați nivelul și calendarul plăților efectuate de administrația publică din Etapa 2 pe baza proiectului de contract de PPP. 2. Pregătiți lista obligațiilor de plată contingente și estimați datoriile contingente pe care administrația publică ar putea fi nevoită să le execute în baza proiectului de contract de PPP.
Cine este responsabil?	<p>Autoritatea Contractantă, cu îndrumarea UMIP și cu sprijinul consultanților săi tehnici și financiari.</p> <p>Înainte de a lansa proiectul pe piață, Autoritatea Contractantă trebuie să se asigure că bugetul pentru proiect va fi disponibil. Prin urmare, pentru proiectele de PPP ale administrației centrale, se poate solicita o aprobare preliminară a bugetului de la Ministerul Finanțelor. În cazul în care nu se obține o aprobare bugetară preliminară în această etapă, Autoritatea Contractantă riscă să se confrunte cu lipsa unei aprobări bugetare după ce a desfășurat întreaga procedură de atribuire, ceea ce poate fi nu numai în detrimentul proiectului, ci poate avea și un impact negativ asupra reputației administrației publice în fața investitorilor și operatorilor privați pentru proiectele de PPP.</p> <p>În absența unor prevederi legale care să impună o aprobare preliminară a bugetului de la Ministerul Finanțelor, se recomandă cu tărie ca Autoritatea Contractantă să verifice, ca parte a aprobării pe care o emite în această etapă, că vor fi disponibile resursele bugetare necesare pentru îndeplinirea tuturor obligațiilor de plată aferente proiectului de PPP.</p>
Care sunt efectele?	Un nivel estimat al plăților necesar a fi suportate de administrația publică și al datoriilor contingente.

Care este rezultatul?	Un model financiar perfecționat și evaluarea suportabilității.
-----------------------	--

3.1.4 Confirmarea finală a Evaluării Suportabilității Financiare a ofertei câștigătoare în Pasul 5 al Etapei 3: Atribuirea PPP-ului

Odată luată decizia de a trece la etapa de atribuire, estimările privind plățile ce trebuie efectuate de administrația publică sunt utilizate pentru a compara propunerile financiare ale ofertanților și pentru a compara gradul de suportabilitate al ofertelor. Dacă toate propunerile sunt semnificativ mai scumpe decât estimarea din modelul financiar, trebuie identificate cauzele acestei discrepante. Este posibil ca ipotezele din modelul financiar să fi fost prea optimiste. Totuși, există și posibilitatea ca ofertantul să fi supraestimat anumite elemente de cost (de exemplu, pentru a obține o performanță mai mare decât cea strict necesară pentru Autoritatea Contractantă). După finalizarea evaluării ofertelor, este necesar ca Autoritatea Contractantă să efectueze reconfirmarea finală a suportabilității pe baza ofertei ofertantului câștigător.

Ce?	Confirmarea finală a Evaluării Suportabilității Financiare a Ofertei Câștigătoare în Pasul 5 al Etapei 3: Atribuirea PPP-ului
Când?	În timpul evaluării ofertelor și al selectării ofertantului câștigător.
Care este obiectivul?	Evaluarea comparativă a propunerilor financiare ale ofertanților și verificarea gradului de suportabilitate a proiectului.
Cum?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Comparați rezultatele și ipotezele modelelor financiare ale ofertanților cu estimările privind plățile ce trebuie efectuate de administrația publică. 2. Actualizați și clarificați ipotezele, dacă este necesar, în cadrul negocierilor cu ofertanții. 3. Confirmați gradul de suportabilitate a proiectului.
Cine?	<p>Autoritatea Contractantă, cu îndrumarea UMIP și cu sprijinul consultanților săi tehnici și financiari.</p> <p>În etapa următoare, Etapa 4: Semnarea Contractului de PPP și Închiderea Financiară, chiar înainte de semnarea contractului de PPP final, MF ar trebui să ofere aprobarea sa finală. În cazul proiectelor de PPP care implică sprijinul administrației centrale, MF ar trebui să aprobe AFDC care rezultă din contractul final de PPP pentru a se asigura că proiectul beneficiază de sprijinul necesar din partea MF pentru a fi realizat.</p>
Care sunt efectele?	Estimarea finală a suportabilității proiectului și a expunerii administrației publice.
Care este rezultatul?	Evaluarea Finală a Suportabilității

3.1.5 Verificarea finală și ajustarea bugetului în Pasul 3 al Etapei 4: Semnarea Contractului de PPP și Închiderea Financiară

În etapa de închidere financiară, modelul financiar este utilizat pentru a stabili tarifele de disponibilitate sau de serviciu în cazul în care acestea depind de ratele dobânzii la data închiderii financiare. Deoarece ofertanții trebuie să declare în ofertele lor un tarif de disponibilitate sau de serviciu fix, aceștia își asumă un anumit cost al datoriei și, prin urmare, riscul ratei dobânzii, întrucât ratele ar putea să sufere modificări (în sus sau în jos) până la momentul închiderii financiare. O modalitate de gestionare a acestei probleme este ca ofertanții să acopere rata dobânzii înainte de închiderea financiară prin intermediul unui *swaption*. (schimb de rate ale dobânzii)

În general, documentația de atribuire specifică ratele *swap* care urmează să fie utilizate de ofertanți pentru a putea compara ofertele. Aceste rate ar trebui să includă o marjă rezonabilă față de ratele pieței pentru a se asigura că proiectul rămâne suportabil.

Alternativ, pentru a gestiona același risc fără a încheia o operațiune de *swap*, Autoritatea Contractantă poate fi de acord să suporte riscul și beneficiul fluctuațiilor ratei dobânzii (de bază) între ratele de la momentul ofertei și ratele finale de la data închiderii financiare.

În orice caz, închiderea financiară și stabilirea ratei dobânzii la data închiderii financiare sunt responsabilitatea contractantului privat. Totuși, acest proces trebuie supravegheat de Autoritatea Contractantă și de consultanții săi financiari, iar Autoritatea Contractantă ar trebui să fie de acord cu termenii finali ai *swaption*-ului sau ai ajustării pentru împărțirea riscului asociat ratei dobânzii.

La acest moment nu se face nicio reevaluare a capacității de plată, dar bugetul este ajustat luând în considerare impactul fluctuațiilor ratei dobânzii.

Ce?	Verificarea finală și ajustarea bugetului în Pasul 3 al Etapei 4: Semnarea Contractului de PPP și Închiderea Financiară
Când?	În etapa de închidere financiară.
Care este obiectivul?	Stabilirea ratelor dobânzii și ajustarea bugetul proiectului.
Cum?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verificați impactul ratei <i>swap</i> sau al altui mecanism de împărțire a riscului asociat ratei dobânzii și supravegheați selecția acestuia. 2. Actualizați bugetul final al proiectului pe baza tarifelor finale de disponibilitate sau de serviciu.
Cine?	Autoritatea Contractantă, cu îndrumarea UMIP și cu sprijinul consultanților săi tehnici și financiari.
Care este rezultatul?	Verificarea finală și ajustarea bugetului.

Anexa 1: Exemple de calcul pentru estimarea preliminară a costurilor

După cum se menționează în Secțiunea **Eroare! Fără sursă de referință.**, vă rugăm să consultați foaia de calcul Excel atașată pentru un exemplu de estimare simplificată a costurilor preliminare care să fundamenteze decizia de a trece la etapa Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.

ANEXA Nr. 6

D7: Datoria Publică și Deficitul Bugetar

Metodologie și Ghid pentru Identificarea și Calculul Impactului PPP asupra Datoriei Publice și Deficitului Bugetar

REFORM/SC2021/077

Acest proiect este realizat cu finanțare de la Uniunea Europeană prin Instrumentul de Suport Tehnic și cu cooperare din partea DG REFORM a Comisiei Europene.

ABREVIERI

PDE	Procedura de Deficit Excesiv
BEI	Banca Europeană de Investiții
CPE	Contract de Performanță Energetică
EPEC	Centrul European de Expertiză în domeniul PPP
SEC	Sistemul European de Conturi
UE	Uniunea Europeană
FBCF	Formarea Brută de Capital Fix
MDBDP	Manual privind Deficitul Bugetar și Datoria Publică
INS	Institutul Național de Statistică
UMIP	Unitatea de Management al Investițiilor Publice
PPP	Parteneriat Public-Privat
SP	Societate de Proiect

CUPRINS

1. SCOPUL ACESTUI DOCUMENT

- 1.1 Scopul acestui Ghid
- 1.2 Ghid de lectură
- 1.3 Definiție

2. TRATAMENTUL STATISTIC AL PROIECTELOR

- 2.1 Metodologia de determinare a tratamentului statistic al proiectelor de tip PPP și de Concesiune
- 2.2 Procesul de determinare a tratamentului statistic al proiectelor de PPP sau de Concesiune
- 2.3 Consecințe privind pregătirea proiectelor de PPP și de Concesiune

ANEXA 1: LISTĂ DE CLAUZE STANDARD ÎN CONTRACTELE DE PPP CARE INFLUENȚEAZĂ TRATAMENTUL STATISTIC

ANEXA 2: IMPACTUL ASUPRA DATORIEI PUBLICE ȘI DEFICITULUI BUGETAR

LISTA FIGURILOR

Figura 1: Documentația integrală care constituie Ghidului Național privind Pregătirea și Achiziționarea PPP-urilor

Figura 2: Impactul tratamentului statistic al proiectului de PPP asupra datoriei publice și deficitului bugetar

Figura 3: Evaluarea tratamentului statistic în procesul de pregătire și de achiziție a PPP-urilor

LISTA DE TABELE

Tabelul 1: Lista de întrebări pentru a determina dacă contractul este sau nu un PPP (Sursa: Eurostat/EPEC)

Tabelul 2: Tabel cu Clauzele Standard în Contractele de PPP care Influențează Tratamentul Statistic (Sursa: Eurostat/EPEC)

Tabelul 3: Exemplu de impact asupra conturilor publice pentru un proiect de PPP în afara bilanțului

Tabelul 4: Exemplu de impact asupra conturilor administrației publice în cazul unui proiect de PPP înregistrat în bilanț

Tabelul 5: Exemplu de impact asupra conturilor publice pentru un proiect de Concesiune clasificat ca fiind în afara bilanțului

Tabelul 6: Exemplu de impact asupra conturilor publice pentru un proiect de Concesiune înscris în bilanț

1. SCOPUL ACESTUI DOCUMENT

1.1 Scopul acestui Ghid

Prezentul Ghid își propune să le ofere autorităților publice și practicienilor din domeniul PPP din România o abordare și o metodologie concrete pentru definirea și evaluarea impactului proiectelor de PPP și de Concesiune asupra datoriei publice și deficitului bugetar. Cadrul prescris de prezentul Ghid este fundamentat pe practicile de evaluare a impactului datoriei publice și a deficitului bugetar pe piețele de PPP mature din Europa și oferă îndrumări cu privire la modul în care ele ar putea fi aplicate în contextul PPP din România. Acest cadru se bazează, în special, pe:

- normele de contabilitate națională ale Sistemul european de conturi naționale și regionale din Uniunea Europeană (SEC 2010),
- *Manual on Government Deficit and Debt, 2022 edition (MGDD) (Manual privind Deficitul Bugetar și Datoria Publică, ediția 2022 (MDBDP))*, care implementează normele contabile ale SEC 2010 pentru sectorul public,
- *A Guide to the Statistical Treatment of PPPs (2016) (Ghid privind Tratatamentul Statistic al PPP-urilor (2016))*, publicat în comun de către Eurostat și EPEC în 2016, care oferă îndrumări mai detaliate privind aplicarea normelor contabile naționale și a celor cuprinse în MDBDP pentru contractele de PPP, precum și *Clarification on the Application of a Guide to the Statistical Treatment of PPPs: Responses to Frequently Asked Questions published in 2022 (Clarificări privind aplicarea unui Ghid privind Tratatamentul Statistic al PPP-urilor: Răspunsuri la Întrebările Frecvente publicat în 2022)*, și
- *A Guide to the Statistical Treatment of Energy Performance Contracts (Ghid privind Tratatamentul Statistic al Contractelor de Performanță Energetică) (2018)*, publicat în comun de către Eurostat și de BEI, care oferă îndrumări privind evaluarea tratamentului statistic al CPE-urilor.

Aceste documente sunt în strânsă legătură unele cu altele și trebuie citite împreună. Prin urmare, Ghidul Eurostat/EPEC se bazează pe normele SEC/normele cuprinse în MDBDP și au menirea să explice modul în care aceste norme trebuie aplicate în contextul PPP-urilor.

Prezentul Ghid completează Ordonanța de urgență a Guvernului Nr. 39/2018 privind parteneriatul public-privat („**Legea PPP**”) și Legea Nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii („**Legea Concesiunilor**”) și trebuie urmat atunci când se evaluează tratamentul statistic al unui proiect de PPP sau de concesiune în cursul pregătirii proiectului și după semnarea contractului de PPP sau de Concesiune. Prezentul Ghid abordează următoarele subiecte:

- Metodologia pentru determinarea tratamentului statistic al proiectelor de PPP și de Concesiune;
- Procesul de determinare a tratamentului statistic al proiectelor de PPP și de Concesiune în contextul pregătirii și achiziției de proiecte de PPP și de Concesiune în România, inclusiv desemnarea părților responsabile pentru fiecare etapă a procesului; și
- Impactul tratamentului statistic al proiectelor de PPP și de Concesiune asupra impactului produs de proiect cu privire la datoria publică și deficitul bugetar.

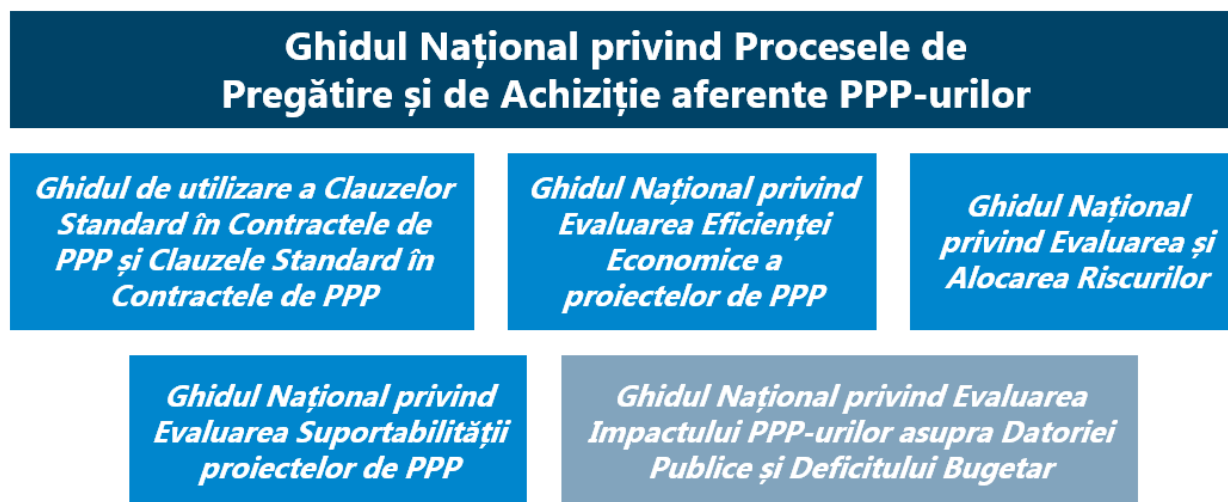
1.2 Ghid de lectură

Capitolul 2 descrie conceptul și scopul tratamentului statistic al proiectelor de PPP și de Concesiune, precum și procesul de urmat în cursul pregătirii și achiziției proiectelor de PPP și de Concesiune pentru determinarea și implementarea tratamentului statistic.

Capitolul 3 descrie impactul tratamentului statistic al proiectelor de PPP și de Concesiune asupra datoriei publice și a deficitului public pe durata contractului de PPP și de Concesiune.

Prezentul ghid face parte din Ghidul Național privind Pregătirea și Achiziționarea PPP-urilor și trebuie citit în strânsă legătură cu procedurile și cu metodologia furnizate în setul de documente care fac parte din acest Ghid (a se vedea Figura 1).

Figura 1: Documentația integrală care constituie Ghidului Național privind Pregătirea și Achiziționarea PPP-urilor

1.3 Definiție

În prezentul document, termenul de **Parteneriat Public-Privat (PPP)** înseamnă: „Un contract pe termen lung încheiat între o autoritate publică și o întreprindere din sectorul privat pentru livrarea unei infrastructuri publice sau a unui serviciu public care se află în responsabilitatea unei agenții de stat, care transferă riscuri substanțiale către partea privată, include furnizarea de finanțare din surse private și în care accentul este pus pe specificațiile rezultatelor proiectului mai degrabă decât pe datele de intrare aferente proiectului de PPP, legate de un sistem de plată bazat pe indicatori de performanță.”¹

Legislația română distinge între **PPP-uri** și **Concesiuni**. PPP-urile sunt definite în Ordonanța de urgență a Guvernului Nr. 39/2018 privind parteneriatul public-privat („Legea PPP”), iar concesiunile sunt definite în Legea Nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii („Legea Concesiunilor”).

Legea PPP distinge în mod specific între aceste două noțiuni. Legea PPP impune ca studiul de fundamentare să demonstreze că „...mai mult de jumătate din veniturile care urmează să fie obținute de către societatea de proiect din utilizarea bunului/bunurilor sau operarea serviciului public ce formează obiectul proiectului provin din plăți efectuate de către partenerul public sau de către alte entități publice în beneficiul partenerului public.”² Această distincție este în concordanță cu terminologia utilizată în cadrul Eurostat, care impune că majoritatea veniturilor obținute de contractant să provină de la entitatea publică pentru ca proiectul să fie considerat un PPP.

Prin urmare, atât conform Eurostat cât și conform Legii PPP, un proiect nu poate fi un PPP dacă mai mult de jumătate (50%) din venituri provin din plăți efectuate de către utilizatorii bunului (bunurilor) sau ai serviciului (serviciilor) public(e). Totodată, proiectul nu poate fi considerat un PPP dacă veniturile primite de partenerul public de la utilizatori depășesc 50% din valoarea plăților efectuate de către partenerul public contractantului privat. Totuși, trebuie remarcat că faptul că un proiect este contractat în temeiul unei anumite legi nu este în

¹ Definiție bazată pe definiția dată PPP-ului de către EPEC.

² Legea PPP, articolul 2.

sine relevant pentru a determina dacă proiectul poate fi considerat un PPP sau o Concesiune pentru scopuri statistice conform normelor Eurostat. În prezentul document, termenul de Contract de Performanță Energetică (CPE) înseamnă: „*Un aranjament contractual între o autoritate publică și un partener pentru furnizarea de măsuri de eficiență energetică (care implică cheltuieli de capital cu lucrări de construcții și/sau cu echipamente și/sau cu furnizarea de servicii conexe).*”³ Un CPE poate fi tratat ca un PPP dacă nivelul cheltuielilor de capital pentru furnizarea de măsuri de eficiență energetică constituie mai mult de jumătate (50%) din valoarea activului din contract după finalizarea lucrărilor, iar contractantul este remunerat pe baza disponibilității sau a cererii pentru infrastructura existentă. Dacă această condiție este îndeplinită, normele PPP privind tratamentul statistic se aplică proiectului. În caz contrar, trebuie consultat Ghidul privind Tratamentul Statistic al CPE-urilor.

Prezentul Ghid privind evaluarea impactului asupra datoriei publice și deficitului bugetar se aplică PPP-urilor și Concesiunilor.

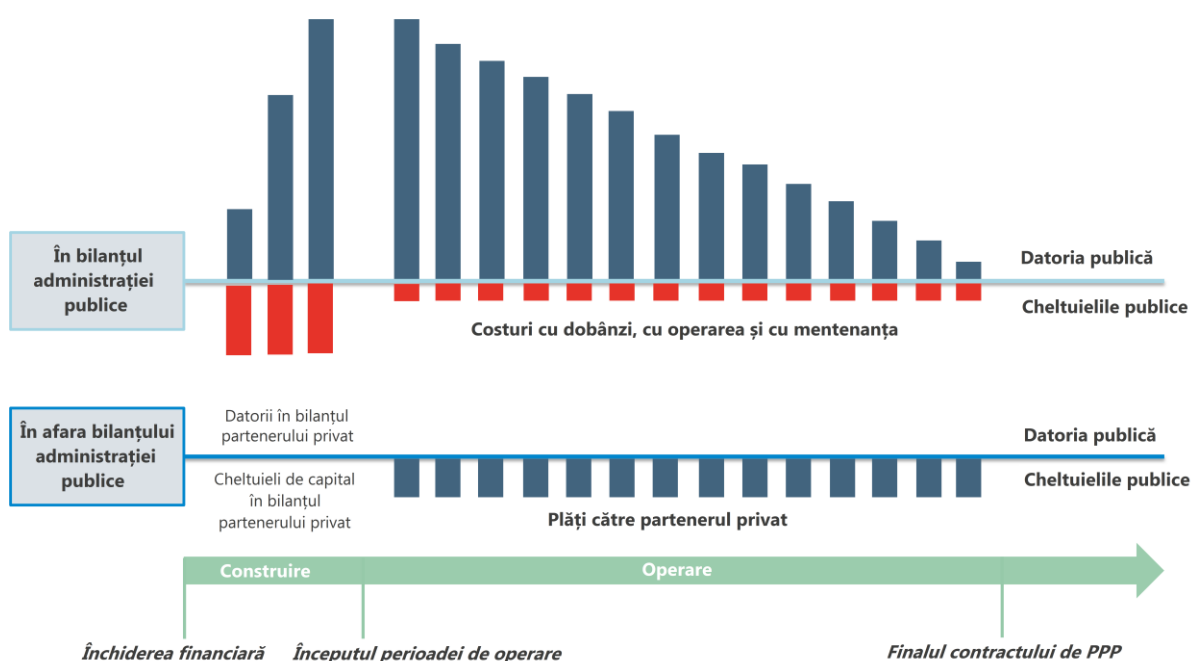
³ Definiție bazată pe definiția dată CPE-ului de către EPEC.

2. TRATAMENTUL STATISTIC AL PROIECTELOR

2.1 Metodologia de determinare a tratamentului statistic al proiectelor de tip PPP și de Concesiune

În conturile naționale, atât un proiect de PPP, cât și un proiect de Concesiune (sau bunurile construite în cadrul contractelor de PPP sau de Concesiune) pot fi înregistrate în bilanțul administrației publice sau în afara acestuia, adică pot fi alocate fie la bilanțul partenerului public, fie la bilanțul partenerului privat în cadrul contractului de PPP sau de Concesiune. Aceasta se numește tratamentul statistic al unui proiect de PPP sau de Concesiune. Pentru scopuri statistice, dacă proiectul îndeplinește criteriile unui proiect de PPP definite de Eurostat și, prin urmare, respectă normele din Ghidul privind Tratamentul Statistic al PPP-urilor, aceasta implică faptul că este tratat drept un PPP din punct de vedere statistic. Figura de mai jos ilustrează felul în care datoria și deficitul public sunt afectate în mod diferit de tratamentul statistic al proiectului.

Figura 2: Impactul tratamentului statistic al proiectului de PPP asupra datoriei publice și deficitului bugetar

Trebuie remarcat faptul că tratamentul statistic al unui proiect de PPP sau de Concesiune este separat și nu trebuie confundat cu tratamentul bugetar și contabil al proiectului din perspectiva autorității contractante.

Pentru mai multe detalii cu privire la suportabilitatea și bugetarea proiectelor, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea Suportabilității proiectelor de PPP*.

2.1.1 Determinarea tipurilor de contract și a entităților:

Având în vedere că regulile de determinare a tratamentului statistic sunt diferite pentru diferite tipuri de proiecte, anterior determinării impactului proiectului asupra datoriei publice și deficitului bugetar, este necesar:

- 1) Să determinați tipul de contract – dacă este un PPP sau o Concesiune din punct de vedere al tratamentului statistic. Vă rugăm să consultați Capitolul 2 din Ghidul Eurostat/EPEC privind Tratamentul Statistic al PPP-urilor, care descrie caracteristicile unui proiect de PPP, și secțiunea 6.3.1.5 din MDBDP (2022), care descrie caracteristicile unei Concesiuni conform Eurostat;

- 2) Să determinați clasificarea ambelor părți la contract din punct de vedere al sectorului statistic. În scopul determinării tratamentului statistic, părțile la contract trebuie clasificate dacă se află în interiorul sau în afara sectorului general al administrației publice.
- În conformitate cu Ghidul Eurostat/EPEC, pentru ca un proiect să fie tratat statistic ca un PPP⁴ și să se aplice regulile din Ghid, presupunând că proiectul are celelalte caracteristici ale unui PPP, **autoritatea contractantă** trebuie clasificată în interiorul sectorului general al administrației publice. Această clasificare este efectuată de obicei de către INS, care publică lista unităților clasificate în sectorul general al administrației publice în Anexa la Inventarul metodelor, procedurilor și surselor utilizate pentru elaborarea informațiilor privind deficitul și datoria și a conturilor sectoriale ale administrației publice care stau la baza acestora în conformitate cu SEC 2010⁵. Este de așteptat ca această listă să fie actualizată anual.
 - În ceea ce privește **partenerul privat**, acesta trebuie să fie în afara sectorului general al administrației publice pentru ca un proiect să fie tratat ca un PPP.
 - Ca regulă generală, dacă o SP este partea contractantă la contractul de PPP, iar SP este controlată de entități private sau de entități publice clasificate în afara sectorului general al administrației publice și care nu acționează în baza unei instrucțiuni exprese sau implicite a administrației publice în contextul acestui proiect, atunci proiectul poate urma regulile de tratament statistic al proiectelor de PPP, presupunând că proiectul are celelalte caracteristici ale unui PPP. Pe de altă parte, dacă SP este controlată de către administrația publică, contractantul (SP) va fi clasificat în sectorul general al administrației publice, iar proiectul nu poate fi considerat un PPP pentru scopul tratamentului statistic și va figura în bilanțul administrației publice⁶.
 - Dacă entitatea care semnează contractul nu este o SP, dacă contractantul nu este controlat de administrația publică, contractantul este clasificat în afara sectorului general al administrației publice, iar proiectul poate fi tratat statistic ca un PPP. Totuși, în cazul în care contractantul este controlat de entitatea publică, care nu este considerată un „producător de pe piață” în termeni statistici (adică o unitate sau o întreprindere a cărei producție este în mare parte sau în totalitate comercializată)⁷, contractantul este clasificat în cadrul sectorului public, iar proiectul nu va fi considerat un PPP și va figura în bilanțul administrației publice⁸.

Ca urmare a acestui exercițiu, devine clar dacă din punct de vedere statistic proiectul este un PPP sau o Concesiune și, prin urmare, devine clar ce reguli de determinare a tratamentului statistic ar trebui să se aplice, iar apoi procesul poate începe.

⁴ Chiar dacă proiectul este clasificat drept un PPP și, prin urmare, se aplică normele Eurostat privind PPP-urile, proiectul poate fi stabilit totuși ca aflându-se sau nu în bilanțul public în funcție de analiza efectuată în conformitate cu normele Eurostat privind PPP-urile.

⁵ Vă rugăm să consultați <https://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/excessive-deficit-procedure/edp-inventories> pentru cel mai recent Inventar.

⁶ Decizia privind modul în care se stabilește care este partea care controlează contractantul (inclusiv în cazul unei SP) se bazează pe o serie de factori și pe circumstanțele specifice proiectului. Pentru mai multe detalii, vă rugăm să consultați paginile 20-21 din Ghidul Eurostat/EPEC.

⁷ Pentru mai multe detalii, vă rugăm să consultați paginile 19-20 din Ghidul Eurostat/EPEC.

⁸ Vă rugăm să consultați Capitolul 2 din Ghidul privind Tratamentul Statistic al PPP-urilor (2016) și Ghidul privind Tratamentul Statistic al CPE-urilor (2018) pentru o descriere completă a clasificării statistice a contractantului din punct de vedere al sectorului.

2.1.2 Determinarea tratamentului statistic:

În conformitate cu normele SEC, proprietatea economică asupra unui bun dintr-un PPP sau dintr-o Concesiune nu poate fi împărțită între administrația publică și contractantul privat și trebuie înregistrată fie ca bun public, fie ca bun neguvernamental. Prin urmare, dacă bunul dintr-un PPP sau dintr-o Concesiune este înregistrat în bilanțul administrației publice, atunci întreaga valoare a bunului din PPP sau din Concesiune și pasivele aferente acestuia trebuie înregistrate în bilanțul administrației publice.

Având în vedere că, potrivit normelor menționate mai sus, proiectul de PPP sau de Concesiune ar trebui alocat în bilanțul proprietarului economic al bunului din PPP sau din Concesiune, adică partea care deține în esență, în mod considerabil, toate riscurile și beneficiile aferente unui bun fix (chiar dacă regimul ar putea fi diferit din punct de vedere juridic). Decizia cu privire la proprietatea economică și, prin urmare, tratamentul statistic al proiectului de PPP sau de Concesiune se bazează în principal pe alocarea riscurilor și a recompenselor asociate bunului. În cazul în care alocarea riscurilor și a recompenselor nu este concludentă, proprietatea economică îi revine părții care deține controlul economic asupra bunului conform contractului, adică părții care controlează specificațiile, exploatarea și serviciile furnizate în urma utilizării acestuia și deține controlul asupra bunului după încheierea duratei contractului. Astfel, proprietatea economică ar trebui atribuită părții care va obține cele mai multe recompense și va suporta cele mai multe riscuri asociate cu bunul. Ca regulă de bază, bunurile din PPP și din Concesiune pot fi considerate neguvernamentale (adică înregistrate în afara bilanțului administrației publice) dacă există dovezi solide că antreprenorul privat suportă majoritatea riscurilor și primește majoritatea recompenselor asociate cu aceste bunuri. Există reguli precise pentru a face acest lucru, astfel cum este descris mai jos.

2.1.2.1 Determinarea tratamentului statistic al proiectelor de PPP:

Pentru proiectele de PPP, procesul de determinare a tratamentului statistic este explicat în mod exhaustiv în Ghidul Eurostat/EPEC privind Tratamentul Statistic al PPP-urilor și trebuie să se conformeze acestuia.

Pentru a determina care dintre părți suportă cea mai mare parte a riscului în cadrul proiectului, evaluarea ar trebui să analizeze clauzele contractului de PPP în ceea ce privește distribuția riscurilor și a recompenselor, cum ar fi clauzele privind finanțarea din fonduri publice, garanțiile furnizate de administrația publică, clauzele privind rezilierea și alocarea bunurilor la sfârșitul contractului de PPP. Prin urmare, determinarea tratamentului statistic al proiectului de PPP va depinde de numeroase caracteristici specifice ale acordului de PPP și, în special, de repartizarea detaliată a riscurilor stabilită în contractul de PPP. Ghidul Eurostat/EPEC citat mai sus descrie în mod specific și foarte detaliat, folosind structura unui contract de PPP tipic, care sunt clauzele contractului de PPP sau care combinații ale acestora ar putea influența tratamentul statistic al proiectului de PPP și ar putea să îl introducă în sau să îl scoată din bilanțul administrației publice cu ocazia estimării datoriei publice și deficitului a bugetar.

Tratamentul statistic este determinat în trei etape, astfel cum se arată în Ghidul Eurostat/EPEC:

- 1) Identificarea clauzelor contractului de PPP care pot influența tratamentul statistic al proiectului. Cele mai tipice clauze contractuale care influențează tratamentul statistic al unui proiect PPP sunt prezentate în Capitolul 3 din Ghidul Eurostat/EPEC. Pentru fiecare dintre clauzele tipice ale contractului, Ghidul stabilește dacă respectiva clauză afectează tratamentul statistic (adică dacă aceasta crește șansele ca proiectul de PPP să figureze în bilanțul administrației publice) sau nu. De asemenea, Ghidul oferă o indicație cu privire la magnitudinea influenței pe care o are fiecare clauză asupra tratamentului statistic, alocându-le în funcție de categoria de importanță: includere automată în bilanț, foarte mare, mare sau moderată. Lista celor mai frecvent utilizate clauze ale contractelor de PPP care influențează tratamentul statistic este rezumată și clasificată pe categorii în tabelul din Anexa acestui Ghid, care trebuie citit împreună cu corpul principal al Ghidului Eurostat/EPEC.

- 2) Analiza magnitudinii impactului economic al fiecăreia dintre aceste clauze asupra proiectului. Odată ce clauzele relevante sunt identificate și clasificate în funcție de importanța lor pentru tratamentul statistic, este important să se analizeze dacă unele dintre aceste clauze pot fi reclasificate pe baza caracteristicilor specifice ale proiectului avut în vedere. De exemplu, să presupunem că rezultatele etapei 1 demonstrează că acele clauze contractuale care vizează Cazurile de Compensare sunt clasificate ca fiind de importanță ridicată în conformitate cu Capitolul 3 din Ghidul Eurostat/EPEC. Totuși, în acest proiect specific avut în vedere, compensația se referă la un eveniment care are o probabilitate foarte scăzută de a se produce și un impact economic foarte scăzut. Prin urmare, aceste clauze ar putea fi reclasificate ca fiind de importanță moderată⁹ și ar putea permite clasificarea proiectului (după luarea în considerare a tuturor celorlalți factori relevanți) în cadrul pragului care trebuie avut în vedere pentru aplicarea tratamentului extrabilanțier;
- 3) Încheierea evaluării tratamentului statistic, care include acordarea unui punctaj proiectului în funcție de unele dintre aceste clauze care îl influențează. Capitolul 4 din Ghidul Eurostat/EPEC oferă o indicație cu privire la praguri, în cadrul cărora ar trebui să se încadreze proiectul de PPP pentru a fi luat în considerare în vederea aplicării tratamentului extrabilanțier.

2.1.2.2 Determinarea tratamentului statistic al proiectelor de Concesiune:

În cazul proiectelor de Concesiune, majoritatea veniturilor antreprenorului privat provin din tarifele de utilizare, iar plățile din fonduri publice (dacă ele există) constituie o minoritate din veniturile contractantului. Prin urmare, în acest caz, concesionarul suportă, de obicei, cea mai mare parte a riscului comercial și, deci, proprietatea economică și, prin urmare, pasivele concesiunii sunt alocate, cel mai frecvent, contractantului privat.

Pentru ca proiectul de Concesiune să nu fie inclus în bilanțul administrației publice, trebuie îndeplinite următoarele condiții:

- Concesionarul trebuie să fie o societate privată sau o societate publică autonomă, adică un concesionar public care are autonomie de decizie în ceea ce privește funcția sa principală;
- Plățile efectuate de utilizatorii bunului către Concesionar trebuie să reprezinte majoritatea (peste 50%) veniturilor contractantului privat conform contractului de Concesiune, fie direct, fie indirect;
- Majoritatea costurilor de construcție (sau de renovare) sunt suportate, conform contractului, de către concesionar. Cu titlu de exemplu, în situația în care există din partea administrației publice o finanțare minoritară a cheltuielilor de capital și în același timp se acordă o garanție directă sau indirectă pentru partea majoritară din finanțarea rămasă a proiectului în legătură cu datoria asumată de concesionar prin împrumut, acest lucru conduce la înregistrarea activului concesionat în conturile administrației publice.;
- Administrația publică nu oferă nicio garanție minimă cu privire la venituri sau vreun nivel minim de profitabilitate pentru concesionar;
- Nu există niciun transfer de risc către administrația publică, cu excepția unor cazuri clar definite de forță majoră, în care sprijinul din partea administrației publice este temporar și limitat.

Aceste condiții sunt descrise și explicate în detaliu în Secțiunea 6.3.1.5 din Manualul SEC privind Datoria Publică și Deficitul Bugetar 2022.

Dacă aceste condiții nu sunt îndeplinite, se consideră că administrația publică suportă majoritatea riscurilor economice și, prin urmare, bunurile din contractul de Concesiune ar trebui înregistrate în bilanțul administrației publice.

⁹ Pentru mai multe detalii, vă rugăm să consultați paginile 139-140 din Ghidul Eurostat/EPEC.

2.2 Procesul de determinare a tratamentului statistic al proiectelor de PPP sau de Concesiune

2.2.1 Evaluarea preliminară a tratamentului statistic în Etapa 1: identificarea și selectarea proiectelor de PPP

Este o bună practică să se procedeze la o evaluare preliminară a tratamentului statistic al proiectului la începutul etapei de pregătire a acestuia, pentru a înțelege mai bine impactul pe care l-ar putea avea proiectul de PPP sau de Concesiune cu privire la situația fiscală a administrației publice înainte de lansarea procesului complet de evaluare a fezabilității, adică în etapa Studiului de Prefezabilitate. Evaluarea unui proiect într-un stadiu incipient va oferi, de asemenea, informații despre modul în care alocarea preconizată a riscurilor (și modificările ulterioare ale alocării riscurilor) poate influența tratamentul statistic.

Pentru mai multe informații și îndrumări privind evaluarea și alocarea riscurilor, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea și Alocarea Riscurilor*.

În primul rând, autoritatea contractantă ar trebui să determine dacă tratamentul statistic al proiectului de PPP sau al proiectului de Concesiune este o chestiune critică și dacă decizia finală de a continua proiectul depinde de înregistrarea acestuia în afara bilanțului public. Dacă decizia de a continua proiectul este condiționată de tratamentul statistic al acestuia, se recomandă să se înceapă evaluarea preliminară a tratamentului statistic al proiectului cât mai devreme posibil, adică în timpul etapei studiului de prefezabilitate.

Având în vedere că acesta este un stadiu incipient al procesului de pregătire a proiectului iar contractul nu este încă elaborat, evaluarea va fi efectuată la un nivel foarte general, pe baza caracteristicilor proiectului cunoscute la momentul respectiv. În primul rând, trebuie identificate tipul de contract (adică dacă este un proiect de PPP sau de Concesiune) și clasificarea ambelor părți din punct de vedere al sectorului statistic (astfel cum este descris în Secțiunea 2.1.1). Odată ce aceste aspecte sunt determinate și sunt cunoscute regulile care trebuie urmate pentru evaluarea tratamentului statistic, următorul pas este să se procedeze la evaluarea inițială. În acest scop, este recomandat ca autoritatea contractantă să includă tabelul prezentat în Anexa 1 în studiul de prefezabilitate și să îl completeze inițial în măsura în care este posibil. În această etapă, ar trebui să se acorde atenție caracteristicilor proiectului care se încadrează în categoria „Automat ÎN BILANȚ” – dacă oricare dintre aceste caracteristici este prezentă, acest lucru poate influența decizia de a continua proiectul. Treptat, pe măsură ce proiectul este structurat și devin disponibile mai multe informații, tabelul va fi completat în continuare, iar alte categorii vor fi adăugate sau eliminate.

Ce?	Evaluarea preliminară a tratamentului statistic în Etapa 1: Identificarea și selectarea proiectelor de PPP
Când?	Ca parte a Studiului de Prefezabilitate.
Care este obiectivul?	Se va efectua o evaluare la nivel general și se va stabili dacă proiectul are deja caracteristici care ar putea influența datoria publică și deficitul bugetar.
Cum	<ol style="list-style-type: none"> 1. Se va determina tipul de contract și se vor clasifica părțile contractante din punct de vedere al sectorului statistic. 2. Se va întocmi o listă inițială a celor mai relevante clauze contractuale tipice (pe baza SEC 2010, a MDBDP 2022 și a Ghidului Eurostat/EPEC, vă rugăm să consultați Anexa 1 pentru referințe).

	<p>3. Se va forma o idee inițială cu privire la posibilitatea ca oricare dintre caracteristicile proiectului să se încadreze în categoria „Automat ÎN BILANȚ” și vor fi identificate acele caracteristici care sunt cele mai susceptibile de a influența tratamentul statistic (pe baza informațiilor disponibile în etapa de studiului de fezabilitate).</p>
<p>Cine este responsabil?</p>	<p>Autoritatea Contractantă.</p> <p>Este opțional, dar se recomandă ca UMIP să verifice dacă Autoritatea Contractantă a efectuat evaluarea preliminară a tratamentului statistic în conformitate cu normele și informațiile disponibile. În acest stadiu, verificarea nu este obligatorie, însă este importantă în faza inițială, în interesul ca autoritatea contractantă să aibă o primă confirmare pozitivă cu privire la potențialul tratament statistic. Rețineți că UMIP nu poate emite nicio decizie definitivă cu privire la tratamentul statistic al proiectului, ci mai degrabă verifică dacă evaluarea necesară a fost efectuată în mod corespunzător de către Autoritatea Contractantă.</p> <p>Rețineți că, în această etapă, se cunosc prea puține informații despre viitoarele clauze contractuale, iar Institutul Național de Statistică (INS) își emite opinia oficială numai ulterior semnării contractului. Cu toate acestea, odată ce proiectul trece la etapa Studiului de Fundamentare și sunt redactate clauzele proiectului de contract (Etapa 3), se recomandă ca reprezentanții INS să fie incluși în grupul de lucru al proiectului, astfel încât să fie prezenți în timpul etapei de pregătire a proiectului, pentru a observa tratamentul statistic prezumat al proiectului.</p> <p>Trebuie clarificat faptul că, în toate etapele premergătoare semnării contractului, INS nu poate oferi un răspuns cu privire la tratamentul statistic al proiectului.</p> <p>Totodată, rețineți că, în acest stadiu, decizia de a continua un proiect sub formă de PPP nu a fost încă luată și, ca atare, consultanții ar putea să nu fie încă angajați. Este probabil ca aceștia să fie angajați începând cu Etapa 2.</p>
<p>Care este rezultatul?</p>	<p>Împreună cu scanarea potențialului de implementare sub formă de PPP, evaluarea preliminară a riscurilor și a suportabilității, aceasta va contribui la fundamentarea deciziei de sprijinire a evaluării și dezvoltării ulterioare a proiectului ca potențial PPP.</p> <p>Dacă proiectul trece la faza următoare, evaluarea ipotetică a tratamentului statistic va fi reexaminată și revizuită mai în detaliu în cursul etapei Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.</p>

2.2.2 Evaluarea intermediară a tratamentului statistic în Etapa 2: pregătirea unui studiu de Fezabilitate și de Fundamentare

A doua etapă în evaluarea tratamentului statistic al proiectului are loc în contextul Studiului de Fezabilitate & Fundamentare. Legea PPP prevede că studiul de fundamentare trebuie să demonstreze „...în ce măsură obligațiile care urmează să fie asumate de către partenerul public în temeiul contractului de parteneriat public-privat afectează limitele de datorie publică și deficit bugetar, calculate conform metodologiei aplicabile în baza legislației Uniunii Europene”¹⁰. Celelalte componente ale Studiului de Fezabilitate & Fundamentare (și activitățile întreprinse în cursul elaborării acestui studiu) trebuie să informeze evaluarea tratamentului statistic. La rândul

¹⁰ Legea PPP, articolul 22

său, evaluarea tratamentului statistic va constitui, de asemenea, o componentă a Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.

Prezentul ghid descrie toate cerințele pentru evaluarea tratamentului statistic al unui proiect în cursul Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.

Pentru toate celelalte cerințe privind Studiul de Fezabilitate & Fundamentare (care nu sunt direct legate de evaluarea tratamentului statistic), vă rugăm să consultați Anexa 2 la Ghidul Național privind procesele de pregătire și de achiziție aferente proiectelor de PPP.

Punctul de plecare pentru evaluarea tratamentului statistic în Etapa 2 este rezultatul Evaluării preliminare a tratamentului statistic din Etapa 1: Identificarea și selectarea proiectelor de PPP. Pe parcursul acestei etape se cunosc din ce în ce mai multe informații despre proiect și se dezvoltă propunerea de alocare a riscurilor aferente proiectului, care, la rândul său, influențează proprietatea economică și, prin urmare, tratamentul statistic al proiectului. Dacă decizia finală de a continua proiectul depinde de înregistrarea acestuia în afara bilanțului public, acesta va fi un proces gradual pe măsură ce este elaborată alocarea propusă a riscurilor, iar caracteristicile relevante ale proiectului care influențează tratamentul statistic pot fi adăugate, modificate sau eliminate în funcție de impactul global asupra tratamentului. Totuși, este important să vă asigurați că este verificat impactul oricărei astfel de modificări efectuate în vederea obținerii unui tratament în afara bilanțului asupra măsurii în care domeniul de aplicare al proiectului continuă să răspundă nevoilor identificate, asupra viabilității economice, asupra raportului cost-beneficiu, asupra suportabilității, asupra finanțabilității și asupra acceptării de către piață.

Ce?	Evaluarea intermediară a tratamentului statistic în Etapa 2: Pregătirea unui Studiu de Fezabilitate & Fundamentare
Când?	În cadrul Studiului de Fezabilitate & Fundamentare, pe baza mecanismului recomandat de alocare a riscurilor și de plată și/sau a clauzelor modelului de contract standard ajustate în raport cu caracteristicile specifice ale proiectului, dacă este cazul. Pentru mai multe informații și îndrumări privind evaluarea și alocarea riscurilor, mecanismul de plată și clauzele modelului de contract standard, consultați Ghidul Național privind Evaluarea și Alocarea Riscurilor, Ghidul Național privind Evaluarea Suportabilității proiectelor de PPP și Ghidul Național privind Contractele de PPP.
Care este obiectivul?	Se va stabili dacă și cum ar fi datoria publică și deficitul bugetar afectate de proiect și dacă aveți capacitatea de a efectua corecții cu privire la structura proiectului (dacă este necesar).
Cum?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Revizuirea rezultatelor evaluării preliminare a tratamentului statistic din Etapa 1: Identificarea și selectarea proiectelor de PPP. Există caracteristici noi ale proiectului care nu au fost luate în considerare inițial, dar care acum sunt relevante pentru tratamentul statistic al proiectului (pe baza altor componente ale studiului de fundamentare și a propunerii de alocare a riscurilor)? Actualizarea listei pentru a include noi informații/constatări cu privire la proiect rezultate din studiul de fundamentare și care vor defini mai clar caracteristicile proiectului care pot influența tratamentul statistic. 2. Revizuirea evaluării inițiale din Evaluarea preliminară a tratamentului statistic din Etapa 1: Identificarea și selectarea proiectelor de PPP și clasificarea caracteristicilor

	<p>proiectului. Există caracteristici care se încadrează în categoria „Automat în BILANȚ” sau „FOARTE RIDICAT”? Verificarea dacă aceste caracteristici pot fi revizuite în propunerea de alocare a riscurilor. Această evaluare se poate baza pe mecanismul recomandat de alocare a riscurilor și de plată și pe clauzele modelului de contract standard ajustate în funcție de caracteristicile specifice proiectului, dacă este cazul.</p>
Cine este responsabil?	<p>Autoritatea Contractantă cu ajutorul consultanților.</p> <p>Ca parte a procesului de avizare, UMIP ar trebui să verifice dacă Autoritatea Contractantă a efectuat evaluarea provizorie a tratamentului statistic în conformitate cu normele și informațiile disponibile. Rețineți că UMIP nu poate emite nicio decizie definitivă cu privire la tratamentul statistic al proiectului, ci mai degrabă verifică dacă evaluarea necesară a fost efectuată în mod corespunzător de către Autoritatea Contractantă.</p> <p>Rețineți că, în acest stadiu, proiectul de contract nu este încă elaborat, iar INS nu își poate exprima opinia oficială. Totuși, odată ce proiectul trece la etapa Studiului de Fezabilitate & Fundamentare și este pregătit proiectul de clauze contractuale (Faza 1 a Etapei 3: Atribuirea PPP-ului), se recomandă ca reprezentanții INS să fie incluși în grupul de lucru al proiectului astfel încât aceștia să fie prezenți în cursul etapei de pregătire a proiectului, pentru a observa tratamentul statistic prezumat al proiectului. Trebuie clarificat faptul că, în toate etapele premergătoare semnării contractului, INS nu poate oferi un răspuns cu privire la tratamentul statistic al proiectului.</p>
Care este rezultatul?	<p>Împreună cu alte componente ale Studiului de Fezabilitate & Fundamentare, aceasta va contribui la fundamentarea deciziei de a trece la Etapa 3: Atribuirea PPP-ului, inclusiv lansarea procedurii de atribuire și impactul viitor prezumat al proiectului asupra datoriei publice și deficitului bugetar.</p>

2.2.3 Reconfirmarea și actualizarea Evaluării Tratatului Statistic în Faza 1 a Etapei 3: Atribuirea PPP-ului

Odată ce este elaborat proiectul de contract de PPP sau de Concesiune, ar trebui efectuată pe baza acestuia o evaluare mai aprofundată a impactului proiectului de PPP sau de Concesiune asupra datoriei publice și a deficitului bugetar, anterior luării unei decizii de lansare a procedurii de atribuire.

Dacă, pe parcursul elaborării ulterioare a proiectului de PPP sau de Concesiune, acordul de PPP sau de Concesiune și termenii contractuali sunt modificați în ce privește oricare dintre aspectele (de exemplu, alocarea riscurilor) care pot influența tratamentul statistic al proiectului, evaluarea trebuie revalidată sau revizuită.

Obținerea evaluării tratamentului statistic anterior luării deciziei de lansare a procedurii de atribuire este responsabilitatea autorității contractante, iar în această etapă evaluarea pentru fiecare proiect de PPP sau de Concesiune poate fi realizată cu ajutorul consilierilor. Se recomandă ca INS să fie prezent pentru a observa tratamentul statistic timpuriu al proiectului în această etapă, pe baza proiectului de contract de PPP sau de Concesiune. Trebuie precizat că, în acest stadiu, INS poate asista, dar nu poate interveni, întrucât INS își poate da opinia oficială numai după semnarea contractului.

Ce?	Reconfirmarea și Actualizarea Evaluării Tratatului Statistic în Faza 1 a Etapei 3: Atribuirea PPP-ului
------------	---

Când?	Anterior deciziei de lansare a procedurii de atribuire, odată ce proiectul de documentație de atribuire este pregătit.
Care este obiectivul?	Se va stabili dacă și cum ar fi datoria publică și deficitul bugetar afectate de proiect și dacă aveți capacitatea de a efectua corecții cu privire la structura proiectului (dacă este necesar) anterior lansării procedurii de atribuire.
Cum?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Revizuirea rezultatelor evaluării intermediare a tratamentului statistic în Etapa 2: Pregătirea unui studiu de Fezabilitate & Fundamentare. Pe măsură ce proiectul de contract de PPP sau de Concesiune este gata, actualizați lista cu noi categorii pentru a include analiza proiectului de clauze contractuale pe baza SEC 2010, a MDBDP 2022 pentru contractul de Concesiune și a Ghidului privind Tratamentul Statistic al PPP-urilor (2016) pentru contractul de PPP. 2. Se recomandă să se informeze și să se împărtășească informațiile despre proiect cu INS pentru a obține o părere opțională din partea acestora. În această etapă nu se poate obține nicio opinie oficială din partea INS.
Cine este responsabil?	<p>Autoritatea Contractantă, cu ajutorul consilierilor și a îndrumărilor din partea INS.</p> <p>Este opțional, însă se recomandă ca UMIP să verifice dacă Autoritatea Contractantă a efectuat evaluarea tratamentului statistic în conformitate cu normele și informațiile disponibile. Rețineți că UMIP nu poate lua nicio decizie definitivă cu privire la tratamentul statistic al proiectului, ci mai degrabă poate verifica dacă evaluarea necesară a fost efectuată în mod corespunzător de către Autoritatea Contractantă.</p>
Care este rezultatul?	Împreună cu alte componente ale studiului de fundamentare, aceasta va contribui la fundamentarea deciziei de lansare a procedurii de atribuire și a impact viitor prezumat al proiectului asupra datoriei publice și deficitului bugetar.

2.2.4 Reconfirmarea și actualizarea Evaluării Tratamentului Statistic în Faza 4 a Etapei 3: Atribuirea PPP-ului

După finalizarea studiului de Fezabilitate & Fundamentare, elaborarea proiectului de contract de PPP sau de Concesiune și luarea deciziei de a trece la etapa de atribuire, proiectul de contract de PPP sau de Concesiune este pus la dispoziția potențialilor ofertanți ca parte a documentației de atribuire. Întrucât, în această etapă autoritatea contractantă interacționează cu potențialii ofertanți și pot fi aduse anumite modificări la propunerea de alocare a riscurilor, orice modificări trebuie revalidate în ceea ce privește impactul lor asupra clauzelor proiectului de contract de PPP sau de Concesiune și asupra tratamentului statistic al proiectului. Dacă oricare dintre modificări influențează în mod negativ tratamentul statistic, acest lucru ar trebui să contribuie la fundamentarea consultărilor ulterioare cu potențialii ofertanți.

Rezultatul acestui proces de (re)validare a tratamentului statistic preconizat rezultat în cursul procedurii de atribuire va fi o verificare finală anterioară deciziei de semnare a contractului de PPP sau de Concesiune.

Ce	Reconfirmarea și actualizarea Evaluării Tratamentului Statistic în Faza 4 a Etapei 3: Atribuirea PPP-ului
Când	În cursul fazei de consultare și de atribuire.

Obiectiv	Actualizarea și finalizarea evaluării impactului preconizat al proiectului asupra datoriei publice și deficitului bugetar.
Cum	<ol style="list-style-type: none"> 1. Actualizarea evaluării tratamentului statistic (Faza 1 a Etapei 3) pe baza dialogului cu ofertanții. 2. Verificarea tratamentului statistic preconizat înainte de a proceda la încheierea contractului de PPP sau de Concesiune.
Cine este responsabil	Autoritatea Contractantă, cu ajutorul consultanților și a îndrumărilor din partea INS.
Rezultat	Tratamentul statistic al proiectului.

2.2.5 Evaluarea finală a tratamentului statistic în Faza 5 a Etapei 3: Atribuirea PPP-ului

Decizia privind tratamentul statistic al proiectului este luată de INS și, în ultimă instanță, de către Eurostat, dacă INS decide să se adreseze acestuia din urmă pentru avizare, pe baza contractului de PPP sau de Concesiune încheiat.¹¹ Autoritatea contractantă are obligația de a furniza o copie a contractului de PPP sau de concesiune semnat către INS în termen de 30 de zile de la semnarea contractului. INS ar trebui să analizeze documentația de PPP sau de Concesiune și să decidă dacă proiectul de PPP sau de Concesiune trebuie clasificat ca proiect în bilanț sau în afara bilanțului, în conformitate cu regulile statistice prevăzute în Sec 2010, MGDD și Ghidul Eurostat pentru Tratamentul Statistic al PPP-urilor/ EPEC.

Totuși, întrucât contractul este deja încheiat, este tardiv a mai fi modificate clauzele contractului de PPP sau de Concesiune în vederea schimbării tratamentului său statistic. Prin urmare, este esențial să se efectueze o evaluare internă finală a tratamentului statistic preconizat anterior adoptării unei decizii de a încheia contractul de PPP sau de Concesiune.

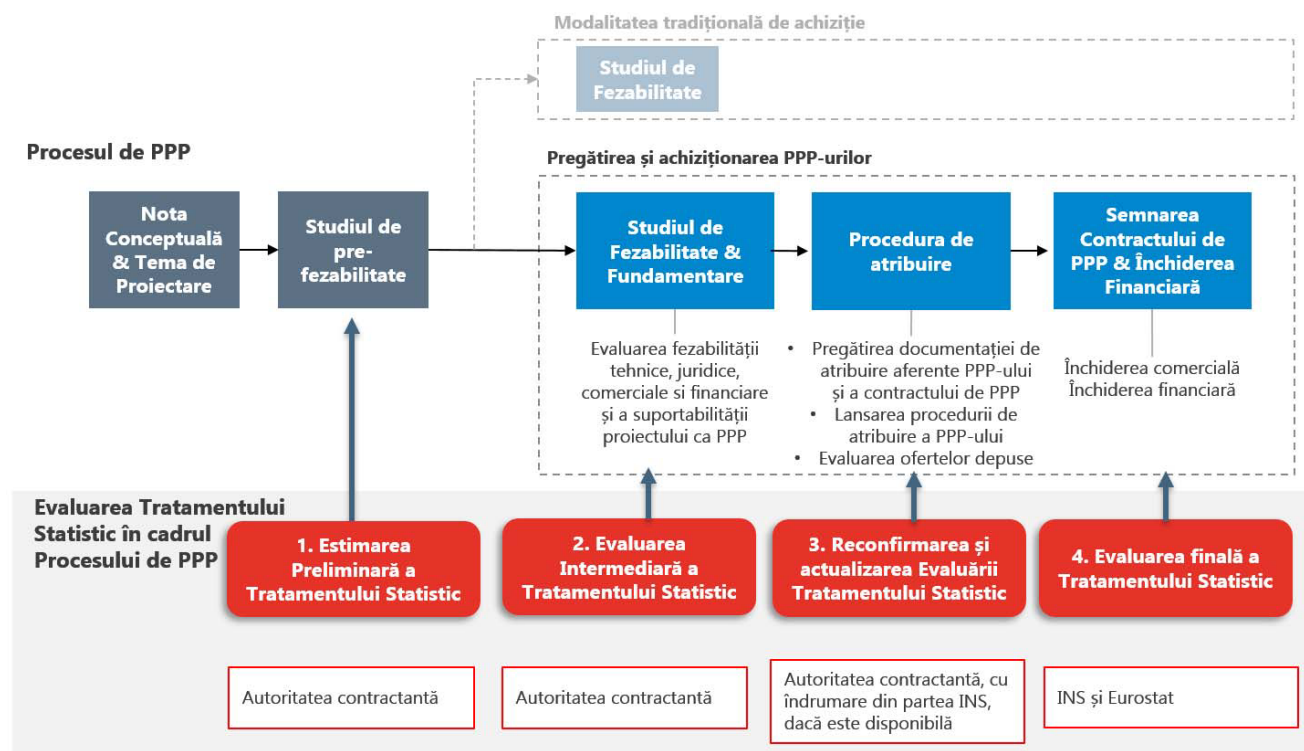
Cu toate acestea, după cum s-a subliniat anterior, având în vedere că tratamentul statistic este probabil să fie un factor determinant pentru administrația publică română în decizia sa de a demara procedura de atribuire a PPP-ului și a concesiunii și de a încheia un contract de PPP sau de Concesiune, se recomandă prezența timpurie a INS. În plus, având în vedere că tratamentul statistic va fi verificat în cele din urmă de Eurostat, care este arbitrul final în această privință, INS are posibilitatea de a solicita punct de vedere ex-ante al Eurostat în cazul în care există incertitudini privind tratamentul statistic al contractului de PPP sau de Concesiune pe care nu le poate soluționa în etapa finală. Trebuie remarcat că, dacă INS decide să solicite punctul de vedere al Eurostat, această decizie trebuie luată în considerare în calendarul proiectului, deoarece primirea răspunsului de la Eurostat poate dura până la două luni, în timp ce, în conformitate cu legislația PPP-urilor, timpul disponibil pentru evaluare poate fi limitat. Rețineți că orice punct de vedere al INS/Eurostat în etapa precontractuală nu obligă în nici un fel autoritățile respective; tratamentul statistic oficial poate fi pronunțat numai după semnarea contractului.

În mod normal, decizia finală cu privire la tratamentul statistic rămâne valabilă pe întreaga durată a contractului de PPP sau de Concesiune. Totuși, dacă există modificări ale contractului de PPP sau de Concesiune ulterior semnării sale, este important să se analizeze dacă tratamentul statistic inițial al proiectului a fost afectat de aceste modificări și, în caz afirmativ, tratamentul statistic trebuie reevaluat pentru a reflecta aceste modificări. Prin urmare, chestiunea tratamentului statistic trebuie să fie, totodată, un factor avut în vedere cu ocazia adoptării deciziilor privind orice modificare a contractului de PPP sau de Concesiune.

¹¹ Eurostat poate modifica tratamentul contabil al unui proiect în cazul în care încadrarea inițială a proiectului se dovedește a fi greșită.

Ce?	Evaluarea finală a tratamentului statistic în Faza 5 a Etapei 3: Atribuirea PPP-ului
Când?	După încheierea contractului de PPP sau de Concesiune.
Care este obiectivul?	Actualizarea și finalizarea evaluării efectului preconizat al proiectului asupra datoriei publice și deficitului bugetar.
Cum?	Copia contractului de PPP sau de Concesiune semnat va fi trimisă la INS pentru evaluarea finală a tratamentului statistic.
Cine este responsabil?	INS și Eurostat.
Care este rezultatul?	Tratamentul statistic al proiectului.

Figura 3: Evaluarea tratamentului statistic în procesul de pregătire și de achiziție a PPP-urilor

În concluzie, în cadrul procesului de pregătire și de achiziție a proiectelor de PPP sau de Concesiune ar trebui să se evalueze tratamentul statistic:

- 1) În mod preliminar, ca parte a studiului de prefezabilitate, pe baza informațiilor inițiale disponibile cu privire la proiect (de către autoritatea contractantă, în prezența INS);
- 2) La început, ca parte a Studiului de Fundamentare, pe bază de informații mai detaliate cu privire la proiect și pe baza alocării propuse a riscurilor și, odată ce proiectul de contract de PPP sau de Concesiune este pregătit, anterior deciziei de a trece la etapa de atribuire și anterior lansării procedurii de atribuire (de către autoritatea contractantă cu sprijinul consilierilor și în prezența INS); și
- 3) În timpul procedurii de atribuire, înainte de semnarea contractului, dacă se efectuează modificări ale dispozițiilor contractuale în timpul consultărilor cu potențialii ofertanți (de către Autoritatea

Contractantă cu sprijinul consultanților și în prezența INS) și după semnarea versiunii finale a contractului de PPP sau de Concesiune (această etapă finală este reprezentată de evaluarea și tratamentul statistic oficial emis de către INS și, dacă INS solicită acest lucru, de către Eurostat).

2.3 Consecințe privind pregătirea proiectelor de PPP și de Concesiune

Concentrarea excesivă asupra asigurării faptului că proiectul nu intră în bilanțul administrației publice poate dăuna pregătirii proiectului și poate determina administrația publică să utilizeze abordarea PPP-ului sau a Concesiunii în situații în care achizițiile publice tradiționale ar fi fost mai adecvate. În unele cazuri, este posibil să nu fie suficient de avantajosă implicarea sectorului privat sau un proiect poate oferi un raport calitate-preț slab dacă este achiziționat sub formă de PPP sau de Concesiune, printre alte motive. În cele din urmă, și cel mai important, concentrarea excesivă asupra înregistrării extrabilanțiere poate crea iluzia suportabilității. Trebuie subliniat faptul că, indiferent de tratamentul statistic al unui proiect, un proiect de PPP sau de Concesiune implică angajamente financiare pe termen lung care afectează în mod inevitabil bugetul administrației publice.

Pentru mai multe informații și îndrumări cu privire la analiza suportabilității, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea Suportabilității PPP-urilor*

Anexa 1: Listă de clauze standard în contractele de PPP care influențează tratamentul statistic¹²

Tabelul furnizat în Anexa la ghidul Eurostat/EPEC reprezintă un punct de plecare excelent cu privire la efectuarea evaluării preliminare și intermediare a tratamentului statistic al proiectelor de PPP și de Concesiune și la crearea listei inițiale a caracteristicilor proiectului care pot influența acest lucru. Tabelul ar trebui utilizat de autoritatea contractantă (cu unele îndrumări din partea INS) în cursul etapei de pregătire a proiectului, pentru a înțelege ce reguli se vor aplica la evaluarea tratamentului statistic, care va fi tratamentul statistic prezumat al proiectului și pentru a face ajustările necesare la caracteristicile proiectului, dacă este cazul.

Determinarea tipului de contract și a entităților

Având în vedere că normele de determinare a tratamentului statistic sunt diferite pentru diferitele tipuri de proiecte, înainte de a determina impactul proiectului asupra datoriei și deficitului public, este necesar să se determine tipul de contract, clasificarea sectorului statistic al părților din contract și, prin urmare, normele relevante care trebuie urmate pentru evaluarea tratamentului statistic.

Tabelul 1: Lista de întrebări pentru a determina dacă contractul este sau nu un PPP (Sursa: Eurostat/EPEC)

Întrebare	Trimitere la Ghidul Eurostat/EPEC pentru detalii suplimentare.
1. Clasificarea părților contractante din punct de vedere al sectorului statistic	
Autoritatea Contractantă este clasificată în interiorul sau în afara sectorului general al administrației publice?	Clasificarea Autorității din punct de vedere al sectorului statistic (p.19)
Este partenerul privat o SP controlată de entități private sau, dacă nu este o SP, este fie controlată de entități private, fie controlată de administrația publică și evaluată ca „producător de pe piață” în conformitate cu regulamentul Eurostat?	Clasificarea Partenerului Privat din punct de vedere al sectorului statistic (pp.19-22)
2. Sursa veniturilor partenerului privat	
Este o entitate publică sursa directă a majorității veniturilor pe care partenerul privat va fi îndreptățit să le primească în temeiul contractului?	PPP sau concesiune (pp.22-23)
3. Tipul de activ care urmează să fie furnizat de către partenerul privat în cadrul contractului	
Implică contractul o investiție într-un activ clar identificabil și proiectat în mod specific?	Tip de activ (p.23)
4. Natura lucrărilor care urmează să fie efectuate de către partenerul privat în cadrul contractului	
Implică contractul cheltuieli de către Partener fie (a) pentru construirea unui nou activ, fie (b) pentru renovarea, modernizarea sau renovarea unui bun existent, cu o valoare a cheltuielilor de capital ale Partenerului în cadrul contractului care să reprezinte, în acest din urmă caz, cel puțin 50% din valoarea activului după finalizarea lucrărilor?	Reabilitarea, renovarea sau modernizarea activelor existente (pp.23-24)
5. Durata de viață economică a activului și durata contractului	

¹² Pe baza anexei la Ghidul Eurostat/EPEC privind Tratamentul Statistic al PPP-urilor.

Are contractul o fază operațională de 10 ani sau mai mult, care acoperă o parte semnificativă din durata de viață economică a activului și cel puțin un ciclu de întreținere majoră sau de înlocuire a unor componente semnificative ale activului?	Durata de viață economică a activului/durata contractului de PPP (pp.24-25)
6. Domeniul de aplicare a serviciilor care urmează să fie furnizate de partenerul privat în cadrul contractului	
Necesită activul o întreținere permanentă și este Partenerul obligat să efectueze o astfel de întreținere pe durata contractului în vederea punerii acestuia la dispoziția Autorității Publice sau a altor utilizatori finali?	Domeniul de aplicare a serviciilor care urmează să fie furnizate de către Partener (p.25)
7. Veniturile încasate de administrația publică de pe urma proiectului	
Veniturile pe care se preconizează că le va încasa Autoritatea Publică de la utilizatorii activului sunt mai mici de 50% din valoarea totală a plăților pe care se preconizează că Autoritatea Publică le va face către Partener pe durata contractului (ambele sume comparate pe baza valorii actualizate nete, la închiderea financiară)?	Veniturile primite de administrația publică de pe urma proiectului (pag.25-26)

Evaluarea statistică preliminară a tratamentului

Odată ce contractul preconizat este considerat ca fiind susceptibil de a intra sub incidența normelor care se aplică PPP-urilor, se pot aplica normele Eurostat privind determinarea tratamentului statistic al clauzelor contractului. În cursul evaluării preliminare, chiar dacă prevederile contractului de PPP sau de Concesiune nu sunt încă elaborate, ar putea fi util să se parcurgă deja fiecare dintre prevederile din tabelul de mai jos și să se verifice dacă vreunul dintre aspectele prezentate în prima coloană este deja prezent în structura proiectului, pe baza informațiilor inițiale despre proiect disponibile la momentul respectiv.

În acest stadiu, trebuie acordată o atenție deosebită caracteristicilor marcate în coloana „Automat ÎN BILANȚ”, deoarece acestea sunt aspectele care au cu siguranță un impact asupra tratamentului statistic și, prin urmare, ar putea influența decizia de a continua dezvoltarea proiectului.

Pentru a efectua evaluarea preliminară, autoritatea contractantă trebuie să ia următoarele măsuri:

- 1) În tabelul de mai jos, căutați caracteristicile proiectului care sunt marcate cu culoare în coloana „Automat ÎN BILANȚ”;
- 2) Verificați paragrafele relevante, indicate în coloana „Referință la Capitolul 3 din ghidul Eurostat/EPEC”, legate de aceste caracteristici;
- 3) În cazul în care această caracteristică este prezentă în structura preliminară a proiectului, marcați-o cu ‘✓’ în coloană;
- 4) După verificarea tuturor caracteristicilor proiectului care pot pune automat proiectul în bilanțul administrației publice, verificați dacă vreuna dintre caracteristicile marcate cu culoare în coloana „Importanță FOARTE MARE” este prezentă în structura proiectului și, în caz afirmativ, marcați-o cu ‘✓’ în coloana respectivă;
- 5) După ce treceți în revistă toate caracteristicile relevante ale proiectului cunoscute la momentul respectiv, adunați numărul de ‘✓’ din fiecare coloană.

Ghidul Eurostat/EPEC descrie în detaliu sistemul de punctaj care ghidează decizia privind tratamentul statistic al proiectului de PPP (a se vedea Capitolul 4 din Ghidul Eurostat/EPEC). Pentru Concesiuni, poate fi urmată o abordare similară, dar care să respecte normele SEC/ale MDBDP pentru tratamentul statistic al proiectelor de Concesiune.

Evaluarea provizorie a tratamentului statistic

În etapa de evaluare intermediară a tratamentului statistic, revizuiți și reevaluați evaluarea inițială din evaluarea preliminară. Repetați pașii din etapa anterioară, incluzând în evaluare și restul coloanelor (probleme de nivel ÎNALT și MODERAT). Dacă se modifică alocarea propusă a riscurilor, repetați procesul pentru caracteristicile proiectului afectate de această modificare.

Reconfirmarea și actualizarea Evaluării Tratamentului Statistic

Odată ce proiectul de contract de PPP sau de Concesiune este finalizat, repetați acești pași, dar în această etapă pentru clauzele relevante ale proiectului din proiectul de contract de PPP sau de Concesiune.

Evaluarea finală a tratamentului statistic

În cursul procedurii de atribuire, pe măsură ce autoritatea contractantă interacționează cu potențialii ofertanți și, eventual, se aduc anumite modificări la propunerea de alocare a riscurilor, acestea ar trebui să fie revalidate în continuare în ceea ce privește impactul lor asupra tratamentului statistic al proiectului. Prin urmare, clauzele proiectului de contract trebuie verificate, urmând etapele descrise mai sus, până la verificarea finală anterioară deciziei de semnare a contractului de PPP sau de Concesiune.

În tabelul de mai jos se face trimitere la *Clauzele Standard în contractele de PPP*. Pentru mai multe informații privind *Clauzele Standard în contractele de PPP*, vă rugăm să consultați *Ghidul de utilizare a Clauzelor Standard în contractele de PPP*.

Tabelul 2: Tabel cu Clauzele Standard în Contractele de PPP care Influențează Tratamentul Statistic (Sursa: Eurostat/EPEC)

Caracteristicile proiectului	Ghidul Eurostat/EPEC Referință la Capitolul 3	Referință la Clauzele Standard în contractele de PPP	Automat ÎN BILANȚ	Importanță FOARTE MARE	Importanță MARE	Importanță MODERATĂ
Tema 2: Proiectarea și construirea activului						
Responsabilitatea pentru proiectare: aspecte legate de asumarea riscurilor de către Autoritate, astfel cum este descris la Tema 2.1	2.1	4.1, 4.6, 12.1, 12.2, 12.3, 14, 15, 16.5, 19.4, 20, 29, 33, 37			✓	
Finalizarea construcției: probleme legate de criteriile de finalizare, astfel cum sunt descrise la Tema 2.2	2.3	18			✓	
Finalizarea lucrărilor de construcție: probleme legate de finalizarea pe etape și de Plățile Operaționale pe etape, astfel cum sunt descrise la Tema 3.2	2.3	18, 19, 33			✓	

Identificarea defectelor minore: aspecte descrise la Tema 2.4	2.4	18			✓	
Rambursarea costurilor suportate de Autoritate: aspecte descrise la Tema 2.5	2.5	2, 10, 11, 16, 17			✓	
Tema 3: Exploatarea și întreținerea activului						
Responsabilitatea pentru exploatare și întreținere: aspecte legate de responsabilitatea Autorității pentru întreținere, astfel cum este descrisă la Tema 3.1	3.1	20.2			✓	
Standardele de exploatare și de întreținere: aspecte descrise la Tema 3.2	3.2	22, 26	✓			
Planul de întreținere: aspecte legate de aprobarea Autorității care reduc riscul Partenerului, astfel cum este descris la Tema 3.3	3.3	20.2			✓	
Planul de întreținere: aspecte legate de necesitatea ca Partenerul să suporte costurile, așa cum este descris la Tema 3.3	3.3	20.2, 23.2.4, 23.2.5				✓
Fonduri pentru întreținere: probleme legate de asumarea de către Autoritate a riscului unui fond de întreținere, astfel cum este descris la Tema 3.4	3.4	20.2, 23.2.4, 23.2.5			✓	
Fondul de întreținere: probleme legate de faptul că Autoritatea primește o recompensă pentru un fond de întreținere, astfel cum este descris la Tema 3.4	3.4	20.2, 23.2.4, 23.2.5	✓			
Întreținere: probleme legate de faptul că Autoritatea beneficiază de economii cu costurile de întreținere, astfel cum este descris la Tema 3.4	3.4	20.2	✓			
Tema 4: Mecanismul de Plată						
Ajustări pentru indisponibilitate și performanța slabă a serviciilor: aspecte descrise la Tema 4.2	4.2	29.2, 29.3	✓			
Definirea disponibilității / indisponibilității: prevederi care nu reușesc să definească disponibilitatea / indisponibilitatea, astfel cum sunt descrise la Tema 4.3	4.3	1, 29.3	✓			

Măsurarea disponibilității și a performanței: problema descrisă la Tema 4.5	4.5	29	✓			
Deducerile pentru indisponibilitate: neaplicarea principiului proporționalității, așa cum sunt descrise la Tema 4.6.1	4.6.1	29	✓			
Deducerile de indisponibilitate: utilizarea necorespunzătoare a ponderilor de suprafață și de timp, așa cum sunt descrise la Tema 4.6.1	4.6.1	29.2			✓	
Perioade de rectificare: prevederea unor perioade de reparații sau de rectificare nejustificat de lungi, astfel cum sunt descrise la Tema 4.6.3	4.6.3	29				✓
Indisponibil, dar utilizat: dispoziții care reduc deducerile cu mai mult de 50 %, astfel cum este descris la Tema 4.6.6	4.6.6	29				✓
Cauze justificative: probleme legate de clauzele privind cauzele justificative, astfel cum sunt descrise la Tema 4.7.1	4.7.1	33.2, 33.4			✓	
Perioadele de grație: dispoziții privind perioadele de grație nejustificat de lungi, descrise la Tema 4.7.2	4.7.2	29.2, 33				✓
Toleranțe/exceptții de minimis: dispoziții privind toleranțele cu un impact nesemnificativ, astfel cum sunt descrise la Tema 4.7.3	4.7.3	29.2, 33			✓	
Plafoane pentru deduceri: dispoziții care subminează principiul proporționalității, astfel cum este descris la Tema 4.7.4	4.7.4	29.2	✓			
Ajustări în funcție de utilizare: clauze pentru ajustarea în sens descrescător a Plăților Operaționale, astfel cum este descris la Tema 4.8	4.8	33.1, Calendarul Mecanismul de Plată			✓	
Stabilirea categoriilor de Plăți Operaționale bazate pe cerere: fixarea la zero sau aproape de acesta a prețului unitar din categoria cu cea mai mare utilizare, astfel cum este descris la Tema 4.10.2.	4.10.2	33.1, Calendarul Mecanismul de Plată	✓			
Stabilirea categoriilor de Plăți Operaționale bazate pe cerere: probleme legate de categoriile de	4.10.2	33.1, Calendarul			✓	

utilizare superioară și inferioară, așa cum sunt descrise la Tema 4.10.2.		Mecanismul de Plată				
Garanții de utilizare minimă sau de venituri minime, astfel cum sunt descrise la temele 4.10.2 și 4.10.3.	4.10.2 și 4.10.3	4.1.4	✓			
Tema 5: Alte aranjamente privind plățile						
Începerea Plăților Operaționale: clauze pentru plățile care urmează să înceapă înainte de finalizarea activului, astfel cum este descris la Tema 5.1	5.1	32.1, 33.1, 34.1.1, Calendarul Mecanismul de Plată	✓			
Stabilirea unor criterii de referință și testarea pieței: clauze care se aplică serviciilor de întreținere, astfel cum sunt descrise la Tema 5.2	5.2	33.1, 51.3.3, Calendarul Mecanismul de Plată	✓			
Stabilirea de criterii de referință și testarea pieței: clauze care nu îndeplinesc a doua și a treia condiție descrise la Tema 5.2.	5.2	33.1, 51.3.3, Calendarul Mecanismul de Plată			✓	
Costurile cu utilitățile: probleme legate de clauzele privind distribuția riscurilor, astfel cum sunt descrise la Tema 5.3.	5.3	33.1, Calendarul Mecanismul de Plată				✓
Indexare: aspecte descrise la Tema 5.4	5.4	33.1, Calendarul Mecanismul de Plată				✓
Venituri obținute de la terți: Veniturile Autorității sunt egale cu sau depășesc pragul de 20%, astfel cum este descris la Tema 5.5.	5.5	33.1, Calendarul Mecanismul de Plată			✓	

Venituri obținute de la terți: Veniturile Autorității sunt egale cu sau depășesc pragul de 5%, astfel cum este descris la Tema 5.5	5.5	33.1, Calendar ul Mecanis mul de Plată				✓
Revizuire ale mecanismelor de plată concepute să modifice alocarea riscurilor și recompenselor în cadrul contractului de PPP	5.10	33.1, Calendar ul Mecanis mul de Plată				Necesită o analiză specifică
Tema 6: Despăgubiri, exonerări și cazuri de forță majoră						
Domeniul de aplicare și natura evenimentelor: clauze care nu îndeplinesc condițiile descrise la Tema 6.1	6.1	37, 38				✓
Cuantificarea compensărilor/exonerărilor: clauze care nu îndeplinesc condițiile descrise la Tema 6.1.4	6.1.4	37, 38, Calendar ul Ajustări Financiar e				✓
Compensări, exonerări și cazuri de forță majoră reglementate de dispoziții de drept public, astfel cum sunt descrise la Tema 6.2	6.2	37, 38				Necesită o analiză specifică
Tema 7: Modificări ale contractului de PPP						
Modificări efectuate de Autoritate: probleme legate de compensarea/exonerarea partenerilor, așa cum sunt descrise la Tema 7.1	7.1	35.1				✓
Modificări efectuate de parteneri: obligația Autorității de a accepta modificările, astfel cum este descrisă la Tema 7.2	7.2	35.2				✓
Tema 8: Modificări legislative						
Modificarea legislației: probleme legate de asumarea de către Autoritate a riscului de modificare a legislației, astfel cum este descris la Tema 8	8	36				✓
Tema 10: Garanții și despăgubiri						

Garanții: garanțiile care se referă la riscuri și recompense, așa cum sunt descrise la Tema 10.1.	10.1	40			Necesită o analiză specifică	
Indemnizații acordate de Partener: limite sau excluderi privind indemnizațiile care nu îndeplinesc condițiile descrise la Tema 10.2	10.2	41			✓	
Garanții oferite de Autoritate: garanții pentru alte riscuri decât cele descrise la Tema 10.3	10.3	41			✓	
Tema 11: Încetarea anticipată a contractului de PPP						
Rezilierea din culpa Autorității: probleme legate de factorii care declanșează rezilierea în caz de neîndeplinire a obligațiilor de către Autoritate, astfel cum sunt descrise la Tema 11.2	11.2	43			✓	
Tema 12: Compensări în caz de încetare anticipată a contractului						
Clauze care nu păstrează pasivele anterioare încetării contractului, astfel cum sunt descrise la Tema 12	12	46			✓	
Compensația Partenerului în caz de reziliere: probleme care nu sunt cuprinse în clauzele contractuale, așa cum este descris la Abordarea 2 a Temei 12.1	12.1	46.2			Necesită o analiză specifică	
Compensația în caz reziliere din culpa Partenerului: clauze referitoare la re-atribuire care nu ia în considerare performanța Partenerului în cadrul proiectului așa cum sunt descrise în Abordarea 3 a Temei 12.1 (prima condiție enumerată)	12.1	46.2	✓			
Compensația în caz de reziliere din culpa Partenerului: probleme legate de metodologia de estimare a valorii de piață a contractului care nu îndeplinește condițiile descrise în Abordarea 3 a Temei 12.1 (a doua condiție enumerată)	12.1	46.2	✓			
Compensația în caz de reziliere din culpa Partenerului: clauze care nu îndeplinesc celelalte condiții enumerate în Abordarea 3 a Temei 12.1	12.1	46.2			✓	
Compensația în caz de reziliere din culpa Partenerului: dispoziții care nu	12.1	46.2	✓			

iau în considerare performanța Partenerului în cadrul proiectului, așa cum este descrisă în Abordarea 4 a Temei 12.1						
Compensația în caz de reziliere din culpa Partenerului: dispoziții care iau în considerare doar parțial performanța Partenerului în cadrul proiectului, astfel cum este descrisă în Abordarea 4 a Temei 12.1.	12.1	46.2			✓	
Compensația în caz de reziliere din motive de forță majoră: problema calculării compensației, astfel cum este descrisă la Tema 12.4	12.4	46.3				✓
Tema 13: Expirarea contractului de PPP						
Alocarea activului la expirare: alocarea activului către Autoritate (cu sau fără plată) în cazul în care nu sunt îndeplinite condițiile descrise la Tema 13.2	13.2	45, 1.1, 1.4				✓
Starea activului la expirare: problema descrisă la Tema 13.3.	13.3	23, 45.1			✓	
Tema 14: Contracte de finanțare						
Ajustarea ratelor dobânzii: aspecte descrise la Tema 14.2.	14.2	33.1, Calendarul Ajustării Financiare, Calendarul Mecanismul de Plată			✓	
Finanțare de către Autoritate/ administrația publică la sau peste pragul de 50%, așa cum este descris la Tema 14.4.	14.4	Acorduri de Finanțare	✓			
Finanțare de către Autoritate/ administrația publică peste pragul de o treime, așa cum este descris la Tema 14.4.	14.4	Acorduri de Finanțare		✓		
Finanțare de către Autoritate/ Administrația publică peste pragul de 10 %, astfel cum este descris la Tema 14.4	14.4	Acorduri de Finanțare			✓	

Finanțare de către Autoritate/ Administrația publică până la (inclusiv) pragul de 10%, astfel cum este descris la Tema 14.4	14.4	Acorduri de Finanțare				✓
Furnizarea de garanții privind venitul minim/utilizarea minimă, așa cum este descriș la Tema 14.5.	14.5	33.1, Calendar ul Mecanis mul de Plată	✓			
Refinanțare: Dreptul Autorității de a refuza aprobarea refinanțării propuse din motive nelimitate, astfel cum este descriș la Tema 14.6.1	14.6.1	3.4			✓	
Refinanțare: dispoziții care permit ca o refinanțare să mărească pasivele Autorității în temeiul contractului de PPP fără acordul acesteia, astfel cum este descriș la Tema 14.6.1.	14.6.1	3.4			✓	
Refinanțare: dreptul Autorității de a solicita Partenerului să procedeze la o refinanțare, astfel cum este descriș la Tema 14.6.1	14.6.1	3.4	✓			
Refinanțare: dispoziții de repartizare a câștigurilor care nu se aliniază la niciuna dintre cele două abordări, așa cum este descriș la Tema 14.6.2	14.6.2	3.4	✓			
Drepturile de intervenție ale creditorilor: probleme legate de pasive, astfel cum sunt descriș la Tema 14.8	14.8	Acorduri de Finanțare				✓
Tema 15: Influența administrației publice						
Dreptul Autorității/administrației publice la o cotă de profit egală sau mai mare decât pragul de 50%, așa cum este descriș la Tema 15.1	15.1	Acorduri de Finanțare, Calendar ul Mecanis mul de Plată	✓			
Dreptul Autorității/administrației publice la o cotă din profit peste pragul de o treime, astfel cum este descriș la Tema 15.1	15.1	Acorduri de Finanțare, Calendar ul Mecanis mul de Plată		✓		

Dreptul Autorității/administrației publice la o cotă de profit peste pragul de 20% (până la o treime inclusiv), astfel cum este descris la Tema 15.1	15.1	Acorduri de Finanțare, Calendarul Mecanismul de Plată			✓	
Dreptul Autorității/administrației publice la o cotă de profit peste pragul de 10 % (până la 20 % inclusiv), astfel cum este descris la Tema 15.1.	15.1	Acorduri de Finanțare, Calendarul Mecanismul de Plată				✓
Drepturile de intervenție ale Autorității: aspecte descrise la Tema 15.3.	15.3	29.6				✓
Plafoane privind profitul sau veniturile Partenerului: clauze care limitează profitul sau veniturile Partenerului, astfel cum sunt descrise la Tema 15.4	15.4	Calendarul Mecanismul de Plată	✓			

Anexa 2: Impactul asupra datoriei publice și deficitului bugetar

Înregistrarea unui proiect de PPP sau de Concesiune în bilanțul administrației publice are un impact asupra capacității nete de finanțare sau de împrumut a administrației publice și asupra datoriei publice. Cele două cazuri, atât pentru proiectele de PPP, cât și pentru cele de Concesiune, sunt descrise mai jos.

Proiect de PPP clasificat ca fiind în afara bilanțului public

Dacă bunurile din proiectul de PPP sunt tratate ca fiind în afara bilanțului public, costurile de construcție ale unor astfel de proiecte nu vor afecta în mod direct bilanțul, formarea de capital și datoria administrației publice, ci mai degrabă impactul va fi repartizat pe perioada contractului de PPP.

După perioada de construcție, în timpul perioadei de exploatare, plățile administrației publice către contractantul privat sunt înregistrate ca achiziții de servicii (categoria SEC P.2 - consum intermediar) cu frecvența cu care sunt efectuate și sunt tratate ca cheltuieli curente ale administrației publice.

Exemplu

Să luăm în considerare un proiect de PPP cu cheltuieli de investiții de 1.000 de milioane de euro, împărțite în mod egal pe o perioadă de construcție de 2 ani.

Pe parcursul perioadei de exploatare de 20 de ani, contractantul privat primește plăți anuale pentru servicii de la administrația publică în valoare de 80 de milioane de euro, constând în 50 de milioane de euro pentru rambursarea capitalului investit, 15 milioane de euro pentru costuri de finanțare (dobânzi și dividende) și 15 milioane de euro pentru servicii. Tabelul de mai jos prezintă impactul asupra conturilor administrației publice.

Tabelul 3: Exemplu de impact asupra conturilor publice pentru un proiect de PPP în afara bilanțului

Ani	Construcție		Operare				Total
	1	2	1	2	3	4-20	
Cheltuieli curente (achiziții de servicii – P.2)			-80	-80	-80	-80	-1,600
Împrumuturi nete acordate / primite (B.9)			-80	-80	-80	-80	-1,600

Rețineți că, chiar dacă proiectul de PPP se află în afara bilanțului public, angajamentele aferente PPP-ului și cheltuielile de capital ale contractantului privat trebuie raportate la Eurostat conform Procedurii de Deficit Excesiv (PDE). Directivele UE le impun Statelor Membre să raporteze date cu privire la anumite tipuri de pasive contingente, inclusiv valoarea neachitată a bunurilor aferente PPP-urilor clasificate ca fiind în afara bilanțului:

- În timpul perioadei de construcție trebuie raportate cheltuielile cu proiectarea și cu construcția, fără a include costurile de finanțare (categoria SEC P.51g – formarea brută de capital fix (FBCF)).
- În timpul perioadei de exploatare, valoarea capitalului se reduce progresiv în timp cu valoarea amortizării economice (categoria SEC P.51c – consumul de capital fix), care se calculează pe baza estimărilor sau a datelor reale. Valoarea ajustată a capitalului reflectă valoarea curentă a bunului la momentul raportării. Se consideră că această sumă reflectă impactul FBCF și al datoriei în cazul în care administrația publică ar trebui să preia bunurile pe durata de viață a contractului.

Proiectul de PPP clasificat ca fiind în bilanțul administrației publice

În cazul în care bunurile aferente proiectului de PPP sunt tratate ca fiind în bilanțul public, costurile de construcție finanțate de contractantul privat, inclusiv TVA-ul și dobânda capitalizată, au un impact în avans asupra bilanțului public pe perioada de construcție și sunt considerate cheltuieli publice.

- Pe parcursul perioadei de construcție, costurile de construcție sunt înregistrate drept cheltuieli cu formarea de capital ale administrației publice (categoria P.51g din SEC – FBCF), cu un impact corespunzător asupra creditului net al administrației publice (categoria B.9 din SEC) și asupra datoriei publice (categoria AF.4 din SEC). Costurile de construcție sunt considerate ca fiind un împrumut fără dobândă de la contractantul din PPP. FBCF constă în achiziții minus cedările de active fixe plus adaosuri la valoarea activelor neproduse realizate prin activitatea productivă, de exemplu, îmbunătățiri aduse terenurilor. Activele fixe pot fi clădiri, structuri și echipamente, dar și active necorporale, cum ar fi programele informatice. Aceste costuri sunt înregistrate în mod progresiv, pe măsură ce lucrările avansează pe parcursul perioadei de construcție, proporțional cu valoarea lucrărilor finalizate. Se pot utiliza rate eșalonate ca bază pentru momentul înregistrării.
- În timpul perioadei de exploatare, plata de disponibilitate este defalcată în trei componente care trebuie înregistrate separat în conturile naționale:
 - (i) rambursarea capitalului (rambursarea împrumutului imputat Categoria SEC AF.4);
 - (ii) plata dobânzii (categoria D.41 din SEC); și
 - (iii) comisionul pentru servicii, înregistrat drept consum intermediar (categoria P.2 din SEC).

Exemplu

Luând în considerare același exemplu ca cel de mai sus, tabelul de mai jos prezintă impactul asupra conturilor publice atunci când proiectul de PPP este înregistrat în bilanțul public:

Tabelul 4: Exemplu de impact asupra conturilor administrației publice în cazul unui proiect de PPP înregistrat în bilanț

Ani	Construcție		Operare				Total
	1	2	1	2	3	4-20	
FBCF al administrației publice (P.51g)	-500	-500					-1,000
Tariful de utilizare (P.2)			-15	-15	-15	-15	-300
Plata dobânzii (D.41)			-15	-15	-15	-15	-300
Împrumuturi nete acordate / primite (B.9)	-500	-500	-30	-30	-30	-30	-1,600
Modificări ale datoriei (AF.4)	+500	+500	-50	-50	-50	-50	0
Fluxul de numerar al administrației publice			-80	-80	-80	-80	-1600

Figura de mai jos ilustrează diferențele dintre cele două cazuri.

Proiect de concesiune clasificat ca fiind în afara bilanțului administrației publice

În cazul în care activele aferente proiectului de Concesiune sunt tratate ca fiind în afara bilanțului public, costurile de construcție ale unor astfel de proiecte nu vor afecta inițial bilanțul, formarea de capital și datoriile administrației publice, iar activele aferente contractului vor fi de obicei transferate administrației publice la sfârșitul contractului.

- În timpul perioadei de construcție și de operare, plățile de la concesionar către administrația publică (în cazul în care există conform contractului) sunt înregistrate drept chirie (categoria D.45 din SEC) dacă administrația publică furnizează terenul, ca plăți cu închirierea (categoria P.1 din SEC) dacă administrația publică furnizează un activ produs, sau ca alte impozite pe producție (categoria D.29 din SEC) dacă administrația publică nu furnizează nimic în schimbul plății. Acestea sunt înregistrate inițial sau în mod regulat pe durata contractului și în mod progresiv.
- La sfârșitul perioadei de operare, dacă, potrivit contractului, activul este transferat către administrația publică, acesta intră în bilanțul public prin formarea de capital public (categoria P.51g din SEC - FBCF) la valoarea de piață și un transfer de capital (categoria D.99 din SEC), fără impact asupra împrumuturilor nete acordate/primate (categoria B.9 din SEC) dacă administrația publică obține proprietatea și controlul asupra activului cu titlu gratuit.

Exemplu

Să luăm în considerare un proiect de Concesiune cu cheltuieli de investiții de 1.000 de milioane de euro, împărțite în mod egal pe o perioadă de construcție de 2 ani. În timpul perioadei de operare de 20 de ani, contractantul privat îi plătește administrației publice o chirie de 10 milioane de euro. La sfârșitul contractului, activele aferente proiectului, cu o valoare de piață de 200 de milioane de euro, sunt transferate cu titlu gratuit administrației publice. Tabelul de mai jos prezintă impactul asupra conturilor publice.

Tabelul 5: Exemplu de impact asupra conturilor publice pentru un proiect de Concesiune clasificat ca fiind în afara bilanțului

Ani	Construcție		Operare				Total
	1	2	1	2	3-19	20	
Chirie (D.45)			+10	+10	+10	+10	+200
FBCF al administrației publice (P.51g)						+200	+200
Transfer de capital (D.99)						-200	-200

Proiect de concesiune clasificat ca fiind în bilanțul administrației publice

În cazul în care administrația publică este considerată proprietarul economic al activului, de exemplu, dacă administrația publică finanțează majoritatea costurilor de construcție, oferă o garanție explicită care acoperă o parte semnificativă a datoriei (mai mult de 50%) sau oferă o garanție minimă de venit, suportând astfel majoritatea riscurilor economice, activele aferente proiectului de Concesiune sunt tratate ca fiind în bilanțul administrației publice, iar costurile de construcție au un impact inițial asupra bilanțului administrației publice pe perioada de construcție și sunt considerate cheltuieli publice (Manualul privind Deficitului Bugetar și Datoria Publică 2019 descrie în detaliu ce ar putea determina înregistrarea proiectului de Concesiune în bilanțul administrației publice).

- În timpul perioadei de construcție, potrivit contractului, activul este înregistrat în bilanțul administrației publice la valoarea sa de piață ca formare de capital public (categoria P.51g din SEC - FBCF), cu un

impact corespunzător asupra creditului net al administrației publice (categoria B.9 din SEC) și asupra datoriei publice (categoria AF.4 din SEC).

- În timpul perioadei de operare (în cazul unui venit minim sau al unei garanții de rentabilitate), veniturile încasate de contractantul privat sunt redirecționate către administrația publică, fără a include comisioanele de gestiune plătite contractantului privat, care sunt înregistrate ca achiziție de servicii (categoria P.2 din SEC).

Exemplu

Vom analiza același exemplu ca cel de mai sus, dar în acest caz administrația publică oferă o subvenție de 500 de milioane de euro pentru a acoperi o parte din cheltuielile cu investiția inițială, împărțită în mod egal pe o perioadă de construcție de 2 ani, și oferă o garanție de venit minim de 15 milioane de euro în primii 2 ani de funcționare. Tabelul de mai jos prezintă impactul asupra conturilor publice atunci când proiectul de Concesiune este înregistrat în bilanțul administrației publice:

Tabelul 6: Exemplu de impact asupra conturilor publice pentru un proiect de Concesiune înscris în bilanț

Ani	Construcție		Operare				Total
	1	2	1	2	3-19	20	
FBCF al administrației publice (P.51g)	-250	-250					-1,000
Tariful de utilizare (P.2)			-15	-15			-30
Împrumuturi nete acordate / primite (B.9)	-250	-250	-15	-15			-530
Modificări ale datoriei (AF.4)	+250	+250	-25	-25	-25	-25	0

ANEXA Nr. 7

D8. Procesele de pregătire și de achiziție aferente PPP-urilor

Metodologie și Ghid pentru Procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor

REFORM/SC2021/077

Acest proiect este realizat cu finanțare de la Uniunea Europeană prin Instrumentul de Suport Tehnic și cu cooperare din partea DG REFORM a Comisiei Europene.

ABREVIERI

AC	Autoritatea/Entitatea Contractantă
ACB	Analiză Cost-Beneficiu
EPEC	Centrul European de Expertiză în domeniul PPP-urilor
AFPC	Angajamente Fiscale și Obligații Contingente
UIC	Unitatea Internă de Coordonare a Proiectelor de PPP
IPN	Invitație de Participare la Negociere
IPD	Invitație de Participare la Dialog
MF	Ministerul Finanțelor
ANAP	Agencia Națională pentru Achiziții Publice
INS	Institutul Național de Statistică
JOUE	Jurnalul Oficial al Uniunii Europene
UEIP	Unitatea de Evaluare a Investițiilor Publice
UMIP	Unitatea de Management al Investițiilor Publice
AI	Anunț de Intenție / Anunț Orientativ Periodic
PPP	Parteneriat Public-Privat
CSP	Comparatorul Sectorului Public
SEAP	Sistemul Electronic de Achiziții Publice
CT	Consultanți în Tranzacții
VfM	Eficiența Economică a proiectelor de PPP

CUPRINS

1. SCOPUL ACESTUI DOCUMENT
 - 1.1 Scopul acestui Ghid
 - 1.2 Ghid de lectură
 - 1.3 Definiție
 - 1.4 Surse
2. CADRUL INSTITUȚIONAL AL PPP-URILOR
 - 2.1 Autoritatea Contractantă
 - 2.2 Unitatea de Management al Investițiilor Publice
 - 2.3 Ministerul Finanțelor
 - 2.4 Guvernul / Autoritățile Locale
 - 2.5 ANAP
 - 2.6 INS
3. PROCESUL DE PREGĂTIRE ȘI DE ACHIZIȚII PUBLICE
 - 3.1 Graficul procesului
 - 3.2 Etapa 1: Identificarea și selectarea proiectelor de PPP
 - 3.3 Etapa 2: Elaborarea unui Studiu de Fezabilitate & Fundamentare
 - 3.4 Etapa 3: Achiziția PPP-ului
 - 3.5 Etapa 4: Semnarea contractului de PPP & Închiderea Financiară
4. CONSULTANȚII ÎN TRANZACȚII
 - 4.1 Importanța Consultanților în Tranzacții
 - 4.2 Rolurile și responsabilitățile Consultanților în Tranzacții
 - 4.3 Procesul de desemnare a unui Consultant în Tranzacții

ANEXA 1: MODEL-CADRU AL STUDIULUI DE PREFEZABILITATE

ANEXA 2: STRUCTURĂ PENTRU STUDIUL DE FEZABILITATE & PENTRU STUDIUL DE FUNDAMENTARE

ANEXA 3: LISTA DE VERIFICARE PENTRU PREGĂTIREA PROIECTULUI DE PPP

1. SCOPUL ACESTUI DOCUMENT

1.1 Scopul acestui Ghid

Prezentul Ghid își propune să le ofere autorităților publice și practicienilor din domeniul PPP din România o abordare și o metodologie concrete pentru pregătirea și achiziția proiectelor de PPP. Deși conceptele din acest Ghid pot fi aplicate și proiectelor de concesiune, domeniul de aplicare al prezentului document se limitează la PPP-uri, având în vedere că (spre deosebire de alte sisteme juridice) legea română distinge între PPP-uri și concesiuni, așa cum este descris mai jos. Cadrul stipulat în prezentul Ghid este fundamentat pe procesele și abordările privind pregătirea și achiziția PPP-urilor de pe piețele de PPP la nivel global și a fost adaptat la contextul PPP-urilor din România.

Prezentul Ghid completează *Ordonanța de Urgență Nr. 39/2018 privind Parteneriatul Public-Privat* (denumită în continuare „**Legea PPP**”), precum și anumite dispoziții cuprinse în principal în *Legea Nr. 98/2016 privind achizițiile publice* (denumită în continuare „**Legea Achizițiilor Publice**”), în *Legea Nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale* (denumită în continuare „**Legea Achizițiilor Sectoriale**”) și în *Legea Nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii* (denumită în continuare „**Legea Concesiunilor**”). Acest cadru legal trebuie respectat cu ocazia pregătirii și achiziționării proiectelor de PPP în toate etapele lor de maturitate (de exemplu, Studiul de Prefezabilitate, Studiul de Fezabilitate & Fundamentare și atribuirea ulterioară). Ghidul conține următoarele elemente:

- O prezentare generală a cadrului instituțional existent pentru pregătirea și achiziția proiectelor de PPP în România;
- Un proces prezentat pas cu pas de pregătire și achiziție a proiectelor de PPP în România (care presupune identificarea potențialelor proiecte de PPP prin intermediul Scanării Potențialului de Implementare sub Formă de PPP ca parte a studiului de prefezabilitate, pregătirea Studiului de Fezabilitate & Fundamentare, pregătirea și implementarea procedurii de atribuire și semnarea contractului de PPP). Sunt incluse îndrumări privind părțile responsabile pentru fiecare etapă a procesului, precum și aprobările formale necesare înainte de a trece la etapele următoarele ale procesului;
- Îndrumări privind rolul și numirea Consultanților în Tranzacții (CT) care să asiste Autoritatea Contractantă (AC) pe parcursul procesului de pregătire și de achiziție a PPP.

Prezentul Ghid nu înlocuiește, însă, activitatea detaliată de pregătire și de achiziție a PPP-urilor care trebuie efectuată de către AC – împreună cu consultanții săi în tranzacții / consultanții săi externi și cu UMIP – care va fi necesară pentru orice proiect de PPP ce urmează să fie atribuit.

1.2 Ghid de lectură

Capitolul 2 descrie cadrul instituțional pentru proiectele de PPP din România, incluzând toate părțile implicate pe parcursul procesului. **Capitolul 3** descrie fiecare etapă a procesului de pregătire și de achiziție a PPP-urilor. **Capitolul 4** descrie importanța desemnării Consultanților în Tranzacții pentru a asista AC pe parcursul procesului de pregătire și de achiziție a PPP-urilor.

Anexele 1 și 2 conțin **modele-cadru** pentru Studiul de Prefezabilitate și pentru Studiul de Fezabilitate & Fundamentare. **Anexa 3** conține o listă de verificare a pregătirii și achiziției PPP-urilor care trebuie urmată cu ocazia pregătirii proiectelor de PPP.

Prezentul document constituie îndrumarea generală în raport cu un set de ghiduri și de metodologii care fac parte din *Ghidul Național privind Procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor*.

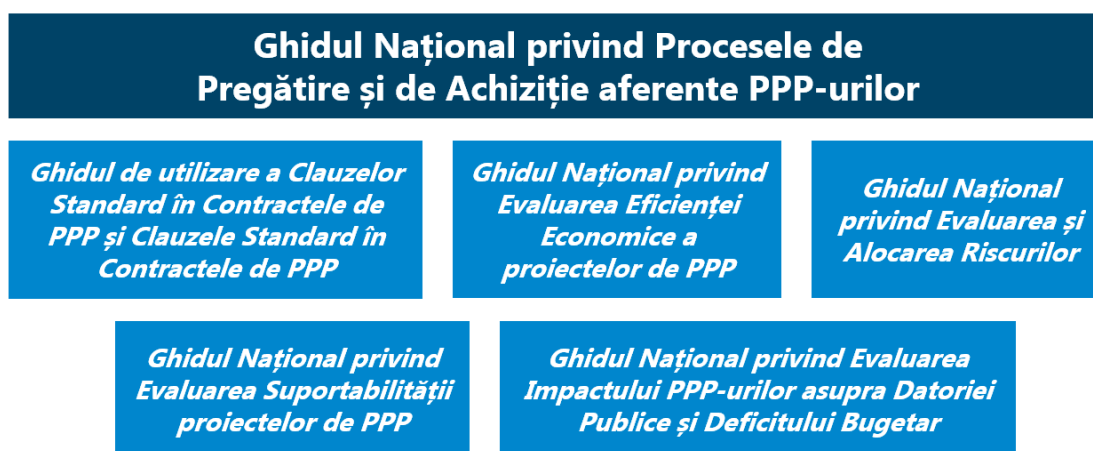
Deși Ghidul se limitează în special la etapele și procedurile generale care constituie procesul de pregătire și de achiziție a PPP-urilor, acesta face trimiteri la Ghiduri mai detaliate care conțin metodologii mai consacrate pentru

anumite activități care fac parte din procesul de pregătire și de achiziție a PPP-urilor. Aceste Ghiduri și activități includ următoarele:

- *Ghidul de utilizare a clauzelor standard în contractele de PPP și Clauze standard în contractele de PPP* conține îndrumări specifice privind redactarea unui contract de PPP pe baza unui set de clauze standard menite a fi utilizate în contractele de PPP din România;
- *Ghidul Național privind Evaluarea Eficienței Economice a proiectelor de PPP (VfM)* conține îndrumări și o metodologie specifice de evaluare a eficienței economice cu ocazia pregătirii și achiziției proiectelor de PPP;
- *Ghidul Național privind Evaluarea și Alocarea Riscurilor* conține îndrumări și o metodologie specifice privind identificarea, evaluarea și alocarea optimă a riscurilor în cadrul proiectelor de PPP;
- *Ghidul Național privind Evaluarea Suportabilității proiectelor de PPP* conține orientări și o metodologie specifice privind evaluarea suportabilității proiectului de PPP propus pe parcursul pregătirii și achiziției sale;
- În cele din urmă, *Ghidul Național privind Evaluarea Impactului PPP-urilor asupra Datoriei Publice și Deficitului Bugetar* conține îndrumări și o metodologie specifice privind evaluarea impactului proiectului de PPP asupra Datoriei Publice și Deficitului Bugetar.

Prin urmare, Ghidul trebuie lecturat în strânsă legătură cu procedurile și cu metodologia furnizate în aceste ghiduri suplimentare (a se vedea Figura 1).

Figura 1: Toate documentele de îndrumare care fac parte din Ghidul național privind Procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor

1.3 Definiție

1.3.1 Parteneriat Public-Privat

În prezentul document, termenul de **Parteneriat Public-Privat (PPP)** înseamnă: „Un contract pe termen lung încheiat între o autoritate publică și o societate din sectorul privat pentru furnizarea unei infrastructuri sau a unui serviciu public care se află în responsabilitatea unei autorități publice, care transferă un risc substanțial către partea privată, include furnizarea de finanțare din surse private și se concentrează mai degrabă pe specificațiile privind rezultatele proiectului decât pe datele de intrare aferente proiectului, legate de un sistem de plată bazat pe performanță.”¹

Legea română distinge între: (i) **PPP**-uri și: (ii) alte contracte încheiate pe termen lung (adică mai mult de 5 ani) care implică fie executarea de lucrări și operarea bunului (bunurilor) rezultat(e) din lucrările respective, fie

¹ Definiție bazată pe definiția dată PPP-urilor de către EPEC.

furnizarea de servicii. Aceste alte contracte pe termen lung sunt clasificate drept **contracte de Achiziție Publică** sau drept **Concesiuni**, în funcție de felul în care o parte semnificativă a riscului de operare este transferată sau nu partenerului privat. PPP-urile sunt definite în și sunt guvernate de *Ordonanța de Urgență a Guvernului Nr. 39/2018 privind Parteneriatul Public-Privat („Legea PPP”)*, contractele de Achiziție Publică sunt guvernate de *Legea Nr. 98/2016 privind achizițiile publice* (sau de *Legea nr. 99/2016 privind achizițiile publice sectoriale*), iar Concesiunile sunt guvernate de *Legea Nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii („Legea Concesiunilor”)*. Contractele de PPP sunt atribuite în conformitate cu Legea Nr. 98/2016 (sau cu Legea Nr. 99/2016) sau în conformitate cu Legea Nr. 100/2016.

În timp ce, în mod tradițional, în alte state europene nu se distinge între PPP-uri și Concesiuni (deoarece Concesiunile sunt considerate o formă de PPP), Legea PPP distinge în mod specific între PPP și alte contracte încheiate pe termen lung (precum Concesiunile). Pentru a determina dacă este aplicabilă Legea PPP, aceasta impune ca Studiul de Fundamentare să demonstreze că *„...mai mult de jumătate din veniturile care urmează să fie obținute de către societatea de proiect din utilizarea bunului/bunurilor sau operarea serviciului public ce formează obiectul proiectului provin din plăți efectuate de către partenerul public sau de către alte entități publice în beneficiul partenerului public.”*² Studiul de Fundamentare care determină dacă un anumit proiect se califică sau nu ca PPP trebuie să determine și dacă proiectul implică transferul unei părți semnificative a riscului de operare către partenerul privat.

În cazul în care jumătate sau mai mult din venituri provin din plăți efectuate de utilizatori și sunt îndeplinite toate celelalte condiții prevăzute de Legea Concesiunilor (în particular, condiția ca o parte semnificativă a riscului de operare să fie transferată către partenerul privat), atunci proiectul va fi definit drept o Concesiune.

1.3.2 Achiziție & Atribuire

În cuprinsul prezentului document, sunt utilizați atât termenul de „achiziție” cât și termenul de „atribuire” (și toți termenii asociați lor). Atunci când se utilizează termenul „achiziție” (sau „proces de achiziție”), acesta se referă la întregul proces de achiziție pentru un proiect de PPP (inclusiv toate activitățile pregătitoare). Atunci când se utilizează termenul „atribuire”, acesta se referă în special la procedura de atribuire lansată pe piață.

1.4 Surse

Materialul din următoarele ghiduri privind pregătirea și achiziționarea PPP-urilor a fost încorporat în prezentul Ghid, fără a se face trimiteri suplimentare pe parcursul documentului:

- EPEC, *Ghid privind Parteneriatul Public-Privat* (2021)
- EPEC, *Manual privind Achiziția PPP-urilor, Parteneriatele Public-Private în Balcanii de Vest* (2018)

² Legea PPP, articolul 2

2. CADRUL INSTITUȚIONAL AL PPP-URILOR

Acest capitol enumeră instituțiile și comitetele implicate în pregătirea și achiziția proiectelor de PPP, împreună cu rolurile și responsabilitățile lor.

2.1 Autoritatea Contractantă

Autoritatea Contractantă (AC) este entitatea publică responsabilă pentru proiectul de PPP. Entitățile publice care se pot califica drept Autorități Contractante sunt acele părți identificate la articolul 7 din Legea PPP: *„Este partener public, în sensul prezentei ordonanțe de urgență, oricare dintre entitățile care sunt autorități contractante sau entități contractante în sensul art. 4 din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare, al art. 4 din Legea nr. 99/2016, cu modificările și completările ulterioare, precum și al art. 9 și 10 din Legea nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii, cu modificările și completările ulterioare.”*

AC va fi responsabilă cu identificarea proiectelor în sectoarele lor și cu dezvoltarea acestora pe plan intern. AC va fi implicată în toate etapele de pregătire și de achiziție a proiectelor de PPP și este responsabilă cu angajarea consultanților, cu realizarea Studiilor de Prefezabilitate, Fezabilitate și Fundamentare pentru proiectele de PPP, cu pregătirea și implementarea procesului de achiziție, precum și cu implementarea și gestionarea contractului de PPP. Activitățile de pregătire și de achiziție a PPP-urilor se vor desfășura sub responsabilitatea Unității Interne de Coordonare a Proiectelor de PPP („**UIC**”) din cadrul AC.³

În cursul pregătirii unui proiect de PPP, AC va înființa organe dedicate. Pentru mai multe informații în acest sens, a se vedea Secțiunea 3.2.1 din prezentul Ghid.

2.2 Unitatea de Management al Investițiilor Publice

Unitatea de Management al Investițiilor Publice (UMIP) este o unitate specializată din cadrul Ministerului Finanțelor responsabilă pentru sprijinirea Autorităților Contractante în dezvoltarea proiectelor de PPP prin furnizarea de cunoștințe și de experiență de specialitate în ceea ce privește pregătirea și achiziția PPP-urilor.

Prin urmare, UMIP este disponibilă să furnizeze, în calitate de consultant, sprijin Autorităților Contractante în cursul etapelor de pregătire, de achiziție și de gestionare a contractelor aferente proiectelor de PPP individuale, inclusiv sprijin pentru a ajunge la închiderea comercială și financiară. Dacă se dorește, membrii din cadrul UMIP pot ocupa locuri în **Comisia de Evaluare**.

În plus, toate documentele pregătitoare și de achiziție care necesită aprobarea Guvernului și/sau a Ministerului Finanțelor trebuie să fie revizuite și avizate de către UMIP înainte de a fi prezentate spre aprobare. Deși această etapă nu este impusă de lege, toate proiectele de PPP care necesită contribuție financiară din partea administrației publice centrale trebuie să fie aprobate printr-o Hotărâre de Guvern și, prin urmare, trebuie să obțină aprobarea Ministerului Finanțelor. UMIP este departamentul specializat din cadrul MF care va analiza și revizui documentele necesare aferente acestei proceduri de aprobare. Prin urmare, interacțiunea cu UMIP și solicitarea de opinii din partea UMIP anterior depunerii proiectelor în vederea obținerii Aprobării Guvernului pot reduce riscul ca proiectele respective să necesite analize și studii suplimentare înainte să poată fi aprobate.

2.3 Ministerul Finanțelor

În afara UMIP, ca departament specializat în PPP-uri, alte departamente din cadrul Ministerului Finanțelor (MF) sunt, la rândul lor, actori importanți în cursul pregătirii și achiziției proiectelor de PPP, în special în ce privește suportabilitatea și disponibilitatea bugetară de la semnarea unui contract PPP, mai ales atunci când este necesar sprijinul administrației publice centrale pentru proiect.

³ A se vedea articolul 44 din Legea PPP.

Prin urmare, pe parcursul pregătirii și achiziției unui proiect de PPP este necesară o interacțiune regulată cu Ministerul Finanțelor și, pe parcurs, sunt necesare un număr de aprobări pentru continuarea pregătirii și achiziției proiectului de PPP.

2.4 Guvernul / Autoritățile Locale

Studiul de Fezabilitate & Fundamentare și contractul de PPP final anterior semnării trebuie să fie aprobate prin hotărâre a guvernului (în cazul proiectelor care implică administrația publică centrală) sau prin hotărâre a autorităților deliberative locale relevante – consilii locale sau consilii județene (în cazul proiectelor care nu implică administrația publică centrală)⁴. Documentația de atribuire (inclusiv proiectul de contract de PPP, care este inclus în documentația de atribuire) trebuie să fie aprobată de conducătorul Autorității Contractante⁵.

Hotărâri de Guvern pentru Proiectele de PPP Locale care necesită sprijinul administrației centrale

În timp ce rolurile și procesele instituționale aferente proiectelor de PPP ale administrației publice centrale precum și proiectelor de PPP ale administrației publice locale (fără necesități de finanțare din partea administrației publice centrale) sunt clare (a se vedea și mai departe în prezentul ghid), procesul este mai puțin clar pentru proiectele de PPP ale administrației publice locale care necesită finanțare din partea administrației publice centrale.

În cazul proiectelor de PPP ale administrației publice locale care au nevoie de finanțare din partea administrației publice centrale, în prezent nu este clar care entitate (entități) din administrația publică centrală este (sunt) principal responsabilă (responsabile) cu asistarea administrației publice locale cu pregătirea și achiziția unui proiect de PPP, cu alocarea finanțării necesare din partea administrației publice centrale și cu pregătirea și depunerea proiectului în vederea obținerii Aprobării Guvernului.

Pentru a îmbunătăți și a clarifica procesul de PPP pentru PPP-urile administrației publice locale care necesită finanțare din partea administrației publice centrale, se recomandă instituirea unui mecanism de sprijinire a proiectelor care implică o combinație de finanțare locală și națională pentru a asigura o abordare coordonată, precum și o identificare clară și o bugetare clară a diferitelor surse de finanțare pe termen lung pentru efectuarea plăților de disponibilitate. Deși acest mecanism nu există la momentul publicării prezentului ghid, există discuții în curs în vederea identificării mecanismelor adecvate acestui scop.

2.5 ANAP

Agenția Națională pentru Achiziții Publice (ANAP) este responsabilă pentru a se asigura că procesul de achiziție publică aferent proiectului de PPP a fost pregătit și implementat în conformitate cu cadrul legal și cu ghidurile aplicabile. ANAP nu își asumă un rol activ în timpul pregătirii documentației de atribuire a PPP-ului, dar poate efectua un control și o aprobare *ex ante* (din punct de vedere al calității și al conformării cu cadrul legal) ale documentației de atribuire⁶ și ale altor documente aferente achiziției în toate procedurile de atribuire pe care le selectează în acest scop⁷. Această etapă are loc după încărcarea documentației de atribuire aferente PPP-ului în Sistemul Electronic de Achiziții Publice (SEAP) (anterior publicării sale) și poate necesita contribuții suplimentare

⁴ Articolul 17 alin. (1) din Legea PPP.

⁵ Articolele 9 alin. (1) și 20 alin. (1) din anexa la H.G. nr. 395/2016 (pentru contractele de achiziții publice), articolele 9 alin. (1) și 22 alin. (1) din anexa la H.G. nr. 394/2016 (pentru contractele sectoriale), articolele 9 alin. (1) și 19 alin. (3) din anexa la H.G. nr. 867/2016 (pentru concesiuni).

⁶ Domeniul de aplicare al controlului *ex ante* este prevăzut la articolul 6 din O.U.G. nr. 98/2017.

⁷ Controlul *ex ante* efectuat de ANAP este reglementat de prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 98/2017* și de normele de aplicare a acesteia aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 419/2018. Metodologia de selecție este aprobată de președintele ANAP.

din partea Autorității Contractante⁸. ANAP poate fi consultat pe parcursul achiziției PPP-ului și în cursul elaborării și pregătirii documentației atribuire aferente PPP-ului, astfel încât aceasta din urmă să beneficieze de expertiza tehnică și juridică a ANAP în ceea ce privește cadrul legal al achizițiilor publice din România.

De asemenea, ANAP publică documente standardizate, formulare, materiale de îndrumare, manuale, interpretări și alte instrumente operaționale menite a fi utilizate de către entitățile publice. În special, ANAP a publicat pe site-ul său web un ghid detaliat pas cu pas privind modul de desfășurare a unui proces de achiziție publică, care acoperă etapa de planificare, etapa de atribuire (discutând separat fiecare tip de procedură de atribuire), precum și etapa de gestionare a contractului⁹. Aceste instrumente pot fi utilizate și în proiectele PPP în măsura în care nu sunt incompatibile cu cadrul legal aferent PPP-urilor.

2.6 INS

Institutul Național de Statistică (INS) este responsabil cu evaluarea impactului proiectului de PPP asupra datoriei publice și deficitului bugetar, în strânsă coordonare cu Eurostat. Interacțiunea cu INS are loc în mai multe etape pe parcursul procesului de pregătire și de achiziție a PPP-ului. Aceste interacțiuni sunt descrise în continuare în prezentul Ghid.

Pentru mai multe informații și îndrumări cu privire la rolul INS în tratamentul statistic al proiectului de PPP, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea Impactului PPP-urilor asupra Datoriei Publice și Deficitului Bugetar*.

⁸ A se vedea articolul 10 din O.U.G. nr. 98/2017 pentru o listă a documentelor care trebuie furnizate ANAP de către partenerul public în cazul în care procedura de atribuire este selectată pentru controlul *ex ante*.

⁹ Ghidul pas cu pas este prezentat în secțiuni separate, care pot fi accesate la următorul link:

<https://achizitiipublice.gov.ro/workflows/view/163>

Ghidul a fost actualizat periodic de către ANAP. Totuși, trebuie acordată întotdeauna atenție datei la care fiecare pagină a ghidului a fost actualizată ultima dată, întrucât cadrul legal poate suferi modificări frecvente.

3. PROCESUL DE PREGĂTIRE ȘI DE ACHIZIȚII PUBLICE

3.1 Graficul procesului

Procesul general de pregătire și de achiziție a PPP-urilor este indicat în Figura 2 și constă în următoarele etape:

- **Etapa 1: Identificarea și Selectarea Proiectului de PPP:** Prima etapă a pregătirii unui proiect de PPP constă în identificarea unui proiect care este potențial adecvat pentru achiziția în regim de PPP, deoarece nu toate proiectele sunt adecvate pentru a fi realizate în regim de PPP. Într-o primă etapă, se identifică proiectele și se efectuează studii preliminare (precum studiile de fezabilitate). Această etapă timpurie de identificare a proiectelor servește în principal la descrierea fundamentelor economice ale proiectului pentru a justifica investiția publică în proiect. Deși prezentul Ghid nu se concentrează pe identificarea și pe justificarea proiectelor în etapa lor inițială, este important să se identifice caracterul adecvat al unui proiect care urmează să fie realizat sub formă de PPP în această etapă timpurie de pregătire a sa. Pașii de urmat pentru identificarea proiectelor de PPP în această etapă timpurie sunt descriși în Secțiunea 3.2.
- **Etapa 2: Elaborarea unui Studiu de Fezabilitate & Fundamentare:** Odată identificat un proiect de PPP, următoarea etapă constă în elaborarea Studiului de Fezabilitate & Fundamentare detaliat aferent proiectului pentru a demonstra fezabilitatea sa tehnică, juridică, comercială și financiară, precum și suportabilitatea și eficiența economică rezultate din achiziția acestuia sub formă de PPP. Dacă rezultatul studiului indică un proiect fezabil și arată că opțiunea de implementare sub formă de PPP ar fi realistă și ar crea eficiență economică, proiectul poate fi pregătit pentru achiziție în etapa următoare. Pașii care trebuie urmați pentru pregătirea proiectului de PPP în această etapă sunt descriși în Secțiunea 3.3.

- **Etapa 3: Achiziția PPP-ului**

Dacă un proiect de PPP se dovedește fezabil, el poate fi achiziționat în mod formal de pe piață. Această etapă include pregătirea unui proiect de contract de PPP, pregătirea unei proceduri de atribuire, inclusiv a întregii documentații de atribuire și punerea în aplicare a procedurii de atribuire, până la evaluarea tuturor ofertelor depuse și selectarea unui ofertant câștigător. Diferiții pași de urmat în vederea achiziției unui proiect de PPP sunt descriși în Secțiunea 3.4.

- **Etapa 4: Semnarea Contractului de PPP și Închiderea Financiară**

Etapa finală a procesului de pregătire și achiziție a PPP-ului constă în finalizarea și semnarea contractului de PPP cu ofertantul câștigător, inclusiv susținerea tuturor proceselor necesare pentru închiderea financiară. Diferiții pași care fac parte din această etapă finală sunt descriși în Secțiunea 3.5.

Figura 2: Prezentare generală a procesului de pregătire și de achiziție a PPP-urilor

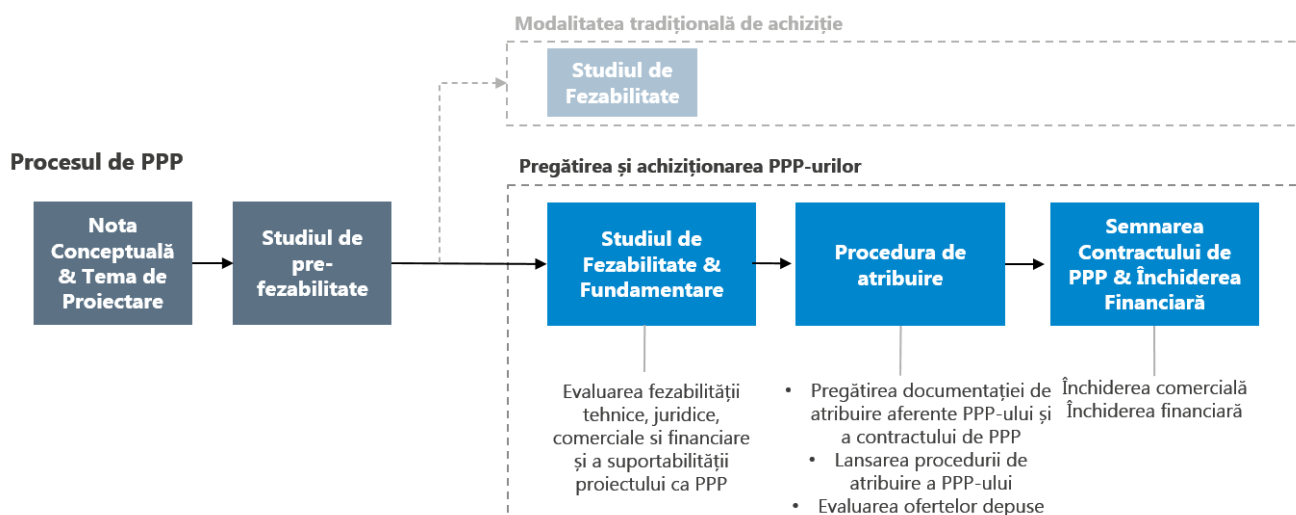
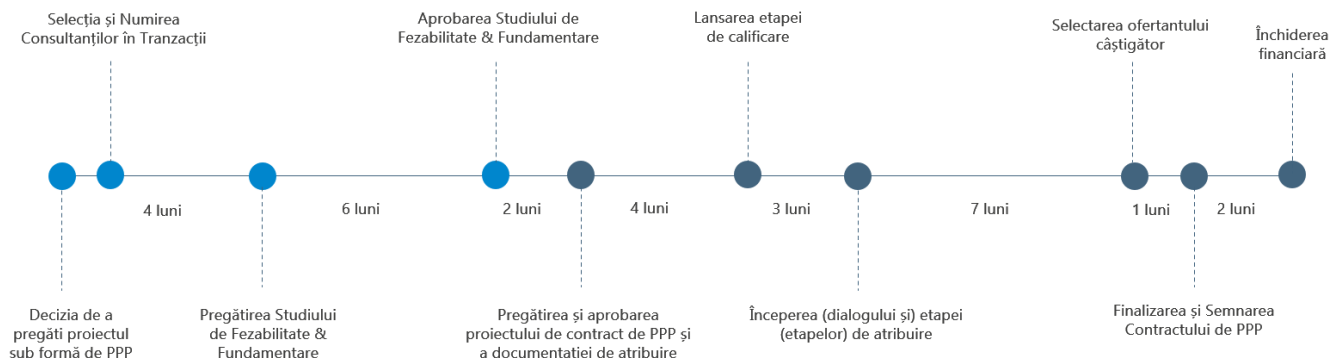

Figura 3 oferă o imagine de ansamblu orientativă a calendarului necesar pentru pregătirea completă și achiziția unui proiect de PPP (cu excepția Notei Conceptuale, a Temei de Proiectare și a Studiului de Prefezabilitate, deoarece acestea sunt considerate punctul de plecare pentru decizia de a pregăti sau nu un proiect sub formă de PPP). Pregătirea și aprobarea Studiului de Fezabilitate & Fundamentare, inclusiv selectarea și numirea Consultanților în Tranzacții, durează aproximativ 12 luni. Dacă se decide achiziția proiectului sub formă de PPP, întregul proces de achiziție, inclusiv toate aprobările necesare, poate dura aproximativ 17-18 luni (sau chiar mai mult). Totuși, niciun proiect de PPP nu este identic, iar termenele pot să difere în mod semnificativ, ținând cont de complexitatea și natura proiectului, precum și de experiența Autorității Contractante cu pregătirea proiectelor de PPP.

Figura 3: Calendarul orientativ pentru pregătirea și achiziția unui proiect de PPP

3.2 Etapa 1: Identificarea și selectarea proiectelor de PPP

Ca parte a procedurii generale de identificare și de pregătire a proiectelor, astfel cum este ea definită în H.G. nr. 907/2016¹⁰, în majoritatea cazurilor trebuie întocmite o *Notă Conceptuală*¹¹, o *Temă de Proiectare*¹², precum și (exceptând situația în care proiectul face parte dintr-o strategie sectorială și/sau națională, dintr-un master plan sau dintr-un plan similar aprobat la nivelul administrației publice) un *Studiu de Prefezabilitate*. În această etapă sunt conturate nevoile și cerințele de bază ale proiectului și este realizată o evaluare preliminară a fezabilității proiectului.

Tot în această etapă poate fi testată și posibila aplicare în proiect a cadrului legal aferent PPP-urilor. Chiar dacă la acest moment nu sunt disponibile toate informațiile privind proiectul, un indicator preliminar al oportunității achiziției sub formă de PPP poate fi evaluat pe baza conceptului de bază al proiectului și a concluziilor Studiului de Prefezabilitate. Pe baza acestui indicator se poate decide dacă se continuă sau nu cu un proces de pregătire a proiectului sub formă de PPP sau dacă proiectul va fi pregătit pentru achiziție printr-o modalitate tradițională.

Acești pași, inclusiv toate organismele de drept public implicate în analiza și aprobarea diferitelor componente ale acestei etape, sunt ilustrate în Figura 4 și descrise în continuare în secțiunile de mai jos.

Este important de reținut faptul că cerințele juridice exacte pot varia de la un proiect la altul, în funcție de criterii precum valoarea proiectului și sursele sale de finanțare. Prin urmare, prezentul ghid a fost elaborat și trebuie lecturat (cu excepția situației în care se menționează altfel) ca referindu-se la proiecte care au două caracteristici comune: (i) valoarea lor estimată totală depășește 100 de milioane de lei și; (ii) sunt finanțate, integral sau parțial, de la bugetul de stat (ceea ce înseamnă că sunt finanțate sau cofinanțate de instituțiile publice definite ca atare

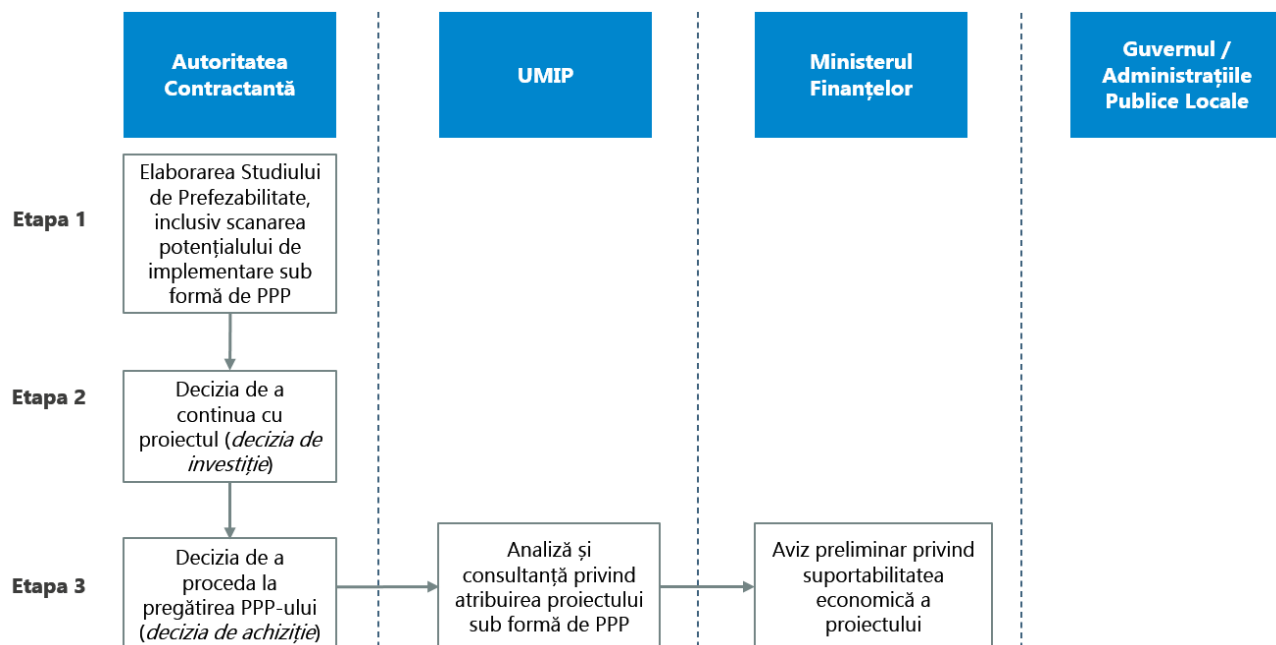
¹⁰ Hotărârea Guvernului Nr. 907/2016 privind etapele de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor tehnico-economice aferente obiectivelor/proiectelor de investiții finanțate din fonduri publice.

¹¹ Întocmită în conformitate cu conținutul-cadru prevăzut în anexa nr. 1 la H.G. nr. 907/2016.

¹² Întocmită în conformitate cu conținutul-cadru prevăzut în anexa nr. 2 la H.G. nr. 907/2016.

la art. 2 pct. 30 din *Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice*). Cu alte cuvinte, unele dintre etapele discutate mai jos nu se vor aplica proiectelor mai mici sau proiectelor care sunt finanțate exclusiv din bugete locale.

Figura 4: Etapa 1: Prezentare generală a Procesului de Identificare și Selecție a Proiectelor de PPP

3.2.1 Etapa 1: Elaborarea Studiului de Prefezabilitate, inclusiv scanarea potențialului de implementare sub formă de PPP

Prima etapă a identificării proiectelor de PPP include pregătirea Studiului de Prefezabilitate pentru orice proiect (indiferent dacă proiectul respectiv este deja considerat sau nu drept candidat pentru implementare sub formă de PPP). Studiul de Prefezabilitate va fi pregătit de către Autoritatea Contractantă relevantă. Un model-cadru tipic de Studiu de Prefezabilitate conform cu anexa nr. 3 la H.G. Nr. 907/2016 este inclus în **Anexa 1**.

Pentru proiectele cu o valoare estimată a investiției de peste **20 de milioane de euro** se recomandă efectuarea unei scanări a potențialului de implementare sub formă de PPP ca parte a Studiului de Prefezabilitate. Rezultatele scanării potențialului de implementare sub formă de PPP ajută la determinarea adecvării generale a proiectului pentru achiziție sub formă de PPP prin comparație cu achiziția sa printr-o modalitate tradițională. Deși nu este necesară pregătirea unei scanări a potențialului de implementare sub formă de PPP pentru *orice* proiect, realizarea scanării potențialului de implementare sub formă de PPP este necesară în această etapă dacă AC dorește să pregătească în continuare proiectul sub formă de PPP.

Pentru mai multe informații și îndrumări cu privire la utilizarea scanării potențialului de implementare sub formă de PPP, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea Eficienței Economice a proiectelor de PPP*.

3.2.2 Etapa 2: Decizia de a continua cu proiectul

După pregătirea Studiului de Prefezabilitate (inclusiv a scanării potențialului de implementare sub formă de PPP), Autoritatea Contractantă trebuie să decidă dacă dorește să continue cu dezvoltarea și pregătirea proiectului pe baza rezultatelor Studiului de Prefezabilitate și a relevanței proiectului pentru obiectivele strategice naționale (o apreciere cu caracter general care este efectuată pentru toate proiectele de investiții publice). Această decizie este denumită **decizia de investiție**.

3.2.3 Etapa 3: Decizia de a proceda la pregătirea PPP-ului

Odată adoptată decizia de a continua pregătirea proiectului (de exemplu, decizia de investiție), trebuie adoptată o **decizie de achiziție** preliminară cu privire la strategia potențială de achiziție a proiectului. Dacă în cursul Studiului de Prefezabilitate a fost efectuată o Scanare a Potențialului de Implementare sub formă de PPP, analiza va indica dacă achiziția în regim de PPP este adecvată pentru proiect. În cazul în care Scanarea Potențialului de Implementare sub formă de PPP indică existența potențialului de achiziție sub formă de PPP, atunci autoritatea contractantă poate decide la acest moment dacă dorește să investigheze în continuare fezabilitatea achiziționării proiectului sub formă de PPP sau nu. Dacă Scanarea Potențialului de Implementare sub formă de PPP nu a fost efectuată în cadrul Studiului de Prefezabilitate, dar AC dorește, totuși, să pregătească proiectul sub formă de PPP, atunci va trebui efectuată Scanarea Potențialului de Implementare sub formă de PPP pentru a oferi o perspectivă asupra potențialului proiectului de implementare sub formă de PPP. Scanarea Potențialului de Implementare sub formă de PPP este necesară înainte de a prezenta potențialul proiect de PPP spre aprobare ulterioară.

În cazul în care Studiul de Prefezabilitate indică existența potențialului de implementare sub formă PPP, iar AC dorește să exploreze în continuare proiectul sub formă de PPP, atunci Studiul de Prefezabilitate trebuie prezentat UMIP pentru analiză și consultanță tehnică privind aspectele legate de PPP ale proiectului (în special rezultatele Scanării Potențialului de Implementare sub formă de PPP).

După analiza UMIP, Studiul de Prefezabilitate va fi înaintat Unității de Evaluare a Investițiilor Publice (UEIP) din cadrul MF pentru evaluarea preliminară a suportabilității proiectului. AC poate continua cu pregătirea proiectului numai după obținerea avizului preliminar al MF¹³. Această evaluare de către MF și avizul MF nu sunt necesare pentru proiectele care sunt finanțate exclusiv din bugetele locale.

Dacă este decisă pregătirea în continuare a proiectului sub formă de PPP, atunci proiectul (inclusiv evaluarea și avizul UMIP, precum și avizul preliminar al MF) trebuie supus apoi aprobării de către ordonatorul principal de credite competent (pentru proiectele care implică administrația publică centrală) / de către Autoritatea Locală relevantă (pentru proiectele care nu implică Guvernul) în vederea demarării procedurii de pregătire a PPP-ului (a se vedea etapele următoare din prezentul Ghid) și pentru alocarea fondurilor necesare pentru angajarea de Consultanți care să asiste AC pe tot parcursul procedurii de pregătire și de achiziție a PPP-ului. Pentru mai multe informații privind desemnarea Consultanților, vă rugăm consultați Secțiunea 4 din prezentul Ghid.

3.3 Etapa 2: Elaborarea unui Studiu de Fezabilitate & Fundamentare

După adoptarea deciziei și avizarea continuării pregătirii proiectului sub formă de PPP, următoarea etapă constă în pregătirea proiectului sub formă de PPP. Obiectivul principal al acestei etape constă în evaluarea mai detaliată a fezabilității proiectului. Această evaluare nu doar că acoperă fezabilitatea tehnică, juridică, comercială și financiară completă a proiectului, ci vizează și evaluarea potențialelor structuri de PPP (inclusiv alocarea riscurilor propusă, eficiența economică previzionată a proiectului de PPP, suportabilitatea proiectului, precum și impactul proiectului asupra datoriei publice și deficitului bugetar). Rezultatele acestei etape clarifică fezabilitatea generală a proiectului precum și modul cel mai bun de achiziție a proiectului și constituie baza pentru adoptarea deciziei de a achiziționa sau nu proiectul sub formă de PPP.

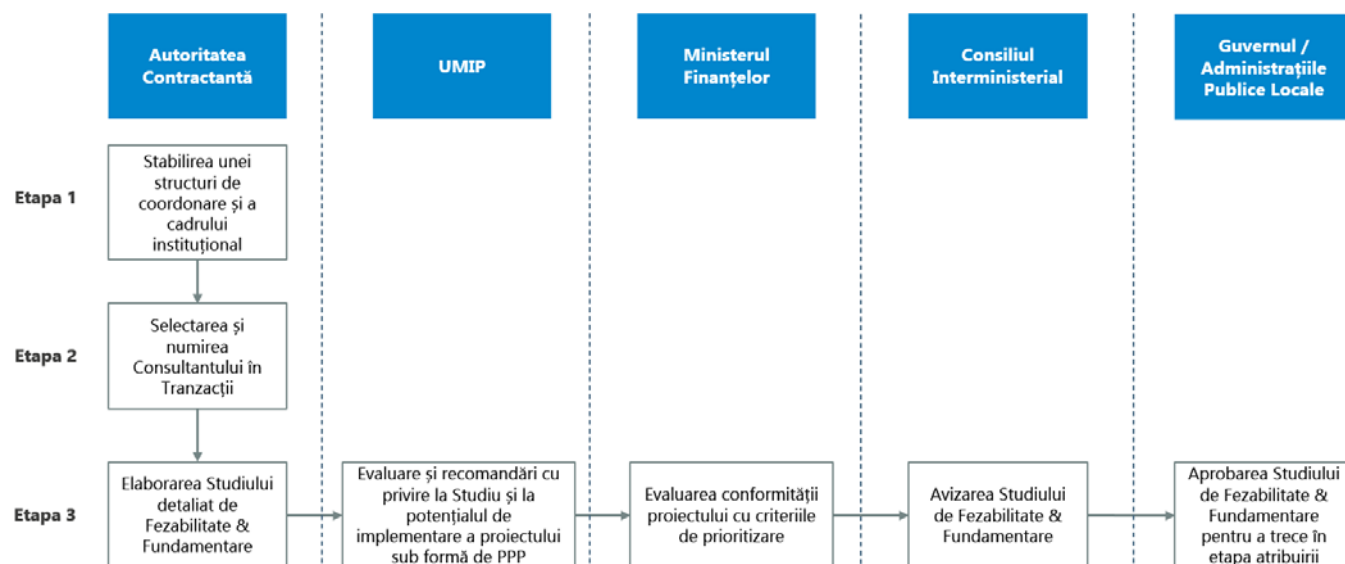
Realizarea acestor studii necesită timp și efort substanțiale, ceea ce înseamnă că proiectul trebuie coordonat de o echipă și un cadru instituțional puternice. Alocarea de timp și resurse semnificative în această etapă a proiectului poate contribui la asigurarea unei pregătiri de înaltă calitate a proiectului și, prin urmare, la creșterea șanselor de succes atunci când PPP-ul este atribuit pe piață. La urma urmei, proiectele de PPP slab pregătite cresc în mod semnificativ riscul de a rămâne fără niciun ofertant sau de a se dovedi mult mai costisitoare pentru AC decât era așteptat. Prin urmare, este esențial să vă asigurați că există o structură de coordonare adecvată

¹³ A se vedea articolul 3 din anexa la Hotărârea Guvernului Nr. 225/2014.

pentru procesul de pregătire a proiectelor de PPP (a se vedea Secțiunea 3.3.1) precum și să selectați Consultanții în Tranzacții experimentați care să asiste AC pe tot parcursul procesului (a se vedea Secțiunea 4).

Figura 5 oferă o imagine de ansamblu a pașilor care fac parte din această etapă a procesului de pregătire a unui PPP. Fiecare pas este detaliat în continuare în secțiunile de mai jos.

Figura 5: Etapa 2: Graficul procesului de pregătire a proiectului de PPP

3.3.1 Etapa 1: Stabilirea unei structuri de coordonare

Primul pas în procesul de pregătire a PPP-ului pentru AC este instituirea unei structuri de coordonare dedicată proiectului, compusă dintr-o echipă de gestionare a proiectului și o comisie de evaluare a ofertelor.

- Echipa de Gestionare a Proiectului** va fi direct responsabilă cu gestionarea zilnică a procesului de pregătire și de achiziție a PPP-ului, precum și cu gestionarea și evaluarea activității Consultanților în Tranzacții¹⁴. Echipa implicată într-un anumit proiect de PPP este desemnată de Autoritatea Contractantă dintre membrii UIC și, odată desemnată, răspunde în fața conducătorului Autorității Contractante. Dimensiunea și complexitatea proiectului determină experiența necesară și mărimea echipei desemnate. Totuși, fiecare echipă de gestionare a proiectului ar trebui să fie condusă de un director de proiect, de preferință cu experiență anterioară în gestionarea pregătirii și achiziției proiectelor de PPP. Directorul de proiect ar trebui sprijinit de un manager de proiect și de o echipă multidisciplinară suplimentară a cărei experiență să acopere domeniile tehnic, economic, financiar, juridic și achiziții publice. În timp ce directorul de proiect trebuie, în general, să aibă o implicare cu normă întreagă în pregătirea proiectului de PPP, celelalte posturi din Echipa de Gestionare a Proiectului pot fi ocupate cu jumătate de normă, prin includerea de personal din alte departamente specializate din cadrul AC.
- Comisia de Evaluare** este responsabilă cu evaluarea ofertelor în diferitele etape ale procedurii de atribuire (a se vedea Etapa 3). În această etapă de pregătire a proiectului¹⁵ nu este strict necesar să fie numită comisia de evaluare a ofertelor, dar UIC ar trebui să identifice membrii comisiei de evaluare a ofertelor anterior publicării invitațiilor de participare la procedură. Deși printre aceștia se pot număra și

¹⁴ Dacă procedura de atribuire este reglementată de Legea Concesiunilor (care ar trebui considerată că include și legislația secundară relevantă), atunci rolul Echipei de Gestionare a Proiectului va include responsabilitățile comisiei de coordonare și supervizare menționate în Hotărârea Guvernului Nr. 867/2016.

¹⁵ Cu toate acestea, Comisia de Evaluare trebuie să fie numită anterior deschiderii ofertelor. De asemenea, este necesar să se asigure că membrii Comisiei de Evaluare au la dispoziție suficient timp pentru a se familiariza cu documentația de atribuire aferentă proiectului anterior deschiderii ofertelor.

membri ai UIC, în general nu este o bună practică să fie inclus conducătorul AC în comisia de evaluare a ofertelor, având în vedere că acesta este responsabil cu aprobarea rezultatului final al evaluării.

3.3.2 Etapa 2: Selectarea și Numirea Consultanților în Tranzacții

Primul punct de pe agenda Echipei de Gestionare a Proiectului constă în asigurarea faptului că AC selectează și numește o echipă de Consultanți în Tranzacții. Consultanții în Tranzacții au un rol esențial în conceperea unui proiect de PPP bine pregătit și acceptabil pentru piață. Prin urmare, identificarea unor Consultanți în Tranzacții cu experiență care să sprijine Autoritatea Contractantă pe parcursul întregului proces este un prim pas esențial.

UMIP este disponibilă pentru a asista AC pe parcursul procesului de selecție a Consultanților în Tranzacții, care poate fi un proces de lungă durată. Mai multe detalii și informații privind rolul, selecția și numirea Consultanților în Tranzacții se regăsesc în Capitolul 4 din prezentul Ghid.

3.3.3 Etapa 3: Pregătirea Studiului detaliat de Fezabilitate & Fundamentare

Obiectivul Studiului de Fezabilitate & Fundamentare este să evalueze dimensiunile tehnice, de mediu, sociale, economice, financiare și juridice ale proiectului și să evalueze structura de PPP optimă pentru proiect, analizând aspectele legate de alocarea riscurilor, suportabilitatea fiscală, eficiența economică, finanțabilitatea (*bankability*) etc. Această etapă include următoarele sub-activități:

- **Pregătirea Studiului detaliat de Fezabilitate & Fundamentare**¹⁶. Studiul detaliat de Fezabilitate și Fundamentare permite luarea unei decizii mai bine informate cu privire la fezabilitatea generală a proiectului și cu privire la modul în care acesta poate fi structurat cel mai bine. Pregătirea studiului implică o serie de consultări ale pieței, astfel încât să fie înțelese și avute în vedere observațiile și cerințele sectorului privat și ale finanțatorilor, rămânând în același timp complet transparent și echitabil în cadrul procesului general de pregătire și de achiziție. În cele din urmă, studiul pune bazele pe care proiectul poate fi pregătit în vederea achiziției.

Studiul de Fezabilitate & Fundamentare este o combinație între Studiul de fezabilitate prevăzut de H.G. Nr. 907/2016 și Studiul de Fundamentare necesar pentru proiectele de PPP, astfel cum este descris în O.U.G. nr. 39/2018 (Legea PPP). Ambele studii pot fi pregătite sub forma unui studiu integrat. Pregătirea studiului este realizată de către Autoritatea Contractantă, asistată de Consultanți săi în Tranzacții. **Anexa 2** conține o prezentare generală a domeniilor care trebuie abordate în cadrul Studiului de Fezabilitate & de Fundamentare, inclusiv referințe la alte Ghiduri care fac parte din *Ghidul Național privind Procesele de Pregătire și de Achiziție aferente PPP-urilor*.

Cu ocazia elaborării Studiului de Fezabilitate & Fundamentare vor fi necesare îndrumări suplimentare cu privire la mai multe aspecte. În acest sens, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea Eficienței Economice a proiectelor de PPP, Evaluarea și Alocarea Riscurilor, Evaluarea Suportabilității și Evaluarea Impactului PPP-urilor asupra Datoriei Publice și Deficitului Bugetar.*

¹⁶ În timp ce Studiul de Fezabilitate și Studiul de Fundamentare din prezentul Ghid sunt considerate ca fiind un singur studiu integrat în conformitate cu bunele practici internaționale, legislația română de la momentul elaborării prezentului Ghid prevede că aceste documente sunt studii separate, care necesită aprobări separate (a se vedea legislația aplicabilă). Procesul de modificare a acestei cerințe și de permitere a unui singur studiu integrat este în curs de desfășurare la momentul publicării prezentului Ghid și se așteaptă ca acesta să fie finalizat în curând.

Consultarea Pieței

Consultarea pieței se referă la procesul de consultare a pieței într-un mod structurat cu privire la termenii potențiali ai unui contract de PPP anterior etapei de atribuire. Aceasta poate acoperi o serie de aspecte, inclusiv estimările privind costurile, alocarea riscurilor și potențialele clauze contractuale. Consultarea pieței nu face parte din procesul formal de atribuire – nu implică o evaluare a ofertelor sau a ofertanților și nici angajamente pentru vreuna dintre părți. Acest lucru trebuie să fie foarte clar în orice interacțiune cu piața (și nici nu vizează promovarea proiectului, deși procesul va augmenta, în mod clar, gradul de conștientizare cu privire la potențialul proiect).

Colectarea de opinii de pe piață contribuie la asigurarea că sunt realiste propunerile privind obiectul, costul și evaluarea eficienței economice a potențialului PPP, precum și că este probabil ca piața să accepte clauzele proiectului de contract de PPP și alocarea riscurilor asociată acestora. Un proces eficient de consultare a pieței garantează că, atunci când este lansată etapa de achiziție, există un interes puternic din partea ofertanților, că proiectul este finanțabil și că termenele și costurile reale sunt în concordanță cu așteptările privind suportabilitatea și eficiența economică.

Dacă nu este realizată o consultare a pieței, Autoritatea Contractantă riscă să fie nevoită să anuleze proiectul sau să modifice semnificativ contractul de PPP în cursul etapei de achiziție, fie deoarece termenii contractului de PPP nu sunt viabili din punct de vedere comercial sau finanțabili, fie pentru că ofertele depuse nu trec testele de suportabilitate sau de eficiență economică.

Cheia pentru o consultare a pieței reușită este de a fi cât mai precis posibil cu privire la aspectul asupra căruia autoritatea contractantă dorește să obțină un punct de vedere din partea pieței. Aceasta presupune ca autoritatea contractantă să fie clară în ceea ce privește motivul și contextul aferente problemei specifice care necesită opinii din partea pieței.

În consecință, consultarea pieței nu ar trebui realizată nici prea devreme (înainte ca problema să fie definită în mod corespunzător), nici prea târziu (atunci când rezultatele consultării pieței ar putea fi dificil de încorporat în proiectul de contract de PPP).

Consultarea pieței ar trebui planificată cu atenție. Aceasta ar trebui să implice:

- identificarea principalelor caracteristici ale proiectului care urmează să fie testate pe piață (de exemplu, dimensiunea proiectului, specificațiile tehnice și de calitate și profilul de risc);
- stabilirea abordării pentru implicarea tuturor actorilor relevanți de pe piață – de exemplu, Autoritatea Contractantă poate decide să consulte piața prin intermediul unei întâlniri deschise, prin utilizarea de chestionare, prin invitații la transmiterea de observații scrise pe teme specifice sau prin utilizarea de întâlniri cu societăți individuale (pentru a facilita o discuție mai deschisă); și
- să le clarifice participanților la piață faptul că respectiva consultare a pieței nu face parte din procedura formală de atribuire (de exemplu, asigurându-se că participanții din sectorul privat la consultarea pieței nu sunt descriși ca „ofertanți”).

Consultarea pieței ar trebui să respecte întotdeauna principiile fundamentale ale nediscriminării, tratamentului egal și transparenței – în special dacă se preconizează întâlniri individuale. Prin urmare, Autoritatea Contractantă ar trebui să se asigure că există mecanisme de coordonare eficace; că nicio parte nu este avantajată prin participarea la procesul de consultare a pieței; și că respectiva consultare se desfășoară într-un spirit deschis și cu participarea unui spectru larg de participanți din sectorul privat, pentru a evita ca un participant individual să exercite o influență nejustificată în legătură cu elaborarea viitorului proiect de PPP. Consultările pieței ar trebui să se desfășoare într-un mod coerent și ar trebui să fie documentate în mod corespunzător pentru transparență, cu piste de audit clare.

În timp ce consultarea pieței reprezintă un standard pentru orice proiect de achiziție publică, pentru proiectele de PPP, în special, entitățile din sectorul privat care ar trebui invitate la procesul de consultare a pieței ar trebui să includă, totodată, **creditorii și investitorii de capital în PPP-uri**, laolaltă cu alte părți interesate, cum ar fi potențialii **antreprenori de construcție și contractanți pentru operare**. Totodată, ar putea fi oportună solicitarea opiniilor unor experți independenți, ale unor organisme specializate sau ale unor organizații din domeniul afacerilor.

Consultanții în Tranzacții au un rol util în cadrul exercițiului de consultare a pieței, contribuind la identificarea entităților din sectorul privat care ar trebui invitate la consultări pe anumite subiecte. De asemenea, Consultanții în Tranzacții pot ajuta Autoritatea Contractantă cu gestionarea procesului de consultare a pieței și cu obținerea și interpretarea informațiilor primite.

Extras din Ghidul EPEC privind Parteneriatele Public-Private (2021)

- **Evaluarea de către UMIP și recomandarea sa privind Studiul de Fezabilitate & Fundamentare.** În cazul proiectelor care necesită aprobarea administrației publice centrale (de exemplu, proiectele realizate de administrația publică centrală, precum și proiectele realizate de administrațiile publice locale care necesită contribuții de la bugetul de stat), AC trebuie să îi prezinte UMIP Studiul de Fezabilitate & Fundamentare pentru evaluare și recomandări. Evaluarea și recomandările UMIP sunt deosebit de relevante în ceea ce privește implementarea PPP-ului (de exemplu, alocarea optimă a riscurilor, evaluarea eficienței economice, impactul asupra datoriei publice și deficitului bugetar, aspecte legate de suportabilitate etc.). Recomandările UMIP pot fi încorporate în versiunea finală a Studiului de Fezabilitate & Fundamentare înainte de a fi prezentat spre aprobare. Pentru proiectele de PPP locale care nu necesită aprobarea administrației publice centrale, evaluarea UMIP nu este obligatorie, dar este recomandată pentru a beneficia de expertiza UMIP în materie de pregătire a proiectelor de PPP.
- **Înaintarea Studiului de Fezabilitate & Fundamentare către MF.** După ce Studiul de Fezabilitate & de Fundamentare a fost finalizat, el trebuie înaintat MF, unde conformitatea sa cu criteriile de priorizare va fi analizată de către Unitatea de Evaluare a Investițiilor Publice, iar concluziile acesteia vor fi prezentate conducerii MF¹⁷. Aplicarea criteriilor de evaluare și priorizare și examinarea aplicării acestora de către MF nu sunt necesare pentru proiectele care sunt finanțate exclusiv din bugetele locale.
- **Transmiterea Studiului de Fezabilitate & Fundamentare către Consiliul Interministerial.** După evaluarea de către MF, AC trebuie să prezinte Studiul de Fezabilitate & Fundamentare Consiliului Interministerial de Avizare Lucrări Publice de Interes Național și Locuințe („**Consiliul interministerial**”)¹⁸. Consiliul Interministerial va evalua proiectul și va emite avizul pe baza studiului, a evaluării realizate de către UMIP și a evaluării realizate de către MF. Avizul Consiliului Interministerial nu este necesar pentru proiectele care sunt finanțate exclusiv din bugetele locale.
- **Aprobarea Studiului de Fezabilitate & Fundamentare.** Studiul final de Fezabilitate & Fundamentare trebuie să fie supus aprobării Guvernului, în cazul proiectelor realizate de administrația publică centrală (de exemplu, proiecte elaborate de guvernul central), sau aprobării autorităților locale în cazul proiectelor realizate de autoritățile publice locale (de exemplu, proiecte elaborate de autorități locale și municipalități). În cazul proiectelor inițiate de autorități locale și care necesită sprijin suplimentar de la bugetul de stat, va fi necesară atât aprobarea autorităților locale cât și aprobarea Guvernului.¹⁹

¹⁷ Articolul 6 alin. (1) lit. (b)-(c) din anexa la Hotărârea Guvernului Nr. 225/2014.

¹⁸ Articolul 4 lit. b) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 225/2014.

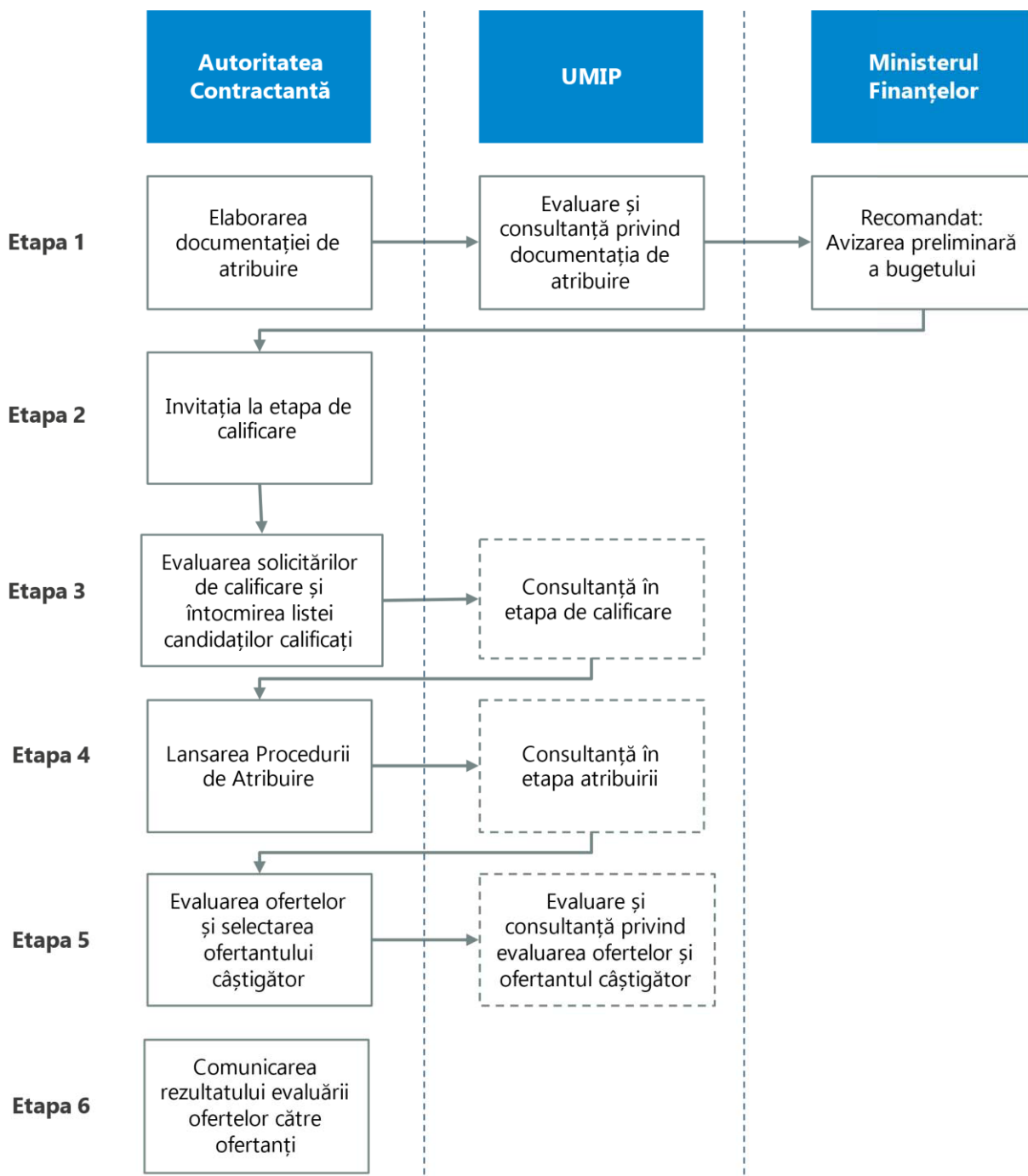
¹⁹ Pentru partea de fundamentare a studiului, vă rugăm să consultați art. 17 alin. (1) lit. b) din O.U.G. Nr. 39/2018. Pentru partea de fezabilitate a studiului, vă rugăm să consultați articolul 4 lit. (c) din anexa la H.G. Nr. 225/2014, articolul 42 alin. (1) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice și articolul 44 din Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale.

Aprobarea Studiului de Fezabilitate & Fundamentare de către autoritățile relevante înseamnă că proiectul poate trece la următoarea etapă de dezvoltare: achiziția PPP-ului.

3.4 Etapa 3: Achiziția PPP-ului

După aprobarea de către administrația publică a Studiului de Fezabilitate & Fundamentare, procesul de achiziție sub formă de PPP poate fi lansat. În această etapă, documentația de atribuire, inclusiv proiectul contractului de PPP, va fi pregătită de către Autoritatea Contractantă și va fi supusă spre aprobare. Proiectul contractului de PPP va fi evaluat de către Autoritatea Contractantă și de către Guvern și/sau Autoritățile Locale (după caz) pentru a confirma aranjamentele privind împărțirea riscurilor în raport cu Studiul de Fezabilitate & Fundamentare aprobat precum și alte aspecte aferente proiectului. Odată ce documentația de atribuire este aprobată, vor fi lansate etapa de calificare și etapa de atribuire, cu scopul final de a selecta un ofertant câștigător. Etapa de achiziție sub formă de PPP presupune mai mulți pași, evidențiați în Figura 6.

Figura 6: Etapa 3: Graficul Procedurii de Atribuire a PPP-ului

3.4.1 Etapa 1: Pregătirea documentației de atribuire

Anterior lansării formale a procedurii de atribuire, Autoritatea Contractantă, cu sprijinul Consultanților în Tranzacții, trebuie să pregătească documentația de atribuire relevantă care face parte din ofertă. În vederea pregătirii documentației de atribuire trebuie stabilită **procedura de atribuire** aplicabilă, deoarece aceasta din urmă influențează cadrul legal aplicabil etapei de achiziție (conform Legii PPP, articolul 25). Stabilirea procedurii de atribuire aplicabile reprezintă una dintre sarcinile Echipei de Gestionare a Proiectului.

Selectarea procedurii de atribuire aplicabile

Contractele de PPP trebuie să fie atribuite în conformitate cu prevederile legilor aplicabile achizițiilor publice (*Legea Nr. 98/2016 privind achizițiile publice*), achizițiilor sectoriale (*Legea Nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale*) sau concesiunilor de lucrări și servicii (*Legea Nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii*). Legea care reglementează procedura de atribuire și tipul de procedură care va fi utilizată sunt determinate pe baza concluziilor Studiului de Fezabilitate & Fundamentare și, mai precis, pe baza criteriului dacă **o parte semnificativă a riscului de operare de natură economică** (astfel cum este definit la articolul 6 din Legea Nr. 100/2016) **este transferată Societății de Proiect**. În consecință:

- În cazul în care o parte semnificativă a riscului de operare de natură economică este transferată Societății de Proiect, atunci contractul de PPP trebuie să fie atribuit în conformitate cu normele aplicabile concesiunilor de lucrări și concesiunilor de servicii (Legea Nr. 100/2016)
- În cazul în care o parte semnificativă a riscului de operare de natură economică nu este transferată Societății de Proiect, atunci contractul de PPP trebuie să fie atribuit în conformitate cu normele aplicabile achizițiilor publice/sectoriale (Legea Nr. 98/2016 și Legea Nr. 99/2016).

În mod obișnuit, în Europa, Concesiunile (sau PPP-urile care implică plăți efectuate de către utilizatorii finali, de exemplu, atunci când veniturile proiectului sunt suportate de către utilizatorii infrastructurii și/sau serviciului) sunt atribuite în conformitate cu legea privind concesiunile, în timp ce majoritatea PPP-urilor cu care implică plăți efectuate de către administrația publică (de exemplu, atunci când veniturile proiectului sunt suportate de către Guvern) sunt, în general, achiziționate în conformitate cu legea achizițiilor publice. Întrucât uneori este dificil de evaluat dacă o parte semnificativă a riscului de operare de natură economică este transferată partenerului privat într-un PPP care implică plăți efectuate de către administrația publică, alte guverne europene optează, în general, pentru legislația privind achizițiile publice în acest caz, deoarece această lege impune adesea un standard mai ridicat și descrie mai detaliat procesul de achiziție.

Cu toate acestea, determinarea procedurii de atribuire care trebuie urmată este o activitate specifică fiecărui proiect și ar trebui să se bazeze pe informațiile disponibile cu privire la proiect (de exemplu, pentru a determina dacă o parte semnificativă a riscului de operare de natură economică este transferată către partenerul privat) și, prin urmare, nu poate fi generalizată în prezentul Ghid. Autoritatea Contractantă trebuie să solicite consultanță și sprijin din partea Consultanților în Tranzacții pentru acest proces. În cele din urmă, determinarea în mod corect a procedurii de atribuire aplicabile în această etapă a procesului de achiziție este esențială pentru a reduce riscul ca Autoritatea Contractantă să fie nevoită să reia procesul de achiziție sau să returneze orice finanțare nerambursabilă din partea UE.

După ce a fost stabilită procedura de atribuire aplicabilă, trebuie selectată o **strategie de achiziție**. Strategia de achiziție aleasă influențează natura, structura și conținutul documentației de atribuire.

Selectarea strategiei de achiziție

Legea privind concesiunile, precum și legile privind achizițiile publice și achizițiile sectoriale prevăd mai multe metode de atribuire. Aceste metode includ următoarele:

- „procedura deschisă” (atât legislația privind concesiunile, cât și legislația privind achizițiile publice și sectoriale)
- „procedura restrânsă” (numai legislația privind achizițiile publice și sectoriale)
- „procedura de dialog competitiv” (atât legislația privind concesiunile, cât și legislația privind achizițiile publice și sectoriale).
- „procedura de negociere competitivă” (numai legislația privind achizițiile publice și sectoriale).

Dimensiunea și complexitatea proiectelor de PPP înseamnă că Autoritatea Contractantă este de obicei interesată să utilizeze o procedură care îi permite să limiteze numărul de ofertanți, să se angajeze în discuții cu acei ofertanți cu privire la detaliile proiectului și să țină seama atât de calitatea propunerilor cât și de preț. Având în vedere timpul și costurile implicate pentru ofertanți și pentru Autoritatea Contractantă, acest lucru poate contribui la asigurarea faptului că ofertele sunt pregătite la un standard ridicat de către un număr limitat de ofertanți de înaltă calitate, fiecare dintre aceștia având o șansă rezonabilă de reușită.

În consecință, „procedura deschisă” nu este recomandată pentru achiziția de proiecte de PPP și este foarte rar utilizată în acest scop. De asemenea, „procedura restrânsă” nu este utilizată în mod obișnuit pentru proiectele de PPP. Procedura restrânsă presupune ca Autoritatea Contractantă să fie foarte încrezătoare, la începutul procesului de achiziție, în ceea ce privește condițiile și specificațiile contractului de PPP (atât în privința a ceea ce dorește, cât și în privința a ceea ce poate oferi piața), deoarece nu există posibilitatea de a le modifica în cursul procedurii de atribuire.

Prin urmare, este recomandabilă utilizarea fie a „procedurii de dialog competitiv”, fie a „procedurii de negociere competitivă”, aceasta din urmă fiind o opțiune doar în cazul în care legea privind achizițiile publice sau legea privind achizițiile sectoriale au fost stabilite ca fiind aplicabile procedurii de atribuire.

Ambele proceduri implică parcurgerea mai multor etape, trei etape în cazul dialogului competitiv, iar în cazul procedurii de negociere vor fi două etape. Prima etapă este utilizată pentru a califica un număr limitat de ofertanți, în timp ce a doua etapă este utilizată pentru a purta dialogul/negocierile cu ofertanții respectivi într-un mediu concurențial disciplinat.

Notă: Prezentul Ghid oferă numai îndrumări generale privind modul de pregătire a unei proceduri de atribuire pentru un proiect de PPP care utilizează o procedură de negociere competitivă sau de dialog competitiv. Documentele pregătite de Autoritatea Contractantă vor fi, în mod necesar, mai detaliate astfel încât să reflecte procedura aleasă și procesul specific selectat pentru punerea sa în aplicare.

După ce a stabilit procedura de atribuire adecvată și strategia de achiziție, Autoritatea Contractantă trebuie să pregătească documentația de atribuire²⁰ înainte de a lansa pe piață procedura de atribuire în conformitate cu prevederile legale aplicabile (de exemplu, Legea Nr. 98/2016, Legea Nr. 99/2016 sau Legea Nr. 100/2016).

- **Proiectul Contractului de PPP.** Contractul de PPP stabilește responsabilitățile și alocarea propusă a riscurilor între partenerul public și partenerul privat. În această etapă inițială a procesului de achiziție,

²⁰ Diversele documente care trebuie incluse în documentația de atribuire sunt stabilite în detaliu prin lege. Pentru contractele de achiziții publice, a se vedea în principal articolele 20 și 21 din anexa la H.G. Nr. 395/2016. Pentru contractele sectoriale, a se vedea în principal articolele 22 și 23 din anexa la H.G. Nr. 394/2016. Pentru concesiuni, a se vedea în principal articolele 19-21 din anexa la H.G. Nr. 867/2016. Aceste dispoziții sunt completate cu diverse reglementări la nivel terțiar adoptate de ANAP, prin care sunt stabilite documentații de atribuire standardizate.

Autoritatea Contractantă, sprijinită de Consultanții în Tranzacții, redactează o versiune inițială a contractului de PPP, care conține clauzele generale obligatorii, pe baza fișei cu termenii generali pregătită ca parte a Studiului de Fezabilitate & Fundamentare din etapa anterioară. Proiectul contractului de PPP va face parte din documentația de atribuire inițială, permițându-le ofertanților să furnizeze opinii cu privire la proiectul de contract în timpul procedurii de atribuire (fie sub forma unui dialog competitiv, fie sub forma unei negocieri competitive a ofertei). Pentru proiectul contractului de PPP, pot fi utilizate ca punct de plecare *Clauzele Standard în Contractele de PPP*. Proiectul contractului de PPP ar trebui comunicat ofertanților doar în a doua etapă a procedurii de atribuire, iar nu ca parte a documentației de atribuire inițiale.

Pentru mai multe informații și îndrumări cu privire la contractul de PPP și la Clauzele Standard, vă rugăm să consultați *Ghidul de utilizare a Clauzelor Standard în Contractele de PPP și Clauzele Standard în Contractele de PPP*.

- **Anunțul de Intenție / Anunțul Orientativ Periodic (AI)**²¹. O notificare prealabilă a pieței cu privire la publicarea anunțului de participare poate fi transmisă opțional. Deși nu este obligatorie, emiterea unui anunț de informare prealabilă anterior publicării anunțului de participare transmite un semnal părților interesate că în curând va fi lansată procedura de atribuire. Aceasta semnalează lansarea planificată a procedurii de atribuire, dar fără a da naștere angajamentului legal pe care îl presupune anunțul de participare. AI-ul ar trebui să includă²²:
 - Informații despre autoritatea contractantă;
 - Informații privind modul în care va fi pusă la dispoziție documentația de atribuire sau, după caz, modul în care părțile interesate vor putea să dobândească accesul la aceasta;
 - O scurtă descriere a proiectului și a naturii și dimensiunii activităților care urmează să fie întreprinse de către partenerul privat; și
 - Data estimată a publicării anunțului de participare.
- **Anunțul de Participare/ Anunțul de Concesionare**. Publicarea unui anunț de participare/a unui anunț de concesionare marchează începerea oficială a procedurii de atribuire și le conferă efecte juridice proceselor care vor conduce la atribuirea contractului de PPP.

Această documentație va furniza părților interesate să participe la procedura de atribuire a proiectului de PPP instrucțiuni privind etapa de calificare (în cazul în care procedura de atribuire implică o astfel de etapă). Aceste instrucțiuni ar trebui să includă detalii privind formalitățile pe care trebuie să le îndeplinească candidații, documentele pe care aceștia trebuie să le prezinte, criteriile și metodologia de calificare și de selecție, precum și orice alte informații necesare candidaților pentru scopul participării la etapa de calificare. În principiu, anunțul de participare/de concesionare ar trebui să conțină următoarele informații²³:

²¹ **Nota traducătorului:** Termenul „*Prior Information Notice*” utilizat în versiunea în limba engleză a prezentului ghid corespunde termenului românesc „*Anunț de intenție*” utilizat în Legea nr. 98/2016 și termenului românesc „*Anunț orientativ periodic*” utilizat în Legea nr. 99/2016. Acesta nu corespunde termenului românesc „*Anunț de intenție*” utilizat în Legea nr. 100/2016, acesta din urmă referindu-se la un aviz obligatoriu necesar pentru anumite categorii de proiecte.

²² Pentru o listă detaliată a informațiilor care trebuie incluse în AI-uri, vă rugăm să consultați Anexa V Părțile A și B din Directiva nr. 2014/24/UE (pentru contractele de achiziții publice) și Anexa VI din Directiva nr. 2014/25/UE (pentru contractele sectoriale).

²³ Pentru o listă detaliată a informațiilor care trebuie incluse în anunțurile de participare/concesiune, vă rugăm să consultați Anexa V partea C din Directiva nr. 2014/24/UE (pentru contractele de achiziții publice), Anexa XI

- Datele de contact ale autorității contractante și procedura de gestionare a solicitărilor de clarificare;
- Informații cu privire la modul în care va fi pusă la dispoziție documentația de atribuire sau, după caz, la modul în care părțile interesate vor putea să dobândească acces la aceasta (de exemplu, adresă de e-mail, link web, camere de date virtuale sau fizice);
- O prezentare generală a contractului (obiectul, valoarea estimată, durata estimată etc.);
- Dimensiunea estimată a contractului;
- Durata preconizată a contractului;
- Admiterea (sau interzicerea) ofertelor alternative sau condiționate;
- Tipul procedurii de atribuire care urmează să fie utilizată;
- Dacă se va utiliza o procedură în mai multe etape în vederea reducerii treptate a numărului de oferte (de exemplu, prin introducerea unei etape de calificare și/sau permițând reducerea numărului de oferte în cursul negocierii competitive/dialogului competitiv);
- Criteriile obiective de calificare (și, dacă este cazul, criteriile și metodologia de selecție) care vor fi utilizate pentru a preselecția candidații care vor fi invitați să depună oferte, să negocieze sau să se angajeze în dialog, precum și numărul minim (și, dacă este cazul, numărul maxim propus) de candidați care vor fi selectați;
- Criteriile care vor fi utilizate pentru atribuirea contractului;
- Procedura de soluționare a contestațiilor și entitatea responsabilă cu soluționarea/medierea;
- Formularul DUAE care urmează a fi completat de operatorul economic, prin care acesta declară că nu se află în niciuna din situațiile de excludere, că îndeplinește criteriile privind capacitatea solicitată de autoritatea/ entitatea contractantă și, după caz, îndeplinește criteriile de selecție care au fost stabilite în scopul limitării numărului de candidați calificați în cadrul procedurii de atribuire care se derulează în mai multe etape. Orice alte cerințe de calificare specifice contractului PPP se pot solicita în cadrul unui document distinct;
- Documentele care trebuie depuse pentru calificare și modalitatea de depunere;
- Termenul limită de depunere a documentelor de calificare;

Informațiile furnizate în anunțul de participare/de concesiune trebuie să fie suficient de precise pentru a le permite părților interesate să identifice natura și obiectul achiziției și să decidă dacă doresc să participe la achiziție. Este important de reținut că AC nu poate modifica anunțul de participare/anunțul de concesiune în etapele ulterioare ale procesului de achiziție, ceea ce înseamnă că abordarea și procedura de atribuire trebuie pregătite cu mare atenție. Experții juridici care fac parte din Consultanții în Tranzacții au un rol important în această etapă a pregătirii achiziției.

- **Documentația de atribuire**

Documentația de atribuire inițială, care este mai detaliată și mai voluminoasă decât documentația de calificare, va fi pusă la dispoziția candidaților selectați în etapa de calificare și va include, în mod uzual, informații specifice etapei de atribuire, cum ar fi:

- Instrucțiuni pentru ofertanți în legătură cu toate informațiile care trebuie depuse, procedura detaliată de depunere (inclusiv termenele limită și formularele care trebuie utilizate) și regulile competiției (inclusiv criteriile de atribuire, regimul garanției de participare etc.);
- Caietul de sarcini/documentul descriptiv, de la care se așteaptă să includă elemente precum²⁴:
(i) memoriul informativ detaliat cu privire la proiect, (ii) un rezumat al principiilor comerciale esențiale, inclusiv obligațiile fiecărei părți și alocarea riscurilor, (iii) specificațiile detaliate privind rezultatele proiectului și proiectul tehnic minim impus și caracteristicile tehnice minime impuse, (iv) nivelul de angajament solicitat de la creditorii și investitorii candidatului; și
- Proiectul contractului de PPP, cu indicarea clauzelor specifice. Rețineți că proiectul contractului de PPP, care include clauzele specifice, ar trebui să fie distribuit ofertanților numai în etapa de dialog/de ofertare și nu ar trebui publicat ca parte a etapei de calificare.

După redactarea întregii documentații de atribuire, inclusiv a proiectului contractului de PPP, este necesară parcurgerea următoarelor:

- **Evaluarea documentației de atribuire și oferirea de consultanță de către UMIP.** UMIP va revizui toată documentația de atribuire, inclusiv proiectul contractului de PPP, și va furniza consultanță și recomandări pe baza experienței sale tehnice în vederea îmbunătățirii și finalizării documentației.
- **Solicitarea avizării preliminare a bugetului de către MF cu privire la suportabilitate.** În cazul în care proiectul necesită sprijinul administrației publice centrale, următoarea etapă se referă la solicitarea unui punct de vedere preliminar din partea Ministerului Finanțelor cu privire la suportabilitatea proiectului pe baza proiectului contractului de PPP. Deși nu este un pas obligatoriu conform legii române,²⁵ AC trebuie, conform bunelor practici la nivel internațional, să se asigure că bugetul pentru proiect va fi disponibil anterior lansării procedurii de atribuire. În cazul în care nu se asigură o avizare preliminară a bugetului în această etapă, AC riscă să se confrunte cu lipsa aprobării bugetare după ce a derulat întreaga procedură de atribuire. Aceasta înseamnă că AC ar trebui să anuleze proiectul de PPP după ce a parcurs un proces pregătitor îndelungat care necesită resurse financiare semnificative. În plus, potențialii ofertanți vor fi investit timp și resurse considerabile în pregătirea ofertelor pentru proiect. Prin urmare, anularea unei proceduri de atribuire a PPP-ului nu este doar în detrimentul proiectului, ci poate să și afecteze negativ reputația administrației publice în fața investitorilor privați și a operatorilor de proiecte de PPP, afectând potențialul pentru alte proiecte de PPP viitoare în țară. Este deci esențial să se asigure că va fi disponibil un buget suficient pentru proiectul de PPP înainte ca piața să fie invitată să pregătească oferte.
- **Solicitarea aprobării finale.** În fine, anterior lansării procedurii de atribuire, conducătorul Autorității Contractante trebuie să aprobe documentația de atribuire finală și proiectul contractului de PPP. În absența unor prevederi legale care să impună o aprobare preliminară a bugetului de la Ministerul Finanțelor, se recomandă cu tărie ca Autoritatea Contractantă să verifice, ca parte a aprobării pe care o emite în această etapă, că vor fi disponibile resursele bugetare necesare pentru îndeplinirea tuturor obligațiilor de plată aferente proiectului de PPP.

²⁴ În ceea ce privește conținutul caietului de sarcini/documentului descriptiv, a se vedea articolul 20 alin. (10)-(12) din anexa la H.G. Nr. 395/2016 (pentru contractele de achiziție publică), articolul 22 alin. (10)-(15) din anexa la H.G. Nr. 394/2016 (pentru contractele sectoriale) și articolul 20 din anexa la H.G. Nr. 867/2016 (pentru contractele de concesiune).

²⁵ Se recomandă ca legislația română să fie revizuită pentru a conține prevederi privind obținerea unei aprobări preliminare la acest stadiu din partea Ministerului Finanțelor.

3.4.2 Etapa 2: Invitația la calificare

În urma aprobării documentației de atribuire, procedura oficială de atribuire poate fi lansată prin parcurgerea următoarelor etape:

- **Publicarea Anunțului de Intenție / Anunțului Orientativ Periodic (AI).** Chiar dacă această etapă este opțională, echipele ofertanților au adesea nevoie de timp pentru a se reuni, ceea ce face utilă publicarea unui AI pentru PPP-uri în vederea anunțării în avans a intențiilor autorității contractante și a oportunității pe care o prezintă PPP-ul. AI-ul poate fi publicat deja în timpul pregătirii documentației de atribuire;
- **Publicarea Anunțului de Participare/Anunțului de Concesionare.** Publicarea unui anunț de participare marchează începutul oficial al procedurii de atribuire și conferă efecte juridice proceselor care vor conduce la atribuirea contractului de PPP. Anunțul de contract/de concesionare va fi publicat în Sistemul Electronic de Achiziții Publice, în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JOUE), precum și în sistemul Tenders Electronic Daily (TED) al UE.

Atunci când se utilizează dialogul competitiv sau negocierea competitivă, procedura de atribuire este împărțită în mai multe etape: etapa de calificare, etapa de dialog (după caz) și etapa de ofertare. Etapa de calificare are ca scop selectarea unui număr limitat de ofertanți care dispun de capacități și posibilități tehnice și economice suficiente pentru a realiza proiectul.

Anunțul de Participare/de Concesionare urmărește să invite părțile interesate să își exprime interesul pentru proiect. Anunțul oferă informații despre proiect și invită părțile interesate să își demonstreze aptitudinea de a participa la etapa (etapele) de dialog/de ofertare. Calificarea ofertanților în etapa următoare a procedurii de atribuire se face în baza informațiilor/ documentelor depuse de ofertanți ca răspuns la cerințele formularului DUAE și, după caz, a cerințelor de calificare specifice care însoțesc DUAE. În practica internațională formularul DUAE și, după caz, documentul cu cerințe specifice este adesea denumit chestionar de calificare sau CPC²⁶.

3.4.3 Etapa 3: Evaluarea solicitărilor de calificare și întocmirea listei candidaților calificați

După publicarea invitației de calificare și a expirării termenului limită, solicitările de calificare trebuie evaluate și punctate de Comisia de Evaluare din cadrul Autorității Contractante (cu sprijinul Consultanților în Tranzacții). Calificările depuse vor fi evaluate pe baza criteriilor de calificare și de selecție predefinite (în cursul pasului 1). Criteriile de selecție trebuie să fie conforme cu procedura de atribuire aplicabilă (a se vedea mai sus).

Evaluarea solicitărilor de calificare va avea ca rezultat o listă scurtă de ofertanți calificați. Comisia de Evaluare trebuie să întocmească o listă a ofertanților calificați și un raport al etapei de calificare. Pot fi solicitate evaluări și recomandări suplimentare din partea UMIP (opțional) în vederea obținerii de îndrumări și de recomandări bazate pe experiență în legătură cu procedura de calificare și cu lista ofertanților calificați rezultată.

3.4.4 Etapa 4: Etapa (Etapile) de (Dialog și) Ofertare

După ce a fost stabilită lista ofertanților calificați, poate fi lansată etapa următoare a procedurii de atribuire. Această etapă poate fi împărțită în mai multe activități:

²⁶ A se vedea capitolul 3 din *Ghidul EPEC privind Parteneriatele Public-Private (2021)* pentru îndrumări și considerente mai detaliate cu privire la procesul de calificare, inclusiv la elaborarea criteriilor de calificare și a chestionarului de calificare.

3.4.4.1 Transmiterea Invitației de Participare la Etapa de Dialog / Etapa de Ofertare și a Documentației de Atribuire aferente către ofertanții calificați

Autoritatea Contractantă trebuie să transmită Invitația de Participare la Etapa de Dialog/Etapa de Ofertare tuturor ofertanților calificați și să le furnizeze Documentația de Atribuire relevantă pentru această etapă a procedurii de atribuire. Solicitanții care nu au fost selectați în urma calificării trebuie să fie informați în consecință.

Strategia de achiziție aleasă determină tipul documentelor de invitare la licitație pe care Autoritatea Contractantă trebuie să le pregătească pentru a invita candidații selectați să participe la etapele finale ale procedurii de atribuire. Atunci când se utilizează fie procedura de negociere competitivă, fie procedura de dialog competitiv, Autoritatea Contractantă emite o invitație de participare la următoarea etapă a procedurii de atribuire specifice – fiind, respectiv, fie o invitație de participare la etapa finală a procedurii de negociere competitivă (IPNC), fie o invitație de participare la etapa a doua a procedurii de dialog competitiv (IPDC). În cadrul procedurii de dialog competitiv, autoritatea publică emite ulterior și o invitație de depunere a ofertelor finale, după ce dialogul este finalizat și a fost închis în mod oficial.

3.4.4.2 Asigurarea accesului la Camera de Date și organizarea unei Conferințe cu Ofertanții

Autoritatea Contractantă trebuie să pună la dispoziția ofertanților cât mai multe informații despre proiect pentru a facilita pregătirea ofertelor. Aceste informații trebuie incluse într-o Cameră de Date. Camera de Date poate cuprinde fie un spațiu fizic cu copii pe suport de hârtie ale datelor, fie, mai frecvent, o platformă informatică securizată accesibilă prin internet, unde ofertanții au acces la copii electronice ale informațiilor. Pregătirea Camerei de Date ar trebui să aibă loc înainte de anunțarea oficială a etapei (etapelor) de (dialog și) ofertare și ar trebui să fie disponibilă în momentul transmiterii Invitației de Participare la Etapa de Dialog/Etapa de Ofertare către ofertanții calificați.

Pentru a le prezenta ofertanților informațiile, adesea vaste, care sunt disponibile în legătură cu etapa pregătirii ofertelor, autoritatea contractantă poate lua în considerare convocarea unei conferințe cu ofertanții (numită uneori „zi de informare”). Acest eveniment are loc, de obicei, la scurt timp după ce a fost emisă documentația de atribuire și îi permite Autorității Contractante să prezinte documentația de atribuire ofertanților.

3.4.4.3 Organizarea primei runde de dialog

Următoarea etapă pentru Autoritatea Contractantă constă în organizarea primei runde a procesului de dialog. Obiectivul general al procedurii de Dialog Competitiv este de a-i ajuta pe ofertanți să înțeleagă mai bine cerințele AC și de a ajuta AC să înțeleagă mai bine ce ar putea oferi ofertanții. Această procedură ajută la asigurarea faptului că ofertele finale corespund îndeaproape cu ceea ce se solicită și se dorește de către AC. Procedura de dialog poate consta în mai multe runde de dialog. Scopul acestei prime runde este de a implementa îmbunătățiri în documentația de atribuire (de exemplu, proiectul contractului de PPP, procedura de depunere a ofertelor etc.), optimizând-o în mod identic pentru toți ofertanții. În mod obișnuit, AC le solicită ofertanților să pregătească fiecare rundă de dialog prin schimbul de idei, sugestii și îmbunătățiri ale documentației de atribuire. Solicitățile exacte adresate ofertanților de a pregăti rundele de dialog depind, în cele din urmă, de natura și de obiectivul specific al runde de dialog și ar trebui să fie elaborate cu atenție, cu sprijinul Consultanților în Tranzacții.

În cazul proiectelor de mari dimensiuni, nu este practic să se încerce abordarea tuturor aspectelor contractuale, tehnice, juridice, comerciale și financiare, într-o singură rundă de dialog. Prin urmare, este rezonabil să se limiteze dialogul (și informațiile solicitate de la ofertanți) în această primă rundă la cele mai importante aspecte și principii ale contractului de PPP și ale proiectului în sine. Nu se poate solicita vreun răspuns semnificativ din partea ofertanților în rundele ulterioare dacă nu sunt stabilite și convenite mai întâi principiile de bază.

Este o bună practică să se convină cu ofertanții o ordine de zi pentru fiecare rundă de dialog anterior organizării întâlnirii și ca orice materiale care trebuie depuse în legătură cu întâlnirea (inclusiv comentarii privind proiectul de contract și documentația de atribuire) să fie furnizate în prealabil Autorității Contractante. Aceasta va permite, de obicei, ca la întâlnirea de dialog să aibă loc o discuție mai bine informată. Autoritatea Contractantă trebuie

să păstreze o înregistrare scrisă a întâlnirii de dialog, inclusiv a oricăror acorduri la care s-a ajuns cu privire la modificările aduse proiectului de contract și cerințelor proiectului.

În general, niciun ofertant nu este eliminat în cursul acestei prime runde de dialog în care sunt abordate principiile generale. Aceasta înseamnă că toți ofertanții invitați la prima rundă a dialogului vor avansa la cea de-a doua rundă, cu excepția cazului în care, desigur, unul sau mai mulți ofertanți se retrag din proprie inițiativă.

La sfârșitul primei runde, proiectul caietului de sarcini poate fi modificat pentru a reflecta acordurile comune la care s-a ajuns cu ofertanții în cursul dialogului. Acesta va constitui baza dialogului din a doua rundă.

3.4.4.4 Organizarea celei de-a doua (și a următoarelor) runde de dialog

În cea de-a doua rundă de dialog, Autoritatea Contractantă va finaliza împreună cu ofertanții contractul de PPP și documentația de atribuire (cu excepția oricăror criterii de atribuire) care vor sta la baza ofertelor lor finale. Dialogul va continua și cu privire la aspectele mai detaliate ale cerințelor proiectului, permițându-i Autorității Contractante să discute cu fiecare ofertant particularitățile soluției sale unice. Se obișnuiește ca în total să aibă loc trei runde de dialog, plus sau minus una, în funcție de complexitatea proiectului și de factorii externi. Nu există însă nicio restricție formală cu privire la numărul rundelor de dialog pe care AC le poate impune.

În cursul fiecărei runde de dialog, trebuie acordată atenție protejării informațiilor confidențiale asociate fiecărui ofertant și pentru a se asigura că ideile unui ofertant nu sunt transmise în mod deliberat sau involuntar unui alt ofertant. Cele mai importante principii ale contractului trebuie să fie pe deplin convenite și stabilite înainte de încheierea ultimei runde de dialog.

La finalul etapei de dialog, proiectul contractului de PPP și prevederile documentației descriptive pot fi modificate în continuare pentru a reflecta acordurile comune la care s-a ajuns în cursul acestei a doua (sau a următoarelor) runde de dialog. Contractul de PPP actualizat și caietul de sarcini/documentația descriptivă elaborată la finalul etapei de dialog va constitui baza ofertelor finale (adică va deveni contractul de PPP).

Este posibil să existe un proces de selectare a unei liste restrânse de oferte pe baza materialelor prezentate în cadrul dialogului. O astfel de selecție este la latitudinea AC, dar selecția trebuie să se bazeze pe aceleași criterii de evaluare (și ponderile asociate lor) care vor fi utilizate pentru ofertarea finală²⁷.

3.4.4.5 Reconfirmarea și Actualizarea Evaluării Eficienței Economice și a Suportabilității

Pe baza contractului de PPP actualizat, este necesară și actualizarea evaluării Eficienței Economice și a evaluării suportabilității. Pe parcursul procedurii de dialog este posibil ca alocarea riscurilor propusă, precum și obiectul proiectului să se fi modificat. Actualizarea evaluării suportabilității și a evaluării eficienței economice are ca scop verificarea faptului că contractul de PPP propus este în continuare suportabil și generează eficiență economică.

Pentru mai multe informații și îndrumări privind evaluarea suportabilității și evaluarea eficienței economice vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea Eficienței Economice a proiectelor de PPP* și *Ghidul Național privind Evaluarea Suportabilității proiectelor de PPP*.

3.4.4.6 Invitație la Depunerea Ofertelor Finale

Etapa depunerii ofertelor finale urmează deciziei Autorității Contractante de a încheia etapa de dialog și de a emite un document final de invitație la ofertare. Documentul final de invitație la ofertare va repeta, în general, multe dintre regulile și conținutul documentului anterior de invitație la participarea la procedură (IPNC sau IPDC, în funcție de strategia de achiziție), dar modificat pentru a reflecta încheierea dialogului și orice modificări

²⁷ Posibilitatea de a reduce numărul de soluții în timpul negocierii sau în timpul dialogului este prevăzută la art. 60 alin. (5) din Legea Nr. 100/2016, la art. 85 alin. (8) și 92 alin. (1) din Legea Nr. 98/2016, precum și la art. 98 alin. (8) și 105 alin. (1) din Legea Nr. 99/2016.

convenite la proiectul contractului de PPP (contractul de PPP din cadrul procedurii) și confirmate prin evaluări suplimentare privind suportabilitatea și eficiența economică.

Ofertanții trebuie să depună o ofertă finală în această etapă. Ofertele trebuie să îndeplinească toate cerințele minime menționate în documentul final de invitație la ofertare (și identificate anterior în documentul de invitație la ofertare). Aceasta presupune, în general, că oferta finală trebuie să fie prezentată în conformitate cu un format definit, cu includerea anumitor informații minime. Dacă aceste informații minime necesare lipsesc sau nu sunt prezentate în formatul corect, atunci oferta finală, atunci când este depusă, poate fi considerată incompletă și neconformă cu regulile procedurii și, prin urmare, poate fi respinsă.

Gestionarea solicitărilor de clarificări

Documentul de invitație la procedură trebuie să descrie modalitățile de gestionare a solicitărilor oficiale de clarificări și a întrebărilor din cursul procedurii de atribuire. În acest sens, ofertanților ar trebui să li se permită să intre în contact cu Autoritatea Contractantă numai în conformitate cu acest proces formal și nu prin orice alt canal de comunicare.

Orice solicitare de clarificare a documentației de atribuire din partea unui ofertant trebuie adresată Autorității Contractante prin intermediul Sistemul Electronic de Achiziții Publice (SEAP). Momentul primirii oricăror solicitări de clarificări ar trebui să fie restricționat în conformitate cu calendarul procedurii de atribuire, rezervându-se dreptul de a nu răspunde la nicio solicitare de clarificare după o anumită dată.

Autoritatea Contractantă ar trebui să ulterior transmită o copie a solicitării și a răspunsului său tuturor ofertanților care participă la etapa respectivă a procedurii de atribuire, pentru a se asigura că toți ofertanții au acces la aceleași informații.

Extras din Manualul EPEC de Achiziție a PPP-urilor (2018)

Pe parcursul acestei etape, Autoritatea Contractantă se poate consulta în mod regulat cu UMIP pentru sfaturi și recomandări privind întreaga procedură de atribuire.

3.4.5 Etapa 5: Evaluarea ofertelor și selectarea ofertantului câștigător

Odată depuse, ofertele vor fi evaluate de către Comisia de Evaluare din cadrul Autorității Contractante pentru a se ajunge la selectarea ofertantului câștigător. Documentele de invitație la procedură trebuie să descrie procesul pe care Autoritatea Contractantă îl va urma în vederea evaluării ofertelor, inclusiv modalitățile de primire și de deschidere a documentelor aferente procedurii.

Bunele practici sugerează că informațiile financiare și nefinanciare (adică tehnice și juridice) ale ofertei ar trebui să fie prezentate în plicuri separate și ar trebui să fie evaluate în mod confidențial de către două echipe separate de evaluare a ofertelor constituite la nivelul Comisiei de Evaluare. Această abordare poate contribui la prevenirea acuzațiilor din partea ofertanților respinși că aspectul financiar al unei oferte a influențat evaluarea caracteristicilor sale tehnice și a influențat astfel atribuirea ofertei. Etapa de evaluare a ofertelor include următoarele activități:

- Verificarea integralității și a conformității;
- Verificarea respectării cerințelor minime;
- Evaluarea calitativă (atât tehnică, cât și financiară) a propunerilor;

Odată finalizată evaluarea ofertelor, va fi identificat un ofertant câștigător, inclusiv un ofertant de rezervă (ofertantul clasat pe locul al doilea). Echipa de Gestionare a Proiectului, sprijinită de Consultantul în Tranzacții, va redacta apoi un raport final al procedurii cu toate punctajele și evaluările justificative, inclusiv o reconfirmare finală a suportabilității și a eficienței economice pe baza ofertei ofertantului câștigător.

Pentru mai multe informații și îndrumări privind evaluarea suportabilității și evaluarea eficienței economice vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea Eficienței Economice a proiectelor de PPP* și *Ghidul Național privind Evaluarea Suportabilității proiectelor de PPP*.

Raportul Comisiei de Evaluare trebuie prezentat conducătorului AC pentru a fi analizat și aprobat (și, opțional, poate fi transmis și către UMIP pentru analiză și consultanță suplimentare).

3.4.6 Etapa 6: Comunicarea rezultatului evaluării ofertelor către ofertanți

După aprobarea și validarea formală a raportului final al procedurii, Autoritatea Contractantă trebuie să comunice rezultatele procedurii tuturor ofertanților. Emiterea acestei comunicări este însoțită de o *perioadă de așteptare* de 11 zile calendaristice între notificarea rezultatului procedurii și semnarea contractului de PPP. Aceasta le oferă ofertanților posibilitatea, în cazul în care sunt nemulțumiți de decizie, să solicite o revizuire și să se gândească dacă să conteste atribuirea.

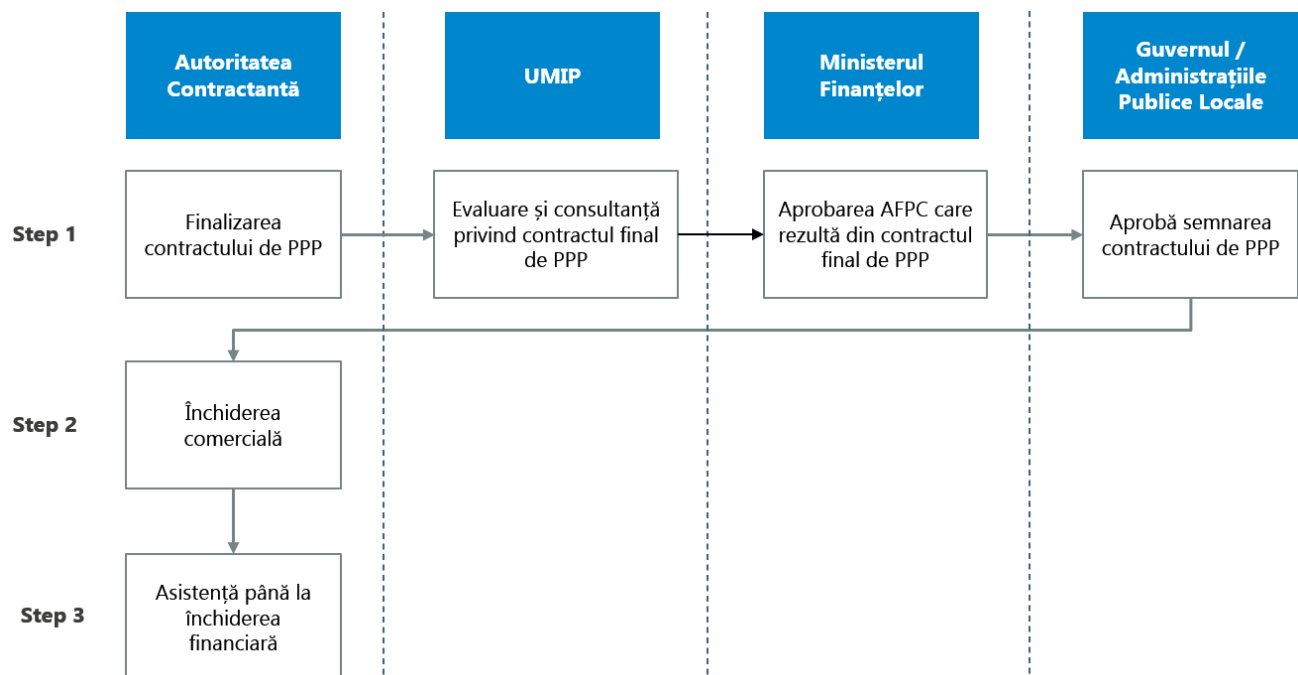
3.5 Etapa 4: Semnarea contractului de PPP & Închiderea Financiară

După selectarea și aprobarea oficială a ofertantului câștigător, precum și expirarea perioadei legale de așteptare, începe etapa finală a procesului de achiziție a PPP-ului. Acest proces include, în linii mari, următorii pași:

- Finalizarea contractului de PPP pe baza clarificărilor finale;
- Aprobarea contractului final de PPP de către Guvern și/sau de către Autoritățile Locale;
- Semnarea contractului de PPP cu ofertantul câștigător;
- Sprijin pentru încheierea acordurilor de finanțare și pentru realizarea închiderii financiare.

Această etapă finală este ilustrată în Figura 7 și este descrisă în continuare în secțiunile de mai jos.

Figura 7: Etapa 4: Semnarea contractului de PPP și Închiderea Financiară

3.5.1 Etapa 1: Finalizarea Contractului de PPP

Chiar dacă clauzele substanțiale ale contractului de PPP vor fi fost deja stabilite în etapa anterioară (de exemplu, ca urmare a rundei finale de dialog), în această etapă este necesară o anumită redactare finală a contractului de PPP. Aceasta include următoarele activități:

- **Autoritatea Contractantă va elabora contractul de PPP final, care este pregătit pentru semnare.** Această redactare finală ar trebui să se refere doar la unele *ajustări minore* ale contractului, inclusiv la încorporarea unor aspecte din propunerea ofertantului câștigător. Acestea ar putea include, de exemplu, denumirea Societății de Proiect, părți ale propunerii la care se face referire în contract (cum ar fi planurile de management, planurile de siguranță), detalii privind structura de finanțare, finalizarea datelor esențiale din contract etc. În această etapă de finalizare a contractului, discuțiile cu ofertantul câștigător pot fi purtate doar pentru a confirma angajamentele financiare sau alți termeni conținuți în ofertă, cu condiția ca aceasta să nu aibă ca efect modificarea substanțială a unor aspecte esențiale ale ofertei²⁸. Întrucât presiunea concurențială nu mai există, modificarea clauzelor substanțiale după atribuire poate reduce eficiența economică a proiectelor de PPP, poate oferi un avantaj incorect ofertantului câștigător și/sau poate expune procesul la riscul de contestare din partea ofertanților care nu au fost selectați.
- **Contractul final de PPP va fi transmis UMIP pentru revizuire și consultanță.** Experiența și expertiza UMIP pot fi utile în finalizarea contractului final, asigurându-se că acesta este conform cu cele mai bune practici internaționale. Totodată, UMIP poate să evalueze *ex-ante* a tratamentului statistic al proiectului de PPP pe baza Ghidurilor Eurostat și EPEC pentru a estima impactul contractului asupra datoriei publice și deficitului bugetar. Evaluarea contractului de către UMIP va fi consemnată într-un raport.

Pentru mai multe informații și indicații cu privire la impactul asupra capacității de împrumut a sectorului public, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea Impactului PPP-urilor asupra Datoriei Publice și Deficitului Bugetar*.

- **Contractul de PPP final și raportul final al UMIP vor fi comunicate MF pentru aprobarea finală.** În cazul proiectelor de PPP care necesită sprijinul administrației publice centrale, MF va trebui să aprobe AFPC care rezultă din contractul de PPP final pentru a se asigura că realizarea proiectului beneficiază de sprijinul necesar din partea MF. Raportul UMIP va servi drept document justificativ pentru aprobarea finală de către Guvern.
- **Aprobarea finală de către Guvern și/sau de către Administrația Publică Locală a contractului de PPP final** este necesară înainte ca acesta să poată fi semnat cu ofertantul câștigător.

În timp ce Autoritatea Contractantă finalizează contractul de PPP, ofertantul câștigător va trebui, de asemenea, să deruleze mai multe procese. Acestea includ, în principal, finalizarea clauzelor de subcontractare cu principalii subcontractanți și finalizarea proceselor de constituire, inclusiv asigurarea disponibilității întregii documentații corporative asociate. În mod obișnuit, ofertantul câștigător va derula în paralel și procesul de finanțare (a se vedea Etapa 3 de mai jos).

3.5.2 Etapa 2: Închiderea Comercială

În urma aprobării contractului de PPP final și a finalizării celorlalte procese paralele, contractul de PPP este gata de semnare (de exemplu, închiderea comercială a contractului de PPP). Procesul de închidere comercială constă în următoarele activități:

²⁸ În acest sens, a se vedea restricțiile prevăzute la articolul 93 alin. (2) din Legea nr. 98/2016.

- După perioada de așteptare și sub rezerva soluționării oricăror contestații²⁹, **contractul de PPP și toate documentele de proiect asociate lui pot fi semnate** și finalizate între toate părțile, realizându-se astfel închiderea comercială.
- În termen de 30 de zile³⁰/ 48 de zile³¹ de la încheierea contractului, Autoritatea Contractantă trebuie să publice un Anunț de Atribuire a Contractului. Anunțul de atribuire a contractului trebuie să includă următoarele informații³²:
 - Informații despre autoritatea contractantă, inclusiv date de contact;
 - Natura și locul de executare a contractului și activitățile care urmează să fie efectuate;
 - Valoarea contractului (se ia în considerare opțiunea pentru oferta cea mai mică/cea mai mare);
 - Tipul de procedură de atribuire utilizat;
 - Criteriile de atribuire utilizate;
 - Informații în cazul în care nu se face nicio atribuire (întreruperea procedurii);
 - Numele contractantului căruia i s-a atribuit contractul;
 - Data la care a fost semnat contractul;
 - Informații privind subcontractarea; și
 - Procedura de contestare (inclusiv detalii precise privind termenele aplicabile).
- În cele din urmă, o copie a contractului de PPP semnat trebuie transmisă Institutului Național de Statistică (INS) în vederea evaluării finale (în conformitate cu normele Eurostat) a tratamentului statistic al proiectului de PPP.

Pentru mai multe informații și indicații cu privire la impactul asupra capacității de împrumut a sectorului public, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea Impactului PPP-urilor asupra Datoriei Publice și Deficitului Bugetar*.

3.5.3 Etapa 3 - Asistență până la Închiderea Financiară

Înainte ca contractul de PPP să poată intra pe deplin în vigoare, partenerul privat trebuie să încheie acordurile finale de finanțare cu creditorii și investitorii. Ofertanții vor fi încheiați deja acorduri provizorii cu creditorii în cursul procedurii de atribuire, iar acum trebuie să finalizeze aceste acorduri.

Prin urmare, finalizarea acordurilor de finanțare are loc în timpul și/sau după finalizarea contractului de PPP. Chiar dacă partenerul privat conduce procesul de închidere financiară, este posibil ca Autorității Contractante să i se solicite să ofere sprijin pe parcursul procesului (de exemplu, este necesar, de obicei, un acord direct între creditorii și Autoritatea Contractantă, care să definească dreptul creditorilor să „intervenă” în anumite condiții, să asiste ofertantul câștigător în legătură cu îndeplinirea tuturor condițiilor suspensive prin publicarea acordurilor de mediu, a autorizațiilor etc.).

²⁹ Trebuie avute în vedere articolul 9 alin. (4)-(5), articolul 49 alin. (6), articolul 58 și articolul 59 din Legea nr. 101/2016.

³⁰ În cazul în care procedura de atribuire a fost reglementată de Legea nr. 98/2016 sau de Legea nr. 99/2016.

³¹ În cazul în care procedura de atribuire a fost reglementată de Legea nr. 100/2016.

³² Pentru o listă detaliată a informațiilor care trebuie incluse în Anunțul de Atribuire a Contractului, vă rugăm să consultați Anexa V Partea D din Directiva nr. 2014/24/UE (pentru contractele de achiziții publice), Anexa XII din Directiva nr. 2014/25/UE (pentru contractele sectoriale) și Anexa VII din Directiva nr. 2014/23/UE (pentru contractele de concesiune).

Pentru mai multe informații și îndrumări cu privire la acordul direct dintre creditori și AC, vă rugăm să consultați *Ghidul de utilizare a Clauzelor Standard în Contractele de PPP și Clauzele Standard în Contractele de PPP*.

Odată ce contractele de finanțare finale sunt convenite iar toate condițiile suspensive aferente acordurilor de finanțare sunt îndeplinite de către ofertantul câștigător, semnarea contractelor de finanțare (adică, închiderea financiară) poate avea loc fie concomitent cu semnarea contractului de PPP agreeat (adică, închiderea comercială), fie consecutiv. În orice caz, semnarea contractelor de finanțare și îndeplinirea oricăror condiții suspensive asociate acestora vor constitui o condiție suspensivă pentru intrarea în vigoare a contractului de PPP.

În multe cazuri, se preferă semnarea concomitentă a contractului de PPP și a contractelor financiare. Această abordare are avantajul de a atenua riscul unei eventuale indisponibilități a finanțării după semnarea contractului de PPP. De asemenea, se reduce riscul de neconcordanță între contractul de PPP și contractele de finanțare. Cu toate acestea, semnarea concomitentă a contractului de PPP și a contractelor de finanțare se dovedește, adesea, ambițioasă și, prin urmare, nu este întotdeauna posibilă. În astfel de cazuri, închiderea financiară va avea loc după semnarea contractului de PPP, iar în contractul de PPP este inclus, de obicei, un termen limită pentru închiderea financiară.

Crearea unei Echipe de Gestionare a Contractului

Înainte de finalizarea și semnarea contractului de PPP, Autoritatea Contractantă ar trebui să identifice o echipă de gestionare a contractului (dacă este posibil, numită din rândul membrilor UIC), cu un plan de tranziție de la Echipa de Gestionare a Proiectului la Echipa de Gestionare a Contractului. Pentru a contribui la această tranziție, echipa de gestionare a contractului ar trebui, în mod ideal, să fie implicată în etapele finale ale etapei de achiziție, în special pentru a se asigura că contractul de PPP stabilește în mod clar toate informațiile pe care societatea de proiect trebuie să le furnizeze în cursul etapei de implementare pentru gestionarea eficientă a contractului de PPP de către Autoritatea Contractantă.

Echipa de Gestionare a Contractului va fi ulterior responsabilă cu pregătirea unui Plan de Gestionare a Contractului, inclusiv a cerințelor de raportare pentru PPP și de gestionarea Contractului.

Mai multe informații cu privire la gestionarea contractului PPP sunt disponibile aici: [*Global Infrastructure Hub - Gestionarea Contractelor de PPP după Închiderea Financiară, Ghid Practic pentru Guvernele care Gestionează Contracte de PPP, bazat pe informații din proiecte reale*](#)

Bazat pe Ghidul EPEC privind Parteneriatele Public-Private (2021)

4. CONSULTANȚII ÎN TRANZACȚII

Pentru proiectele de PPP este adesea necesar să se apeleze la resurse externe sub forma unor Consultanți în Tranzacții cu experiență, care posedă abilități și competențe ce ar putea să nu fie disponibile la nivelul Autorității Contractante în vederea furnizării de consultanță și gestionării procesului de pregătire și de achiziție a PPP-ului.

Prezentul capitol descrie importanța desemnării Consultanților în Tranzacții pentru procesul de pregătire și de achiziție a PPP-urilor, rolurile și responsabilitățile tipice ale Consultanților în Tranzacții, precum și procesul de desemnare a unui Consultant în Tranzacții.

4.1 Importanța Consultanților în Tranzacții

Importanța unei echipe de gestionare a proiectului care să aibă acces la cunoștințele unor consultanți cu experiență nu poate fi supraestimată. În general, experiența în materia tranzacțiilor de PPP la nivelul Autorității Contractante este limitată, în special în cazul PPP-urilor de pe piețele incipiente. Dacă sunt selectați și gestionați în mod corespunzător, consultanții pot:

- Furniza asistență în legătură cu analiza și pregătirea proiectului de PPP cum ar fi furnizarea de date privind costurile sau evaluarea eficienței economice și a suportabilității;
- Optimiza clauzele contractului de PPP prin împărtășirea lecțiilor învățate din alte proiecte și prin furnizarea de cunoștințe în ceea ce privește alocarea riscurilor, stabilirea unor prețuri realiste din punct de vedere comercial și a condițiilor de finanțare;
- Crește interesului din partea pieței prin îmbunătățirea credibilității și a încrederii în autoritatea contractantă;
- Contribui la organizarea de exerciții de consultare a pieței anterior etapei de atribuire;
- Facilita dialogul cu sectorul privat; și
- Contribui la gestionarea proiectului în cursul etapelor esențiale ale proiectului de PPP, precum etapa de pregătire, inclusiv elaborarea Studiului de Fezabilitate & Fundamentare și a proiectului contractului de PPP, precum și etapa de atribuire, inclusiv asistarea Autorității Contractante în cursul procesului de Dialog Competitiv și de evaluare a ofertelor.

În consecință, Autoritatea Contractantă poate angaja serviciile Consultanților în Tranzacții în vederea sprijinirii Autorității Contractante în implementarea cu succes a proiectului de PPP.

4.2 Rolurile și responsabilitățile Consultanților în Tranzacții

Rolul Consultantului în Tranzacții poate diferi în funcție de complexitatea proiectului de PPP. Cu toate acestea, în general, următoarele activități sunt solicitate de la Consultanții în Tranzacții:

- Să ajute Autoritatea Contractantă cu pregătirea Studiului de Fezabilitate & Fundamentare, inclusiv a tuturor componentelor tehnice, juridice, economice, de mediu, sociale și financiare; aceasta include în special pregătirea specificațiilor tehnice de rezultat, a alocării propuse a riscurilor și a structurii de PPP rezultate, a modelului financiar, a evaluării eficienței economice, a evaluărilor privind suportabilitatea și finanțabilitatea proiectului precum și a clauzelor contractului de PPP;

La elaborarea Studiului de Fezabilitate și a Studiului de Fundamentare, Consultanții în Tranzacții vor trebui să respecte ghiduri suplimentare cu privire la mai multe subiecte. În acest sens, vă rugăm să consultați *Ghidul de utilizare a Clauzelor Standard în Contractele de PPP și Clauzele Standard în Contractele de PPP, Ghidul Național privind Evaluarea Eficienței Economice a proiectelor de PPP, Ghidul Național privind Evaluarea și Alocarea Riscurilor, Ghidul Național privind*

Evaluarea Suportabilității proiectelor de PPP și Ghidul Național privind Evaluarea Impactului PPP-urilor asupra Datoriei Publice și Deficitului Bugetar.

- Să asiste Autoritatea Contractantă în pregătirea proiectului contractului de PPP pe baza clauzelor standard de PPP și a structurii PPP-ului propuse în Studiul de Fezabilitate & Fundamentare;
- Să sprijine Autoritatea Contractantă în pregătirea procesului de achiziție a PPP-ului, inclusiv pregătirea întregii documentații necesare pentru a-i permite Autorității Contractante să obțină aprobările necesare și să lanseze procedura de atribuire oficială;
- Să îndrume Autoritatea Contractantă pe parcursul implementării procesului de achiziție a PPP-ului prin consultanță în diferitele etape ale procesului, să ajute la evaluarea ofertelor depuse și să sprijine Autoritatea Contractantă până la închiderea financiară.

Autoritatea Contractantă poate numi uneori Consultanți în Tranzacții în etapa de identificare a proiectului (de exemplu, pentru a elabora Studiul de Prefezabilitate). În acest caz, pregătirea Studiului de Prefezabilitate poate fi adăugată la domeniul de activitate al Consultanților în Tranzacții. Adesea, însă, la începutul etapei de Prefezabilitate, nu se știe (încă) dacă proiectul poate fi achiziționat sub formă de PPP. Aceasta îngreunează solicitarea unor activități specifice de la Consultantul în Tranzacții într-o etapă atât de timpurie a proiectului.

Prin urmare, se recomandă, în general, să se angajeze consultanți separați pentru Studiul de Prefezabilitate (dacă este necesar) și să se numească un Consultant în Tranzacții numai dacă s-a luat decizia de a continua cu evaluări mai detaliate și cu pregătirea proiectului ca potențial PPP. Consultantul în Tranzacții ar fi responsabil să asiste AC atât în pregătirea proiectului de PPP (de exemplu, realizarea Studiului de Fezabilitate și a Studiului de Fundamentare), cât și în achiziția proiectului. Prin faptul că aceeași echipă de consultanți asistă AC în ambele etape (pregătire și achiziție), se poate asigura coerența între cele două etape, ceea ce sporește șansele de reușită a achiziției PPP-ului. Caietul de sarcini pentru Consultanții în Tranzacții ar trebui să prevadă posibilitatea de a înceta contractul de consultanță după finalizarea Studiului de Fezabilitate și a Studiului de Fundamentare, în cazul în care AC decide să nu continue proiectul sub formă de PPP.

Echipa principală de consultanți va fi formată, de obicei, dintr-un consultant financiar, un consultant tehnic (inclusiv, de exemplu, experți în inginerie civilă/structurală, inginerie mecanică/electrică și arhitectură) și un consultant juridic. În mod ideal, acești consultanți trebuie să fie prezenți la începutul etapei de pregătire a proiectului (de exemplu, la începutul Etapei 2: Pregătirea Studiului de Fezabilitate și a Studiului de Fundamentare). Alți consultanți pot fi necesari atunci când echipa de proiect trebuie să abordeze aspecte specifice, cum ar fi, de exemplu, aspecte privind impactul social și de mediu, riscurile asociate cadrului legal și asigurările. În anumite cazuri, pot fi necesari specialiști sectoriali, de exemplu, specialiști în domeniul educației, al asistenței medicale și al tratării deșeurilor. Natura exactă a echipei de consultanți va depinde de natura și de complexitatea proiectului.

Consultanții menționați mai sus pot fi achiziționați sub formă de echipă sau recrutați individual, caz în care trebuie asigurată coordonarea între membrii echipei.

4.3 Procesul de desemnare a unui Consultant în Tranzacții

Autoritatea Contractantă este responsabilă pentru achiziționarea serviciilor Consultanților în Tranzacții, care se poate realiza printr-o procedură de achiziție competitivă.

Caietul de sarcini pentru Consultantul în Tranzacții trebuie să articuleze în mod clar cerințele și așteptările Autorității Contractante. Acest document, împreună cu oferta prezentată de Consultantul în Tranzacții, vor constitui programul de livrabile aferent contractului încheiat cu Consultantul în Tranzacții. Prin urmare, cu cât caietul de sarcini este mai clar și mai precis, cu atât calitatea ofertelor primite va fi mai bună. În timp ce structura caietului de sarcini este relativ fixă, conținutul său va varia în funcție de natura și de complexitatea proiectului. AC poate solicita sprijin din partea UMIP pentru pregătirea caietului de sarcini pentru Consultanții în Tranzacții.

ANEXA 1: MODEL-CADRU AL STUDIULUI DE PREFEZABILITATE

Prezenta anexă oferă o prezentare generală a conținutului necesar al unui Studiu de Prefezabilitate. Modelul se bazează pe cerințele aferente Studiului de Prefezabilitate stabilite prin H.G. nr. 907/2016.

- Descrierea proiectului, a părților esențiale și a părților interesate;
- Progresul proiectului până în prezent, studiile existente, echipele formate, informațiile colectate, interesul manifestat de investitorii privați, terenul achiziționat etc.;
- Evaluarea necesităților și obiectivul investiției;
- Analiza opțiunilor de soluție pentru scenariile / opțiunile tehnico-economice posibile în vederea atingerii obiectivului investiției;
 - a. Viabilitatea tehnică, inclusiv tehnologiile esențiale și viabilitatea acestora, precum și principalele provocări care trebuie depășite;
 - b. Cerințele privind terenurile, statutul, calendarul, costul (și dacă a fost alocat un buget) și planul de acțiune;
 - c. Cerințele de investiții, inclusiv planul preliminar de costuri;
 - d. Previziuni privind veniturile, inclusiv sursele și principalele sensibilități;
 - e. Viabilitatea financiară, inclusiv sensibilitățile și un model financiar de bază;
 - f. Viabilitatea economică, inclusiv sensibilitățile și un model de evaluare de bază;
 - g. Evaluarea cadrului normativ;
 - h. Evaluarea socială și de mediu preliminară;
 - i. Opțiuni de achiziție a proiectului (inclusiv achiziție tradițională, PPP etc.). Scanarea Potențialului de Implementare sub formă de PPP poate fi utilizată pentru evaluarea potențialului de implementare sub formă de PPP.

Pentru mai multe informații și îndrumări privind utilizarea Scanării Potențialului de Implementare sub formă de PPP vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea Eficienței Economice a proiectelor de PPP*.

- Riscurile esențiale, gestionarea și administrarea acestora într-un registru de alocare a riscurilor;
- Planul de acțiune pentru aducerea proiectului pe piață, inclusiv costurile și responsabilitățile esențiale ale administrației publice, cum ar fi achiziția de terenuri;
- Pregătirea proiectului în ceea ce privește evaluarea capacității și evaluarea competențelor AC și ale personalului său de dezvoltare, implementare și monitorizare a proiectului. Aceasta include organizarea internă la nivelul AC pentru a duce proiectul mai departe în ceea ce privește structura și disponibilitatea membrilor echipei de gestionare a proiectului și a directorului de proiect;
- Oferirea de consultanță cu privire la etapele următoare adecvate pentru proiect.

ANEXA 2: STRUCTURĂ PENTRU STUDIUL DE FEZABILITATE & PENTRU STUDIUL DE FUNDAMENTARE

Prezenta anexă oferă un model de structură pentru un studiu integrat de Fezabilitate și Fundamentare. Modelul se bazează pe cerințele impuse Studiului de Fezabilitate prevăzute în anexa nr. 4 la H.G. nr. 907/2016 și pe cerințele impuse Studiului de Fundamentare prevăzute de Legea PPP, toate acestea trebuind să fie acoperite de Studiul de Fezabilitate & Fundamentare consolidat.

Deși multe dintre componentele Studiului de Fezabilitate & Fundamentare au fost deja evaluate în cadrul Studiului de Prefezabilitate, Studiul de Fezabilitate & Fundamentare se bazează pe aceste evaluări preliminare și furnizează analize detaliate suplimentare.

1. Descrierea proiectului

2. **Evaluarea Necesităților:** Analiza necesităților are ca scop să identifice principalele probleme legate de infrastructură sau de servicii și să definească problema sau nevoile pe care proiectul intenționează să le abordeze. Analiza necesităților cuprinde:

- Conformitatea proiectului cu evaluarea sectorială și cu master planurile, în conformitate cu obiectivele strategice ale administrației publice și de furnizare a serviciilor;
- Estimările privind cererea și utilizatorii;
- Mediul instituțional, inclusiv rolurile și responsabilitățile partenerilor publici și privați interesați care sunt implicați; și
- Domeniul de aplicare al proiectului.

3. **Analiza Soluțiilor Potențiale:** Această componentă a studiului are ca scop elaborarea tuturor soluțiilor potențiale de implementare a proiectului, acoperind următoarele:

- Soluția tehnică, inclusiv identificarea și evaluarea diferitelor soluții tehnice;
- Specificații privind rezultatele (nu datele de intrare), inclusiv demonstrarea fezabilității tehnice a soluțiilor și furnizarea de date de intrare necesare pentru studiile cu impact social și de mediu; și
- Costurile aferente ciclului de viață al proiectului, și anume o estimare a costurilor de investiții de capital și a costurilor de operare și întreținere pe durata de viață a proiectului;
- Abordări potențiale de achiziție pentru fiecare opțiune (de exemplu, o evaluare calitativă a diferitelor modalități de achiziție, având în vedere natura soluțiilor propuse);
- Analiza finală a opțiunilor pentru a recomanda soluția cea mai eficientă, luând în considerare toate aspectele tehnice, de calcul al costurilor, de definire a domeniului de aplicare și de achiziție.

4. **Auditarea Proiectului:** Studiul de Fezabilitate trebuie să efectueze o analiză detaliată a soluției preferate pentru proiect în ceea ce privește diverse dimensiuni ale proiectului, inclusiv:

- *Aspecte legale & de reglementare:* Studiul trebuie să evalueze toate aspectele normative legate de proiect, inclusiv drepturile de utilizare și drepturile utilizatorilor, legile și reglementările financiare relevante, legile relevante privind mediul și patrimoniul (dacă este cazul), reglementările fiscale, legislația muncii, reglementările privind schimbul valutar, legislația privind concurența, codurile de construcție și de incendiu (dacă este cazul), drepturile de zonare și reglementările privind utilizarea terenurilor, lista acordurilor probabil a fi necesare pentru proiect, mecanismul de soluționare a litigiilor și jurisdicția competentă etc;

- *Amenajarea amplasamentului.* Aceasta acoperă toate aspectele legate de amenajarea amplasamentului pentru proiect, inclusiv cerințele privind terenurile, evaluarea terenurilor, disponibilitatea terenurilor și aprobarea titlurilor de proprietate, drepturile de urbanism, nevoile de relocare (dacă este cazul) și relocarea utilităților;
- *Identificarea preocupărilor legate de mediu, de climă și de riscul de dezastre.* Studiul trebuie să identifice toate aspectele de mediu, climatice și privind riscul de dezastre legate de amplasament, inclusiv evaluarea impactului asupra mediului (EIM) și evaluarea riscurilor sociale, evaluarea vulnerabilității la riscurile climatice și de dezastre, evaluarea adaptării la schimbările climatice și raportul de Evaluare Preliminară a Impactului Social și de Mediu (EPISM).
- *Analiza eficienței economice și sociale.* Studiul va lua în considerare fluxurile de numerar generate de proiect, precum și costurile și beneficiile economice directe și indirecte asociate proiectului. Pe această bază, Studiul de Fezabilitate include o analiză a costurilor și beneficiilor economice și sociale, exprimată cu ajutorul Ratei Interne de Rentabilitate Economică (RIRE) și a Valorii Economice Nete Actuale (VENA), care verifică dacă proiectul are un impact economic pozitiv asupra societății în ansamblul său;
- *Analiza Financiară și Elaborarea Modelului Financiar.* Studiul de Fezabilitate trebuie să includă o analiză financiară și o modelare a proiectului care să acopere aspecte precum nevoile de finanțare a proiectului, sursele de finanțare a proiectului, nevoile de subvenționare a proiectului, cerințele privind veniturile, sursele de venituri și evaluarea suportabilității. Pe baza analizei financiare, se stabilește finanțabilitatea proiectului.

Pentru mai multe informații și indicații privind analiza suportabilității, vă rugăm să consultați Ghidul Național privind Evaluarea Suportabilității proiectelor de PPP.

5. **Evaluarea și Alocarea Riscurilor:** Ca parte a Studiului de Fezabilitate, AC identifică și enumeră toate riscurile plauzibile asociate proiectului propus. Pentru fiecare risc al proiectului identificat, AC definește dacă riscul trebuie transferat partenerului privat, reținut de către AC sau împărțit între partenerul privat și AC. Pe baza riscurilor identificate și a alocării optime a fiecărui risc, AC pregătește un registru de alocare a riscurilor care rezumă toate riscurile asociate proiectului, descrie fiecare risc și propune ca acesta să fie transferat, împărțit sau păstrat. Registrul de riscuri pregătit ca parte a Studiului de Prefezabilitate poate fi utilizat ca punct de plecare pentru această evaluare.

Pentru mai multe informații și îndrumări privind evaluarea și alocarea riscurilor, vă rugăm să consultați Ghidul Național privind Evaluarea și Alocarea Riscurilor.

6. **Opțiuni de Achiziție și Analiza Structurii PPP-ului:** Studiul de Fezabilitate examinează diverse opțiuni de achiziție și de structurare a proiectului, având ca rezultat recomandarea unei opțiuni preferate. Comparația va include o opțiune de achiziție tradițională și una sau mai multe opțiuni de PPP. Fiecare opțiune va fi evaluată în funcție de parametri precum Eficiența Economică („VfM”), suportabilitatea (pentru utilizatori și pentru sectorul public), impactul fiscal (inclusiv orice obligații contingente), impactul asupra capacității de împrumut a sectorului public (inclusiv o evaluare a tratamentului statistic probabil), capacitatea de gestionare a AC și viabilitatea comercială, determinată prin consultări preliminare ale pieței în rândul potențialilor operatori, dezvoltatori și finanțatori.

Pentru mai multe informații și îndrumări privind Evaluarea Eficienței Economice a proiectelor de PPP, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea Eficienței Economice a proiectelor de PPP*.

Pentru mai multe informații și îndrumări privind impactul asupra capacității de împrumut a sectorului public, vă rugăm să consultați *Ghidul Național privind Evaluarea Impactului PPP-urilor asupra Datoriei Publice și Deficitului Bugetar*.

7. **Termenii Contractului aferent Proiectului:** În cazul în care a fost recomandată o structură de PPP, se redactează clauzele esențiale ale contractului aferent proiectului, inclusiv o descriere minimă a rolurilor și a principalelor responsabilități ale părților, precum și o schiță a mecanismului de plată. Aceste clauze esențiale sunt compilate într-o fișă de condiții contractuale aferente proiectului și ar trebui să reflecte alocarea riscurilor identificată în registrul riscurilor.

Pentru mai multe informații și îndrumări cu privire la contractul de PPP, vă rugăm să consultați *Ghidul de utilizare a Clauzelor Standard în Contractele de PPP*.

8. **Consultarea Pieței.** O consultare solidă a pieței cu potențiali investitori, creditori, companii de construcții și de operare este importantă pentru a testa pe piață obiectul și structura propuse pentru PPP și pentru a vedea dacă există un interes suficient pentru ca proiectul să aibă succes sub formă de PPP. A se vedea Secțiunea 3.3.3 pentru mai multe informații despre Consultarea Pieței.
9. **Concluzie și etapele următoare**
10. **Calendarul de Implementare a Proiectului:** AC pregătește un calendar de implementare a proiectului care detaliază rolurile și responsabilitățile esențiale ale entităților publice și private, precum și calendarul pentru livrabile. Programul de implementare a proiectului trebuie să descrie și modalitățile de guvernare continuă la nivelul AC atât în timpul cât și după procesul de achiziție.

ANEXA 3: LISTA DE VERIFICARE PENTRU PREGĂTIREA PROIECTULUI DE PPP

Pe parcursul pregătirii proiectului de PPP, ar putea fi util ca Autoritățile Contractante să utilizeze *Instrumentul EPEC privind Stadiul Pregătirii PPP-ului*. Acest instrument sub formă de listă de verificare în format Excel conține un set de întrebări care pot fi utile pentru a ghida Autoritatea Contractantă în a se asigura că proiectul de PPP este bine pregătit înainte de a lansa procedura de atribuire.

Instrumentul pune un set de întrebări specifice privind calitatea activităților și analizelor efectuate de Autoritatea Contractantă pe parcursul procesului de pregătire a PPP-ului.

Deși nu este obligatorie utilizarea instrumentului, acesta reprezintă o listă deosebit de utilă pentru verificarea proiectelor de PPP bine pregătite.

Instrumentul este disponibil în limba engleză și poate fi accesat aici: [Link către Instrumentul EPEC privind Stadiul Pregătirii PPP-ului](#).

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Relații cu publicul: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.
Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78/79/83.

Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

